LA NISSAGA DELS MASSUTI DE FELANITX

1500 – 2003

Fills, vosaltres sabets bé de quin lloc veniu
e quin és vostre pare; comprometeu-vos avui
en tal forma que tot el món
diga qui sou i d'on veniu

Jaume I, als seus fills Pere i Jaume,
en vigílies de la batalla, l'any 1265

Pere Antoni Massuti i Oliver
Miquel Massuti i Oliver

Tardor.Ivern de 2002- 2003

Amb la colaboració informativa:

Llorenç Massuti i Nicolau
Pere Massuti i Alzamora
Catalina Massuti i Alzamora
Bartomeu Massuti i Alzamora
Francisca Mesquida i Alzamora
German Coll i Mesquida
Magdalena Oliver i Massuti
Dolors Oliver i Massuti
Antoni Vaquer i Ramis

Dedicat, a tots els Massuti presents en el cami de la historia i totes les vivències al llarg de sis segles, a tots aquests felanitxers, vius i morts, com a fills d'un poble del que va escriure el Poeta de Formentor

Poble d'agudeses i de galania,
poble de cor mistic i zel fundador,
ton caracter propi no s'explicaria
sense el Puig bellisim de Sant Salvador

SUMARI

Sa familia a Ca'n MASSUTI

Catalina Jordà "Panbeneitera"
Pere Massuti Alzamora
Maria Alzamora Riera
Miquel Massuti Roig
Francisca Riera Alzamora
Magdalena Alzamora Riera
Damià Pagés
Antonina Alzamora Riera
Pere Massuti Roig
Pere Oliver Domenge
Miquel Massuti Alzamora
Catalina Massuti Alzamora
Dolors Oliver Massuti
Bartomeu Massuti Alzamora

SUMARI

Pròleg

Introducció

LA NISSAGA DELS MASSUTI DE FELANITX

Segle XVI

Introducció al segle XVI **30**
Fitxes d'avantpassats del segle XVI **30**

Fets i gent fins a 1521 **31**

Les Germanies **33**
Joanot Colom **39**
Els pirates turcs **41**
L'arribada de Carles V **42**
Fets i gent de 1560 a 1569 **45**

Els primers Massuti; 1571

Pere Joan (1) i Jaume (2) **51**

Fets i gent de 1572 a 1599 **53**

Salvadora Massoti Servera (3) 1581 **59**
Salvadora Massoti Servera (4) 1585 **61**
Magdalena Massoti Servera (5) 1585 **61**

Més fets i més gent **61**

Pere Joan Massoti Mesquida (6) 1598 **69**

Segle XVII

Introducció al segle XVII 72

Fitxes d'avantpassats del segle XVII 72-73

Generalitats del segle XVII a Felanitx 73
Canamunt i Canavall 74

Primera fase (1598 – 1606)
Segona fase (1607 – 1632)
Tercera fase (1633 – 1645)
Quarta fase (1645 – 1666)

Els escuts de Felanitx 78
Fets i gents del segle XVII 79

Fitxes individuals dels Massuti del segle XVII
Apolonia Nadal Massuti (12) 80
Joana Massoti Mesquida (7) 82
Jaume Massoti Servera (2) 83
Apolonia Massoti Vadell (8) 83,95,116,123,126
Francina Massoti Vadell (9) 84
Pere Joan Massoti Vadell(10) 86,99
Jaume Massoti Vadell Rdo. (11) 88,121
Salvadora Massoti Servera (4) 93
Catarina Massoti (Servera?) 94
Joan Nicolau Masuti (13) 95,107
Catarina Masuti Suñer (14) 100
Joan Masoti Suñer (15) 100
Joana Massuti Mesquida (7) 101
Pere Masuti Suñer (16) 102,115
Jaume Massoti Vadell (19) 103
Catarina Masuti Suñer (17) 103
Llorenç Massoti Suñer (18) 104,116,128
Pere Joan Massoti Pou (19) 101,117,136
Catalina Massoti Pou (20) 120
Antoni Massoti Pou (21) 121,139
Apolonia Massoti Pou (22) 122
Pere Massuti Obrador 132
Miquel Massoti Barceló 133
Joana Pou Oliver 134
Joana Mª. Massoti Montserrat (23) 140
Llorenç Massoti Montserrat (25) 138
Miquel Massoti Montserrat (25) 140
Llorenç Agusti Massoti Suñer (34) 142
Pere Joan Massoti Montserrat (26) 142

Joana Anna Massoti Suñer (36) **142**

Segle XVIII

Introducció al segle XVIII **144**
Fitxer d'avantpassats en el segle XVIII **145**

Els Austries i la mort de Carles II **148**
Fets i gent de Felanitx i Mallorca **149**

El Mostassaf **155**
Perdua del Règim autonòmic (Felip V) 1716 **174**
El Decret de Nova Planta **176**
Els problemes de l'aigordent **211**
L'inquisidor Caselles **212**
La pesta de 1745 **215**
El Capità Antoni **234**
Ramon Llull **253**
Carles III **277**
Manuel de Godoy **293**
La Guerra amb França (1793 – 1795) **294**

Fitxes personals dels Massuti del s.XVIII

Pere Antoni Massoti Suñer (37) **153**
Miquel Ignasi Massoti Montserrat (27) **153,196**
Miquela Rosa Maria Massoti Suñer (38) **158,187,209**
Antoni Nicolau Massoti Pou (19) **158**
Catalina Rosa Maria Massoti Suñer (39) **162,170,217**
Jaume Nicolau Francisco Massoti Montserrat (29) **164,170,196**
Antoni Jaume Ramón Massoti Suñer (40) **164**
Jaume Nicolau Massoti Suñer (41) **167**
Catalina Anna Maria Rosa Massoti Montserrat (30) **168,191**
Catalina Maria Rosa Massoti Montserrat (31) **171**
Joana Anna Massoti Suñer (36) **180,192**
Joana Maria Massoti Montserrat (23) **181,246**
Pere Antoni Ramón Massoti Suñer (37) **186,232**
Pere Joan Massoti Montserrat (26) **187**
Pere Joan Nicolau Massoti Carrió (32) **188**
Catalina Rosa Maria Massoti Suñer (39) **189**
Llorenç Massoti Montserrat (24) **190**
Joana Maria Massoti Noguera (42) **191**
Antoni Joaquim Massoti Obrador (62) **192**
Joana Maria Massoti Noguera (43) **193**
Antoni Nicolau J. Massoti Obrador (63) **193,238**
Pere Joan Nadal Massoti Noguera (44) **194**
Apolónia Massoti Pou (22) **194**
Antoni Jaume Massoti Suñer (40) **197**
Antonia Anna Massoti Noguera (45) **197**

Antoni Nicolau Massoti Obrador (71) 197
Joana Maria Rosa Massoti Julià (57) 198,241
Miquela Maria Rosa Massoti Obrador (64) 198
Antoni Nicolau Massoti Obrador (72) 199
Pere Joan Massoti Rosselló (50) 199
Pere Joan Massoti Noguera (46) 199
Pere Joan Massoti Julià (58) 200
Bartomeu Nicolau Massoti Rosselló (51) 201
Francina Anna Mª.Rosa Massoti Obrador (65) 202
Llorenç Massoti Suñer (35) 203
Catalina Mª.Rosa Massoti Noguera (47) 205, 253
Jaume Nicolau Joseph Massoti Julià (59) 205
Miquel Vicens Nicolau Massoti Rosselló (52) 205,206
Antoni Joaquim Massoti Obrador (62) 205,206
Miquela Rosa Rita Massoti Obrador (73) 207
Miquela Maria Massoti Obrador (74) 207
Pere Joan Vicenç Nicolau Massoti Noguera (98) 208
Joana Maria Massoti Julià (60) 208
Francina Maria Rosa Massoti Obrador (67) 208
Joana Mª.Rosa Xerafi Massuti Obrador (75) 209,239
Joana Anna Massoti Rosselló (53) 210.256
Llorenç Vicenç Nicolau Massoti Noguera (49) 214
Llorenç Vicenç Nicolau Massoti Rosselló (54) 214
Llorenç Nicolau Massoti Julià (61) 214
Catalina Anna Massoti Obrador (76) 214
Joana Anna Maria Massoti Rosselló (55) 216,275
Maria Rosa Lletrudis Massoti Rosselló (56) 221
Joana Maria Jertrudis Massoti Obrador (68) 221
Miquela Maria Massoti Binimelis (88) 221,231,286,349,350
Joana Maria Mónica Massoti Obrador (69) 223
Barbara Maria Rosa Massoti Binimelis (89) 225,231
Mestre Antoni Massoti Pou (21) 226
Llorenç Massoti Montserrat (24) 233
Miquel Vicenç Josep Massoti Obrador (66) 235
Pere Antoni Josep Massoti Adrover (106) 235
Miquela Maria Massoti Obrador (74) 237
Thomasa Maria Rosa Massoti Vicens 237
Francina Maria Rosa Massuti Obrador (67) 239
Joana Maria Rosa Xerafi Massuti Obrador (75) 239
Bartomeu Joseph Mariano Massoti Arover (107) 239
Joana Maria Gertrudis Massoti Roig (114) 239
Catarina Maria Rosa Massoti Noguera (42) 240
Catarina Anna Massoti Obrador (76) 240
Miquela Maria Massoti Adrover (108) 241
Antoni Joseph Joaquim Massoti Roig (115) 241
Miquela Maria Massuti Obrador (64) 242
Miquel Vicens Massoti Obrador (66) 242
Antonia Anna Paula Massoti Fiol (96) 242
Francisca Anna Gertrudis Massoti Suñer (112) 252
Llorenç Joseph Mariano Massoti Fiol (97) 253

Joan Cifre Massuti (70) **243**
Catarina Anna Massoti Roig (119) **244**
Catarina Maria Rosa Massoti Noguera (97) **239**
Antoni Nicolau Joaquim Massoti Obrador (63) **242**
Antoni Nicolau Massuti Obrador (72) **242**
Antonia Anna Massoti Fiol (98) **256**
Anna Maria Massoti Adrover (113) **256**
Antoni Jaume Ramón Massoti Suñer (40) **164**
Antonia Anna Massuti Fiol (99) **248,263**
Pere Antoni Joseph Massoti Adrover (106) **263,290**
Miquel Massoti Adrover (66) **264**
Joana Maria Rosa Bonaventura Massuti Fiol (100) **267**
Llorenç Massoti Fiol (104) **267**
Anna Maria Massoti Xamena (137) **267**
Joana Maria Gertrudis Massoti Roig (114) **267,292**
Miquel Josep Massuti Xamena (138) **269**
Catalina Maria Massoti Fiol (101) **270**
Miquel Josep Massoti Xamena (39) **271**
Jaume Nicolau Massoti Suñer (41) **272,273**
Miquel Vicens Josep Massoti Obrador (66) **273**
Francina Maria Rosa Massuti Obrador (67) **274**
Francisca Anna Buenaventura Massuti Fiol (102) **274**
Anna Maria Massuti Xamena (140) **275**
Joana Maria Massuti Noguera (43) **276**
Miquela Maria Rosa Massuti Obrador (64) **279**
Anna Maria Rosa Massoti Xamena (141) **279**
Llorenç Vicenç Nicolau Massuti Rossello (54) **281**
Catharina Maria Angela Bonaventura Massuti Fiol (105) **281**
Miquela Maria Tecla Massoti Adrover (108) **281,285**
Antoni Joseph Joaquim Massoti Roig (115) **283**
Miquel Joseph Jaume Massuti Xamena (142) **283**
Miquela Maria Gertrudis Massoti Roig (118) **249,283**
Miquela Maria Gertrudis Rita Massoti Ramon (146) **286**
Catalina Anna Massoti Xamena (143) **285**
Ursola Maria Gertrudis Massoti Adrover (110) **264,286**
Miquela Maria Massuti Binimelis (88) **251,367,379**
Antoni Josep Miquel Massoti Ramon (147) **289**
Catharina Maria Massuti Ramon (148) **291**
Margalida Maria Gertrudis Massoti Roig (117) **246,291**
Catarina Anna Massoti Roig (119) **253,291**
Anna Maria Gertrudis Massuti Adrover (111) **248**

Segle XIX

Introducció al segle XIX **296**
Fitxer d'avantpassats del segle XIX **297**

Les cases dels Massuti en el segle XIX **300**
Jovellanos a Mallorca **301**
El Cardenal Despuig **312**
La Batalla de Lepanto **318**
Carles IV **318**
Napoleon I **332**
Fernando VII **334**
José Bonaparte **335**
La Constitució de 1812 **344**
Joaquin Sancho (¡Labrador,labrador!) **340**
Els francesos de Cabrera **359**
Sa Timba de Felanitx al 1844 **391**
Joaquima Sancho i els lladres **391**
El dogma de La Immaculada **421**
La Filoxera **467**
L'epidemia de 1865 **437**
Ses cases de neu **378**
Monument a Isabel II a Palma **403**
Enderrocament del monument **445**
Titol de Ciutat per a Felanitx **481**
Inauguració del tren **520**

Fitxes personals dels Massuti del segle XIX

Ursula Maria Gertrudis Massuti Fiol (110) **305**
Llorenç Massuti Fiol (104) **306**
Apolonia Maria Josepa Massoti Ramon (149) **305**
Francisca Anna Bonaventura Massuti Fiol (102) **307**
Antonia Anna Massuti Noguera (45) **314**
Catarina Anna Massoti Obrador (76) **314**
Apolonia Maria Massuti Ramon (150) **317**
Joana Maria Rosa Xerafi Massuti Obrador (75) **317**
Bartomeu Massuti Sagrera (s/n) **318,324**
Pere Josep Massuti Lladó (129) **328,336**
Joana Mª.Rosa Bonaventura Massuti Fiol (100) **336**
Pere Joan Vicenç Nicolau Massuti Noguera (48) **337,346**
Llorenç Massuti Fiol (194) **337**
Catalina Anna Gertrudis Massuti Roig (119) **342,385**
Miquela Maria Gertrudis Massuti Roig (118) **342**
Catalina Anna Massuti Roig (119) **342,343,345**
Margalida Mª.Gertrudis Massuti Roig (117) **342,387**
Joana Maria Massuti Lladó (130) **342**
Catalina Anna Massuti Roig (119) **343**
Antoni Joseph Joaquim Massuti Roig (115) **345,348**
Pere Antoni Joseph Massuti Adrover (106) **347**
Miquel Joseph Jaume Massuti Xamena (142) **347,348**
Miquela Mª. Gertrudis Massuti Ramon (146) **348,349,380**
Catarina Maria Massuti Ramon (148) **349,380**
Apolonia Maria Massuti Ramon (150) **349,376**
Miquela Maria Massuti Binimelis (88) **380**

Antonia Maria Massuti Lladó (131) 350
Apolonia Maria Massuti Lladó (132) 350
Francisca Anna Massuti Nicolau (153) 352
Gabriel Maria Massuti Xamena (141) 353
Anna Maria Massuti Xamena (141) 353
Catalina Massuti Nicolau (154) 353
Antonia Massuti Lladó (134) 353
Catharina Maria Massuti Ramón (148) 391,397
Pere Antoni Massuti Nicolau (155) 298,495
Pere Antoni Josep Massuti Adrover (106) 365
Maciana Obrador Massuti (145) 365
Apolonia Massuti Llado (135) 366
Miquela Maria Massuti Ramon (146) 368,400
Catalina Maria Massuti Ramon (148) 368
Miquel Joseph Sebastià Massuti Adrover (109) 370,377
Anna Maria Rosa Massuti Nicolau (156) 371
Antoni Joseph Massuti Nicolau (157) 376
Joana Anna Justa Rufina Massuti Nicolau (158) 377
Miquela Catalina Apolonia Massuti Ramon (146.148.150) 369
Miquela Massuti Nicolau (159) 380
Antoni Joseph Joaquim Massuti Roig (115) 376.382
Barbara Maria Massuti Nicolau (160) 383
Catalina Anna Massuti Roig (119) 387
Llorenç Massuti Fiol (104) 387
Margarita Maria Massuti Roig (117) 246
Gabriel Maria Massuti Lladó (133) 252,394,388
Apolonia Massuti Mestre (136) 389,435
Francisca Anna Bonaventura Massuti Fiol (102) 367,391
Apolonia Massuti Lladó (135) 394
Miquela Maria Gertrudis Rita Massuti Ramón (146) 401
Francisca Anna Massuti Nicolau (153) 404
Maciana Obrador Massuti (145) 405
Miquel Joseph Jaume Massuti Xamena (142) 418,424,443
Pere Antoni Massuti Nicolau (155) 418
Catalina Maria Cecilia Massuti Roig (178) 420
Catalina Massuti Nicolau (154) 420
Joana Anna Justa Rufina Massuti Nicolau (158) 422
Miquel Joseph Massuti Roig (179) 423
Anna Maria Massuti Xamena (141) 425
Anna Maria Rosa Massuti Nicolau (156) 426
Apolonia Massuti Mestre (136) 428
Pere Joan Massuti Lladó (129) 428
Joana Maria Massuti Lladó (130) 428
Pere Massuti Roig (180) 430
Miquela Massuti Nicolau (159) 432
Catarina Anna Massuti Xamena (143) 433,445
Barbara Maria Massuti Nicolau (160) 437
Miquel Massuti Roig (179) 475
Bartomeu Barceló Massuti (171) 478
Catarina Massuti Alzamora (181) 485

Pere Antoni Massuti Nicolau (155) **471**
Jaume Barceló Massuti (173) **473**
Sebastià Mesquida Massuti (161) **514**
Dolors Oliver Domenge **509**

ELS EMIGRANTS

Introducció **526**

Bartomeu Alzamora Riera **527**

Treball a Tabasco. D.Joan Canals. Riera cesant **528**

Més de Riera **529**

El Senyor Estades. Un dinar important **529**

Sortida a Canaries. *Las ovejas están mas flacas* **530**

L'explosió d'un polvori a Ciutat **531**

***Mancha que limpia* i eleccions a Corts. La fil.loxera** **531**

**Influencies.Acaba *mancha que limpia* Riera.
Guerra de Cuba. El tren. Bona anyada** **531**

**La collita se presenta bé. El tren. La guerra d'ultramar
Projectes de que en Riera vagi a Cuba. Altres noticies.** **532**

El salari de l'Emigrant **532**

**Perqué en Riera no va a Cuba. Pau politica a Felanitx.
Gas per il.luminar els carrers. La guerra amb els EEUU** **533**

Eleccions. Mala anyada. **533**

El tren a punt d'arribar **534**

**Més dels Senyors Estades i Canals. Riera vol anar a
Cuba. A Felanitx ja hi ha tren.** **534**

L'oncle Joan Alzamora. **535**

**Processats els Conservadors. Una col.locacio per
en Riera.** **535**

La guerra va malament per Espanya. **536**

Sa gestiona la pau. Temor als yankees. 536

Acció de gracies a la Mare de Deu de Sant Salvador. 537

Varen vendre el piano 537

Els albercocs 538

Una gran tempesta. Un Patró que vol emigrar. 538

***Todo se ha vuelto Conservador* 538**

Un negoci de llibreria 539

A Bartomeu Mola no li agrada le feina que fa. 540

Cinc anys de vida emigrant. La recepció d'en "Barceló" Un primer treball. El segon a una granja. El definitiu a una llibreria 540

***Ratos amargos* 541**

A més de llibres, vins, i tot el que se presenti 541

En Ferrer o "Barceló" 541

L'Uruguay 542

Desgracies 543

Segle XX

Introducció al segle XX 548

Fitxer dels Massuti del segle XX 550

El Sistema de la Restauració. 556
El Maurisme i el Verguisme 558
El moviment obrer i les organitzacions sindicals durant la Restauració. 561
El Regionalisme i el Nacionalisme durant la Restauració. 562
L'unió dels partits politics 563
Cartes de familiars diversos 564
***El Batallón Infantil* 587**
Cartes familiars i fets de Felanitx 570

Casinos i joventud **591**
Eleccions i Casino Tradicionalista **592**
Visita de Dª.Isabel de Borbó a Felanitx (1913) **593**
Ruptura Liberal-Republicana **593**
Escisió dels Conservadors **594**
Romanones **594**
Coalicions de dretes **598**
Derrota dels Conservadors **598**
Cartes familiars i fets de Felanitx **599**
Maniobres militars i honors a Felanitx **623**
La dictadura de Primo de Rivera i la II Republica **624**
***Es Cerol* i *Sa Patena.* Es futbol a Felanitx** **625**
Polemica sobre l'origen marí de la vida **630**
Més cartes familiars **635**
Transició politica **653**
Proclamació de la II República **654**
La Guerra Civil **674**
El Bisbe Miralles i l'Església de Mallorca **675**
La represió a Felanitx **577**
El final de la Guerra Civil **684**
La politica del *Régimen* ***684***
El franquisme i la societat mallorquina **721**
M.Massuti (als 25 anys de la mort) **701**
L'oposició antifranquista de 1940 a 1975 **687**
El Turisme **723**
L'ensenyament **724**
L'ordenació del territori i el cost de la vida **724**
L'expansió economica **725**
L'Església de Mallorca des de 1960 **734**
La transició democratica des de 1975 **740**
L'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears (1982) **748**
Fills il.lustres de Felanitx **757**

LA TRANSICIÓ I LA NOVA DEMOCRACIA
I. De l'entusiasme al desencís ? **759**
II. Vint i cinc anys d'espera ... **760**
III. No son massa anys, vint anys ... **762**

2002 i ....

GIRANT L'ULLADA MOLT CAP ENRERA 764

Fitxes personals dels Massuti del segle XX

Miquel Massuti Alzamora 550
Dolores Oliver Massuti
Miquel Oliver Massuti
Magdalena Oliver Massuti
Catalina Oliver Massuti 619
Miquel Massuti Rossello 593
Magdalena Massuti Rossello 602
Catalina Massuti Rossello 611
Miquel Massuti Nicolau 596
Pere A. Massuti Nicolau 601
Bartomeu Massuti Nicolau 610
Pere Massuti Nicolau 601
Enric Massuti Nicolau 633
Magdalena Massuti Nicolau 638
Llorenç Massuti Nicolau 619
Miquel Massuti Oliver 617
Pere Antoni Massuti Oliver 626

ANECDOTARI FELANITXER

Anècdotes de Felanitx

Introducció

1.- Sa Tia Nana (Sa Tia Barbàra i altres Massuti) 723
2.- Sa Tia Insólita de Manacor 724
3.- Mes sobre sa Tia Nana 725
4.- Es padrí Jutge (Pere Antoni Massuti Nicolau) 726
5.- El Senyoravi Massuti (Miquel Massuti Roig) 727
6.- Sa Penya Rotge 729
7.- Un Batle accidental (Pere Massuti Roig) 729
8.- Caciquisme. Concejal Nonnato. Maura. República. 729
9.- Quan va entrar sa República 731
10.- Sa nina morta (Catalina Massuti Alzamora) 733
11.- Una mestra del segle XIX (Catalina Mesquida) 735
12.- Es Canonge Calderer (Bartomeu Barceló Massuti) 737
13.- Més sobre es Canonge Lectoral (Calderer) 739
14.- Heència insólita 748

15.- En Bassacollet 748
16.- Es mes caparrut que en Rebassa 750
17.- Es Batle Boté 750
18.- De caça 752
19.- Es capellà des Rossell 752
20.- Amb es capellà des Rossell 753
21.- Es capellà des Rossell i Don Casimiro 754
22.- Menjar 755
23.- Es Notari Puig 755
24.- Ses nines dolentes 757
25.- Un venedor de peix 757
26.- Sa Butigueta 758
27.- Ca'n Mola 759
28.- Es Belos (Roig) i es Sales (Obrador) 761
29.- Es capell de sa Tia Nana 763
30.- Ses cançons per dormir 764
31.- Un Cavallet de Felanitx a Barcelona 765
32.- Una massutinada 765
33.- El Professor Bruschetti 765
34.- Ses messions d'un sermó 766
35.- Es dos d'oro des clero 766
36.- *El varon... y la varona* *767*
37.- ¡ Sardines ! 767
38.- L'incorrupte 768
39.- S'aigo de Son Oliver 768
40.- L'estatua de Sant Nicolau 769
41.- Lliberals i Conservadors .... pero Mauristes 769

Anècdotes familiars

42.- Primera comunió 770
43.- Una felicitació 770
44.- Nin 771
45.- Sa dida 772
46.- Es bateig 772
47.- Un suspenso 774
48.- Per fer por 775
49.- Toros 775
50.- Sa campanilla de ses monges 777
51.- Un episodi de sa guerra 778
52.- Jo duc sa Cultura 779
53.- Estudis 780
55.- El *Batallón Infantil* *782*
56.- Un sermó 782
57.- Sa mateixa anècdota 783

Més contarelles de Felanitx

58.- Ses Beates **785**
59.- Sa Germendat Obrera Cristiana **786**
60.- Pinzellades **787**
61.- Es Port **789**
62.- Ses Verbenes **793**
63.- Cançons i jocs de nins **795**

Encara més anècdotes familiars

64.- Han mort en Dato **796**
65.- La mort d'en Garriguel.lo **796**
66.- Ses xocoletades de la nit de Nadal **797**
67.- Un maonés **797**
68.- ¡ Es Potecari ! **797**
69.- Una pregaria a la Mare de Déu **799**

Records d'infantesa

Recuerdos de mi niñez **800**
Reina Blanca de mos somnis **801**
La vida del Convent : una campana. **803**

ARBRE GENEALÒGIC

Arbre genealògic I **851**

Arbre genealògic II **860**

ANEXES INFORMATIUS
Els Oliver de Ca'n Barceló

Arbre genealogic dels Oliver **851**
Familiars Oliver de Felanitx **877**

Introducció general **877**

Joan Oliver
Pere Oliver Obrador
Joana Oliver Obrador
Joan Oliver Adrover
Andreu Oliver Adrover
Pere Oliver Artigues
Andreu Nicolau Oliver Artigues
Catarina Maria Rosa Oliver Artigues
Andreu Oliver Artigues
Joan Oliver Artigues
Joana Maria Oliver Artigue
Antoni Josep Nicolau Oliver Artigues
Macià Oliver Artigues
Andreu Oliver Barceló
Joana Maria Oliver Barceló
Pere Oliver Barceló
Joan Oliver Barceló Catarina Oliver Nicolau
Andreu Oliver Nicolau
Pere Oliver Nicolau
Antoni Oliver Nicolau
Catarina Oliver Nicolau
Joana Anna Oliver Obrador
Pere Oliver Obrador
Maria Oliver Obrador
Miquel Oliver Obrador
Maciana Oliver Obrador
Catarina Maroto Domenge
Maria del Carme Oliver Domenge
Pere Oliver Domenge
Maciana Oliver Domenge
Joaqima Oliver Domenge
Dolors Oliver Domge
Isabel Oliver Domenge
Bartomeu Oliver Domenge

EPÍLEG

Si les pedres parlessin 907

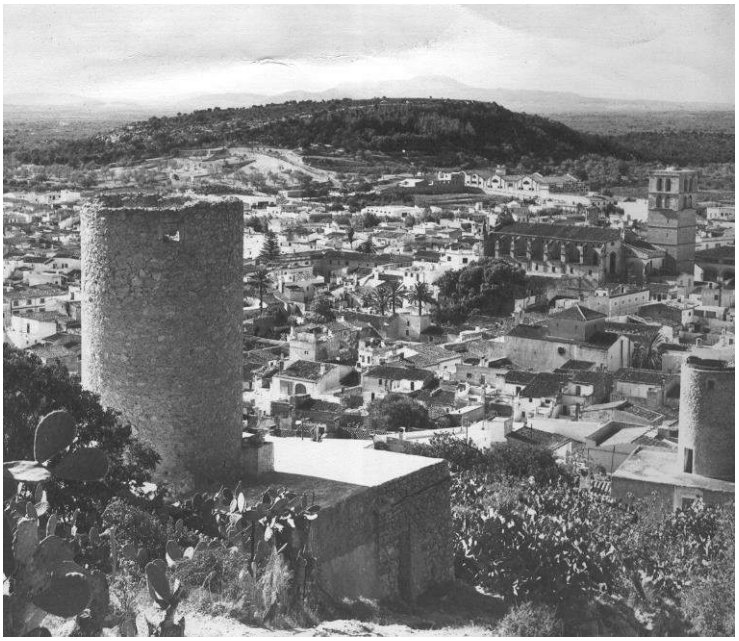
BIBLIOGRAFIA 909

PRÒLEG

FELANITX, llamada antiguam.te Canatlix; Villa desde el año
1300 es poblaciô de 1629 vecinos; en su distrito tiene un Cas
tillo sobre un môte llamado desde los tiẽpos mas âtiguos
Sâtueri, en el q.e se conoce p.r sus vestijios era el lugar dô
de teniâ los moros sus baños, y custodiavâ sus presos, su co
sechas de granos, ganado, y vi: rio del q.e fabricâ mñ.o Apuardiente

LA NISSAGA DELS MASSUTI DE FELANITX

PRÒLEG

FELANITX. Aquí va arrelar el tronc de CA'N MASSUTI. Quantes generacions del nostre llinatge han nascut, han viscut, han estimat i han reposat a l'amor d'aquesta terra, baix de l'ombra –sempre acollidora- de Sant Salvador

Es important fer una reflexió sobre la nostra terra, el nostre mar, i sobre el seus habitants, sobre els que viuen ara mateix i que han arribat a ser el que són avui, conservant del seu passat, el "*siau qui sou*", el món que ens envolta, i els paisatges en que es desenrotllaren uns fets familiars històrics i un bagatge cultural durant segles.

En el moment de traspassar un mil·lenni, és oportú repassar i recordar una bona part de la nostra història, de la nostra cultura autòctona, illenca, i familiar, de la nostra gent, que ens permet reflexions sobre la nostra identitat que ha definit fins al present una ben clara personalitat col·lectiva de poble mediterrani.

Els primitius pobladors de les illes del Mar Mediterrani, es trobaven aïllats, y ja en el Neolític havien desenrotllat Cultures insulars de las que avui queden, multitud de testimonis. La majoria de les poblacions insulars mediterrànies, es concentrEn, certament, a la costa, son pobles antics, girats d'espatlles al Continent, sobrats d'aigua salada i sempre escasos d'aigua dolça, cementiris amb pocs morts, per a pobles amb pocs vius.

Pero les illes tenien, i tenen, una muntanya poblada i un pla, lluny de la mar, en que els pobles tenien les mateixes costums que els de l'interior dels Continents. Pesca, Agricultura i Ramaderia, els donaven una autosuficiéncia vital en recursos primaris per sobreviure.

Les illes mediterrànies no són, en general molt grans. La manca dels recursos que tenen els Continents, i les illes majors, ha fet al llarg dels segles, que els habitants de les illes, per sobreviure aïllats, hagueren d'utilitzar l'ingeni de l'home illenc. I aquest ingeni, ha definit una gran Cultura ben determinada, fins avui, a través de les generacions.

La nostra Cultura i la nostra Economia insular, són evidentment una mescla de totes les cultures que a través del mar arribaren, i segueixen arribant a les nostres costes des de tots els indrets com a una amalgama de civilitzacions en un impertorbable bressol comú ... el Mar Mediterrani. I no és estrany ja que la continua visita de pobles sobre pobles, que en els seus viatges des de l'Orient a l'Occident es detenien en el nostre arxipélag, des de Menorca a Formentera, potser a vegades solament per defensar i protegir les seves embarcacions en les cales i ports, a sotavent del llevant o la tramontana, finalment s'establien en elles, atrets per l'encant de les illes.

Fars costaners, torres de senyals, i temples-fortalesa eran amagatall i protecció quan sonava l'alarma del desembarc de pirates i enemics; coves, vivendes trogloditas, talaiots, taules i navetes, son

l'evidéncia del mil.lenari interés del home per aquests bells paratges en forma de fragments de terres, emergint en el centre de la Mediterrania occidental.

Quan l'any 70 abans de Crist, els Romans ocupaven prácticament totes les voreres de la Mar Llatina, aquest, es va convertir en la via més eficaç per les seves comunicacions i el seu comerç, per el Mediterrani arribaven a la cada vegada mes gegantina metrópoli, el blat, el vi i l'oli , el peix i les espécies com a productes, molts d'ells potser mallorquins, indispensables en la seva dieta.

La conversió del Mediterrani en un llac romà, irradiava, a la vegada, la seva cultura des de l'Orient, al mes llunyà Occcident.

A més de romans i fenicis, grecs i cartaginesos, àrabs i jueus, anglesos , francesos … i ara alemanys, han influït en la nostra història i tambe en els nostres costums i fins i tot en la nostra cuina; sucre, mel, ametlles, dels arabs, cocarrois, robiols i crespells dels hebreus, i aixi cada ingredient i cada condiment tenen les seves arrels històriques, fins arribar també a les salsitxes i hamburgueses, d'avui en dia…

Centrant.nos en la cuina, com a fet cultural, tenim al nostre poble i a les nostres families, una cuina popular, i una cuina senyorial, una cuina de Nadal, de Quaresma, de Pasqua, una cuina d'hivern i una altre d'estiu, uns plats del camp, altres de la costa, que son clars exponents d'aquestes realitats com a testimonis de les costums que han marcat els pobles i les families; i encara dins cada familia, grups especifics, diferents, per viure a terra endins, als nuclis urbans, i a foravila, o prop de la mar.

La condició insular de nostra terra, suposa una forma d'impacte molt especial de les influències arribades d'altres terres, a cops, per etapes, en lloc de succeir.se de forma fluida i paulatina, com ocòrre als continents. Durant les seves incursions per les Balears, fent lleves pels seus exercits, d'aquells pastors, atinats foners, que habitaven les nostres illes, els Cartaginesos incorporaren un modo de vida auster i castrense als pobles de les illes. Del que queda alguna representació en el pas del temps, com és l's picat, o l'arros de la terra de l'illa de Menorca, que no es arrós sino blat, per acompanyar la carn, el peix o els embotits.

La prosperitat de la vinya, enfortí també econòmicament la vida de Felanitx i de la nostra familia, dins el conjunt de les comunitats rurals i això va tenir consequències importants mentre va durar. La *Fil.loxera* va marcar, per. a Felanitx el final d'una epoca, una fita històrica.

Aquest llibre, constitueix, sens dubte, una fita important cap al futur actual, ple de joves Massutí. Es un autèntic Catàleg del tan alabat i revaloritzat *temps enrera*, a la vegada popular i sofisticat, a on la lectura i l'exploració de les seves fitxes bibliogràfiques, índexs i classificacions per materiaes familiars, oficis i professions, representa un interessantísim recorregut per tota l'ample varietat de possibilitats històriques que per a satisfacció dels amants de les nostres tradicions, i sobre tot pel goig dels nostres familiars, representa.

De les diverses dimensions que cristalitzen en una obra d'aquest tipus, poden destacars'en principalment dues, que en si mateixes confererèixen un apreciable valor a aquesta tasca d'investigació i recopilació sobre la nostra història.

En primer lloc, la part subjectiva, que és el suport de qualsevol empresa científica o artística, i que accentua la seva trascendència en un treball esencialment especialitzat. Aquest llibre, en aquest sentit reflexa un considerable esforç, resultat d'una admirable i pacient labor, en la seva concepció més estricta i tradicional, que asumeix aquest ample conjunt de tasques, des de l'observació, la classificació, l'ànalisi, i sobre tot la vivença històrica escrita, totes elles amb un sentit i una estructura didàctica per a una ampla difusió i comprensió, i en aquest sentit és quelcom més que un simple arbre genealògic.

Existeix una segona faceta en aquest llibre, i és, per a mi, la que fa referència a la seva dimensió social i la seva repercusió i efectes en un ambient cultural molt ampli, i per això mereix destacarse de manera preferent.

En consequència aquest treball ens descobreix els Massuti de Felanitx, als felanitxers i mallorquins d'avui, i a tots quan resideixen a la

nostra illa, la realitat d'una familia que és , la seva i la nostra, que en les seves arrels originals, sols era posible trobar en els vells relegats arxius històrics i records orals dels nostres més directes i propers avantpassats Rescatar velles històries, recuperar tradicions, donant.lis un toc personal, la pinzellada final d'aromes d'una planta silvestre, o el sabor nou d'un vi anyenc, constituieixen quelcom mes que una feliç iniciativa.

A través de visions parcials, de fets i de gents, que han mostrat, petites o grans insules del coneixements històrics de les nostres terres i de la nostra cultura, per arribar a una visió global que contant amb unes visions fragmentades, proporcionades per personatges, fets històrics, costumistes i geogràfics, ens ofereixen unes lectures que son part important de la cultura del nostre poble a través dels avant passats de la nostra Família, dels Massuti.

Per altre part, es important, a través de l'exposició en cada un dels diferents capítols, abordant diferent temàtica, revisar de quina forma els fets i la gent que ens varen precedir constituieixen els fonaments de la Cultura de la nostre Família, i la caracteritzen.

Finalment, hem de tenir present que Mallorca, està separada de la Península Ibèrica des de l'època Terciària, molt abans de que els primers hominits sortissin de l'Àfrica.

La primera condició per l'arribada de grups humans a les illes es que les poblacions prehistòriques continentals dominaven ja les tècniques de navegació que feien possible les travessies fins a les illes.

El repoblament de les illes Balears s'ha de considerar com la manifestació d'una activitat humana condicionada per aspectes geogràfics, climàtics, històrics, i també fins i tot religiosos, el mateix que es pot dir de l'expansió del llinatge Massuti, al llarg i l'ample de l'illa de Mallorca durant els segles considerats, i fins avui, ja en el segle XXI.

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

L'any 1980, vaig presentar per primera vegada l'estudi genealògic que ara, ja jubilat i amb més temps per dedicar a l'entreteniment, he volgut ampliar, situant els nostres avantpassats en el context històric que varen viure. Per fer-ho m'he servit de les obres dels historiadors felanitxers i d'altres que han parlat de situacions que, per la seva gravetat o pel seu interès, degueren fixar l'atenció dels que les observaren en el decurs dels temps.

Per començar d'alguna manera, transcriuré la carta que escriví el dia 18 de juliol de 1980, com a presentació del treball:

Des d'al·lot vaig tenir la curolla d'escorcollar el nostre passat, el passat de la nostra família. Mon pare tenia unes notes genealògiques, que li havia donat Es Capellà Bo, bastant incompletes. Ara després de consultar arxius, veig que eren molt deficients, però serviren per posar els fonaments del meu petit estudi.

Amb afició i amor al que és més nostre, he investigat les arrels de Ca'n Massutí. Permeteu que us ofereixi el que, més que un arbre, és un autèntic "bosc" genealògic. Crec que podrà interessar-vos; pensau que si

no a la nostra generació, si, a qualcun dels nostres fills o dels nostres nets, pot complaure conèixer els orígens dels Massutí. I, sobre tot, ara encara tots som parents, però així com -gràcies a Déu- hem proliferat, arribarà un moment en què els nostres successors ni tan sols es coneixeran. Si guardau aquestes notes - repetesc que fetes amb tot amor als que han estat, als que son i als que, si Déu, vol seran- sempre hi haurà un Massutí que podrà conèixer que tots tenim un tronc comú. I aquest interès crec de debò que s'ha de donar i que, per això, val la pena conservar el què pot convertir-se amb llaç d'unió de generacions venidores. Unió que engendrarà afecte, talment com ara. A vegades ho he comentat amb alguns de voltros, ens veim poc, massa poc, però ens estimam, pensam de semblant manera, ens sentim família; i això és tan hermós que seria una llàstima desaparegués. Tal volta aquestes notes ajudaran un poquet a aconseguir aquest fi.

En el llibre *Els llinatges catalans* del filòleg Francesc de B. Moll, es diu que Massutí és un cognom derivat de Massot, que *sembla venir de l'àrab Mas'ud, nom propi personal*. Pareix confirmar-ho el que la possessió Almallia, que Mn. Xamena diu que era dels Massotíns, fou adjudicada per Mn. Bauçà a un Steva Massot.

Al primer volum de la *Història de Felanitx*, Mn. Pere Xamena parla de l'estructura de la propietat en el segle XVI i diu que hi havia 32 possessions grans, que relaciona; precisament la que porta el nombre 13, "Es Pujol", *confrontava amb…possessió dels Massotí -Almellia-*. (A *Anys Enrera*, ja n'havia parlat Mn. Xamena).

També al primer volum de la seva *Història de Felanitx*, Mn. Cosme Bauçà, fa referència als *Stims Generals* de 1576 i anota: *Casa i Rafal dit Maillia de Steva Massot…*

Si establíssim relació entre els Massotí del segle XVI i Steve Massot, hi trobaríem segurament el punt d'unió entre els dos llinatges. (La propera publicació de les autoritzacions per contraure matrimoni, per ventura ens donarà llum sobre aquest particular).

A pesar del que he dit, és ben cert que l'arxiver diocesà -Mn. Joan Rosselló- m'ha assabentat de l'existència del llinatge Massotí molt abans del segle XVI.

Els Massot dels que sembla que deriva el nostre cognom, s'establiren, després de la conquesta, a Bunyola, Valldemossa, Santanyí i Campos. (Segons una *relació d'homes d'armes* de l'any 1375, que em va facilitar el dit Sr. Rosselló.)

Precisament de Campos ens ve la noticia d'un molt antic Massotí: *Dia 9 d'octubre de 1375 se va proveir a favor de Perpinyà Cardell, prevere que celebra a l'església parroquial de Campos, que pugui celebrar una capellania anual que En Jaume Massotí manà instituir en dita església per preu de 30 lliures, segons se conté més llargament en una lletra del dit*

Perpinyà **(Cfr. *Fontes Rerum Balearium*, vol. II, 1978, nº 3, p. 525, nº 1040, Fundació B. March).**

Notem que aquest Massotí tenia el patronímic Jaume, i Jacme Massotí era el primogènit de Pere Joan Massotí qui, d'acord amb els llibres sagramentals, fa cap en el nostre arbre genealògic. Podria esser En Jaume Massotí, de Campos, ascendent d'en Pere Joan i d'en Jacme, ja de Felanitx? El costum de posar els noms dels avis als primers fills, sembla avalar-ho. Aiximateix, entre el Jaume de Campos, segle XIV, i En Pere Joan i En Jacme de Felanitx, segle XVI, havien de passar 5 ó 6 generacions. Tal volta, per medi de les autoritzacions per casar-se, podrem afirmar-ho ben segurs.

Però encara més antic que En Jaume de Campos, també en el segle XVI, hem trobat un Massotí a Ciutat: En Guillem Massotí que, amb una comissió presidida pel rector de Sant Nicolau, visita al Sr. Bisbe. (Antoni Galiana): *Dia 20 de febrer de l'any 1358, trobant-se dins sa torre del palau episcopal de Mallorca, en presència del Reverend en Cristo Pare senyor Antoni, per la gràcia de Déu Bisbe de Mallorca…Guillem Massotí, peraire…*(Presenten una súplica al Sr. Bisbe). (Cfr. *Registre Literarum Iustitiae* I, fol. 110).

En el llibre *Capbreu de Manresa*, l'arxiver ja anomenat, hi va trobar un notari Massotí de llinatge, que va autoritzar una escriptura, feta a Ciutat l'any 1404, de declaració de béns que es trobaven a Binissalem.

A la publicació *Fontes Rerum Balearium*, vol. II (1978), nº 1, Edit. Fundació March, i en el treball de Mn. Joan Rosselló Lliteras, Pvre., *Registra collationum Maioricensis (segle XIV)*, p. 158 (94), amb el nombre 667, hi figura la *Collatio Bartolomei Alemany.- Die lune XXVIII mensis martii anno predicto* (1.360). *El Reverend Senyor Bisbe de Mallorca… institueix el dit Alemany en un benefici.* El notari és Bernardi Masutini **(*notari mayoricensis*). El bisbe seria Antoni de Colell.**

També en el segle XV, hem trobat: En Bernat Massotí. El seu fill, Pere Massotí, va rebre la clerical tonsura dia 13 de març de 1467. No sé si aquest citat Pere Massotí va arribar a prevere. Era costum en aquells temps, esser tonsurats pel sol desig de quedar emparats pel fur eclesiàstic. L'única obligació dels tonsurats, que inclòs podien casar-se, era anar a l'ofici els diumenges. (Cfr. Reg. Ord. 1377, fol. 4).

Ja a principis del segle XVI, consta el primer Pere Massotí de Felanitx. Aquest vivia a la vila. El Vicari General de la diòcesi, per medi de Francesc Seguí, vicari de Felanitx, va reclamar-li certes quantitats de diners, concretament 3 lliures i 10 sous, dels que era deutor des de quan havia donat sepultura a la seva esposa. El Decret de l'Ordinari és de 17 de novembre de 1520. (Cfr. Reg. Lit. Iusti. 1514-22, fol 122).

La noticia dels Massotí dels segles XIV i XV, em fa pensar en la possibilitat que la derivació de Massot no sigui tan clara. D'altra banda i a fora Mallorca, també he trobat el nostre llinatge.

A Barcelona:	**2 families,**	**Massottí Magraner**
A Castelló:	**1 família,**	**Masoti Littel**
A Múrcia:	**1 família,**	**Massotti Escuder**
	2 families,	**Massotti Littel**
A Madrid:	**1 familia,**	**Masoti Iborra**
	1 familia,	**Masoti Rodríguez-Nadal**
	1 familia,	**Massotti Gómez**
A València:	**1 familia,**	**Vda. de Massotti**

I també he trobat el nostre cognom fora d'Espanya: A Pàdua va viure Antonio Masutti. (*Sculpteur sur ivoire et sur bois, né vers 1810 a Padove. Eléve de l'Académie de Venise. Il a exécuté des bas-reliefs et des statuettes.* (Cfr. *Dictionnaire des Peintres, Sculpteurs, Dessinateurs et Graveurs.* E. Benezit, tom 5, Libraire Gründ, 1966, France).

De fet, a través del "bosc" genealògic que m'ha ocupat, i m'ha apassionat, més d'un any, els dissabtes matí, ressalta la nostra arrel felanitxera: més de 400 anys de Massotins que nasqueren, visqueren i moriren al nostre poble, ens donen bona carta de naturalesa. Fins i tot aquesta U, tan elegant, en què es converteix la O dels Massotí, proclama nostra felanitxeria.

De cada un dels que figuren a l'arbre, tenc nota de naixement, bateig i mort; també de les noces dels que se casaren, i de testaments, donacions, apoderaments, compravendes i altres escriptures i detalls que he pogut trobar a l'Arxiu Diocesà i a l'Històric de Mallorca.

Destacaré qualque detall:

Per exemple, podem observar que el nostre arbre té dues branques grans, que surten del matrimoni de Llorenç Massotí Suñer i Joana Pou Oliver, que son la de Pere Joan Massotí Pou, que va extingir-se l'any 1861, i la d'Antoni Masotí Pou, que és la nostra. Els nostres avis, des del segle XVI, dugueren aquests llinatges:

Massotí Servera
Massotí Vadell
Massotí Suñer
Massotí Pou
Massotí Suñer
Massotí Obrador
Massotí Adrover
Massotí Xamena
Massutí Nicolau

Massutí Roig
Massutí Alzamora.

Al menys 8 d'aquestes 12 generacions, varen viure al carrer del Juavert. La nostra casa pairal tenia un corral que, primitivament, s'estenia a quasi tota la llargària del carrer; tan gran era, que el llauraven. Darrerament ja l'havien retallat, però encara era un bon jardí on, segons mon pare, *els anyosos arbres destacaven con fantasmes en l'ombra*, i, per damunt de tots, un gran prebeboné que devia inspirar la poesia:

Assegut baix l'ombra volguda del prebeboné, a on la calma i la pau es manifesta amb tots els seus encants, convidant l'esperit a la meditació…el meu pensament vola cap amunt, surt per entre els brancatges dels arbres del jardí…

També la nostra avia Magdalena Alzamora en va fer versos al prebeboné:

I

Mos dóna dins el jardí
Sombra agradable i frescor,
Un arbre hermós gegantí
Que té perenne verdor
Amb fullatge de setí

II

Molt m'agrada contemplà
Son brancam alt que imponent
Pareix que el cel vol tocà
I el d'abaix que humil seré
Cerca la terra besà.

III

Hi fan niu els aucellets
I quan el sol del matí
El daura, els mil seluets
Que s'escampen, mos fan sentí
Harmoniosos concerts

IV

Sembla guarida d'amor,
A baix d'ell que estic de bé
M'encanta tanta verdor
Benhaja el prebeboné
Que dóna sombra i frescor

V

Si mou les branques el vent,
Veig pel mig d'elles l'altura
I enlairant el pensament
Entre efluvis de ternura
Adora l'Omnipotent

VI

Ja que l'ànima es complau
En admirar la natura
I bellesa del cel blau,
Daume Senyor la ventura
D'admirar vostre Palau!

La meva padrina, sa tia Caterina Massutí Alzamora, va pintar a l'oli el jardí del carrer del Juavert. El quadret el tenen a Ca Es Potecari. Tots conservam fotografies, groguenques ja, on podem veure corral i prebeboné.

Però tot això per noltros ja ha passat. Com ha passat la bella casa, colrada pels segles, centrada per un elegant portal rodó, que ara -emblanquinada i adulterada- encara conserva quelcom del que un dia va esser.

Ben segur que en tots noltros encara viu l'esperit d'aquells que un dia habitaren la casa pairal.

A què es varen dedicar els nostres avantpassats?

Apart del paraire i del notari, tan antics, els primers de qui sabem el seu ofici, varen esser gerrers. Vat aquí un treball ben escaient per un felanitxer:

Mestre Antoni Massotí Pou (+ 1735). L'any 1718 fou elegit per a vigilar i evitar l'intrusisme en el gremi. A més a més va esser Oïdor del Consell del Gremi.

Mestre Pere Antoni Massotí Suñer (1701 – 1754).

Mestre Antoni Massotí Suñer (1708 – 1776).
Mestre Jaume Massotí Suñer (1710 – 1784).

Els més acostats a noltros, varen esser agricultors o propietaris:

Pere Antoni Massotí Adrover (1758 – 1821).
Honor Miquel Josep Massotí Xamena (1792 – 1865).
Pere Antoni Massutí Nicolau.
Pere Massutí Roig.
Miquel Massutí Roig.

També hem tengut capellans i altres clergues:

Pere Massotí, tonsurat, segle XV
Rd. Jaume Massotí Vadell (+ 1679). Va esser beneficiat de la capella de les Ànimes, a la parròquia de Felanitx, i beneficiat a la Seu de Mallorca.
Rd. Llorenç Agustí Massotí Suñer. Prevere acollit a la parroquia de Felanitx.
Rd. Dr. Joan Cifre Massotí (1765 – 1829). Beneficiat a St. Nicolau de Ciutat.
Rd. Miquel Josep Massotí Adrover (1766 – 1829). Capellà acollit a la parròquia de Felanitx. Fou custos de l'església de Son Mesquida.
M.I. Dr. Bartomeu Barceló Massutí (1864 – 1894). Canonge Lectoral de la Seu Metropolitana de València. Fill Il·lustre de Felanitx.
Rd. Jaume Barceló Massutí (1869 – 1895).

Ademés de l'Oïdor del Consell del Gremi de Gerrers, altres dels nostres familiars ocuparen càrrecs públics:

Pere Antoni Massotí Adrover (1758 – 1821), fou elegit regidor l'any 1797. Ho era l'any 1806 i l'any 1817.
Pere Antoni Massutí Nicolau, regidor.
Pere Massutí Roig, primer tinent de batle, regidor i, accidentalment, batle.
Sebastià Mesquida Massutí, regidor. Feia parella amb en Pere Antoni Massutí Roig. Per molt temps varen esser l'oposició; sempre votaven junts i en contra del partit majoritari. Ells eren del partit "fusionista", lliberals. Precisament fou cap dels fusionistes un altre avantpassat nostre, l'amo En Bartomeu "Mola", pare de l'avia Magdalena Alzamora, que va ocupar la batlia durant la Primera República i l'any 1890.
Pere Massutí Alzamora. Primer tinent de batle a la Segona República, quan era batle l'oncle Pere Oliver Domenge.
Bartomeu Massutí Alzamora. Elegit a les eleccions de 1936, no va possessionar-se del càrrec.

Jutge Municipal ho va esser, per molts anys, Pere Antoni Massutí Nicolau. Era un jutge "llegendari" que tenia a glòria arreglar tots els

assumptes a les bones, i del que el tio Bartomeu i la tia Caterina Massutí Alzamora, sa meva padrina, em contaren divertides anècdotes.

Director del Banc de Felanitx, va esser el nostre avi Miquel Massutí Roig, com tots sabem. Encara que mai va ocupar càrrecs polítics, l'avi Massutí era home de prestigi. Fidel a Maura -Juntament amb el seu germà Pere, que s'havia fet conservador quan D. Antoni Maura, que era el cap dels fusionistes a nivell estatal, se va passar al partit de dretes- Amb fidelitat sempre mantinguda, inclòs quan la majoria dels conservadors escolliren per capdavanter a Dato (1913).

Més humil el càrrec, Pere Antoni Massotí Adrover (1758 – 1821) va esser obrer de Sant Salvador.

Personatges interessants: Sa tia "insòlita" de Manacor que, segons em va contar sa tia Francisca Mesquida, no coneixia el significat de la paraula "ràbia". Devia esser Na Caterina Massutí Nicolau (1818). Sa tia "petita" o sa tia "nana", d'un genió tan curt com la seva estatura, seria segurament Caterina Anna Massutí Xamena (+ 1868).

Emigrants: Pere Joan Masutí Lladó, nascut l'any 1808, va deixar l'illa i ja mai més no en saberen res d'ell.

De les escriptures notarials consultades, he trobat detalls curiosos:

Sa llegítima de Francisca Anna Massutí Nicolau (1815), que va esser l'esposa de Cosme Mesquida: *5 sous moneda mallorquina, totes les robes i joies d'or i plata…Quan prendrà estat, el seu germà Pere Antoni li haurà de fer una caixa o canterano.* Sa "tia petita" li va deixar (1861) *la creu amb los caps d'or.*

La nina Caterina Massutí Roig, va heretar de sa "tia petita", *los meus botons d'or de dur a los punys* (1861).

Na Joana Pou Oliver, Vda. de Llorenç Massotí Suñer, disposa en el seu testament (1692), de tota la seva roba, *tant de lli com de llana de mon vestir i usar, amb lo llit màrfega i tota la demés roba.* Relaciona tres caixes. Una d'elles va anar a parar a Antoni, el seu fill, avi de la nostra branca.

A altres testaments es parla de *uns faldons de lli de capa blava i una gonella de lli* (1766); *Caixa, or, plata, robes…*(1776); *el llit on jo jec, una bota, dos llensols de drap i dues cadires de poll amb respatle i quatre taburets* (1827); *un rosari de du a les mans, amb los caps d'or…un rosarid'or de du en el coll* (1822); *caixa a Son Truyol, faldetes de seda noves i los botons d'or de los braços, caixa a la Vila, i los botons d'or dels punyets…*(1801), etc. etc.

Els nostres familiars varen tenir domicili als carrers:

Juavert, Pou de la Vila, Calafiguera, Castellet, Abaurador, Costa de'n Masotí, Aigo, Quatre Cantons, Vaquer, Calderó, Forat, Porteria del Convent, Riera, Posada de la Font, Campet.

I a les cases de:

So'n Negre, La Casa Vella, So'n Sureda, Alqueria Bassa de'n Coll, So'n Pou de Sa Coma, So'n Vidal, So'n Truyol de Tortitx.
També dels documents vists resulta que els Massutí tenien propietats a:

Pla d'Almallia, So'n Massot, Binifarda, So'n Galerí, Els Rossells, So'n Verro, Son Cifre, Tresmalles, So'n Ferrandell, So'n Oliver, Camp Roig, So'n Colom, So'n Ravell, So'n Servera, So'n Bollaix, So'n Truyol, Salt de l'Aigo, So'n Quelles, La Mola, Son Pou, Pou Nou, So'n Xot, Ca'n Nas Vermell, So'n Xamena, So'n Mesquida, Tortitx, Els Armassos, Firella.

Eren terrenys –camp, vinya, garriga- de poca cabuda. El més gran era el de So'n Oliver, tres quarterades; el vaig trobar precisament com a propietat de la repetida "tia nana".

Finques urbanes: Casa i corral del carrer del Juavert; casa i corral al carrer de Calafiguera; casa i corral al carrer Abaurador.

Si no estau massa cansats i voleu seguir endavant, vos diré que a ca nostra sempre tenguerem devoció al Convent. Sabut és que un avantpassat nostre -devia esser Pere Antoni Massotí Adrover- quan ja era vell, si se sentia trist i deprimit, convidava a sopar a qualque frare del Convent i recobrava immediatament s'alegria.

La devoció als Agustins, es concretava en Sant Nicolau de Tolentí. La talla, petita i antiga, que se guarda a un racó de la sagristia del Convent, era de Ca'n Massutí. Cada any la deixaven, el dia de la festa, perquè la traguessin en processó. L'avi Massutí Roig le va regalar definitivament, segons em va contar la meva padrina. (Després el cosí Jaume Estelrich, va aclarir-me que havia estat el seu sogre, el tio Bartomeu Massutí Alzamora, qui l'havia regalada a l'església).

Dotze Massutins, al manco, varen esser enterrats en el Convent: Pere Massotí Suñer (1662), Apolònia Massotí Vadell (1663), Rd. Jaume Massotí Vadell (1679), Joana Pou, Vda. de Llorenç Massotí Suñer (1692 *en lo vas dels benefactors de Sant Nicolau de Tolentí*), Caterina Massotí Monserrat (1729 *en lo vas de Sant Nicolau de Tolentí*), Miquela Massotí Adrover (1749), Llorenç Massotí Monserrat (1755 *al vas de Sant Nicolau*), Joana Anna Massotí Rosselló (1786 *eligió sepultura en el Convento en la de San Nicolás*), Caterina Rosa Massotí Noguera (1774), Llorenç Massotí

Rosselló "Pasito" (1761 *capilla de San Nicolás de Tolentí, del Convento*), Ursola Massotí Adrover 1801), Joana Maria Massotí Fiol (1809), Pere Joan Massotí Noguera (1812), Joana Maria Massotí Obrador (1827 Va esser enterrada en el cementiri, pero em el seu testament manava qu el seu cos *sia aportat a la iglesia del Convent de Sant Agustí i sia sepultat al vas de la Puríssima.*).

Personalment, jo sempre he sentit també aquesta devoció. Segurament que m'empeny un cert atavisme, ja que és ben poca la meva relació física amb el Convent. De petit hi anava amb mon pare, quan les festes de l'estiu. El record pujant al cor, per Sant Agustí, on cantava -a tot pulmó- La majestuosa missa del Pare Aulí. I les completes on, sempre que hi he anat, he pogut trobar-hi un estol de Massutins, presidits darrerament per l'enyorat tio Bartomeu.

Es Convent és part de Ca nostra. Sa meva padrina, contant-me coses de la infantesa de mon pare, em va deixar una vertadera "instantània" absolutament significativa: Entrada de fosca, l'avia Magdalena Alzamora i mon pare, nin, ben aferradets, hi anaven a passar el rosari, carrer de Juavert per avall, mentre parlaven d'història o d'altres temes dels estudis de'n Miquel que, en la seva mare, tenia la millor professora. Vat aquí com, camí del Convent precisament, anaven fent-se el seu enteniment i el seu esperit.

No solament es Convent, tot Felamitx és part de Ca nostra; estam ben incardinats dins la seva petita història:

El fet més sonat, per lo tràgic, és l'enterrosall. També Ca'n Massutí *estava trist*: Apolònia Massutí Lladó, del carrer de Calafiguera; Gabriel Massutí Lladó i Francina Anna Massutí Fiol, varen morir *el dia del Ram a vespre*.

Es Capellà Bo té publicat que l'amo En Pere Antoni Massutí va esser part de la comissió de prohoms felanitxers que va tenir cura d'arreplegar doblers pels damnificats.

De mort violenta, va morir, 1644, Pere Joan Massotí Vadell (*Morí a Manacor ferit d'arcabussada*).

Segons el *Cronicón Mayoricense,* de Campaner, Pere Masotí, traginer, va esser el primer dels executats a Felanitx després de vençuda la Germania. El mataren l'any 1523. Altres fonts donen el nom de Pere Masot. Si era Masotí, podia coincidir amb aquell, que he anomenat al principi i que, l'any 1520, devia diners a l'Església per l'enterrament de la seva dona.

Nostra relació amb la història de Felanitx, ademés dels fets tràgics, fa referència a tot el que diu de convivència social: la vida religiosa, política (ho hem vist abans), la banca, el comerç, la industria, l'agricultura… I, des de Felanitx, ens hem llançat al món de Mallorca i de fora Mallorca, emprant el trampolí de la universitat.

Sempre i en tot cas -caiguem un poc dins la vanitat- ha destacat en la nostra nissaga el significat de la paraula Mas'ud, origen, segons Moll del nostre llinatge. I mirau quina casualitat: en el cosí Miquel Oliver Massutí li varen dir no fa gaire, que Mas'ud vol dir amabilitat, bondat, intel·ligència… I Mas'udí és el que posseeix aqueixes qualitats. Mas'udí és el nostre cognom en versió iraquiana, idò!

Anècdotes apart, és que no eren model de simpatia i de bonhomia els nostres majors? Sincerament, si els llinatges liminarment volen dir qualque cosa, el nostre està ben posat.

Per molts, moltissims, d'anys, aqui veren la primera llum els nostres avantpassats...

LA NISSAGA DELS MASSUTI DE FELANITX

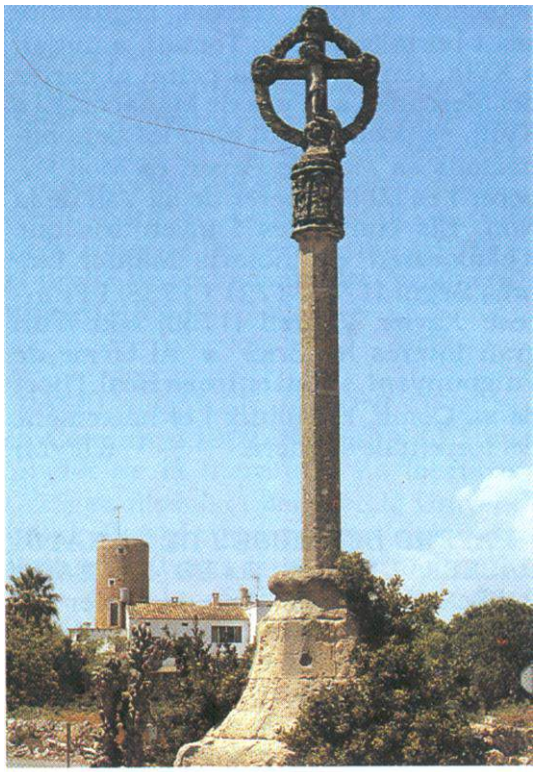
De 1500 a 2003

NISSAGA MASSUTI
Segle XVI

SEGLE XVI

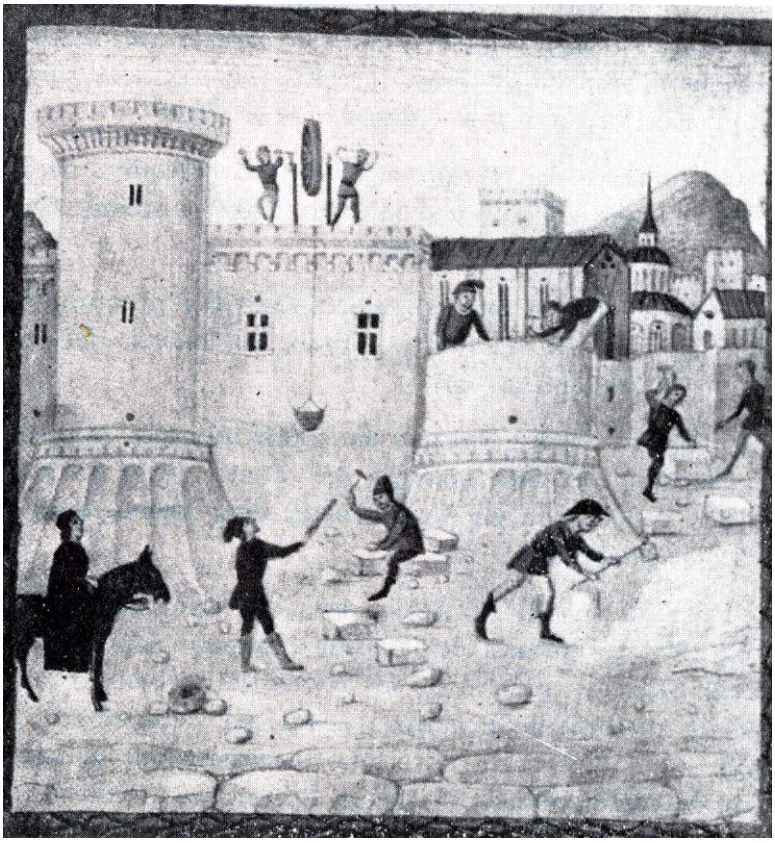
Creu de Sa Parada (segle XV)

És en el segle XVI quan se comencen els llibres sagramentals, a totes les parròquies, facilitant-se així els estudis genealògics.

En el meu arxiu, i fitxer dels més antics de la nostra nissaga, corresponen a la centúria dels mil-cinc-cents els següents avantpassats:

Pere Joan Massotí 1.
Jacme Massotí Servera 2. fill de Pere Joan Massotí i Apolonia Servera.
Salvadora Massotí Servera 3. filla de Pere Joan i Apolonia.
Salvadora Massotí Servera 4. filla de Pere Joan i Apolonia. (La germana del mateix nom, degué morir nina).
Magdalena Masutina Servera 5.(Filla de Pere Joan i Apolonia).
Pere Joan Massotí Mesquida 6. fill de Jacme Massotí Servera i Miquela Mesquida.

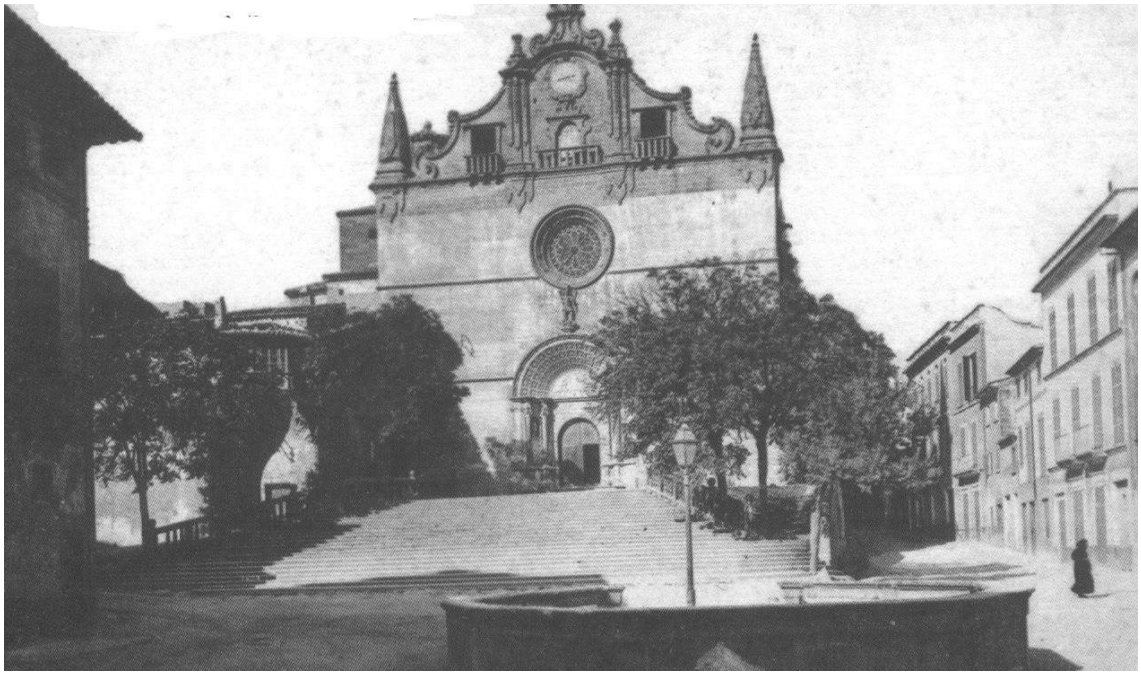
Al començar l'any 1503, Felanitx tenia 2.543 habitants. Al finalitzar el segle, en comptava 4.199. Entre els llinatges més corrents, no hi figura el nostre. La majoria dels felanitxers de llavors eren bona gent i simpàtica: *los habitadores de esta villa es gente de mucha pulicia y de buen trato.*

Aquesta il.lustració del codees* De Maiestate *representa la construcció de la torre anomenada* del Beverello *del Castell Nuovo de Napols. L'arquitecta que inspecciona les obres, muntat a cavall, tal volta sia Guillem Sagrera, El rei Alfons va enviar a demanar pedra de Felanitx, per fer l'escala de caragol d'aquesta torre.

Els esdeveniments més importants i greus d'aquest segle, succeïren quan l'any 1521 va sorgir el moviment conegut per *la Germania*. Cal aiximatex tenir en compte els constants perills que suposaven, a la costa, els desembarcaments de pirates turcs. Ambdues calamitats ompliren un temps viscuts pels primers dels nostres avantpassats de qui tenim noticia.

També el segle XVI va assistir a l'edificació de l'actual església parroquial, començada devers l'any 1551, i que fou acabada el 1597. *L'any 1597, la nau de l'església era acabada de tot i els jurats tractaven d'encarregar la construcció del portal major a mestre Miquel Quetgles, imaginaire.*

En el terme hi havia 32 possessions grans. *L'any 1578, els bens immobles… estaven repartits entre 690 propietaris… Si tenim en compte que aquest mateix any les cases de Felanitx eren 553, deduïm que devien esser ben pocs els caps de família que no posseïen casa o un tros de terra…* Entre les possessions incloses a la llista de llavors, hi trobam *possessió de Binifarda d'Antoni Mesquida, possessió de S'Horta d'amunt del magnífic Bernat Marcer, i possessió dels* ***Massotí*** *(Almallia)…*

Al front de la vila hi havia el batle, que era la màxima autoritat. *Representava al rei i era jutje ordinari en les qüestions civils de poca importància;* en les penals tenia cura de les primeres instruccions. Els 4 jurats (dos de dins la vila i dos de fora) acompanyaven al batle i representaven el poble o Universitat, però eren ells sols, sense el batle, que administraven els interessos comuns de la vila. El jurats se reunien, per prendre acords, amb el Consell, el que reunien a tocs de campana o per un Conseller. Els jurats eren dotze (sis de dins vila i sis de fora vila). A les reunions, el jurat major proposava l'assumpte a tractar. Se decidia per majoria de vots.

Batle i jurats eren elegits pel sistema de "sac e sort", o sigui per insaculació. Cada tres anys, batle, jurats i prohoms de bona fama, treien la bossa per a la insaculació, on hi havia posat els noms de persones hàbils *riques, de bona conciencia, fama i exemplar…*majors de 25 anys. L'elecció prèvia, per posar-los dins la bossa, se feia votant amb faves blanques o negres. La bossa es guardava a l'església, dins una caixa de tres claus.

Cada any, dia 6 de gener, festa de l'Epifania es presentaven al Virrey quatre noms de la bossa "d'elets a batle" i el Virrey n'elegia un. Els jurats, consellers *i altres oficis* (mostassaf, clavari, 6 consellers de vila i 6 de fora vila),

eren extrets el dia de l'Ascensió. I per Cinquagesma tots prenien possessori dels càrrecs.

Dia 17 de novembre de 1520, el Vicari general de la diòcesi signà un decret, a requeriment de Francesc Seguí, vicari de Felanitx, reclamant certes quantitats de diners a diverses persones, entre les quals hi figura, en primer lloc, **Pere Massotí**, que ha de pagar 3 lliures i 10 sous, per la sepultura de la seva esposa. (17-XI-1520). Aquest PERE MASSOTÍ no podria ésser el Pere-Joan que encapçala nostra nissaga, encara que l'any 1569 trobarem el seu casament, essent aleshores viudo. Des de la mort de la dona del PERE MASSOTÍ de 1520, fins al casament del vidu Pere-Joan havien de passar quasi 70 anys.

(Reg. Lit. Iusti 1514-1522, fol. 122. Arxiu diocesà).

Les Germanies

El mes de febrer de 1521, començà a Mallorca el moviment conegut amb el nom de "germania". La denominació volia expressar l'esperit de germanor que havia d'unir els seus membres per aconseguir les finalitats que es proposaven: la reforma radical de l'administració, especialment l'extinció del deute públic (la santa quitació) i l'abolició dels imposts indirectes. Es produí un antagonisme entre els menestrals i població de les viles d'una part (agermanats) i mercaders i senyors de Ciutat de l'altra (mascarats). El conflicte començà amb certa moderació, però arribà a convertir-se en lluita oberta…

Dia 6 de febrer, el virrei Gurrea posà a la presó set menestrals de la Ciutat acusats de conspirar. Això fou l'espira que encengué el foc. L'endemà els menestrals alliberaren per la força els seus col·legues. La majoria dels habitants de les viles s'uní al moviment i la germania dominà la situació. El virrei Gurrea va ésser substituït i es refugià a Eivissa.

El vuitanta per cent dels felanitxers seguiren la germania, encara que alguns ho feren per por i altres canviaren de parer en el decurs dels esdeveniments.

(Xamena: Història de Felanitx, tom I).

Joan Crespí

Joan Crespí, que va ésser el primer instador general de la germania, i que presidia la "Tretzena", va reunir a representants de totes les viles, congregant-los i convocant-los a una revolta general. I les viles -també Felanitx- varen escoltar la crida. La Tretzena era un consell de 12 membres (4 d'ells pagesos), encapçalats per l'Instador.

El moviment fou proclamat a so de tambor, mentre era rebut amb deliri pels felanitxers. Ben aviat varen designar-se els caps locals de la revolta, nomenant-se primer instador a Joanot Albertí. Els agermanats nomenaren batle a Miquel Prohens.

A Ciutat, com sabem, el virrei Gurrea va fugir. *El substituí accidentalment Pere de Pachs…qui obligat per la gravetat de les circumstàncies havia entrat en negociacions amb els agermanats, al parèixer disposat a establir les bases de pacificació i millorar la malmesa administració pública.*

A Worms estant, l'emperador Carles, va conèixer el que havia passat a Mallorca i va expressar els seu disgust, anunciant càstigs severs als agermanats si no se sotmetien i obeïen al seu virrei. *No fou això del gust dels agermanats felanitxers com no ho fou tampoc dels altres pobles.*

L'Emperador Carles V

La germania va dominar tota l'Illa, menys el poble d'Alcudia i al castell de Santueri, on s'havien refugiat els "mascarats". (Aquest apel·latiu els venia del fet de que els revoltosos embrutaven les seves cases amb mascara).

Per encoratjar als rebels, a les viles s'organitzaven assemblees populars, on els més apassionats incitaven a mantenir la rebelió. A Felanitx els més entussiastes oradors eren Bartomeu Ferrer i Miquel Artigues.

Els Jurats del Regne, per por als revoltosos, demanaren (3 d'agost) a Francesc Burguès, castellà de Santueri, que retirés de la torre el penò reial i abandonàs el castell. Deien els agermanats que allà dalt se preparava una forta resistència a la germania. No va voler Burguès complaure a la petició dels jurats. En poc temps, un bon grup de felanitxers va arremetrer contra el castell assetgent-lo. Els agermanats *organitzaren una milicia i constituïren una guàrdia permanent a la porta del castell.*

Aiximateix el penò reial encara onejava damunt la torre més alta. I els "mascarats" continuaven en el castell. Això augmentava el furor popular, mentre els propietaris de la possessió on hi havia el campament dels agermanats, Guillem i Gabriel Barceló, *secretament feien molt socors al castell i tot lo bé que podien entrant i eixint tot temps que no hi havia guardes.*

Els revoltosos gaudien entusiasmats de la seva posició de força. Així un tal Cristòfol Abrines anava cridant pels carres de la vila: *visca, visca, ja no hi ha rei ni roc!* I un altre, un homo ja vell, Nadal Garí, aprofitava que els "mascarats" eren refugiats al castell, per entrar a les seves cases i aglapir tota cuanta roba hi trobava, que després venia a toc de tambor. Això també feia en Pere Colom: *prenia les robes dels mascarats, que tota la casa en tenia plena.*

El mes d'octubre de 1521, *Joan Crespí, instador general dels agermanats, fou executat a la torre de l'Àngel de Ciutat pels mateixos agermanats,* i el felanitxer Joanot Colom va esser elegit cap de la germania.

Entre les primeres disposicions del nou Instador hi va destacar que *en substitució dels imposts damunt el vi, la carn, la sal i la molitja, fou ordenada una derrama general per quitar completament els deutes de la Universitat. La bona nova s'escampà per tota l'illa. Simó Montserrat va esser l'emissari que la dugué de Ciutat "feu treure los drets venint de ciutat amb un lorer que posà en la plaça de Felanitx i rompé les mesures".*

El mes d'agost de 1522, desembarcà a Mallorca Francesc Ubac, enviat per l'emperador per pacificar el regne, pero no ho aconseguí. El mes següent arribà a Alcudia l'armada amb el virrei Gurrea i les tropes manades pel capità Joan de Velasco. Onofre Ferrandell acudí a Alcudia per fer acte d'acatament i allà fou nomenat batle de Felanitx.

L'embull era ben general. El nou batle reial pensava que els fets prenien un altre aspecte.

El 7 de novembre, Ferrandell escrivia al virrei: *Ja so arribat la nit prop passada en aquesta vila de Falanitg, hi he fet aplegar lo poble de dita vila, tots los que he trobat i en la casa de la rectoria los he presentades les letres de la Cesàrea majestat i lo edicte de vostra Senyoria ha feta de la mia batlia, los quals se són molt alegrats i han feta resposta que estan promptes obeir los reals manaments i de vostra senyoria…*

L'autoritat del batle fou reconeguda per molts, ja que era home de prestigi moral, però *alguns dels agermanats més exaltats tramaren la seva mort i, com que prevenien que la cosa no seria fàcil, anaren a cercar ajuda als pobles veïnats. Un estol d'uns 75 homes, entre ells, uns 50 de Campos, 20 de Felanitx, 5 de Santanyí i alguns més d'altres viles es dirigiren a la casa del batle al carrer avui anomenat de Nuno Sanç i l'assetjaren. Una vintena de felanitxers acudiren a defensar-lo. El batle es feu fort, com a darrer reducte, a una escala de caregol, la qual fou enderrocada. En la lluita, moriren de la part del batle, a més d'aquest i el seu fill, onze homes. Al bàndol contrari, solament hi hagué alguns ferits… Tot això succeí un dia entre el 7 i el 18 de novembre…Durant un parell de dies, perdurà l'anarquia dins la vila… Molts d'agermanats es feren por i anaren a presentar-se al castell.*

El dia 19 de novembre, per preparar la pacificació, el virrei va proclamar una amnistia general. D'altre part, en Burguès, amb molts d'homes d'ordre assustats pels viaranys que prenia la germania amb l'assessinat del batle reial, va aconseguir dominar la situació a Felanitx.

No per això va mancabar la lleialtat de molts felanitxers al moviment dels agermanats. *Els darrers dies d'aquest mateix novembre de 1522, arribà a la nostra vila el procurador reial Burguès i nomenà batle Antoni Mesquida…*

A la batalla del Rafal Garcès devora la Pobla, on l'exèrcit agermanat fou capolat, hi prengueren part 30 felanitxers i n'hi moriren 19. Un grup de supervivents s'entregà al virrei a Binissalem i alguns es refugiaren dins la Ciutat, la qual no es reté fins al març de l'any següent…

(Bordoy, Història ciutat de Felanitx; Xamena, Historia de Felanitx, tom. I).

Com va acabar Joanot Albertí, instador de Felanitx? Fet presoner i *veient-se perdut anà a fer obediència a la Reial del Senyor Virrei…*Aleshores les tropes del rei assetjaven Ciutat. Arribà la rendició. Començà la "justicia" de l'emperador. La pesta va alliberar a molts de les famoses "informacions" (sumari contra cada agermanat).

A Felanitx, molts varen esser cridats a declarar, començant pel nou batle Nicolau Truyol del Fangar. A les declaracions seguiren les execucions, moltes i sanguinaries, i a les execucions seguiren les imposicions. El 25 de febrer, el batle Truyol presidia, a l'església parroquial, una reunió de prohoms que havia d'acordar cóm poder pagar les crescudes indemnitzacions exigides per la Cort.

El Lloctinent general va ordenar registrar totes les despeses fetes amb motiu de la repressió de la germania. Entre elles: *Al frare Antoni Oller, i altres frares de Sant Domingo, per 22 dies han estat a les viles per confessar els homes condemnats a mort per el crim de la germania…6 lliures i 8 sous. A la dona Beneta, vidua, per dogals de canyom per penjar alguns dels criminals… 13 lliures, 13 sous. Per les despeses de varies execucions a mort…Per fer un castell a la plaça nova… a Gabriel Puigderós per cordes per arrossegar los homes esquarterats…*

Francesc Burgès, procurador de l'emperador, *en lo present regne de Mallorques*, va ordenar, mitjançant una crida (22 juliol 1523), que tothom que sapigués dels béns dels condemnats, ho havia de denunciar, sota pena de 25 lliures.

A les llistes dels condemnats a mort, hi figuren els de Felanitx: **Pere Massotí**, traginer; Guillem Uguet, Antoni Vinyes, Barthomeu Vidal, Pere Garau, Bartomeu Lobet, Nicholau Janer, Pere Melchior i Bartomeu Ferrer.
(El PERE MASSOTÍ anomenat, mai no podia esser el PERE JOAN MASSOTÍ que encapçala la llista del nostre llinatge. Veurem com aquest darrer va casar-se, per segona vegada, l'any 1569. Ara bé, segur que serien parents. Tal volta aquest desgraciat PERE MASSOTÍ podria esser aquell que, com hem vist, l'any 1520 havia de satisfer un deute a la parròquia de Felanitx).

Dels felanitxers que havien pres part a la germania, uns deu foren sentenciats a mort, altres a galeres o confiscació de béns i la major part foren condemnats a una multa o composició pecuniària segons la culpa i els bens posseïts… A més d'aquestes composicions, els agermanats hagueren de satisfer 1.500 lliures per danys i perjudicis ocasionats durant els successos als particulars que no havien pres part a la germania… Com que els "composats" eren la gran majoria de la població i era difícil trobar doblers per pagar, la universitat de Felanitx es constituí "com a fermança e principal pagadora per totes les dites composicions".

La germania havia començat per uns motius raonables i acabava deixant un seguici de dol, odis i misèria econòmica

(Bordoy: Història de la ciutat de Felanitx. Xamena: Història de Felanitx, tom I. A.Campaner: Cronicón Mayoricense)

.

Joanot Colom

De la figura d'en Joanot Colom en parla Mn. Cosme Bauçà, "es capellà Bo", a la seva història de Felanitx, que conté biografies dels fills il·lustres, dedica un capítol al que fou cap de la germania:

Acéfala la germanía por muerte de Crespí, nombró en su reemplazo al sabio menestral Juanot Colom, alma de la heróica resistencia, el cual para impedir el hambre que se temía, llenó los graneros de trigo, regularizó la administración de justícia, suprimió onerosos impuestos y organizó a los suyos al grito de ¡paz, justícia y germanía! Reunidos los enemigos del pueblo en Alcudia, la Junta de Palma los requirió para que aceptasen las nuevas instituciones y la abolición de los antiguos privilegios y gabelas; negáronse ellos y Juanot Colom al frente de 6000 infantes, 400 caballos y seis piezas de batir se presentó delante de los muros de Alcudia. Los vecinos accedían a firmar el pacto de la germanía y mientras se andaba en tratos y las hostilidades se hallaban suspendidas, los nobles cayeron sobre los descuidados populares, arrebatándoles tres cañones. Semejante traición produjo la ruptura de las negociaciones y el sitio continuó cada vez con mayor empeño. Al llegar la Pascua los agermanados abandonaron el campo para pasarla con sus familias; los nobles al saberlo formaron una columna de 10.000 hombres y algunos caballos y derrotaron a los populares. Ya se creían libres de ellos cuando dieron una nueva emboscada en la cual vengaron por completo los agermanados sus anteriores derrotas, pero no lograron rendir Alcudia, porque a 13 de octubre apareció en la bahía de Palma la armada que se había juntado en Cataluña… Se componía aquella de cuatro galeras, tres navíos y otras velas menores, en que venían embarcados 1.200 soldados a cargo de D. Francisco Carroz, caballero valenciano, que los había levantado para socorrer a Bugía, y 200 cosaletes en las galeras. Llevaban por general a don Juan de Velasco, y embarcáronse de paso en Ibiza el Virrey y los demás caballeros en ella refugiados. La mala acogida que se les dio en la capital les hizo virar hacia Alcudia, donde fueron recibidos cual se puede presumir.-

En la batalla de Muro dada por los agermanados al mando de Colom, contra los nobles a las órdenes de Velazco, Carroz, Ubach, Burgués y Pax, ni se quiso ni se dio cuartel, y después de muchas horas de lucha, quedó sin decidirse la victoria. El Virrey envió a un religioso llamado Fray Caldés a explorar las intenciones de los populares y ofrecerles el perdón si se rendían. Colom le oyó, y para que no llevase al Virrey la noticia de lo que había visto le encerró y salió resuelto al campo a batallar. Después de una sangrienta lucha los populares cedieron ante el mejor armamento y organización de las tropas reales. Al siguiente día Gurrea hizo colgar de los árboles a los prisioneros y poco después una nueva batalla costó la vida a 500 agermanados. Pero los nobles no obtenían el triunfo que habían pintado fácil al regente; la heróica resistencia de los agermanados los exasperaba y Gurrea ahorcó en un día a 40 agermanados de Inca y 70 de Binisalem.

Después de esta última derrota Colom reconcentró en la Capital todas las fuerzas de la isla que, fieles al juramento de hermandad, preferían la honra a la vida. El ejército del Emperador les siguió la pista y a últimos de 1522 el virrey avanzó resueltamente sobre Palma… Los sitiados, víctimas de toda clase de penalidades… resolvieron escuchar la oferta del Virrey siempre que éste garantizara su cumplimiento…pero los agermanados al oir sus condiciones comprendieron que era preferible la muerte. Rotas las negociaciones el Virrey ordenó un asalto general a la plaza; el ataque fue simultáneo, formidable, horroroso, pero el pueblo lo resistió valientemente… Gurrea al ver caer la flor de sus tropas, ordenó la retirada, jurando vengar aquel inmenso descalabro. Comprendiendo Colom que los sitiados no podían resistir nuevos ataques, mandó buscar en el campo enemigo a Fray Pedro Font, obispo cluniense y le propuso la rendición siempre que a todos los agermanados se les respetara la vida, en tanto que el Rey decidía, y se les otorgara un salvo conducto para cuatro ciudadanos que debían presentarse a justificar ante Don Carlos la conducta de todos. Llegados a Valladolid donde residía la Corte, el regente y los cuatro embajadores de la germanía, Ubach contó al emperador lo que quiso y como quiso y Don Carlos después de entretener por largo tiempo a los embajadores del pueblo los despidió con carta

para Gurrea, en la que sin saberlo llevaban su propia sentencia y la autorización al Virrey de castigar o perdonar a los que juzgara dignos de ello. Los embajadores entregaron contentos a Gurrea los pliegos en que venía su sentencia de muerte y pronto salieron para el suplicio en medio del anonadamiento de los habitantes de la Capital.

A Juanot Colom llególe también la hora… Mallorca vio con espanto pasear por las calles de la ciudad, marchando para el cadalso en abyecto carro, al que poco antes montado en brioso corcel y vitoreado con la aclamación de un pueblo, recibía desde las ventanas pruebas sinceras de gratitud y de amor. A las esencias de rosa y jazmín con que rociaban al sostenedor de la libertad las graciosas palmesanas y a las capas que los valientes hacían servir de alfombra cuando fue conducido Colom a ocupar el sillón de la presidencia de la Junta de los Trece, nombrada por los electos del pueblo, sucedió una bayeta negra, único adorno del carro fatal, con unas hornillas ¡pásmense! con unas hornillas dentro el mismo para calentar las tenazas con que martirizaron por toda la carrera al desgraciado campeón. Pero aun así, arrogante y altivo como la causa que adoraba, sin pensar que algún día la posteridad recordaría su nombre con admiración, llegó al cadalso, su cabeza fue separada del tronco…más aun, su cuerpo descuartizado… y como si no fuera suficiente, su casa fue demolida y sembrada de sal el área que ocupaba, confiscados sus bienes y privados sus descendientes de ejercer cargo alguno hasta la cuarta generación…- ¡Su muerte fue la inmolación de una víctima, no la condenación de un reo!-

En resumen. Si Colom hubiera quedado victorioso habría sido un seguro dictador. Vencido quedó simplemente un heroe; por eso la posteridad ha hecho justícia a sus cualidades, sin desconocer por ello defectos evidentemente reprobables propios de la época y circunstancias, pero en uno y otro bando, así comuneros como mascarados… ¡Nunca es tarde para hace justícia! Así lo entendieron los agradecidos padres de la Patria en aprecio al heroe de la Germanía, colocando su retrato entre los hijos ilustres del país, que consérvase en el Consistorio palmesano con la inscripción que a la letra dice: "Juan Odón Colom, Bonetero declarado por esta ciudad instador de beneficio común en 1521. Murió atenaceado en 3 de junio de 1523 por haber peleado cerca de tres años años contra una facción aristócrata enemiga de la libertad del pueblo".

(Bauçà Adrover: Història de Felanitx, tom III).

L'Emperador, arriba a Ciutat

El perill dels assalts dels pirates turcs, va esser constant durant el segle XVI. La vigilancia des de les talaies de la costa també era continua, i la milicia popular estava sempre alerta i en peu de guerra. A més a més, cada nit, les entrades a la vila eren vigilades. Les ordres eren clares i terminants: quan es tocava l'alarma, tots els milicians acudirien a la plaça de l'Arraval, ben armats, mentre les dones i els nins se refugierien a l'església.

Ja a finals del XV, l'any 1493, dues galiotes sarraïnes varen capturar, en el mateix port de Felanitx, a un vaixell maonès.

L'any 1544, avisada pels guardes de les talaies, una milicia de Felanitx va fer fugir uns pirates que havien desembarcat en el port.

(Bordoy: Història ciutat de Felanitx.)

LA BENAVENTURADA VINGUDA DE CARLES V

Ben segur que la vinguda de l'Emperador a Mallorca, també degué d'esser un aconteixament viscut a Felanitx. Cal pensar que molts vilatans es trasladarien a Ciutat per veure a Carles V.

De llarg i molt interessant estudi "Carles V a Mallorca i l'expedició d'Alger" de Mn. Antoni Pons, Prev., publicat l'any 1935, transcrivim:

El cas de la venguda a Mallorca de l'Emperador Carles V l'any 1541 esdevenia l'aconteixement màxim, al qual la fantasia dels nostres avantpassats cuidà de donar proporcions realment apoteòsiques. El Notari Gomis el comparava a un somni. Els mallorquins amb llurs demostracions de joia, que sobrepassaven els termes de la mesura, donaven a entendre que acabaven de desvet-larse d'una espècie d'inconsciència secular; que encara eren servats en braços d'una edat heroica, tan pròpia de l'estat d'infantesa de les nacions… Des que els mallorquins perderen llurs reis privatius anaren a parar sota senyories estranyes, subjugats fatalment a la política dominant, quan no als interessos d'un enllaç familiar, a manera de vassalls i no de ciutadans, condemnats a agenollar-se davant la reialesa que passava. L'absolutisme mai no havia de tenir en compte els pobles com a unitats psicològiques, econòmiques ni culturals, eternalment indestructibles i inconfusibles, ni tampoc els elements bàsics de llur personalitat nacional, tal com la llengua i els costums jurídics, fruit natural de les entranyes del poble que els crea a sa imatge i semblança…

Els corrents reinaxentistes, aleshores imperants, foren adversos a la nostra Pàtria. L'Emperador que semblava prendre plaer singular de gronxar-s'hi, comportava un seguit d'epítets de significació pomposa, és a saber, de "Cesàrea", "Sacra", August", "Sacratíssim", "Santíssim" i altres, els antecedents dels quals caldria cercar-los en la majestat dels Cèsars romans. I ¡de quina manera contrastaven aquests qualificatius vanitosos amb l'amable i càndida

pompa, tan cara als nostres reis, els quals ja en tenien a bastament quan anteposaven al nom l'article personal "En" o el mot "Altesa"!…

Cada dia que passava feia menys sovintejador el contacte del poble mallorquí amb els reis de la dinastia castellana, fins que el temps, l'allunyament definitiu i, sobretot, la diferència de llengua, nexe fortíssim, l'únic que pot fermar les ànimes, l'anul·laren…

Com els reis no venien, eren inconeguts dels mallorquins, els quals n'havien notícia pels Lloctinents, sovint forasters, que els representaven i no paraven de demanar en nom seu, crescuts sacrificis…

Aquestes i altres consideracions, que callaré per no ésser prolix, em suggeriren les petjades de fonda emoció que deixà el semidéu en el record d'aquells bons mallorquins de la XVI centúria, i de les quals ens servà tan bell ressò el cronista oficial En Gomis, Notari. Aquella encegadora *gesta… una tan meravellosa nova que tinc per cert que als successors ha de portar tan gran admiració que no sé si dubtaran de la veritat d'ella…quasi nos apar esser estat un somni…Perquè podem dir com deya Sant Pau: Que ni los ulls han vist, ni orelles han hoyt, ni en los coratjes de homens es entrat o arribat lo que en nostres dies se es seguit en esta Aurea ciutat de Mallorques*. La turbació és quasi apocalíptica, inenarrable. Realment estranya esguardar Mallorca com espera, tracta i acomiada l'Emperador… amb el desavés i il·lusió primaria de l'infant rústec, que en una de les poesies de N'Alcover veu la persona reial com un ésser irreal i calitjós. Per ell:

El Rei sap les Escriptures i tots els llibres de cor,
i com les xeixes madures sos cabells són color d'or.
Mots que surten de sos llavis de genolls son obeïts.
Té les unces dins alfavis en soterranis humits…

El 13, quatre hores abans de rompre l'alba, arribava una galera dient que S.M. ja era a les Salines, i que volia esser a la nostra badia, sol alt, per poder contemplar, dins el mar estant, la ciutat i el port…

Dues hores, sol alt, era de veure l'escampadissa de naus que, a manera d'enormes gavines, es perfilaven en la llunyania de l'horitzó, al bell endret del Cap Blanch. L'armada imperial era composta de cinquanta galeres i cent naus… La Cesàrea Majestat venia en la galera d'Andrea Dória. Els vaixells encorats i embanderats eixiren a l'encontre de l'Emperador, el qual desvetllat, des de coberta estant contemplava la ciutat, amb sorpresa encuriosida, silenciosament. Mes, veus ací *que li plagué tant la vista d'ella que demana al dit Príncep Andrea Doria, si esta Ciutat era tan bona com pareixia. Lo qual li respon que encara era millor.*

Al fons de l'ampla badia la Seu, a punt d'acabar, torrejava des de l'alta murada als peus de la qual el mar teixia amb ritme monòton la randa de fugissera i blanca bromera. Al Mirador, com als llocs que miraven a la mar, tot era una garlanda de gent, bocabadada, que negrejava com un formiguer,

esparverant els ulls ansiosos, masegant-se i empenyent-se. Adesiara, una paraula de joia era repetida instintivament per moltes boques, alhora que molts de braços s'estiraven senyalant l'endret de l'armada, que era a la vista i avançava amb reposada majestat. A llevant, una partida de molins afilerats feien rodar desficiosament les antenes. En front, una llenca de terra s'endinzava en el mar, com si volgués esser el port de la Ciutat. A la punta s'alça una torre o bastió, guarnit de quatre canons. L'àngel de bronze d'En Camprodon, encimbellat sobergament al palau de l'Almudaina, mostra als mariners la direcció dels vents. Darrera, aguaiten el convent de Sant Domingo i els campanars de les esglésies i oratoris damunt la uniformitat grisa dels edificis urbans. La Llonja desplegà la magnificència de la fàbrica gòtica, encara enyoradissa dels dies gloriosos de puixança marítima, amb el seu passejador, hort i petita platja on jeuen desguarnides i ajaçades les barques. Als costats, les deixalles de la fortificació aràbiga, amb *una torre davant la Drassana, que mira sobre la mar,* de grossera construcció i un bastió circular artillat amb canons li fan companyia en la solitud amargosa. El barri vell dels boters resta desfeinat, i així no es sent el brogit estrident del treball quotidià, com una obsessió martiritzadora de l'orella. A la placeta del moll s'arbora la creu, guardiana de la ciutat, i s'estén damunt la riera, que desemboca al mar, el pontó de fusta, el qual s'aferma sobre dos peus de pedra, junt a la porta.

Més enllà, cap a ponent, l'oratori de Santa Catarina… Després, marcant la depressió de la Ciutat, segueixen al Jonquet els molins, que es miren en les aigües de la mar estimada, de la que diríeu n'estan encativats…- Amunt, el castell de Bellver, coronat de canons…Companys en aquest trist isolament son les quatre parets dretes entre els torrents de "El Corb Marí" i el "Mal pas" i l'edifici de la quarantena. Encara es torbaran a enfilar-se rost amunt… els caserius enriolats de Gènova, Bonanova, Portopí, i el de nom ben foraster, el Terreno. Una torre quadrada, voltada de quatre torreons encara no ha donat el lloc al castell de Sant Carles, que li ve probablement del virrei Carles de Coloma, Marquès de l'Espinar, durant el govern del qual fou bastit per defensa de Portopí i Cala Major, llocs de desembarc dels corsaris moros.

En tant, el panorama de la Ciutat era més vistent, i la flota feia proa cap a terra. Les set galeres de Sicília… saludaren-la amb l'artilleria, i la capitana en què viatjava S.M., resaludà tirant solament un tir, al que respongué llavors l'artilleria de les galeres encorades, el bastió, la torre del cap del moll i el castell de Bellver….

L'escena de l'arribada de les naus de l'Emperador en el port de Ciutat, va esser repetidament pintada per Miquel Bestard, en el segle XVII.

Desembarcat Carles V, Mossèn Caulelles, Jurat meritíssim militar, va fer el discurs de benvinguda. A aquesta salutació tan gentil i cortès, S.M. contestava breument i escrua, en una llengua externa pels jurats. Escasament gosava dir semblants paraules: *Yo me tengo por servido me recibáis como habéis acostumbrado recibir los Reyes, mis antepasados.*

Des d'aquí, va començar a caminar la comitiva que acompanyà a l'Emperador fins a la Seu, i segons se diu, oïren d'ell estès formals paraules: *¡O*

qué buenas calles y paredes, como parecen bien! ¿Son tan buenas dentro como de fuera? I dient-li que millors, dix: *será tan grande como Barcelona.*

La comitiva anava vorejant la riera, pel Born. En aquest endret, demanà S.M. si la riera era riu, i digueren-li que no, però que quan plovia molt a la muntanya, venia l'aigua per aquí. I girant-se digué: *¡O que linda Ciudad!*

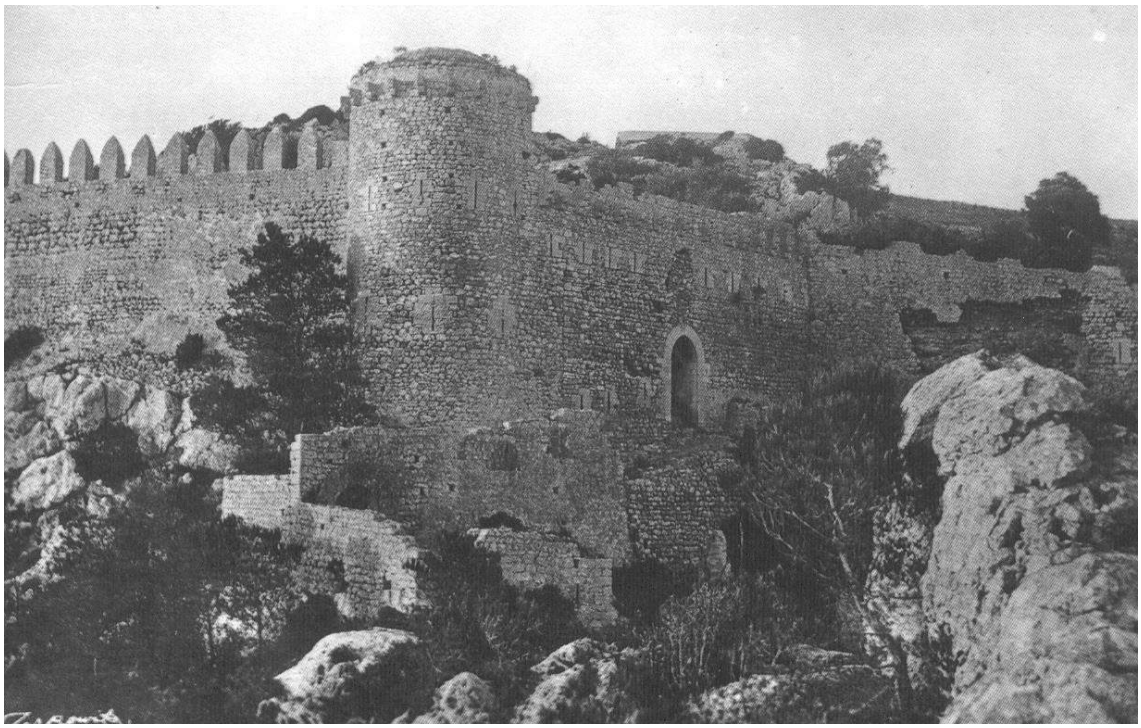
La plaça de Cort, o de Sant Andreu, com abans s'anomenava, era esclatant de festa… i després arribava a la porta dels polls i també darrera l'església del convent de Sant Domingo, on trobà la processó de la Seu, que l'esperava… Tan bon punt S.M. fou prop, descavalcà, apressant-se a adorar la relíquia, el Bisbe volgué besar la mà de l'emperador: però aquest hi contrastà baronivolment i graciosa… Arribat S.M. davant l'arc, descavalcà i passà sota d'ell, entrant seguidament a la Seu…

Carles V va hostejar-se al Castell de l'Almudaina durant els dies que va viure a Mallorca. Quan va partir digué que *había hallado un pueblo no conocido y un reino escondido.*

1560

L'any 1560, *era batle l'honrat En Joan Jordi; rector el canonge Jeroni Sant Just*. El rei havia nomenat al donzell de Mallorca Joan Cos, alcaid del castell de Santueri.

El 13 de maig, *L'honrat En Joan Jordi l'any present batle reial de Felanitx, per nomenament del Lloctinent i Capità General D. Guillem de Rocafull donà real i actual possessió del castell a l'honrat En Bernat Valls com a procurador del magnífic Joan Cos donzell de Mallorca i el dit Bernat Valls prengué inventari de les coses trobades en aquell ....*

Per Cinquagesma prengué possessori un nou batle: l'honrat Bernat Valls, el que feia d'alcaid de Santueri. També entraren els nous jurats: Pere Obrador, Antoni Tauler i Gabriel Prohens.

El mes de setembre *arribà una carta del lloctinent general prohibint "ballar i tenir balls en lurs cases o fora casa en la vila o fora, de nit i de dia" "per evitar molts escàndols, rixes i qüestions que se segueixen e cada dia per causa de ballar".*

Dia 9 de novembre, *el batle donà possessió real i corporal d'unes cases a Cosme Caldentey fent-li tancar i obrir les portes etc. com es acustumat.*

1561

Seguia de batle l'honrat En Bernat Valls.

Dia 11 de maig.- Arribá la noticia de que *els corsaris d'Alger* havien assaltat Sóller.

Per Cinquagesma hi va haver nou batle i nous jurats. Batle: *l'honrat En Joan Obrador; jurats, Antoni Sunyer, Llorenç Soler i Andreu Obrador.*

Dia 19 de desembre arribà la noticia de l'entrada a Ciutat, el nou bisbe de Mallorca D. Diego de Arnedo.

El bisbe Arnedo havia nascut a Osca i estudiat a Itàlia (Bolonya). Va residir, durant el concili, a Trento. L'any 1558, el rei Felip II el proposà per bisbe de Mallorca. El seu antecesor Gian Batista Campeggio havia renunciat a la mitra illenca des del moment en que el Concili tridentí obligava als prelats a residir a la seva diòcesi.. L'any 1559, Diego de Arnedo havia caigut en poder

dels pirates, i fou 14 mesos presoner dels mahometans, fins el seu rescat, a sol·licitud del rei, el 1561. El Papa Pius IV el nomenà bisbe de Mallorca. *L'entrada solemne a Ciutat, segons el costum vigent, la feu dia 23 de desembre de 1561 amb gran alegria dels mallorquins, que a la fi tenien entre ells un bisbe propi després de la llarga absència de Campeggio…*

(Xamena-Riera: Història de l'Església a Mallorca)

1562

Per Cinquagesma *entrà el regiment nou: Batle l'honrat Antoni Artigues; Jurats: Miquel Binimelis, Antoni Vilar, Joan Obrador i Antoni Mesquida.*

Dia 22 de novembre, el bisbe Diego de Arnedo va començar la visita pastoral a Felanitx. *Era rector, des de feia més de vint anys, el canonge D. Jeroni Santjust, el qual no vivia a Felanitx. Vicari D. Joan de Aro.*

1563

Ordre del Lloctinent i Capità General que no sia ningú que gos ni presumesca en públic ni en secret jugar a cartes, daus ni a altre espècie de sorts exceptant solament de la susdita prohibició jocs de pilota, de rul-la, taules o escats i de tirar a monstre amb ballesta o arcabús sense però jugar doblers. (21 de gener).

El batle reial, Antoni Artigues, anà a la botiga de Mn. Pere de Pax, *en la qual Antoni Ramon tenia molt de gra del delme; allà hi havia molts de traginers preparats per carregar de dit gra.* El batle, davant testimonis, manà a Antoni Ramon *que no tregués forment de la present vila, com per Sa Senyoria fos manat als jurats que no deixassin treure gra sense llicència.* (23 de gener).

El 15 de febrer, foren desterrats de Felanitx, per tres mesos, Gabriel Veny, Gabriel Vallcanera, Bartomeu Marcer i Salvador Picornell, que s'havien barellat, quedant ferit el Bartomeu Marcer.

Arribà un carregament de blat des de Sicilia, deu mil quarteres. *El Lloctinent i Capità General diu al batle que tengui consell i vegi quan de forment haurà de mester per aquest any…*(Abril).

El 15 de maig, *crida a la plaça, a toc de trompeta, de part del Lloctinent i Capità General que tota la gent d'armes de la vila i son terme estiga previnguda…i que no gosi… ningú eixir de la vila i son terme sense expressa llicència de Sa Senyoria, perque en cas que sia menester per defensió de la vila, se trobin en ella.*

Per Cinquagesema entrà de batle l'honrat Joan Maimó, i de jurats, Antoni Oliver notari, Nadal Sunyer, Miquel Mesquida i Miquel Binimelis.

1564

14 de maig. *Fonc determinat en el consell, "mirant la utilitat que es rebrà més de la talaia del Babot que de Sant Salvador… que per tot lo temps necessari de segar sia mudada la talaia de Sant Salvador a la talaia del Babot, la qual talai tinga un corn i los circumstants hagen d'avisar a la vila mentre lo talaier donarà avís.*

Per Cinquagesma entrà lo regiment nou: Batle, l'honrat En Gabriel Prohens. Jurats, Antoni Artigues major, Bartomeu Valls, Joan Tauler i Antoni Artigues del Pujol.

Es posen guardes, a cavall i a peu, a Cala Murada i al corral de N'Adrover, perque hi ha perill de desembarcaments de moros. (29 de juny).

19 de novembre. Nou rector de Felanitx: el Dr. Antoni Martorell.

21 de novembre, en nom del bisbe Arnedo, fa la visita pastoral a la parròquia el Dr. Llorenç Foncilles, rector de Sineu.

2 de desembre. El Virrei autoritza a un grup de felanitxers per portar espasa.

1565

Per Cinquagesma entrà el regiment nou. Batle, Antoni Mesquida. Jurats, Joan Jordi, Andreu Obrador, Antoni Maimó i Joan Galmés.

1566

Aquest any comencen els llibres sagramentals de la parròquia de Felanitx manats pel Concili de Trento… i urgits pel bisbe Arnedo a la visita pastoral.

Per Cincuagesma entrà el regiment nou. Batle Joan Mesquida. Jurats elegits de dins la vila Pere Obrador i Cristòfol Maimó. Jurats de fora vila Joan Obrador i Antoni Tauler.

1567

El Lloctinent general mana al batle i jurats que de nit hi hagi sempre homos alçats que facin ronda per la vila. (26 febrer). El 12 d'abril, el Lloctinent ordenà *que cessin les guardes que es fan de nit per la vila.*

9 de maig. Els moros mataren a Guillem Sureda.

11 de maig. *Es reuniren a l'escrivania el batle, jurats i consellers per fer l'extracció a sac i sort del nou regiment de la vila.*

Per Cinquagesma entrà el regiment nou de la vila. Batle: Antoni Prohens. Jurats: Bartomeu Oliver, Antoni Artigues, Nicolau Sunyer i Antoni Vilar.

31 de juliol. Mataren al Sr. Joan Veny.

24 de setembre. El Lloctinent mana als batles de les viles, que proporcionin homes d'armes *per perseguir bandejats.*

El Lloctinent General mana que sien denunciades les insolències que fan de nit, com són "paredar algun portal, posar bigues per les carreres i tirar pedres per les portes o finestres". (3 d'octubre).

1568

Va esser elegit canonge Mn. Antoni Martorell, rector de Felanitx.

Per Cinquagesma entrà el regiment nou de la vila: Batle, Joan Obrador. Jurats, Joan Jordi Uguet, Miquel Mesquida, Joan Oliver i Joan Nadal

.

Morí Mn. Antoni Artigues, pvre. (11 desembre).

1569.

Reunió del batle i jurats. *Fonc elegit clavari de la vila Antoni Artigues del Pujol per mort del clavari Antoni Mesquida…* (6 gener).

Hi havia necessitat de fer una clau a l'església. Joan Maymó expressà el seu interès per tenir-ne en cura i, al mateix temps, fer una capella. Els jurats s'obligaren a trobar el mestre que dugués a terme l'obra. (*Es tracta de la clau entre les capelles de St. Josep i del Beat Ramon Llull. La capella construida pel Sr. Joan Maymó és la de Sant Josep*) (14 febrer).

10 de maig. El Rvd. Llorenç Foncilles, fa la visita pastoral en nom del bisbe Arnedo. Era rector Mn. Antoni Martorell.

11 de maig. *Sobre les festes de Santa Margalida i aparició de St. Miquel, Antoni Oliver, interrogat, digué que quant a la festa de Santa Margalida fonc d'esta manera: Que a Felanitx no hi havia aigua que la partien…i un dia de Sta. Margalida torbaren l'aigua davant l'església i així los jurats, ha sentit a dir ell, que ajuntaren consell i amb llicència de l'oficial feren festa i de l'hora ençà sempre l'ha vista colre perquè la trobaren en temps de l'atest i no entrevengué en lo consell, be entenga que la votaren solemnement. Bé sap que antes de l'aigua no la feien. Quant a la festa de l'aparició de St. Miquel diu que ell no sap com es col sinó que entengué a dir que perquè féu una gran pedra la votaren, però no sap si antes le feien o no.*

Es feu l'extracció del nou regiment de la vila a sac i sort. (22 maig).

Per Cinquagesma entraren el batle i jurats nous. Batle Joan Jordi Huguet, Jurats: Antoni Artigues, Bartomeu Adrover, Gabriel Prohens i Antoni Artigues del Pujol.

5 de juny. El batle fa una crida, publicada pels llocs de costum, perque ningú *gos ni presumesca jugar a jocs prohibits ni blasfemar.*

26 de juny. *Fonc proposat per lo Rd. Mn. Simó Huguet, prevere i vicari, com seria molt expedient tenir mestre d'escola i seria seguir lo Sant Concili i la voluntat del Senyor bisbe, i així sobre d'això fonc remès an els honrats jurats que donen ajuda a Mn. Mateu Calafat fins a 25 lliures tot temps que fasi escola a Sant Salvador.*

23 de juliol. *El Lloctinent General avisa al batle que faci doblar totes les guardes per por d'una armada turca i barbaresca de més de cinquanta vaixells.*

15 d'agost. Els jurats, consellers i molts principals de la vila, es reuniren, a la rectoria, amb Mn. Simó Huguet i altres capellans, per tractar de la necessitat de fer una sagristia nova, *que la facin darrera l'església i que no estiga pel cost puix és cosa tan santa.*

17 d'agost. Se fa una crida per anunciar que tots aquells que vulguin allistar-se, com arcabusser o ballester, per a la guerra de Granada, *acudesqui amb armes a l'escrivania de Ciutat o de la Vila.*

PERE JOAN MASSOTÍ (1), és el primer avantpassat de la nostra branca de qui tenc noticia. L'anotació del seu bateig ha de figurar en el llibre primer de baptismes de la parròquia de Felanitx que, malauradament -pel mal estat de la seva conservació- no vaig poder consultar.

PERE JOAN MASSOTÍ va casar-se dues vegades; de la primera, com del baptisme, tampoc en tenc informació. Sí he trobat referència de la segona:

Va casar-se amb **Apolònia Servera**, dia 10 de setembre de 1569. APOLÒNIA SERVERA, era doncella i filla de Jaume Servera, també de Felanitx. Va beneir aquest segon matrimoni, Mn. Joan Bordoy, Prev., en presència dels testimonis Mn. Antoni Sunyer i Bartomeu Rigo.

Va tenir els següents fills: **Jacme Massotí Servera, Salvadora Massotí Servera, Salvadora Massotí Servera** i **Magdalena Massotí Servera** (2,3,4 5). (Llibre I de matrimonis: 1566 a 1594)

25 de setembre. *Lo magnífic Nicolau Truyol, Capità de la present vila, convoca per a diumenge qui ve, tota la gent d'armes tant de peu com de cavall per fer mostra i ressenya.- El Capità manà als dels Babots i Hortes que avisin cada setmana del qui estarà de guarda a la Talaia.- Per por de l'armada turca i barberesca el Capità manà a tots els qui viuen més allà de les guàrdies qui són Portocolom, los Babots, Miquel Binimelis i als de les costes, que los vespres venguin tots a jeure a la vila o al castell.*

9 de novembre. El Lloctinent mana als batles que ordenin als Mostassafs, de totes les viles, arreglar els camins, *que estan de manera que amb treball se pot passar per ells i majorment en lo hivern.*

1570

29 de maig. Entraren els nous batles i jurats: Batle Andreu Obrador. Jurats: Antoni Prohens, Joan Tauler, Joan Mesquida i Mn. Sebastià Oliver notari.

6 de novembre. El capità de la vila, Pere de Pax; el batle, Andreu Obrador; i els jurats, anaren a vorera de mar per veure de fer una talaia. Escolliren fer-la a la punta d'En Bordoy *d'on se descobre més i se guarda lo port i lo portixol i aquí mateix lo dit senyor Pax manà de part de sa Il·lustre Senyoria als dits jurats que dins deu dies començassen dita torre en dit lloc…*

4 d'octubre. Comença la vista pastoral, feta pel Dr. Foncilles, en nom del bisbe Arnedo.

1571.

JACME MASSOTÍ SERVERA (2). Fill de Pere Joan Massotí i d'Apolonia Servera.

Va esser batejat dia 23 de març de 1571. Padrins (compares): Bartomeuu Rigo i la muller de Tomàs Carrió. (Bartomeu Rigo deu esser el mateix que va fer de testimoni en el casament de Pere-Joan Massotí i Apolonia Servera).
(Llibre 2, baptismes. 1566-1589).
+

Jacme Massotí Servera va casar-se dues vegades: la primera, amb **Miquela Mesquida**; i la segona amb **Caterina Vadell**). Fills: **Pere-Joan Massotí Mesquida, Joana Massotí Mesquida, Francina Massotí Vadell, Pere-Joan Massotí Vadell, (Apolònia Massotí Vadell, Jaume Massotí Vadell).** (6, 7, 9, 10, 8,11)

17 de juny. *Entrà batle Bartomeu Adrover; Jurats Antoni Guàrdia, Antoni Vilar, Miquel Cifre i Miquel Carrió.*

El mostassaf proposa adobar la canal de la font, *que està molt malament. L'adobaran i tallaran tots els arbres que fan dany a la dita canal.* Era mostassaf, Gaspar Oliver.

15 de juliol. El jurat Antoni Vilar, proposa al Consell cobrir la font i posar-hi *una figura de Santa Margarida i això vol fer certa persona de diners propis…*

23 de novembre. *El rei Felip II creà la Reial Audiència de Mallorca…*

1572

9 de març. *Fonc conduït per mestre de gramàtica Joan Roig per 15 lliures cada any amb la condició que ha d'estar de mestre tres anys…- Pere Ferrandell ha aportat de Roma una reliquia de St. Jordi i l'ha oferta a Felanitx. Els jurats li donaran per ella bones estrenes i albixeres.* (Regal que es fa al portador d'una bona nova).

25 d'abril. Un altre vegada, amb nom del bisbe Arnedo, el Dr. Foncilles fa visita pastoral. Era vicari aleshores Mn. Simó Huguet.

Per Cinquagesma entraren els nous batle i jurats: Antoni Prohens, batle; Mateu Obrador, Pere Adrover, Cristòfol Maimó i Joan Nadal, jurats.

11 de juny. *La vila donarà a mestre Antoni Portulano, cirugià, quaranta lliures d'ajuda.*

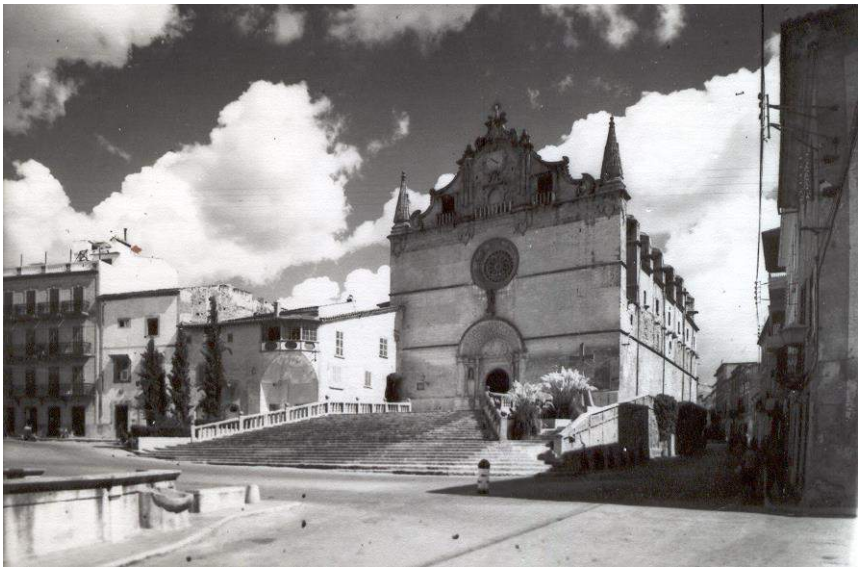
10 de juliol. *Lo senyor En Joan Obrador promet fer la capella de la part devers la casa de mestre Damià a despeses seues…*(És la capella dels Obradors, dedicada ara al Beat Ramon Llull).

1573

3 de juny. *Entrà el regiment nou. Batle: Joan Tauler. Jurats: Miquel Mesquida, Joan Oliver, Joanot Mesquida i Antoni Guillem Ramon.*

1574

6 de gener. *El consell deliberà sobre començar l'obra de l'església i si la faran a jornals o a escarada. Fonc conclús i determinat que l'obra es començ ans avui que demà…* (Es tractava de la volta entre les capelles de St. Sebastià i St. Vicenç Ferrer).

1 de juny. *Entraren el batle i jurats nous: Batle, Joan Nadal. Jurats, Bartomeu Camps, Bernat Alou, Joan Uguet, Sebastià Bennàssar.*

11 de juliol. *Mestre Antoni Postulano cirugià fonc conduït per al servei de la vila pel preu de quarante lliures per un any.*

1575

Gener. *Vingué a Felanitx i pujà al castell de Santueri, el famós enginyer Jacobo Fratin que havia vingut a l'illa per planificar la defensa, de la qual era una part important l'habilitació dels tres castells, d'Alaró, Pollença i Santueri per a refugi de la gent inútil en cas d'invasió d'inimics…*

24 de maig. *Entraren el batle i jurats nous. Batle Cristòfol Maimó. Jurats: Bartomeu Artigues, major. Antoni Prohens, menor. Antoni Artigues del Pujol. Antoni Vilar.*

31 de juliol. *És necessari que l'obra de l'església vaja envant, i s'és menester un homo que mir per l'obra, que estiga de majoral i sobrestant.*

1576

Gener. Es donaren deu ducats d'ajuda a Mn. Calafat (mestre d'escola).

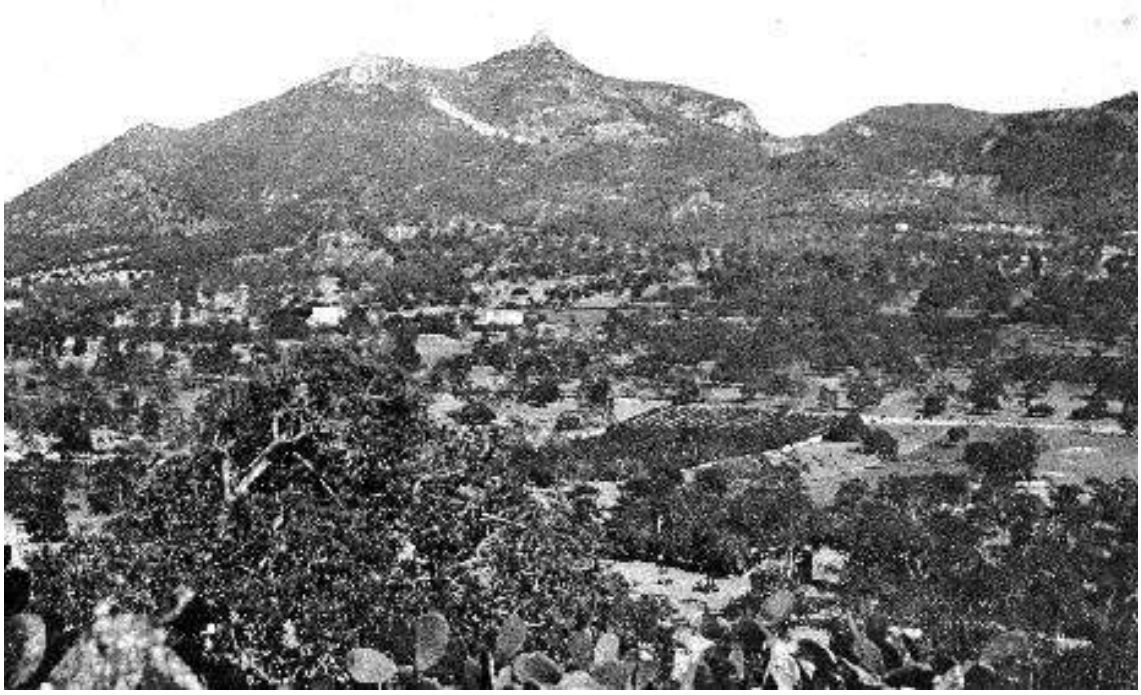
22 de gener. *Fonc proposat en el consell com cert homo mogut de devoció ha suplicat que li deixin fer la capella de les ànimes del purgatori segons la forma de les capelles noves… Fonc conclús que la faça a ses despeses… Dit homo es lo honrat En Joan Mesquida.- Més fonc proposat que la muntanya de Sant Salvador és de la vila o de la casa de Sant Salvador i així fonc conclús i determinat…*

Per Cinquagesma entraren al batle i jurats nous. Batle: Llorenç Soler. Jurats: Miquel Binimelis, Bartomeu Adrover, Pere Barceló i Pere Oliver.

11 de setembre. Va morir, sense fer testament, el mestre d'escola Mateu Calafat.

6 d'octubre. Es va fer inventari del bens de Joana, viuda del mestre Calafat, que eren a la casa del carrer d'es Call, *entre altres mobles, una caixeta de llenyam, molt vella, dins de la qual hi ha 24 llibres de gramàtica de diversos autors.*

14 d'octubre. Comença la visita pastoral el bisbe D. Joan Vich i Manrique. Visità els altars i manà *llevar de l'església els bancs propis de families per evitar discòrdies i que tothom sigui igual…*

El bisbe pujà a Sant Salvador i va disposar que a més dels dos obrers seglars, n'hi hagués un altre que fos capellà, nomenat per rector o pel vicari.

8 de desembre. Visità Felanitx el Virrei i Capità general, que va expressar al batle i jurats la seva intenció de fortificar la vila.

1577

17 de gener. S'acaba el forment. Un jurat va a Ciutat a comprar-ne.

24 de març. Per inspeccionar la torre de la punta, el capità Diego de Salcedo, passà a la marina. Fet el reconeixement, comunicà al consell que calia alçar en 20 pams la torre, per poder des d'ella vigilar s'Algar.

27 de maig. Entraren: Batle, *lo senyor En Joan Oliver*. Jurats, Andreu Obrador, Miquel Carrió, Antoni Guillem Ramon i Salvador Truyol.

6 de juny. Amb un sou de 25 lliures, fou contractat el cirugià Alexandre Borrincel·li.

20 de juny. El Virrei organitza un grup per perseguir als bandejats, per això demana la col·aboració de la vila.- El consell vol contractar un mestre de doctrina cristiana per ensenyar als nins. S'ofereix un sou de 15 lliures, amb l'obligació d'ensenyar els pobres gratuitament.

26 de desembre. La justicia vol que lo Magnífic senyor Pere de Pax, passi a servir al rei, *allà on sa Majestat manerà.* Els jurats nomenen un procurador perque vagi a la Cort i sol·liciti que el designin capità de la vila.

1578

25 de gener. *Inventari d'una casa de l'hereu del Magnífic Antoni Cotoner situada a la plaça. Entre altres mobles: Un retaule gran de tela de la Passió, guarnit de fust, bo; altre retaule molt xic de fust de Salutació, fet a oli, bo.*

12 de febrer. A la vila hi ha necessitat de forment. El consell en comprarà.

7 d'abril. Antoni Grimalt toca l'atambor, per 20 sous cada mes, contractat per la vila.

20 de maig. Nou batle: Joan Obrador. Jurats: Bartomeu Montserrat, Joanot Mesquida, Cristòfol Maimó, Joan Nadal.

3 d'agost. *Per les noves de moros, hi ha necessitat de posar dos homes a Sant Salvador per atalaiar.*

En tot el terme hi havia 553 cases de les quals 445 formaven la vila i 108 eren a fora vila. (Sa relaciona *Casa i rafal dit d'Almallia d'Esteva Massot de Francesc…* Al principi s'ha dit d'aquesta possessió, que era dels Massotí. Segurament cal conectar els dos llinatges, Massot i Massotí).

8 de desembre. Un grup de vilatans anaren a Porto Petra, per ordre del virrei, a carregar forment. El consell procura que la Universitat del Regne els hi pagui els jornals.

1579

2 de febrer. *A l'església hi ha molta necessitat de bancs per seure els homes.* El consell acordà comprar llenyam per fer-los.

8 de març. *La vila te molta necessitat d'un mestre. Hi ha un fill de Mn. Sebastià Oliver el qual és bon gramàtic no demana sino que li sia donada una casa per llegir. Fonc conclús i determinat que li sia donada una casa en lo Hospital.*

31 de maig. *La vila encara no ha cobrat de la Universitat del Regne lo degut per la nau de forment presa a Porto Petro, l'any passat.*

Per la festa de Cinquagesma, entraren els nous regidors: Batle, Andreu Obrador. Jurats: Antoni Vilar, Miquel Artigues, Mn. Sebastià Oliver, notari, i Sebastià Bennàsser.

Setembre. *Ordre del Virrei prohibint tenir esclaus moros a les viles marítimes, entre elles Felanitx.*

10 de setembre. *Sobre fer un parapeto davant casa de mestre Damià Jusama per fortificar l'església, fonc conclús que es faça amb tota utilitat de l'església i se pac de les promeses i de la vila.*

1580

6 de gener. Faran un palis per l'altar de Ntra. Sra. del Roser. Per pagar la confecció, se farà una capta. Lo que falti ho pagarà la vila.

6 de març. *La vila encara no ha cobrat les despeses i el salari dels homes que l'any 1578 guardaren la nau carregada de forment, presa a Porto Petra. Ara la Universitat només vol pagar les despeses i no el salari dels qui la guardaren. La Vila farà qüestió.*

7 d'abril. *La necessitat dels pobres va augmentant; la vila els deixarà pa encara que ara no tenguin diners. Pagaran en el maig o més tard.- Hi ha necessitat de mestre pels minyons, apte i suficient així per gramàtica com per llegir i donar criança.*

24 d'abril. *La Vila donarà 20 lliures i casa franca a l'Hospital, a mestre Joan Roig per ensenyar els minyons.*

24 de maig. *Dimarts de Cinquagesma. Entraren el batle i jurats nous. Batle: Antoni Prohens. Jurats: Joan Maimó, Bartomeu Artigues, menor, Joan Oliver i Pere Barceló Romaguera.*

1581

Hi ha gran necessitat de fer una clau a l'església, per lo qual fonc conclús en consell que los jurats vegen que podran aplegar de caritats i que es do mig tall per fer dita clau.- La clau serà feta a jornals. Un jurat serà el sobrestant de l'obra de l'església.

7 d'abril. *Los honrats En Joan Maimó, Bartomeu Artigues Major i Pere Barceló Romaguera, tres dels jurats de la present vila, donaren a fer la clau que s'ha de fer en l'església, a mestre Antoni Canet i mestre Sebastià Sagrera, picapadrers*…(Es tracta de la volta entre les capelles de Sant Antoni i el Nom de Jesús).

Era cirugià de la Vila, mossèn Alexandre Borrinxel·li. Volien designar també un mestre pels minyons.

19 d'abril. En nom del bisbe Joan Vic i Manrique, D. Antoni Martorell començà la visita pastoral.

16 de maig. *Entraren el batle i jurats nous. Batle, Bartomeu Adrover. Jurats, Miquel Carrió, Miquel Obrador, Antoni Guillem Ramon i Llorenç Soler*
.

28 de maig. *Hi ha molta necessitat d'un hostaler per quant moltes voltes venen alguns pobres i los que tenen avui l'hostal no els volen acullir…*

30 de juliol. *Els jurats elegiran un homo que estiga al davant de l'obra de l'església.*

SALVADORA MASSOTÍ SERVERA (3). Filla de Pere-Joan Massotí (1) i d'Apolònia Servera.

Batejada dia 3 de desembre de 1581. Foren padrins: Rafel Catany i Caterina Rigo. (Observam que torna a sortir el llinatge Rigo com a participants en cerimònies dels Massotí. Caterina Rigo devia esser parenta de Bartomeu Rigo, padrí d'en Jacme Massotí, germà de la batejada, i testimoni de les noces dels seus pares). (Llibre 2 baptismes). SALVADORA MASSOTÍ SERVERA degué morir nina.

1582

11 de març.- El jurats apelen una sentència, *sobre el lluïsme del senyor Pere de Pax.*

Els jurats elegeixen a 50 homes que tendran cura de la vigilancia de l'obra de l'església. Vigiliran una setmana cada un.

Era rector el Rd. Josep Mas.

5 de Juny.- Entraren nou batle i jurats. Batle: Cristòfol Maimó.Jurats: Mateu Obrador, Pere Oliver d'Almallia, Joan Obrador de Pere, Bartomeu Montserrat. *La vila està vàcua de moneda i té necessitat de diners per los deutes…*

Pels negocis de la vila, el jurats comissionen a l'honrat Bartomeu Montserrat.

2 de setembre. Els frares de Ntra. Sra. de Jesús tenen interès per fundar a Felanitx.

17 d'octubre. Gabriel Palou és elegit sobrestant de les obres de l'església.

1583

13 de març. L'obra de l'església està aturada, per necessitat de diners. *Donaran mig tall per dita obra.*

El consell elegí hostaler de la vila a Jaume Oliver Perot. Els jurats no volien que hi hagués altre hostaler a Felanitx, però mestre Miquel Mas també en volia montar un d'hostal.

28 d'abril. El vicari general de la diòcesi, dóna permís al rector de Felanitx per beneir la capella dedicada a Sant Esteve, que avui és la del Sagrat Cor.

25 d'abril. *La vila té questió amb mestre Jaume Caldentey sobre lo pali de nostra Senyora de la Rosa. Fou determinat que bonament lo pali sia estimat per dos mestres i que, estimat, lo paguen…*

3 de juny. Entrà el regiment nou. Batle: Pere Ramon. Jurats: Antoni Artigues del Pujol, Mn. Sebastià Oliver notari, Pere Joan Mesquida i Francesc Obrador.

4 de juliol. Des de fa temps, hi ha qüestions amb Manacor, sobre *les partions del Fangar. Ara els jurats miraran d'arreglar-ho a les bones i transigir.*

20 d'agost. *El rector ha demanat el mul al donat de Sant Salvador i per no haver-li volgut deixar, li ha demanat les claus i li ha fet amenaces de llevar-lo de donat. Els jurats diven que no permetran que doni les claus a ningú sensa expresa llicència del senyor Bisbe.*

18 de novembre. El poble té molta necessitat, i els jurats, per subvenir a ella, compren a Bernat Alou dos-centes quarteres de blat i dos-centes d'ordi.

1585

1 de febrer. *Procedent de Santanyí arribà el virrei Vich i Manrique. Visità el port i la torre. Pujà al castell de Santueri… A la vila passà revista a la gent d'armes.*

7 de febrer. El virrei troba que s'ha de edificar una torre a Porto Petro; demana, per això, ajuda als jurats. El Consell troba que no és oportú i que, a Felanitx, ningú la va ajudar per fer la seva propia torre a Porto Colom.

17 de març. Ja fa temps, els jurats varen encomenar als mestres Antoni Canet i Sebastià Sagrera la construcció d'una clau de l'església. Ja n'havien fet un arc, quan uns mestres que havien arribat a la vila trobaren que l'obra no estava ben feta. Mestre Joan Amengual i mestre Antoni Seguí, de ciutat, varen esser nomenats pel consell per donar la seva opinió sobre l'obra dels mestres Canet i Sagrera, el seu dictamen fou que *dit arc principal no va bé…i per ço judiquen dit arc haver-se de desfer…*- Els jurats ordenaren a Canet i Sagrera que així se fés. Desfer i fer l'arc, havia de costar 30 lliures, de les quals 10 les pagaria el consell.

11 de juny. Entren nous batle i jurats: Batle, Antoni Vilar. Jurats: Joan Oliver, Antoni Ramon, Pere Ramon i Llorenç Soler.

23 de juny. Els jurats contracten a mestre Antoni Portulano, cirugià, perque posi casa a la vila.

31 de juliol. *Els jurats donen a escarada a mestre Jordi Genovard: Desfer lo arc i tornar-lo fer, fer la clau i acabar aquella a tota perfecció, fer la trona tan solemne com ne sia en tota la part forana, de pedra de marina, fer los bancals pel batle i jurats, també de pedra marina…*

SALVADORA MASSOTÍ SERVERA (4). Filla de Pere-Joan Massotí (1) i d'Apolònia Servera.

Morta la seva germana, que havia nascut l'any 1581, li posaren el mateix nom que duia la major. Fou batejada dia 3 d'agost de 1585. Padrins: Antoni Albons i Frensina Font. (Com vorem més envant, segurament va esser la padrina de fonts de les seves nebodes **Apolònia Nadal Massotí** i **Joana Massotí Mesquida**).
(Llibre 2 de baptismes)

MAGDALENA MASSOTÍ SERVERA (5). Filla de Pere Joan Massotí (1) i d'Apolònia Servera.

En el llibre 3 de baptismes (primer), que compren els anys 1597 a 1609, hi figura el baptisme de la seva filla **Apolònia Nadal Massotí** (12), dia 26 d'ctubre de 1601. Per això sabem de la seva existència, ja que no he trobat el seu propi bateig. MAGDALENA MASSOTÍ SERVERA, va casar-se amb Jaume Nadal. Tampoc he trobat aquest matrimoni en el llibre corresponent, però està ben clar en el naixement de la seva filla.

22 setembre. Els frares del Sant Esperit escriuen una carta al jurat Llorenç Soler, expressant el seu desig de fundar a la vila. Els jurats acorden dir-ho al senyor Rector *i si serà content a les hores que vinguen i tractaran dit negoci.*

1586

Era rector de Felanitx, Mn. Josep Mas.

15 de juny. Entrà el regiment nou. Batle: Pere Ramon. Jurats: Bartomeu Adrover, Bartomeu Montserrat, Joan Uguet, Pere Oliver.

El jurat Bartomeu Adrover, es encarregat per definir i determinar un tall ordinari per poder satisfer els deutes de la vila, ja que té necessitat de diners per poder pagar-los.

A Felanitx hi ha dos mestres de minyons: mestre Joan Roig i mestre Jaume Bordoy. El consell acorda que el salari que pertoca, sigui dividit entre els dos.

20 de juliol. *Es passat de esta vida lo senyer Antoni Vaquer, morí dins un pou de desgràcia. Dit dia es passat d'esta vida a l'altra lo senyer En Macià Vaquer, morí dins un pou de desgàcia com lo damunt dit; i eren germans.*

2 de setembre. Mn. Jaume Pou, *que és a la cort de sa majestat per negocis de la vila*, demana als jurats diners. Se determina aceptar la petició i enviar-li diners a la Cort.

1587

31 de maig. Regiment nou. Batle: Joan Mesquida. Jurats: Pere Ramon de fora, Joanot Mesquida, Cristòfol Maimó i Joan Obrador.

Mn. Joan Roig cuida de l'escola de minyons, com a mestre de gramàtica. Ensenyerà a llegir i a escriure, i també la doctrina cristiana. De franc ho farà als nins pobres.

12 de juliol *L'aigua de la font no puja per poder anar a l'abeurador. El mostassaf Bernat Alou farà la canal que va de la font a l'abeurador, de pedra de marina.* 25 d'octubre. *L'obra feta a la canal de la font està malament: lo que ha fet mestre Jordi està errat i li haurien de demanar el perjui perque ha emprés cosa que no sabia fer. Fonc conclús pel Consell fer venir de ciutat un homo nivellador per veure de quina manera puga estar millor puix és cosa perpètua.*

25 de juliol. *Els jurats condueixen Mn. Alexandre Borrinxel·li cirugià amb el salari de 25 lliures i ell s'obliga a servir de son ofici i curar als pobres necessitats de franc.*

30 de novembre. Els jurats acorden fer personalment una capta per les possessions del terme, i sumant a la quantitat que els hi donin *cent sous del mig tall*, tendran diner per repartir *als pobres per les festes de Nadal.*

1588

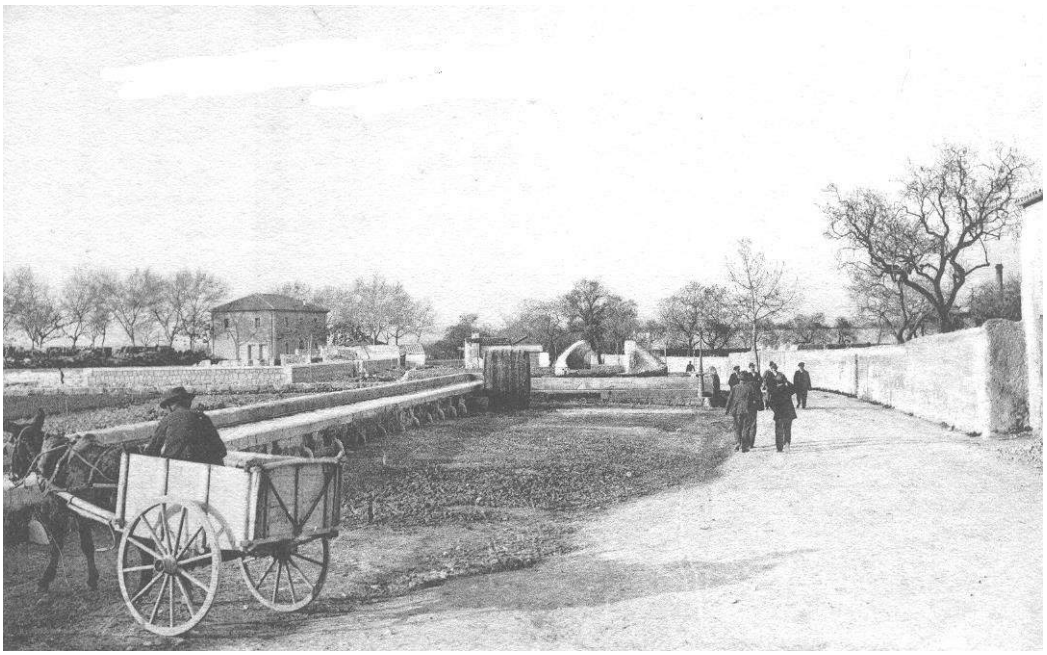
2 de febrer. Els jurats troben que ja fa massa temps que Mn. Jaume Pou és a la Cort en representació de la vila. Li senyalen un temps per arregar els assumptes, passat el qual li revocaran els poders. El 6 de març Jaume Pou *ha vingut de la Cort de sa Majestat en la qual ha estat molt de temps i ha alcançat perquè hi era anat. Els jurats passaran comptes amb ell i acceptaran els papers de sa Majestat.* 23 de maig. El consell acorda donar-li 700 lliures, *per pagar-li lo que ha fet a la Cort per la vila, sobre lluïsmes i altres.*

15 de febrer. *La vila està oprimida de deutes…*

23 de maig. *El capità de la vila Sr. Pere de Pax ha manat que la vila tingués tres atambors i una trompeta i que els tocàs*.

6 de juny. *Entra el regiment nou. Batle: Antoni Guillem Ramon. Jurats: Miquel Veny, Joan Maimó, Ramon Soler, Joan Obrador*.

10 de juliol. Mestre Antoni Ferrer fa obres per anivellar la canal de la font, fins a l'abeurador. El fan més ample.

4 de setembre. *Els jurats suplicaren a la Reial Audiència que lo més prompte possible faci declaració de la sentència entre la Vila i el senyor Pere de Pax.- Sembla que el senyor Pere de Pax feia pagar el lluïsme de las seves terres no a vinté com era lo corrent, sinó "a mercé de lluïsme" és a dir segons pròpia voluntat. La Vila li posà plet i el guanyà; però llavors el Sr.Pere de Pax exigí que li pagassin el lluïsme a Ciutat i no a la vila*

.

18 de setembre. El lluïsme s'haurà de pagar a Ciutat.- 6 de novembre. *El Sr. Pere de Pax ha tornat penyorar la vila; els jurats pagaran per tots els particulars i després cobraran de cada un.*

13 de novembre. *Mestre Antoni Ferrer ha fet la canal de la font molt bé i diu que hi ha perdut. Els jurats li afegiran cent sous a lo que li tenien promès.*

1589

6 de gener. Els sindics de la part forana exigeixen als jurats que paguin el *blat extranger*. De no fer-ho *els prendran el bestiar.* Mn. Gabriel Forner és el nou mestre de gramàtica.

29 de gener. *Per los honrats jurats fonc proposat al Consell que la necessitat dels pobres cada dia va creixent i que no poden arribar a comprar lo mestall del modo que va ara i que per tant lo honorable consell vulla determinar si endolciran lo gra del delme. Fonc conclús i determinat que posen lo mestall a raó de quaranta cinc sous per quartera, perquè los pobres es puguen sustentar.*- Bartomeu Montserrat, que és a la presó *per causa de defensar la vila*, escriu quexant-se als honrats jurats *i suplica a ses savieses vullen mirar per ell. Fonc conclús i determinat que los honrats jurats vagen per torn a Ciutat per defensar dit Montserrat.* 19 febrer. El consell dóna poder a Miquel Obrador *per anar a Ciutat a rebre el forment dels pobres i defensar l'honrat En Bartomeu Montserrat.*

1 de maig. *Els jurats han quitat moltes penyores de particulars penyorats pel Sr. Pere de Pax…*

23 de maig. *Dimarts de Cinquagesma. Entrà el regiment nou. Batle: Criostòfol Maymó. Jurats: Bernat Alou, Miquel Obrador, Pere Joan Mesquida, Llorenç Soler.*

18 de juny. El jurat Bernat Alou era a ciutat i, aprofitant l'estada, *lo han penyorat un cavall per seixanta lliures que la vila devia i estava condemnada a pagar.*

9 de juliol. Mn. Jaume Pou, per assumptes de la vila, torna anar a la Cort.- S'acorda fer una capta per acabar les obres de l'església *abans avui que demà.*

17 de juliol. Contracte amb els mestres Jordi i Antoni Genovart, per acabar les obres de l'església.

20 d'octubre. Comença la visita pastoral el bisbe Vich i Manrique. Quan anà a Sant Salvador, manà netejar el retaule de la "Passio Imaginis".

17 de desembre. *El Consell ha enviat a la Cort de Sa Majestat l'honrat Antoni Maimó per tractar de la questió que la vila té amb el Sr. Pere de Pax.*

1590

El rector era Mn. Josep Mas.

20 de gener, *La vila donarà dues quarteres d'ordi al Sr. Rector per subvenir als pobres.*

7 de març.- Els jurats envien a Ciutat a n'En Mesquida per comprar blat. No li volen vendre, perquè diuen que a Felanitx n'hi ha prou. Això no és veritat, i per això *fonc conclús i determinat pel consell que un jurat vaja a Ciutat per suplicar sa Senyoria que es vulla apiadar i donar-nos forment per subvenir als pobres, atès que el forment de la terra és acabat o n'hi ha molt poc.*

12 de juny. Regiment nou. Batle: Bartomeu Adrover. Jurats: Juan Obrador, major, Bartomeu Artiges, major, Guillem Tauler i Salvador Truyol.

1591

6 de gener. Es fa, com cada any, l'extracció d'elets de batle.

3 de març. *El Sr. Pere de Pax cita als jurats davant el Procurador Reial. La Vila fou condemnada a pagar-li tres-centes quinze lliures.*

19 de maig.- *El Sr. Pere de Pax ha penyorat la vila per lo lluïsme (alou) del Pou de la Ferrera que la vila comprà a Antoni Vaquer*.

26 de maig. *Entrà el regiment nou. Batle: Pere Barceló Romaguera. Jurats: Joanot Mesquida, Pere Binimelis, Miquel Pujals i Antoni Maimó.*

11 de juny. El cirugià és mestre Antoni Orell. El mestre d'escoles és Joan Roig.

2 de juliol. *El batle demana als jurats que li sia donada una casa per presó, atès que no té a on posar els presoners.*

25 de juliol. *Els jurats compraran més blat, xeixa i ordi perquè pensen que no bastarà per a tota la gent que en voldrà comprar*.

1592

6 de gener. *El Sr. Regent diu que els jurats han de restituir a Bartomeu Montserrat lo que pagà a la Curia Criminal i les dietes d'estar a la presó. Els jurats mostratren al Regent dues cartes que tenen que diuen lo contrari*.

17 de gener. Pere Binimelis, conseller, que se troba a la Cort Reial, escriu al Consell per avisar-los de que hi ha una sentència contra el Sr. Pere de Pax i a favor de la Vila. Proposa que li enviin 500 reials castellans per poder aportar-la.

Els jurats han concertat fer una presó en el porxo de la Cort de la present vila…

12 de febrer. Hi ha escasetat de pa, per lo que el racionen. *El pa estava taxat i venien garroves.*

21 de febrer. *El jurat Antoni Maimó està detingut en presó del senyor Inquisidor i fa molta falta pel govern de la vila perquè té càrrec del forment*.

5 de març. *Continua repertint-se el pa.*

8 de març. *Hi ha gent pobra que no té diners per comprar pà; el donaran amb penyores, i si no tenen penyores ho anotaran a una cèdola.*

9 d'abril. Per estar l'Escrivania en obres, el Consell se reuneix a l'Hospital.

19 d'abril. El Consell dóna permís als frares de la Soledat per fundar a Felanitx, però no ho poden fer fins que l'església parroquial estarà feta del tot.

18 de maig. El regiment nou: Batle, Pere Barceló Romaguera. Jurats: Pere Ramon de fora, Joan Jordi Uguet, Antoni Guillem Ramon i Jaume Obrador.

El jurat Joan Jordi Uguet anirà a Ciutat a rebre el pa que es reparteix als pobres.

10 de juny. *Dues galiotes pirates han pres tres homes d'una barca devora Porto Colom*.

12 de juliol. *Els jurats donaran a fer la claraboia de l'església parroquial pel preu de set-centes lliures.*

1593

2 d'abril. *Fonc mort Miquel fill de Cosme Sagrera i no féu testament perque no era emancipat ni tingué temps, perquè lo mataren*. *Lo mateix dia mataren un altre homo i ningú lo conegué ni saberen d'on era.*

8 de juny. El regiment nou. Batle: Antoni Guillem Ramon. Jurats: Bartomeu Adrover, Bernat Alou, Sebastià Bennàsser, Pere Ramon, menor.

8 setembre. El cirugià és Mn. Antoni Orell. El mestre d'escola, Mn. Joan Roig.

Los habitadors de esta vila són gent de molta polícia i de bon tracto. En la sua Iglésia hi ha 14 binifets que posseieixen eclesiàstics que celebren allí quotidianament los oficis i canten las hores canòniques amb molta devoció. (Història del Regne de Mallorca, Mn. JoanBinimelis. 1593. Recollid en Anys Enrera, P. Xamena).

1594

6 de gener. La Vila comprarà un tros de terra a Sebastià Sagrera, per edificar el campanar de l'església.- Els jurats tracten amb Llorenç Soler de fundar un benefici a l'orgue de l'església.

14 de gener. *Morí a Ciutat el senyor Pere de Pax*.

20 de gener. *Els pares Agustins sol·licitaren fundar un convent a Felanitx…*

15 de febrer. Morí Mn. Sebastià Oliver, notari.

11 d'abril. *Hi ha falta de blat per tor Mallorca. Arribà a Felanitx ordre del Regent de fer quernes (panets molt petits)…*

1 de maig. *Per gràcia de Déu la vila té forments, xeixa i ordi i els jurats demanen llicència al Sr. Regent per vendre liberament mestall.*

31 de maig. Nou regiment: Batle, Pere Ramon. Jurats: Guillem Tauler, Bartomeu Obrador, Antoni Adrover (Carritxó), Antoni Adrover (Caselles).

26 de juliol. *Bartomeu Montserrat ha mostrat al Consell una carta del Sr. Regent que diu que la vila li pagui els perjuis d'estar a les carcers reials per la vila. El Consell mostrarà al Regent altre carta del lloctinent general que diu lo contrari, i veurà si en pot treura trallat.*

6 de novembre. L'honor En Pere Obrador de Joan, proposa al Consell de fundar, pagant-lo a mitges, un benefici eclesiàstic a Sant Salvador. Ell es reservaria la primera provisió; després ja ho farien els jurats, que serien els patrons.- 11 desembre, canvia d'opinió i proposa que el nomenament de beneficiat sigui altern entre els jurats i ell.

12 desembre. Mataren, en el camí de marina, a Joan Nadal, fill de mestre Antoni Nadal, ferrer.

1595

16 de maig. Nou regiment. Batle: Sebastià Bennàsser. Jurats: Miquel Prohens, Joan Maimó, Joan Obrador d'Andreu, i Andreu Obrador de Rafel.

4 de Juny. *Segons sentència de Sa Magestat les actes de la Cavalleria de Pax són solament a vintè de lluïsme i no s'hi fan. El Consell enviarà un homo al Jutge de Ciutat perquè faça cumplir les sentències*.

4 de juny. Mestre d'escola és Joan Roig.

6 de novembre. *Fonc enterrada en la present església una esclava negre de Pere Joan Mesquida*…

10 desembre. *Els mestres d'obra de l'església la tenen aturada. Els jurats els intimaran que dins deu dies vagen a continuar dita obra fins acabar-la, altrament seran llogats mestres a costes i despeses seves*.

1596

14 de gener. *Lo honrat En Miquel Nicolau s'ofereix a bestreure cada setmana lo que s'haurà mester per l'obra de l'església*. 28 de gener. Nicolau canvia d'opinió i ja no vol bestreure. El clavari de la vila serà el que pagarà cada setmana.

23 Gener. El bisbe Vich i Manrique comença la visita pastoral. *En el llibre de visites pastorals consta que la parròquia de Felanitx era a les hores "populosa y considerable". El dematí hi hagué missa solemne de l'Esperit Sant en la qual predicà el bisbe. Després de dinar, confirmà, i el M. Rd. D. Joan Estelric Vicari General continuà la visita de l`església.*

24 de gener. El bisbe pujà a Sant Salvador.

26 de maig. Regiment nou. Batle: Joanot Mesquida. Jurats: Pere Ramon, major, Cristòfol Maimó, Miquel Veny i Antoni Valls.

30 juny. *Si Mn. Miquel Ferrer sots-diaca vol venir a sonar los orguens, la vila li donarà 10 lliures per un any*.

18 juliol. *Els jurats suplicaren al Sr. Virrei que les dones i minyons puguin recollir-se en cas de perill en el castell de Santueri*.

22 de setembre. *Feren una crida amb atambor que les cases s'han de llogar des de St. Joan de juny fins a St. Joan de desembre*.

1597

El Rector era Mn. Miquel Mas.

Gener. *Gabriel Mesquida està detingut a les carcers reials i condemnat a galeres perpètues*.

27 de maig. Entra el nou regiment. Batle: Salvador Truyol. Jurats: Pere Barceló Romaguera, Simon Ramon, Jaume Valls, Antoni Mesquida.

27 maig. *Sobre lo portal fedor de l'església, fonc conclús pel Consell que lo senyer En Miquel Nicolau sia refermat com encarregat de l'obra, amb tal que faça dit portal mestre Clergues que ha feta la traça; i no es faça res sens ordre del dit mestre Clergues. (Es tracta del portal major)*.

29 de juny. *El jutge de cort vol fer pagar a la vila per Miquel Binimelis qui és estat delat i no té bens. Els jurats tractaran de fer entendre al Sr. Regent que açó mai s'ha fet.*

25 de juliol. *Els orgues de l'església estan espanyats, no poden sonar. Els jurats faran venir un mestre per adobar-los. Mn. Miquel Ferrer promet sonar de franc fins a Nadal*.

26 de novembre. Troben mort, d'una arcabussada, a Baltasar Julià.

Jacme Massotí Servera (2). Segurament aquest any va casar-se per primera vegada. Ho va fer amb Miquela Mesquida, de la que va tenir dos fills: **Pere Joan**, que va nèixer l'any 1598, i **Joana**, que va venir al món l'any 1603 (6 i 7)

1598

6 de gener. La Vila donarà a Mn. Miquel Ferrer, per tocar l'orgue, 10 lliures cada any.

24 gener. *Es vingut un fill de Joan Gaspar i diu que vol acabar los orgues si li donen cinquanta o seixanta lliures per comprar estany*. El Consell accedí a fer-ho sempre que s'obligui a *fer i acabar l'orgue conforme l'acta de son pare.* 4 d'octubre. El fill de Joan Gaspar diu que acabarà l'orge segons l'acta de son pare.

13 d'abril. *Sobre lo portal de l'església, Miquel Nicolau suplica als jurats que li ajudin dels diners de la vila*.

12 de maig. Entrà el regiment nou. Batle: Bernat Alou. Jurats: Miquel Pujals, Antoni Prohens, major, Sebastià Bennàsser i Antoni Adrover, Caselles.

9 d'octubre. *El Consell rebé una carta del rei Felip III amb la noticia de la mort de son pare Felip II.*

15 octubre. *El jurat En Caselles anirà a Ciutat per veure lo que es fa en les altres viles en les obsèquies pel rei i "puix que Felanitx és de les principals, fassen tot lo que convé per servei i honor de Sa Majestat, lexant-ho tot aixi de gramalles, luminàries, sermó a coneixença dels jurats i fassen tot amb la solemnitat deguda i tan llargament com se podrà fer i que sien fet capuços als consellers, i per als oficials de la vila cassaques llargues, en senyal de l'amor que teniem a la majestat del Rei nostre senyor i lo que hem sentida la sua absència, dolent-se no poder fer majors coses.*

PERE JOAN MASSOTÍ MESQUIDA (6). Fill de Jacme Massotí Servera (2)i de Miquela Mesquida.

Va esser batejat dia 6 de desembre de 1598. Padrins (compares): Jacme Vadell i Anna Massotina. (Podria esser que Anna Massotí fos un altre filla d'en Pere Joan Massotí, avi del batejat. No n'he trobat cap detall d'aquesta Anna Massotina, que també podria esser la muller d'algun Massotí. El pare del batejat, en Jacme Massotí Servera, va quedar viudo de Na Miquela Mesquida i va casar-se amb na Caterina Vadell que podria esser germana d'en Jacme Vadell, padrí de PERE JOAN MASSOTÍ MESQUIDA. El nin batejat degué morir 5+prest, abans de complitr 15 anys, ja que, de na Caterina Vadell va tenir, en Jacme Massotí Servera, un altre fill de nom Pere-Joan.
(Llibre 3 baptismes, primer).

1599

17 de gener. *La vila té gran necessitat de diners i per això fonc determinat que es don mig tall*.

17 de gener. *La Vila està condemnada a pagar a Bartomeu Montserrat les dietes de quan estava a la presó per defensar la vila. Fonc determinat que es vegi si s'arribarà a una avinença amb ell*.

22 de gener. El Consell havia oferit, l'any 1592, un trast als frares de la Soledat per poder fundar a Felanitx. Els frares no varen contestar. L'oferta fou revocada.

7 de febrer. Novamen el blat és escàs. *Fonc determinat en consell que els jurats sobrevenguen a les necessitats dels pobres i no els deixin patir, oferint-los lo que els pareixarà cada setmana de bens de la vila.*

23 maig. Nou batle i nous jurats. Batle: l'Honor Antoni Prohens. Jurats: los honrats Bernat Alou, Salvador Truyols, Joan Obrador i Antoni Maimó.

1 de juliol. *El Lloctinent escriu al batle dient-li que a ell han recorregut Caldentey i Canet picapedrers i Quetglas imaginaire queixant-se de què havien començat certa obra a l'església (el portal major) segons traça feta pel dit imaginaire i ara els jurats ho volien donar a fer a altres; i com que això és injust, mana que no ho facen, sino que la continuin els mateixos.*

4 de juliol, els jurats encarregaren al seu procurador per defensar la seva causa davant el Regent.

22 de juliol. Segueix al front de les escoles mestre Roig. Se feia obra a l'Escrivania, sota la vigilància del jurat Antoni Maimó.

8 d'agost.- Amb motiu de dites obres, el Consell comença a reunir-se a la capella de l'Hospital.

11 d'agost*. El consell elegeix onze homos que seran botiguers per torn elegits cada mes a sac i sort.*

5 de setembre. Fou elegit botiguer de la vila En Jaume Valls.

4 d'octubre. El jurat Salvador Truyols tendrà el càrrec del grà i la clau de la botiga.

28 d'octubre. *A la botiga hi a cent i tantes quarteres de blat; fonc conclús que el partesquen com està determinat.*

12 desembre. *Fonc tret botiguer per el mes de desembre Andreu Tauler.*

1600

6 de gener. *L'honor Mostassaf ha fet un tros d'empedrat en el camí de Ciutat.*

22 gener*. Els jurats demanaran un altar privilegiat al Papa.*

13 febrer. *Els jurats envien a demanar el mestre Clergues, per parlar del portal de l'església*.

Febrer. El Lloctinent ordena que, a partir d'ara, per subvenir necessitats, no es vengui blat, ordi ni mestall, *sino que es partesca el pa fet.*

12 de març. Pren possessori el nou rector Dr. Joan Sanceloni.

9 d'abril. *Lo Senyor Virrei en la visita que ha feta a la Vila per causa de los forments, ha fetes portar a Ciutat, de la nostra botiga, 55 quarteres de xeixa, 50 de forment i 50 d'ordi*. 25 d'abril. *El gra de la botiga s'acaba i serà necessari anar a Ciutat a cercarne i tornar el que s'endugueren.*

14 de maig. *Es feu l'extracció de Jurats, Consellers i altres oficis*. Batle: Antoni Maymó. Jurats: Joan Ramon, Miquel Veny, Joan Roig i Antoni Valls. *Per primera vegada s'elegí clavari de Sant Salvador i de l'Hospital; fonc el primer de dit ofici Antoni Mesquida.*

11 de juny. És cirugià Mn. Antoni Orell.

8 d'octubre. *Sobre el perill en que està l'arc del cap de l'església, fonc conclús que vaja un jurat a Ciutat per cercar un mestre picapedrer, el millor que es trobi per veure el perill, i que es faci lo que aconsellarà.*

28 d'octubre. El Molt Rd. Jeròni Agustí Morlà comença la visita pastoral, en mom del bisbe Vich i Manrique.

17 de desembre. La vila partirà algun forment als pobres per estes festes de Nadal.

(Xamena: Anys Enrera)

.

NISSAGA MASSUTI
Segle XVII

SEGLE XVII

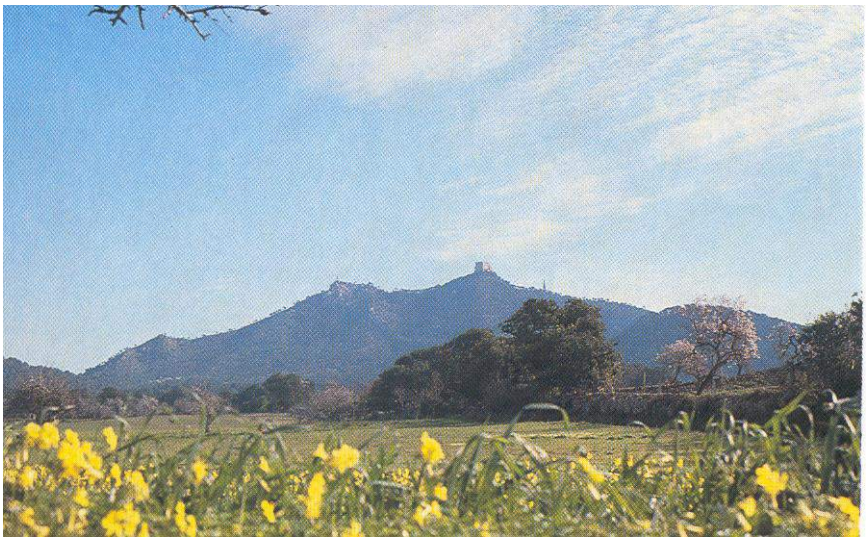

Mare de Deu dels Fadrins
Parròquia de Felanitx

Al llarg del segle XVII ja trobam una bona llista de felanitxers del nostre llinatge que varen viure i participaren en la petita història de cada dia, en els esdeveniments destacats i en l'alè quasi imperceptible, però vital, de les coses intrascendents.

Apolònia Nadal Massotí 12 (filla de Jaume Nadal i Magdalena Massotina).
Joana Massotí Mesquida 7 (Filla de Jacme Massotí Servera i Miquela Mesquida).
Francina Massotí Vadell 9 (Filla de Jacme Massotí Servera i Caterina Vadell).
Pere Joan Massotí Vadell 10 (Fill de Jacme Massotí Servera i Caterina Vadell).
Rd. Jaume Massotí Vadell, Prev. 11 (Fill de Jacme Massotí Servera i Caterina Vadell).
Apolònia Massotí Vadell 8 (Filla de Jacme Massotí Servera i Caterina Vadell).

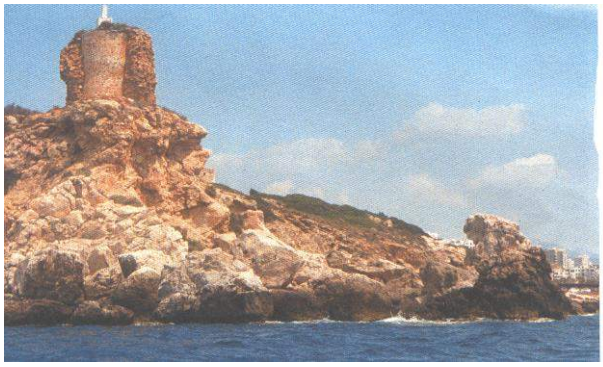
Catarina Massotí Suñer 14 (Filla de Pere Joan Massotí Vadell i Catharina Suñer).
Joan Massotí Suñer 15 (Fill de Pere Joan Massotí Vadell i Catharina Suñer).
Pere Massotí Suñer 16 (Fill de Pere Joan Massotí Vadell i Catharina Suñer).
Catarina Massotí Suñer 17 (Filla de Pere Joan Massotí Vadell i Catharina Suñer).
Llorenç Massotí Suñer 18 (Fill de Pere Joan Massotí Vadell i Catharina Suñer).
Joan Nicolau Masutí 13 (Fill de Sebastià Nicolau i Apolonia Massotí Vadell).
Pere Joan Massotí Pou 19 (Fill de Llorenç Massotí Suñer i Joana Pou Oliver).
Catarina Massotí Pou 20 (Fill de Llorenç Massotí Suñer i Joana Pou Oliver).
Antoni Massotí Pou 21(Fill de Llorenç Massotí Suñer i Joana Pou Oliver).
Apolònia Massotí Pou 22 (Fill de Llorenç Massotí Suñer i Joana Pou Oliver).
Joana Maria Massotí Monserrat 23 (Filla de Pere Joan Massotí Pou i Joana Monserrat Obrador).
Llorenç Massotí Monserrat 24 (Fill dePere Joan Massotí Pou i Joana Monserrat Obrador).
Miquel Massotí Monserrat 25 (Fill de Pere Joan Massotí Pou i Joana MonserratObrador).
Pere Joan Massotí Monserrat 26 (Fill de Pere Joan Massotí Pou i Joana Monserrat Obrador).
Rd. Llorenç Agustí Massotí Suñer, Prev. 35 (Fill de Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer Forner).
Joana Anna Massotí Suñer 36 (Filla de Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer Forner).
Miquela Massotí Barceló (no enumerada) (Filla de Pere Massotí i Miquela Barceló)

Felanitx, segons el llibre de Visites Pastorals, l'any 1615 era una vila "gran, populosa i rica".

El segle XVII ens porta, com un aconteixement principal, l'arribada dels PP.Agustins i la seva fundació a la vila. Fou un aconteixement molt positiu i que contrastà amb altres de ben negatius. Així seguia latent el perill de les incursions de pirates, majoritariament turcs, encara que també n'hi havia que eren francesos o anglesos.

Les ràtzies dels pirates tenien moltes vegades conseqüències funestes, quan se'n duien captius, pels quals s'havien de pagar rescats molt greus. A més *grans extensions de terra quedaven sense conrar… ja que era molt perillós acostar-se a la vorera de la mar.*

Per prevenir els desembarcs, s'havien edificat (ja en el segle XVI) unes torres, talaies des de les quals se vigilaven els vaixells que s'apropaven a l'illa. Les més pròximes a Felanitx, eren les de Porto Colom, Port de Manacor i Cala Figuera; a les que, ja en aquesta centúria, s'hi afegí la de Porto Petro. Les torres eren l'alerta normal, i, quan el perill era inminent, es posaven guardes extraordinàries que *s'instal·laven a l'Algar, el Ras i Cala Ferrera*.

Per defensar les riberes, en previsió de les penetracions pirates, *tots els homes que posseïen certa riquesa estaven obligats a servir amb les armes en cas de necessitat. Alguns, els més rics, estaven obligats, a més, a prestar un cavall.* Aquests homes armats constituïen les milicies. Les de Felanitx formaven un cos d'exèrcit, anomenat terç de Sant Llorenç, juntament amb les de Manacor, Petra, Sineu i Sant Llorenç.

Les guardes extraordinàries, a vorera de mar, se posaven per la inseguretat causada pels pirates, i a més pel risc d'altres naus enemigues, cosa que sovintejava amb motiu de les repetides guerres d'Espanya amb altres regnes, que sovint passaven de ser aliats a ser enemics.

L'angoixa del perill turc, no va esser l'única desgràcia del segle XVII, que també va viure la inseguretat, en els camins i en els camps, de les partides de bandejats. Els assassinats, els robatoris, àdhuc els segrests, estaven a l'ordre del dia. *A mitjan segle XVII, l'afer dels bandejats a Mallorca arribà al seu punt més crític. El problema es complicava amb la rivalitat dels dos bàndols de Canamunt i Canavall de Ciutat, que tenien ramificacions a les viles.*

Així com les **Germanies** i els agermanats, defineixen els fets mes violents i mes detacables del segle XVI, les lluites entre **CANAMUNT** i **CANAVALL**, bàndols que començaren a finals del segle XVI ho són definitoris pel segle XVII.

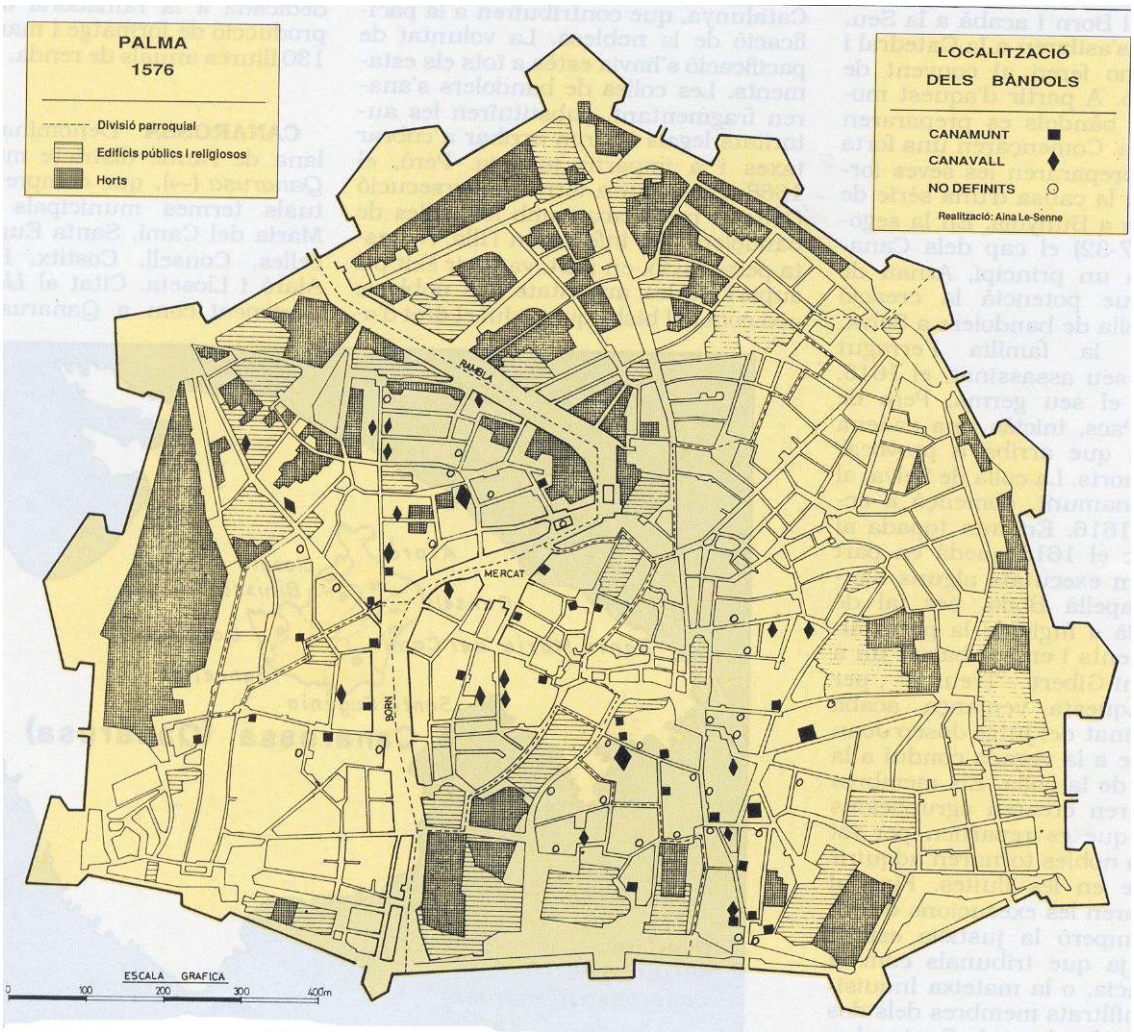
Les causes profundes són molt complexes i s'han de cercar en les lluites nobiliàries dels segles anteriors. També s'han de tenir en compte els

moviments de la noblesa encaminats a monopolitzar el poder polític i econòmic de Mallorca després de les Germanies, els llargs plets judicials que mantenien entre ells i la boja carrera per aconseguir títols nobiliaris que els equiparessin a la noblesa castellana.

No fou només un enfrontament entre faccions sinó que es donà un procés d'assimilacló, de tal manera que molts de bàndols de la part forana acceptaren com a patrons nobles d'un partit o de l'altre. Això provocà que gran part del baix poble també es dividís en dos partits que fins i tot tenien signes exteriors de reconeixement, com colls blaus i blancs.

El rei prohibí no sols els signes dels partits, sinó també els noms. Això provocà que els noms de *Canamunt* i *Canavall* persistissin fins i tot després de l'acabament deIs bàndols nobiliaris.

Un altre fet que s'ha de tenir en compte és que els nobles crearen escamots particulars de criats, esclaus i casolans per actuar a Ciutat i de bandolers per fer-ho a la Part Forana. Les colles de bandolers tenien una ampla infrastructura logística tant a les possessions com a les viles, integrada per moltes persones, entre les quals, però, tenia un paper predominant el clero. EIs nobles actuaven principalment a Palma, però cada vegada que s'havia de cometre un atemptat o un assassinat feien baixar bandolers.

El nom de **Canamunt** i **Canavall** respon a criteris de localització, ja que els caps més importants residiren a la vila d'Amunt i a la vila d'Avall.

La lluita tengué diverses fases.

La ***primera fase (1598-1606)*** començà amb un duel entre els Anglada i els Rossinyol. Nicolau Rossinyol festejava Isabel Anglada, però els parents d'ella no el volien. EIs Rossinyol parlaren malament d'ella i el 20 de març de 1598 els Anglada atacaren els Rossinyol. La batalla comença al Born i acaba a la Seu.

EIs Rossinyol s'asilaren a la Catedral i els Anglada ho feren al convent de Sant Domingo. A partir d'aquest moment els dos bàndols es prepararen per a la batalla. Començaren una forta endogamia i prepararen les seves forces, que foren la causa d'una sèrie de grans bregues a Bunyola.

En la ***segona fase (1607 -1632)*** el cap deIs Canamunt fou, en un principi, Arnau de Santacília, que potencià la creació d'una gran colla de bandolers a Selva, dirigida per la família Ferragut -Boda- .El seu assassinat, el 1615 provocà que el seu germà, Pere de Santacilia i Pacs. iniciàs una cadena de venjances que arribà a provocar més de 800 morts, La colla de Selva, al servei de Canamunt, començà a actuar cap al 1616, En una topada al Grau de Lluc el 1618 queda en part desfeta i foren executats alguns bandolers. El capella Boda, per tal de refer-la. ajuda a fugir de la presó alguns delinqüents i en féu baixar un a Ciutat, Antoni Gibert -Treufoc-, per venjar-se.

Aquesta venjança acabà amb l'assassinat del jutge Josep Joan de Berga, que a la vegada conduí a la total desfeta de la colla, EIs membres que se salvaren crearen agrupacions més petites que es repartien per tot Mallorca.

Els nobles tornaren adquirir protagonisme en les lluites. Fins al 1630 abundaren les execucions de delinqüents, emperò la justicia estava col.lapsada. ja que tribunals com la Reial Audiencia, o la mateixa Inquisicló tenien infiltrats membres deIs dos bandols. El bisbe Joan de Santander, commogut per l'estat del regne de Mallorca, intentà impulsar la pau, que es signà el 1632 amb acta entre cavallers al convent de Sant Francesc i una altra entre bandolers al de Jesús.

El **tercer periode (1633-45)** ve marcat per la represa de la lluita entre cavallers.

La ciutat es convertí en el principal escenari deIs aldarulls, pero a la part forana sorgí una altra colla de bandolers dirigida per Llorenç Coll -Barona- . Aquest arriba a tractar amb el virrei com si es tractas d'una altra potencia.

La tàctica de les autoritats per tal de pacificar el regne no era gens apropiada. Entre altres coses, nomenaven bandolers com a comissionats encarregats de prendre altres bandolers, fet que provocava molts d'assassinats legals i una cadena de venjances interminable.

Per altra part, les sortides que feren el virrei i els membres de la Reial Audiencia solien esser inoperants pel suport que donava la gent a colles i bandols.

La **quarta fase (1645-1666)** començà amb la pau aconseguida pel bisbe Rocamora, potenciada per la sortida de nobles i cavallers i l'esclafit de diferents guerres com les d'Itàlia i Catalunya, que contribuien a la pacificació de la noblesa.

La voluntat de pacificació s'havia estés a tots els estaments. Les colles de bandolers s'anaren fragmentant, substituiren les autoritats legals i varen arribar a cobrar taxes i a impartir justícia.

Pero, el 1666, es va dur a terme la Persecució General per acabar amb les colles de bandolers que infestaven l'illa. Aquesta persecució, en part, va tenir èxit pel suport de les autoritats i la noblesa, així com del bisbe que reduí el dret d'asil eclesiàstic.

D'altra banda les mesures encaminades a protegir els informadors provocaren que la gent s'atrevís a denunciar bandolers. La batuda es preparà com una campanya militar en la qual cada zona estava presidida per un noble de confiança amb poders extraordinaris. Pretenia allunyar les colles de l'accés a la mar i empenyer-les a la muntanya, on serien caçades.

Pero el virrei no aprofità els exits inicials, de tal manera que no s'aconseguí acabar amb la totalitat de les colles.

Així, el bandolerisme persistí i fins i tot conservà els noms de Canamunt i Canavall, fins a la Guerra de Successió. Hi hagué intents per part de botiflers i maulets de refer l'aliança entre cavallers i bandolers, pero no s'arribà a cap acord important. (***Enciclopedia de Mallorca***)

D'aquest temps daten els ***escuts de Felanitx*** *més antics que coneixem: el calze i l'hòstia en el portal major de l'església parroquial, esculpit per Joan Sagrera… D'aquestes mateixes dates sembla que és el col·locat damunt el portal de N'Alou o de Sant Esteve de la mateixa església i que procedeix de l'antic banc dels jurats de l'església. Consisteix en el calze i la inscripció "Olim Felenmix, nuc ex eo tu filii unicornis bibite", que sembla que fa referència a l'època no cristiana de Felanitx: "Abans Felenmix, ara però tots plegats beveu del mateix calze".*

Damunt les cobertes de pergamí dels llibres de la Cúria Reial de Felanitx "Libre de Manaments de la Vila de Falanig del Any 1623" i "Libre de Sentències i provisions de la Vila de Falanig del Any 1622" de l'Arxiu Municipal, s'hi veuen representats en color els dos escuts units de la Cúria Reial i de la Universitat;

les barres d'Aragó i el calze amb l'hòstia. Aquesta composició va esser considerada més tard con l'escut de Felanitx.

(Bordoy: Història de la Ciutat de Felanitx. Xamena: Història de Felanitx, II tom).

1601

Gener. *Era Batle l'honrat Antoni Maimó. Jurats: Joan Ramon , Miquel Veny, Joan Roig i Antoni Valls. Rector: El senyor Joan Sanceloni.*

2 de febrer. Pere Mestre, eclesiàstic, va demanar al Papa que li cedís l'administració de Sant Salvador. El Consell no hi estava conforme i volia defensar la seva tan antiga possessió. Se va armar plet. Un jurat i un obrer de Sant Salvador anirien a Ciutat per fer-ne la defensa. Entre tant posarien guardes en el santuari. El rector també tenia previst anar a ciutat per defensar-la postura del consell, però no va poder anar-hi.

Acudeixen, ara, a la meva memoria els anys de ma infantesa, quan pujava a Sant Salvador i contemplava desde allà dalt, la bella contrada i les taques blanques de les ville escampades arreu del pla, destacant-se sobre la grogor de la terra o la verdor dels sementers…
(M.Massuti i Alzamora)

1 d'abril. *Els jurats comissionen Mn. Gabriel Roig, que és fill de la vila, per anar a Roma a defensar la Casa de Sant Salvador. Mn. Gabriel Roig ha escrit des de Roma sobre el plet de Sant Salvador…*16 de desembre. *Miquel*

Montserrat, pvre., diu que ha vist a l'arxiu de Barcelona un privilegi concedit a la muntanya de Sant Salvador, els jurats li comanen que en remeti una còpia.

17 de juny. Entrà el regiment nou: Batle, Salvador Truyols. Jurats: Pere Barceló Romaguera, Joan Maymó, Simon Ramon i Andreu Obrador. 20 d'octubre. Va morir Pere Barceló, el va substituir Miquel Barceló, que va jurar el càrrec a la capella de l'Hospital.

Faran uns orgues conforme a l'església puix els començats no convenen per tan gran temple.

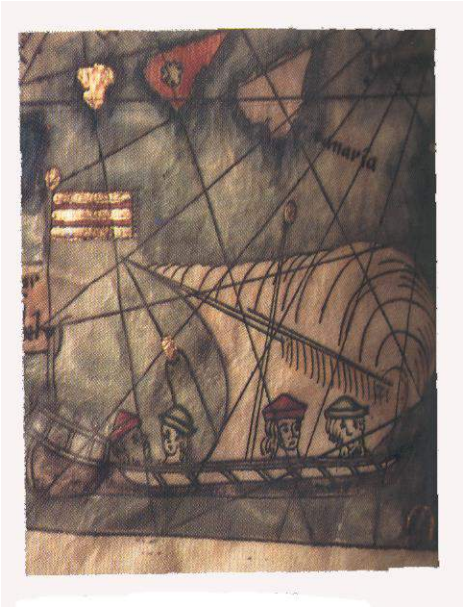
15 de juliol. És mestre dels minyons el doctor Joan Roig.

27 de juliol. Arribà el Sergent Major, el Sr. Francesc Despuig. *Les companyies de cavall i a peu feren mostra i ressenya davant el Sergent Major. El Consell autoritza als jurats per fer-li un presentet.* El sergent va pujar a Santueri.

1 d'agost. *El Papa Clement VIII concedí indulgències a la Confraria de Sant Salvador i jubileu el dia de la Transfiguració.*

.

Aquest any 1601, hi va haver la primera expedició contra Alger. *Alger era el niu principal de pirates i corsaris. Era habitada per moros, turcs, jueus i cristians renegats, entre ells mallorquins que coneixien molt bé les nostres costes. Els captius cristians de diverses nacionalitats arribaven a 25.000. - El rei Felip III emprenguè repetides vegades l'intent del seu avi Carles I de conquistar Alger. - El mes d'agost de 1601, entrà al port de Ciutat l'armada reial guiada per l'almirall Joan Andreu Doria que duia a bord el terç de Nàpols. Les conseqüències d'aquest fet arribaren fins a Felanitx. Tots havien de contribuir a l'empresa i els jurats de la nostra vila reberen manament d'enviar pa a Ciutat per provisió de les galeres reials. - Dia 28 partí l'armada però l'empresa fracassà i no arribà a desembarcar cap home…*

APOLÒNIA NADAL MASSOTÍ (12). 12 Filla de Jaume Nadal i **Magdalena Massotina**. Fou batejada el 26 d'octubre de 1601. Varen ésser padrins: Jaume Obrador i **Salvadora Massotina**. (Llibre 3 de baptismes, primer, que compren els anys 1597 a 1609).

La mare d'APOLÒNIA, Magdalena Massotí, segurament era filla de Pere Joan Massotí (1) i de Apolònia Servera, i germana de Jacme Massotí Servera. La padrina de fonts, Salvadora Massotina, també filla de Pere Joan i Apolònia, devia ésser la que va néixer l'any 1585.

1602

24 de febrer. - *Fonc llegida en Consell una carta de Mn. Gabriel Roig i fonc mostrat el privilegi del Rei En Pere sobre Sant Salvador. Fonc conclús escriure a Mn. Roig que no deix la causa indecisa i procur atropellar-la tant com podrà.* 8 setembre. *Mn. Gabriel Roig ha vingut i ha portat l'acta de la casa de Sant Salvador; fonc conclús… que el jurat En Jaume Valls vaja a Ciutat per aconsellar-se si convindrà fer un trasllat de la dita acta a la Cort del Bisbe de Mallorca.*

28 de maig. Entraren els del nou regiment. Batle: Bernat Alou. Jurats: Jaume Banús, Jaume Valls, Antoni Adrover Càrritx i Antoni Adrover Caselles.

23 de juny. Miquel Nicolau dirigeix l'obra del portal de l'església.

15 de juliol. Contractats els cirugians Antoni Orell i Joan Barceló.

6 novembre. *L'Honor Joan Obrador dels Rossells grossos i Joan Obrador de Son Burguera fundaren un benefici a la capella de Ntra. Sra. de l'Assumpció i de Sant Andreu.*

1603

Gener. Mn. Miquel Ferrer, Pvre. i l'honrat Miquel Barceló tractaran de fer l'orgue de l'església.

29 de maig. El nou regiment. Batle: Antoni Mesquida. Jurats: Pere Joan Vilar, Joan Mesquida i Miquel Jaume Pujals.

11 de juny. Fr. Miquel Argüedez suplicà als consellers llicència per fundar a la vila els PP. Agustins. 25 de juliol. *S'adquirí la primera casa i terra per fer el Convent de Sant Agustí.*

4 agost. En nom del bisbe Vich i Manrique, Mn. Jeròni Agustí Morlà, comença la visita pastoral.

A finals de l'estiu de 1603, s'intentà altra vegada la conquista (d'Alger). Dia 21 de setembre, arribà al port de Felanitx una falua enviada pel virrei de Nàpols al de Mallorca donant-li la situació de 70 galeres turques guiades pel renegat Escipió Cigala. Aquesta vegada ni tan sols arribà a partir, l'armada cristiana.

1 d'octubre. Guardes extraordinàries a vorera de mar. Preparats els 400 homes del terç de Sant Llorenç.

JOANA MASSOTÍ MESQUIDA (7). Filla de **Jacme Massotí** (2) i Miquela Mesquida. Fou batejada dia 26 de novembre de 1603. Varen ésser padrins Cosme Mesquida i **Salvadora Massotina** (4), donzella. Salvadora Massotina, que a les hores tendria 18 anys, ja havia estat padrina de Apolònia Nadal Massotí. (Llibre 3, primer, baptismes).

1604

Maig. Mestre Joan Poquet, de Muro, s'instal·là a Felanitx, per fer *l'obra del portal i cor de l'església.*

Juny. *Entraren el Batle i jurats nous. Batle, l'honor Gabriel Soler. Jurats: Joan Roig, Bartomeu Nicolau, Miquel Nadal i el discret Sebastià Oliver, notari.*

Enguany vingueren a la Vila Pares de la Companyia de Jesús per predicar i ensenyar la doctrina.

21 desembre. *Els jurats partiran blat als pobres per les festes de Nadal.*

1605

Abril. Per les festes de Pasqua *la vila repartí vuit quarteres de mestall als pobres.*

31 de maig. Entrà el nou regiment. Batle: l'honor Joan Maymó. Jurats: Bernat Alou, Salvador Truyol, Gabriel Llodrà i Mn. Antoni Mesquida.

Juny. *Se feren alimares per naixement del Príncep fill del Rei.*

Joan Sagrera escultor feu l'escut del portal de l'església…

Nou contracte entre els jurats i mestre Rafel Poquet per fer…el cor de l'església amb la traça del cor del monestir del Carme de ciutat…

1606

A les ordres del Batle Reial, 30 homes de la Milicia, cedits pel Capità a Guerra, feien guardes nocturnes, procurant mantenir la pau i la serenitat a la vila. Poca seria la seva eficàcia, perquè aquest any els malfactors varen assassinar el Batle.

17 de maig. *Dimarts de Cinquagesma. Entraren els jurats nous: Jaume Adrover, Jaume Valls, Joan Obrador i Gabriel Soler. No entrà el Batle nou per no ésser arribades les provisions reials.*

21 d'agost. *Fonc enterrat Gabriel Pou, fadrí, Comissari, fill d'Antoni, el mataren els bandejats a les vinyes del camí de Manacor. - Fonc enterrat Antoni Pou, comissari, fill d'Esteva, també el mataren els bandejats a les vinyes de Son Cantallops, camí de Manacor.*

JACME MASSOTÍ SERVERA (2). Era viudo de Miquela Mesquida, de la que va tenir dos fills: **Pere Joan** i **Joana** (6,7). Segurament aquest any va casar -per segona vegada- amb Caterina Vadell. D'aquest darrer matrimoni va tenir altres fills, com veurem. El primer va néixer l'any 1607, era una nina batejada com **Apolònia** (8), nom de l'àvia paterna. De **Pere Joan Massotí Vadell** (10), nascut l'any 1613, sortí la branca dels actuals Massutí.

1607

Era Batle l'honor Joan Nadal.

23 de gener. El PP. Agustins compren una casa i corral, per afegir al seu convent.

5 de juny. Nou regiment. Batle: Sebastià Oliver, notari. Jurats: Joan Maymó, Simon Ramon, Ramon Soler i Antoni Obrador Caselles.

1 de juliol. Mestre Rafel Poquet acaba l'escala per pujar al cor de l'església.

APOLÒNIA MASSOTÍ VADELL (8). 8 Filla de **Jacme Massotí Servera** (2) i Catarina Vadell. No he trobat el seu baptisme, però pel seu nom, com a primogènita dels seus pares, -Apolònia- que era el de la mare de Jacme Massotí Servera, i per les dates als altres naixements dels fills d'aquest Jacme, així com pel seu matrimoni i el del seu fill (**Joan Nicolau Masutí** (13)), pens que va néixer devers l'any 1607, que va casar-se els 18 anys i, quan va casar-se el seu fill, ella tenia 40 anys. Més avant trobarem la seva defunció, que sí, consta als llibres sagramentals.

1608

Maig. *Pregàries per aigua*.

8 de juny. Batle i jurats nous: Batle: Mn. Antoni Mesquida. Jurats: Pere Joan Vila, Antoni Adrover Càrritx, Joan Mesquida i Antoni Nadal.

16 de novembre. *Fonc proposat al Consell pel Pare Vicari del Convent de Sant Agustí si es faria promesa de colre la festa de S. Agustí, i així fonc conclús que dita festa se faça promesa que sia com lo beneït diumenge.*

1609

9 de juny. *Dimarts de Cinquagesma. Entraren el Batle, Jurats i Consellers nous i juraren a Déu i al Sr. Rei de bé lealment haver-se en lo ofici de consellers, aconsellant les coses útils a la present Vila i desaconsellant les inútils, tot a loor i glòria de Déu Omnipotent i de la majestat del Rei nostre senyor i utilitat de la cosa pública de la present Universitat. - Batle: Antoni Nadal. Jurats: Salvador Truyol, Miquel Barceló, Joan Obrador, Miquel Suau*.

21 setembre. Gran avalot i *tumult, perquè* el Procurador Reial *ha fet penyorar* molt de gra. Miquel Ramon *a qui han preses noranta sis quarteres i molts altres a qui han penyorat gra, han fet protest a la Vila de tots danys i perjuis que per dits gran patesquen*.

FRANCINA MASSOTÍ VADELL (9). Filla de Jacme Massotí i de Caterina Vadella, la seva segona esposa. Batejada dia 20 de desembre de 1609. Foren padrins: Joan Maymó i Antonina Valls. (Llibre 3, primer, baptismes).

1610

6 de gener. *La vila està carregada de deutes* Març. *Hi ha pesta se mor molta gent.*

Abril. *El Consell determina fer venir de Ciutat bons metges per posar remei a les malalties que hi ha a la vila.*

31 de maig. Entra el nou regiment. Batle: Mn. Sebastià Oliver, notari. Jurats: Miquel Veny, Joan Obrador, Jaume Valls i Bartomeu Binimelis.

7 novembre. *Diumenge. Dit dia personalment constituït l'Il·lm. i Rdm. Senyor Don Fra Simó Bauçà, Bisbe de Mallorca, en la parroquial iglésia de Felanitx per efecte de fer general visita en aquella, després d'esser estat rebut*

el dia passat pels honorables Sebastià Oliver, Batle reial, Miquel Veny, Jaume Valls i Joan Obrador, jurats i el Rvd. Rector Mn. Joan Sanceloni; entre altres actes que exercità després d'haver dit missa baixa, fonc, que mirà i visità el SSm. Sagrament, fonts baptismals i feu les solites absolucions, després predicà i el Canonge Gil digué la missa cantada i el Canonge Ensenyat digué l'Evangeli…

1611

Els jurats demanaran a Sa Majestat la reducció de les tasques, atès que la present vila és molt prima de terres i marítima i per això subjecta a molts de gastos per causa dels inimics qui de cada dia corren la ribera del mar.

29 de maig. Diumenge de la Santíssima Trinitat. Regiment nou. Batle: Andreu Obrador. Jurats: Mateu Obrador, Miquel Maymó, Antoni Valls i Sebastià Oliver, notari.

2 juliol. Els jurats procuraran que cada diumenge i festes es celebri missa a Sant Salvador.

8 de juliol. Morí el jurat Mateu Obrador, de Son Soler.

23 de novembre. Pere i Antoni Obrador, germans, fundaren un benefici a la capella de St. Esteve. 1 de desembre. El Rvd. Juan Sunyer, Pvre. en fundà un altre a la capella de les Ànimes.

1612

25 de febrer. *Fr. Truyol que va a Roma demanarà al Papa en nom dels jurats i comú de preveres, un altar privilegiat a l'església parroquial.*

3 de juny. En el Convent han posat una campana nova. Era Prior Fr. Jaume Espanyol.

17 juny. Nou Batle i Jurats. Batle: Salvador Truyol. Jurats: Antoni Adrover, Antoni Roig i Jaume Artigues de Son Navata. Hi havia hagut desavinences *entre dos partits sobre l'habilitació o insaculació d'hàbils pel regiment de la vila*.

1613

27 de maig. Entra el nou regiment. Batle: l'honor Andreu Obrador. Jurats: Antoni Adrover Caselles, Bartomeu Nicolau, Bernadí Adrover i Jaume Obrador.

20 juliol. Festa de Santa Margalida. Miquel Veny i Pere Oliver eren els obrers.

PERE JOAN MASSOTÍ VADELL.(10) Fill de **Jacme Massotí Servera** (2) i de Caterina Vadella. Batejat el dia 30 de juliol de 1613. Varen ésser els seus padrins: Joan Martorell i Margalida Molla (Moll). (Llibre 3, segon, baptismes). Quan va néixer, fill de la segona esposa de Jacme Massotí Servera, li posaren el nom del seu avi patern ja que el seu germanastre , també Pere Joan, ja era mort. D'ell sortirà la nostra branca dels Massutí. Com veurem va morir tràgicament l'any 1644.

4 d'agost. *L'any passat en el clot de Nadal Sunyer descobriren una canal que va recta de la Sínia de Pax al pou de la Vila i ara els jurats la faran adobar.*

10 de novembre. El Consell acorda fer festa per St. Martí, tal com es feia abans.

Quan la Vila adquiria doblés mitjançant censals, en el contracte "s'encarrega sobre la Universitat i particulars d'ella" l'obligació de pagar aquests censals corresponents a la quantitat adquirida en propietat. Si la Vila no complia els compromisos contrets, els acreedors tenien dret a penyorar o sia a prendre com a penyora del deute no solament els béns comuns de la Vila sinó també els dels particulars segon resava el contracte. Com que no ho pagava venir a Felanitx per cobrar unes lliures, els acreedors de ciutat esperaven que hi anàs qualque felanitxer i llavors li penyoraven la cavalcadura i la mercancia. El perjudicat acudia als Jurats i la Vila no tenia més remei que pagar els censals que devia i refer els danys i perjuis al felanitxer penyorat.

1614

10 de febrer. Els frares del Convent passen necessitat. Els jurats els hi donen 15 lliures.

17 de febrer. El Capità General fa publicar un edicte per fer a saber que *els bandejats poden anar a refugiar-se a les esglésies de Ciutat fins que s'embarcaran en la companyia de soldats que va a Nàpols.*

Març. Aprofitant el fet que el Sr. Antoni Mesquida viatge a la Cort, la Vila li demana que, en nom del Consell, supliqui a Sa Majestat *la reducció de tasques perquè és vila marítima i moltes terres queden sense conrar per por dels moros que sempre mos inquieten.* 21 de juliol. *El Sr. Antoni Mesquida que és a la Cort, ha escrit i diu que el negoci de la reducció de les tasques va ben encaminat.*

Grans extensions de terra quedaven sense conrar a causa dels pirates, ja que era molt perillós acostar-se a la vorera de la mar. Per aquest motiu, els jurats, en el mes de març de 1614 tractaven de demanar al rei la reducció de tasques a les quals estaven subjectes moltes terres de Felanitx

Adesiara es rebien ordres del capità general prevenint contra possibles desembarcs i manant posar guardes extraordinàries durant l'estiu a la ribera; aquestes s'instal·laven a l'Algar, al Ras i a Cala Ferrera.

Pel maig de 1614, el Batle va rebre manament per posar guardes especials a la vorera de mar "per les noves certes que de Bicerta han eixits trenta vaixells"…

Pel juliol del mateix any, el capità general tornava comunicar als batles que "l'armada turquesa és estada a l'illa de Malta i d'allí se's ja partida i poria esser que arribàs a estes mars"…

20 de maig. Nou regiment. Batle: l'honor Jaume Artigues. Jurats: honors Joan Maimó, Pere Serra, Antoni Obrador i Antoni Maimó.

Juny. *Processó de a Déu gràcies per la bona anyada d'enguany. Predica el P. Miquel Basset prior del Convent.*

6 d'agost. *El Sergent Major de la Part Forana, després de dinar passà mostra i ressenya a les quatre companyies de la vila i els cavalls.*

28 d'octubre. Morí a Ciutat Sor Joana Oliver, felanitxera, tercerola carmelitana, en fama de santedat.

Enguany se fundà la Confraria de S. Agustí i de la Mare de Déu de la Corretja del Convent. - Aquest any vengueren a Felanitx els PP. Jesuïtes a predicar.

1615

JAUME MASSOTÍ VADELL. **(11)** Fill de **Jacme Massotí Servera** (2) i Catarina Vadell. No he trobat el seu naixement, que he calculat sobre 1615. El seu germà immediatament anterior en el naixement, va ésser **Pere Joan Massotí Vadell** (10), que va néixer l'any 1613. Com tendrem ocasió de comprovar, fou el primer capellà de nostra nissaga.

Febrer. *Pren possessori el nou Rector D. Guillem Tauler, natural de Felanitx.*

29 d'abril. *Morí en fama de santedat a Valldemossa el Dr. Josep Mas que havia estat rector de Felanitx a finals del segle XVI. Fonc enterrat al cementeri de la Cartoixa.*

28 de maig. Els jurats feren un donatiu als PP. del Convent, per ajudar-los *a fer una cambra per escola de minyons.*

14 de juny. Entrà el nou regiment. Batle: Pere Alou. Jurats Gabriel Soler, Mateu Bennàsser, Jaume Obrador de Son Burguera i Nadal Sunyer.

11 de juliol. *Crida de bandejament de Martí Russinyol i Príam Villalonga els quals dia 31 de desembre de 1612 a la plaça de la vila de Bunyola mataren un jurat de dita vila.*

16 D'agost. *El Sr. Antoni Mesquida ha escrit des de la Cort dient que encara no ha rebut els papers del negoci de les tasques i el Sr. Miquel Suau diu que ell anà a Ciutat i pagà tots els papers, perquè els hi enviassin.*

Setembre. Començaren les obres del campanar. La pedra és de Firella.

Octubre. *Arribà a Felanitx el decret d'expulsió dels moriscos i cristians nous.*

26 novembre. Fa de mestre d'escola el Rvd. Joan Banús, Pvre.

29 novembre. *Essent personalment constituït ló Rdm. I Il·lm Sr.Don Fra Simó Bauçà Bisbe de Mallorca, en la casa parroquial o rectoria per efecte de fer general visita, fonc rebut en processó pel Rvd. Rector Mn. Guillem Tauler i per tot el clero, honors Batle i Jurats que aportaven el pàlio, repicant mentres tant totes les campanes. Arribat a l'església, revestit de pontifical mirà i visità el Santíssim Sagrament de l'altar i totes les custòdies i los olis de l'extramunció i després visità les fonts baptismals i feu les acostumades absolucions en l'església i en el fossar, i acabades aquestes, el molt Rvd. Senyor Antoni Gil canonge cantà la missa major… Llegit a la trona pel secretari de la Visita l'edicte general i cridats els morts des de la visita passada ençà, sa Il·lma. Predicà al poble.*

1616

17 de gener. Mestre Joan Canet dirigeix l'obra del campanar.

Gener. *Arribaren els edictes del virrei prohibint parlar o escriure contra la doctrina de la Immaculada Concepció.*

25 febrer. D'una arcabussada assassinaren a Rafel Catany.

Març. Processó amb el Santíssim, *pel bon succés del casament dels prínceps d'Espanya.*

14 maig. Bartomeu Artigues funda un benefici a la capella del Roser.

27 de maig. Nou regiment. Batle: Joan Mesquida. Jurats: Mateu Parera, Nadal Sunyer, Joan Obrador.

Maig. *El cirugià Joan Barceló serveix la vila amb son art de sangries; la Universitat li farà 15 lliures d'ajuda per curar els pobres.*

6 de juny. El Capità General comunica a les viles que han d'estar previngudes, perquè hi ha un avís que de Tunis han eixit vuit vaixells.

Octubre. *Disputes entre els jurats i el Rector Tauler sobre jurisdicció damunt Sant Salvador.*

1617

Febrer. Han fet un retaule de S. Agustí i un altre de la Puríssima, per l'església vella del Convent.

23 de febrer. Ha mort d'una arcabussada Cosme Adrover, fill d'Antoni (a) Caselles.

12 d'abril. Es posen guardes extraordinàries perquè s'han vist vaixells sospitosos per la mar de Pollença i per la d'Artà`.

16 de maig. Nou regiment. Batle: honor Joan Obrador. Jurats: Salvador Truyol, Jaume Obrador de Jaume i Pere Palou.

28 de maig. *S'ha començat l'orgue de la parròquia i se continuarà fins al manco acabar la cadireta.*

Octubre. Es reforça la guarda els llocs de costum. També en posaren a Sant Salvador.

1618

Febrer. *Per raó de la penúria de forment dividiren la vila en quarters per facilitar el repartiment de pa a cada persona.*

15 abril. Edicte contra bandejats. Entre ells, dos felanitxers: Antoni Vilar i Andreu Prohens (a) Vago.

4 de juny. Entrà el nou regiment. Batle: Miquel Jaume Pujols. Jurats: Antoni Adrover Caselles, Pere Serra, Miquel Nadal i Miquel Maimó.

Juny. Per la mort de Joan Banús, la Vila contracta amb Mn. Bartomeu Obrador *per ensenyar a llegir, escriure i gramàtica.*

1619

Maig. Entrà el nou regiment. Batle: Pere Obrador. Jurats:Bernadí Adrover, Antoni Obrador, Onofre Pujals i Antoni Roig.

25 maig. *Edicte contra els qui a ciutat mataren D. Jaume Juan de Berga.*

27 juliol. El Sergent Major de la Part Forana passà revista a les municions i armes.

13 setembre. Va morir l'honor Joan Oliver, de Son Oliver. Tenia 106 anys.

1620

11 de juny. Entra el nou regiment. Batle: l'honor Salvador Truyol. Jurats: Andreu Obrador, Antoni Prohens, Antoni Artigues del Pujol i Pere Obrador.

28 de juliol. *Fonc enterrat ló cos de Mn. Joan Roig, mestre de gramàtica i no féu testament "quia pauper", perquè era pobre.*

Setembre. *Ordre de posar guardes extraordinàries perquè a Alger se preparen set galeres i deu galeons amb quatre mil homes.*

14 setembre. *Fonc publicat a Felanitx l'edicte de no fer aiguardent. Dia 5 de setembre de 1606 ja fonc prohibit l'aiguardent per lo grandíssim dany que causava la costum de beure. Se manà que ningú gos fer-ne, vendre ni beure'n exceptat los apotecaris per medicina i necessitat. Ara per los abusos que hi ha hagut se prohibeix a tothom generalment encara que sia apotecari. Als qui tenen alambins los han de denunciar.*

18 d'octubre. Va morir el Batle reial l'honor Salvador Truyol.

19 novembre. *Edicte contra Joan Rosselló (a) Taló i Antoni Gibert (a) Fullana de la vila de Manacor, Damià Sunyer dit de l'Hostal, de la vila de Felanitx, Gabriel Sunyer (a) Nero, Antoni Llopis (a) Tondo també de la dita vila de Felanitx els quals van per ló present regne, alçats, aquedrillats inquietant la pau pública.*

1621

Gener. Discuteixen el Batle i els jurats i consellers. Els jurats volen destituir a l'oficial Jeroni Font, *per esser escandalós. El Batle diu que a fàstic dels jurats, de tot el Consell i de tots els qui no el volen, mantindrà a dit Font en son ofici.* Els jurats decideixen apel.lar al Virrei.

6 de març. Jaume Barceló morí d'una arcabussada.

25 d'abril. El Consell rebé una carta del Rei Felip IV, notificant la mort del seu pare, el Rei Felip III. El jurat Joan Obrador va traslladar-se a Ciutat per informar-se del cerimonial de les exèquies. Felanitx *és de les més principals* viles de Mallorca i que cal fer les coses bé. El mes de maig, *se feren les exèquies pel Sr. Rei amb sermó; assistiren el Batle, Jurats, Mostassaf, Escrivà i Clavari amb gramalles d'estamenya, i els consellers amb capes de friseta.*

1 de juny. *Entraren els jurats nous: Nadal Sunyer, Mateu Bennàsser, Joan Obrador Burguera, Andreu Roig. El Batle Mn. Antoni Maimó, notari.*

21 de juliol. Els jurats decideixen comprar una nova trompeta, ja que *la que ara té la present vila no és de ningun valor…*

13 d'agost. D'una estocada mataren Andreu Soler, fadrí.

Octubre. A la Cort estant, Mn. Jaume Sunyer *ha trobat la fundació de la present vila i les comunes, i ara en faran còpies.*

24 d'octubre. *Fonc enterrat el cos de* ***Sor Salvadora Massutina****, tercerola.*

SALVADORA MASSOTÍ SERVERA. **(4)** Va morir els 37 anys. Havia nascut l'any 1585. Era filla de **Pere Joan** (1) i d'Apolònia. Per la nota del seu enterrament sabem que era terciària. En les fitxes de l'arxiu consta que fou padrina de fonts de les seves nebodes **Apolonia Nadal Massotí** i **Joana Massotí Mesquida** (12, 7).

14 de novembre. El blat de la botiga puja de preu, *en gran dany dels pobres. Els jurats demanaran al Regent que el salari del botiguer no se posi damunt el gra.*

1622

6 de gener. Fou enterrat a l'església parroquial el Rd. Joan Uguet, Rector de Santa Margalida, natural de Felanitx. Morí a Ciutat. Va deixar la tercera part dels seus béns per comprar censals *distribuïdors tots els anys entre donzelles a maridar de la seva parentela.*

11 de març. *Edicte contra els qui amb espases i dagues entraren en casa del canonge Miquel Amengual, Vicari Capitular i el feriren.*

17 de maig. Entren Batle i jurats. Batle: Pere Alou. Jurats: Simó Ramon, Guillem Prohens, Miquel Suau i Joan Barceló.

26 de juliol. *Edicte contra els qui dia 21 d'aquest mes en el camí que va de Selva a Binissalem mataren a Pere Pol.*

19 setembre. *El temps s'ha refrescat i la pesta que se temia va afluixant. Se dóna ordre de llevar les guardes extraordinàries que havien posat a la vorera de la mar.*

29 setembre. *Per llevar totes les ocasions que poden fomentar parcialitats, el capità general disposa i mana que no es diferenciïn en aportar uns, colls blaus i altres blancs com apar per la reial carta del tenor següent: "Tengo entendido que los bandos antiguos que había en este reino de canamunt i canavall se han vuelto ahora a suscitar de manera que se pueden tener muy grandes inconvenientes si no se atajan con tiempo, pues para diferenciarse cuales són de qué bando, han tomado por divisa llevar los de uno los cuellos azulados y los del otro, blancos…"*

Per aquest temps varen posar a la capella de davall l'orgue, un retaule nou de Sant Josep.

(Xamena: Anys Enrera)

1623

1 de juny. Posaren guardes extraordinàries a vorera de mar.

5 de juny. Batle i jurats nous. Batle: l'honor Pere Obrador. Jurats: Miquel Pau Nadal, Joan Mesquida, Bernat Valls i Joan Barceló.

14 d'agost. Lluita a la costa d'un grup de felanitxers, manats per Pere Joan Mesquida, amb uns turcs desembarcats.

Pere Joan Mesquida, rebrot d'una familia de valents, amb l'animosa gent que baix de les seves ordres tenia, tingué noticia de que en la ribera…hi havia cinc galiotes turques i desitjós de salvar a sa pàtria d'una diada trista corregué a entaular feresta brega amb los qui les tripulaven, i malgrat la mort del cavall que cavalgava i de la resistència de l'inimic, salvà honrosament la bandera de la pàtria i el poble que el va veure néixer d'una desgràcia segura.

(Bordoy. Història de la Ciutat de Felanitx)

3 de setembre. El jurat Joan Mesquida està pres a Ciutat *per defensar la vila. El Consell determina assistir-lo si està pres per la vila, però si és per coses seves el deixarà anar.*

1624

21 de gener. El Consell va rebre carta del Rei demanant pregàries pel casament tractat entre *la sereníssima senyora germana seva i el príncep de Gal·les.* Va disposar-se la celebració d'un solemne ofici, amb sermó, i d'una processó amb el Santíssim. Així es va fer. *El matrimoni no arribà a celebrar-se.*

Es feien moltes obres en el Convent.

24 juny. Entra el nou regiment. Batle: l'honor Antoni Valls. Jurats: Mn Bartomeu Umbert, Salvador Valls i Joan Barceló de Jordi.

14 juliol. D'una arcabussada mataren a la muller de Pere Bennàsser.

23 d'octubre. *Fonc enterrada* ***Caterina Massutina****, tercerola.*

D'aquesta **CATERINA MASSOTÍ** no tenc fitxa. Ateses les altres notes d'aquesta època i l'any de la seva mort, podria dur de segon cognom els de Servera, Mesquida o Vadell.

24 novembre. Miquela Valens, viuda de Bartomeu Valens, dóna unes cases i corral al Convent. Serviren d'escola de gramàtica.

1625

18 de gener. Va morir el Batle reial, l'honor Antoni Valls de Padrina. L'enterraren a l'església parroquial.

Mestre Joan Canet va cuidar d'engrandir la cisterna de Sant Salvador.

Maig. *Entraren el Batle i jurats nous. Batle: l'honor Bernat Valls. Jurats: Antoni Maimó, notari, Gabriel Uguet, Mateu Oliver i Bartomeu Caldentey.*

APOLÒNIA MASOTÍ VADELL. **(8)** Crec que va casar, aquest any, amb Sebastià Nicolau, del que va tenir un fill, de nom Joan. Com veurem més avant, al morir era viuda. Sols he pogut comprovar el llibre on consta la seva defunció, així com el matrimoni del seu fill.

1626

Febrer. *Tres dies de festa per celebrar el naixement de la princesa, celebrant-se quincun dia ofici solemne amb música i una processó a la fi de l'ofici i en los tres dies sermó i lluminàries. Feren capes de drap bo de color i valor pels Batle, jurats, consellers, mostassaf i escrivà.*

"Cobles a la Verge Maria de Sant Salvador fetes per un cavaller que es diu Mateu Cal·lar i Dameto l'any 1626". "Comencen: Més que el sol hermosa vos féu el Senyor / Mare gloriosa de Sant Salvador".

Juny. Entra el nou regiment. Batle: Bernadí Adrover. Jurats: Antoni Adrover, Andreu Roig, Antoni Ramon i Pere obrador.

Juny. Ha arribat a Ciutat una barca, des d'Alger, plena de captius cristians fuits. Han donat noticia que a Alger hi ha pesta.

8 desembre. El Bisbe D.Baltasar de Borja, comença la visita pastoral. Abans, el mes d'octubre, havia confirmat a la parròquia.

Era Rector D. Guillem Tauler.

JOAN NICOLAU MASUTÍ. **(13)** Pens que aquest any va néixer. Era fill d'**Apolònia Masotí Vadell** (8) i de Sebastià Nicolau, que s'havien casat l'any anterior.

1627

Feien obra al claustre del Convent. Els frares, a més, havien comprat dues cases: una a Antoni Julià i a sa muller Francina Lluenta; l'altre a Rafel Gual.

21 de març. Un altre mort d'arcabussada: Miquel Adrover.

30 d'abril. No plou. Es fa processó de rogativa a Sant Salvador. 1 de maig. Una altra processó per demanar aigua, aquesta vegada organitzada pels PP. Agustins, també a Sant Salvador.

Maig. Entre el nou regiment. Batle: l'honor Miquel Suau. Jurats: Joan Obrador, Antoni Roig, Pere Alou i Antoni Valls.

1628

6 de març. *Edicte del Capità General a suplicació dels magnífics jurats del Regne, prohibint los "**sombreros**" que aporten les dones en la ciutat i en la part forana els quals són de gran impediment tant anant per la ciutat, particularment quan fa vent, com estant en les esglésies, ocupant molt de lloc, i en manera alguna són de profit ni utilitat, ans bé de gasto superflu.*

24 de juny. Nous Batle i jurats. Batle: Joan Obrador. Jurats: Miquel Suau, Bartomeu Obrador, Salvador Valls i Joan Barceló.

24 d'agost. Els jurats demanen al Papa la renovació del jubileu de la Transfiguració, a Sant Salvador. Novembre. El Papa Urbà VIII ho concedeix.

Per aquests temps segueixen les obres del claustre del Convent.

1629

4 de febrer. A la parròquia es varen beneir les estàtues de St, Jeroni i St. Bartomeu. Les posaran a la capella de davall l'orgue.

Abril. Per Pasqua repartiren gra als pobres.

6 de maig. A la parròquia se funda la Confraria del Roser.

Maig. *Renuncià de Rector D. Guillem Tauler que ho era des de 1615 i entrà D. Sebastià Nadal.*

4 de juny. El Rector Mn. Sebastià Nadal ha beneït una campana nova.

10 de juny. Batle i jurats nous. Batle: el senyor Pere Alou. Jurats: Bartomeu Nicolau, Guillem Prohens, Gabriel Maymó, Joan Barceló.

1630

Gener. Una carta del Rei mana que es facin *lluminàries, alegries i alimares pel naixement del seu fill.*

Maig. Entra el nou regiment. Batle: Jacint Nicolau. Jurats: Nadal Sunyer, Pere Vadell, Mateu Bennàsser i Bartomeu Catany.

2 de juny. Contractat per mestre d'escola Pere Oliver, *per guardar els minyons i aportar-los a l'església sempre que se celebrin oficis i vespres…*

1 novembre. Un altra carta del Rei. Mana que es facin pregàries per les desgràcies de la pesta.

Desembre. *El Dr. Guillem Tauler mou molts de plets a la vila i ara n'ha posat un davant el Senyor Inquisidor.*

1631

Gener. Rogatives perquè plogui. Processó amb el Sant Crist.

17 gener. *Sa resol en consell passar envant en la causa contra el Rector Tauler demanant-li comptes d'aquests vuit anys que ha estat clavari.*

17 febrer. *A instància del noble D. Bartomeu Ferrandell venen de Ciutat un macer i un escrivà per segrestar la vila per deutes que té, i volen quatre parells de muls, dos parells d'egos i dos parells de someres.*

10 de juny. Entren Batle i jurats nous. Batle: l'honor Bernat Valls. Jurats: Gabriel Uguet, Jaume Bennàsser i Antoni Ramon.

27 d'octubre. Els jurats, cada setmana, reparteixen entre els més necessitats, dues lliures.

14 de novembre. *Juan Mayol, alias socorrat i Miquel Font, alias gallo, amb altres, armats d'arcabussos curts, bufatons, poc tement a Déu nostre Senyor i a la justícia temporal no dubtaren aixir en lo camí reial qui va de la vila de Sant Juan a la vila de Falanig, a dos hores a passar de sol, molt prop la casa de la possessió dita son Barceló, aquadrillats, encontraren a Amador Fiol lo qual prengueren i el s'emportaren encativant aquell i après enviant a dir als pares i parents que si el volien los donassen 300 lliures.*

1632

7 d'abril. *Ha vengut a Felanitx l'Il·lustrissim i noble senyor D. Josep Despuig per demanar ajuda per les guerres del Rei…*

1 de juny. Entraren Batle i jurats. Batle: l'honor Mateu Bennàsser. Jurats: Antoni Roig, Bernat Valls, Salvador Valls i Joan Barceló.

22 de juny. *Edicte contra els qui dia 18 de juny en el carrer de St. Jaume de Ciutat tiraren una arcabussada per les espatlles a Gregori Sanceloni de la qual dins d'una hora fou mort.*

26 de juny. *Edicte contra Joan Soler (a) Soleret "Com nos sia estat representat los grans i enormes delictes que de molt de temps a esta part ha perpetrats i comesos Joan Soler (a) Soleret, bandejat, i de cada dia va continuant i perpetrant majors delictes o un dels quals fonc a la vila de Petra de on és natural que cometé als 31 de maig prop passat segona festa de Pentecostés acabades vespres; estant Miquel Galmés (a) Capblanch fadrí parlant en certa casa quietament, eixí dit Joan Soler (a) Soleret de la isglésia del monestir de St. Francesc, associat amb altres còmplices i anà on dit Galmés estava i en senyal d'amistat sens haver tingut rixes ni pendències cridà lo dit Galmés, el s'en portà de dita casa i aquí mateix en lo carrer tragué un bufetó de llargària de dos pams i mig i amb aquell pegà de bastonades a dit Galmés i donat dit Galmés en fuita li tirà una arcabussada de la qual restà ferit en lo cap i poc després morí. Delicte grave i atrós comés amb insídies i alevosament causant grandíssim escàndol en el poble.*

15 de juliol. Un altre mort d'arcabussada: Bernadí Adrover del Càrritx.

Enguany hi hagué nou dies seguits de pregàries per aigua a Sant Salvador. Pujaren les comunitats de la Parròquia i del Convent i la Germandat del Nom de Jesús.

1633

14 de març. Decret del Capità General: *Com alguns fills de perdició…sosts el 30 de gener passat circa sis hores de la nit no hagen dubtat entrar en la casa i habitació de Joan Alcover de la present Ciutat i prenint un plat de rubiols de sobre una taula per portar-o-se'n, volent dit Alcover recuperar-o, un d'aquells li tirà arcabussada de la qual dit Joan Alcover restà ferit de tres bales en el sagí, de la qual ferida dins poc rato morí i fins avui no tinguem notícia qui són los delinqüents.*

Maig. Batle i jurats nous. Batle l'honor Antoni Roig. Jurats: Mateu Vilar, Jaume Ramon, Jacint Nicolau i Antoni Maimó.

19 d'agost. *Morí a Ciutat el canonge Francesc Sanceloni germà del Rector Sanceloni, el qual fonc beneficiat en la Parròquia de Felanitx.*

6 de novembre. El bisbe Fr. Joan de Santander comença la vigilia pastoral.

Desembre. Es fa el retaule del Sant Crist de la Parròquia. *El feren i doraren Jaume Ballester i Pere Mestre.*

1634

4 març. *Fonc enterrat en lo vas de la capella de les ànimes de la present església parroquial lo cos del Rd. D. Sebastià Nadal, Pvre. i Rector de dita església des de l'any 1629. Fou gran promotor de la devoció al Sant Crist.*

Maig. Batle i jurats nous. Batle: l'honor Salvador Valls. Jurats: Antoni Adrover, Pere Vadell i Pere Alou.

24 setembre. Nou Rector: Rd. D. Gabriel Coll.

PERE JOAN MASSOTÍ VADELL, **(10)** fill de **Jacme** (2) i de Caterina, nascut el 1613. Segurament va casar aquest any 1634 amb Catharina Sunyer. Des de 1635 a 1643, varen tenir cinc fills. El contraure matrimoni tenia 21 anys. L'any 1644 va morir en tràgiques circumstàncies. És avantpassat de la nostra branca, continuada després d'ell pel seu fill **Llorenç** (18).

1635

4 març. *Els jurats faran fer un rellotge nou per la vila.*

17 de maig. És el dia de l'Ascensió. Professa en el Convent el felanitxer Fr. Joan Carrió. Va esser el primer frare que va professà en el convent de Felanitx.

Octubre. *El Rd. D. Gabriel Coll, Pvre. el qual només feia un any que era rector de Felanitx, fou traslladat a la rectoria de Manacor i entrà de rector de Felanitx el Rd. D. Francesc Verger.*

CATARINA MASUTÍ SUÑER. **(14)** Filla de **Pere Joan Massotí** (10) i Catalina Suñer. Foren els seus padrins: Joan Martorell i Antònia Suñer. Segurament aquest Joan Martorell era el mateix que ja va ésser padrí del seu pare. Batejada dia 11 de setembre de 1635. Pens que va morir nina. (Llibre 5 de baptismes)

1636

6 de gener. Nou mestre de gramàtica, Guillem Abrines.

12 de maig. Nous Batle i jurats. Batle: l'honor Bartomeu Caldentey. Jurats: Antoni Roig, Joan Maymó, Joan Nadal i Andreu Obrador.

22 de maig. El bisbe l'Il·lm. i Rdm. Fr. Joan de Santander, va confirmar a la parròquia.

4 setembre. *Fonc enterrat en la capella de Sant Josep el cos del Rd. D. Guillem Tauler, que havia estat Rector de Felanitx des de 1615 fins 1629 en què renuncià.*

30 setembre. *Morí a Ciutat i fonc enterrat a l'església parroquial de St. Miquel el Rd. D. Francesc Verger, Rector de Felanitx des de finals de l'any passat.*

1637

Març. *Vingueren a Felanitx 32 soldats d'infanteria, dels desembarcats a Ciutat dia 15 d'aquest mes.*

JOAN MASOTÍ SUÑER. **(15)** Fill de **Pere Joan Massotí Vadell** (10) i de Caterina Suñer. Fou batejat dia 26 de maig de 1637. Padrins. Miquel Nadal i Francisca Suñer. Segurament Miquel Nadal era parent d'en Jaume Nadal, espòs de **Magdalena Massotí Severa** (5), tia-àvia del batejat. Francisca Suñer seria germana de la seva mare. (Llibre 5 de baptismes).

Juny. Entraren Batle, jurats i consellers. Batle: l'honor Antoni Ramon. Jurats: Gabriel Prohens, Jeroni Mas, Guillem Maimó i Jacint Nicolau.

2 d'agost. *Fonc enterrat en lo vas de la capella de les ànimes de l'església parroquial, el cos del venerable Mn. Miquel Pujals, prevere.*

Setembre. Continuen les obres al claustre del Convent.

1638

Entrà el nou Rector Mn. Jeroni Binimelis, Pvre. *Aquest rector adquirí la part de la rectoria que mira al carrer de Nunyo Sanç; encara hi conserva el seu escut.*

18 de febrer. A Ciutat mataren al felanitxer Joan Barceló (a) Cordella, de la Font, fill de Jordi. *Fonc pres per sospitós el Dr. Alou també de Felanitx. Fonc enterrat a l'església parròquial de Felanitx.*

Març. - Adobaren les forques que hi havia damunt el puig de Sant Nicolau.

JOANA MASSOTÍ MESQUIDA. **(7)** Filla de **Jacme Massotí Servera** (7) i Michela Mesquida. Va morir el 19 de març de 1638. Havia nascut l'any 1603. En el llibre de defuncions I, hi figura una Joana Massotí, viuda, que va morir el 19 de març de 1638. Tenc els meus dubtes per identificar-la amb Joana Massotí Mesquida, si fos ella hauria mort als 35 anys, cosa certament possible. En principi podria esser ella, però en el llibre de defuncions, la Joana Massotí figura com a vidua d'Antoni Massotí (no localitzat). A no ser que s'hagués casat amb un parent del que no en tenim notícies, es difícil pensar que fos la mateixa Joana. A més a més, cal tenir en compte el que em va dir l'arxiver Mn. Joan Rosselló: les dones al casar-se perdien, a vegades, el seu llinatge propi i prenien el del seu home. L'acte de defunció diu: Joana Massotí, viuda. Als 19 dits fonch enterrat en dita parroquial lo cos de Juana, viuda de Antoni Massotí, no feu testament ni dexa cosa. Pauper.

25 maig. Entra el nou regiment. Batle: l'honor Jacint Nicolau. Jurats: Pere Vadell, Pere Alou, Pau Nadal i Bartomeu Obrador Salas.

Juliol. Fan un retaule nou a la parròquia, dedicat a la Mare de Déu del Roser.

17 d'octubre. És el cirugià Mn. Joan Orell. El mestre de minyons i maiol, és mestre Colom.

6 de novembre. Comença la visita pastoral el bisbe Fr. Joan de Santander.

1639

15 de gener. *Quan hi ha un mort prop de l'església, a vegades la familia fa allargar la processó per fer una voltera abans d'arribar a l'església amb el mort. El comú de preveres diu que això no se permetrà més.*

Maig. Entren nous Batle i jurats. Batle: Salvador Valls. Jurats: Joan Barceló Romaguera, Bartomeu Adrover del Càrritx, Joan Nadal i Joan Valls de Padrina.

PERE MASUTÍ SUÑER. **(16)** Fill de **Pere Joan Masutí Vadell** (10) i Caterina Suñer. Fou batejat dia 1 d'agost de 1639. Padrins: Jaume Vadell i Miquela Picornell. (Llibre baptismes 5).

MARE DE DEU DELS FADRINS és una Mare de Déu sagrari, de la Parròquia de Felanitx i que presidia la parròquia fins al 1641. Presidia una Confraria just de solters.

19 novembre. *El sagrari nou ja està fet i ara es farà el retaule de l'altar major. Enguany retiraren de l'altar major la* ***Mare de Déu dels fadrins*** *o* ***Mare de Déu Sagrari*** *en ocasió de col·locar el nou sagrari manat fer pel Bisbe en les visites pastorals dels anys 1633 i 1638.*

1640

Gener. És prior del Convent Fr. Rafel Vexilli. Continuen les obres del claustre.

29 maig. Nous Batle i jurats. Batle: l'honor Gabriel Prohens. Jurats: Miquel Obrador, Mateu Vilar, Jaume Ramon i Miquel Artigues.

Rd. JAUME MASSOTÍ VADELL, Pvre. (11) Fill de **Jacme Massotí Servera** (2) i Catarina Vadell. Segurament entorn d'aquest any, va ésser ordenat prevere.

1641

5 de maig. *El Dr. Desclapés i D. Antoni Coll començaren la visita pastoral en nom del bisbe Fr. Joan de Santander.*

Enguany començaren el retaule barroc de l'altar major de la parròquia, el féu l'escultor Gabriel Oliver.

21 de maig. Entra el nou regiment. Batle: l'honor Jacint Niocolau. Jurats: Gabriel Prohens, Joan Nadal, Andreu Obrador, Joan Roig.

CATARINA MASUTÍ SUÑER. **(17)** Filla de **Pere Joan Masutí Vadell** (10) i Catarina Suñer. Batejada el dia 16 d'agost de 1641. Padrins: Joan Nicolau i Antonina Vaquer. Aquest Joan Nicolau podria esser **Joan Nicolau Masutí** (13), fill d'**Apolònia Masutí Vadell** (8), cosí de la batiada, que tendria aleshores 15 anys. (Llibre 6 baptismes)

8 d'octubre. *El Comú de preveres donà 50 lliures per el retaule de l'església parroquial.*

Per les festes de Nadal els jurats repartiren almoina als pobres.

1642

20 d'abril. *Diumenge de Pasqua. Morí al Convent el P. Fr. Antoni Costa. Essent ja molt vell li tallaren una cama a causa d'una malaltia que tenia, va anar empitjorant de cada dia i de resultes d'això morí. "A su entierro acudió todo el pueblo por la gran devoción y cariño con que le veneraban y mientras estuvo en la iglesia su cadáver, iban todos a besarle las manos y los pies, deseando cada uno llevarse por reliquia algún pedacito de sus pobres hábitos; de manera que si no lo hubiesen los religiosos impedido, se los hubieran cortado todos. De este gran siervo de Dios hacen honorífica mención los RR. PP. Jordán en su tomo 3 pág. 469, Riera en su Joyel Religioso cap. 12 fol. 269 y el P. Plomer en sus notas. Era natural de Sineu.*

Abril. *S'introduí en el Convent el costum de tenir patent el Santissim Sagrament tots los quatre diumenges.*

11 juny. Entren el Batle i jurats. Batle: l'honor Salvador Valls. Jurats: Pere Alou, Pau Nadal, Bartomeu Obrador i Jacint Nicolau.

16 d'agost. *Fonc erigida a la Parròquia la Confraria del Santíssim Sagrament…*

1643

26 de maig. *Tercera festa de Cinquagesma. Entraren el Batle, jurats i consellers nous: Batle, Salvador Valls, el mateix de l'any passat. Jurats, Nadal Sunyer, Gabriel Maimó i Joan Nadal.*

20 d'agost. A la plaça de la vila, assassinen d'una d'arcabussada a Guillem Vicens (a) Credo.

LLORENÇ MASSOTÍ SUÑER. **(18)** Fill de **Pere Joan Massotí Vadell** (10) i Catharina Suñer. Padrins: Tomàs Miró i Anna Nicolau. Batejat dia 29 de setembre de 1643. Anna Nicolau devia ésser germana de Joan Nicolau, padrí de **Catalina Massotí Suñer** (17),.(Llibre 6 baptismes). És un dels avantpassats de la nostra branca.

Octubre. Els jesuïtes PP. Alzamora i Nadal, prediquen la "Missió".

1644

Com a comprovació de la trista realitat d'esclaus felanitxers en aquests temps… Pel gener de 1644, comparegué davant el comú de preveres "lo honor En Guillem Colom de la present vila habitador…demanant lo afavoresquen i fassen caritat en alguna quantitat de diner a favor del rescat de Antoni Colom son fill que lo dia de avui està esclau en Barbaria…fonc resolt… de fer-li la gràcia de vint lliures pagadores del Rd. Comú amb moneda cantant". "No tingué efecte perquè lo dit Antoni Colom catiu a favor del qual era la promesa morí en el cativeri".

Gens afalagador és el quadro que la societat ens presenta el segle XVII, quan els vicis i la misèria engrandaven un sens nombre de malfactors que amb segrests, bregues, robatoris i assassinats feien viure els pobles en continua angunia.
(Xamena: Anys Enrera; Història de Felanitx II)

11 de juliol. *Fonc enterrat en el cementeri de l'església de Felanitx* ***Pere Joan Massotí*** *el qual morí súbitament a la vila de Manacor, ferit d'arcabussada.*

PERE JOAN MASSOTÍ. **(10)** Havia casat amb Caterina Suñer. El seu matrimoni deu constar en el llibre 2, que no vaig poder consultar. Segurament es va casar l'any 1634, puix que el seu primer fill va néixer l'any 1635. Cal dir que el llibre 3 de matrimonis comença precisament l'any 1635. Del seu

matrimoni nasqueren cinc fills: **Caterina, Joan, Pere**, una altra **Catarina**, i **Llorenç** (14, 15,16,17), que seguéix la nostra linia succesòria.

Al llibre I de defuncions, consta: 8 de juliol 1644. Pere Joan Masotí. A 11 dits fonch enterrat en dita parroquial Pere Joan Masotí mort de una arcabussada no feu testament ni obra pía. Al morir tenia 31 anys. Només en tenia 7 Joan, el seu fill major viu.

15 de desembre. *Tiraren una arcabussada al Rd. Joan Barceló, prevere, estant dins ca seva.* 18 de desembre. *Fonc enterrat en lo vas de les ànimes el Rd. Joan Barceló, prevere. Morí de l'arcabussada que li tiraren dia 15.*

18 de desembre. *El batle ha rebut una carta del Virrei que tengui deu homos allistats per quan sia necessari, per perseguir bandejats. És cosa difícil. Els Jurats acudiran al Virrei.*

1645

Aixi mateix hi va haver un periòde de relativa pau i tranquil·litat, que va ésser bén curt per cert, ja que el gener de 1645 l'Autoritat havia de disposar el que entenia era més oportú per acabar amb els bandejats; inclòs oferint premis als que els denunciessin . Malgrat tot, molt pocs eren els resultats. El temor a les represàlies feia estèrils els esforços dels qui comandaven. Res no aturava la gosadia dels malfactors, als que afavorien les lluites dels "Canamunts" i "Canavalls" que, des de Ciutat, repercutien a la part forana.

26 de gener. *Se reuní el consell ordinari i extraordinari i davant ells es llegí una carta del Magnífic Senyor Jutge de Cort i fonc definit, resolt i determinat per lo consell ordinari i extraordinari que lo honor batle, honors jurats, lloctinents i consellers faran totes les diligències possibles en cercar los malfactors i encobridors d'aquells i en faran una llista i la donaran al Magnífic senyor jutge de Cort.*

Febrer. Són vicaris de la parròquia Mn. Cristòfol Obrador i Mn.Joan Joan de Padrines.

27 de març. Funerals per la *Reina de les Espanyes, la Sereníssima Dona Isabel de Borbó.* A la Sala de la Universitat es reuniren el Batle, Jurats, mostassaf, escrivà i clavari, vestits de gramalles negres, i els consellers, de capes negres. Tots anaren a l'església, acompanyats de tres tambors, també de dol i *tocant a lo funest*. A la parròquia va celebrar-se ofici solemne, amb sermó, *estant lo túmulo en mig de l'església.*

3 de juny. Entren Batle i jurats. Batle: honor Jacint Nicolau. Jurats: Pere Obrador, Pere Nicolau, Joan Pujals i Andreu Obrador.

Fas fe jo Joan Sunyer, prevere com avui que contam els 22 octubre de 1645 la viuda Maria Ana Mas deixada de Geroni Mas, ha donada a fer una Nª Senyora de Concepció de 10 pams d'altària la figura sola sens la corona ni els núvols de baix, a mestre Joan Antoni Homs escultor, per preu de cent lliures…la qual figura dit Joan Antoni Homs s'obliga a donar-la feta per tot el

mes d'octubre primer vinent que és d'avui a un any sens falta; i més és pacte i concert que la dita figura ha d'esser tota daurada.

1646

9 de març. Va morir el rector de Santanyí, Mn. Bartomeu Obrador Suau, que era natural de Felanitx.

Abril. *Al Convent tenien un Pare que estava loco furiós. - Predicà la quaresma a la Parròquia i al Convent el P. Prior dels Agustins Fr. Miquel Suau.*

22 abril. S'ha anomenat capità de la vila D. Miquel Melcion, que va demanar als jurats casa, manteniment i un cavall. Els jurats consideraren que no els convenia el tal capità i decidiren suplicar *a sa Senyoria Il·lustrissima i al Reial Consell que els deixi el mateix capità que tenien, el Sr. Jordi Cal·lar Dameto.*

22 maig. Entren Batle i jurats nous. Batle: Mn. Baptista Pujals, apotecari. Jurats: Pere Alou, Joan Barceló Romaguera, Jaume Bennàsser i Nicolau Truyol.

L'església del Convent era molt pobre, constava d'unes arcades amb un peu al mig, cobertes de canyes les seves capelles. Tenien els frares necessitat d'una nova església. El P. Prior, recentment tornat elegir, Fr. Rafel Veixilli, va consultar a tots els *religiosos sacerdots si convenia donar principi a dita església*, segons el projecte del mestre Onofre Perelló. Tots varen expressar conformitat i que, *acabat de segar se començassen los fonaments i que s'elegissin per dit efecte dos obrers seculars, persones d'autoritat qui amb dos religiosos cuidassin de les almoines.* - Els obrers elegits foren los honors Joan Nadal i Pere Binimelis. - El 3 de juliol començaren a fer els fonaments de la capella major *amb gran fervor i amb llicència de D. Fra Tomàs de Rocamora, Bisbe, Virrei i Capità General de Mallorca.* El 26 d'agost beneí la primera pedra i l'assentà, el rector de Felanitx Dr. Jeroni Binimelis. – Els obrers Joan Nadal i Pere Binimelis, el 4 de desembre, contractaren amb mestre Francesc Oliver que fos el mestre major de l'obra.

1647

19 de febrer. En un pinar, a la carretera de Santanyí, trobaren mort a punyalades el cos del Sr. Antoni Moll i Mas.

29 de març. El rei demana 300 soldats per anar a auxiliar l'illa de Menorca, dels quals 9 corresponen a Felanitx. El consell determina que cada casa pagui nou sous, per evitar enviar soldats, i si no poden pagar *sien insaculats i corrin la ventura i sort per anar a dita illa de Menorca per los qui faltaran fins a dits nou homes.*

14 de maig. Un altre mort per arcabussada: Gabriel Timoner.

Juny. *Posaren a l'altar major l'estàtua de la Puríssima feta per l'escultor Homs…*

11 juny. Nous Batle i jurats. Batle: l'honor Pere Obrador. Jurats: Gabriel Prohens, Bartomeu Obrador, Bartomeu Oliver, Joan Nadal.

14 juliol. Un bandejat, el santanyiner Sebastià Bauçà, fou mort d'arcabussada a la Mola.

JOAN NICOLAU MASOTÍ. **(13)** Fill de **Apòlonia Masotí Vadell** (8) i Sebastià Nicolau., va casar-se, dia 18 d'agost de 1647, amb Apolònia Tauler, donzella, filla de Mateu Tauler, de Campos. (Llibre 3 de matrimonis, anys 1635 a 1650).

Setembre. *Ordre de posar guàrdies dobles a la vorera de la mar per por de la pesta que hi ha a Tunis i Alger.*

11 novembre. Fou enterrada la tercerola de l'hàbit de Sant Francesc, Sebastiana Binimelis.

18 de novembre. El Bisbe de Mallorca Fr. Tomàs de Rocamora, comença la pastoral visita.

1648

Gener. Hi ha pesta a València. Posen guardes a la vorera de mar.

6 de gener. *Devers tres hores de nit el lloctinent de Batle Miquel Barceló Romaguera acompanyat de Bernat Vadell, bracer, anaven per vila quan arribaren al cantó de Joan Baptista Pujals, apotecari, trobaren cinc homos que estaven parats, als quals dit lloctinent digué que se n'anassen a colgar i al mateix punt cada un d'ells li encararen carabines dient: fora capes! I li tiraren tres arcabussades de les quals dit lloctinent quedà ferit…i encontinent morí.* Vadell també quedà ferit i va caure a terra. - 8 de gener. *Enterraren l'honor Miquel Barceló Romaguera. Ànima ejus requiescat in pace.*

24 de març. *Edicte del Capità General concedint premi al qui entregarà a la justícia els qui mataren…el lloctinent Miquel Barceló.*

27 de març. Altre assassinat: Antoni Nicolau (a) Calderó, morí d'arcabussada.

Juny. Batle i Jurats nous. Batle: l'honor Miquel Binimelis. Jurats: Mateu Vilar, Miquel Ferrer, Andreu Obrador, Joan Roig.

1649

14 de gener. *Vingué l'ordre de llevar les guardes extraordinàries per la pesta.*

28 febrer. Mor un altre tercerola de l'hàbit de Sant Francesc, la donzella Joana Vicens i Pons. L'enterraren *en lo vas de la capella de St. Francesc.*

14 de maig. *Acte concedint a Joan Nadal una capella de l'església nova del Convent que se dirà de St. Joan Facundo, la primera al costat de l'altar major, a la part del camp dit vulgarment de la traïció.*

25 maig. Nou regiment. Batle: Mn. Joan Baptista Pujals, apotecari. Jurats: Joan Nadal, Andreu Obrador, Bartomeu Nicolau i Miquel Nadal.

Enguany predicaren la missió, els pares de la Companyia de Jesús Francesc Bestard i Antoni Vadell. - També devers aquest any, *acabaren el retaule nou barroc de l'altar major.*

1650

Gener. Era Rector de Felanitx Mn. Jeroni Binimelis.

16 de gener. *Els jurats prosseguiran la causa que tenen davant el metropolità de València per defensar els seus drets en la casa de Nª Srª. de Sant Salvador.*

Març. *Crida: Que nenguna persona aport la cara tapada.*

15 de maig. *El Virrei mana als jurats que posin guardes a marina per causa de la pesta que hi ha a Tarragona i a altres parts d'Espanya.*

31 de maig. Mor Caterina Grimalt, tercerola franciscana.

7 de juny. Entren Batle i jurats. Batle: l'honor Joan Valls de Padrinas. Jurats: Joan Barceló, Joan Baptista Pujals apotecari, Joan Roig, Nicolau Soler.

1 de juliol. Edicte contra les socorrades pels camps, a l'estiu.

11 juliol. *Acte concedint a l'honor Pere Reus una capella a l'església del Convent, que és la segona a la part del Convent, la qual s'anomenarà de Nª Sª del Repòs.*

31 de juliol. *Joan Mesquida Romaguera tractarà de reduir les tasques que paguen els particulars de la present vila.*

Enguany els pescadors del port agafaren una gran quantitat d'alatxa i pujaren a Sant Salvador a donar gràcies a la Mare de Déu i oferiren una alatxa grossa de plata.

16 desembre. Mort d'una tercerola franciscana: Antònia Alou, donzella.

1651

6 de gener. *El Rd. D. Pere Catany felanitxer, rector de Sencelles s'ofereix als jurats per obrir una capella a l'església de la present vila en honor de St. Pere i fer el retaule.* El 9 de febrer Mn.Catany contracte amb el mestre Francesc Oliver, per fer la capella.

25 febrer. El Convent cedeix a l'honor Joan Maimó una capella, que seria edificada a la part del'Evangeli, dedicada a Nª Sª dels Socors.

12 d'abrill. Passades les festes de Pasqua, començaren a bastir la capella de Sant Pere, a la parròquia.

2 de maig. *Edicte contra Pere Joanot Torrents i altres de Petra que tiraren tres arcabussades a l'escrivà d'aquella vila.* 12 de maig. *Edicte contra Miquel Ballester, sabater d'ofici, de Ciutat, el qual juntament amb un altre, a la plaça de Mercadal de Ciutat tiraren una arcabussada a Rafel Garcías de la qual morí.* 18 de maig. *A Ciutat tiraren una arcabussada a Jeroni Galant, courer, natural de València.*

30 de maig. Entren Batle i jurats nous. Batle: l'honor Jacint Nicolau. Jurats: Jaume Bennàsser, Joan Nadal, Ramon Julià i Pere Tugores.

13 de juliol. *Edicte contra els qui dia 9 d'aquest mes mataren Dª Margarida Despuig Vila en el camí de Puigpunyent prop de Son Colomer i Son Burgueret.* 22 de juliol. *Edicte contra el qui dia 2 d'aquest mes a la plaça de Campos mataren amb una arcabussada Sebastià Escales.* 27 de juliol. *Edicte contra els qui dia 23 d'aquest mes tiraren arcabussades a Ciutat contra alguns ministres de la justícia.* 27 de juliol. *Edicte contra Joan Arnau dit de les monges el qual dia 13 d'aquest mes a s'hort de Son Guitard de Sineu pegà una punyalada a Gabriel Seguí (a) Capblanc, de la qual morí.* 28 de juliol. *Edicte contra els qui dia 22 d'aquest mes a Biniaraix mataren Guillem Mayol, amb arcabussades i punyalades, quan de nit guardava l'era.* 28 de juliol. *Edicte prohibint dagues i punyals amb punta estreta a modo de clau, de gra d'ordi o amb canal.* 28 de juliol. *Edicte prohibint màscares, bigoteres amb les quals cometen delictes.* 3 d'agost. *Edicte contra Antoni Gayà, mariner, el qual estant al llit matà sa muller Catalina Gayà mentre dormia.* 5 d'agost. *Edicte contra Antoni Pocoví (a) Bufa el qual a Montuïri matà d'una arcabussada Onofre Gomila.* 22 de setembre. *Edicte contra D. Pere Moll, donzell, el qual dia 18 d'aquest mes a Ciutat, matà sa muller Dª Elisabet Moll i Muntaner.* 2 d'octubre. *Edicte manant que els batles donin part de tots els crims.* 11 d'octubre. *Edicte contra els qui dia 27 de setembre, devers l'església de St. Miquel de Ciutat mataren a estocades Joan Godina.* 25 d'octubre. *El virrei escriu una carta al batle de Felanitx, dient-li que don notícia de tots els delictes i crims, i no se dissimulin i componguin com succeeix amb alguna frecuència en aquesta vila.* 18 de novembre. *Edicte contra Andreu Mesquida d'Algaida, cridat bandejat mort o viu.* 11 de desembre. *Edicte contra els qui dia 31 d'octubre a Sóller mataren d'arcabussada Jaume Custurer.*

18 d'agost. Mor la tercerola de l'hàbit de St. Francesc, Caterina Obrador, donzella.

Desembre. Acabaren la capella de Sant Pere, de la parròquia.

1652

30 gener. Joan Manera és mort d'arcabussada a Montuïri. 22 febrer. Dos homes mataren al cirugià Antoni Cardils, a Binissalem, *sens dir-li paraula i de part de darrera.*

22 de maig. Guardes a l'entrada de la vila, *a causa de les males sanitats.* Juny. *Han acordonat la vila per por de la pesta que hi ha a Mallorca.* 30 de juny. *Edicte demanant voluntaris per anar a assistir als llocs on hi ha pesta. Per consell del Virrei es farà una acapta per ajudar a la vila d'Inca a on hi ha pesta.*

Maig. Nous Batle, jurats i consellers. Batle: l'honor Jaume Bennàsser. Jurats: Pere Alou, Jacint Nicolau, Joan Uguet i Francesc Carrió.

2 de juliol. *La junta de sanitat composta pels honors Baptista Pujals, Miquel Joan Pujals, el doctor Bernat Alou i Bartomeu Oliver Beltran tendrà tanta autoritat com els jurats en matèria de sanitat.*

Era propietari d'Albocàcer D. Joan Puig i Sant Martí (el fundador del Convent de Sta. Catalina de Sena de Ciutat). En aquest temps vivia amb la seva familia a la possessió a causa de la pesta, i anà a visitar el Castell de Santueri per veure si estava en condicions de mudar-s'hi en cas de que el contagi arribàs. - Escriu el seu capellà D. Rafel Pons des de Felanitx a Ciutat: "Per estes parts tots tenim salut i esta vila la gosa molt gran i aiximateix en Albocàcer que a Felanig; ahir ell (D. Joan Despuig) i jo anàrem a veure lo castell per veure com està i quina comoditat hi ha per si a cas s'és mester i a Don Joan li agrada molt perquè hi fa aire regalat, la vista molt deleitosa i aigua la millor de Mallorca. Hauria mester un poc adobar però és fàcil lo acomodar-lo i jo pens que encara que lo contagi fos d'aire no crec inficionàs aquell per ser molt alt…- Té una gran vista de mar i no pot passar vaixell que no el vegen".

28 de juliol. *Morí Bernat Vadell i l'enterraren en el camp del Rafal Puput junt a la casa dita del Puput, per haver vingut de part on hi havia pesta. - En Guillem P. Marçal traginer, essent a Ciutat a traginar, li digueren que a l'hostal de Felanitx a on ell tenia tres muls que havia menats carregats d'aiguardent, hi havia pesta, i al mateix instant prometé a Sant Sebastià que si el guardava pagaria tot el gasto que importaria la festa del Sant. Se n'anà a l'hostal, tregué los tres muls amb los tres cabestrells amb que estaven fermats i amb los basts que encara no les havia llevat, deixat o demés parteix amb tota pressa per esta vila i digué que los muls tot o camí corregueren sens amenaçar-los. Arribat que fonc a casa sua digué a sa muller que li fes el llit dins el celler i que no ho comunicàs a ningú ni a los infants, que en tenia cinc; estigué en el celler quarenta dies i curà completament per medi de Sant Sebastià. Tot el temps que visqué ell, sos fills, nets i bisnets que actualment viven han tinguda i tenen*

devoció d'aportar el fester el dissabte i dia de la festa de St. Sebastià per vila amb los obrers qui fan albades.

23 d'octubre. D'una arcabussada han mort a Ramon Julià, a Son Ramonet.

1653

La pesta que hi hagué per tot Mallorca de 1652 a 1653 no arribà a Felanitx i per aquest favor tan gran que rebé la vila de Sant Sebastià, se féu a dit Sant en lo any 1653 una llàntia de plata que hi hagué en aquesta església parroquial.

3 de juny. Entran el Batle i jurats. Batle: l'honor Andreu Obrador. Jurats: Jaume Adrover, Llorenç Jordi Soler, Bartomeu Obrador Sala i Joan Maymó.

2 d'octubre. *Fonc enterrat Tomàs Burguera, fadrí, missatge de Son Ferrandell; el mataren amb una arcabussada, circa tres hores de nit, davall un llit on s'havia amagat, a les cases de Son Ferrandell…*

1654

26 maig. *Entraren el Batle i jurats nous. Batle, Nicolau Truyol. Jurats, Pau Nadal, Jaume Rigo, Cosme Obrador i Bartomeu Ramon.*

21 d'agost. *Edicte advertint que l'armada francesa està per venir a les mars d'aquestes illes. Que les milícies de cada vila i les torres estiguen previngudes.*

1655

Era Rector de Felanitx, Mn.. Jeroni Binimelis.

6 d'abril. Per ordre, es prohibeix *d'aportar arcabussos curts.*

23 d'abril. Mor Sor Jacinta Alou, donzella, beata, filla de l'honor Pere Alou.

23 de maig. *Diumenge de la Santíssima Trinitat. Entraren el Batles, jurats i consellers nous. Batle, l'honor Andreu Obrador. Jurats, Jaume Bennàsser, Guillem Sunyer, Mn. Baptista Pujals, apotecari, i Joan Nadal.*

16 de juny. Ordre del virrei per posar guardes dobles a vorera de mar. Dia 20 s'en posaren a l'Algar i a Cala Ferrera. 7 de juliol. *Del port d'Alger han eixit 40 vaixells rodons, set galiotes i vint fragates armades per infestar estes mars i costes.* 6 setembre. Les persones velles no poden fer les guardes extraordinàries en les parts marítimes.

3 desembre. Bárbara Socies, tercerola de l'orde de Sant Francesc, ha mort.

1656

6 de març. Tornen a posar guardes extraordinàries a s'Algar i a Cala Ferrera *per por dels corsaris moros que han sortit d'Alger.*

25 maig. El mestre Francesc Oliver fa l'obra del campanar de l'església parroquial.

6 de juny. Entraren els nous jurats: Miquel Obrador, Bartomeu Oliver, Pere Ramon i Gabriel Vaquer.

16 de juny. *Fonc trobat dins la casa de la possessió de Filella, el cadàver de Pere Sunyer amb lo cap esclafat amb violència amb una maça de fust que es trobava prop del cadàver.* 21 de juny. *Fonc bandejat Miquel Llaneres, el qual en dies passats matà son sogre Pere Sunyer…*

13 d'agost. L'honor Pere Obrador té una capella a la parròquia, amb l'obligació d'arreglar el portal nou, *i com que no el vol arreglar, els jurats diven que li prendran la capella. (Se tracta del portal de N'Alou).*

15 d'octubre. El Consell determina que s'ha de pagar als mestres que han fet el retaule de Sant Joan de l'església parroquial.

1657

Es repeteixen els assessinats i les desgràcies. Ja el 24 de febrer, fou mort Miquel Alorda, de Mancor, d'una arcabussada. Sebastià Obrador *caigué al mar i s'anegà, i Mateu Vidal de la Turtuga, morí de desgràcia d'una escopeta que aportava que li caigué del cavall obrint una barrera devers Son Sales.*

Devers aquest any, Mn. Pere Catany va tenir cura de fer el retaule de Sant Pere de la Parròquia. *El Sr. Gabriel Oliver escultor, pare del Dr. en medicina Joaquim Oliver féu el quadro i el daurà, mestre Jaume Blanquer pintor féu les pintures que en dit quadro se troben.*

28 d'abril. El bisbe Diego Escolano comença la visita pastoral.

22 de maig. Entra el nou regiment. Batle l'honor Bartomeu Ramon. Jurats: els honors Batomeu Obrador Sala, Miquel Ferrer, Joan Roig i Pere Tugores.

22 de maig. El bisbe ha manat que en totes les reunions i negocis sobre Sant Salvador, ha d'ésser convocat el rector. Els jurats diuen que mostraran al bisbe *el bul·letó de Sa Santedat que demostra que la possessió la tenen ells de dita casa.* 29 desembre. *Els jurats han rebut un monitori i mandato del Sr. Bisbe manant que dins tres dies amb assistència del Sr. Rector o son Vicari elegesquen obrers de la casa de Sant Salvador. El consell ordinari convocà l'extraordinari i acordaren fer raons a dit mandato i monitori.*

Se determina posar guardes extraordinàries en els llocs acostumats de vorera de mar, per por dels corsaris d'Alger que *solen venir a estes costes i encativar los habitadors d'elles. I fer altres d'anys*…12 i 26 d'agost. *Ordre que no deixin entrar barques al port si no se sap de què van. Per quant per estes mars se troba un bon nombre de vaixells redons armats, d'anglesos, inimics de Sa Magestat i se n'aguarden d'altres…*

1658

Gener. Continua el plet entre els jurats i el bisbe sobre la intervenció del rector en l'elecció dels obrers i donat de Sant Salvador.

Abril. Per Pasqua, els jurats fan almoina.

28 maig. Novament es posen guardes extraordinàries a la costa, per por dels corsaris d'Alger, dels francesos i dels anglesos, *que ronden les nostres mars. (Moment crític de la guerra dels trenta anys).*

Juny. Alimares pel naixement del fill de Felip IV.

11 de juny. *Tercera festa de Cinquagesma. Entraren el Batle, jurats i consellers nous: Batle, l'honor Francesc Carrió. Jurats, els honors Nicolau Truyol, Andreu Obrador, Antoni Nadal i Joan Mas.*

8 setembre. Es mana al Mostassaf que faci adobar els camins.

1659

25 febrer. *Un dels dos darrers dies de carnestoltes Rafel Soler (a) Puputer amb altres joves anaven cercant cases on ballaven i lo dit Puputer anava vestit com a dona, i entraren a la casa de Jacint Grau a on hi havia ball i lo dit Puputer se posà a ballar i mentre que ballava li caigué en terra un arcabús de pedra, curt, el qual aixecà i se deixà de ballar i sortí fora.*

Març. *Fan molta d'obra a Sant Salvador.*

23 març. Els obrers de la casa de Nostra Senyora de Sant Salvador, Joan Nadal i Bartomeu Ramon, avisaren alguns pagesos i vilatans que tenien carro, perquè carregassin cantons a la Mola i els pujassin a Sant Salvador, *per a dita Senyora*. *Per gràcia de Déu tingueren 28 carros entre els quals hi havia un parell de bous, i Francesc Carrió batle reial, els jurats, mostassaf i altres persones riques servien de carreters. Fonc cosa d'admirar i de meravella. I tot per esser cosa de Nª. Sª. de Sant Salvador.*

11 de maig. Es fan demostracions d'alegria pel naixement del segon fill del Rei.

21 de maig. *Ordre de Sa senyoria…Primerament que tots los segadors se n'hagen d'aportar les armes a la segada per a què en cas de descubrir algun delinqüent lo puguen repelir i capturar. Que els segadors se'n duguen al camp*

solament el sustent que necessiten per aquell dia perquè no en donin a bandejats.

3 de juny. Entren batle i jurats. Batle: l'honor Joan Valls de Padrinas. Jurats: els honors Bartomeu Ramon, Jaume Valls de Padrinas, Antoni Barceló i Joan Nadal.

3 d'agost. Nou Rector: Dr. Francesc Font. Abans era rector de Santanyí.

1660

6 de gener. És el nou mestre de minyons el Rd. Francesc Artigues. És el nou maiol, mestre Bartomeu Llopis.

En els anys 1660 i següents s'obrà amb major fervor en l'obra de l'església del Convent de Sant Agustí que s'estava fent, i en aquest temps s'acabà la capella major o presbiteri i se feren los vasos o sepultures del presbiteri.

L'escultor Joan Antoni Homs ha fet una estàtua de la Immaculada per a l'església del Convent. L'ha pagada Maria Aina Mas que ja va pagar la de la Parròquia.

11 de gener. El virrei ordena un edicte pel qual se mana a tots els que viuen a fora vila, que *se retiren dins la vila i aporten a ella tots los cavalls, poltros, rossins i totes les provissions de menjar i beure que tenen en elles (possessions, alqueries, rafals, molins, cases, etc.) ço és pa, vi, aiguardent…*

18 de maig. Entren els Batle i jurats nous. Batle: Francesc Carrió. Jurats: Andreu Obrador, Cosme Obrador, Bartomeu Nicolau i Joan Obrador Burguera.

22 maig. Mataren d'arcabussada i punyalades a Miquel Vicens Pou, de Son Tauler. A la Galera trobaren mort a Jaume Llambies. 14 d'octubre. *El vespre al carrer d'es Jullavert, dins la casa de Joan Galvany cirugià, mataren d'arcabussades i punyalades Joan Bordoy, capeller d'ofici, de 36 anys.*

1661

30 de gener. Disposició de que els homes no puguin desfrassar-se de dones, ni les dones d'homes.

6, 8 i 24 de febrer. Rogatives per demanar la pluja. Processó, del Convent, a Sant Salvador. Processó de la Parròquia, també a Sant Salvador. Processó de Manacor, igualment a Sant Salvador.

Març. El trinitari Fr. Joan Garí, predica la quaresma a la Parròquia.

26 maig. Segueix l'obra del campanar.

7 de juny. Entren Batle, jurats i consellers nous. Batle: l'honor Pere Tugores. Jurats: els honors Bartomeu Oliver, Joan Roig i Miquel Nadal de la Pau.

1662

2 febrer. Trobaren mort, en el camí de la Bassa del Coll, a Joan Pou, fadrí, mort d'arcabussada.

19 de febrer. *Morí en fama de santedat a la Cartoixa de Valldemossa el P. Sebastià Nicolau, natural de Felanitx.*

Abril. Pel naixement del príncep Carles, es posaren alimares.

30 de maig. Nou regiment. Batle: l'honor Jaume Valls. Jurats: els honors Nicolau Truyol, Gabriel Vaquer, el discret Antoni Nadal, notari, i l'honor Antoni Maymó.

Han sortit d'Alger 12 fragates armades i entenen fer molt dany en les costes marítimes de la present illa i desembarcar los moros disfressats a modo de gent de la terra.

11 juny. Mort d'arcabussada, a Binifarda, el Dr. Bernat Alou, metge. 20 de setembre. Prop del camí de Manacor, trobaren un altre mort d'arcabussada: Pere Joan Cifre. 8 de novembre. *Crida contra els qui mataren Bernat Alou, Doctor en medicina. El mateix dia fou pregonat Jaume Garcies (a) Borràs per haver mort amb una punyalada Francesc Antic. El mateix dia crida prometent premis al qui donarà major prova de la que té la règia cort sobre la mort de Joan Cifre.*

PERE MASSOTÍ SUÑER, **(16)** fill de **Pere Joan Massotí Vadell** (10) i Catarina Suñer. Va morir dia 1 de juliol de 1662, als 23 anys. Al llibre 2 de defuncions, consta: A 1 de juliol fonch enterrat en lo Convent de Falanig Pere Massotí fadrí, feu obres pies en poder dell Rd. P. Fr. Juan Gil als 28 de juny de 1662, deixà 15 sous pagats, etc. deixa misses baixes semel. Testes: Bartomeu Alou i Martí Vaquer. Rebé auxilis espirituals. (Semel vol dir una vegada: poden esser varies misses, però no es repeteixen cada any, no es tracta d'una fundació).

2 d'agost. Les monges de Santa Catalina de Sena, de Ciutat, volen vendre la seva possessió de Binifarda. *Els jurats miraran de comprar-la.* 9 de setembre. *La Vila ha adquirit la possessió de Binifarda i ara l'establirà a particulars…*

28 d'octubre. *El consell determinà fer festa i alimares a la Concepció de Nª Senyora per haver estat proclamada patrona d'Espanya.* Desembre. *A la*

festa de la Concepció hi hagué ofici, processó i completes. Vingueren músics de Manacor. Se cremaren quatre somades de teia.

1663

8 de març. Una ordre des de Ciutat, diu que *ningú pugui exercir la medicina sense mostrar el títol.*

25 març. A Sant Salvador, per la tercera festa de Pasqua, predicà, a l'ofici, Fr. Domingo Vicens Maymó, dominic.

6 d'abril. Un altre mort d'arcabussada: Joan Julià, fadrí.

15 de maig. Per Cinquagesma, com és habitual, entren el batle, jurats i consellers nous: Batle: l'honor Baptista Pujals. Jurats: els honors: Antoni Adrover, Bartomeu Obrador Sala, Baptista Pujals i Jaume Bennàsser.

12 de juny. Los comissaris mataren el bandejat Pere Gelabert (a) Duquet, devers Albocàcer. Hi van haver altres ferits i morts. 8 de desembre. *Avuiu vespre, al cantó de Na Moreta del carrer Major, pegaren punyalades a Miquel Jusama per qüestió d'enamorades.*

LLORENÇ MASSOTÍ SUÑER. **(18)** Va néixer l'any 1643. Era fill de **Pere Joan Massotí Vadell** (2) (mort d'arcabussada pel camí de Manacor, l'any 1644) i Catharina Suñer. Va casar-se dia 12 d'agost de 1663. Al llibre 4 de matrimonis, fol 43, hi consta: Als 12 agost 1663 foren desposats por lo Rd. Antoni Pou, Pvre., LLORENÇ MASOTÍ SUÑER, fadrí, fill de Pere Joan i Cna. Suñer, i JOANA POU OLIVER, donzella, filla de Antoni i de Apolonia Oliver … Testimonis: Rd. Bartomeu Cifre i Rafel Prohens i altres.

El capellà que va beneïr el casament era germà de l'esposa. Com anirem veient, varen tenir quatre fills: **Pere Joan, Caterina, Antoni** i **Apolònia** (19,20,21,22).

APOLÒNIA MASSOTÍ VADELL. **(8)** Fila de **Jacme Massotí Servera** (2) i Caterina Vadell. Al llibre 2 de defuncions, fol 33, consta: A 11 dies fonc enterrat en lo Convent de Felanig APOLÒNIA MASSOTÍ, viuda de Sebastià Nicolau. Féu obres pies en poder del Rd. D. Francesc Font, Pvre. i Rector al 9 novembre 1663. Se deixà 30 lliures, pagas (això vol dir que les havia pagades), etc. deixa a demès misses baixes semel.

Quan va morir tendria 57 anys. Del seu matrimoni amb Sebastià Nicolau, li coneixem un fill: **Joan Nicolau Masutí** (13).casat l'any 1647, amb Apolònia Tauler.

1664

7 de gener. Va morir Joan Baptista Pujals, apotecari, Batle reial. 17 gener. El virrei i capità general nomena Batle, per substituir-lo, a Miquel Nadal, pel temps que quedava al seu antecessor. 19 de gener. Han mort els jurats Joan Bta. Pujals i Bartomeu Obrador. D'entre els insaculats, el virrei elegeix per ocupar les vacants, a Francesc Carrió i a Joan Nadal.

Març. El P. Rafel Monjo, agustí, predica a Sant Salvador, per la festa de la Mare de Déu de març.

Abril. En el Convent hi posaren una campana nova.

Maig. *Miquel Mesquida, fill d'Andreu, morí d'arcabussades en una envestida de comissaris devers Inca i Selva*.

3 juny. Entren els nous batle i jurats. Batle: l'honor Joan Mas. Jurats: els honors Joan Uguet, Joan Nadal, Andreu Obrador i Bernat Bennàsser.

Setembre. *L'honor Joan Nadal, un dels jurats, cobrarà els gastos de les guardes extraordinàries i altres ocasionats per la persecució dels bandejats.*

7 de novembre. Comença la visita pastoral el bisbe D. Pedro Fernández Manjarrés de Heredia.

1665

Gener. *Han feta una creu de pedra a la marina al cantó del fossar*.

Març. *Els obrers de Sant Isidre del Convent han suplicat al P. Prior i Pares de la consulta que les llimosnes del blat de St. Isidre sien per una capella dedicada a aquest sant.*

PERE JOAN MASSOTÍ POU. **(19)** És el primer dels fills del matrimoni Massotí-Pou, casats l'any 1663. Porta el nom del seu avi patern. En el llibre 8 de baptismes, que inscriu els dels anys 1660 a 1666, al fol 58, consta: dia 17 d'abril de 1665, fou batejat. Fill de **Llorenç Massoti Suñer** (18) i Joana Pou Oliver. Varen esser els padrins: Antoni Suñer i Miquela, Vda. de Miquel Forner. Aquest Antoni Suñer devia esser oncle-avi del nou nat.

11 de maig. Posen guardes extraordinàries a Porto Colom, Algar, Cala Ferrera, Cala Mitjana i a Sant Salvador.

26 de maig. Nou regiment. Batle: l'honor Andreu Obrador. Jurats: els honors Joan Roig, Bartomeu Ramon, Antoni Barceló i Joan Obrador.

Agost. Adobaren la terrada de l'església.

Novembre. El Papa Alexandre VII concedí indulgència plenària als fidels que assistissin a les Quaranta Hores que se celebraven els darrers dies a la Parròquia.

1666

24 febrer. Funeral a la parròquia pel rei Felip IV. Va predicar Fra Josep Mesquida. *La Vila pagà tres lliures a mestre Guillem Oliver, escultor per haver fet los papers del túmulo de les exèquies del Rei.*

25 març. A la festa de Sant Salvador predicà Fr. Pere Gomila, O.P.

Juny. *Encara continuen les qüestions i els comptes entre la Universitat i els hereus del Rector Tauler.*

15 de juny. Entren nous batle, jurats i consellers. Batle: l'honor Cosme Obrador. Jurats. Los honors: Bartomeu Bordoy, Mn. Miquel Joan Pujals, aportecari, Nicolau Soler i Joan Mas.

L'any 1666, el Sr. Virrei va decidir-se a acabar amb els bandejats. Per fer-ho, designà governadors a cada vila, amb l'encàrrec de posar terme definitiu a la greu situació. El mal era molt seriós i difícil arrancar-lo de rel. Les importants mesures adoptades, foren proclamades pel saig, Gabriel Palou, a Felanitx:

5 d'agost. *Crides d'ordre de **D. Ramon Despuig, Comte de Montenegro**, governador de la vila de Felanitx, en la campanya contra els bandejats. Que ningú gosi ni presumesca aportar capa ni de dia ni de nit. Que no surti de la vila cap cavall.* 6 d'agost. *El Comte de Montenegro mana que cap cirugià curi ferides sense donar avís.* 22 i 24 d'agost. *D'ordre del Comte de Montenegro que dins sis dies se mudin dins la vila i portin tot quant manteniment tindran els habitants de les possessions de la part de Marina.* 27 agost. *Fonc feta crida per tots los cantons de las Vila d'ordre del Comte de Montenegro que tots els qui sàpiguen bandejats els denunciín i si no ho volen dir de paraula, que fassen billets i aquells posin a dins un caixó que trobaran a les portes de la casa del Sr. Comte.*

El Rd. P, Fr. Joan Cervera conta lo següent en la seva història de Porreres: "En tiempo de la bandolina que fue por los años 1660 en que hubo gran controversia entre algunos caballeros y se formaron unas parcialidades que llamaron Canamunt y Canavall; unos y otros iban armados de punta en blanco y al encontrarse peleaban matándose unos a otros y hacían a todos grandes daños poniendo fuego a casas, pinares, sembrados, etc. El Virrey que entonces era hizo publicar un edicto en que mandó, pena de la vida, a cualquier cirujano que no curase a bandido herido alguno. Sucedió que en la villa de Felanitx se encontraron las partes, matáronse muchos y otros quedaron heridos. Vivía en aquélla un célebre cirujano, fueron a su casa y se lo llevaron donde el herido estaba retraído, dijeron que lo curase como sabía porque a no hacerlo le quitarían la vida, hízolo más por temor que por afecto o paga. Llegó

la noticia de su Excelencia y sin que le valiesen sus razones, mandó estrangularle. Había estudiado en Montesión y siempre fue devoto de esta soberana Señora y recurrió a su protección. El milagro que la Virgen de Montesión obró con este fiel siervo suyo fue tan patente y claro que por tres veces se quedó en manos del verdugo la cuerda con que le apretaron en el palo. Dieron al Virrey noticia de lo sucedido y le dio por inculpado y libre y en memoria del beneficio recibido presentó a María Santísima de Montesión que invocó, un voto que hoy se mira pendiente en la pared de su capilla.

18 novembre. *Se fundà el benefici d'organista a la parròquia.*

1667

6 de febrer. La Vila va fer un donatiu als pares del Convent, per les obres de la seva església.

25 de març. A la festa de Sant Salvador va predicar el P.Josep Mesquida, agustí.

13 d'abril. Va morir a Ciutat el Canonge D. Gabriel Coll, que havia estat rector de Felanitx.

31 de maig. Entren nous batle i jurats. Batle: l'honor Cosme Obrador. Jurats: els honors Nicolau Truyol, Joan Roig d'Andreu, Cosme Obrador i Jaume Bennàsser.

23 d'octubre. Han de posar una clau a l'església del Convent; el Consell fa un donatiu i es posaran les armes de la Vila en dita clau.

23 d'octubre. *El Consell ordinari i extraordinari determina comprar les possessions del Pou Nou i Son Soler.* 10 novembre. *D. Miquel Juan Fuster, donzell, batle de la Ciutat i Regne de Mallorca mana al batle de Felanitx que havent los jurats de Felanitx Joan Roig i Cosme Obrador tret i comprat les possessions de Son Soler i el Pou Nou, els don vertader i reial possessori, constituint-se amb son escrivà en dites possessions i prenint-los per la mà dreta los faça entrar i eixir per los portals de dites possessions, tancar i obrir les portes, escampar terra i tallar rames d'arbres com a senyal de vertader possessori, manant tocar acte de tot lo susdit en los llibres de la Cort de Felanitx.* 14 novembre. *El Consell determina establir a particulars les possessions del Pou Nou i Son Soler.*

26 novembre. *Crida que no matin anyells ni cabrits tendres sinó que s'engreixin i així hi haurà més carn. Crida prohibint fer batalles a pedrades*.

Desembre. *Han adobat l'orgue de la parròquia*

1668

6 de gener. *"Fonc propost per lo dit Nicolau Truyol jurat major en nom i veu de sos companyons dient: Molt honor i savi consell, aquí los representam que el Senyor Rector de la present vila nos ha representat que hi ha devota*

persona que a ses costes mudarà la figura de Nostra Senyora de l'Assumpció a la capella de Sant Francesc i aquella tindrà amb la veneració deguda, la qual figura està a la capella dels Obradors i dits Obradors diuen que els honors jurats regeixen dita figura i així els demanam de parer si deixerem mudar dita figura amb tal que dit Rector ha d'aportar llicència de mon Senyor Reverendíssim. Fonc conclús per tot lo Consell que sempre que dit Sr. Rector tinga llicència del Senyor Bisbe que li donc lloc de mudar dita figura".

*Aquesta devota persona era el Rector mateix, Mn. Francesc Font, devot de l'Assumpció que desitjava traslladar la figura de la Mare de Déu Morta a la capella de Sant Francesc, el sant del seu nom…*Aquest rector, Dr. D. Francesc Font i Nebot va costejar el llit que s'exposa per l'octava de l'Assumpta, *que aleshores era de los llits més preciosos que hi hagué en la isla, de manera que durà més de 50 anys que el dit llit no se llevava al cap de l'octava, sí que permaneixia fins els dilluns de St Agustí per no privar a la vista de la gent que venia per Sant Agustí d'alaca tan preciosa.*

26 març. Es demanen voluntaris per servir als exèrcits reials a les fronteres de Catalunya.

Abril. Era mestre d'escola Mn. Francesc Artigues.

19 abril. Mor en el Convent, el felanitxer P. Fr. Pau Nadal.

22 de maig. Entren els nous Batle, jurats i consellers. Batle: l'honor Bartomeu Nicolau. Jurats: els honors Pere Ramon, Gabriel Vaquer, Bartomeu Nicolau i Joan Valls.

CATALINA MASSOTÍ POU. **(20)** Filla de **Llorenç Massotí Suñer** (18) i Joana Pou. Va esser batejada dia 26 de juliol de 1668. Padrins: Jaume Pere i Apolònia , filla de Pere Sunyer. (Ens trobam altre vegada amb una padrina de la familia Sunyer, parenta segurament de l'avia Catarina Sunyer, esposa del malaguanyat **Pere Joan Massotí Vadell** (10)). Segurament va morir jove, ja que en el testament de la seva mare, com veurem, no es anomenada.(Llibre 9 baptismes , fol 30)

2 d'agost. S'acaba la primera volta, junt al presbiteri, de l'església del Convent. Octubre. En El Convent se celebra, per primera vegada, la festa de la Mare de Déu del Socors, que va fundar l'honor Antoni Barceló.

11 novembre. El rector Mn.. Francesc Font, predica a la festa de la Passio Imagins. 25 novembre. El rector predica també al Conventual pels confrares de Sant Salvador.

1669

3 febrer. *Crida prohibint sortir desfressats amb màscara i tirar tronxos de col, taronges, pedres, etc.*

Març. Predica la quaresma Fr. Joan Bta. Femenies, O.P.

11 maig. Guardes extraordinàries a vorera de mar.

11 juny. Batle, jurats i consellers nous. Batle: l'honor Pere Tugores. Jurats: els honors: Bartomeu Ramon, Francesc Carrió, Jaume Obrador i Antoni Barceló.

19 juliol. *Arriba un ordre que de nit els batles facin ronda; ningú vaja pels carrers en capa.*

Aquest any va acabar-se de fer el retaule de la capella de Sant Pere, de la parròquia.

1670

Seguia de rector Mn.. Francesc Font.

Rd. JAUME MASSOTÍ VADELL, Pvre. **(11)** Fill de **Jacme Massotí Servera** (2) i Catarina Vadell. Aquest any el trobam beneficiat de la Seu. Probablement ja ho seria en anys anteriors.

Març. La quaresma a l'església parroquial la va predicar Fr. Pere Gomila, O.P.

27 de maig. Nou regiment. Batle: l'honor Bartomeu Ramon. Jurats: els honors Miquel Joan Pujals, apotecari, Andreu Obrador, Joan Mas i Jaume Bennàsser.

17 d'agost. *El Consell decideix que tot lo diner que per qualsevol via pertany a la Vila, exceptat lo del clavari corrent, s'emplei en l'obra del campanar.*

Novembre. Dia de la Passio Imaginis, a Sant Salvador. Predica Fr. Antoni Gili, agustí.

ANTONI MASSOTÍ POU. **(21)** Segurament aquest any va néixer, tercer fill de **Llorenç Massotí Sunyer** (18) i Joan Pou Oliver. No hem trobat l'acte corresponent al seu bateig. Més avant sabrem la data del seu matrimoni i la de la seva mort. ANTONI MASSOTÍ POU va esser gerrer d'ofici. Amb ANTONI MASSOTÍ POU, comença la segona de les dues branques més robustes del nostre llinatge, que és, una d'elles, precisament la nostra.

1671

31 de març. És la festa de Sant Salvador i, com cada any, predica el quaresmer, enguany Fr. Miquel Massanet, franciscà.

11 d'abril. Els jurats determinen fer festa popular, Te-Deum i processó, per haver estat elegit bisbe el mallorquí D. Bernat Cotoner.

19 de maig. Jurats i consellers nous. Jurats: els honors Bartomeu Oliver, Joan Roig, Antoni Adrover, Bernat Obrador.

Als 20 de juny s'acabà la tercera volta de l'església del Convent, i la quarta a 8 de setembre. Miquel Vicens era el mestre d'obres. *Les dites voltes en dit temps se cobriren.* Va determinar-se *beneir la dita església nova i traslladar el Santíssim Sagrament en ella.* El 19 de setembre, al matí, Fr. Antoni Gili, Prior del Convent, autoritzat pel Vicari General, seu vacant, D. Guillem Rossinyol (el bisbe Manjarrés havia mort), va beneir l'església i hi va celebrar missa. A la nit es feren focs d'artifici, hi va haver il·luminació general i repic de campanes. El dia 20 es va fer la translació del Santíssim. Una processó sortí de l'església vella, va fer una volta pels principals carrers i va entrar a l'església nova. A la processó *assistí el Comú revestit de cor amb la creu de l'església major en alt, interpol·lats los capellans amb los pares. S'aportà la custòdia dels Socors de Ciutat…Hi havia balls de cossis i dos àguiles qui ballaven davant el Santíssim Sagrament… Hi hagué música solemne tant a la processó com en les dues festes, aixi en los oficis, vespres i completes i sons a les tardes, puix se féu venir música de la Catedral que corregué per lo Rd. Joan Massanet, Pvre. parent de dit P. Prior, avui resident en la reial capella de Madrid.* Tot just havien entrat, es va cantar el Te-Deum i cantà l'ofici el P. Prior. Predicà el Dr. Font, el rector. El Santíssim va estar tres dies exposat. El segon dia cantà l'ofici el Sr. Rector i predicà el P. Presentat Fr. Tomàs Riera, Dr. en Teologia

28 setembre. *El vespre, al carrer del juevert tiraren una arcabussada a Andreu Adrover Hereu (a) Poi, amb la qual li espenyaren les barres.*

1672

Gener. L'honor Antoni Barceló Romaguera, farà un retaule per a la capella del Socors, del Convent.

6 abril. La terrada de l'església nova del Convent ja està espenyada. Els jurats fan un donatiu per adobar-la.

APOLÒNIA MASSOTÍ POU. **(22)** Filla de **Llorenç Massotí Sunyer** (18) i Joana Pou Oliver. No he trobat la nota del seu bateig, ni cap altre dada. L'he trobada per medi del testament de la seva mare. Li posaren el nom de la seva avia materna. Atès el naixement dels seus germans, ben bé podria haver nascut l'any 1672. Segurament és la Apolònia Massotí que actua de padrina de fonts del seu nebot **Llorenç Massotí Suñer** (35), nascut, com veurem, l'any 1698 i que va esser capellà. En el testament de la seva mare, Joana Pou Oliver, que trobarem més envant, es parla d'ella repetidament.

26 maig. Han trobat mort d'una pedrada el fadrí Miquel Gelabert.

7 juny. Entren els nous jurats i consellers. Jurats: els honors Pere Ramon, Pere Tugores, Jaume Bennàsser i Cosme Obrador.

29 juny. *La Vila prendrà a interès de 7 lliures 10 sous per cent, a Pere Reus, la quantitat de 500 lliures per comprar gra al botiguer.*

Octubre. Els jurats fan un donatiu als Caputxins de Ciutat, per l'edificació de la seua església.

El jurats donen 6 lliures de salari anual al fosser Miquel Monserrat.

Enguany feren la clastra gran de Sant Salvador, a l'entrada.

1673

Rd. JAUME MASSOTÍ VADELL, Pvre. **(11)** Fill de **Jacme Massotí Servera** (2) i Catarina Vadell. Ara el trobam com beneficiat de la capella de les Ànimes, de la parròquia de Felanitx. Sembla que, al mateix temps, tenia el benefici de la Seu de Mallorca, obtingut en anys anteriors.

28 d'abril. Mentre llaurava a Son Nadal, fou mort d'arcabussada Nadal Vaquer

23 maig. Entren batle, jurats i consellers nous. Batle: l'honor Pere Adrover. Jurats: els honors Bartomeu Ramon, Gabriel Vaquer, Joan Obrador, Bernat Bennàsser.

15 d'agost. Crida del batle reial l'honor Pere Adrover: *Que no sia persona alguna que gos jurar el cos sagrat de Jesucrist…Que no sia ningú que entri en terra d'altri…Que no sia ningun taverner que don beure mentre diran los oficis…Que no sia ningú que joc mentre diran los oficis…*

1 de setembre. D'ordre dels jurats, Joan Monserrat i Martí Caldentey porten neu a la vila.

29 d'ctubre. Mons. Bernat Cotoner, arquebisbe-bisbe de Mallorca, comença la visita pastoral.

1674

28 de març. *Els Frares del Convent posaran mà a l'obra de l'afront de l'església segons la traça feta novament per mestre Miquel Vicens picapadrer…*10 d'abril. *Atès que hi ha tanta repugnància de part de l'honor Pere Tugores lloctinent del Procurador Reial, per passar envant l'obra d'afront de l'església del Convent, els frares llevaran mà de dita obra i suplicaran a los senyors Jurats si estaven a lo que havien promès que era: donar camí llarg i bastant al Sr. Rei comprant lo trast de davant el Convent en nom de la Vila,*

pagant el Convent lo que costarà. 21 abril *L'honor Gabriel Maymó fill de Joan féu donació al Convent de cert trast de terra que està davant dit Convent.* 23 abril. *Els frares del Convent tenen necessitat d'un trast de terra a davant dit convent, lo qual és dels hereus de Tomàs Garí, els quals tenen repugnància en vendre'l. Els Jurats faran estimar dit trast a persones particulars i el compraran i els frares del Convent el pagaran.*

Abril. La Parròquia puja a San Salvador per fer pregària per aigua. Hi pujen nou vegades. També hi pujen les parròquies de Manacor i Campos.

8 d'abril. Decisió de fer una torre a Cala Ferrera, per vigilar els desembarcs de moros, que ho han fet repetidament i portant-se gent.

Cala Ferrera era un dels llocs preferits pels corsaris. Al Consell de 8 d'abril es proposava: "En la ribera de esta vila i son terme té necessitat d'una torre al lloc de Cala Ferrera…per quant en dit lloc moltes vegades han desembarcat moros per fer aigua i se'n han aportada gent algunes vegades i si dita torre se fa, se evitaran tots aquests inconvenients i los dueños de aqueixes parts estaran més guardats i poran sembrar les sues possessions sens perill algú".

15 de maig. Es nomenat fosser i maiol Miquel Montserrat.

24 de juny. Per ordre del Virrei, els jurats han de preparar casa al senyor Nicolau de Salas, capità de la Vila.

24 d'agost. Bartomeu Prohens va anar amb uns amics a la mar, *per divertir-se i es negà.*

1675

Gener. L'honor Joan Obrador és el batle. El rector, és el Dr. Francesc Font.

21 d'abril. *Proposà el P. Superior del Convent Fr. Tomàs Marimon als pares de la consulta: Atento al dany que se nos fa amb tants de camins que se fan, passant per la terra de la Sénia, no reparant si era o no sembrat i altres atentos, si se tancaria de paret de mescla des de la porta de l'església que mira a Traició, fent una calçada fins a la terra de Fr. Barceló (a) Gregori; i respongueren tots, nemine discrepante, se tancàs dita paret.* 11 juny. *Proposà el P. Prior del Convent Fr. Josep Domenech als pares de consulta: Atento a sosegar i quietar lo poble i benefactors de este convent, si se'ls obriria pas per passar amb carro ara en l'estiu, davant de los lladoners, i respongueren "una voce dicentes" que s'obrís i d'hivern que es tornàs tancar.*

9 juny. Regiment nou. Batle: l'honor Antoni Barceló. Jurats: els honors Joan Valls, Bernat Obrador, Antoni Bennàsser i Pere Obrador.

1676

26 maig. Regiment nou. Batle: l'honor Jaume Obrador. Jurats: els honors Joan Roig, Pere Tugores, Antoni Adrover i Bartomeu Obrador.

21 de juny. El Consell dóna cent lliures per la bastida del campanar de l'església parroquial. A més, concedeix als frares del Convent l'aigua sobrant del pou de la vila.

20 de juliol. Es celebra la festa de Santa Margalida. Hi ha balls i corregudes.

30 novembre. Guillem Serra mor d'una punyalada.

1677

Es fan processons de pregàries perquè plogui.

22 maig. Posen guardes extraordinàries a vorera de mar.

13 de juny. Per la festa de la Santíssima Trinitat, entra el nou regiment. Jurats: els honors Andreu Obrador, Antoni Barceló, Jacint Nicolau i Mateu Bennàsser.

Agost. Mestre Jaume Ginard ha pintat el quadre de Sant Magí per l'església del Convent (retaule de St. Isidre).

8 d'agost. Es mestre de gramàtica Antoni Obrador.

15 de novembre. Els jurats encarreguen l'obra del campanar a mestre Pere Gelabert, de Ciutat.

1678

Gener. El Virrei visitarà Felanitx.

7 febrer. Mor captiu a Alger Antoni Serra, fill de Llorenç. Se celebra una missa per la seva ànima.

31 maig. És la tercera festa de Cinquagesma. Entren els nous batle i jurats. Batle: l'honor Joan Obrador. Jurats: els honors Gabriel Vaquer, Bernat Bennàsser, Joan Obrador Rossellets, Pere Adrover.

17 de juny. Morí el jurat Pere Adrover, fill d'Antoni del Càrritx.

Setembre. Els confrares de Sant Agustí paguen un sagrari nou *a l'altar major del Convent…per a les comunions i per treure el Santíssim tots los quarts diumenges.*

Octubre. El rector, Mn. Francesc Font, paga una campana: Na rectora.

Octubre. Han de venir a la Vila vint o trenta soldats. Els jurats cuidaran de proporcionar-lis casa.

4 desembre. Un altre mort d'arcabussada: Antoni Ramon. El trobaren prop de Son Ferrandell.

6 desembre. El Rd. Cristòfol Obrador funda un benefici a la capella del Roser, de la parròquia.

Rd. JAUME MASSOTÍ VADELL, Pvre. **(11)** Va fer testament dia 13 de desembre 1678. Veiem gener de 1679.

1679

Rd. JAUME MASSOTÍ VADELL, Pvre. **(11)** Fill de **Jacme Massotí Servera** (2) i Catarina Vadell. No vaig trobar el seu naixement, que vaig deduir seria devers el 1615. Quan va morir tendria 64 anys, edat ja major en aquells temps. Al fol 104 del llibre 2 de defuncions, consta: A 7 de janer de 1679 fonch enterrat en lo convent de la present vila, lo Rd. JAUME MASSOTÍ, Pvre. i beneficiat en la present parroquial. Feu testament en poder del discret Antoni Nadal, Notari, als 13 desembre de 1678. Sa deixa per obra pia 50 sous (2 lliures i mitja) pagats los gastos de enterro, etc. De lo demés deixa misses baixes semel. Rebé los sagraments.

D'aquest parent nostro he trobat qualque noticia en obres de Mn. Xamena i de Mn. Bauçà; transcriuré el que consider important:

"Obtentores de beneficios en la Parroquia" (Mn. Cosme Bauçà: Historia de Felanitx, tom V, pp 97 i següents). VII. - En Ànimas del Purgatorio:… JAIME MASSOTÍ (1673-1679). Va tenir aquest benefici des de l'any 1673 fins a 1679. Sobre aquest mateix tema, Mn.Bauçà (al tom I, també de la seva història, pp. 255 i següents) escriu: "Los beneficios y capellanías eclesiásticos obedecieron en tiempos pasados a una de tantas instituciones de que se sirvió la Iglesia para cuidar el servicio espiritual de los fieles y el mayor esplendor del culto. Además fueron poderoso recurso donde los pobres hallaban un medio para su ingreso en el santuario, siguiendo los estudios de las ciencias necesarias según la época y circunstancias. - Cierto que la parroquia de Felanitx no fue de las primeras de la isla en contar con estos auxilios, sin embargo contábalos ya, en los últimos del siglo XIV, y fueron aumentando en los siglos posteriores…- Beneficios. - VII. Altar de las Ánimas, (fundado) por Antonio Artigues, dueño del predio del mismo nombre, natural de Porreras, ante Rafael Mora, notario, en diciembre de 1542. Ejecutado por sus hijos Miguel y Antonio, ante Gabriel Vidal el 10 de octubre de 1543… Dote, 20 libras censo y 10 cuarteradas trigo. - Cargo, 52 misas cada año y 1 libra 4 sueldos para aniversarios. - En el 'cabreo antiguo' se le señala por cargo 1 libra 4 sueldos para aniversarios, 4 misas rezadas cada semana, 3 en dicho altar y una en el puche de San Salvador".

"Nómina de Sres. Sacerdotes, originarios de Felanitx, desde el siglo XIII al XX" (Bauçà: Historia de Felanitx, tom V, pp 314 i següents): Siglo XVII…

Rdo. JAIME MASUTÍ, beneficiado en la Catedral. Falleció en Felanitx enero 1679". Aquí es diu que va esser beneficiat de la Seu. Segurament ho seria abans de 1673, quan va obtenir el benefici de l'altar de les Ànimes, a Felanitx. Precisament Mn. Pere Xamena, en unes notes que me va facilitar, posa que l'any 1670 era beneficiat a la Seu. Degué tenir ensems els dos beneficis.

Ho confirma la fitxa que me va facilitar Mn. Joan Rosselló, l'Arxiver diocesà: "19/3/1 .- CLERO. Jaime MASSUTI, Felanitx, 1678.- Por fallecimiento ocurrido en Felanitx el 7 de enero de 1679 deja vacante el beneficio fundado en el altar de San Bernardo de la Catedral por Juan Rullán. Era natural de dicha villa.- v.fol.14.

La referida nota de Mn. Pere Xamena, diu així: JAUME MASUTÍ (gener 1679). "A 7 de gener 1679 fonc enterrat el cos del Rd. Jaume Massotí, Pvre. beneficiat en la Catedral de Mallorca i en la present iglesia de Felanig, en lo convent de St. Agustí de la dita vila. - Testament en poder del discret Antoni Nadal notari sots els 13 desembre 1670 (segurament és una equivocació, com ja hem vist el testament el féu l'any 1678, 13 de desembre.) nomena marmesors al Dr. Font Rector de Felanitx i Lo Rd. Domingo Guardia beneficiat de la Seu de Mallorca… Elegeix sepultura en el Convent de St. Agustí en lo vas a on se enterren los pares del dit Convent". (Arxiu Parròquial. Llibre 8 de morts.f. 71).

Possiblement en el fet d'elegir marmesors al Rector de la Parròquia i a un beneficiat de la Seu, s'explica que tengués, des de 1673, els dos beneficis.

De la "Visita a l'església parroquial de Sant Miquel de Felanitx", p. 26, de Mn.. Pere Xamena, he tret la descripció de la capella de les ànimes del Purgatori, on Mn.. Jaume Masutí va tenir un dels beneficis: "Va esser construïda devers l'any 1596 i sempre ha estat dedicada a les ànimes. Fins l'any 1731 hi hagué en aquesta capella la reserva del Santíssim Sagrament. - El retaule, probablement és del segle XVIII però potser que conservi pintures damunt taules, d'un retaule anterior. - Dins el ninxol hi ha el Sant Crist sobre una taule que representa el purgatori en forma de serra-pont, manera tradicional, a Mallorca, de simbolitzar el purgatori o més exactament el pas d'aquesta vida a l'altra. En els costats, també damunt taules, estan representats el mitjans tradicionals per ajudar les ànimes del Purgatori: oració, llimosna, absoltes, missa, comunió. - A la part inferior té un armari per guardar les relíquies. És notable un reliquiari tallat en fusta i daurat, en forma d'arbre amb cinc rames. N'hi ha quatre d'iguals recoberts d'una planxa d'estany repujada, i altres quatre de fusta".

3 maig. El bisbe D.Bernat Cotoner ha confirmat a la parròquia.

Maig. *Avui qui contam els 21 de maig de 1679 nosaltres debaix firmants Prior i demés pares de consulta de este Convent de St. Agustí de Felanitx diem que havem concertat el preu del quadro de escultura per a la capella de St. Nicolau de Tolentí, amb mestre Gabriel Oliver, escultor…*

23 maig. Entra el nou regiment. Batle: l`honor Bernat Bennàsser. Jurats: els honors Bernat Obrador Sala, Pere Ramon, Antoni Bennàsser de Baptista i Mateu Bennàsser de Mateu.

28 d'agost. Jeroni Binimelis posa demanda als jurats i mostassaf, perquè vol els sobrants de l'aigua de la font de la vila. 16 d'octubre. Jeroni Binimelis i els jurats arriben a un acord en el plet de l'aigua. Binimelis podrà regar *de la síquia del canyar, que ve de l'abeurador.*

1680

LLORENÇ MASSOTÍ SUÑER, **(18)** fill de **Pere Joan Massotí Vadell** (10) i Caterina Suñer. Desconèixem la data de la seva mort, però atès que la seva esposa, JOANA POU OLIVER, va morir l'any 1692 i era vidua, i que el darrer dels seus fills va néixer devers el 1672, es obvi que entre aquests dos anys ell va morir. Havia nascut el 1643. Si va morir en aquests anys (per exemple el 1680), hauria viscut 37 anys. Per ventura en va viure més. N'hagués comptat 48 d'haver mort un any abans que la seva esposa. L'hem posat aquí per seguir la relació de parents.

Continuava de rector Mn. Francesc Font.

16 gener. *El discret Bartomeu Reus, aportecari, ha demanat als pares del convent que li establissin la terra del Convent anomenada Traïció que afronta amb lo portal menor de l'església.* 23 febrer.*Es firmà acte d'establiment de cinc quarts de la terra del Convent a Bartomeu Reus…amb pacte de que dit Reus ha de fabricar una paret entra la terra del Convent i la seva i amb pacte també que en la primera casa prop del Convent no puga haver-hi taverna ni casa de joc pel respecte que es deu a l'església.*

8 febrer. Es fa una crida comunicant la prohibició de dur estocs o espases desembaïnades; no se permet anar de nit més de dues persones juntes.

Juny. Hi ha temor d'un desembarc francès, per això es posen guardes a la costa. 23 juny. *Lo Sr. Nicolau de Sala capità de la present vila envia a dir als jurats que li tenguin casa aparellada, que ha de venir amb altres persones perquè es té noticia que l'armada francesa ve a Mallorca.* Agost. Pel motiu de l'alarma produïda per un possible desembarc francès, arriba a Felanitx el Mestre de Camp General D. Ramon Burguès Safortesa, Comte de Santa Maria de Formiguera, acompanyat d'alguns jurats de la Ciutat i Regne de Mallorca i altres cavallers, tropes i peces d'artilleria. Tots els homes d'armes i cavalls de la vila i els d'altres cinc viles veinades, s'hi varen afegir. 19 d'agost. Tot l'avalot produit va reduir-se a un secret desembarc d'homes de l'esquadra francesa a Porto Petro *per proveir-se d'aigua.*

10 Juny. El rector Font bateja a un esclau moro de mestre Josep Roig, ferrer. Li posaren el nom de Josep Nadal.

11 juny. Entren batle i jurats. Batle: l'honor Pere Obrador. Jurats: els honors Miquel Joan Pujals, apotecari, Miquel Bennàsser, Joan Adrover i Miquel Obrador.

11 juny. El Consell determina fer una volta al campanar, per tapar les campanes. 14 juliol. *Lo any passat es féu una campana la qual no és apta…i lo mestre qui la féu la refondrà de franc…Afegiran a aquesta grossa algun metall de la mitjana que també està rompuda i les faran totes dues de bell nou.- La major de les dues, anomenada vulgarment N'Eloi, encara existeix…*

4 octubre. Va morir el Rector de Sencelles, Mn. Pere Catany, que era felanitxer. L'enterraren a l'entrada de la capella de Sant Pere, de la parròquia, que ell havia fet bastir. (L'any 1682, acomplint el seu testament, va fundar-se un benefici a la capella).

1681

2 febrer. Una crida: *Que ningú gos ni presumesca sortir desfressat a peu ni a cavall per les places i carrers.* 16 abril. *Crida que no sia persona alguna qui aport per adorno de sa persona, ningun gènero d'or o plata ni arracades.*

9 març. Per ensenyar a llegir i gramàtica, el Consell contracta al Dr. Jaume Pujals.

16 març. L'anyada és molt dolenta i els jurats han determinat repartir blat als pobres.

27 maig. Entren batle i jurats. Batle: l'honor Gabriel Vaquer. Jurats: els honors Joan Roig, Joan Valls, Bartomeu Obrador i el discret Miquel Pujals, apotecari.

10 juny. Els sastres de Felanitx volen fer Col.legi i Confraria propis, separant-se dels sastres de Ciutat, i per això es reuneixen a casa del batle Gabriel Vaquer.

7 octubre. *Morí el rector Dr. Francesc Font. Fonc enterrat damunt el presbiteri a la part de l'evangeli. Era Rector des de l'any 1659. Féu dorar a despeses seves part del retaule barroc de l'altar major; pegà un llit per a la Mare de Déu morta i una campana anomenada vulgarment "Na Rectora"* 5 desembre. *Prengé possessori de la Rectoria el Rd. Pere Antoni Mayol, natural de Sóller, fins ara rector d'Inca.*

1682

4 abril. D'una ganivetada mataren a Bartomeu Julià, fill de Miquel.

26 abril. La Vila comprà forment, per a la botiga, al Dr. Agustí Vilar, metge, i al Dr. Flor. 28 de juny. El Consell determina que els jurats vagin a

Ciutat per comprar gra. Tot l'any l'han de mester *pels moradors de la present vila.*

19 maig. Entrà el nou regiment. Batle: l'honor Gabriel Vaquer. Jurats: els honors Francesc Carrió, Pere Tugores, Antoni Adrover i Joan Baptista Bennàsser.

7 agost. Es fundà el benefici de la capella de Sant Pere, en execució del testament de Mn. Catany, Rector de Sencelles.

Novembre. Els jurats miraran de cercar els documents que parlen d'algunes garrigues comunes, segons han sentit a dir, dins el terme de Felanitx, a Son Suau i a altres bandes.

Com cada any, segons costum, a la rectoria, els jurats i el rector varen elegir els obrers de l'església, de Sant Josep, de Sant Sebastià, de Sant Joan Baptista, del Sant Crist, dels pecats mortals, de la Santíssima Trinitat, dels fadrins, de la Assumpció i Concepció, de Santa Margalida.

1683

8 juny. Entra el nou regiment. Batle: Joan Obrador. Jurats: Bernat Obrador, Mateu Nicolau i Joan Tugores.

20 juny. Els jurats volen que el subdiaca, a l'ofici, les don la pau. El Comú de preveres diu que no vol introduir nous costums. Els jurats acudiran al Sr. Bisbe.

29 setembre. És el maiol En Jaume Ferrer. Antoni Monserrat fa de rellotger. Pere Nicolau és el posader.

1684

6 febrer. *Festa per la victòria de l'emperador contra el Gran Turc (l'alliberació de Viena)."Fonc conclús per tot lo Consell que dits honors Jurats facen cantar un Te-Deum a la Iglésia i en el Convent, donen una candela a cada capella i a cada frare, i a los jurats i consellers un ciri o candela a quiscun, segons los serà ben vist i que deu homos de cada companyia vagen tirant davant los batle i jurats i assó a les quatre hores de la tarda, i així fonc conclús".*

16 maig. Els paraires de la Vila fan confraria apart del Col·legi de Ciutat. El seu patró serà Sant Francesc de Paula.

23 maig. Nous batle i jurats. Batle: el notari Joan Maimó. Jurats: Bernat Bennàsser, Joan Maimó notari, Onofre Pujals apotecari i Pere Obrador.

15 octubre. La Vila dóna una ajuda en diners als Pares del Convent, per ajudar a les obres.

31 octubre. *Ha vengut l'il.lm. D. Ramon Sureda, Bisbe d'Oropi i ha confirmat.* (Aquest senyor era bisbe titular d'Oropi i canonge de la Seu de Mallorca. Estava al front de la diòcesi nostra *per la mort de l'arquebisbe D. Bernat Lluis Cotoner.*)

Desembre. Quan va venir al Sergent Major de la part forana a passar llista, faltaren molts dels milicians que formaven la força armada. Posà una multa que varen pagar els jurats, que després cobrarien als que no s'havien presentat.

1685

6 gener. Se vol construir una escala davant l'església i la Vila contribuirà amb cinquanta lliures.

12 febrer. El Rd. D. Francesc Selles, Pvre. va pagar les creus que se col·locaren en el camí de Sant Salvador.

12 juny. Entren nous batle i jurats. Batle: Pere Tugores. Jurats: Miquel Joan Pujals, Jaume Obrador, Joan Adrover, Bartomeu Obrador.

Agost. El subdiaca Mn. Andreu Tauler es contractat pels jurats per ensenyar gramàtica a l'hospital.

Octubre. Ja fan l'escala de davant l'església parroquial. Desembre. *Els paraires de la vila s'han separat dels de Ciutat i han format uns capítols nous i en el 32 diuen que quisvulla faça roba de l'ampla, ha de pagar quatre diners per cana i dos per l'estreta; i com això redunda en dany dels particulars de la present vila que tixen, els jurats s'hi oposaran.* 2 desembre. *La Vila donà 50 lliures per acabar l'escalera de davant l'església parroquial i 25 per l'obra del Convent.*

La Vila tenia 863 cases. (En el carrer de Juevert n'hi havia 52)

1686

27 gener.Va morir, en el Convent, el P. Fra Joan Carrió, felanitxer. Va esser el primer pare agustí que va professar en el convent de Felanitx. També en va esser prior. 17 de febrer. També en el Convent morí el germà d'obediència Joan Adrover; també era felanitxer.

2 maig. Posen guardes extraordinàries a vorera de mar.

4 juny. Entra el nou regiment. Batle: Jaume Obrador. Jurats: Francesc Carrió, Pere Tugores, Miquel Roig, Antoni Ramón.

17 novembre. *Professà la regla agustiniana davant el P. Joan Facundo Serralta, Prior del Convent, la mantellada de Sant Agustí Sor Mònica Pujals Carrió.*

1687

10 d'abril. L'Arquebisbe-Bisbe D. Pedro de Alagón, comença la visita pastoral.

20 maig. Entren el batle i jurats d'enguany. Batle: l'honor Joan Adrover. Jurats. Mateu Morlà, Antoni Bennàsser, Julià Obrador, Joan Tugores.

28 d'agost. *Morí el Rector Dr. Pere Antoni Maiol, natural de Fornalutx. Era rector de Felanitx des de l'any 1681. Compongué una doctrina o catecisme en vers i també en vers un davallament "obra igualmente pía y elegante y de ingenio, la misma que por muchos años se recitó el viernes santo, en nuestra parroquia con universal compunción de los concurrentes ya que para oirla acudían gentes de muchas leguas del contorno volviéndose a sus casas percutientes pectora sua".* 29 d'agost. Enterraren les despulles del Rector damunt el replà, davant la porta de l'església. 31 d'agost. *Està a mig fer el replà de l'església que pagava el rector Maiol.*

21 novembre. *Prengué possessori de la rectoria de Felanitx el senyor Antoni Vives Sureda, natural d'Artà.*

1688

4 de maig. Posen guardes extraordinàries als llocs de costum.- El Vicari General ha manat als jurats, sota pena d'excomunió, que donin cera per l'església. Els jurats no hi estan conformes i diuen que apel·laran a la Santa Seu.

3 juny. Entra el nou regiment. Jurats: Bernat Obrador, Miquel Joan Pujals, Pere Obrador, Miquel Uguet. Era batle l'honor Onofre Pujals.

PERE MASSUTI OBRADOR. Va neixer dia 3 de juny de 1688 i fou batiat el dia següent (Llibre 11, de baptismes : 1678-1690). Fill de Miquel Massoti i Sebastiana Obrador. No vaig localitzar a Miquel Massoti. Podria tractar-se d'un descendent del Pere Massoti de les Germanies, del que no vaig localitzar ningú (si es que hi havia qualcú). També podria esser un fil de Llorenç (18) i Joana Mª. Pou, no trobat als llibres sagramentals cosa no facil si tenim en compte que hauria nascut després de 1670. El primer fill de Llorenç i Joana Mª., duia el nom de l'avi patern (Pere Joan); el segon mascle el de l'avi matern (Antoni). Normalment si hi hagues tengut un tercer fill, hauria possat el nom del pare (Llorenç). Aixi i tot, de dir-se Miquel i esser fil del matrimoni MASSOTI-POU , s'hauria cassat als 16 anys.- Certament no sé d'on vé). Foren padrins: Bernat Mesquida i Anna Antich.

12 juny. El mostassaf, honor Miquel Banús, decideix que ningú meni bistia a lloure per dins la vila, sota pena de multa.

20 de juny. El batle, fa fer una crida: *Que no sia persona alguna de qualsevol grau que gos ni presumesca aportar capa de nit fins lo dia de Tots Sants…*

Agost. Els hereus del Rector Tauler han de pagar a la Vila 1982 lliures per l'administració que tengué de la Vila.

14 d'agost. Un al·lot morí d'una caiguda dins el pou del Babot. Era fill de Pere Joan Grimalt.

1689

16 de gener. *Professà mantellada de Sant Agustí Sor Ana Barceló Sunyer.*

6 febrer. *Fonc pregonat d'ordre de Sa Il·lma que no sia ningú qui gos ni presumesca tirar taronges, tronxos de col, pedres ni altres coses…- Dic dia fonc pregonat i publicat que no sia persona alguna qui gos ni presumesca eixir desfressat a peu amb una màscara ni d'altra manera…*

27 març. Com que l'anyada ha sigut magre, la Vila comprarà forment per repartir-lo, amb pòlices, als més necessitats i *per amor de Déu als més pobres.*

1 d'abril. Processó de pregàries que, des de Manacor, puja a Sant Salvador.

16 abril. El discret Onofre Pujals, apotecari, batle reial ha disposat *que d'aquí al davant no sia persona alguna qui gos ni presumesca entrar a terres d'altri, sens expressa llicència de son amo, a cullir herbes, cugula, faves ni altres coses, ni posar bestiar en dites terres…*

MIQUELA MASSOTÍ BARCELÓ, va casar-se el dia 3 de maig de 1689, amb Mateu Bennàsser Rigo. No vaig trobar el seu naixement. Al fol 127 d, del llibre 4 de matrimonis, hi figura: els 3 de maig de 1689, foren desposats per lo Rd. Antoni Nicolau… Mateu Bennàsser, viudo de Veny i fill de Miquel i Margalida Rigo, i MIQUELA MASSOTÍ, donzella, filla de Pere i de Miquela Barceló, cónjuges…

No he pogut identificar aquest **Pere Massotí**. No pot tractar-se de Pere Massotí Suñer, nascut l'any 1639 i mort, fadrí, l'any 1662; tampoc pot esser Pere Joan Massotí Pou, que va néixer l'any 1665 i va casar-se l'any 1692. Cal pensar que Pere Massotí, pare de MIQUELA MASSOTÍ BARCELÓ, podria pertanyer a una branca que m'ha passat per alt, tal volta provinent d'aquell malaurat **Pere Massotí**, que era viudo l'any 1520 i que sembla ser el mateix Pere Massotí, traginer, mort en la ferotge repressió d'una volta acabada la Germania.

7 maig. Posen guardes extraordinàries a vorera de mar. Foren llevades el dia 29 de setembre.

8 maig. Ha mort la reina. Els jurats reben carta del rei Carles II, que ho notifica. 16 maig. Segurament pel dol, Sa Il·lma ordena *que fins passats tres anys ninguna persona gos ni presumesca aportar ni usar per adorno, obra d'or*

ni plata, i no està comprès en dita prohibició les randes, esterilles, galons ni passamans de fil d'or i plata.

31 maig. Entra el nou regiment. Jurats: Joan Obrador, Joan Adrover, Joan Salvador Veny, Guillem Maimó. Era batle Onofre Pujals.

17 juliol. Els cirugians i barbers de Felanitx, Porreres, Manacor, Santanyí i Campos decideixen separar-se del Col·legi de Ciutat. Constitueixen una nova Confraria, en seu a Porreres, amb el patrocini de Sant Nicolau de Bari.

1690

24 febrer. *El Reial Consell vol llevar les rondes que se fan pels camins d'aquest regne i que les viles paguin algutzirs per fer-les . Però els jurats i consellers de Felanitx no venen a bé a que la Vila pac ninguna cosa per no esser estilat mai.*

19 març. Sa Il·lma ofereix premi al que doni noticia dels lladres *d'una llàntia de plata* robada a l'església de Sant Jaume de Ciutat.

16 maig. Entraren els jurats i consellers nous. Jurats: Francesc Carrió, Joan Maimó, Jaume Adrover, Antoni Ramon. Fou batle el discret Jaume Maimó, notari.

Agost. *Enguany hi ha hagut mala anyada i molta talent.*

3 octubre. Sa Il·ma mana al mostassaf, l'honor Joan Togores, que faci adobar els camins reials del ditricte de la vila.

1691

1 abril. La Vila reparteix almoina als necessitats.

1 maig. *Aquest any es començà a celebrar l'ofici i processó de les relíquies pels carrers Major, Juevert, Travessa d'En Vica, Arraval, Plaça, Costa d'En Marc.*

5 juny. Entraren els jurats i consellers. Jurats: Jaume Obrador, Bartomeu Obrador, Joan Tugores, Joan Mas.

8 juliol. El Consell determina que, per Santa Margalida, els obrers de la festa siguin els jurats *i que la facen tan solemne com podran, amb corregudes, ballades, focs, música et alias, i que per dit efecte gastin tot lo que els pareixerà.-* Els jurats tenen plet amb el Comú de preveres, davant la Curia Romana, *sobre les festes de Sant Salvador.*

29 setembre. Va morir de desgràcia, caigué de dalt del campanar, Mateu Vilar, fill del Dr. Antoni Vilar.

29 octubre. Comença la visita pastoral l'Arquebisbe-bisbe D. Pedro de Alagón. Mana que llevin la figura del venerable Fra Catany que està a la capella de Sant Pere.

1692

JOANA POU OLIVER, VIDUA DE LLORENÇ MASSOTÍ SUÑER. (18) Va morir dia 23 de gener de 1692. Era filla d'Antoni Pou i d'Apolònia Oliver. El 12 d'agost de 1663, s'havia casat amb LLORENÇ MASSOTÍ SUÑER. Li coneixem quatre fills: Pere-Joan, Caterina, Antoni i Apolònia.

Consta al llibre 3 de defuncions: Als 23 dies fonch enterrada en lo convent, Juana Pou i Massutí (en realitat de Massutí), viuda, la qual en son testament en poder d'Antoni Obrador, notari, al 20 de gener de 1692.

Aquest testament figura al fol 82-O.279. Data: 20-I-1692:

Die XX mensis januariis anno Dñi MDCLXXXXII… Jo Joana Pou viuda de Llorenç Massotí… detinguda en mon llit… fas y orden este ultim y darrer nuncupatiu testament meu en lo qual pos y elegesch per a marmesors meus a lo Rd. Antoni Pou, Pvre., mon germà, **Pere Joan** y **Antoni Massotins** (19, 21) mos fills… (aixi hem sabut que el capellà que va beneir les seves noces, era el seu germà) . Elegeix sepultura: en lo convent del gloriós Pare St. Agustí y en lo vas dels benefactors de Sant Nicolau de Tolentí…(Seguiexen disposicions pietoses)… En los demés bens meus instituiesch hereva mia usufructuaria (mentre) serà fadrina **Apolònia Massotí** (22), donzella, filla mia llegítima y natural. Propietaris emperò y després que dita ma filla serà casada o (morta) Pere Juan, Antoni y dita Apolònia Massotí, mos fills, per iguals parts, en lo que avantatje dita Apolònia en tota la roba que tindré tant de llí com de llana de mon vestir i usar, amb lo llit, marfega, pastera, una caixa la millor que tindré, y amb tota la demés roba. Com les demés dues caixes vull que una sia del dit Pere Juan y altre de dit Antoni; y… alguns de mos fills es voldrà casar en tal cas vull que la part que li tocava li sia entragada; y ultimo vull que tant com dita ma filla serà donzella, habitin tots junts en casa y se sustenten dels fruits de la mia heretat, salvo que les cases nos poran dividir essent dita ma filla donzella puis y dit temps vull habit en ellas. Aquesta és la mia voluntat… Morí dita testadora… als 22 de janer de 1692. La ànima de la qual sia al repòs de Déu. Amen. Notari: Antoni Obrador.

És per la lectura del testament que tenim noticia de **Apolònia Massotí Pou** (22), que feia nom per la seva avia materna (Apolònia Oliver). Notem que en el testament no es parla de **Caterina Massotí Pou** (20), el que fa pensar, amb seguretat, que va morir abans de la seva mare i fadrina. Degué morir jove.

9 febrer. Per crida sa diu que *no sia ningú que gos ni presumesca tirar taronges, tronxos de col, pedres, etc.* 23 març. Mitjançant un altre crida, es prohibeix caçar.

4 maig. Es posen guardes extraordinàries als llocs acostumats.

27 maig. Entren els jurats i consellers nous. Jurats: Mateu Nicolau, Julià Obrador, Rafel Adrover, Andreu Obrador. És batle el discret Onofre Pujals, apotecari.

13 de juliol. El batle reial fa fer una crida en la que, entre altres coses, mana: *que no sia persona ninguna qui gos ni presumesca entrar dins terres d'altri, ni vinyes per collir ningun género de fruites, ni mores, etc…sense llicència de son amo.- Que no sia ningun taverner qui quan diran los oficis divins tenga gent en sa casa, ni après d'haver tocat la oració de les ànimes.*

20 juliol. L'escolà Joan Pou fa les lledànies.- *Els jurats feren festa solemne de Sta. Margalida com s'acostuma cada any.*

PERE JOAN MASSOTÍ POU, **(19)** fill de **Llorenç Massotí Sunyer** (18) i Joana Pou Oliver, va casar-se dia 14 de setembre de 1692, amb Joana Monserrat Obrador. Feia vuit mesos que havia mort sa mare. Així consta al llibre 4 de matrimonis , fol 134 d. Als 14 dies foren desposats per mí lo Rd. Antoni Nadal, Vicari, PERE JOAN MASSOTÍ, fill de Llorenç i de Joana Pou, conjuges, i JOANA MONSERRAT, donzella, filla de Miquel i de Joana Obrador, conjuges.

Com veurem, varen tenir molts fills: **Joana Mª, Llorenç, Miquel, Pere-Joan, Miquel-Ignaci, Antoni-Nicolau, Jaume-Nicolau, Catalina-Anna, Catalina-Maria** (25, 26, 27, 28, 29, 30, 31).

Amb PERE JOAN MASSOTÍ POU comencen a distingir-se dues branques en el nostre llinatge: ell encapçala la primera, i el seu germà Antoni Massotí Pou, casat uns anys després, encapçalarà la nostra.

Novembre. La Vila demana al Gran i General Consell *tenir síndics de mànega com en tenen Inca, Sineu, Pollença i altres (La part que representava a la part forana o sia les viles i la ciutat d'Alcudia, estava composta per 10 síndics i 18 consellers. Els síndics vestien gramalles (síndics de mànega) i podien suplicar als Jurats del Regne que tractassen d'algun assumpte en el consell, Felanitx tenia dret a elegir un conseller però no síndic i això és lo que volien demanar els jurats).*

1693

2 març. Els pares del Convent decideixen comprar un rellotge de campana. El P. Prior del Convent, Fra. Joan Facundo Serralta, s'en va anar a Barcelona per assitir al Capitol Provincial.

19. Sa Il·lma prohibeix caçar.

9 maig. Faran un presbiteri nou a l'església parroquial i posaran, a devora l'altar major, uns bancs de pedra.

12 maig. Entren jurats i consellers nous. Jurats: Bernat Bennàsser, Pere Obrador, Antoni Obrador, Joan Barceló. El batle reial era l'honor Nadal Vaquer.

7 juny. Tomàs Fullana és contractat per manescal de la vila.

25 juliol. *Fonc presentada i publicada ordre de sa Il·lma, que no sia ningú que faça batalla amb bassetja, ni sia trobat en ella.*

26 juliol. *Crida de l'honor Nadal Vaquer, batle reial: Que no sia ningú qui jur el cos sagrat de Jesucrist…Que no sia ningú que entri en terres d'altri…Que no sia ningú que porti armes vedades.*

JOANA MARIA MASSOTÍ MONSERRAT, **(23)** va néixer dia 30 de juliol de 1693 i fou batejada dia 31. Era filla de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i Joana Monserrat Obrador. Varen esser els seus padrins: **Antoni Massotí** (Pou) (19) i Magdalena Monserrat. (Cfr. llibre 12 baptismes, fol 23 d.)

12 desembre. Sa Il·lma mana al mostassaf que adobi els camins reials, així com es fa cada any.

1694

Era batle l'honor Onofre Pujals.

2 març. *Foren cridats i publicats per bandejats del present regne de Mallorca, l'Il·lm. Sr. D. Pere d'Alagón, Arquebisbe-Bisbe de Mallorca i D. Josep Morro, Procurador Fiscal Eclesiàstic.* 5 març. *Fou publicat a la Vila l'entredit que l'Arquebisbe don Pere d'Alagón ha posat a totes les esglésies de Mallorca. Només tenen un portelló obert; no venten les campanes i no fan processons ni festes solemnes.*

El mes d'octubre de 1691, havia mort un fill, nin, del senyor Gerard Dezcallar. Volia enterrar-lo de nit, cosa que prohibia certa constitució sinodal, ja que s'havien produït abusos. El Sr. Gerard no gens conforme, va intentar inhumar el fillet a l'església de Santa Eulàlia, on tenia la tomba familiar. El Rector i la Comunitat no ho volgueren. Aleshores va voler fer-ho a l'església dels PP. Agustins, on no hi trobà dificultat. El Bisbe, en defensa de les prescripcions sinodals, va ordenar al Fiscal Eclesiàstic que començàs una investigació. El Sr. Dezcallar, va convocar a cavallers de l'hàbit, per tractar l'assumpte. Els seus advocats li digueren que el bisbe no tenia jurisdicció a damunt d'ells, en virtud d'una bul·la apostòlica. Per amparar-los, varen designar Jutje Conservador al canonge Sr. Joan Dameto, qui -ja en el mes de desembre- va decidir excomunicar al Fiscal Eclesiàstic. Era natural que el Bisbe reaccionàs contra la postura de Dameto, i ho va fer excomunicant-lo immediatament, perque va negar-se a mostrar-li la bul·la apostòlica. També va excomunicar a D. Gerard. Al Jutje Dameto li faltà temps per excomunicar en el Bisbe! El Bisbe va manar posar un decret en el cor de la Seu declarant que era nul tot quant havia fet Dameto. Al matí següent el decret va aparèixer embrutat ("con escremento humano"). El Bisbe, justament molest, excomunicà a tots els que havien participat en la feta, "agravando y reagravando las censuras en las

fiestas de Navidad, y el 31 ordenó que se les maldijera a todos". Ja en el mes de gener de 1694, dia 5, el Bisbe disposà "poner entredicho en el término de la ciudad". El 26 de febrer, per ordre del Virrei i del Reial Consell, va disposar-se el desterro del bisbe i del fiscal eclesiàstic. "y la ocupación de las temporalidades del prelado". El Bisbe totd'una va excomunicar a quants havien pres part en els pregons en contra d'ell i del seu fiscal, i també en els que comprassin bens de les seves temporalitats. Al mateix temps va comunicar tantes bogeries al Rei i al Nunci del Papa, "y se resolvió a favor del Obispo, declarando que éste no había incurrido en censura alguna, y ordenando a D. Juan Dameto y D. Gerardo Dezcallar que acudiesen a Roma dentro del término de 8 meses a pedir su absolución. El 15 de febrero del año siguiente se levantó el entredicho. (Cfr. Campaner: Cronicón Mayoricense).

3 maig. La Vila fa un donatiu per ajudar al daurat del retaule major de la parròquia.

11 maig. Per ordre del Sergent Major de la part forana, es posen guardes extraordinàries a vorera de mar.

1 juny. Entren els nous jurats i consellers. Jurats: Nadal Vaquer, Miquel Carrió, Pere Oliver i Bartomeu Obrador. Era batle l'honor Nadal Vaquer

8 setembre. Va morir el magnífic doctor en medecina Antoni Vilar, fill de Mateu.

LLORENÇ MASSOTÍ MONSERRAT, **(24)** fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i Joana Monserrat Obrador. Al fol 49, del llibre 12 de baptismes, figura que fou batejat dia 22 de novembre de 1694. Havia nascut el dia anterior. Foren padrins del bateig: Salvador Vidal i Joana Bordoy.

1695

24 febrer. *Fou alçat l'entredit que l'any passat el bisbe posà a les esglésies.*

29 març. Ordre del Virrei: *que no sia persona alguna que gos ni presumesca caçar cunills, llebres, perdius, ceros i palets.*

16 de maig. Sa Il·lma com a visitador general, diu que atendrà benignament als que li diguen les queixes que tenguin contra els jurats, síndics, clavaris, etc.

24 maig. *Tercera festa de Cinquagesma*, entren els nous jurats i consellers. Jurats: Antoni Bennàsser, Bartomeu Obrador, Miquel Uguet i Gabriel Vicens.

25 maig. El batle Reial, que era l'honor Joan Tugores, ordena una crida: *Que no sia ningún bover qui aport bous sense morral per los camins…*

24 juny. *S'ha presentada i publicada ordre de Sa Il·lustríssima el Virrei per a notificar que en haver tocat les últimes oracions no sia ninguna persona de qualsevol grau que sia, que vaja per la vila amb capa…*

Agost. Era Prior del Convent el P. Marimon, porrerenc. Va predicar el sermó de Sant Agustí el Rector de Porreres.

1696

26 gener. *Fou encantat a Ciutat el delme del Reialenc, olim dit "La Tretzena"*

12 febrer. La Vila fa un donatiu al l'Hospital General de Ciutat.

11 abril. Sa Il·lma ordena: *que no sia persona alguna de qualsevol grau, estament o condició que sia, que el dissabte dels rams, gos ni presumesca sonar guiterres, arpes, violins ni altres instruments ni fer músiques, ni fer rams, ni la setmana santa sonar…*

12 juny. Entren jurats i consellers. Jurats: Joan Obrador de Son Burguera, Andreu Obrador, Joan Tugores i Pere Pau Xamena. El mateix dia el Consell anomena escrivà, missatges, fosser, maiol, posader, manescal, i rellotger; a més dóna sindicatura, per anar a Ciutat pels negocis de la Vila al jurat Pere Pau Xamena.

ANTONI MASSOTÍ POU, **(21)** va casar-se el 26 de juliol. Era fill de **Llorenç Massotí Suñer** (18) i de Joana Pou. Hem suposat que va néixer l'any 1670. Al fol 155 del llibre 4 de matrimonis, figura: Als 26 de juliol de 1696 foren desposats per lo Rd. Antoni Pou, Pvre. (que era germà de la mare del noví) ANTONI MASSOTÍ fadrí, fill de Llorenç i de Joana Pou, conjuges, i MIQUELA SUÑER, donzella, filla de Pere i de Miquela Forner, conjuges, tots d'esta parròquia, havent precedides les 3 solitas monicions… per testimonis lo Rd. Antoni Nadal i lo Rd. Antoni Adrover, preveres, i altres. (Miquela Forner, mare de la nuvia, podia esser parenta de la padrina de fonts de **Pere Joan Massoti** Pou (18)).

Quan ANTONI MASSOTÍ POU va casar-se, tendria uns 26 anys.

10 agost. El Consell contracta botiguer: Joan Obrador Sala. La parròquia necessita un orgue i el rector s'ofereix a pagar-ne la quarta part del que pagui la vila.

14 octubre. *Els jurats de la vila i el Dr. Antoni Vives, Rector de la Parròquia donaren a fer l'orgue a Sebastià i Damià Caimari, germans…*

1697

Març. Els PP Agustins solen anar a captar a Porreres, per això hi compraran una casa com a posada.

10 març. Els jurats volen comprar una casa al notari Andreu Maimó, *per a l'obra de la casa nova que fa la Vila.*

13 maig. Per ordre del Sergent major es posen guardes a vorera de la mar. Són extraordinàries.

28 maig. Tercera festa de Cinquagesma. Entren els nous jurats. Jurats: Pere Obrador, Antoni Obrador, notari, Andreu Obrador i Bartomeu Mas. Era batle el senyor Andreu Obrador.

15 de juny. El batle Reial, senyor Andreu Obrador, ordena una crida fent saber que els pastors han de tenir les guardes dins els corrals en tocar la queda.

1 setembre. La construcció del nou orgue interessa a tothom: Els jurats elegeixen a unes persones que, juntament amb el rector, tendran cura de les obres, des de replegar les caritats fins anar a Ciutat, si cal.

MIQUEL MASSOTÍ MONSERRAT, (**25)** Va néixer dia 1 de setembre de 1697, fou batejat el mateix dia. Fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i Joana Monserrat. Padrins: Ramon Monserrat i ¿ Adrover. (Cfr. Llibre 12, baptismes, fol 74 d).

8 setembre. *La Vila dóna 70 lliures per les dispeses de la beatificació de Sor Catalina Thomassa.*

18 octubre. Mor en el Convent una frare felanitxer, el P. Andreu Roig.

11 novembre. *Començà el costum de resar el rosari en la parroquial església davant la capella de Maria Santíssima del Roser, cada dia després de la posta del sol.*

Per aquests temps es feien les crides els diumenges a la sortida de l'ofici. Tocant el saig l'atambor.

1698

5 gener. *Es publicaren a Felanitx les paus entre Espanya i França.*

10 gener. *El Rd. Comú entrega un donatiu per la beatificació de Sor Catalina Thomassa.*

28 febrer. Morí en el Convent un altre frare felanitxer, el P. Guillem Pi, que havia estat mestre de gramàtica *i tenia especial gràcia per ensenyar…*

4 maig. Posen guardes, a peu i a cavall, a vorera de la mar.

LLORENÇ AGUSTÍ MASSOTÍ SUÑER, (34). Va néixer dia 1 de maig i va esser batejat el següent dia 4 del mateix mes de l'any 1698. Era fill d'**Antoni Massotí Pou** (21) i Miquela Suñer Forner. Els seus padrins foren **Apolònia Masotí (Pou)** (22), tia seva, i Jaume Suñer, de la familia de sa mare, els dos fadrins. (Cfr. Llibre 12 de baptismes, fol 85). Va esser capellà.

25 de maig. Tercera festa de Cinquagesma, entren els nous jurats i consellers. Jurats: Nadal Vaquer, Jaume Obrador, Joan Mas i Andreu Bennàsser. El dia 26 *els jurats conduïren mestre de gramàtica, escrivà, fosser, maiol, missatges i posader.*

4 d'agost. Es publica un ordre del Virrei: *que no sia persona alguna que gos ni presumesca treure ningun gènero de sedes de la present illa si no és aquelles teixides i obrades.*

25 d'agost. Un nin de 7 ó 8 anys, fill de Guillem Vadell, mor perque ha caigut en el pou del Babot.

Setembre. Varen fer les portes del portal major del Convent. Octubre: adobaren les teulades.

2 novembre. *Fonc publicada l'ordre que els carreters en entrar a les poblacions han d'abaixar del carro i menar les bèsties per les cabestres.*

1699

Era batle l'honor Andreu Obrador.

24 febrer. Segueixen les obres de l'orgue del l'església parroquial. La Vila contribueix amb un donatiu.

30 març. El Virrei mana que el tabac s'ha de vendre a l'estanc; prohibeix altres llocs de venda.

5 maig. L'Arquebisbe-Bisbe, D. Pedro de Alagón, comença la visita pastoral.

16 maig. Altre vegada guardes extraordinàries a vorera de la mar.

7 juny. El jurat Andreu Bennàsser ha cuidat de repartir diners en els pobres vergonyants.

9 juny. Entren els nous jurats i consellers. Jurats: Antoni Bennàsser, Joan Salvador Veny, Rafel Adrover, Miquel Uguet.

Juny. Entre l'any passat i enguany, han acabat de bastir les dues darreres voltes de l'església del Convent. És prior el P. Francesc Ferrer.

17 juny. *Fonc presentada ordre de Sa Il·lma, de la inopinada, impia i execrable acció feta contra la figura o imatge de l'Il·luminat Dr. i màrtir el Beat Ramon Llull… (A la Universitat Literària de Ciutat havien destrossat una petita imatge del B. Ramon Llull).*

30 juny. El mostassaf l'honor Cosme Obrador fa una crida: *que no sia ningú que tir vinassa pel carrer. Que no tengui bestiar a lloure pels carrers.*

26 setembre. Sona per primera vegada el nou orgue de l'església parroquial. La Vila havia fet un altre donatiu per l'obra de l'orgue el dia 25 de juliol.

PERE JOAN MASSOTÍ MONSERRAT. **(26)** Al llibre 13 de baptismes (1698-1708), al fol 24 d, hi figura en Pere Joan Massotí Monserrat, que va esser batejat dia 8 de novembre de 1699. Era fill de **Pere Joan Massotí Pou** (21)i Joana Monserrat Obrador Padrins: Pere Joan Ramon i Caterina Prohens, fadrins.

Desembre. Feien l'escala per pujar al cor del Convent.

JOANA ANNA MASSOTÍ SUÑER. (36) Va néixer dia 21 de desembre de 1699. Era filla d'**Antoni Massotí Pou** (21) i Miquela Suñer Forner. Era de Ca'n Massutí del carrer de Juavert. El seu pare era gerrer d'ofici. (Cfr. Llibre 13 -1698-1708 – de baptismes, fol 25 d).

1700

Continuava de rector el Dr. Antoni Vives, Pvre.

4 febrer. El virrei ordena *que ninguna persona puga tenir balls oberts ni tancats, ni de nit, ni de dia als quals puga concórrer qualsevol gènere de persones.*

24 febrer. El Consell acorda passar avant *en l'obra de la Sala.* Pere Oliver és elegit *per cuidar dels homos que fan feina a l'obra de la Sala.*

1 juny. *Fonc pres jurament als jurats nous: Mateu Nicolau, Onofre Pujals, apotecari, Miquel Carrió i Pere Binimelis.* És contractat per mestre de gramàtica en Nicolau Vaquer.

15 juliol. Es fa crida per anunciar que *ningú gosi treure de la present illa seda sense obrar.*

Setembre-Octubre. *Està per venir a la vila el Sergent Major de la part forana…*Vingué el 2 d'octubre *per passar mostra i ressenya.* Aquest Sergent Major era el capità Pere Andreu.

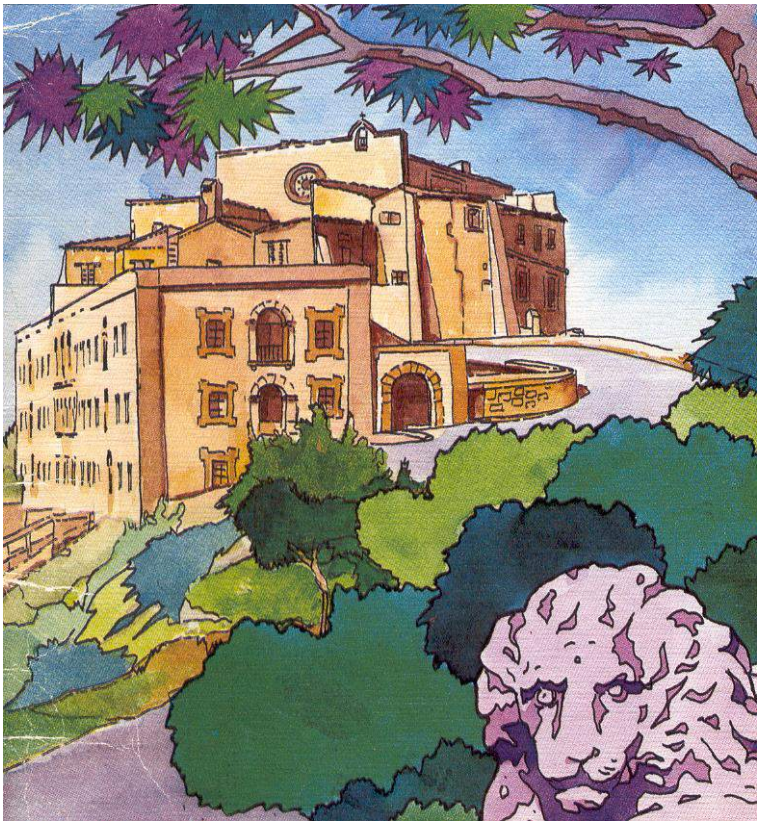
28 desembre. *Funeral pel Rei Carles II. Predicà el Dr. Pere Ignasi Obrador Burguera.*

(Xamena: Anys Enrera. Història de Felanitx, tom II).

NISSAGA MASSUTI
Segle XVIII

SEGLE XVIII

Santueri I Sant Salvador son les dues fites que, des de lluny, nos mostren Felanitx; son les altures més eminents de les nostres muntanyes, i nos parlen de les arrels més antigues i més volgudes …

El segle XVIII ja el varen viure molts felanitxers del nostre llinatge. Per a ells, el dia a dia havia d'esser també, com en segles passats, palpitant de sensacions molt distintes; moments bons per a la joia i moments propis per l'entristiment. Degueren respirar alhora amb els sentiments del poble, que sempre suposarien un bloc molt complex d'efectes, constructius en ocasions, i a voltes desoladors.

Antoni Massotí Pou 21 (Fill de Llorenç Masotí Suñer i Joana Pou).
Apolònia Massotí Pou 22 (Filla de Llorenç Masotí Suñer i Joana Pou).
Joana Maria Massotí Monserrat 23 (Filla de Pere Joan Massotí Pou i Joana monserrat).

Llorenç Massotí Monserrat 24 (Fill de Pere Joan Massotí Pou i Joana Monserrat)
Pere Joan Massotí Monserrat 26 (Fill de Pere Joan Massotí Pou i Joana Monserrat).
Miquel Ignaci Massotí Monserrat 27 (Fill de Pere Joan Massotí Pou i Joana Monserrat).
Antoni Nicolau Massotí Monserrat 28 (Fill de Pere J. Massotí Pou i Joana Monserrat).
Jaume Nicolau Massotí Monserrat 29 (Fill de Pere J. Massotí Pou i Joana Monserrat).
Catarina Aina Massotí Monserrat 30 (Filla de Pere J. Massotí Pou i Joana Monserrat).
Catarina Maria Massotí Monserrat 31 (Filla de Pere Joan Massotí i Joana Monserrat).
Pere Joan Massotí Carrió 32 (Fill de Pere J. Massotí Monserrat i Joana Carrió).
Pere Antoni Pou Massotí 33 (Fill de Joana M. Massotí Monserrat i Joan Pou).
Joan Pou Massotí 34 (Fill de Joana Maria Massotí Pou i Joan Pou).
Rd. Llorenç Agustí Massotí Suñer 35 (Fill d'Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer).
Joana Anna Massotí Suñer 36 (Filla d'Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer).
Pere Antoni Massotí Suñer 37 (Fill d'Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer).
Miquela Rosa Massotí Suñer 38 (Filla d'Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer).
Catalina Rosa Massotí Suñer 39 (Filla d'Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer).
Antoni Jaume Massotí Suñer 40 (Fill d'Antoni Massotí Pou i Miquela Suñer).
Jaume Nicolau Massotí Suñer 41 (Fill d'Antoni Masotí Pou i Miquela Suñer).
Joana Maria Massotí Noguera 42 (Filla de Llorenç Massotí Monserrat i A. Noguera)
Joana Maria Massotí Noguera 43 (Filla de Llorenç Massotí Monserrat i A. Noguera)
Pere Joan Massotí Noguera 44 (Fill de Llorenç Massotí Monserrat i Antonina Noguera)
Antonina Anna Massotí Noguera 45 (Filla de Llorenç Massotí i Antonina Noguera)
Pere Joan Massotí Noguera 46 (Fill de Llorenç Massotí Monserrat i A. Noguera)
Caterina Maria Massotí Noguera 47 (Filla de Llorenç Massotíi Antonina Nogueera)
Pere Joan Massotí Noguera 48 (Fill de Llorenç Massotí Monserrat i Antonina Noguera)
Llorenç Vicenç Massotí Noguera 49 (Fill de Llorenç Massotí i Antonina Noguera)
Pere Joan Massotí Rosselló 50 (Fill de Miquel Ignaci Massotí Monserrat i M. Rosselló)
Bartomeu Massotí Rosselló 51 (Fill de Miquel Ignaci Massotí Monserrat i M. Rosselló)
Miquel Vicenç Massotí Rosselló 52 (Fill de Miquel I. Massotí Monserrat i M. Rosselló)
Joana Anna Massotí Rosselló 53 (Filla de Miquel I. Massotí Monserrat i M. Rosselló)
Llorenç Vicenç Massotí Rosselló 54 (Fill de Miquel I. Massotí i Maria Rosselló)

Joana Anna Massotí Rosselló 55 (Filla de Miquel I. Massotí Monserrat i M. Rosselló)
Maria Rosa Massotí Rosselló 56 (Filla de Miquel I. Massotí i Maria Rosselló)
Joana Maria Massotí Julià 57 (Filla de Jaume N. Massotí Monserrat i Antònia Julià).
Pere Joan Massotí Julià 58 (Fill de Jaume Nicolau Massotí Monserrat i A. Julià)
Jaume Massotí Julià 59 (Fill de Jaume Nicolau Massotí Monserrat i A. Julià)
Joana Maria Massotí Julià 60 (Filla de Jaume N. Massotí Monserrat i A. Julià)
Llorenç Massotí Julià 61 (Fill de Jaume Nicolau Massotí Monserrat i A. Julià)
Antoni Joaquim Massotí Obrador 62 (Fill de Pere A.Massotí Suñer i M. Obrador)
Antoni Nicolau Massotí Obrador 63 (Fill de Pere A. Massotí Suñer i M. Obrador)
Miquela Maria Massotí Obrador 64 (Filla de Pere A. Massotí Suñer i M. Obrador)
Francina Anna Massotí Obrador 65 (Filla de Pere A. Massotí Suñer i M. Obrador)
Miquel Vicenç Massotí Obrador 66 (Fill de Pere A. Massotí Suñer i M. Obrador)
Francina Maria Massotí Obrador 67 (Filla de Pere A. Massotí i Miquela Obrador)
Joana Maria Massotí Obrador 68 (Filla de Pere A. Massotí Suñer i M. Obrador)
Joana Maria Massotí Obrador 69 (Filla de Pere A. Massotí Suñer i M. Obrador)
Dr. Joan Cifre Massotí , Pvre. 70 (Fill de Miquela M. Massotí Obradsor i Jaume Cifre)
Antoni Nicolau Massotí Obrador 71 (Fill d'Antoni J. Massotí Suñer i J.M. Obrador)
Antoni Nicolau Massotí Obrador 72 (Fill d'Antoni Massotí Suñer i J.M. Obrador)
Miquela Maria Massotí Obrador 73 (Filla d'Antoni Massotí Suñer i J.M. Obrador)
Miquela Maria Massotí Obrador 74 (Filla d'Antoni Massotí Suñer i J.M. Obrador)
Joana Maria Massotí Obrador 75 (Filla d'Antoni Massotí Suñer i Joana M. Obrador)
Catharina Anna Massotí Obrador 76 (Filla d'Antoni Massotí i Joana M. Obrador)
Bartomeu Obrador Massotí 77 (Fill de Joana M. Massotí Obrador i Bartomeu Obrador)
Joan Obrador Massotí 78 (Fill de Joana Maria Massotí Obrador i Bartomeu Obrador)
Mquel Obrador Massotí 79 (Fill de Joana M. Massotí Obrador i Bartomeu Obrador)
Antoni Obrador Massotí 80 (Fill de Joana M. Massotí Obrador i Bartomeu Obrador)
Apolònia Obrador Massotí 81 (Filla de Joana M. Massotí Obrador i Bartomeu Obrador)
Joana Maria Obrador Massotí 82 (Filla de Joana M. Massotí Obrador i B. Obrador)
Llorenç Soler Massotí 83 (Fill de Catharina Anna Massotí Obrador i Bartomeu Soler)
Antoni Soler Massotí 84 (Fill de Catharina Anna Massotí Obrador i Bartomeu Soler)
Bartomeu Soler Massotí 85 (Fill de Catharina Anna Massotí Obrador i B. Soler)

Pere Antoni Soler Massotí 86 (Fill de Catharina A. Massotí Obrador i Bartomeu Soler)
Joana Maria Soler Massotí 87 (Filla de Catharina A. Massotí Obrador i B. Soler)
Miquela Maria Massotí Binimelis 88 (Filla de Jaume N. Massotí Suñer i B.Binilelis)
Bárbara Maria Massotí Binimelis 89 (Filla de Jaume N. Massotí Suñer i B. Binimelis)
Miquel Vaquer Massotí 90 (Fill de Miquela Maria Massotí Binimelis i Sebastià Vaquer)
Sebastià Vaquer Massotí 91 (Fill de Miquela M. Massotí Binimelis i Sebastià Vaquer)
Joana Maria Vaquer Massotí 92 (Filla de Miquela M. Massotí Binimelis i S. Vaquer)
Bárbara Vaquer Massotí 93 (Filla de Miquela Maria Massotí Binimelis i S. Vaquer)
Miquela Vaquer Massotí 94 (Filla de Miquela Maria Massotí Binimelos i S. Vaquer)
Antonina Anna Massotí Fiol 95 (Filla de Pere Joan Massotí Noguera i J.M. Fiol)
Antonina Anna Massotí Fiol 96 (Filla de Pere Joan Massotí Noguera i J.M. Fiol)
Llorenç Josep Massotí Fiol 97 (Fill de Pere Joan Massotí Noguera i Joana M. Fiol)
Antonina Anna Massotí Fiol 98 (Filla de Pere Joan Massotí Noguera i J.M. Fiol)
Antonina Anna Massotí Fiol 99 (Filla de Pere Joan Massotí Noguera i J.M. Fiol)
Joana Maria Massotí Fiol 100 (Filla de Pere Joan Massotí Noguera i Joana M. Fiol)
Caterina Maria Massotí Fiol 101 (Filla de Pere J. Massotí Noguera i Joana M. Fiol)
Francisca Anna Massotí Fiol 102 (Filla de Pere J. Massotí Noguera i Joana M. Fiol)
Pere Joan Valens Massutí 103 (Fill de Joana Maria Massotí Fiol i Antoni Valens)
Llorenç Massutí Fiol 104 (Fill de Pere Joan Massotí Noguera i Joana Maria Fiol)
Catharina Maria Massutí Fiol 105 (Filla de Pere J. Massotí Noguera i Joana M. Fiol)
Pere Antoni Massotí Adrover 106 (Fill de Miquel V.Massotí Obrador i A.M. Adrover)
Bartomeu Josep Massotí Adrover 107 (Fill de M.V. Massotí Obrador i A. M. Adrover)
Miquela Maria Massotí Adrover 108 (Filla de M.V. Massotí Obrador i A.M. Adrover)
Rd. Miquel Josep Massotí Adrover 109 (Fill de M.V.Massoti Obrador i A.M. Adrover)
Ursola Maria Massotí Adrover 110 (Filla de M.V. Massotí Obrador i Anna M. Adrover)
Anna Maria Massotí Adrover 111 (Filla de Miquel V. Massotí Obrador i A,M, Adrover)
Francina Maria Massotí Adrover 112 (Filla de M.V.Massotí Obrador i A.M. Adrover)
Anna Maria Massotí Adrover 113 (Filla de M.V. Massotí Obrador i A.M. Adrover)

Joana Maria Massotí Roig 114 (Filla d'Antoni Nicolau Massotí Obrador i M. Roig)
Antoni Josep Massotí Roig 115 (Fill d'Antoni N. Massotí Obrador i Miquela Roig)
Cosme Josep Massotí Roig 116 (Fill d'Antoni N.Massotí Obrador i Miquela Roig)
Margalida Maria Massotí Roig 117 (Filla d'Antoni N. Massotí Obrador i M. Roig)
Miquela Maria Massotí Roig 118 (Filla d'Antoni N. Massotí Obrador i M. Roig)
Catarina Anna Massotí Roig 119 (Filla d'Antoni N. Massotó Obrador i M. Roig)
Antoni Barceló Massutí 120 (Fill de Joana Maria Massotí Roig i Mateu Barceló)
Bernat Barceló Massutí 121 (Fill de Joana Maria Massotí Roig i Mateu Barceló)
Mateu Barceló Massutí 122 (Fill de Joana Maria Massotí Roig i Mateu Barceló)
Antonina Barceló Massutí 123 (Filla de Joana M. Massotí Roig i M. Barceló)
Miquela Barceló Massutí 124 (Filla de Joana Maria Massotí Roig i M. Barceló)

El darrer dia dels innocents del segle XVII, l'església parroquial de Felanitx era plena de gom a gom, tant que quan varen començar les funcions, ja no hi cabia ningú. S'hi celebraven els funerals pel darrer rei de la Casa d'Austria, En Carles II, que havia viscut ben innocentment, tant que es pensava que estava embruixat, i per devers Madrid li deien "el hechizado".

CARLOS II

A l'església hi havia tothom: el batle reial i els jurats, que vestien gramalles de friseta negra, el mostassaf, escrivà i clavari; els consellers, que portaven capa també de dol. Tots, formant comitiva, havien partit cap a la parròquia des de la Sala, precedits per tres tamborers *"tocant a lo funest"*.

El Comú de preveres els havia esperat davant el portal major, i lluïen igualment negres ornaments.

L'oració fúnebre d'aquell dia, la va dir el Dr. Pere Ignaci Obrador Burguera. Tot va esser ben solemne.

Segurament que ben pocs dels assistents imaginarien les conseqüències d'aquella mort reial, que aportaria un canvi de dinastia amb afectes terribles ja a partir del segle que anava a començar.
Carles II havia nomenat hereu a Felip de Borbó, que era fill de la seva germana, reina de França, i, per tant, el seu nebot. Felip, Duc d'Anjou, era net del rei Lluis XIV. La unió de les cases reials espanyoles i francesa, no era ben vista pels altres monarques europeus. Així començà la guerra de successió.

Carles d'Àustria pretenia també succeir al seu parent Carles II. La Corona d'Aragó, amb el regne de Mallorca, l'acceptaria com a rei. No així la resta de les Espanyes.

La guerra va tenir, pels dos bàndols, molts "d'alts i baixos". Lluitaven França i Espanya, per una banda; Àustria, Anglaterra, Holanda i Portugal, per l'altra. I no solament a la península i a les illes, s'estengué la pugna, va arribar també fins a Itàlia i Portugal i Holanda.

Quan l'arxiduc austríac va ocupar el soli imperial, les coses varen canviar. Sembla que llavors ja no li va interessar la corona d'Espanya i va signar-se la pau, a Utrech, l'any 1713.

Els catalans i mallorquins, abandonats de Carles d'Habsburg, continuaren la guerra pel seu compte. Tot va acabar quan les tropes del francès entraren a Barcelona (1714) i després ocuparen Mallorca (1715)

Arxiduc Carles d'Habsburg

1701

Dia 2 de gener varen fer, al Convent, altres exequies pel rei Carles II. Predicà el P. Facundo Serralta.- Encara n'hi va haver unes altres d'exequies, ara oferides per la Vila, a la parròquia. Predicà el P.Joan Barceló, agustí.

De tot d'una varen celebrar-se a Mallorca moltes festes, quan es va saber que Felip de Borbó havia arribat a Madrid. Les autoritats del regne admetien al francès com a rei seu. Ben poc després canviaria l'opinió i la tendència dels que regien l'illa.

Els frares del Convent començaren l'edificació del cor de la seva església.

17 De maig.- *Tercera festa de Cinquagesma.- L'honor Onofre Pujals, apotecari, Batle reial prengué jurament als honors Guillem Maymó, Pere Oliver, Pere Pau Xamena i Bartomeu Obrador, nous jurats de la Vila.- Es donà sindicat per anar a Ciutat per tots els negocis de la Vila, al jurat Pere Pau Xamena.*

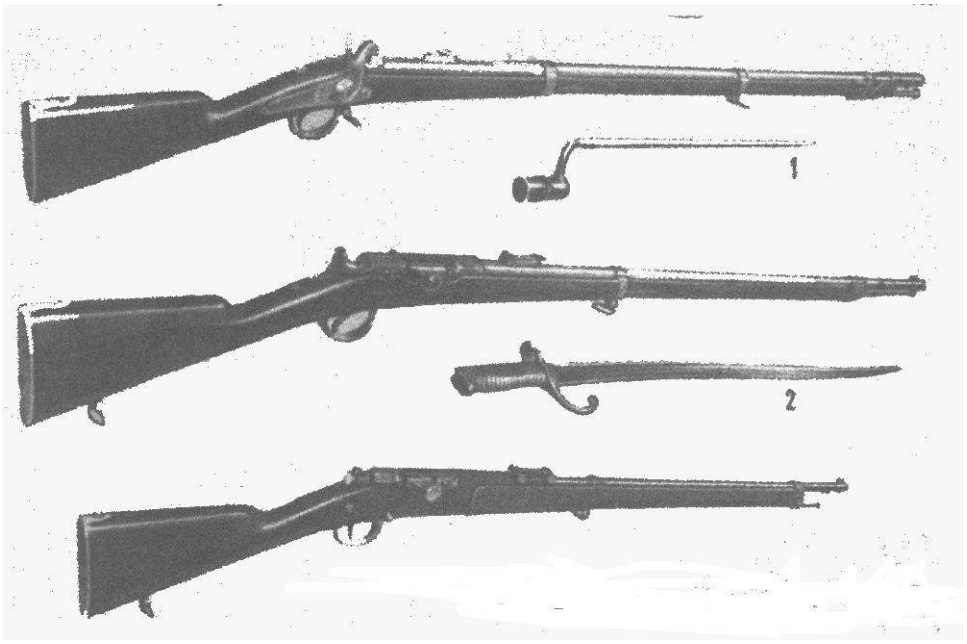
25 De maig.- *Fonc conduït per mestre de gramàtica el Rd. Nicolau Vaquer, diaca, amb salari de 30 lliures per un any. (100 pts).*

26 De juliol.- El Consell va decidir *passar envant l'obra de la Sala.* En tenia cura Gregori Garcies.

(Cfr. Xamena: Anys Enrera)

El record del segle anterior, tot ple d'arcabussades, ganivetades i demés maleses dels bandejats, degueren moure a l'autoritat a prohibir usar les escopetes. També el desig per defensar la moral i la butxaca dels súbdits vilatans, farien que desautoritzés tot un seguici de jocs d'atzar.

31 D'agost.- *Crida que ningú gosi caçar amb escopeta.*

14 D'octubre.- *Crida d'ordre del Virrei que ningú gosi jugar a jocs prohibits con són jocs de cartilla, carta girada, correntí, gresca, de passada, als vueltos, auca, rifa, envit i daus.*

(Cfr. Xamena: Anys Enrera)

PERE ANTONI RAMON MASSOTÍ SUÑER (37)

Va nèixer dia 10 de novembre de 1701. Fill de **Antoni Massotí Pou** (21) i de Miquela Suñer Forner. El seu baptisme consta al fol. 54, d.,del llibre 13. Va esser batejat dia 12 de novembre de 1701. Foren padrins Pere Roig i Catalina Suñer, fadrins. La padrina seria germana de la mare.

Va esser d'ofici gerrer. És un dels avis de la nostra branca. En ell comença el costum d'alternar els noms de Miquel i Pere Antoni.

1702

El dia 27 de febrer de 1702 i amb motiu d'esser coronat rei En Felip V, a Ciutat feren moltes festes, hi va haver un "Te Deum", a la Seu, i a les finestres i balcons de les cases grans, hi posaren lluminàries que aclariren les nits. Els cavallers de la Confraria de Sant Jordi, vestiren de gala per fer una demostració de domada, amb els seus cavalls, al passeig del Born. Ben lluïdes foren les solemnitats. Llavors no imaginava la gent que, ben prest; Mallorca prendria partit per l'altre pretendent a la Corona, En Carles III d'Àustria.

Felip V

Les normes apropiades per una bona ecologia i economia, devien interessar als felanitxers dels mil-set-cents, que les veurien amb bons ulls, encara que els degué sorprendre que a les tavernes no poguessin donar-los de beure.

Febrer.- *Al Convent sembraren una dotzena i mitja de morers per les cuques de seda.*

12 De març.- Fins per Sant Joan, no es poden caçar llebres ni conills.

30 De març.- Ningú pot donar de beure a les tavernes.

Maig.- *En el Convent han fet una trona nova fixa a la paret; en la quarta dominica hi predicà el primer sermó el P. Bartomeu Morlà.*

6 De juny.- Entraren batle, jurats i consellers nous.
Cfr. Xamena: Anys Enrera).

Les noves de guerra degueren alarmar a les gents, malgrat que aleshores eren quasi “nostre pa de cada dia”.

23 De juliol.- *Arribà un soldat a cavall amb les ordres de declaració de guerra a l’emperador, anglesos i holandesos.* Per fer-ho a saber, feren una crida.

MIQUEL IGNACI MASSOTÍ MONSERRAT (27)

Va néixer. Era fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat. Al llibre 13 de baptismes, fol 64 figura el de Miquel-Ignaci. Va esser batiat dia 31 de juliol de 1702. Foren padrins: Jaume Pou i Margalida Prohens.

Octubre.- *Se doná a escarada a mestres Joan Canet i Andreu Adrover l'obra de Sant Salvador.*

(Cfr. Xamena: Anys Enrera).

1703

Les mesures sanitaries eren ben necessàries per evitar conseqüències quasi sempre tràgiques. Això de porcs solitaris caminant pels carrers, seria pràctica comuna en aquells temps, i no únicament a Felanitx. Encara avui a la notable localitat salmantina de La Alberca, cada any amollen un porc al carrer, que durant mesos cuiden d'engreixar tots els veinats, i arribada l'hora correspon a un d'ells, mitjançant una rifa.

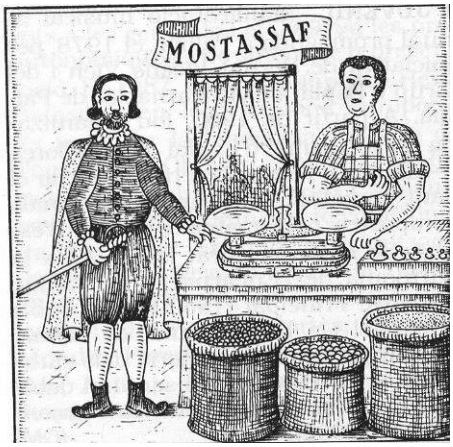
Ja al principi del segle, es repeteixen situacions de greus mancances, que les autoritats procuren resoldre així com poden. Faltaran els queviures, i no plourà; àdhuc l'edifici de la Sala amenaçarà ruïna. Si hi ha malalts greus, els hauran de dur en carro a l'hospital general de Ciutat. També la profunda fe dels mallorquins sortirà a relluir per aquests motius

7 De gener.- *Crida d'ordre de l'honor Mostassaf que tothom tenga porcs, los tenga tancats o guardats, de manera que no sien trobats a lloure i sens porquer…*

Porcs negres, raça autoctona mallorquina

11 Març.- Escasseja el blat, en perjudici dels pobres. La Vila en repartirà entre els més necessitats.

Març.- Un franciscà predica, Fr. Antoni Barceló, la quaresma a la parròquia.

Abril.- Hi ha rogatives per aigo: una processó puja a Sant Salvador.

Maig.- És batle l'Honor Antoni Bennàsser. Jurats: Miquel Banús, Miquel Soler, Andreu Bennàsser i Jaume Obrador.

Juny.- Cal adobar l'edifici de la Sala, que ha envellit i amanaça ruïna.

13 De juliol.- *El Rd. Comú de preveres elegí un representant per anar al Sinode.*

(Cfr. Xamena: Anys Enrera).

L'any 1703 era bisbe de Mallorca Mons. Francisco Antonio de la Portilla, que no va convocar cap Sínode. El darrer havia estat el del bisbe Pere d'Alagó, l'any 1692. Així mateix Mons. La Portilla, havia formulat uns estatuts per fer certes reformes a l'Església mallorquina; tal volta el representant del Comú ho seria per qualque consulta del prelat.

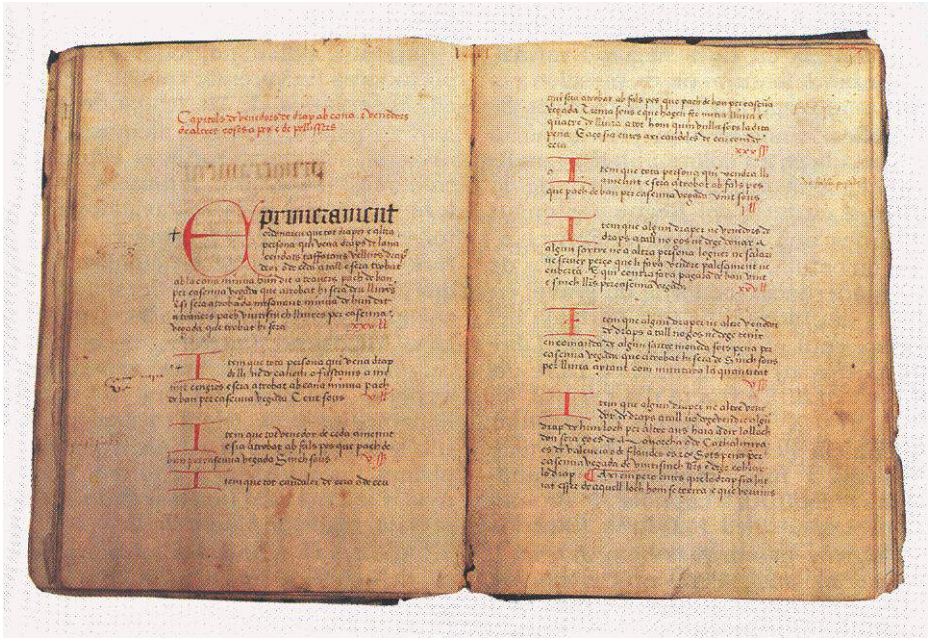

Francisco Antonio de la Portilla

Agost.- *La Vila pagà dues lliures a Miquel Banús per haver aportat en lo seu carro una malalta a l'hospital general de Ciutat.*

Octubre.- Obres als abeuradors: entre d'altres, un empedrat nou.

Novembre.- La necessitat de blat, era general a tota l'illa.

Llibre de Mostassaf (Codees 71)

Desembre, dia 2.- Arriba el bisbe La Portilla per començar la visita pastoral.

Desembre.- *Per les festes de Nadal els honors Jurats partiren sis quarteres de blat a pobres vergonyants.*

(Cfr. Xamena: Anys Enrera. G. Mateu Mairata: Obispos de Mallorca).

1704

Tornava a curtejar el blat, però la Universitat, així com podia, procurava alleugerir les necessitats. I no tan sol vigilava aquestes mancances apressants, també ajudava a les obres importants, on els felanitxers hi posaven il·lusió.

Possessio de *ES PI* a Felanitx

El poble anava aportant contribucions econòmiques per tot allò que els engrescava, tan fos el penó d'una confraria, les cambres de l'hostatge de Sant Salvador o el lloguer d'una casa per a la mestra de doctrina de les al·lotes.

23 de Gener.- *Professà davant el P. Prior del Convent, Sor Mònica Agustina Danús, mantellada agustina, viuda de Joan Seguí, cirugià, natural de Sanytanyí.*

Març.- Hi torna haver necessitat de blat a tot el poble.

1 De Maig.- Els jurats subvencionen al Convent, perquè puguin els frares *prosseguir l'obra de l'enfront de l'església…*

13 De Maig.- És batle reial l'honor Jaume Obrador. Jurats: Antoni Bennàsser, Julià Obrador, Joan Salvador Veny i Cosme Soler.

MIQUELA ROSA MARIA MASSOTÍ SUÑER (38)

Va néixer dia 20 i la varen batiar dia 21 de maig de 1704. Filla d'**Antoni Massotí Pou** (21) i de Miquela Suñer Forner. Foren padrins: Joan Bordoy i Maria Suñer, fadrins.

ANTONI NICOLAU MASSOTÍ MONSERRAT (28)

Va néixer. Fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat. Fou batiat dia 29 de juny de 1704. Padrins: Mateu Vidal i Joana Vives, fadrins. (Cfr. Llibre 13 baptismes, fol 101, d.)

Juliol.- *Feren nou el pendó de Santa Margalida.*

20 D'Agost.- L'autoritat mana que les tavernes s'han de tancar a les deu del vespre.

Novembre. Festa de la Passio Imaginis, a Sant Salvador. Predica el Dr. Pere Ignasi Obrador, el mateix que ja havia predicat quan el funeral pel rei Carles II i que devia esser un predicador de moda.

(Cfr. Xamena. Anys Enrera).

1705

Arriben a Felanitx les primeres noticies del que serà, ben aviat, el greu conflicte obert per a la successió del trono espanyol. De moment Mallorca segueix baix de l'obediència a Felip V, però ja Barcelona i el Principat, han pres partida a favor del pretendent austríac.

Continuen les necessitats de queviures, i la Vila busca la manera d'auxiliar als més pobres.

Per primera vegada es parla del costum mallorquí d'adornar amb neules les esglésies, per les festes de Nadal.

Març.- *Molts de pobres per raó dels mals anys pateixen necessitat; la Vila comprarà 300 o 400 quateres de blat per partirles amb pòlices o fiances.*

Març.- *En el Convent predica la quaresma el P. Mir.* A la Parròquia ho fa el franciscà P. Antoni Monjo.

2 De juny.- Entraren els nous jurats i consellers, també el batle reial.

Novembre.- A la festa de la Passio Imaginis, de Sant Salvador, predicà el frare agustí P. Joan Suau.

Desembre.- *Per les festes de Nadal, al Convent, solien "ennaular" l'església; enguany n'hi col·locaren 3000 de neules.*

La Vila reparteix blat entre els pobres més necessitats, com és costum fer en el mes de desembre i per les festes de Nadal.

30 De desembre.- *Se fa una crida que el Principat de Catalunya i la ciutat de Barcelona s'han apartat de l'obediència del rei Felip i se mana que se faça aprehensió de totes les naus catalanes i que els corsaris espanyols i francesos les puguin capturar.*

(Cfr. Xamena: Anys Enrera).

1706

Al començament de l'any, les autoritats mallorquines eren encara les adeptes del rei francès. El mes d'octubre tot canviarà.

A Mallorca hi havia molts partidaris de l'Arxiduc Carles d'Habsburg que clandestinament anaven fent feina per donar un cop a favor seu. Aprofitant que el dia 25 de setembre va ancorar al port de Ciutat una esquadra anglesa, promogueren en tot el regne el canvi de dinastia.

Vestits tipics mallorquins del segle XVIII

El Comte de Çavellà, nomenat virrei per l'arxiduc, ja com a sobirà, arribava a bord del vaixell de l'almirall Leake. Un representant de l'autoritat illenca, va pujar a entrevistar-se amb ells. L'hi digueren que Carles III els urgia a rendir la ciutat, fent promeses de ventures si així ho feien, i també amenaces si volien continuar fidels a Felip d'Anjou.

↑ Embarcacions del tipus xabec (s XVIII), en un ex-vot

El Virrei, els Jurats i la Confraria de Sant Jordi, volien resistir; i ben prest va unir-se als seus intents el bisbe La Portilla. Tots junts sortiren al carrer cridant “visca el rei!”. El poble, que formant multitud, ocupava la ciutat, pensà que acabaven de proclamar a Carles III, i començà a victorejar-lo, mentre afegia als seus crits, el de: “morin els botifleurs!” Al mig de greu confusió, unes companyies de soldats, aquarterades al baluard de Santa Creu, es decantaren a favor de l’austríac.

Certament l’arxiduc era ben popular entre els mallorquins; molt més que el rei francès. Els partidaris de Felip, varen desaparèixer, i, entre ells, el bisbe, que se refugià en el seu palau.

El Comte de Çavellà, Joan Pax de Boxadors, que era plenipotenciari del pretendent austríac, prengué possessió del regne de Mallorca. Des de llavors, Carles III fou reconegut per rei, en detriment de Felip V.

El bisbe, desterrat pel nou virrei, va refugiar-se a Barcelona, on precisament havia plantat el seu quarter el rei Carles.

A Ciutat feren moltes festes en honor del nou sobirà: posaren llums als carrers, recorreguts per cavalcades. El poble va tirar-se al mig, omplint l’espai amb els crits de moda: “visca Carles III !”, “a baix els botifleurs !”

CATALINA ROSA MARIA MASSOTÍ SUÑER (39)

Va néixer dia 10, i fou batiada dia 11 d'abril de 1706. Filla d'**Antoni Massotí Pou** (21) i de Miquela Suñer Forner. Padrins: Mateu Vidal i Margalida Prohens. (Aquest Mateu Vidal ja havia estat padrí d'**Antoni Nicolau Massotí Monserrat** (28), cosí de la batejat. Na Margalida Prohens també fet de padrina a **Miquel Ignaci Massotí Monserrat** (27), igualment cosí de la batejada.). (Cfr. Llibre baptismes 13, fol 113).

15 D'Abril.- *Crida demanant provisions per l'exèrcit del rei Felip que té posat setge a Barcelona.* 10 De Maig. *Arriba ordre de posar, el dia 15, les guardes extraordinàries a la vorera de mar.*

25 de Maig.- Nous jurats: Gabriel Maymó, Antoni Prohens, Joan Miquel Pujals, apotecari, i Pere Agustí Binimelis.

2 D'octubre.- *Mallorca s'és entregada al Comte de Çavellà representant del Rei Carles III, i ara la nostra vila, que és en alou del dit Sr. Comte, li farà un regalo.* 14 D'octubre. *Ordre del Comte de Çavellà plenipotenciari del rei Carles que el batle i lloctinents facin ronda cada dia per capturar els lladres i delinqüents. A Felanitx faran ronda, els diumenges, el batle i tots els lloctinents; els altres dies tres lloctinents.* 7 De novembre. *Crida manant que sien denunciats els béns dels francesos que hi ha en el present regne de Mallorca i dels mallorquins que estan fora de l'obediència del rei Carles.*

(Cfr. Xamena: Història de Felanitx, volum II; Anys Enrera. Gabriel Mateu Mairata: Obispos de Mallorca).

Els felanitxers acceptaren a Carles III i feren un valuós regal al nou virrei Comte de Çavellà, que a més a més era titular del domini directe de les terres del terme. Organitzaren també una vistosa festa per celebrar la proclamació del nou monarca: endomassaren la Sala i una lluïda cavalcada, amb carro triomfal, va recórrer la vila. En el carro hi anaven comediants i musics arribats a posta des de Ciutat. A l'església, hi va haver un solemne ofici. Predicà el P. Bernat Barceló, de l'ordre agustina.

El virrei va agrair complidament l'entusiasme i mostres d'afecte dels felanitxers, *Tal volta dins el nostre poble no hi ha hagut per la causa de cap rei, tant d'ardiment com per l'arxiduc d'Àustria hi havia.*

(Cfr. Bordoy: Història de la Ciutat de Felanitx)

1707

Febrer.- El virrei *és estat servit reduir la tasca de la vila i son terme a delme pla.*

Febrer, 25.- La Vila compra 4 cavalls *per servici del Rei, segons el compartiment fet entre les viles…*

Febrer, 25.- *Es determinà en Consell fer alimares per les bones noves del Rei Carles III i per la reducció de les tasques.*

Transcrivim de la Història de Felanitx, de Mn. Pere Xamena:

Els anys del regnat de Carles III a Mallorca (1706-1715) foren d'inseguretat política agreujada per l'escassetat d'aliments produïda per les males anyades així com també pel setge que l'esquadra francesa tenia posat a l'illa.

Pareix que el nou règim, malgrat la reducció de les tasques a delme que es dugué a terme, no era grat a tots els felanitxers. L'any 1707 hi hagué alimares i festes oficials…"ninfes, músics i comediants de ciutat, encamissades, jeroglífics i versos…" sense que faltàs un bon sermó predicat per un Pare Agustí…

Més allà dels combats de la guerra, els felanitxers tenien cura del que era ben seu i començaren a bastir una nova església damunt el puig de Sant Salvador. És la que tenim ara. Fou edificada entre els anys 1707 i 1734. Per aquelles saons només amb carros, que anirien ben carregats, podrien pujar-se a la muntanya els materials per a la construcció.

Ben segur que com que llavors ja tenien problemes de circulació, l'autoritat disposava que, quan entressin a la vila, els carreters no podien anar en els carros, havien de baixar i caminar davant les cavalcadures, tirant de les regnes. Naturalment, per pujar a Sant Salvador, quan sortien del poble, ja anaven els carreters per fora vila, i aquesta norma no era d'aplicació.

Abril, 15.- El virrei mana fer una crida, ordenant que tots els carreters, quan entrin a poblat, *hagen de baixar del carro i prendre els cabestrells de les mules, anant davant elles.*

Maig, 22.- Guardes extraordinàries a vorera de mar.

Juny, 14.- Entren els Jurats nous. És la tercera festa de Cinquagesma.

Agost.- *Començaren a traginar materials per fer la nova església de Sant Salvador.*

(Cfr. Xamena: Anys Enrera).

1708

Per si no bastessin les batalles de la guerra, els al·lots se dedicaven a barallar-se a pedrades; i no tan sols els al·lots, també persones grans. De les arcabussades dels segles passats, s'havia desembocat en aquest tipus de bregues. Certament no se podia consentir i les ordres del Virrei foren terminants.

La guerra continuava i els dispendis devien esser ben greus, però se veu que la causa de Carles III era ben vista i, per això, els felanitxers decidiren fer una col·lecta entre els particulars, per ajudar al seu rei.

L'Arxiduc Carles

S'arreplegaren 200 lliures; la Vila no va voler ser menys i hi col·laborà amb altres 100.

JAUME NICOLAU FRANCISCO MASSOTÍ MONSERRAT (29)

Va néixer dia 17, i va esser batiat dia 18 de febrer de 1708. Era fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i Joana Monserrat Obrador. El seu baptisme figura al llibre 13, fol 140. Foren padrins: Miquel Maymó i Catalina Suñer.

ANTONI JAUME RAMON MASSOTÍ SUÑER (40)

Nasqué el 24, i fou batiat el 28 d'abril de 1708. Fill d'**Antoni Massotí Pou** (21) i de Miquela Suñer Forner. Varen esser els padrins: Pere Suñer i Miquela Fornés. (Cfr. Llibre 13 baptismes, fol 145 d.).

Maig.- Ja fan la nova església de Sant Salvador. I en el Convent han posat una campana nova.

Maig, 28.- Novament hi ha guardes extraordinàries a vorera de mar. I el dia 29, entraren els nous Jurats.

Juny, 19.- *Crida d'ordre del Virrei prohibint fer batalles amb pedrades, sia amb bassetja o sense, tant si són minyons com persones grans.*

Setembre.- S'han arreplegat donatius voluntaris per la causa del rei Carles III. La Vila també prendrà part en la col·lecta.

Setembre, 19.- Si els delinqüents volen fer de soldats, per una campanya que se prepara contra l'illa de Menorca, veuran condonades ses penes.

Desembre.- *Els ferrers de la vila celebraren la festa de S. Eloi al Convent.*

1709

Sembla que hi havia més ordre i més tranquil·litat pels camins, era prohibit portar armes de foc. Segurament la guerra devia tenir que veure amb aquestes prescripcions, talment com la memòria de malifetes passades a fora vila.

Precisament les necessitats de la guerra eren ben patents i els militars compraven adés i ara cavalcadures per les tropes.

Molt més pacífiques eren les despeses dels frares del Convent, que decidien construir un refetor i augmentar el nombre de cel·les. Per fer-ho rebrien, com de costum, almoina de la Vila.

Març.- *Vengué un capità a comprar cavalls, d'ordre del Virrei.*

Maig, 12.- *Es posaren les guardes extraordinàries a la vorera de mar.*

Maig, 14.- Un nin de 8 anys, de nom Bartomeu Gayà, *morí anegat a l'aljub del Sr. Antoni Ramon, Pvre., a la possessió d'Almallia.*

Maig, 21.- Entraren els nous jurats: Bartomeu Mas, Miquel Pau Nadal, Gabriel Vaquer i Jaume Obrador Rossellets.

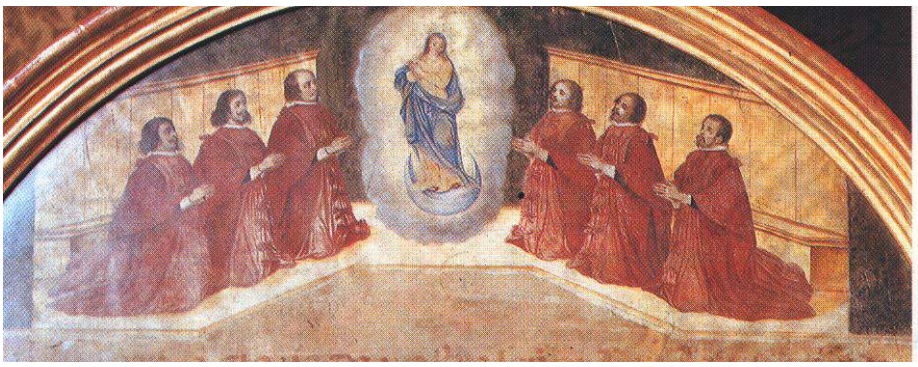
Juny.- *Els Pares de la consulta del Convent decidiren començar el refetor i fer cel·les a unà angul del claustre.*

Desembre, 14.- En el camí de Porreres varen detenir un home, Pons Carbonell, perqué portava armes; va dir que les havia trobades.

Desembre, 30.- *Morí en el Convent el P. Fra. Joan Suau natural de Felanitx, havia estat Prior.*

1710

Les obres a favor de l'Església continuen a bon ritme: així, a la parroquial, el rector Dr. Antoni Vives disposa fer la barana balustrada a l'escalera de davant la façana, i s'encarrega una estàtua de Sant Andreu, per a l'interior del temple, i se confecciona un tern blanc, brodat, per a lluir a les solemnitats litúrgiques. I en el Convent estan disposats a daurar el retaule de la capella dedicada a la Mare de Déu dels Socors. Els frares del Convent tenien la comanda de fer escola de gramàtica, als al·lots, i no ho feien, per això els Jurats els hi mogueren plet. Aquestes guerres petites devien tenir més ressò en el poble senzill que la guerra de successió, que, sens dubte, repercutia en les classes més altes i obligava a la Vila a fer constats donatius a Carles III.

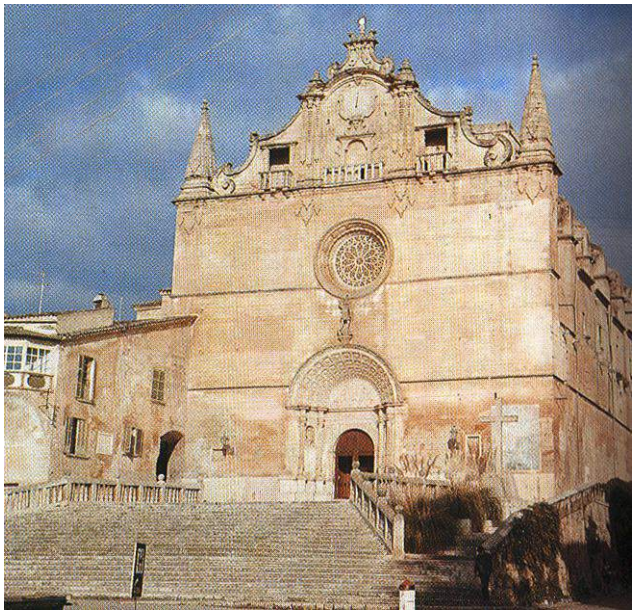
Gener.- *Era Batle l'honor Joan Barceló; Rector el Dr. Antoni Vives Sureda.*

Gener, 6.- *La Vila donà 25 lliures d'almoina als PP. del Convent de St. Agustí, per l'obra de les cel·les que ara fan.*

Març.- *Doraran el retaule de la capella de Nª. Sª. dels Socors del Convent a costes i despeses de l'honor Joan Barceló.*

Juny, 11.- *El Batle envià pres a Ciutat Sebastià Gual que roba fruita i grans pel camp; s'havia fet soldat i després, per sortir, fingí que tenia falta de vista, lo qual s'experimentà al contrari.*

Juny, 27.- *En Jaume Obrador, lloctinent, ha tirat una arcabussada a un ca de l'apotecari Miquel Juan Pujals perquè havia mossegat un fill seu, i després encara ha dit que no sabia si havia tirat al ca o a l'apotecari.*

Juny.- A la parròquia han fet un tern nou, brodat. A més, enguany, feren *la baranda amb balustres de pedra de l'escala de l'església i la pagà el Rector.* També, per a l'església*, el Rd. Dr. Pere Joan Obrador de Son Burguera encarregà la figura de S. Andreu a l'escultor felanitxer Antoni Barceló…*

Octubre, 8.- La Vila donarà cinc-centes lliures, per ajudar a les despeses de guerra del rei Carles III.

JAUME NICOLAU MASSOTÍ SUÑER (41)

En el llibre 14 de baptismes (1709-1715), figura que Jaume Nicholau Massotí Suñer fou batiat dia 9 de novembre de 1710. *Nasqué als 4 dits circa les 7 del matí*. Fill d'**Antoni Massotí Pou** (21) i Miquela Suñer Forner. Padrins: Joan Adrover i **Joana Massotí** (Podria esser la seva cosina **Joana Maria Massotí Monserrat** (23), que tendria 11 anys). Vivia a la casa del carrer Costa den Massotí.

1711

Segurament que per mor de la guerra, i també de les males anyades, la vida a Felanitx es féu molt difícil. Motins a balquena, robatoris, violència estaven al dia. El batle i lloctinents no eren bastants per posar ordre a tants d'aldarulls. Els soldats varen haver d'intervenir, i el mateix Regent, en persona, va traslladar-se a la Vila per obtenir clara informació.

Els Jurats procuraven posar remei a les mancances tan greus, però no tenien sort i, per afegir a n'es banyat, un vaixell ple de blat que venia des de

Tunis, fou apressat per l'armada francesa que navegava per davant Portocolom.

La violència donava peu, altre vegada, als assessinats. I com que ningú no portava armes, les pedres s'empraven inclús per matar.

CATALINA ANNA MARIA ROSA MASSOTÍ MONSERRAT (30)

Al fol 31, del llibre 14 de baptismes, hi figura que va esser batiada dia 9 de febrer de 1711. *Nasqué als 3 dits, circa les 4 del matí*. Filla de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i Joana Monserrat Obrador. Padrins: Bernat Valens i Caterina Prohens. Va morir nina.

Febrer.- *Hi hagué un motí, i vingueren de ciutat soldats vermells.*

Març, 29.- *Hi ha falta de queviures. El vespre s'alçaren prop de cent homos els quals feren obrir algunes portes i demanaren a algunes cases, pa, i altres en prengueren. El batle amb altres lloctinents els envestí i en capturaren sis, un d'ells és Antoni Taverner.*

Abril.- *Hi ha molta falta de blat, de diners i de feina…Per Pasqua els jurats partiren pa als pobres. Vengué el Sr. Regent amb soldats vermells per prendre informació contra algunes persones.*

Juny, 13.- *Barcos francesos partidaris de Felip V, davant el port han agafat la barca del patró Antoni Mulet que venia de Tunis carregada de blat.*

Octubre, 7.- Fou mort a pedrades, prop de Tres Malles, Jaume Artigues.

Desembre.- *Per penuria de blat es féu un motí en esta vila el dia del Ram, i diferents homos volien fer treure pa per força i n'agafaren molts i los tregueren de l'església, alguns desterraren i altres en galeres i soldats.*

1712

Les obres de l'església de Sant Salvador, es duien a bona marxa. Mentre, en el port, posaven i llevaven les guardes extraordinàries, segurament per prevenir del perill de desembarcs. No tardaria massa temps a produir-se, en guardes o sense guardes, el del Cavaller d'Asphelt.

Març.- Segueix construint-se la nova església de Sant Salvador; *la fa per escarades mestre Bartomeu Valens, picapedrer.* Per fer els capitells, compraren *pedrenc de Marina.* Abril.- El Dr. Antoni Binimelis, "Nofret", hi va celebrar la seva missa nova, i la bassina fou per les obres.

Maig, 17.- Entraren els nous jurats i consellers.

Maig, 20.- A vorera de mar, hi posaren guardes extraordinàries, que se llevaren el dia 23 d'octubre següent.

Juny, 25.- Un homo volia rentar-se a la mar i morí negat.

1713

A l'església començaren la capella del Roser i el Dr. Vives, el rector, va comprar uns domassos per adornar tot el temple. També, a Sant Salvador continuaren les obres, i mestre Pere Joan Codonyer construïa un nou retaule major.

Mentre, la guerra ja estava a les acaballes. Al rei Carles III l'havien nomenat Emperador i, de fet, va desinteressar-se dels seus súbdits espanyols. Res no sorprèn que un lloctinent de batle es barallés amb un comerciant per si era o no veritat que l'arxiduc havia renunciat a favor del duc d'Anjou.

Així mateix la lluita continuava, i Catalunya i Mallorca no volien acceptar al rei francès. Les tropes se preparaven per si a cas es produïa un desembarcament enemic.

Març, 12.- La Confraria del Roser, volia dedicar una capella nova i gran a la Mare de Déu. I el mes de maig, el rector Vives va pagar uns nos domassos *per posar a l'església part damunt les capelles, i ara faran la guarnisa per penjar-los.*

Abril, 16.- Era el dia de Pasqua. A Felanitx hi va fer una gran nevada. Tot hom pensava que l'anyada es perdria, però va esser aquell any tan esplèndida, *que no s'ha vista anyada tan complida a Mallorca.*

Maig, 14.- El Bisbe, Mons. Atanasio d'Esterripa, va començar la visita pastoral.

Anastasio Esterripa

JAUME MASSOTI MONSERRAT (29), **MIQUELA MASSOTI SUÑER** (38) varen esser confirmats pel bisbe Esterripa l'any 1713 (Llibre 14 de baptismes fol.22)

ANTONI NICOLAU MASSOTI MONSERRAT (28) i **CATALINA ROSA MASSOTÍ SUÑER (39)**, varen esser confirmats durant la visita pastoral del bisbe Atanasio Esterripa, i així consta al fols 22 i 23 d., del llibre 14 de baptismes.

Maig, 22.- Durant la visita pastoral, el bisbe pujà a Sant Salvador. Aleshores *estaven construint l'església actual. L'església que…existia, tenia*

una capella secudària amb dos altars dedicats, un a la Mare de Déu de Sant Salvador i l'altra a la Mare de Déu de l'Esperança. El mes de juliol, els jurats comenaren un retaule nou per l'altar major, al mestre Pere Joan Codonyer.

Juny, 6.- Jurats nous: Pere Oliver Beltran, Bartomeu Obrador,Joan Nadal i Francesc Oliver.

Juliol, 12.- El Sergent Major de la part forana passa revista a les tropes. Comparegueren *812 peons armats, 50 dragons armats, i 90 cavalls també armats.*

Agost, 4.- *Paraules injurioses i amenaces amb un arcabús a la plaça de la Font, entre el lloctinent l'honor Joan Tugores i Mn. Jordi Barceló, mercader de Mallorca, per causa que dit Tugores havia dit que el Rei Carles III havia renunciat a favor del Sr. Duc d'Anjou.*

CATALINA MARIA ROSA MASSOTÍ MONSERRAT (31)

Nasqué el 9, i fou batejada el dia 11 d'octubre de 1713. Filla de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat Obrador. Padrins: **Llorenç Massotí** i Miquela Uguet, fadrins. (Llorenç Massotí Pou (24) era el seu germà, que aleshores tenía 19 anys). Va viure al carrer de Calafiguera.

Octubre, 22.- *A la plaça de la font trobaren un homo mort d'una ganivetada al coll.* Novembre.- *Junt a la plaça de la carnisseria mataren d'una punyalada, Joan Cabrer, moliner.*

Desembre.- *En el Convent hi havia 12 frares de Missa i tres llegs.- A final d'any predicaren la Missió.*

1714

Abril, 16.- A prop de Cas Concos varen detenir a tres lladres, que anaven armats i entraven a les cases: un era porrerenc, un altre valencià, i el darrer de Campanet.

Maig, 22.- Jurats nous: Miquel Banús, Andreu Bennàsser, Joan Salvador Veny i Antoni Adrover.

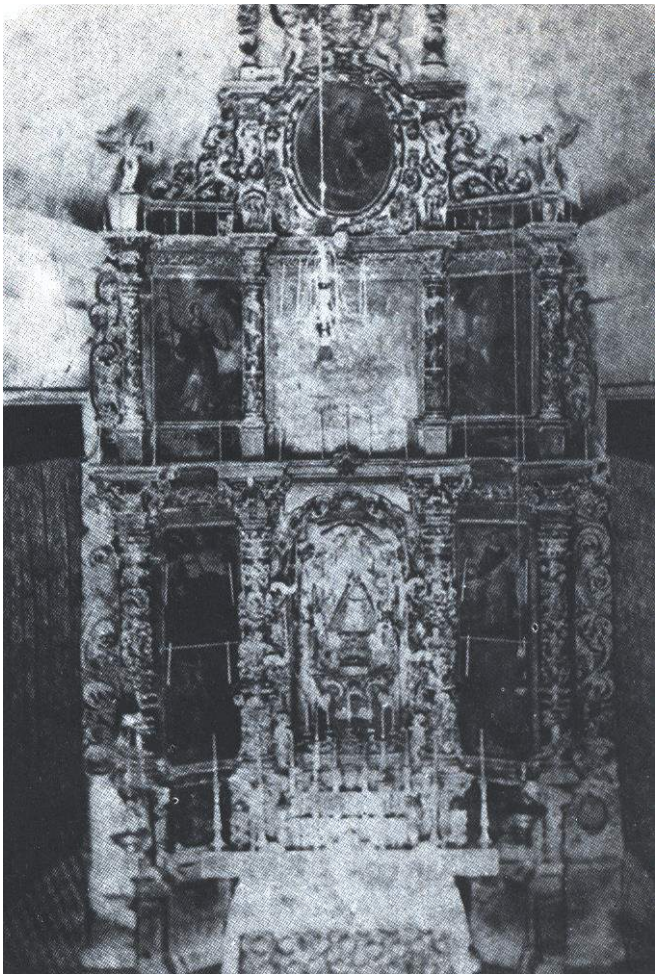
Juny, 10.- El Dr. Pitillas, que era jutje de Cort, i el batle, volien que la Vila fes un regal al capità dels soldats de cavalleria que hi havia a Felanitx, D. Francisco Pastrana, però la major part dels jurats i consellers varen dir que no ho volien fer.

Juny.- En el port hi havia soldats d'artilleria; a més a més, posaren guardes extraordinàries a vorera de mar.

Setembre.- *El pintor felanitxer Miquel Banús ha pintat, per la vila, un quadre de la Santíssima Trinitat…*Octubre.- *Els PP. del Convent tenen pensat fer una capella fonda de S. Nicolau de Tolentí..* Desembre.- *Els mestres picapedrers Joan Canet i Andreu Adrover fan feina a escarada a l'església nova de Sant Salvador.*

1715

Gener.- *Ja han acabat el retaule nou per l'església de Sant Salvador, i ara l'hi doraran el nínxol on ha d'estar la Mare de Déu.*- Per poder fer la capella fonda del Roser, a la parròquia, prendran *una part de la cavallerissa i corral de les cases del Rd. Rafel Bordoy, Pvre.*- Juny, 29.- El Rd. Antoni Adrover Mas, fundà un benefici per un clergue músic, a l'altar de Sant Josep.- Aquest any, l'escultor felanitxer Antoni Barceló*, feu el retaule actual del Beat Ramon Llull…*El pagà el Dr. Pere Ignasi Obrador de Son Burguera. *En el centre del retaule hi posaren la Mare de Déu morta, St. Andreu i una pintura del Beat Ramon. Als costats, les estàtues de S. Marçal i S. Gaietà.*

Retaule de Sant Salvador

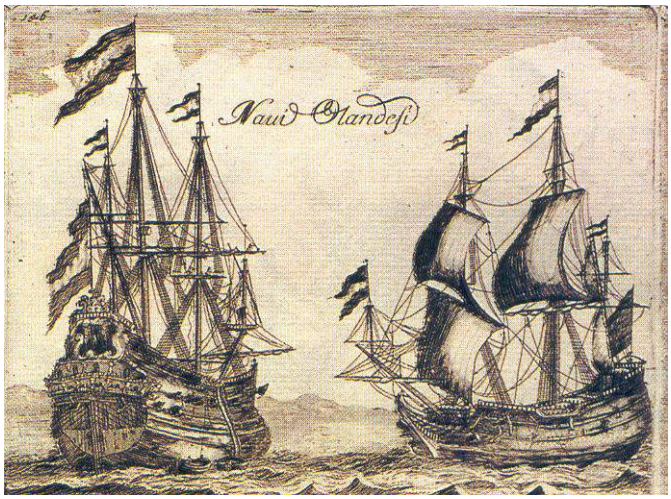
Febrer.- *A la vila hi ha quatre-cents homos d'escopeta preparats en cas de desembarc de tropes del pretendent Felip de Borbó.- El Virrei anà a Felanitx* i demanà al Consell amb quants d'homos armats podria comptar a la Vila *en cas haguessin de sortir contra l'inimic que, segons les notícies que corren, ja està de partida.* Març.- *En el port hi ha molts d'escopeters que fan guàrdia.*

Març, 25.- El dia de l'Encarnació, es va beneir el presbiteri de l'església nova de Sant Salvador, *predicà el P. Fr. Pere de Muro, guardià dels Caputxins, que feia la quaresma a la Parroquial.*

Maig, 3.- *Posaren la primera pedra de la capella fonda de Sant Nicolau del Convent; i abans, la passejaren per vila en un tabernacle acompanyant-la amb trompes, repicant en l'ínterim les campanes, i tirant arcabussades; foren padrins els honors Bartomeu Josep Reus i Joan Valls de Son Valls.*

Juny, 11.- Nous jurats: Bartomeu Obrador, Bartomeu Mas, Antoni Artigues i Pere Joan Bennàsser, notari.

(Cfr. Xamena: Anys Enrera).

De Barcelona partí l'esquadra de Felip V, encarregada de rendir l'illa. Era comandada pel general francès d'Aspheld i composta per 27 vaixells, 200 naus més de transport, amb 19 batallons (7 d'ells francesos i 12 espanyols), 1.200 cavalls i molta artilleria. A l'arribada a l'illa va esser dispersada pel vent, i dia 16 de juny de 1715 desembarcaren a Cala Llonga, a la costa oriental, uns 2000 homes dirigits per d'Aspheld. Després de vèncer la valenta resistència que li oposà la guàrdia de les costes, es dirigiren a Felanitx, i d'allà a Alcúdia, la qual es rendí dia 20. Mentrestant tota l'armada s'havia replegat en aquella badia.

Dia 22 va tenir lloc a ciutat una reunió de les persones més representatives, i totes varen esser del parer de rendir-se; però el virrei, malgrat aquesta respectable opinió, volgué continuar resistint.

Des d'Alcúdia les forces invasores avançaren cap a Sa Pobla i Binissalem fins a situar-se entorn de la ciutat, i el dia 26 va comparèixer l'esquadra a la badia.

Durant alguns dies ocorregueren algunes escaramusses, fins que el dia 2 de juliol es decidí la rendició i es firmaren els pactes. A continuació va esser ocupada la plaça, es dugué a terme el canvi de presoners i l'embarcament de les tropes vençudes cap a Sardenya. Dia 11 féu l'entrada solemne a la ciutat el general d'Aspheld.

(Cfr. Xamena: Història de Mallorca).

Juny, 13.- *Se descobrí l'armada francesa del pretendent Felip, i acudiren a la ribera uns sis-cents homos armats de Felanitx.- Desembarcà una armada a los calons de la partió de Santanyí i vingué a Felanitx i quasi tothom fugí i després anaren a Alcúdia i després a Ciutat i s'entregaren a Felip V.*- Juny, 16.- *L'armada desembarcà tropes, quasi totes franceses, a cala Llonga; devers Calonge hi hagué una batalla en la qual moriren, o foren ferits de mort, sis felanitxers. El mateix dia a vespre les tropes franceses dirigides pel General d'Aspheld, arribaren a Felanitx i acamparen darrera el Convent.- El General*

d'Aspheld partí, amb totes les tropes, cap a Alcúdia; guiaven l'expedició cinc felanitxers, i trenta muls portaven el bagatge.- Juny, 18.- *Avui ben dematí han partit de Felanitx les tropes desembarcades del rei Felip V; poc temps després han entrat a Felanitx un tinent i setze soldats a cavall del rei Carles III els quals devers mig dia també han partit.-* Juliol, 25.- *Circa les cinc de la tarda el saig publicà l'ordre del Cavaller d'Aspheld comandant de les illes de Mallorca i Eivissa que tothom, exeptuats cavallers i nobles, entreguin les armes.-* Agost.- *Se prepararen quarters i s'aquarteraren dues companyies de Dragons a cavall del Regiment de Vendome.-* Setembre.- *Vengué el Virrei Marquès de Lede.*

Setembre.- Per esser partidari de Carles III, fou desterrat de Mallorca, el beneficiat de la parroquial Mn. Antoni Obrador.- *Quan el Batle duia a la presó a Jaume Obrador, Conco, detingut per esser partidari del rei Carles III, li fugí i se refugià al sagrat de l'església, llavors el Tinent Coronell posà dragons de guàrdia a les portes de l'església.- Durant els mesos d'octubre i novembre foren detingudes o desterrades algunes persones per esser partidàries del rei Carles III, entre elles Joan Vadell i mestre Pere Joan Codonyer, escultor.* (Era el que havia fet el retaule major de l'església nova de Sant Salvador).

Novembre, 19.- Des del port, va embarcar cap a Menorca *la senyora de D. Salvador Truyols que fou el primer que s'alçà a favor del rei passat Carles III,i ara està desterrat, i viu a Menorca amb els anglesos.*

Desembre.- L'elgutzir reial, ha detingut a Bernat Bordoy, "Albons", per haver fet correr la veu de que *venien cinquanta homos amb xarpes los quals havien de saquejar Felanitx, tot lo qual és en perjudici del Rei nostre Senyor.*

Desembre, 18.- Funeral, a la parròquia, pel rei Lluis XIV de França, avi de Felip V.- Desembre, 24.- *Alimares pel rei Felip V que avui cumpleix anys.-*

1716

Amb la nova dinastia es va produir un canvi notable en la vida del poble. S'endurí la repressió contra els delinqüents, inclús quan aquests eren els soldats, dragons, aquarterats a la vila. Va imposar-se el toc de la queda.

D'altra banda hi hagué actes importants, que eren el contrapunt joiós a tantes desgràcies: com ho fou la solemnitat feta a Sant Salvador, quan col·locaren la imatge de la Mare de Déu en el nou retaule acabat de fer.

Gener, 26.- *Cinc homos han entregat al batle, dos dragons presos a Son Dimoni per haver insultat la madona i robat sis gallines i un gall. Després hi ha hagut* més acusacions contra els soldats dragons que roben gallines. Febrer, 16.- Un jove, que nomia Joan Alou i havia arribat a la vila amb les tropes de Felip V, va esser detingut perquè *continuament està robant bestiar.*

Febrer.- *Col·locaren el retaule nou de l'altar major de San Salvador.* Agost, 23.- *Festa solemne a San Salvador. Traslladaren la imatge de la Mare de Déu, al retaule de l'altar major de l'església nova. Predicà el P. Fr.Jaume*

Balle, agustí. El dia anterior s'havien cantat completes solemnes. Cal pensar que l'escultor que va fer el retaule, no pogué assistir a la festa: Pere Joan Codonyer havia estat detingut o desterrat el mes de setembre anterior, per esser partidari de Carles III.

Març.- Era la quaresma. A la parròquia predicà el frare mercedari Rd. Jaume Ferrer; i al Convent, el P. Rafel Martorell, agustí.- *La Comunitat Parroquial es componia de 35 capellans, i la del Convent de 14 pares i alguns germans llecs.*

Juny, 2.- *Tercera festa de Cinquagesma. Entraren els Jurats nous: Miquel Joan Pujals, apotecari, Gabriel Uguet, Miquel Carrió i Gabriel Tugores.-* La Vila ha de contribuir *a l'armament d'una galera i altres bastiments per defensar l'illa dels pirates. Els jurats miraran si poden pagar amb vi aigordent.* Juliol, 21.- *Se parla en Consell d'expulsar de la vila algunes famílies xuetes.*

Juliol, 25.- *Se publicà el decret de Nova Planta de la Reial Audiència.-* Novembre, 22.- *Ordre manant que els batles tenguen la coneguda de totes les causes en primera instància i la Reial Audiència en segona.*

Novembre, 26.- *Crida de manament de l'honor batle que no sia persona alguna qui després d'haver tocat les vuit de la nit vaja per vila…- Crida d'ordre del batle que després de la queda tanquin les tavernes.*

(Cfr. Xamena: Anys Enrera).

Després de la guerra de successió tingué lloc un fet molt important per Mallorca: la pèrdua del seu règim autonòmic, cosa que també succeí a Catalunya, Aragó i València.- La monarquia espanyola perdé la seva condició federativa, i, a imitació de la francesa, adquirí un caràcter unitari i centralista. Les institucions per les quals es governava el regne de Mallorca foren suprimides o reformades a imitació de les de Castella.- Aquesta reforma, que es dugué a terme precisament després de la guerra de successió quan el rei Felip V prengué possessori per segona vegada d'aquests regnes, sembla que responia més a un desig de venjança del rei que al bé comú; feta més en vista a la privació d'uns beneficis als súbdits, que a la introducció d'unes millores.- Mallorca no féu gaire oposició a la reforma. El Gran i General Consell elegí dos síndics perquè anassin a prestar homenatge al rei en nom del regne i al mateix temps li suplicassin la conservació dels seus privilegis. La petició no va esser atesa malgrat fos tramesa per dos personatges que s'havien distingit a favor de la causa del rei Borbó.- Els representants de Mallorca, en altres ocasions, davant problemes més senzills havien exposat valentament al rei els seus punts de vista o les seves reclamacions; però ara les circumstàncies no donaven per a res més.- El general d'Asphelt havia fet una exposició molt favorable sobre el règim privatiu de Mallorca; ell era partidari que tot continuàs igual, fora de les coses que fossin en detriment de l'autoritat del rei.- En canvi el Consell de Castella va emetre un dictamen, i aquest sí que va esser contrari a la conservació de les institucions de govern peculiars de Mallorca, i a més va prevaler damunt les altres opinions.

El document bàsic d'aquesta reforma és l'anomenat decret de Nova Planta, publicat el 28 de novembre de 1715.- En el seu pràmbul, el rei, referint-se al regne de Mallorca, diu: *He considerado que las turbaciones de la última guerra le ha dexado en estado que necesita algunas providencias*, com si es referís només a petites modificacions, allà on es tractava d'un canvi radical.- El paràgraf sèptim que feia referència als estrangers, no naturals de l'illa, afirmava implícitament que Mallorca deixava de constituir un regne independent i començava a esser un territori més del regne d'Espanya. El paràgraf 13 deixava subsistent el dret civil mallorquí.

(Cfr. Xamena: Història de Mallorca).

Felip V

Altres conseqüències ben curioses cal ressenyar d'aquest canvi de dinastia:

El resurgir comercial que hemos centrado convencionalmente en el año 1650 no podía menos de crear una amplia clase económicamente poderosa. Esta clase se hallaba integrada por la nobleza y la acaudalada burguesía mercantil. La riqueza se hallaba compartida, por supuesto, con las instituciones religiosas..

Para la burguesía mercantil, la ostentación de riqueza era una necesidad, no tan solo como instrumento de crédito, sino como medio de acercamiento a la nobleza; y si era posible, aprovechando los posibles resquicios (matrimonio, cargos, etc…) entrar en el coto cerrado de la misma.

Una de las consecuencias del cambio de dinastía consumado en el año 1715… fue crear una sociedad más clasista.- No creemos, sin embargo, que pueda atribuirse a esta causa el curioso intento de pacto de endogamia de *ses nous cases*, que a pesar de no haber llegado más allá de un intento, ha perdurado como legendario en la historia discreta de la ciudad. El origen del tópico… es el siguiente: En el año 1720, el comandante general, de grato recuerdo, *Marqués de Casafuerte*, invitó a una "merienda" en su palacio a representantes de nueve determinadas familias de abolengo (las de los *Berga, Dameto, Cotoner, Salas, Sureda de Sant Martí, Sureda-Vivot, Togores, Verí* y *Safortesa*) con el objeto de recomendarles que formasen "un género de alianza entre sí". Las familias convocadas eran todas ciertamente de gran tradición y prestigio nobiliario; pero quedaban excluidas de la lista otras varias no menos antiguas y prestigiosas; todas eran pero no eran todas (citemos solamente entre los excluídos a los Torrella, los Catllar o Dezcallar, los Olesa, los Fuster, los Rossiñol, los Puigdorfila; o los Despuig, que no tardarían en dar, nada menos, un Gran Maestre a la Orden de Malta). A nuestro entender este pacto

formaba parte del programa del bien intencionado “virrey” para erradicar la división de la nobleza en bandos que había ensangrentado el suelo de la isla durante varios siglos.

(Cfr. Gabriel Alomar: Historia de las Islas Baleares).

1717

Els canvis provocats pel decret de Nova Planta, ja es començaven a notar: seguiren als seus llocs els jurats de l’any anterior, i l’elecció per “sac e sort”, encara que no totd’una, arribà a desaparèixer.

D’altra banda la subvenció a les tropes que hi havia a Mallorca, era pesant per a la Vila, com també ho era l’estada de tres companyies de Dragons, que, malgrat que anaven i venien, constituïen una guarnició estable.

A la parròquia, es fundava un nou benefici.

Març, 4.- El Dr. Antoni Vives, rector, fundà a la parròquia un benefici, a l’altar del Beat Ramon Llull. L’any següent fundaria la solemnitat del Beat, a celebrar sempre el mes de gener.

Maig.- Deixà Felanitx una de les companyies de Dragons que hi havia de guarnició. Novembre.- *La vila ha de pagar 1015 lliures per subvenció de les tropes que es troben, al present, en el Regne de Mallorca.*

Maig, 18.- Aquest any per la Tercera festa de Cinquagesma no entraren nous jurats; *continuaran els de l’any passat.*

Juny.- Els soldats, Dragons, que se’n havien anat, tornaren a la vila. Formaven la guarnició, tres companyies.

Juliol, 27.- *Fancesc Fuster, fadrí, en el carrer de l’aigua pegà amb una pedra a Guillem Oliver, també fadrí, natural d’Alaró que serveix de criat al discret Macià Nadal, notari. Guillem Oliver està ben ferit i mor no mor.*

1718

Aquest any, una filla d’**Antoni Massotí Pou** (21), Na **Joana Aina** (36), va casar-se. Observant la qualitat dels testimonis de les noces, podem pensar en l’estima que a la Vila tenia el mestre gerrer de Can Massutí. També va casar-se una filla, la primogènita (23), de **Pere Joan Massotí Pou** (19), germà de l’anterior.

Per Cinquagesma entraren els darrers jurats, que uns mesos després es convertiren en els primers regidors de la Vila, als que des de llavors havia de presidir el batle.

Els militars de la guarnició originaven problemes constants a la població: insults i arcabussades, i qualque assassinat. La circumstància era molt greu, i així no era gens estrany que inclús els malfactors simulassin parlar castellà per fer-se passar segurament per soldats, i així endossar-los el mort als militars forasters.

Gener, 16.- *Un tinent del regiment ha anat a insultar l'honor Gabriel Roig mostassaf, dient paraules injurioses davant ca seva contra ell la seva dona i les seves filles.- Jaume Roig, fill de l'honor Gabriel Roig anà a desafiar el tinent, el féu sortir i li tirà una arcabussada però l'arcabús no va prendre.*

Març, 19.- *Antoni Barceló (a) Polla, Miquel Monserrat (a) Sbert i Joan Monserrat, traginers de Felanitx, venien de Ciutat, i dins el terme de Llucmajor, devers les dotze del vespre, les sortiren quatre homos armats, els quals los robaren; i judiquen esser aquests lladres de la vila de Llucmajor encara que treballassen a parlar llengua castellana i no la sabien pronunciar.*

Juny, 7.- Entraren, per Cinquagesma, nous jurats: Esteva Bordoy, Gabriel Vicens, Gabriel Roig i Pere Joan Bennàsser.

Juny, 8.- Jaume Ramis va esser mort d'una arcabussada que, darrera el Convent, li dispararà un soldat.

JOANA ANNA MASSOTÍ SUÑER (36)

Filla d'**Antoni Massotí Pou** (21), mestre gerrer, i de Miquela Suñer Forner, que vivia al carrer del Juavert, va contraure matrimoni. *Als 22 juny 1718, jo…Antoni Obrador, Pvre. y Vicari…desposí…a Gabriel Mestre, fadrí, fill de Juan i de Antonia Mesquida, cónyuges… ab Juane Massotí, donzella, filla de Antoni y de Miquela Suñer, cónyges…Foren testimonis los Magnífics Esteva Bordoy, Batle Reial y Jurat, y Gabriel Roig, Jurat y Mostassaf…* (Cfr. Llibre 5 de matrimonis, (1707- 1724), fol 25 d.)

Agost, 23.- A Son Barceló, va caure de damunt una figuera el capeller Miquel Bordoy, que, del batut, va morir.

Setembre, 30.- *El Rector D. Antoni Vives Sureda fundà una festa al B. Ramon Llull que se celebrarà cada any el dia 25 de gener.*- Octubre.- Joan Obrador Burguera va fundar un benefici a la capella de l'Assumpció, de la parròquia.- Desembre.- L'honor Antoni Barceló Burguera, en fundà un altra a la capella de Sant Esteva

JOANA MARIA MASSOTÍ MONSERRAT (23)

Filla de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat Obrador,.dia 4 de setembre de 1718, davant el Vicari Mn. Antoni Binimelis, Pvre., va casar-se amb Joan Pou, fadrí, fill d'Antoni i de Joana Deyà. Ella era fadrina. (Cfr. llibre 5 de matrimonis, fol 88 darrera).

Octubre, 21.- *Carta de la Reial Audiència al Batle i Regidors de Felanitx, en la que comunica que el Batle ha de presidir l'Ajuntament format solament pels quatre Regidors que no es diran més Jurats. Els Jurats que passaren a ésser Regidors foren Gabriel Vicens, Esteva Bordoy, Gabriel Roig i Joan Bennàsser.*

1719

Fou un any molt sec. No plovia, i es feren rogatives i processons demanant l'aigua del cel. A Sant Salvador hi varen pujar una imatge de Sant Josep.

A la Parròquia decidiren compondre l'orgue, que anava malament i estava polsós.

A Can Massutí comentarien, endemés, la mort d'un veí estranger, el sergent irlandès del quarter de soldats a cavall, del carrer del Juavert.

Gener.- El Batle era l'honor Gabriel Tugores.

Maig, 26.- *Morí en el quarter de soldats a cavall en el carrer del Juevert, el sergent D. Diego Kif natural d'Irlanda.* Juliol, 24.- *A la vila hi ha dos quarters per dues companyies de dragons, ara en faran un altre a la casa del magnífic Pere Alou, per una tercera companyia que ha de venir.*

1720

Seguia de Rector de la parròquia, el Dr. Antoni Vives Sureda. Parlant de la vida religiosa, cal dir que, en aquelles saons, pràcticament no costava res la bul·la de la Creuada, que autoritzava a tothom a suavitzar la llei del dejuni.

Malgrat que la seguretat era major que en temps passats, no deixaven de produir-se fets delictius, sobre tot en camp obert. Així, per exemple, a l'isolat Algar, un malfactor va apunyalar a Jaume Roig, "mosca".

Gener.- Continuava de batle l'honor Gabriel Tugores; i eren regidors, Gabriel Roig, Gabriel Vicens, Esteva Bordoy i Pere Joan Bennàsser.

Maig, 27.- *Morí a l'Algar devora mar, de moltes punyalades, Jaume Roig (a) Mosca, fadrí.* Setembre, 12.- Un soldat flamenc, va morir d'accident, li deien Guillem Fernés, i era *de la companyia de D. Alfonso Navarro.*

En aquells temps *amb una part de rosari que passassen, tenien bul·la de la Creuada.*

1721

La fe dels felanitxer era palesa sempre i, sobre tot, a la festa del jubileu a Sant Salvador. Mentre anaven fundant-se beneficis a les esglésies de la vila

La crònica negra es referiria a un assessinat a Son Felia, a la carretera de Santanyí, i a la mort d'un altre dragò irlandès.

Abril, 24.- A Son Felia, mataren a destralades a *Maciana Adrover muller de Gabriel Adrover.* Agost, 16.- En el quarter dit d'En Cirerol, va morir un soldat irlandès, que era dragó.

Agost, 10.- *Diumenge, festa del jubileu a Sant Salvador. (La festa del Salvador o de la Transfiguració que per espai de molts anys fonc la principal que es celebrava al Santuari. L'any 1601 el Papa Clement VII havia concedit jubileu).*

Setembre, 18.- *Els honors Bartomeu Obrador Salas i Joan Mas fundaren un benefici a l'altar de Nª Sª de Concepció.*

1722

Com cada any, no faltaren destralades ni pedrades. Es ver que els temps havien canviat, i tot allò dels Canamunts i Canavalls ja era superat, però la condició humana, llavors i sempre, deixant de ser humana, cau sovint dins la irracionalitat.

Gener.- Era batle l'honor Joan Obrador. Regidors: Bartomeu Obrador de Bartomeu, Jame Obrador Rossellets, Jaume Prohens i Bartomeu Oliver.

Maig, 11.- El Vicari General autoritza a Guillem Obrador a fer un oratori públic a Cas Concos. Setembre.- *El Rd. Pere Joan Sbert Procurador Fiscal de la Curia eglesiàstica, visità d'ordre del Vicari General, Seu Vacant, el nou oratori de Cas Concos, dedicat a Sant Pau.*

Juliol, 7.- *El Rd. D. Antoni Adrover, organista fundà una capellania a l'altar del Sant Crist,per un clergue músic.*

Agost.- *Morí Pere Antoni Llopis, de ferida d'arcabús.- Fonc morta a destralades en el camí del camp de la Creu, Margalida Servera (a) Verreguet, viuda de Guillem Ballaster.-* Desembre.- *Feriren amb una pedra Joana Antich,*

al front entre les dues celles.- La nit de Nadal robaren tres ovelles de la guarda de Son Serra.

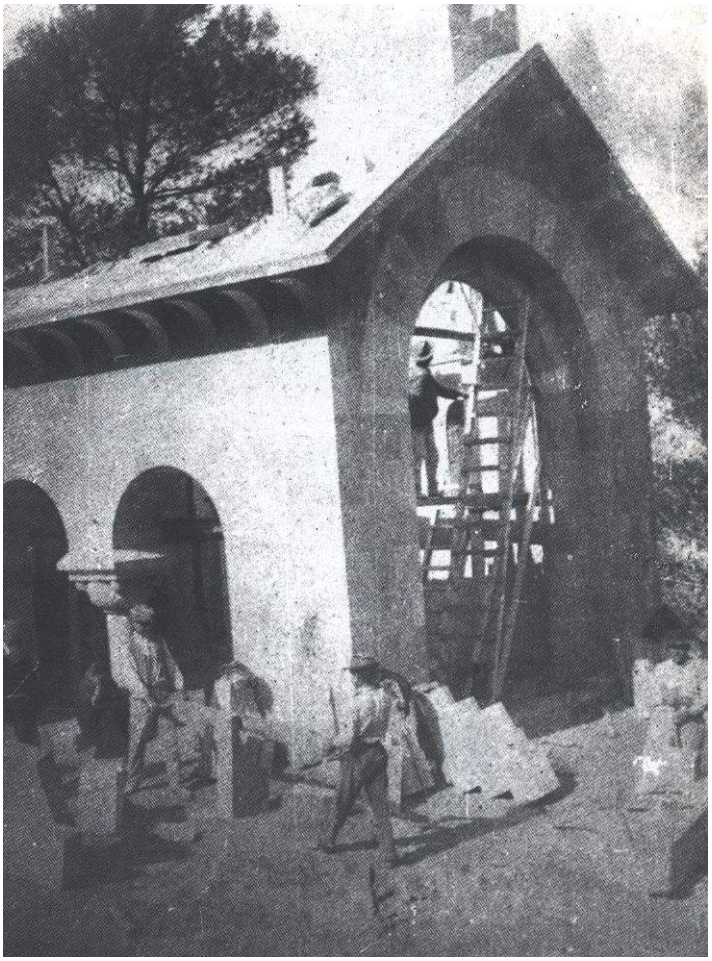
Octubre.- *El Recor D. Antoni Vives Sureda ha renunciat a la Rectoria de Felanitx a favor de son Nebot D. Joan Vives Massanet.*

1723

Fou un any de robatoris. A vegades, els lladres agafats eren reclamats pels militars, per fer-los soldats. Eren temps de molta necessitat i les autoritats ordenaven inspeccions, reconeixements, a cases on se sospitava poder-hi trobar els productes del pillatge: trobaren moltes coses i, sobre tot, sobrassades, cabres, pells d'ovelles i moltons robats. A la presó hi havia sempre persones detingudes, malgrat que l'empresonament no seria gaire segur, i menys vigilat, quan amb facilitat tres presos en fugien, mentre treien de polleguera les portes, i encara robant-ne els panys i les corretges. Bé és cert que qualcu d'ells va esser novament capturat i remès a les càrcers de Ciutat.

Gener.- *Era el batle l'honor Joan Obrador. Regidors Esteva Bordoy, Pere Pau Xamena, Bartomeu Mas i Francesc Oliver.*

Març.- Arreglaren el camí de Sant Salvador, on ja hi havia una capelleta.

Juny, 18.- *A les dotze de la nit pegaren una arcabussada al pastor de Son Maimó i amb la fogonada li socorraren la barba.*

Juliol.- Un desterrat, Bartomeu Adrover, va tornar a la vila sense permís i fou empresonat.

Setembre.- A la possessió Tres Malles, d'Antoni Oliver, hi varen entrar malfactors, tancaren a tota la familia dins una cambra i *se n'aportaren el cavall amb aubardà i beiasses carregat amb tot lo que robaren.*

Octubre, 31.- *Han detingut dins el celler de l'apotecari Pujals la persona d'Antoni Juan escondit davall les botes*. El comandant de Dragons el va reclamar al batle, per convertir-lo en soldat.

1724

Per a l'Església fou un any de noticies: destacava la visita pastoral del bisbe, Mons. Juan Fernández Zapata, que va tenir l'ocasió de beneir la custòdia que havia regalat l'antic Rector de Felanitx, el Dr. Antoni Vives Sureda, que només feia uns dies que havia mort a Petra.

Mn. Juan Fernandez Zapata

El bisbe, havia arribat a Mallorca el 16 d'octubre de l'any 1722. Va desembarcar i s'encaminà, sense avisar, cap a la Seu, quan estaven celebrant l'ofici conventual. El diaca de la missa, que anava a donar la pau als canonges, l'afinà agenollat a les grades de l'altar major, i, malgrat la sorpresa, no va perdre la serenitat, cap a ell va dirigir-se per donar-li a besar, el primer, el portapau.- El dia 19 d'abril de 1729, el bisbe Fernández Zapata va embarcar cap a la Península. L'havien nomenat bisbe de Lleó. Molt poca gent anà a despedir-lo, perquè el consideraven massa rígid, precisament per això les

autoritats havien demanat al rei el seu trasllat, a pesar d'esser un prelat digníssim.

Els robatoris no s'acabaven; eren la noticia més habitual. Els lladres saquejaren la casa de Son Soler; de Son Suau hi robaven les joies… Era natural que es mantingués el toc de la queda, i que quan trobaven qualcú a les tavernes després dels tocs per enretirar-se, el posassin a la presó (així ho feren amb un tal Mengo, que trobaren dedicat a la beguda tavernària). Per si aquest any no fos dolent a bastament, tornaren a comparèixer els pirates moros, que volgueren, sense èxit, desembarcar a l'Algar, i que navegaven per fora el port, espantant els mariners d'altres vaixells.

Febrer, 25.- *Aquesta nit passada a la una i mitja, venint de Ciutat Miquel Jusama, Antoni Vicens Bartomeu Monserrat i Sebastià Julià, en arribar al torrrent de Son Frígola del terme de Llucmajor els sortiren tres homos armats amb armes de foc i els robaren tot lo que duien.*

Maig.- Dos fadrins, Joan i Bartomeu Artigues, l'emprenguen a pedrades amb un altre fadrí, Miquel Roig, i el feriren al cap. *A la ferida de Miquel Roig han acudit accidents com són calentura, deliri i detenció de matèries, per lo qual se troba perillós.* Passats uns dies, Miquel Roig Valens, del carrer de Son Pinar, va morir.

Juny, 6.- A Sineu, morí el Rd. D. Antoni Vives Sureda, *fins fa poc Rector de Felanitx i oncle del Rector actual; el dugueren a Felanitx i l'enterraren damunt el presbiteri, davant S. Francesc de Paula.*

Juny.- Entraren els nous regidors: Joan Veny, Jaume Banús, Gabriel Xamena i Joan Mas.

Juny, 22.- Fou apedregat Pere Mesquida, que guardava una figuera *que ja tenia figues.*

Juliol.- Els Regidors designaren al Rd. Nicolau Vaquer, per ensenyar gramàtica a l'hospital.

1725

Per a Can Massutí, aquest fou un any d'aconteixaments festius: **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i la seva germana **Maria Rosa** (38), varen contraure matrimoni el 28 de setembre i el 13 de novembre, respectivament. Va beneir els casaments **Mn. Llorenç Massotí Suñer, Pvre.** (35), germà major dels nous esposos. Els dos aconteixaments succeïren a la llar del mestre gerrer **Antoni Massotí Pou** (21)

A la casa de **Pere Joan Massotí Pou** (19), també estaven de festa pel matrimoni de **Pere Joan Massotí Monserrat** (26)

Ben segur que els nostres familiars d'aquells temps desitjarien el fer festa, per suavitzar tants de neguits que rodejaven les relacions socials, la vida dels felanitxers de l'època.

Notarem, entre els fets més impactants, que continuava la caritativa tasca de la redempció dels captius, i com era vigent el dret d'asil a l'església, i el desassossec produït pels moros a la costa, i els robatoris que ja sabem, estaven a l'orde del dia.

Era Batle l'honor Rafael Prohens. Era Síndic Clavari de la part forana el discret Cosme Pujals apotecari.

Gener, Febrer.- *Robaren a la casa de la viuda de Mateu Bennàsser al carrer del Callet: figues, pans, sobrassades, roba, botons d'argent…- Dos homos de Sant Joan robaven per les possessions fent por a la gent apuntant amb una xapeta davall la capa com si fos una arma de foc…- Llorenç Coll, sabater, de Ciutat, denuncià al batle com li havien sortit cinc homos amb armes dins el districte de Felanitx, els quals li robaren vint-i-cinc parells de sabates, entre grosses i petites…*

Abril.- Una fragata de moros, va robar al llaüt del patró Antoni Berga, a qui deixaren abandonat, en el vaixell desarborat; *els mariners que vetllaven des de la costa l'anaren a recollir amb una llanxa i l'entraren dins el port.*

Maig, 28.- *Entrà en el port un gànguil francès en el qual anaven tres pares Trinitaris que passaven a Alger per redimir.*

Juliol, 3.- Asilat a l'església, des de feia uns mesos, Miquel Maimó, *que en mesos passats havia pegat algunes ganivetades*, va atrevir-se a sortir, per fugir, però fou detingut. Maimó anava ben armat: portava una pistola i un punyal.

Enguany predicà la quaresma Fr. Lleonard Pizà, Prior del Roser de Pollença. També va fer el sermò de la tercera festa de Pasqua, a Sant Salvador.

PERE ANTONI RAMON MASSOTÍ SUÑER (37)

Era fill d'**Antoni Massotí Pou**, mestre gerrer, (21) i de Miquela Suñer Forner. Al llibre 6 de matrimonis (1724-1734), hi figura el seu: *Als 28 setembre 1725, jo Llorenç Massotí, Pvre. …desposí ab paraules legítimes y de present…a Pere Masotí, fadrí, fill d'Antoni y de Miquela Suñer, conjuges, ab Miquela Obrador, donzella, filla de Miquel i de Francisca Tugores… (Cfr. fol 9, d.)*. El capellà que va assistir al casament i el va beneir, era el seu germà Llorenç, que tenia 20 anys. La seva edat ens fa pensar que l'havien ordenat feia ben poc temps.

PERE JOAN MASSOTÍ MONSERRAT (26)

Fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat Obrador. Al llibre 6 de matrimonis, hi ha inscrit el seu: *Als 29 setembre 1725…Dr. Antoni Binimelis, Pvre. i Vicari…desposí…a Pere Joan Massotí, fadrí, fill de Pere Juan i Juana Monserrat…ab Juana Carrió, doncella, filla de Jaume i de Margalida Torrens.* El casament va celebraar-se el dia següent del del seu cosí Pere Antoni Massotí Suñer (37).

MIQUELA ROSA MARIA MASSOTÍ SUÑER (38)

Era filla d' **Antoni Massotí Pou**, mestre gerrer, (21) i de Miquela Suñer Forner. Al llibre 6 de matrimonis, fol 11 d., hi figura el seu: *13 novembre 1725. Jo, Llorenç Masotí, Pvre…desposí…a Antoni Obrador, fadrí, fill de Jaume i de Juana Maciana Caldentey… amb Miquela Masotí, doncella, filla de Antoni i de Miquela Suñer…* Altre vegada, com va fer per Pere Antoni, beneí el casament el seu germà Llorenç

1726

Entraren els nous regidors de l'Ajuntament: Cosme Pujals, apotecari, Jordi Maimó, notari, Bernat Obrador i Jaume Obrador.

Desfets els ànims, les males intencions anaven a lloure i l'autoritat no tenia gens fàcil posar-hi ordre. Ja l'any va començar amb mostres de violència que, a manera d'escorta, es reproduirien arreu durant els dotze mesos. Tot just encetat el gener, el batle, l'honor Rafel Bordoy, i el lloctinent Francesc Oliver, reconeixien la casa d'en Bartomeu Artigues, "Rave", quan els varen rebre amb arcabussades, disparades per Antoni "d'es Sacristà", que feriren al lloctinent i el mataren. Cinc mesos després, un jove, Francesc Oliver, encapçalant un grup d'amics, observaren que el lloctinent Sebastià Ramon, es retirava a casa seva, acabada la ronda, i l'apedregaren. Ramon, féu foc amb les armes i els va fer fugir. Francesc Oliver fou detingut.

Un dels lloctinents, Jaume Ramon, va capturar a Sebastià Oliver "Rasca", que anava armat i l'havia amenaçat.

I un altre vespre, fent el batle la ronda per les tavernes a la recerca de malfactors, a un local del carrer de Calafiguera, Bordoy va utilitzar la pistola, perquè li tancaren ses portes. Disparà i ferí a Antoni Pou, fadrí.

El dret d'asil, la sagrera, a les esglésies, era sovint utilitzat pels perseguits de l'autoritat: *Se son refugiats a l'església parroquial els bandejats Antoni Thomàs (a) Sacristanet* (podria esser el que ja hem anomenat Antoni d'es Sacristà) *i Gabriel Moragues (a) el Jai; el Rd. Antoni Obrador, Pvre. i vicari els ha demanat les armes i no les han volgudes entregar. Llavors el Batle ha fet sitiar l'església.* Dos dies després (7 de febrer) *amb molts de lloctinents d'ordre de la Reial Audiència i amb permís del Vicari General anà a l'església*

parroquial per extreure d'ella als dos bandejats, que s'entregaren al vicari. El batle els empresonà.

En trobam un altre d'asilat, aquest en el Convent, quan intentava fugir, a les onze del vespre, i sortia de l'església, va esser detingut pel batle *i la seva comitiva.* Era en Joan Riera "Treu paia", de Manacor, i anava armat.

Altre aspecte de la violència, tenia caires domèstics: *El batle remet a ciutat a Mateu Prohens, ferrer, per maltractar a bastonades i puntades de peu a sa muller Margalida Colom i haver amenaçat de mort als sogres.- El batle remet pres a ciutat a Bernat Artigues, vago, mal parlat, maltracta sa muller i els infants i no els dóna aliments.* Aquest vago segurament també era conegut per tot el poble, des que *amb una pedra rompé el cap* a un home que li havia cridat l'atenció per insultar en una taverna.

El perill dels pirates moros seguia encara latent, i dia 29 d'abril, dos dies després que a Can Massutí hi nasqués el primogènit d'en **Pere Joan Massotí Monserrat** (26) i de na Joana Carrió, *Joan Gil un dels torrers de Portocolom avisà que davant la torre hi havia un pinco i un altre vaixellet, al parèixer moros, que bandejaven des de la Punta de N'Amer fins a Cala Ferrera.*

PERE JOAN NICOLAU MASSOTÍ CARRIÓ (32)

Va nèixer dia 25, i fou batiat dia 26 d'abril de 1726. Era fill de **Pere Joan Massotí Monserrat** (26) i de Joana Carrió Torrens, casats l'any anterior. Padrins: **Miquel Massotí** i Margalida Torrens. (El padrí seria Miquel Massotí Monserrat (27), germà del seu pare. Na Margalida Torrens, sa padrina, seria l'avia materna). (Cfr. Llibre 16, baptismes)

1727

Continuava essent el batle l'honor Rafel Bordoy. Els regidors eren els mateixos de l'any anterior.

El batle i els seus lloctinents es veien amb feines per mantenir el principi d'autoritat: les malifetes eren seguides. *Devers les set del vespre*, de dia 16 de març, *Joan Miquel anà a apedregar la casa del notari i regidor el Discret D. Jordi Maimó.* Pocs dies després, tornant de fora vila Esteva Bordoy va topar-se amb en Jaume Obrador (a) Conco, que era un bandejat. Bordoy el va saludar: *Alabat sia el Santíssim Sagrament*; en Conco, amb mals modos, li va respondre: *Encara en parlarem, que vós me coneixereu, que sou un traïdor i un lladre*. Bordoy es va molestar, *i entre dites paraules* els dos s'aferraren. En Conco va ferir al cap a Bordoy.

Tot eren bregues, però a vegades acabaven bé: *Bernat Estelrich ferí amb una pedra en les costelles* a Miquel Gayà *i de resultes de la ferida féu sang per la boca.* L'esposa del ferit presentà denuncia, però la va retirar perquè els dos homes havien fet les paus.

Antoni Thomàs, el sacristanet o d'es sacristà, va tornar a donar que fer al batle. Rafel Bordoy, dia 8 de febrer, va rebre noticies que el mes anterior, havia desembarcat a Mallorca (consta aquí de mal nom Serralleret). Era el *bandejat Antoni Thomàs (a) Serralleret que l'any passat extragueren de l'església parroquial, segons les mateixes confidències la nit del dia tres d'aquest mes ha estat dins el terme de Felanitx.* El batle ho va comunicar a la Reial Audiència i al Capità comandant de les tropes que hi havia a Felanitx. No sabem com va acabar el succés ni perquè el malfactor havia fuit de Mallorca després de la detenció tot sortint del sagrat.

Per aquelles saons, al Convent, sempre tan unit a Can Massutí, hi havia *14 pares, 8 coristes i 6 germans llecs.* A la parròquia, mestre Martí Bauçà havia de començar a construir la capella del Roser. Precisament, el rector Dr. Joan Vives Massanet, hi va posar la primera pedra dia 26 d'octubre. Fou un acte prou solemne: abans passejaren la pedra, en processó i música de xeremies, flabiols i tamborinos

Festa hi va haver un altre pic a Can Massutí: el mes de juny, la 5ª dels fills del mestre gerrer **Antoni Massotí Pou** (21) i Miquela Suñer Forner, va contraure matrimoni amb un Obrador "de la Casa Vella"

CATALINA ROSA MARIA MASSOTÍ SUÑER (39)

Filla d'**Antoni Massotí Pou** (21) i de Miquela Suñer Forner. Al llibre 6 de matrimonis, fol 24 d., hi consta: *Als 3 d'abril de 1727… Miquel Soler, Pvre. …*

desposí… a Matheu Obrador, fadrí, fill de Antoni i Francisca Nicolau… ab Catalina Masotí, doncella, filla de Antoni y de Miquela Suñer…

1728

Després d'uns anys ben terrorífics, aquest va transcórrer bastant calmòs, sense esdeveniments gaire importants. La Vila va comprar la possessió del Pou Nou, per establir-la. També decidiren els regidors, fer un quarter nou, *pels cavalls malalts dels dragons.* (El feren a la casa del Dr. Tomàs). Igualment acordaren nomenar donat de Sant Salvador a Jaume Nicolau.

A vegades els que tenien cura de l'ordre públic, s'extralimitaven, com va succeir en ocasió d'unes diferències que hi havia entre el lloctinent Gabriel Adrover i en Joan Artigues. Discutiren i el guàrdia va amenaçar en tancar Artigues a la presó. Artigues va regirar-se molt, fins al punt que el cirugià va tenir que sangrar-lo.

Febrer.- *Dos soldats dragons i un paisà robaren tres ovelles de la possessió de Son Suau…- A una casa de la Creu Nova de mala fama freqüentada pels dragons, trobaren davall el llit una pell d'ovella i dins la pastera un quarter de carn, i tot és d'una de les ovelles robades a Son Suau.*

Abril, 11.- Noces a Can Massutí, a la familia de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i Joana Monserrat. El Rector, Dr. Vives, va casar a **Llorenç Massotí** (24) amb Antònia Noguera.

LLORENÇ MASSOTÍ MONSERRAT (24)

Fill de Pere Joan Massotí Pou (19) i de Joana Monserrat Obrador. Al fol 33 del llibre 6 de matrimonis, consta: *11 d'abril de 1728… Dr. Juan Vives, Pvre. i Rector…desposí…Llorenç Massotí, fadrí, fill de Pere Juan i Juana Monserrat…amb Antonia Noguera, donzella, filla de Pere i de Antonia Perpiñà, cónyuges, naturals de la Parròquia de Santa Eulàlia.*

Juny, 2.- Va morir un regidor: l'honor Bartomeu Ramon.

1729

Dos pares jesuïtes felanitxers, els germans Miquel i Joan Baptista Pujals, varen regalar un quadro o retaulet de Sant Ignasi a la parròquia. Els Pujals eren segurament una família molt digna, dedicada a la farmàcia i a la medicina, des de feia generacions, com hem tengut ocasió de comprovar repetidament. Hem vist, fa ben poc, que un d'ells, Cosme Pujals, l'any 1725, era Sindic Clavari de la Part Forana: devia d'esser una família important i satisfeta, encara que en aquest any varen tenir una contrarietat, contrapunt a la festa que hi va haver pel regal a l'església: el Batle donà orde de capturar a l'apotecari Miquel

Pujals *per haver pegat una galtada a Joan Obrador dins la Cúria i davant l'escrivà reial.* I a més d'això en tendrien un altre de disgust: la mort, al carrer Major, del metge Dr. Miquel Joan Pujals.

El mes de març va néixer la primera filla d'en **Llorenç Massotí Monserrat** (24), al que hem vist que se va casar l'abril de l'any passat. Precisament el mes de març el blat anava molt car i hi havia molta fam. La situació de necessitat repercutia en les obres de la capella del Roser, *ja que degut a les males anyades se fa poca almoina per dita obra*, la Vila va cuidar de donar per la capella 50 lliures.

JOANA MARIA ROSA MASSOTÍ NOGUERA (42)

Filla primogènita de'n **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i N'Antònia Noguera Perpiñà, va néixer dia 13, i fou batiada dia 14, de març de 1729. Padrins: Pere Noguera i Joana Monserrat. (Pere era l'avi matern, i Joana l'avia paterna). (Cfr. fol 126 d., del llibre 16 -1723 a 1730- de baptismes).

Abril.- *Un paisà i un dragó que estaven a la presó, fugiren forçant les portes amb ajuda d'un altre dragó anomenat "La Violeta"*

Octubre, 2.- *Trobaren mort Francesc Cànaves, fadrí, natural de Pollença i vecí de Felanitx. S'engatava. Morí d'una caiguda.*

Setembre, 8.- Va morir, a la casa del carrer de Cala Figuera, a Can Massutí, una filla de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat. (Segurament el seu pare ja seria mort, perquè la difunta havia nomenat marmesors a la seva mare i al seu germà Llorenç (24). En el mateix mes, dia 14, hi va néixer un infant a Can Massutí, fill de **Pere A. Massotí Suñer** (37), que era mestre gerrer, com el seu pare. (21)

CATALINA MARIA ROSA MASSOTÍ MONSERRAT (31)

Era filla de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat Obrador. Va viure al carrer de Calafiguera. Al llibre 4 de defuncions (1729-1741), hi trobam anotada la seva: *Fol 4. Catarina Massotí. Als 8 setembre 1729: morí en esta parròquia en una casa en lo lloc de Calafiguera y fonch enterrada en lo vas de Sant Nicolau de Tolentí del Convent de la present vila, Catalina Massotí, donzella, filla de Pere Joan y de J. Monserrat, cónyuges. Rabé los sagraments, administrats por lo Rd. Dr. Antoni Binimelis, Pvre. y Vicari, la qual feu obres píes en poder de lo Rd. Fr. Jaume Vidal, Agustino, als 28 agost prop passat,en les quals ordenà lo siguent: elegí marmesors de la seva ànima a la dita Joana Monserrat sa mara, y* ***Llorenç Massotí*** (24) *son germà…Primo: dexà al Rd. Sr. Rector per son dret parroquial…; a St. Pere de la Seu, una missa baxa.- Ultimo mana que de sos bens sien pagats tots los gastos de son enterro, dret parroquial y missa de St. Pere; de lo restant sien celebrades misses baxas a*

voluntat de sos marmesors.- Testes: Nadal Gelabert y Pere Juan Ramon. Firma: Antoni Truyol, Pvre. Archiver.

ANTONI JOAQUIM MASSOTÍ OBRADOR (62)

Va néixer dia 14 de setembre de 1729. Fill de **Pere Antoni Massotí Suñer** (36), mestre gerrer, i de Miquela Obrador Tugores, va esser el seu fill primogènit. Al fol 134 del llibre 16 de baptismes, hi figura inscrit el seu bateig. Foren padrins: **Antoni Massotí** (Pou), avi patern, i Francisca Tugores, avia materna.

1730

El Rector era, des de feia un temps, el Dr. Joan Vives Massanet. Era Batle D. Jaume Prohens, i Regidors. Joan Mas, Mateu Reus, Antoni Ramon i Miquel Bordoy.

Els perills de desembarcaments de pirates, no havien desaparegut i el mes de maig, a Cala Ferrera en el Ras i a l'Algar, hi posaren noves guardes, que vares esser llevades el mes d'octubre. Pensam que per les dificultats de la vida, els robatoris tampoc no varen desaparèixer: a les cases de Son Reus, del Cau de Tres Malles *saquejaren tota la casa.*

Gener, 13.- A Can Massutí del carrer del Juavert, a la casa del mestre gerrer **Antoni Massotí Pou** (21) hi va haver una defunció: **Joana Maria Massotí**, esposa de Gabriel Mestre. Sembla que morí sobtadament.

JOANA ANNA MASSOTÍ SUÑER (36)

Era filla d'Antoni Massotí Pou (21), mestre gerrer, i de Miquela Suñer Forner. Casada amb Gabriel Mestre, va morir dia 13 de gener de 1730. Al fol 14 del llibre 4 de defuncions, hi consta així: *13 gener 1730… morí en esta parròquia, en una casa en lo carrer del Jullavert…enterrada en lo vas del Roser* (de l'església parroquial)*… Era muller de Gabriel Mestre y filla de Antoni Massotí, gerrer, i de Miquela Suñer, la qual no rabé los sagraments ni feu testament ni obres pies y per ser així ho firma. Antoni Truyol, Pvre. y Archiver.*

Març, 14.- Aquest dia hi va haver el naixement d'una nina a Can Massutí. Era filla de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i d'Antonina Aina Noguera Perpiñà.

JOANA MARIA MASSOTÍ NOGUERA (43)

Filla de Llorenç Massotí Monserrat (24) i de Antonina Aina Noguera Perpiñà. Va néixer el dia 14, i va esser batiada el dia 15, de març de 1730. Foren padrins: Joan Nicolau i Margalida Oliver. (Cfr. fol 8, del llibre 17 de baptismes). Va viure al carrer Costa de'n Massotí.

Abril.- *Fondran la campana petita del Convent, que està esquerdada, i en faran una de nova.*

Maig, 29.- *Entrà de batle l'honor Jaume Banús, fill de Miquel*

El mes de maig, arribà la noticia del nomenament per a la Mitra de Mallorca, del bisbe D. Fr. Benet Pañelles i Escardó, que havia estat General de l'Orde benedictí. A la Seu cantaren un Te Deum. Segurament també a la parròquia felanitxera quan ho saberen.

Agost, 26.- El Vicari General, Seu Vacant, beneí la nova capella del Roser, a la parròquia. L'endemà hi va celebrar-se un solemne ofici, que cantà el Vicari General. Predicà el Dr. Baltasar Calafat. La capella nova, que és fonda, té cins altars.

(Cfr. Xamena, Anys Enrera; Campaner, Cronicón Mayoricense)

1731

El batle era l'honor Jaume Banús, i eren regidors: Jaume Obrador Rossellets, Antoni Adrover, Joan Mas i Julià Suau. Aquest Ajuntament va designar nous mestres de gramàtica, rellotger, posader, missatges, fosser i maiol.

També la Corporació va promoure litigi contra els posseïdors de Son Prohens, per recuperar l'ús de la font del mig del camí de la finca, que des de sempre era tenguda per comuna, però que aquells pensaven que era seua.

El mes de febrer a Can Massutí hi va haver un naixement, al nadó li posaren **Antoni** (21), nom del seu avi, i va venir al món a la casa del carrer del Juevert. Era el segon fill de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i de Miquela Obrador.

ANTONI NICOLAU JOAQUIM MASSOTÍ OBRADOR (63)

Fill de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37), mestre gerrer, i de Miquela Obrador Tugores. Al fol 24, del llibre 17 de baptismes, hi figura el seu bateig, que fou el dia 15 de febrer de 1731. Padrins: **Antoni Massotí Pou** (21), avi patern, i Francina Tugores, avia materna.

Abril. El bisbe Mons. Fra Benet Panyelles i Escardó, va fer aquest any visita pastoral a Felanitx. Pel seu manament, el sagrari, que fins llavors estava a la capella de les ànimes, fou col·locat a la del Roser, beneïda feia poc, com ja sabem.

També a la parròquia beneïren enguany la campana anomenada "Gleda".

A la família Pujals, la dels metges, apotecaris, capellans, batles, jurats, consellers, etc. hi va haver un mort: el Dr. Miquel Jaume Pujals, que era prevere i beneficiat a la parròquia, *fill del discret Miquel Pujals, apotecari, i de Joana Mas.*

Morí el notari i capellà, Mn. Bartomeu Oliver.

I a Can Massutí, del carrer de Calafiguera, la nit de Nadal, tengueren un altre naixement: un nin que era el tercer dels fills de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i d'Antonina Aina Noguera Perpiñà. Segurament per la festa que se celebrava aquell dia, li posaren Nadal després del patronímic del seu avi Pere Joan (19).

PERE JOAN NADAL MASSOTÍ NOGUERA (44)

Fill de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i d'Antonina Aina Noguera Perpiñà., que vivien al carrer de Calafiguera, va néixer el 23 de desembre de 1731, i va esser batiat el dia 24, dissabte de Nadal. Padrins: Bernat Alou i Miquela Prohens. (Cfr.fol 42, llibre 17 baptismes).

Anotam aquest any la defunció d'**Apolònia Massotí Pou** (22).

APOLÒNIA MASSOTÍ POU (22)

No sabem quan va néixer ni quan va morir. Per les dates de naixement dels seus germans, podem pensar que ella va venir el món en torn de l'any 1672. Filla de **Llorenç Massotí Suñer** (18) i Joana Pou Oliver, sabem de la seva existència pel testament de la seva mare (1692) i pel baptisme (1698) del seu nebot **Llorenç Massotí Suñer** (35), el que fou capellà, i del que Apolònia fou padrina de fonts. Hem anotat la defunció aquest any, sense altre fonament que el fet d'imaginar-la en el segle XVIII. Com sabem, Apolònia tenia una germana, **Caterina** (20), nascuda l'any 1668, que degué morir nina o jove, suposat que la seva mare no l'anomena en el testament, on tracta minuciosament d'Apolònia.

En el testament de la seva mare, Joana Pou Oliver, se diu: *En los demés bens instituiesch hereva mia usufructuaia mentre serà fadrina a Apolònia Massotí, doncella, filla mia llegitima i natural. Propietaris emperò y després que dita ma filla serà casada o morta, a Pere Juan, Antoni i dita Apolònia Massotí, mos fills, per iguals parts, en lo que avantatje dita Apolònia en tota la roba que tindré tant de lli com de llana de mon vestir y usar, amb lo llit, marfega, pastera, una caixa la millor que tendré, y amb tota la demés roba…y último vull que tant com dita ma filla serà donsella, habitin tots junts en casa y es sustentan dels fruits de la mia heretat, salvo que les coses no es podran dividir essenti dita ma filla donsella puis y dit temps vull que habit en ellas…*

A Ciutat varen produir-se uns fets que donarien, sens dubte, que parlar. Foren uns fets ben esgarrifosos: Octubre, 18.- Se encontró muerto al presbítero D.Martín Mascort. Sospechose de un moro criado suyo, y detenido judicialmente, confesó que él había cometido el delito. El vulgo dijo que robó mucho dinero al difunto. – En 15 de noviembre se notificó al moro la sentencia de muerte, debiendo antes ser arrastrado y cortársele la mano derecha, circunstancias que se modificaron, aplazando la mutilación para después de muerto. Convirtiose el reo y fue bautizado, siendo padrinos el alcaide de la cárcel y su esposa. Subió al patíbulo con la cara vuelta a él y la espalda al pueblo, y después de ejecutado y cortada la mano (que se colocó en el portal de la casa del sacerdote difunto) se quemó el cuerpo delante del abrevadero de Itria.- En 1840 se veía aún "sa ma des moro" tras de una reja de hierro en el sitio indicado. El carrer on hi va haver el macabre espectacle, encara es diu de "Sa ma des moro".

1732

Disminuirien segurament els robatoris, tan comuns abans, ja que la més important noticia que en fa referència, diu que *el batle remeté a les carcers de ciutat un homo que robava gallines.*

S'encetà l'any amb un altre mort de la família Pujals: l'apotecari Miquel Joan Pujals, germà del capellà mort el novembre de l'any anterior.

No va esser la citada l'única defunció, ja des del principi, tot el mes de gener, abundaren les malalties i els morts. Fou un any *molt sec i prim*, amb molta mancança de blat *per menjar i per sembrar, a causa de la mala anyada que hi ha haguda.*

A Can Massutí va suavitzar-se tanta desgràcia, amb unes noces, les del sisè fill d'**Antoni Massotí Pou** (21) i Miquela Suñer Forner, que també era mestre gerrer, com el seu pare, i que va viure al carrer Abeurador. Va casar-los el germà major del nuvi, Mn. **Llorenç Massotí Suñer**, Pvre.

ANTONI JAUME MASSOTÍ SUÑER (40)

Era fill d'**Antoni Massotí Pou** (21) i de Miquela Suñer Forner. Era mestre gerrer i vivia al carrer Abeurador. Va casar-se dia 17 de febrer de 1732. Al llibre 6 de matrimonis, fol 69, hi consta: *Als 17 febrer 1732, Llorenç Massotí, Pvre.* (35)*…desposí…Antoni Massotí, fill de Antoni i de Miquela Suñer…amb Juana Maria Obrador, donzella, filla de Jaume i de Juana Maria Barceló…*

A Sant Salvador, aquests anys hi havia les festes següents: l'Anunciació, l'Aparició de Sant Miquel, la Transfiguració del Senyor, Pasio Imaginis (segon diumenge de novembre). *El quart diumenge de novembre es celebrava a la parròquia ofici conventual amb sermó pels confrares i benefactors.*

1733

A primers de gener, per posar remei a la manca de blat, l'Ajuntament en comprava al Sr. Nicolau d'Olesa, a Manacor, tres-centes quarteres. El mes de

maig prenia possessori de la batlia l'Honor Miquel Bordoy. La Corporació municipal comprà les cases de Bartomeu Artigues "Rava", *per obrir el carrer del Forat.*

Pel febrer hi va haver novament festa a Can Massutí: **Jaume** (29), el seté dels fills de **Pere Joan Massotí** (19), va contraure matrimoni amb Antònia Julià. Els seu cosí **Llorenç** (35), capellà, va beneir les noces.

JAUME NICOLAU FRANCISCO MASSOTÍ MONSERRAT (29)

Era fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat Obrador. Va casar-se el dia 8 de febrer de 1733. Així consta al llibre 6 de matrimonis, fol 79 d.: *Als 8 de febrer de 1733, Llorenç Massotí, Pvre.* (35)*…desposí…Jaume Massotí, fadrí, fill de Pere Juan y Juana Monserrat…amb Antònia Julià, donzella, filla de Pere y de Francisca Balaguer.* Llorenç Massotí, el capellà que assistí a les noces, era cosí del nuví.

La carestia es reflectia en les noves noticies de llatrocinis: *Tancaren a la presó el pare d'un al·lot de 14 anys que havia robat llençols i els havia duit a vendre. Posaren a la presó un homo que amb un ase se'n duia garbes de blat robades.*

Abril, 26.- *El bisbe Fr. Benet Panyelles confirmà.*

També era fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat Obrador, el nuvi de Can Massutí, **Miquel Ignaci** (27), que va casar-se amb Maria Rosselló. Va beneir-los Mn. **Llorenç Massotí Suñer**, Pvre. (35), cosí del nou espòs.

MIQUEL IGNACI MASSOTÍ MONSERRAT (27)

Era fill de **Pere Joan Massotí Pou** (19) i de Joana Monserrat Obrador. Al llibre 6 de matrimonis, fol 81, hi consta: *18 de juliol 1733… Llorenç Massotí* (35)*, Pvre…desposí…Miquel Massotí, fadrí, fill de Pere Joan y de Juana Monserrat… amb Maria Rosselló, donzella, filla de Bartomeu i de Juana Anna Juan.* Llorenç Massotí, el capellà que va beneir les noces, com ja sabem, era cusí del nuví.

Setembre.- *Amb el llegat de Mn. Bartomeu Oliver, pvre. i notari s'obrirà l'hospital…*

Novembre.- *Detengueren a Son Tauler un homo perseguit per la Justícia i que havia estat refugiat en el sagrat de la parròquia.*

L'any fou pròdig en aconteixaments per a Can Massutí; als matrimonis que hem vist, s'hi afegiren dos naixements: El mes de novembre, nasqué **Antoni Nicolau** (71), fill d'**Antoni Massotí Suñer** (40) i de Joana Maria Obrador que, com sabem, s'havien casat l'any 1732. Va batejar el nou nat, el seu oncle Mn. **Llorenç**, (35). El desembre hi va haver un nou naixement: **Antonia Anna** (45), que era filla de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i

d'Antonina Aina Noguera Perpiñà, que s'havien casat l'any 1728. Segurament que Mn. **Llorenç Massotí Suñer** Pvre (35), que havia presidit el seu matrimoni també degué administrar el baptisme a la nina.

ANTONIA ANNA MASSOTÍ NOGUERA (45)

Filla de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i d'Antonina Aina Noguera Perpiñà. Consta al fol 94 d., del llibre 17 de baptismes, que dia 6 de desembre de 1733, fou batiada. Varen esser padrins: Antoni Ramon i Joana Nicolau.

ANTONI NICOLAU MASSOTÍ OBRADOR (71)

Va néixer dia 9 de novembre de 1733. Fill d'**Antoni Jaume Massotí Suñer** (40), mestre gerrer, i de Joana Maria Obrador Barceló. Al fol 77, llibre de baptismes, hi figura: *10 novembre 1733. Baptisí, amb licencia, jo Llorenç Massotí, Pvre.* (35) *un miñó qui nasqué el nou dit.* Padrins: **Antoni Massotí** (Pou) (40), avi patern, i Joana Maria Barceló, avia materna.

Enguany feren barrubins per obrir el carrer de la Creu nova.

1734

La inseguretat que suposaven encara els pirates, era ben viva i, per això, a vorera de mar sempre hi vigilaven els guardes per avisar del perill quan hi havia "moros a la costa". Ben segur que aquests guardes estarien adormits o molt distrets, quan els moros desembarcaren i els se'n dugueren a ells mateixos. La noticia degué causar escàndol als Dragons del Regiment de Sagunt, aquarterats a la Vila.

Era batle l'honor Miquel Bordoy que, d'acord amb la Universitat, va donar per l'obra de l'església de Sant Salvador, un donatiu que els regidors ja havien promès l'any 1730. Precisament aquest any varen acabar la feina de l'església nova i *fonc resolt pels Regidors fer una festa extraordinària a Sant Salvador amb ofici, música i sermó per la coronació del fi de l'obra de l'església; i considerant que finida dita festa serà ja molt tard, per això se determinà fer un dinar en dita casa i sopar el vespre abans, quin salari, per considerar estar dita casa de Nª Sª molt al baix i menesterosa…se pagarà de diners propis de dits Regidors i dels que hi voldran assistir…*

Va fer-se la festa. Predicà el P. Fr. Jaume Batle, agustí.

L'honor Jaume Banús, mentre era batle, va aprofitar per fer una martingalala: *tancà amb paret en el campet "propria auctoritate" un camí públic que passava per una porció de terra seva*. Els veinats protestaren i els regidors l'obligaren a llevar la paret.

Trobaren un al·lot de 16 anys que feia quatre dies havia estat engegat de ca-seva, i que robava coses de menjar. Tancaren a la presó un jove que havia robat pans i sobrassades a la casa de Son Colom de la Cova, i que, per

despistar i fugir de la justícia, s'havia fet soldat el mateix dia. Aquests robatoris son ben tràgics i palesen les mancances d'una Mallorca ben pobra.

Març, 29.- Els regidors elegiren metge de l'Hospital al Dr. Pujals (sempre els Pujals!) i majordom a Pere Joan Binimelis (a) Puput, que un mes després va renunciar, nomenant-se a Gabriel Joan (a) Nadal. També foren elegits regidors de l'Hospital *Pere Oliver (a) Beltran i Joan Llodrà, cirugià.*

Juny.- S'han fixat pel carrer les noves figures dels passos del via-crucis.

A la casa de **Jaume Massotí Monserrat** (29), casat l'any anterior amb Antonia Julià, hi nasqué, el juliol, la primogènita, a la que batejaren amb el nom de **Joana Maria**, el de la seva avia paterna. El mes d'octubre hi anotam un altre naixement i bateig, el de **Miquela Maria** (64), filla de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37), casat l'any 1725 amb Miquela Obrador.

JOANA MARIA ROSA MASSOTÍ JULIÀ (57)

Filla primogénita de **Jaume Nicolau Massotí Monserrat** (29) i de Antònia Julià Balaguer. Al fol 92 del llibre 17 de baptismes, consta que va esser batiada dia 7 de juliol de 1734. Els padrins foren: Jaume Pi i Jerònia Julià , que devia esser germana de sa mare.

MIQUELA MARIA ROSA MASSOTÍ OBRADOR (64)

Diu el fol 100 d., del llibre 17 de baptismes, que va nèixer dia 31 d'octubre, i va esser batiada el dia primer de novembre de 1734. Era filla de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i de Miquela Obrador Tugores. Padrins: Miquel Obrador, avi matern, i **Catarina Massotí** (Suñer) (39) tia seva.

El mes d'octubre, el bisbe Panyelles va confirmar a la parròquia.

1735

L'honor Miquel Bordoy continuava de batle. Eren regidors: Antoni Prohens, Bartomeu Soler, Julià Niocolau i Bartomeu Oliver. El mes de juliol va morir l'honor Antoni Prohens, de Son Prohens. Joan Mas el va substituir en el càrrec de regidor.

Hi havia notícies de que a Alger es preparaven corsaris. Els regidors decidiren posar les seves armes *en disposició de servir per si s'havien de defensar…*

Les amenaces exteriors que provocaven certa intranquil·litat, eren una realitat en els camins de l'illa, que tornaven a esser perillosos: per devers Porreres, uns traginers de Felanitx, foren assaltats i robats per uns homos armats amb escopetes i altres armes de foc. També, tornant de Pollença, un altre felanitxer va esser objecte de robatori per tres homos armats.

Es va decidir celebrar cada any festa per Santa Bàrbara *intercessora contra trons i llamps.*

Al carrer Abeurador, a la casa de mestre **Antoni Massotí Suñer** (40), casat l'any 1732, hi va néixer el segon dels seus fills. Li posaren el nom d'**Antoni Nicolau**, que ja havia duit el primogènit, mort de nin. Va batejar-lo el seu oncle **Llorenç** (35).

ANTONI NICOLAU MASSOTÍ OBRADOR (72)

Fol 110 d., del llibre 17 de baptismes, hi consta que dia 7 de març de 1735, *Baptisí jo Llorenç Massotí, Pvre., amb llicencia un minyó qui nasqué als 6 dits, fill llegitim de Antoni Massotí* (Suñer) (40) *y de Juana Obrador* (Barceló). Padrins: Jaume Massotí (41) i Bàrbara Obrador. El padrí i el capellà eren oncles del batiat.

Maig, 15.- *Faran un escancell al portal de l'església de Sant Salvador i una porxadeta damunt les portes que novament s'han fabricat, per defensar-les de la pluja.*

El mes de juliol, tenim un altre naixement a Can Massutí. Era el primer fill de **Miquel Ignasi Massotí Monserrat** (27), casat l'any 1733 amb na Maria Rosselló. Li posaren de nom **Pere Joan**.

PERE JOAN MASSOTÍ ROSSELLÓ (50)

El seu baptisme figura al fol 119 del llibre 17, dia 24 de juliol de 1735, fill de Miquel Massotí Monserrat (27) i de Maria Rosselló Juan. Padrins: Antoni Sagrera i Caterina Rosselló.

El darrer dia de l'any, aniversari de la conquesta del Rei En Jaume, nasqué a casa d'en **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i de na Antonina Aina Noguera Perpiñà, el cinquè dels seus fills. Li posaren per noms **Pere Joan**, que eren els mateixos que havia duts el tercer, mort infant.

PERE JOAN MASSOTÍ NOGUERA (46)

El seu bateig és al fol 129 d. del llibre 17, dia 31 de desembre de 1735. Era fill de Llorenç Massotí Monserrat (24) i de Antonina Aina Noguera Perpiñà. Padrins: Jaume Massotí (Monserrat) (29), oncle seu, i Caterina Suñer.

1736

Començà l'any amb obres importants en el Convent: *prosseguí la nova fàbrica de la capella de Sant Nicolau*. L'havien iniciada l'any 1715, quan posaren la primera pedra, de la que foren padrins l'honor Bartomeu Reus i l'honor Joan Valls. L'acabarien l'any 1748.

I el Prior Fr. Bartomeu Ribes, va rebre d'un frare carmelita, el P. Elíes Prats, una reliquia de Sant Agustí.

I aquest 1736, entraria de batle el discret Mateu Reus, apotecari, que devia esser de Can Reus, parent del que havia estat padrí de la capella de Sant Nicolau. Els nous regidors varen esser els honors: Jaume Prohens, Joan Salvador Veny, Jaume Banús i Rafel Bordoy. (En Jaume Banús, devia ser el que havia estat batle quan la martingala del camí públic, del que volia apropiar-se'n).

Agost, 4.- El Comandant General va manar fer una crida: disponiendo que todos los naturales de este reino entregasen las armas dentro del término de quince días, y prohibiendo su uso en adelante a todos los que no fuesen nobles o empleados en el Real Servicio: se entregaron con este motivo muchas espadas por individuos que adornaban sus personas con ellas, sin tener calidad que les autorizase a llevarlas.

Segurament foren motiu de xafarderies les bufetades que pegà la viuda del metge Antoni Fe, *a dins l'església a la Senyora del Batle.* Dos cents anys després "estallaria" el *movimiento nacional*. L'esposa del discret Mateu Reus en quedaria ben humiliada, per esser batlesa i de Can Reus del Convent.

Uns dies abans de la brega, a Can Massutí hi va haver un fet important i festiu: el naixement d'un nin, fill de **Jaume Nicolau Massotí Monserrat** (29) i Antonia Julià

PERE JOAN MASSOTÍ JULIÀ (58)

Va néixer dia 9 i fou batiat dia 10 d'agost de 1736. Fill de Jaume Nicolau Massotí Monserrat (29) (En el llibre posa Joan Masotí Monserrat) i d'Antonia Julià Balaguer. Padrins: Miquel Llambias i Apolònia Julià (segurament germana de sa mare). (Llibre 17 baptismes).

En es Puig de N'Anar i per devers Son Gelabert, hi trobaren homos que robaven garbes, un d'ells *ja estava per batre-les*.

Morí a una casa junt a l'Arraval el Rd. D. Nicolau Vaquer, Pvre. (a) Orella bruta, famosíssim mestre de gramàtica.

A l'estiu continuava el perill dels pirates i corsaris que, aprofitant la bonança de la mar, feien les seves malifetes. Quan començaven les calors, a les marines hi posaven guardes, que se llevaven en arribar l'hivern.

Desembre.- Va arribar a Mallorca la noticia d'haver-se elegit "Gran Maestre" de l'Ordre de Sant Joan de Malta, D. Ramon Despuig, hijo de D. Juan, Conde de Montenegro y de Montoro. Con este motivo se cantó en la Seo un solemne Te-Deum… con asistencia de todas las autoridades y gran concurso de gente; hubo además tres días de repique de campanas y otras demostraciones de alegría.

Sepulcre de Joan Despuig i Despuig a l'esglesia de Santa Catalina de Siena a Palma.

1737

També fou un any d'obres:

A Sant Salvador, prop de la cisterna, hi feren cinc cambres, per l'albergueria.

Per la seva part, els regidors, que impulsaven tantes obres, trobaren que havien d'adesar la Sala, que estava molt malament

El que pot l'influència va quedar ben provat quan els Regidors autoritzaren al seu company Jaume Banús perque *torni edificar la paret del campet que l'any 1734 li feren tomar, amb tal que deixi pas per passar amb una somada de llenya, travessera.* Així va quedar legalitzada la "trampa" de l'ex batle, a gust de tothom.

Com sabem, l'any anterior, havia mort el mestre de gramàtica, els Regidors contractaren a Llorenç Bennàsser per substituir-lo.

Els camins eren ben perillosos, sobre tot a la nit: *quan venien de Ciutat quatre homes de Felanitx, a les dotze i mitja del vespre, els sortiren tres lladres armats amb una carrabina quiscun, i els robaren.*

Quan Tomàs Riera veí de Felanitx venia de Pollença on havia duit aiguardent, devers el Coll de Son Vila, prop de Pollença, li sortiren dos homos armats amb una carrabina i li robaren els doblers i altres coses i fins i tot els calçons de llista de seda que portava.

El Bisbe Fr. Benet Panyelles ha confirmat. Aquest any va fer la visita pastoral a la parròquia. Sense comptar els infants, Felanitx tenia aleshores 5.884 habitants.

A Can Massutí va produïr-se un altre alegre esdeveniment, el naixement d'un infant del matrimoni de **Miquel Massotí Monserrat** (27) i Maria Rosselló Juan.

BARTOMEU NICOLAU MASSOTÍ ROSSELLÓ (51)

Al llibre 17 de baptismes, fol 158,consta que va esser batiat dia 3 de maig de 1737. Fill de Miquel Masotí Monserrat (27) i Maria Rosselló Juan. Padrins: Pere Vicens i Catalina Mesquida.

Juny, 16.- A Ciutat feren unes festes que degueren tenir ressò. Els menestrals hi feren una "cabalgata borrical" i hi va haver curses de cavallers, en el Born: Fiestas por la elección del Gran Maestre D. Ramón Despuig. Solemne oficio en la Catedral; lunimarias que duraron tres días; cabalgata borrical que dispusieron los menestrales y fue muy aplaudida; corridas de alcancías en el Borne, por los Caballeros.

Un homo va vendre el seu fill, perque el fessin soldat, a un Sergent d'artilleria *que reclutava a la vila*. El batle Reus se'n va temer i donà avís del succés a l'Audiència i al Capità General, que ordenaren tornar arrere "l'operació".

La gent era salvatge a bastament; ho demostra el fet de que quan *se casaren dos viudos, la gent los féu renou amb corns, esquelles, picarols i coures; hi anaren el batle i alguns lloctinents per fer-los retirar i en les corregudes de la fuita un al·lot se rompé un braç.*

Al carrer del Juavert, a Can Massutí, hi va néixer una nina: Francina Aina era filla de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37)i Miquela Obrador, casats l'any 1725.

FRANCINA ANNA MARIA ROSA MASSOTÍ OBRADOR (65)

Llibre 18 (1737-1743), fol 11 d. Va esser batiada dia 17 de novembre de 1737. Havia nascut dia 16 Era filla de Pere Antoni Masotí Suñer (37) i Miquela Obrador Tugores. Padrins: Jaume Masotí (41) i Miquela Artigues. (Es padrí havia d'esser Jaume Massotí Suñer, germà del pare).

L'any acabà amb una tragèdia domèstica: *Quan passava per davant la porteria del Convent una dona amb un nin, fill seu, als seus braços,sortí el seu*

homo que perseguit per la justicia, estava acullit al sagrat del Convent i a mig del carre l'agafà pels rebosillos, la tirà en terra, li pegà amb una pedra i li féu una ferida.

1738

El dia 4 de gener, va morir el Batle Reial: *Morí a la plaça major Mateu Reus, apotecari, batle reial. Fonc enterrar a la capella del Repòs del Convent.* (La capella de la Mare de Déu del Repòs, és coneguda com a capella de Can Reus). El març el va substituir l'honor Jaume Banús.

Com sempre es vivia entre la violència: un jove volia matar son pare, *un soldat del regiment d'Ora de Ciutat pegà tres planissades amb el sabre a Joan Artigues el qual està al llit amb l'esquena tota blava. El batle arrestà un matrimoni que adesiara es pegaven.* El sagrat de les esglésies seguia com refugi dels perseguits, que quasi sempre eren malfactors: *Pegaren dues ganivetades a Jaum**e** Colom i el que les hi pegà se refugià al Convent de Sant Agustí.*

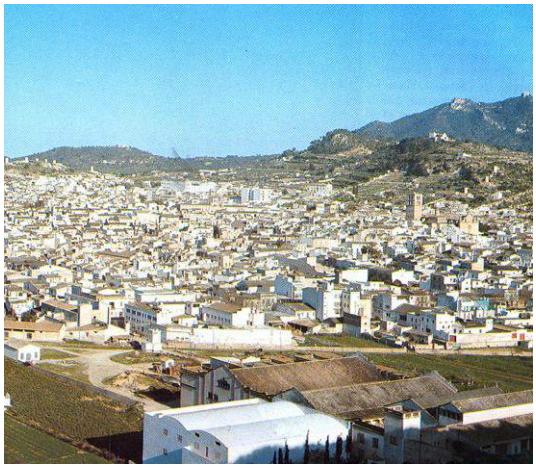
Varen entrar nous Regidors: Pere Joan Bennàsser, notari, Rafel Prohens, Joan Obrador i Antoni Vaquer. Quasi tot d'una varen nomenar rellotger, escrivà, fosser i maiol.

Els Regidors compraren pel refresc de Santa Margalida dos quartins de vi i 38 lliures de neu.

A Can Massutí tengueren un mort. El fet luctuós fou a la casa on vivia el difunt, al carrer del Castellet. **Mn. Llorenç Massotí Suñer**, era fill d'**Antoni Massotí Pou** (21) i Miquela Suñer, dels que fou el primogènit.

Rd. LLORENÇ MASSOTÍ SUÑER, Pvre. (35)

Va morir el 4 d'abril de 1738 (exactament 218 anys abans de que, davant la façana de Sant Jaume de Ciutat, ens coneguessim Na Caterineta i jo). **Mn. Llorenç Massotí**, que havia nascut el 1698, tenia al morir 40 anys. era el fill primer del mestre gerrer **Antoni Massotí Pou** (21) i Miquela Suñer, que s'havien casat l'any 1696.

Va viure al carrer del Castellet. Com hem pogut observar a través de les fitxes transcrites dels Massutí del segle XVIII, des de que fou capellà, va casar a quasi tots els seus parents, i va batejar a bastants dels seus fills.
De la "Historia de Felanitx", tom V, Mn. Bauçà, pp. 314 i ss.: *Siglo XVIII…Rd. Lorenzo Masutí. Falleció 28 abril 1738.* (Data errada).
Al fol 213 del llibre 4 de defuncions, llegim: *Lo* ***Rd. Llorens Massotí, Pvre****..- Als 4 d'abril d 1738; primer rebuts los sagraments administrats per lo Rd. Michel Soler, prevere i vicari, morí en esta parroquial en una casa en lo Castellet, y fonch enterrat en lo vas dels germans de St. Francesch de dita parroquial, lo Rd. Llorenç Massotí, prevere titular; lo qual feu obres pies en poder del Rd. Joan Caldentey, prevera, als 4 d'abril de 1738 en les quals, elegí en marmesors seus a* ***Antoni Massotí (Pou)****, son pare, y a lo dit Joan Caldentey, prevera… Primo dexa al Sr. Bisbe per son dret episcopal deu sous; al molt Rd.Sr. Rector o son Vicari per son dret parroquial, 5 sous; a la Terra Santa de Jerusalem per caritat 3 sous, y una missa baxa a Sant Salvador.- Ultimo manà que de sos bens fossen presas 50 lliures… de les quals pagats tots los gastos de son enterro y llegats pios predits, de lo restant li sien dites missas baixas a voluntat de dits sos marmesors… Cosme Obrador, Pvre. Archiver.*- Nota facilitada per Mn. Pere Xamena: Llorenç Massutí (mort 4 abril 1738): "**Lo Rd. Llorenç Massotí**, Pvre., titular, fill d'Antoni i Miquela Suñer rebuts los sagraments morí als 4 d'abril 1738 en una casa en lo Castellet i fonc enterrat en lo vas dels germans de St. Francesch de dita Parroquial". (Arxiu Parroquial, llibre 12 de morts, fol 122).

Hi havia manca de blat. Eren temps de carestia i els robatoris de queviures estaven al dia, així *entraren lladres a una casa i robaren totes les sobrassades i llangonisses.*

1739

Poc després del fet de les sobrassades, tancaren a la presó a un jove català que, endemés, havia robat botifarrons. També tancaren un altre homo que *havia robat farratge.- El batle es queixa al Comandant de la tropa i a la Reial Audiència de què els soldats roben fruita i hortalissa pels camps.*
L'agressivitat no mancava i anaven produin-se fets que serien sens dubte comentats a la vila:

A Porreres hi va haver una espècie de confabulació contra els traginers i apedregaren i pegaren a tots els que anaven a Felanitx.- *Dos joves es berallaren per qüestió d'unes messions de botar, i un pegà a un altre amb una pedra.* El jove ferit va morir passats uns dies*.- A devers el pou de Son Ramon dos homos se berallaren per qüestió de magranes.-*

Els Regidors prohibeixen que pasturin porcs per camins i establiments.

Eren anys de sequera a tot Mallorca, i *el Bisbe manà se digués a la Misa l'oració per demanar pluja.* A Ciutat, feren una novena a Sant Vicenç Ferrer, a l'església de l'Hospital, durant el mes de març. A l'abril, les pregàries per la

pluja es feren a la Seu i, després, a totes les parròquies i convents, fins el 13 de maig que, en acció de gràcies, va cantar-se un Te-Deum.

A Can Massutí passaren fets importants: Dia 11 de gener, naixia a la llar de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i Miquela Obrador, un infant, **Miquel Vicenç Massotí Obrador** (66), que donaria continuitat a la nostra branca de l'arbre geneàlogic. I dia 27 de gener, varen batiar a **Jaume Nicolau Massotí Julià** (59), fill de **Jaume Massotí Monserrat** (29) i Antonina Julià. Dia 10 de març nasqué **Miquela Rosa Massotí Obrador** (73), filla d'**Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Obrador. Dia 28 d'abril, fou batejada **Catarina Maria Massotí Noguera** (47), nascuda del matrimoni de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Aina Noguera. Dia 23 d'octubre varen batiar a **Miquel Vicenç Massotí Rosselló** (52), fill de **Miquel Massotí Monserrat** (27) i Maria Rosselló.

Contrapunt a tants motius de gaubança, va esser la mort d'un nin de deu anys, **Antoni Joaquim Massotí Obrador** (62), fill major de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i Miquela Obrador. Va morir dia 9 de setembre, en el carrer del Juavert, quan feia només vuit mesos que havia nascut el seu germà **Miquel** (66).

CATARINA MARIA ROSA MASSOTÍ NOGUERA (47)

Filla de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Antonina Aina Noguera Perpiñà. Fou batiada dia 28 d'abril de 1739. Varen esser padrins: Sebastià Mestre i Catalina Nadal. (Cfr. Llibre 18 baptismes, fol 48).

MIQUEL VICENS NICOLAU MASSOTÍ ROSSELLÓ (52)

Fill de **Miquel Masotí Monserrat** (27) i Maria Rosselló Juan. Batiat dia 23 d'octubre de 1739. Padrins: Pere Antoni Ramon i Ursola Puigros. (Cfr. Llibre 18 baptismes, fol 57 d.)

JAUME NICOLAU JOSEPH MASSOTÍ JULIÀ (59)

Va esser batiat dia 27 de gener de 1739. Així consta al fol 40 d. del llibre 18. Fill de **Jaume Massotí Monserrat** (29) i Antonina Julià Balaguer. Padrins: Mateu Tauler i Joana Mª Obrador (Aquesta devia esser l'esposa d'Antoni Jaume Massotí Suñer (40), cosí del pare i, per tant, oncle del batejat).

ANTONI JOAQUIM MASSOTÍ OBRADOR (62)

Al fol 241 del llibre 4 de defuncions, figura la d'**Antoni Joaquim Massotí Obrador**, als 10 anys: 9 setembre de 1739. Mig cos (això vol dir que era jovenet de 10 a 14 anys). *Als 9 setembre 1739, primer rebut el sagrament de la santa unció, morí en esta parroquial, en una casa del carrer del Juavert y fonch enterrat en lo vas del Nom de Jesús, Antoni Masotí, fill de* ***Pere*** (37) *y de Miquela Obrador, conjuges lo qual no feu obra pia per no tenir edat…*

MIQUEL VICENÇ JOSEP MASSOTÍ OBRADOR (66)

Avi de sa nostra branca. Va néixer dia 11 de gener de 1739. El batiaren dia 12. Fill de **Pere A. Masotí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores. Padrins: Antoni Obrador (devia esser parent de sa mare) i **Miquela Masotí** (Suñer) (389 (germana del pare). (Cfr. fol 38 d., llibre 18).

MIQUELA ROSA RITA MASSOTÍ OBRADOR (73)

Va néixer dia 10 de març de 1739. La batejaren dia 11. Filla d'**Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Mª Obrador Barceló. Padrins: **Antoni Massutí** (Pou) (21) i Joana Mª Barceló. (avi patern i avia materna). (Cfr. fol 44, llibre 18 baptismes).

1740

Hi va haver canvi a la parròquia, el Rector Mn. Joan Vives i Massanet, renuncià a favor del seu nebot Dr. Joan Vives i Melis, que abans havia estat rector de Sant Miquel, de Ciutat.

Un batalló de soldats granaders s'instal·là a Felanitx. *El Sr. Intendent mana als Regidors que preparin una casa per hospital dels soldats.*

Un succés passat a Ciutat, que necessàriament a les viles havia de tenir transcendència, degué d'esser comentat per tothom. Era certament molt singular i mostrava com aquella societat era bojament classista: En la tarde de este día un caballero mató a estocadas a una hermana suya, al parecer por haber ésta contraido legítimo matrimonio con una persona de condición inferior a la de la familia de ambos. El asesino se asiló en el convento de Jesús, extra-muros, y falleció en él en 4 de agosto siguiente.

Dia 27 d'abril va néixer, a la llar d'**Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Maria Obrador Barceló, una nina.

MIQUELA MARIA MASSOTÍ OBRADOR (74)

Batiada dia 28 d'abril de 1740. Va néixer dia 27. Filla d'**Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Mª Obrador Barceló. Padrins: Bartomeu Obrador i Joana Suñer. (Parents segurament del pare i de la mare). (Cfr. Llibre 18 baptismes, fol 71 d.).

El mes de juny, va morir el "Gran Maestre" de l'Ordre de Sant Joan de Jerusalem, D. Ramon Despuig.

Octubre, 3.- *Es rebré orde de tocar de mort per la Serenísima Senyora Dª Maria Ana de Neoburg, Reina que fonc d'Espanya, esposa del Rei Carles II.*

Començà, el mes d'octubre, la Missió, que acabà el desembre. *Hi hagué a lo darrer molt de fruit. Combragaren en ella 3.000 persones. La predicaren tres Pares de Sant Vicenç de Paul, dels quals fou el director el P. Salvador Barrera.*

A Sant Salvador celebraren la festa del Patrocini de la Mare de Déu i de la Passio Imaginis, hi predicà Fr. Gabriel Obrador, agustí.

Davall un garrover, en el Serral, trobaren un soldat valencià del Regiment de la Corona que s'havia penjat.

1741

Una noticia de Ciutat inquieta a Felanitx: A pesar de los esfuerzos hechos por el país para evitarlo, acudiendo reverentemente al Monarca, por Real Orden… se estancó en Mallorca el aguardiente, como lo estaba en los reinos de Castilla. Publicose dicha disposición…y se concedieron cuatro días para denunciar el aguardiente que se hallara en toda la isla. Empezose a vender en los estancos el día 3 de septiembre, y lo único que se dispuso en alivio de los cosecheros fue que, si querían extraerlo, pagasen un cuartín por cada 8, un real de plata por cuartín y el 15 por 100 a la Real Aduana.

Preocupava als Regidors l'estany de l'aiguardent, molt perjudicial per a la vila. Un membre de la Corporació, Joan Salvador Veny, assistí, a Ciutat, a una reunió convocada pels Síndics clavaris de la part forana, per tractar el tema. *La nostra vila, com moltes altres, contribuirà amb diners per enviar un propi a Sa Majestat per veure si llevarà l'estany de l'aiguardent.* També inquietava els Regidors, el fet de tenir a Felanitx quarters de soldats. Els militars, endemés d'ocasionar dispendis en quantitat considerable, eren l'origen de moltes bregues i calamitats. A més a més hi havia molta necessitat, i els Regidors, una vegada més, havien d'ajudar als pobres de la vila.

Segurament que la penúria forçava, amb molts casos, a la delinqüència.

Gener, 30.- *Tancaren a la presó un homo que havia robat gallines, però fugí..*- Abril, 24.- *Un homo pegà a la dona amb un bastó i li rompé el cap, ell se refugià al sagrat del Convent.*- Maig, 10.- *Els Dragons robaren quinze gallines; el Batle féu posar guardes a les entrades de la vila per vigilar que no entrassen robos i al vespre hi hagué tocs entre els lloctinents de la vila i alguns dragons.* Maig, 27.- *A una casa de la part de la marina a una llegua lluny del poble compareguer dos bandejats armats de ganivets flamencs i pistola, demanaren sopar i llavors robaren doblers i joies. Donaren part al batle i al comandant de la tropa i sortiren soldats a perseguir-los.* Setembre.- *Pegaren foc a les cases de Gabriel Caldentey i feren altres excessos en la seva heretat.- Hi hagué arcabussades i tirs de pistola devers Son Ramon.*

Noves escandaloses per a devers Ciutat, arribarien a la vila: Agost, 6.- En la madrugada de este día una Religiosa del Convento de la Misericordia huyó de su convento en compañía del Teniente del Regimiento de Dragones de Orán Don Manuel de Bustillos. Descolgóse dicha monja desde una tribuna de la iglesia, y, dejando sus hábitos, disfrazada de hombre, salió por la puerta con aquel oficial, a cuya casa fue, permaneciendo en ella breve rato, y escapándose luego de la ciudad por un desaguadero que había entre la Puerta del Muelle y el Cuartel de Dragones, se embarcaron ella y su raptor con pasaportes falsos en un gánguil francés que pasaba a Almería. Conocida la fuga y puesta por el Obispo en noticia del Comandante General, se dispuso

que inmediatamente saliese en persecucíon de los fugitivos el jabeque correo, llamado León, al mando del patrón Antonio Barceló.- El 9 fue descubierto por Barceló el gánguil francés, a 30 leguas de Cartagena; apresado con su tripulación y pasajeros, entró el jabeque correo en el puerto de Palma el 16 a la una de la tarde. Devuelta la Religiosa a su convento y encausado Bustillos militarmente, fue condenado a muerte, y aprobada por el Real Consejo de Guerra esta sentencia, se ejecutó en el Borne de Palma el día 4 de mayo de 1742, siendo decapitado por medio de un mecanismo que se dijo inventado por el mismo reo. Era Bustillos casado y de edad de 30 años. Enterrósele solemnemente en Montesión.- En cuanto a la Religiosa se sabe que fue condenada por sus superiores a reclusión perpetua, privación de voz activa y pasiva y de ejercer empleos en la comunidad, en la que había de ocupar siempre el último lugar; ayuno dos veces a la semana a pan y agua, y dos disciplinas en iguales periodos, besando los pies a las Religiosas reunidas en capítulo; y finalmente prohibición de salir al locutorio, no siendo por razón de visita de sus padres. Falleció la delincuente el día 4 de mayo de 1781, a los 40 años justos del suplicio de su raptor. (El mecanismo inventado por Bustillo para su ejecución… es el aparato conocido en Francia por “la guillotine”. Fue tal la conmiseración general que causó aquel tremendo castigo, que se temió un alzamiento popular para librar de él al reo).

També aquest any a Can Massutí tengueren novetats, que foren bones gràcies a Déu: el dia 2 de juliol va néixer a la casa de **Jaume Massotí Monserrat** (29) i Antonina Julià, una nina que s’anomenà **Joana Maria** (60). I dia 2 de novembre, el naixement fou a la casa de **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Antonina Noguera, aquesta vegada un nin, **Pere Joan** (48). El 24 de desembre, vigília de Nadal, nasqué **Francina Maria** (67), a la casa de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores. Finalment, el dia 30 de desembre vengué al món **Joana Maria** (75), filla d’**Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Mª Obrador.

PERE JOAN VICENÇ NICOLAU MASSOTÍ NOGUERA (48)

Va néixer dia 2 de novembre de 1741, el batiaren dia 3. Fill de **Llorenç Masotí Monserrat** (24) i Antonina Noguera Perpiñà. Padrins: Jaume Obrador i Francina Rosselló. (Cfr. Llibre 18 baptismes, fol 109 d.).

JOANA MARIA MASSOTÍ JULIÀ (60)

Al llibre 18 de baptismes, fol 100 d., figura que va néixer dia 2 i va esser batiada dia 3 de juliol de 1741. Filla de **Jaume Masotí Monserrat** (29) i Antonina Julià Balaguer. Padrins: Joan Obrador i Maria Barcos, natural de la parròquia de Mundia.

FRANCINA MARIA ROSA MASSOTÍ OBRADOR (67)

Al llibre 18 de baptismes, fol 113, consta que la varen batiar dia 26 de desembre de 1741. (Va néixer dia 24). Filla de **Pere Antoni Masutí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores. Padrins: Miquel Veiñ i Magdalena Obrador.

JOANA MARIA ROSA XERAFÍ MASSUTÍ OBRADOR (75)

Figura en ell llibre 18 de baptismes, fol 118. La batiaren en dia 31 de gener de 1742. Havia nascut el 30 de desembre de 1741. Filla d'**Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Mª Obrador. Padrins: **Jaume Massotí (Suñer)** (41) i Bàrbara Obrador. Probablement el bateig va esser dia 31 de desembre de 1741, i per error posarien el mes de gener. Un mes d'espera per batejar a un infant era, llavors, massa temps.

1742

La impetuositat pròpia de l'element militar, es convertia sovint en agressivitat, que importunava a les gents normals i altrament s'estenia com una taca d'oli. *Bregues entre quatre dragons a una taverna, i ganivetades a dos paisans que los volien departir i treura defora.- Brega entre cinc homos; hi hagué ferits.- A davall el porxo de la Sala fixaren un paper amb gloses infamatòries que començaven: "Jo he tengudes noticies…" i acabaven: "encara m'han quedades ses millors dins es tinter".*

Els Regidors tragueren el donat de San Salvador perquè molta gent es queixava d'ell; hi posaren Jaume Sunyer (a) Renqueta.- A la parròquia va predicar la quaresma Fr. Miquel Caimari, *ex custodi de la província d'observants.- Hi havia al Convent 17 frares de missa i 5 llecs.*

Els Regidors fan el tot per tot perquè es llevi l'estany de l'aiguardent i en deixin fer a tothom.- L'aiguardent estanyaren lo any 1742 i lo any 1745 morí Felip V i llavors llevaren lo estany, però quedà el dret d'aiguardent i a Ciutat havien de pagar per cada quartí que entrava 1 lliura 10 sous de dret.

A principi d'any varen batejar a **Joana Anna Massotí Rosselló** (53), filla de **Miquel Massotí Monserrat** (27) i Maria Rosselló. Al començar desembre, va morir **Miquela Rosa Massotí Suñer** (38), filla d'**Antoni Massotí Pou** i Miquela Suñer Forner, i casada, l'any 1725, amb Antoni Obrador Caldentey. Vivien a la possessió de Son Negre.

MIQUELA ROSA MARIA MASSOTÍ SUÑER (38)

El llibre 5 (1742-1747) de defuncions, hi consta: ***Miquela Masutí**, vda. 5 desembre 1742. Als 5 desembre 1742, rebuts los sagraments, administrats per lo Rd. Matheu Tauler, Pvre. i Vicari, morí en esta parroquial, en una possessió anomenada Son Negre. Foch enterrada en lo vas dels confrares de Ntra. Sra. del Roser, Miquela Masutí, viuda de Antoni Obrador, filla de **Antoni*** (21) *i Miquela Suñer, conyuges…En les seves obres pies que feu i firmà als 2 de desembre de 1742 en poder del Rd. Mateu Tauler, Pvre. i Vicari. Elegí marmesors al dit **Antoni Massutí*** (21)*, son pare, a **Pere Massutí*** (37)*, son germà, y a Jaume Obrador fill de Pau son nebot. Elegeix sepultura…en lo vas de los confrares de Ntra. Sra. del Roser de dita parroquial…Primo al Molt Rd. Sr. Rector o Vicari… mes vol que de los bens…trenta lliures…la moneda de Mallorca per una volta…de los quals pagats los gastos de los…drets…sinch misses al Roser…una a Sant Salvador…Misses baxes a voluntad…de dit marmesors…*

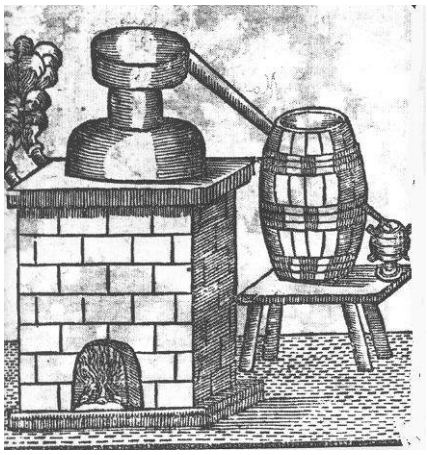
JOANA ANNA MASSOTÍ ROSSELLÓ (53)

Llibre 18 de baptismes, fol 119: Batiada dia 15 de febrer de 1742. Va néixer dia 14. Filla de **Miquel Massotí Monserrat** (27) i Maria Rosselló Juan. Padrins. Sebastià Mesquida i Maria Anna Nicolau.

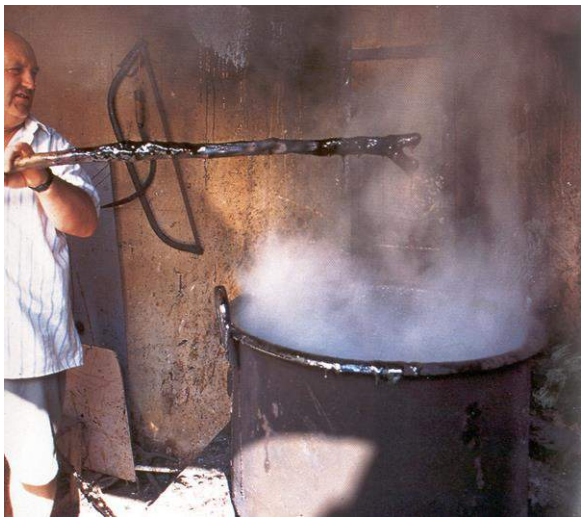
L'autoritat, centralista des del fi de la guerra de successió, així mateix mostra alguna consideració a Mallorca, tal volta per mantenir amb fermesa l'estany de l'aiguardent, que tan perjudicial era aquí. Per medi d'una crida a tota l'illa, es va permetre la introducció de tota classe d'indianes i blavets, aunque con prohibición de importarlos a otros reinos de España, en los cuales debían satisfacer los correspondientes derechos de Aduana.

1743

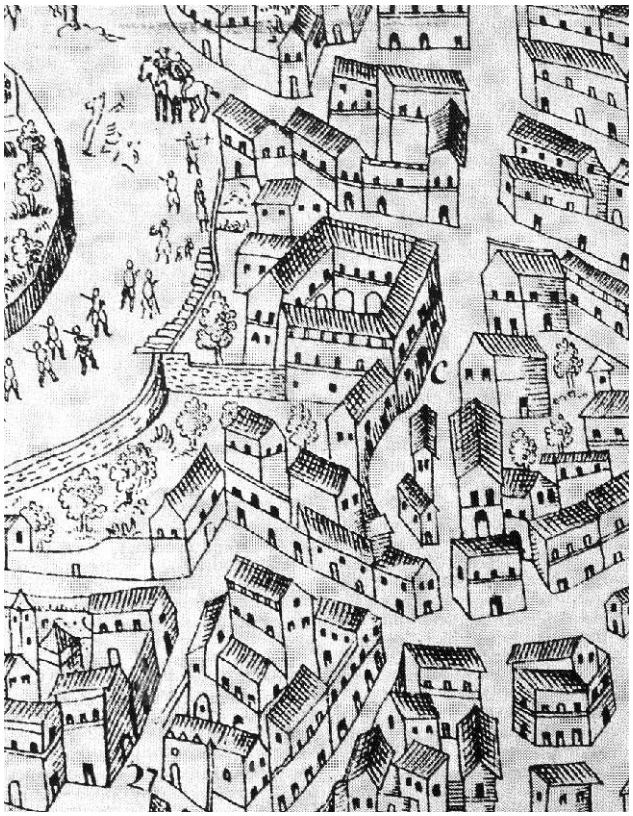
Jurà el nou batle Antoni Vaquer. Entraren els Regidors nous: Jaume Banús, Francesc Bennàsser, Rafel Prohens i Bartomeu Vaquer.

Els frares del Convent decidiren vendre els alambins ja que no es podien servir d'ells per haver posat novament l'estany de l'aiguardent Els Regidors, per la seva part, treballaven per aconseguir *llevar l'estany d'aiguardent tan perjudicial als particulars de la nostra vila.- Els administradors de la renda de l'aiguardent no deixen comprar raïms als particulars i cometen altres excessos que els Regidors faran a sebre al Síndic de la Part Forana que es troba a Madrid per tractar d'arreglar aquest assumpte de l'estany de l'aiguardent tan greu i perjudical a la república.*

Als 14 d'abril que era el dia de Pasqua féu una gelada o vent en la nit que matà les vinyes de tota Mallorca, i les figueres, magranes, faves i blat per moltes parts, que ja mai tal estrago s'havia vist a Mallorca, però de blat hi va haver mitja anyada, l'ordi fonc molt poc, les vinyes tornaren treure alguns aixiglons i maduraren molt tard.- En aquest any ferem Pasqua florida als 14 abril i va fer tot lo dia una diada tan freda, i nit que primer vingué, un aire tan mal, que de les quatre parts de les vinyes del terme de Felanitx, en va cremar tres, hi va haver tan poca verema que solament no arribà a la tercera part dels altres anys.

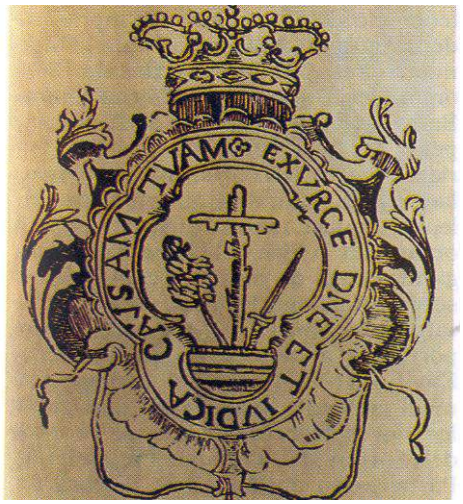
Fragment del planol d'Antoni Garau (1644) amb les cases de la Inquisioció'

El bisbe Fr. Benet Panyelles tornà a confirmar.- Els Regidors encarregaren dues pintures: el retrat de l'inquisidor Caselles, que era felanitxer, i un quadre de Santa Bàrbara.- Aquest any començaren el retaule del Nom de Jesús, que va fer mestre Andreu Carbonell i va daurar mestre Gregori Herrera.

En el llibret "Florescencia del Clero de mi Tierra", Mn. Cosme Bauçà, parla de l'inquisidor **Guillem Caselles**:

Originario de los antiguos propietarios del predio Son Quelles, corrupción de Caselles. Ya en su infancia manifestó preferencia a la vida contemplativa. Vistió el hábito de monje jerónimo, y ordenado sacerdote, en 17 de marzo de 1469 pasó a los dominicos de Mallorca, donde leyó teología, y habiendo desempeñado igual ministerio en el convento de Tortosa, obtuvo el título de maestro en dicha facultad. En 1476 predicó la cuaresma en la parroquia de Felanitx su patria. Como varón docto recorrió todos los grados de la religión, fue nombrado socio asistente a un capítulo provincial a celebrarse en 1491, y consiguió el distinguido cargo de Inquisidor general de Cataluña, Cerdeña y Mallorca.- Prueba de su gran talento y del aprecio que merecía a la Corte Romana, es que habiendo en la iglesia de Santo Domingo una imagen de la Virgen con estos versos al pie: "Non abhorres peccatores- sine quibus nunquam fores- tanto digna filio", algunos indiscretos propagaron que dichos versos contenían una falsa doctrina, y Caselles sosteniendo lo contrario, pasó a Roma a consultarlo con el pontífice Sixto IV, y triunfó la opinión de nuestro sabio compatricio.- Omitiendo otros apreciables sucesos que hacen distinguido su nombre, no debo callar el amor que tenía a la patria que le vió nacer, y para demostrarlo y dejarle un testimonio de su cariño, costeó la mina y canal que conduce las aguas de la fuente a los abrevaderos y lavaderos existentes a la salida del pueblo, camino de Campos. Su óbito ocurrió en julio de 1516, en el convento de Dominicos de Mallorca, después de larga y penosa enfermedad…- En el Consistorio de Palma existe su retrato, copia por R. Carlota, con la inscripción que a la letra dice: "El P.M. Fr. Guillermo Caselles, natural de Felanitx y gran bienechor d'este pueblo, teólogo insigne y dos veces prior del convento de padres predicadores de Palma, del cual era hijo. Murió inquisidor general de Cataluña,Cerdeña y Mallorca en julio de 1516. (Cfr. pp. 25 i 26).

Escut del Tribunal de la Inquisició

Un frare del Convent, tots els diumenges i festes, celebra missa a Son Mayol.

Els Regidors acorden empedrar el carrer major, des del plà de la font, perquè està molt espenyat.

Novembre, 26.- Falleció el Obispo D. Fray Benito Pañellas y Escardó; el 29 se le enterró en un magnífico sepulcro, en la capilla que había costeado y dedicada a San Benito.

1744

En los anys 1744, 1745 i 1746, foren les aigües molt copioses i algunes amb excessos i també neus gelades que cremaven los arbres i los ullastres; a moltes parts ho va secar tot i moltes vinyes i figueres; el calabruix o pedra el dia 9 agost fonc tan excessiu en algunes parts que tomà les teulades i fruites i moltes vinyes i arbres copejats i fonc a la part de Binifarda i Marina.

Persisteix el problema de l'estany de l'aiguardent; a Ciutat han convocat una altra junta, a la que hi assisteix un Regidor de la Vila.

Aquest any la Vila va adquirir una pintura del cartoixà Sebastià Nicolau. Heus aquí un personatge que meresqué esser comptat en la "Florescencia del Clero" per Mn. Cosme Bauçà:

Sebastián Nicolau es originario del predio So'n Calderó, donde vino al mundo el 15 agosto de 1577. En su juventud, conocedor ya de los peligros que abundan en la sociedad, vivió cuanto pudo retraido de ella, dedicado al estudio y a la lectura de libros piadosos. Acompañado de un amigo pasó cierto día a visitar el Real monasterio de la Cartuja de Valldemossa, y prendado de las ventajas de la santa soledad y ocupaciones de los monjes residentes en aquel asilo, vistió la cogulla de San Bruno, el 15 de junio del año 1597.- Por sus raras virtudes, singularmente por su espíritu de continua oración, mereció alto

aprecio de sus cohermanos y contemporáneos. Elegido prior, fue en este cargo modelo de superiores, como había sido dechado de súbditos. Y por su santidad de vida, obtuvo del cielo el don de hacer milagros, como narran todos sus biógrafos.- Admirado y aclamado como santo, con dulce y admirable sosiego durante su última enfermedad, miró acercarse el último momento de su peregrinación, y rindiendo su alma, con risueño semblante, en manos del Justo Juez de vivos y muertos, acabó pacífica y felizmente, un domingo, a 19 febrero del año 1662.- En aquel tiempo se hallaban en su monasterio con carácter de Visitadores, los Padres José de Illa y Simón de Billi, los cuales continuaron en honor del finado, en las Actas de Visita, esta laudatoria partida: "Abiit eorum unus in coelum. Nobis videntibus, non utique nostri judicii metu, sed fatiscentis naturae defectu, quippe plures annos, Prioris múnere functus, post longos et duros agones, duodecim et amplius lustris, in órdine laudabiliter exactis, sactissimo fine quievit".- Los Jurados del Reino, venerando la memoria del P. Nicolau, con el deseo de eternizar por medio del pincel la fisonomía de aquel semblante donde se miraban impresas la modestia y la penitencia, costearon un retrato de nuestro paisano, el mismo que en la actualidad se conserva en el Consistorio de la capital, con una inscripción latina que dice: "R. D. Sebastianus Nicolau, Monachus cartusiensis.- Obiit anno 1662 etatis suae 85.- Februarii 19.- Clarus et insignus miraculis".- Igualmente existió otro en el Consistorio de Felanitx hasta la revolución de 1868. (Cfr. Bauçà, ob cit., pp. 47, 48)

A Can Massutí hi tornà a haver naixements, a les cases de tres germans: **Jaume Massotí Monserrat** (29), **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i **Miquel Massotí Monserrat** (27), hi varen néixer nins. Una nina nasqué a la d'**Antoni Massotí Suñer** (40).

LLORENÇ VICENÇ NICOLAU MASSOTÍ NOGUERA (49)

Va néixer dia 21 i va esser batiat dia 22 de març de 1744. Fill de **Llorenç Masotí Monserrat** (24) i Antonina Noguera Perpiñà. Padrins: Antoni Pou i Catharina Garí. (Cfr. Fol 31, llibre 19).

LLORENÇ VICENÇ NICOLAU MASSOTÍ ROSSELLÓ (54)

Al fol 32 del llibre 19 de baptismes, hi ha anotat el seu bateig: dia 4 d'abril de 1744 (dia per dia, 212 anys abans que Na Caterineta i jo ens coneguéssim, davant Sant Jaume de Ciutat). Havia nascut dia 1 d'abril. Fill de **Miquel Masutí Monserrat** (27) i de Maria Rosselló Juan. Padrins: Martí Jordi i Sebastiana Binimelis.

LLORENÇ NICOLAU MASSOTÍ JULIÀ (61)

Va esser batiat dia 17 de febrer de 1744. Fill de **Jaume Massotí Monserrat** (29) i Antonina Julià Balaguer. Padrins: Antoni Massutí i Catharina Julià. (Podria tractarse d'Antoni Massotí Monserrat (28), germà del seu pare). (Cfr. fol 28 d., llibre 19).

CATARINA ANNA MASSOTÍ OBRADOR (76)

Al llibre 19 (1743-1748) de baptismes, al fol 28, consta que va néixer dia 10, i va esser batiada dia 11 de febrer de 1744. Filla d'**Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Maria Obrador Barceló. Padrins: **Antoni Massotí (Pou)** (21), el

seu avi patern, i Maria Barceló (podria esser l'avia materna: Joana Maria Barceló)

Abril, 26.- A Ciutat, a la Seu, varen cantar un solemne Te-Deum, quan es va conèixer la noticia del nomenament del nou Bisbe de Mallorca: Mons. José Antonio de Zepeda.

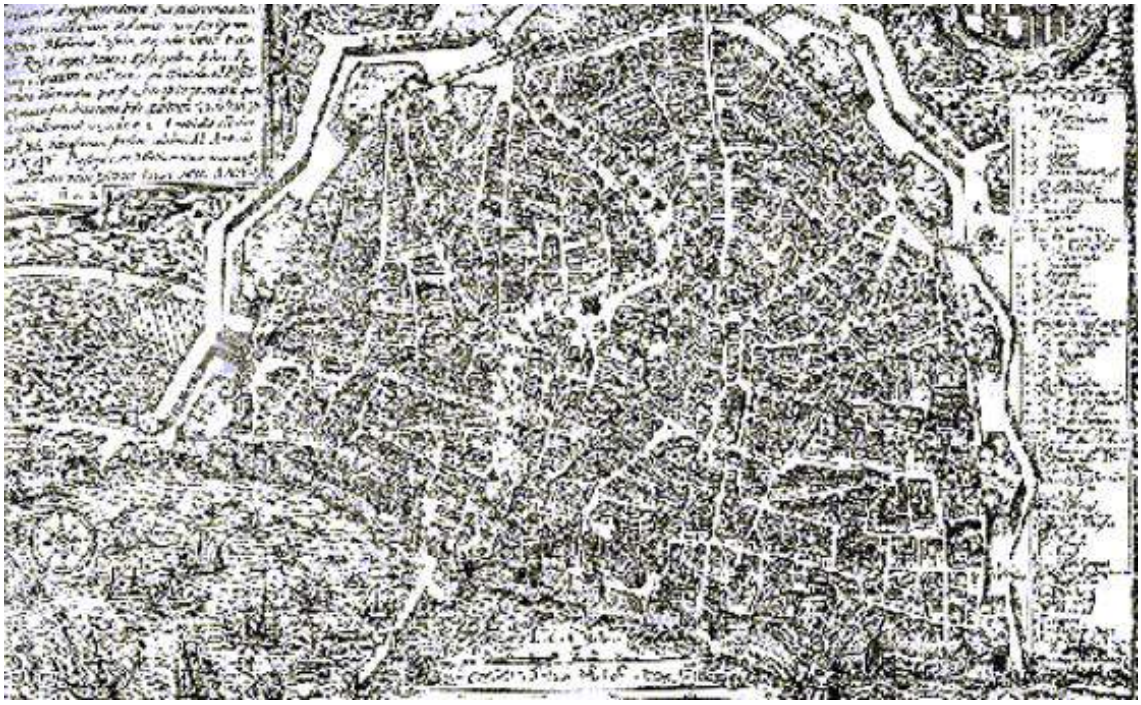
A Ciutat, des de l'any 1742, se feien representacions en el corral de les comèdies, que feia temps estava tancat com a teatre, ja que l'havien fet servir de quarter de soldats. Les companyies deixaven una part dels seus ingressos a benefici de l'Hospital, que era propietari de l'edifici.

Llegó de Valencia una compañía de comediantes con permiso para representar en Mallorca… con la condición de lo que excediera de 25 libras en el producto de las entradas, fuese su tercera parte para el Hospital. El autor y primer galán era José Martínez. Gustó mucho la compañía: representaron siete veces la comedia del Bto. Raimundo Lull y obtuvieron 433 libras…

El mes de novembre va començar a Ciutat una epidèmia, que els metges no varen poder classificar, i que produïa molts morts, a vegades 30 cada dia. La malaltia durava quatre o cinc dies, era excepcional que el pacient se salvés.

1745

La terrible epidèmia, se va estendre a tot Mallorca. A Felanitx foren molts els morts.

Gravat d'Antoni Garau de 1644 mostrant amb tota claredat el traçat en zig-zag de les muralles que envoltaven el casc antic i a on comença l'epidèmia que després es va estendre a tota Mallorca

La epidemia que afligió a Palma el año anterior y principio de éste, s extendió al interior de la isla, causando estragos en muchos pueblos, y durando hasta muy entrado el invierno. En Santa Eugenia apenas quedó habitante alguno y, según se calculó, las víctimas causadas en toda la isla llegaron a 10.000.

L'any coranta cinc entrà.- per divina voluntat,- vengué tal malignitat que en la ciutat comendà.- i tots aquells que trobà o mort o estremunciat.

Morí gran part del jovent,- en la més florida edat; bé se demostrava airat- el gran Déu omnipotent- desplegant sobre la gent- tan terible enfermedat-… El doctor en arribar,- después que polsat havia,- lo primer que disponia- confessar i combregar- o fer-lo estremunciar- si acàs hi afegia…(Part d'unes gloses de En Tià de la Reial).

Un Pare del Convent celebrava Missa a Albocàcer, cada diumenge.

Maig, 2.- Arribà a Mallorca el nou Bisbe, D. José de Zepeda. El 15 se solemnizó su entrada en la forma de costumbre, pero se le dispensó el obsequio extraordinario de asistir a la procesión 2 compañías de infantería del Regimiento de Sevilla y un piquete de Dragones del de Batavia, a las órdenes del Sargento Mayor de la Plaza.

Malgrat els horrors de la pesta, el poble celebrava, el millor que podia, les festes de Nadal. *La Vila comprà 5000 neules per penjar a l'església parroquial per les festes de Nadal, com és costum.*

1746

El govern de Madrid va refer-se de la seva anterior lliberalitat: Bando prohibiendo todo género de telas indianas, a excepción de las fabricadas en Cataluña.

Entrà batle l'honor Gabriel Xamena de Son Xamena.

Els dies 11 i 12 de març va fer una nevada *mai vista*. Va causar estrall a les vinyes, figueres i demés arbres, *especialment per llocs plans i comellars.*

Uns dies després, nasqué a Can Massutí una filla de **Miquel Massotí Monserrat** (27) i Maria Rosselló Juan.

JOANA ANNA MARIA MASSOTÍ ROSSELLÓ (55)

Batiada dia 20 de març de 1746. Filla de **Miquel Masutí Monserrat** (27) i Maria Rosselló Juan. Padrins: Honofra Fiol i Joana Masutí (deu esser **Joana Mª Masutí Monserrat** (23), que era tia seva i esposa de Joan Pou "Angelot"). (Cfr. Llibre 19, fol 75).

Juliol, 16.- Comuniquen al Comandant General, que el dia 6 havia mort el rei Felip V.

Agost 23 i 24.- Doblaron todas las campanas de la ciudad, por orden del Obispo, y dijeron misas todos los sacerdotes seculares y regulares en sufragio

del alma de S.M.- El 26 se publicó un pregón mandando vestir de luto a todos los vecinos, sin distinción de personas ni sexos.

Setembre, 18.- El nuevo Rey D. Fernando VI escribió al Cabildo pidiéndole que hiciera rogativas *por sus reales aciertos* y en este día se celebraron en la Seo, con asistencia del Comandante General, Obispo, Autoridades y gran concurso de gentes de todas clases; por la tarde tuvo lugar procesión que fue a la iglesia del Hospital, acompañándola toda la nobleza.

Dia 30 de desembre, a la Seu, va celebrar-se el solemne funeral pel rei mort, que va oficial el Bisbe de pontifical.

1747

Entraren els Regidors nous Rafel Prohens, Antoni Ramon, Miquel Veny i Joan Maimó.- Un Regidor va assistir a la Junta que se celebrà a Ciutat, convocada pels Sindics clavaris de la Part Forana *per tractar de la nova contribució de l'equivalent de l'estany de l'aiguardent que se suprimí.*

Dia 14 de gener, a la possessió dels Obrador de la Casa Vella, va morir **Catalina Rosa Masotí Suñer** (39). Havia nascut dia 10 d'abril de 1706. Batejada dia 11 i confirmada l'any 1713.Va casar-se el 3 d'abril de 1727.

CATALINA ROSA MARIA MASSOTÍ SUÑER (39)

La seva mort està anotada al llibre 5, fol 197: *Als 14 janer 1747, rebuts los sagraments…morí en una possessió dita Casa Vella,* ***Catalina Massotí****, filla de* ***Antoni*** (21) *i de Miquela Suñer, conjuges, muller empero de Mateo Obrador de la Casa Vella…feu obres pies en poder de Antoni Vaquer, Vicari, als 21 de desembre de 1746; elegí marmesors los dits son pare i marit, y* ***Pera Masotí*** (37) *son germà…Sepultura en lo vas de Ntra. Sra. del Roser y fonch enterrada en lo dit vas…(Ordena misses baixes) (Foren testimonis: Jaume Obrador, de la possessió Son Negre, i Miquel Artigues de Son Pinta)* Va dir-me Mn. Joan Rosselló, l'arxiver, que els Obrador de la Casa Vella, "Cavea", eren gent important a Felanitx; un dels seus va esser el famòs metge de la Reina.

El dia 16 de gener, varen beneir l'estàtua de Sant Antoni de Viana, que havia tallat Gregori Herrera. La posaren a la parròquia.- El bisbe Mons Josep de Zepeda, féu visita pastoral. Jaume Obrador, de Cas Concos, li demanà permís, perquè es pogués celebrar missa a l'oratori públic edificat pel seu pare, dedicat a Sant Gregori Magne.- El rector, Mn. Joan Vives Melis, comissionat pel prelat, inspeccionà l'oratori, i el bisbe concedí l'autorització.

Encara que no tanta com abans, també es produïren mostres de violència. *Donaren una pallissa a Antoni Julià (a) Sant Roc, quan sortia d'una taverna, el vespre.- Un homo pegà a sa dona i li feu dues ferides molt perilloses al cap.*

La vila gastà 15 lliures pels focs de Santa Margalida i, *posaren, com era costum, unes 5000 neules per adornar l'església.*

A Ciutat succeïren uns fets violents i summament penosos. La noticia del que havia passat el mes de gener, havia de causar necessàriament alarma. El dia 6 de gener i següents, hi va haver grans festes per la proclamació de **Ferran VI**, amb lluminàries, cavalcades, processons…

A estas extraordinarias demostraciones de alegría correspondió el nuevo proclamado Rey, en breve, con una rigurosa leva… para aumento de sus tropas, la que se ejecutó con el mayor rigor, así en esta capital como en las villas… Enero, 31.- Fue el más fatal de Mallorca: dicho día, a cosa de las siete de la tarde, fueron detenidos todos los hombres solteros, que se encontraron por la calle, de cualquier grado, condición o estamento que fuesen , aunque gozasen del privilegio militar, así Familiares del Santo Oficio, como Ministros de Cruzada, tonsurados, ordenados de Menores etc.: cogieron 1.400 en la ciudad y los pueblos y los llevaron al baluarte de San Pedro, con la circunstancia de que si no eran hallados los hijos, se apoderaban de los padres, y en las tiendas de los artesanos eran presos los maestros si no se encontraban los oficiales. Y lo peor, y que no tenía consuelo, era que el Comandante General no quiso admitir súplica ni réplica alguna. Los días 1, 2, 3, 4 y 5 de febrero continuaron haciéndose levas; llamaban a las casas de noche y quitaban a los hijos del lado de sus padres; atábanlos como facinerosos y los llevaban a la cárcel, y después, atados sobre caballos, con escolta de soldados, eran conducidos al Castillo de Bellver… En la plaza no se encontraba ninguna clase de verdura ni otras cosas que comprar, porque los payeses que llevaban aquellos mantenimientos eran detenidos a las puertas, retrayéndose los otros de venir a la ciudad, y llegando casi a producirse hambre.- Lo que causaba mayor làstima era ver una multitud de mujeres cargadas con sus hijos pequeños, y otras pobres viudas y ancianas, llorando y pidiendo justicia a Dios porque en la tierra no se les escuchaba, pues si acudían al Comandante o al Alcalde, en vez de

consolarlas, las insultaban y arropellaban los soldados a palos y culatazos en la cabeza, pecho y espalda, lastimando a muchas. En fin eran días de tribulación y miseria, y en verdad podemos decir *beati esteriles et ventres qui non genuerunt et uberaque non lactaverunt*.- Dia 23 de febrero todavía prosigue la persecución: ha mandado el Comandante a todos los Profesores de las Escuelas que den lista de sus discípulos, y han empezado a coger licenciados, de suerte que los doctores de Teología y los de Filosofía no han tenido a quien dictar, y los Maestros de Gramática solo tenían en las clases muchachos muy pequeños… 3 de marzo.- Aún continua cogiéndose gente para la leva; Mallorca es una Babilonia: ningún menestral trabaja… 5 mayo.- Fue embarcada la leva para Nápoles en el pinco de Carreras, y antes de marchar se murieron algunos de pura miseria y mal concierto. Dios les preserve de desgracia. 19 de marzo.- Se encontraba el pinco en Porto Colom de Felanitx, fugitivo de las aguas de Cerdeña por haberle dado caza los bajeles ingleses hasta el referido puerto.

1748

No hi havia blat. Un Regidor fou enviat a la capital per saber que havien de fer per comprar-lo. A tot Mallorca hi havia privació. La Reial Audiència manava als Regidors que n'aportassin a la quartera de Ciutat. Els Regidors estaven ben preocupats i registraven totes les cases on pensaven que hi trobarien gra. L'Audiència insistia: la vila havia d'enviar encara més blat, xeixa i ordi. *El Batle Gabriel Xamena i el Regidor Prohens*, anaren a Ciutat per *a fer a sebre a la Reial Audiència que no pot esser enviar gra perquè el que es troba a la vila no bastarà pel mes de març.*- El blat anava molt car, *i ditxós qui en podia trobar; i arribà a tal punt la fam que no se donava per casa sinó dos doblers de pa, encara que fos molta la família; i se donà llecència de menjar carn en la quaresma, i moltes persones a causa de no tenir diners per comprar carn, menjaven herbes…*- Pels que no podien comprar carn, feien panets d'ordi i civada i molt poc blat, que es repartien a ca els forners. *Partien el pa amb llistes, al matí i al vespre en presència dels Regidors i lloctinents, perquè no es mogués algun motí per raó de tanta gent aplegada que tots volien pa…*

Els Regidors es veren obligats a tancar l'hospital, *per falta de recursos.- La Reial Audiència concedeix als Regidors de Felanitx poder aportar cada dia sis quarteres de blat de la vila de Porreres…*

A causa de la penuria, *el Rd. Comú de Preveres repartirà un dia cada setmana almoina als pobres.- El Batle i el Rector aniran a Ciutat per representar la gran misèria en què es troba la nostra vila…*

Gener, 29.- Arribà al port de Ciutat un vaixell, procedent de Sevilla, amb 8000 quarterades de blat.

El mes de maig, dugueren xeixa, blat i ordi de Ciutat, Porreres i Manacor.

Agost, 24.- Va beneir-se la capella de Sant Nicolau del Convent, pel Dr. Baptista Trobat, Pvre., Rector de Petra. L'endemà hi varen celebrar ofici, que presidí Mn. Trobat, que era de Montuiri, i en el que va predicar Mn. Joan Vives i Melis, Rector de Felanitx.

Segurament aquest any, malgrat la carestia de la vida, varen contraure matrimoni **Jaume Massotí Suñer** (41) i Bàrbara Binimelis. Ho creim així, perquè l'any següent, 1749, va néixer la seva primogènita, **Miquela Maria** (88). El casament seria a finals d'abril o principis de maig.

Setembre, 9.- Por orden el Obispo se practicó una visura o inspección ocular del cuerpo del Beato Raimundo Lulio, con el fin de remitir a Roma cierta declaración a favor de la causa de su beatificación. Celebrose el acto a presencia de la Ciudad, el Obispo, Canónigos, Autoridades y gran parte de la Nobleza…

1749

A Can Massutí, varen batejar a **Miquela Maria Massotí Binimelis** (88), filla de **Jaume Massotí Suñer** (41) i Bàrbara Binmelis

Dia 7 de març, a la seva casa del carrer de las Mar, va morir Mn. Joan Vives Massanet, que havia estat Rector de Felanitx de 1722 a 1740. *Fonc enterrat entre les dues piques de l'aigüa beneïda del portal major de la parròquia.*

Uns dies després, nasqué **Joana Maria Massotí Obrador** (68), a la casa de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores.

Març, 15.- *Entrà el nou Batle Rafel Prohens.* Abril.- Nous Regidors: Miquel Bordoy, Pere Oliver, Antoni Vaquer i Jaume Adrover.

No plovia, s'otganitzaren processons i començaren les rogatives: per dues vegades *pujaren S. Josep a Sant Salvador…* Abril, 13.- *Feren una processó que passà pel Convent en la que aportaren totes les relíquies dels Sants Màrtirs i amb la mateixa dugueren S. Isidre a la Parròquia; hi estigué fins dia 20 del mateix mes en que tornaren a Sant Salvador pujant-hi S. Isidre i Sta. Margalida; el mateix dia los tronaren a davallar i amb la mateixa processó acompanyaren S. Isidre al Convent i Sta Margalida a la Parròquia.* El mes de maig: *Processó de rogativa amb la figura de S. Vicenç Ferrer.- Féu una aiguada que omplí les basses però ja no hi va haver remei perquè tot el sembrat era mort.*

Abril, 5.- A Ciutat, va morir el Sr. Marc Antoni Cotoner, que havia estat el darrer Jurat en Cap, i després Regidor Degà. Era Coronell de Dragons. L'enterraren a l'església de Sant Jaume.

Per la festa de Santa Margalida, va predicar el Dr. Miquel Obrador Burguera, Pvre.

Els Regidors repartiren gra per a la sembra. *Els Regidors i el Rector sembraran vuit quarteres de faves i les repartiran tendres a la gent més necessitada.*

A l'amo de Son Navata, devers mitja nit, li tiraren una arcabussada, però no el feriren. L'endemà dematí quan va sortir de la casa, va trobar que li havien robat una ovella.- *A Son Nadal trobaren un homo mort d'una gatera.*

MARIA ROSA LLATRUDIS MASSOTÍ ROSSELLÓ (56)

Batiada dia 21 de setembre de 1749. Filla de **Miquel Massutí Monserrat** (27) i Maria Rosselló Juan. Padrins: Jaume Obrador i Miquela Caldentey. (Cfr. Llibre 20, fol 20 d.).

JOANA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ OBRADOR (68)

Al llibre 20, fol 5, figura que dia 12 de març de 1749, la varen batejar. Havia nascut dia 11. Filla de **Pere A. Masotí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores. Padrins: Miquel Obrador i Joana Robí. (El padrí seria l'avi matern).

MIQUELA MARIA MASSOTÍ BINIMELIS (88)

Al llibre 20 (1749-1755) de baptismes, fol 2, hi consta el de Miquela Maria Massutí Binimelis. Batejada dia 17 d gener de 1749. Era filla de **Jaume Massutí Suñer** (41) i Bàrbara Binimelis. Padrins: **Pere Massutí** (37) i Joana Binimelis (segurament germana de sa mare)

Setembre, 14.- Va suprimir-se el dret o arbitri de l'aigordent. En posaren un altre sobre el vi. Los Síndicos Forenses tomaron la administración de este tributo, obligándose a pagar 19.000 a S. M., más todas las cargas a que venía sujeto el *quinto* de vino.

Octubre, 1.- Por sentencia definitiva del Obispo, D. José de Zepeda, fechada en 28 de septiembre último, se declaró válido y no comprendido en los decretos de Urbano VIII el culto al Beato Ramon Lull. Profirió el Prelado este fallo en la información jurídica que se practicó, oyendo, bajo juramento, a los hombres más graves de la isla, inclusos los Religiosos Dominicos. Celebrose este suceso con repique de campanas y fuegos artificiales en los Mínimos, Montesión y S. Francisco de Asís, donde se cantó un Te-Deum.

Novembre, 16.- Te-Deum y procesión *per ambitum* en la Seo, en acción de gracias por lluvia general en la isla.

1750

Gener. A Ciutat.- Rogativas por necesidad de lluvia, y por razón de la epidemia que se cebaba todavía en el vecindario, causando numerosas víctimas. Duró la peste todo el mes de enero; llenose de enfermos el Santo Hospital, y el Ayuntamiento falto de recursos se vio precisado a pedir prestadas 2000 libras al gremio de mercaderes. Continuaban las rogativas, y como una de las funciones fuese la Novena que, por cuenta de la Ciudad, se celebraba a la Virgen de la Concepción y al Beato Ramon Lull, habiendo llovido copiosamente el día 18, creyó la devoción mallorquina alcanzado tan necesario beneficio, por intercesión del Dr. iluminado.- El día 24 tuvo lugar un solemne Te-Deum en la iglesia de S. Francisco, en acción de gracias por la lluvia

conseguida: asistieron ambos cabildos y las comunidades religiosas, menos la de PP Dominicos, por tratarse de un acto público de culto al Beato Ramon, contraviniéndose con él, según dijeron en un manifiesto impreso, publicado al efecto, a los Decretos Pontificios e Urbano VIII, actitud que les censuró mucho la gran mayoría del pueblo y fue origen de graves acontecimientos y disgustos ulteriores.

Va morir, a Madrid, el bisbe José Antonio de Zepeda.

L'any 1750 fonc un horror de malalts i morts, fins als últims de maig amb una volta que sortia el combregar de l'església molt de dies feia 12 o 15 combregars i sortia moltes voltes cada dia. Hi hagué moltes setmanes de més de 20 morts, i algunes 27. Moriren dins poc temps deu capellans i altres sis de combregats. Dins un mes i cinc dies moriren quatre vicaris…

Cinc anys després de l'epidèmia soferta, la vila va tornar a patir-la, i fou tràgica: els malalts es comptaren per més de 2000; els morts passaren de 300

El mes de gener començà a haver-hi molts de malalts i morts, i durà fins entrant el mes de juliol, i no cessaven de fer rogatives.- Hi ha molts de malalts pobres, la Vila als assistirà amb les almoines ordinaries, i si no basten amb diners del comú.- Augmentà tant la multitud dels malalts que la Ciutat feia ajuda cada mes a la vila, de setanta lliures.- El nombre de malalts i convalescents passava de cinc-cents i morien com a rates i els metges no podien seure sinó de nit i encara no sempre; els Regidors dividiren la vila en quatre parts i tenien un quart per quincun. Les malalties eren unes febres recluses amb cucs, amb una còpia d'humors mordaces i acres, i de qualsevol modo discorrien els metges, tot anava mal.- La Vila repartia pa i moltó als malalts pobres.

Va ploure molt des del 16 al 20 de gener. Començà amb una *batuda d'aigua molt grossa i furiosa.*

Robaren dues ovelles a la possessió de Son Bennàsser però la madona Catalina Servera, viuda de Nicolau Soler, quan va sebre que els que les havien robat eren gent molt pobre i ho havien fet per necessitat, les ho regalà, i el batle els amollà de la presó.

Segurament victima de l'epidèmia, a Can Massutí va morir, el 12 de març, un al·lot de quinze anys: **Pere Joan Massotí Rosselló** (50), que era fill de **Miquel Ignaci Massotí Monserrat** (27) i de Maria Rosselló Juan.

PERE JOAN MASSOTÍ ROSSELLÓ (50)

Va morir als 15 anys. Així figura al fol 61 del llibre (1748-1755): *Pere Joan Masotí, 12 març 1750. Fill de* ***Miquel*** (27) *i Maria Rosselló. Era pobre. Fou enterrat al sementeri de la parroquial.*

La primera setmana d'abril hi hagué 26 morts, i en un mes se moriren quatre vicaris; els sacerdots que moriren foren deu, tres frares i set capellans; i

l'epidèmia que augmentava de manera que els 8 d'abril el Dr. Joan Vives, pvre. que era el Rector i estava malalt, perquè no tenia vicaris per administrar els sagraments prengué per dit efecte el Rd. P. Fr. Antoni Adrover, religiós agustí.- La segona setmana d'abril hi hagué 26 morts grossos i se morí un capellà de Son Suau que tenia 26 anys i deia Missa havia dos mesos. Nostre Senyor anava per vila sens tàlem…- La tercera setmana d'abril foren els mort grossos 15; els malalts augmentaven i el dijous següent morí el Vicari Binimelis.

Des de l'aiguada de principi d'any no havia plogut *i era un any dolent que el Rector i els Regidors sembraren cosa de 20 quarteres de faves i les partiren a la gent per poder campar.-* A la fi, la quarta setmana d'abril, dia 26 a la tarde *se mogué un temps de llebeig i plogué bé, era el diumenge darrer d'abril, hi havia haguda processó de St. Josep.*

Maig, 1.- *A la nit plogué una bona aigua. A la tarde morí l'honor Antoni Vaquer, Regidor qui era a Ciutat per dur blat, i l'aportaren mort a la vila per enterrar-lo al Convent. L'epidèmia corria i morien prest.- Maig, 8.- Féu una aigua tan forta que havia tres anys que no havia plogut tant*. Dia 13 les muntanyes estaven totes nevades *i feia tant de fred com si fos estat de gener, i les malalties cada dia creixien.*

Al mig de tantes desgràcies, a Can Massutí tengueren bones noves. Va néixer una nina, que fou batiada el 4 de maig. **Joana Maria** (69), era filla de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i Miquela Obrador.

JOANA MARIA MÒNICA MASSOTÍ OBRADOR (69)

Batiada dia 4 de maig de 1750. Filla de **Pere Antoni Masotí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores. Padrins: **Jaume Masotí** (41) i Bàrbara Binimelis. Eren esposos, tios de la batejada).

Per causa de l'epidèmia ningú no se casava: en quatre mesos sols hi va haver un matrimoni. Arribat el mes d'agost, ja no es moria tanta gent.

Els Pares del Convent, decidiren *construir en el presbiteri de l'església una copinya, a vista d'estar l'altar major tan despullat i no poder-se fabricar el quadro per esser improporcionada l'altària segons l'amplària.*

Llorenç Despuig Cotoner

El Rei Ferran VI va anomenar Bisbe de Mallorca al canonge Sr. Llorenç Despuig. A la Seu va cantar-se un Te-Deum, al que assistiren les autoritats, la noblesa, els gremis i el poble. Tothom estava molt satisfet de tenir un bisbe mallorquí.

Publicó el Cabildo en la Catedral y las parroquias de la ciudad un edicto prohibiendo decir cosas injuriosas contra el Beato Ramon, intentaron los Dominicos que la Inquisición dispusiera quitar los citados edictos, pero su gestión no tuvo resultado.

Encendidas nuevamente… las cuestiones entre Tomistas y Lulistas por razón del culto inmemorial tributado al Beato Ramon, irritose la mayor parte del pueblo contra los Dominicos, de quienes se dijo que habían acudido a Roma contra el citado culto… Viéronse aquellos Religiosos obligados a no salir de su convento, porque el populacho los insultaba gritándoles “Viva Raimundo!”…

Dos Tomistas destrozaron una imagen de Lulio que se hallaba fijada en la puerta del Estudio General; fue detenido uno de ellos… Aparecieron pasquines tratando de hereje al Beato Ramon…Se publicó un monitorio contra los autores… se les excomulgó. Continuaron así las cosas bastante tiempo.. Se publicaron muchas décimas y pasquines a favor y en contra de Raimundo Lulio.

1751

Gabriel Oliver, Jaume Obrador, Antoni Ramon i Mateu Caldentey, entraren com a nous regidors.

Des del 3 de desembre de l'any anterior, a Felanitx es predicava la Santa Missió. Els dies 10 i 11 d'aquest any que començava, va acabar. Hi va haver missa de comunió general, en la que combregaren 2.600 persones; processó amb el Santíssim; i *se predicà el sermó de perseverància en les bones obres.-* Acabada la de Felanitx, començà la Missió a S'Horta.

Després de tantes desgràcies viscudes l'any 1750, era ben necessari impregnar l'ambient d'espiritualitat.

Va esser declarada oratori públic l'església de Son Valls; i a la Parròquia beneïren l'estàtua del Beat Ramon Llull, obra de Gregori Herrera, i acabaren el retaule del Nom de Jesús. En el Convent volien un orgue, l'encarregaren a mestre Damià Caimari.

Va fer a la Ciutat la seva entrada a la diòcesi, el nou Bisbe Mons. Llorenç Despuig. Es posaren lluminàries pels carrers, per mostrar l'alegria que suposava tenir un bisbe mallorquí.

1752

Sembla que ja la gent era més civilitzada o, al menys, no tan violenta com abans. Així i tot, l'any ja va començar amb una brega: *brega per qüestió de cartes, hi ha un homo amb tres ferides al cap; brega per qüestió de qui pagaria un dobler de beure després que havien fet una barrina de garroves…*

Fue tan excesiva la lluvia (en abril) que se hizo la rogativa *pro serenitate*, cosa muy poco acostumbrada en Mallorca.

En aquest any fonc tan bona la collita de tota espècie de gra que no s'era vist mai tan cumplida i general…amb la circumstància que encara foren millors les terres primes que les bones, i fonc la causa que tot el mes d'abril i de maig, un dia per altre plovia i encara que plogués tant no se parlà de rovell a ninguna part de Mallorca.- Feren una funció d'acció de gràcies a l'església per l'abundant cullita de grans i llegums.

Espantava als felanitxers el perill de pesta, l'epidèmia passada no podia esser oblidada, i de l'Alger arribaven rumors de malaltia. Tot d'una s'organitzaren rogatives al Sant Patró contra la pesta, el màrtir Sebastià.

Dia 8 de gener va néixer a Can Massutí una nina. **Bàrbara Maria Massotí Binimelis** (89), filla de **Jaume Massotí Suñer** (41) i Bàrbara Binimelis. (Exactament 180 anys abans que nasqués jo).

BÀRBARA MARIA ROSA MASSOTÍ BINIMELIS (89)

Va néixer dia 7 i fou batiada dia 8 de gener de 1752. Filla de **Jaume Masotí Suñer** (41) i Bàrbara Binimelis. Padrins: Miquel Binimelis i Antonia Vaquer. (Cfr. Llibre 20, fol 72).

Febrer.- *Entrà batle l'honor Antoni Ramon.*

Desembre.- A Son Tauler, després d'una visita del Rector Mn. Joan Vives Melis, el Vicari General erigí un *oratori públic dedicat a la Sagrada Família.*

1753

Hi havia nous Regidors: Andreu Ramon, Jaume Vidal, Salvador Valls i Gabriel Vaquer.

L'embolic de l'aiguardent encara era viu: *Felanitx i altres viles del pla volen posar plet al cobrador del dret de l'aiguardent que ha impedit embarcar-lo i vol cobrar el dret, contrafent els privilegis de Sa Majestat que diven que l'aiguardent pagarà el dret, allà a on se consumirà i no a on se fabrica.*

Gener, 10.- Te-Deum general en la Seo, parroquias y conventos, en acción de gracias por la abundante lluvia caida en los días antecedentes.

Maig, 6.- Els agustins encarreguen a mestre Antoni Ribes, bastir el retaule del Convent.

Va morir a Can Massutí, dia 27 de juny, mestre **Antoni Massotí Pou** (21). Era fill de **Llorenç Massotí Suñer** (18) i Joana Pou Oliver. Gerrer d'ofici.

Mestre ANTONI MASSOTÍ POU. (21)

Fill de Llorenç Massotí Suñer (18) i Joana Pou Oliver. Va morir el dia 27 de juny de 1753. Al llibre 6 de defuncions, al fol 98, hi consta: *Mestre **Antoni Masotí**, gerrer. 27 de juny de 1753. Fill de Llorenç* (18) *i de Joana pou. Morí rebuts los sagraments. Feu testament en poder del discret Andreu Bennàssar, Notari, el 15 de juny de 1753. Marmessors: Pere, Jaume i Antoni sos fills, i lo Rd. Joan Caldentey, Pvre. Sepultura al Roser de la Parroquial.*

Havia nascut probablement sobre el 1670. El 26 de juliol de 1696, va casar-se amb Na Miquela Suñer Forner. Li coneixem set fills: Llorenç Agustí (35), Joana Anna (36), Pere Antoni (37), Miquela Rosa (38), Catalina Rosa (39), Antoni Jaume (40) i Jaume Nicolau (41). Amb ell començà la segona de les dues branques del nostre llinatge, que és precisament la nostra. Notem que fou enterrat a la capella del Roser i que dues filles seves porten el nom de Rosa (Roser). Ben segur que seria devot de la Mare de Déu del Rosari. Fitxem-nos que el nom de Rosa és comú a quasi totes les famílies de Can Massutí i que alguns d'ells eren confrares del Roser i foren enterrats en el vas d'aquesta capella de la parròquia.

La festa del rosari va esser instituïda pel Papa Sant Pius V, amb motiu de la batalla de Lepanto. A Felanitx, on hi havia la confraria corresponent, feien una gran solemnitat per aquesta festivitat de la Mare de Déu. Mon pare contava que un dia que predicava a l'ofici d'aquesta commemoració un d'aquests cèlebres capellans que van viure a la Vila, declamava, des de la trona i en to majestuós: *i hi havia un moregàs que li deien Lepanto!*

De mestre Antoni Massotí, que era gerrer, parla el document següent:
Document VI. - Providència dels sobreposats fent elecció de Antoni Massotí gerrer, donada per evitar que ningú fassa obra de terra.- Los dies mes y any de sus dits ha comparegut en la present Cort Reial de Felanitx Antoni Gasto gerrer natural y habitador en la ciutat, el qual ha aportat una lletra general de la Real Audiència de data als 23 corrents manant als Bal·les de la ciutat de Alcudia, Incha, Sineu y demés Viles y Parròquies de la part forana o sos lloctinents inter alia, que per quan en les Viles hay alguns, sens ser agregats a dit offici de gerrers treballen obra de terra en perjudici de dit offici y compren vernís sens denunciarlo encara que sien confrares; y per evitar dit inconvenient sia de molta conveniència el que se don facultat a un confrare de cada vila perquè fassa pagar les penas establidas ab virtut de capítols de dit offici, a que sens pagar dita confraria se atreveixen exercir dit offici, nos suplica Miquel Florit not. En nom dels sobreposats de dit offici, consediguem a dits sobreposats la facultat de fer dits nombraments en persona de un confrare de cada Vila al peu de la qual havem provehit. Palma y Julio 18 de 1718, que se haga como se pide, con tal que las denunctiationes se hagan ante el Bayle, quien oiga en justicia y otorgue las apellaciones que hubiere lugar en derecho. Per tant ab tenor de las presents vos dihem y manam en pena de 200 al Real Fisch, etc. que vista esta constantvos que algun confrare de dit offci tenga nominatio de los sobreposats de ell per dit effecte li fassen la asistencia necessaria per a cobrar las penas en que forsan poden incurrir los referits, ohint les parts en justicia y admatent las apellations com en lo refferit acte manam y nos certificareu ab vostra resposta. Dat en Palma als 23 juliol 1718.--- Jo Andreu Pons not. Y Escrivà de se Magestat la feu escriure de son mandato ab acuerdo de sos Regents y ohidors. Ab virtut de cuyas lletres lo dit Gasto ohidor de compta de dit offici fa electió per dit effecte en persona de ANTONI MASSOTÍ gerrer altre dels confrares de dit offici encare que sia ohidor en esta Vila allibernatlo de la confraria del matex offici.
(Cfr. Bordoy: Història de la ciutat de Felanitx, tom I, pp. 227-228)

Antoni Massotí Pou, pertanyia al gremi dels gerrers. Resulta interessant situar els gremis, en l'entorn dels temps passats. Per fer-ho resumirem les pàgines 43 a 48, del tom I d'Història de la ciutat de Felanitx, de Miquel Bordoy:

Totes les classes socials tenien representació en el Consell, cosa que garantia una millor administració: "Des de los temps de la conquista molts de los nous pobladors, HOMENS D'HONOR EMPAGESITS, com los deia un cavaller ciutadà… fitxaren llur residència en les seves possessions, constituint així la primera aristocracia popular, dedicada a n'el conreu de la mare terra sense descuidar el govern de la localitat que veia en ells els majorment interessats amb la seva prosperitat i grandesa".- Així els Sabet, Sunyer, Truyols i Padrina; després, els Joan Uguet de la Turtuga, Joan Obrador dels Rossells, Joan Obrador de Son Burguera, Joan Nicolau de la Galera, Joan Ramon de Son Ramon, etc.

A més d'aquests foravilers senyors, hi havia l'aristocràcia de dins vila: apotecaris, metges, notaris…

El pes del govern el duien -més directament- els senyors de foravila i els de dins vila: eren com ha quedat dit, una mena d'aristocràcia pagesa, el "braç major".

"Els braços o estaments mitjà i menor… formaven la massa més numerosa del poble, composta dels que podien viure treballant únicament dins la seva petita heretat".
Els menestrals també tenien part en el govern i administració del poble, "formaven un organisme més important… que mereix especial atenció, ja que aquells industrials devien a l'agremiació la preponderància que en la vida social dels pobles tenien"

El Sr. Bordoy fa directa referència a una obra de Mn. Rotger, i diu que "tres elements formaven els gremis". Els Mossos: Entraven per mediació d'un contracte entre el patró i els pares del mosso. El patró no el podria admetre, sens coneixement permís dels majordoms o sobreposats, endemés havia de pagar una quantitat a la caixa de l'ofici. Regularment el mossatge durava 4 anys. El mestre tenia a casa seva al mosso, bo i malalt, l'alimentava, el vestia, l'educava i, com és natural, li ensenyava l'ofici.- "Acabat el mossatge, s'aixecava acte davant el notari del gremi i romania lliure el que fins llavors havia estat mosso… Llavors era examinat el mosso i passava a la categoria d'oficial o obrer. En cada taller hi havia un numero determinat d'oficials". Eren els fadrins. "Los mestres estaven obligats a respectar a l'obrer tot el temps del compromís, i caia una multa al qui sostragués a l'oficial per posar-lo en el servei d'un altre mestre.- Acabada la pràctica d'oficial", aquest, "podia presentar-se a examen de mestre". Els mestres "constituïen el grau superior del gremi. Sols podien esser mestres els qui havien passat pels graus de mosso i de fadrí. El diploma de mestre és lo que ambicionaven uns i altres. El diploma de mestre donava gran consideració a l'agraciat. Per obtenir-lo se requerien 4 condicions: 1ª esser catòlic, de bona vida i costums; 2ª haver estat abans mosso i fadrí; 3ª jurar el compliment dels estatuts del gremi, i 4ª esser aprovat en lo examen d'una obra mestre, que devia d'acreditar l'aptitud de l'aspirant…" L'examen es feia davant els sobreposats "constituits per altres mestres de la Corporació".

Els gremis de Ciutat, tenien el seu propi Consell, compost de mestres de la ciutat, que se reunien "a qualque convent o a qualque sala de la seva propietat".- El Reglament o estatuts, eren aprovats pel Governador "o per son Lloctinent, redactats i aprovats pel Consell de Ciutat", constituïen la legislació interior de tots els gremis de l'illa "perteneixents al mateix ofici".

Per fer acomplir els estatuts, el Consell de Ciutat designava a dos majordoms o sobreposats, que recorrien els pobles, cobrant les quantitats que, a cada vila, "pagaven los qui componien els gremis". Els dos sobreposats conferien poders "a dos mestres de la vila que el Consell de la localitat havia elegit per l'objecte i que se deien lloctinents de sobreposats, els quals en nom dels seus principals, " exercien autoritat damunt los del seu gremi ". Els sobreposats "imposaven multes a los infractors de les seves ordes ", Si no eren obeïdes les seves disposicions, acudien a l'autoritat dels batles i obrien el corresponent judici.

"Els majordoms de Ciutat mereixien totes les consideracions del Governador", i també dels batles, quan visitaven les viles. Endemés, podien portar armes.

Cada gremi local tenia la seva pròpia caixa, per cobrir les despeses corporatives (salaris dels majordoms, festes dels patrons, etc.) i per l'ajut als de l'ofici que tenguessin necessitats, "gràcies a l'esperit de fraternitat que dominava en los gremis".

Quan en el règim municipal hi havia, per a l'elecció, el sistema de sac e sort, també el van adoptar els gremis. Així eren les viles més independents, malgrat que el títol de mestre sempre el conferia el Consell de Ciutat.- Cada any es feia l'extracció dels consellers, que eren: 2 sobreposats o majordoms, 4 prohoms, 2 consellers, 2 oidors de comptes i un clavari o dipositari. L'extracció se feia davant el Consell, presidit pel Batle Reial.- El càrrec de vocal del consell, era incompatible amb els de batle, mostassaf o jurat. Va canviar "al començament de la centúria del XVIII, l'antic regim del municipi, i amb ell la divisió en braços o estaments va desaparèixer".

Va desaparèixer el sac e sort (21 d'octubre 1718), "des de llavors los jurats i consellers s'havien de dir regidors". La Reial Audiència elegia batle i regidors, de les ternes que els ajuntaments cessants havien presentat. També anava en orris la figura antiga del mostassaf, i la seva activitat passava als nous regidors, per torns. - Els gremis perderen influència, però continuaren regint-se pels seus estatuts. Així i tot, "poc a poc, anaren limitant los governants les seves facultats, fins que foren… abolits, romanguent romput l'únic fre, l'única barrera que podia contenir la irrupció socialista, segons indicaren homes tan eminents com Balmes i Lleó XIII. Lo que del seu naufragi tan sols surà foren les seves banderes que seguiren per espai de molts d'anys, assistint a les processons com a recordança de millors temps".

L'altre historiador de constant referència, Mn. Pere Xamena, escriu a la pàgina 100 de la seva Història de Felanitx:

"Els gerrers de Felanitx estaven exempts de pagar el dobler per vendre a plaça (bací de Sant Miquel). L'any 1718 ANTONI MASSUTÍ va esser designat pel col·legi, perquè vigilàs que ningú a Felanitx fes obra de terra si no pertanyia al gremi…"

En el meu arxiu de documents, amb el número 1, tenc guardat el testament de n'Antoni Massotí Pou. Segueix un resum del seu text:

15 juny 1753. Testament de n'Antoni Massotí Pou, gerrer. Fill de Llorenç i Joana Pou.- Elegeix marmessors a Pere, Antoni i Jaume, (*Pere A. Massotí Suñer 37, Antoni J. Massotí Suñer 40 i Jaume N. Massotí Suñer 41*) fills seus i a lo Rd. Joan Caldentey, Pvre. Elegeix sepultura en lo vas dels Confrares de Mª Santíssima del Roser, de la parròquia de la vila.- Llegats píos: 1º a lo Molt Rd. Sr. Rector o Vicari, 3 lliures per son dret parroquial. Item. 30 lliures moneda Mallorca, una volta de les quals sien pagats tots los gastos de la mia sepultura,

funeraria, llegats píos. 3 lliures per caritat a la terra santa de Jerusalem, y de lo restant de dites 30 lliures, pagat tot lo referit, vull me sien celebrades misses baixes a voluntat de dits mos marmessors. Item pel dret de (llegitima) a Joana Massotí, (*Joana Anna Massotí Suñer 36)* mulller que fou de Gabriel Mestre, a Miquela Massotí, (*Miquela Massotí Suñer 38*), muller que fonc d'Antoni Obrador, i a Catharina Massotí (*Catarina Massotí Suñer 39*), muller que fou de Mateu Obrador, mes filles, …comunes a mí i a Miquela Sunyer ma muller, i elles a mí premortes a sos infants (per estirpes et non in capita) a quiscuna 100 lliures moneda de Mallorca, tant per part de pare com de mare, comprés lo que tenen rebut…No contentant-se, revocat sia el llegat, i los deixa 3 lliures. Item per lo dit dret a… mos infants póstumos i naixedors, 3 lliures. Pagades i complides… en tot los demés bens meus, instituesc hereus meus universals i propietaris a Pere, Antoni i Jaume Massotí mos fills, … comuns a mí, i a Miquela Sunyer ma muller, en esta forma: Que lo dit Pere tinga mitja quarterada de terra al Camp Roig, tres i mitja quarterada vinya a Son Oliver, visina de la de los hereus de Bartomeu Binimelis, més mitja quarterada vinya en dit lloc… de una que és visina del Camí de Can Muda. I més tres quartons vinya en dit lloc, visins de la paret alta. Més el quartó des Pujol. Lo dit Antoni tindrà mitja quarterada vinya a Son Oliver de nombre de una visina de los hereus de Joan Alós. Més una quaterada i mitja Camp Almallia, visina de Llorenç Massotí (*Llorenç Massotí Monserrat 24).* Més mitja quarterada vinya dita Son Roca, tancada de paret amb càrrec de fer los dos dits Pere i Antoni los 4 lliures… i al benefici que posseiex lo Rd. Joan Antoni Suau Pvre.. Més deixa a los dos les 8 lliures… cens que me fan los hereus de Antoni Fiol Moliner, Sebastià Colom Costella, i Rafel Binimelis Axut, i les cases davant les de Andreu Obrador de Andreu. Lo dit Jaume tindrà les cases i la botiga, que al present habit, més una quarterada vinya vella a Son Oliver, visima de Rafel Ribot (a) calebrés. Més mitja quarterada a la Terra. Més la quarterada de Almallia, visina de… Més 23 lliures cens de Jaume Oliver (a) moliner, i…a Pere Pi de la terra de Son Truyols. Los mobles de casa…lo dit Pere tindrà la credenssa, el quadro St. Hieroni, una tela de Sta. Ursola, i una de Sta. Catharina. Lo dit Antoni tindrà la arquilla i bufet, a on està dita arquilla, la caixa que es troba darrere la porta del carrer, una cadira, el quadro de St. Ambròs, i dues teles, una de Sta. Eulàlia i l'altre de Sta. Pràxedis. Lo demés parament que es troba dins la casa el dia de la mia mort, sia del dit Jaume, amb tot lo qual vull estigui comprés la que los puga haver promès , i en el cas que algú de dits mos hereus no es content de esta dita mia disposició, li revoca lo dit nom d'hereu, i lo que tinga promès tant de paraula, com escrit en qualsevol escriptura, test o codicil, per quant amb lo present tot ho vull tenir revocat.- Aquesta és la mia última voluntad… Testimonis cridats i pregats, a los quals fonc llegit per ser cego, i firmats per son propi nom, i de sa propia ma, son los següents: Joan Caldentey, Pvre.; Bartomeu Barceló, Pvre.; Rafel Cifre, Diaca; Joan Baptista Llodrà; Jaume Obrador d'Andreu; Bartomeu Oliver; Francesc Jaume Rosselló. I jo Andreu Bennàsser, Notari.- Morí dit testador als 27 dies, l'ànima del qual…

Sovint hi ha noticies relatives al patró Antoni Barceló "*es Capità Toni"*, que amb els seus vaixells feia estralls entre els pirates de la Barberia. Precisament aquest any l'anomenaren Tinent de Fragata.

Agost, 2.- *Vingué de visita l'il·lustrissim i Rdssim, D. Llorenç Despuig i Cotoner bisbe mallorquí, i feren tals obsèquis que tiraren un quintar i mig de pólvora puix que los lloctinents qui sortiren en pistoles i carabines fins a la partió de Porreres devian passar de cent setanta, i els arcabussers que anaven a peu amb escopetes eren més de cent. A Son Navata li sortí a camí un carro triumfal amb dos parells de mules imúsics que cantaven, acompanyats d'instruments.- El bisbe començà la visita pastoral a l'església parroquial.- Feren visita d'ordre del Bisbe als oratoris de Son Tauler, Cas Concos, S'Horta i Son Valls.- Fou visitat Sant Salvador.- El Bisbe visità el Convent.*

MIQUELA MARIA MASSOTÍ BINIMELIS (88)
BÀRBARA MARIA ROSA MASSOTÍ BINIMELIS (89)

Quan la visita pastoral s'administrà el sagrament de la confirmació, i consta al llibre 20 de baptismes, que Mons. Llorenç Despuig, dia 6 d'agost de 1753, va confirmar a les dues germanes. *Lo Ilm. i Rm. Lllorens Despuig i Cotoner, Bisbe de Mallorca, del Consell de Sa Majestat, Prelat Domestic, asistent al Solio Pontifici, etc.; en la general visita de la Parroquial Iglesia de la Vila de Felanitx, en los dies 5, 6, 7 i 8 del mes d'agost de lo any 1753 confirmà en la fee en la mateixa parroquial, los miñons i miñones, baix scrits; servint de padrí a los miñons el Rd. Pere Suau, Pvre. i de madrina a les miñones, la Sra. Antonia Obrador… 6 d'agost.: … Bàrbara Masotí Binimelis, filla de Jaume i Bàrbara; Miquela Masutí Binimelis, filla de Jaume i Bàrbara.*

(Cfr. Xamena, Anys Enrera; Bordoy, Història de la Ciutat de Felanitx; Bauçà, Florescencias del Clero de mi Tierra; Campaner, Cronicón Mayoricense).

1754

Gener, 16.- *Hi hagué un desembarc de moros a Portocolom, hi acudí gent de Felanitx a combatre'ls.*

Hi hagué al principi de l'any que fonc gener, febrer, març i abril una constel·lació de mal de costat que luego que los prenia ja ordenava el metge confessar i combregar perquè eren molts pocs que curassen; de manera que un dimecres a la tarda dins la quaresma comptaren los metges que hi havia en esta vila qui eren el Dr. D. Bartomeu Pujals i el Dr. Antoni Bennàsser, 22 malalts, i de estos en compareguer 10 de morts divendres dematí. Recorregueren esta vila al patrocini de St. Sebastià amb fervorós, devot i assistit novenari que predicà el Pare Fra Mateu Cànaves religiós agustí qui es trobava en esta vila per haver predicat la quaresma, i luego s'experimetà consol i alivio, cessant la constel·lació començat el novenari; i després hi hagué festa solemne i comunió general del poble, replegant tant el bacinet que se féu un reliquiari de plata a la relíquia, que costà 40 lliures.

Nomenaren nou batle: l'honor Jaume Vidal Banús.

Abril, 29.- De la clavaguera de devora el convent del Socós, qui surt al vall, ha surtit un diforme drach y es caigut dins la vall: li han amollat cans de bou y si es escondit; se fan diligencias a veurer si l'agafaran.

Pere Antoni Massotí Suñer, mestre gerrer, com ho havia estat el seu pare, i avant passat directe nostre, va morir dia 8 d'abril.

PERE ANTONI RAMON MASSOTÍ SUÑER (37)

Al fol 114, del llibre 6 de defuncions, consta (quasi ilegible): **Pere Massotí**, gerrer. 8 abril 1754. Fill d'**Antoni (**21**)** i Miquela Suñer. Rebé los sagraments. Testament en poder d'Andreu Bennasar, Notari, el 6 d'abril de 1754. Marmesors: Miquela Obrador, **Miquel Masotí** (66), son fill, Rd. Joan Caldentey, **Antoni** (40) i **Jaume Masotí** (41), sos germans. Sepultura: vas del Nom de Jesús.

Del seu matrimoni amb Miquela Obrador Tugores, varen néixer: **Antoni Joaquim** (62), **Antoni Nicolau** (63), **Miquela Maria** (64), **Francisca Anna** (65), **Miquel Vicenç** (avi de la nostra branca) (66), **Francina Maria** (67), **Joana Maria** (68) i **Joana Maria Massotí Obrador** (69).

Març, 30.- En el Convent, morí el P. Fr. Bernat Bennàsser, que era felanitxer i *que havia estat prior i vicari provincial.*

Juny, 12.- *El batle prohibí als jornalers que sortissin a segar a fora terme, però la Reial Audiència alçà la prohibició i manà que pujassen el jornal de les segadores fins a tres sous i dels segadors fins a cinc.*

Juliol, 1.- Pregón prohibiendo la extracción de seda de la isla, en fuerza del privilegio concedido a los terciopeleros, pasamaneros, tintoreros y torcedores de seda, en 21 de mayo de 1611.

1755

Gener, 12.- *A la nit en el cantó de la Traïció dos homos pegaren a un altre amb una pedra.*

Gener, 20.- A la festa de Sant Sebastià, tregueren el reliquiari fet amb motiu del novenari de l'any passat, demanant la intercessió del Sant contra la pesta.

Abril.- Nous Regidors: Joan Barceló, Bartomeu Vaquer, Joan Obrador, Pere Maymó.

Una defunció havia d'entristir Can Massutí. Un dia després de l'Epifania, moria a una casa del carrer de Calafiguera, En **Llorenç Massotí Monserrat.**

LLORENÇ MASSOTÍ MONSERRAT (24)

Al fol 125, del llibre 6 de defuncions, hi figura la seva: *Fill de Pere Joan (19) i Juana Monserrat. Rebé los sagraments. Morí dia 7 de gener de 1755, en una casa de Calafiguera. Va fer testament en poder de Andreu Bennaser, dia 6 de febrer de 1750, elegint marmesors a Joana Massotí, sa filla, i a Jaume Adrover i Joan Nicolau de So'n Cifre. Va esser sepultat al vas de Sant Nicolau, del Convent.*

Del seu matrimoni amb Antonina Aina Noguera Perpiñà, varen néixer: **Joana Maria**, **Joana Maria**, **Pere Joan**, **Caterina Maria**, **Pere Joan**, **i Llorenç Vicenç Massotí Noguera**.

Juny, 16.- Los protectores de la Causa Pía del Beato Ramon Llull se quejaron de los numerosos desacatos que se cometían hace algún tiempo, quitando, rompiendo o apagando las lámparas colgadas ante las imágenes del Beato Ramon Llull, con desprecio del culto inmemorial con que se le veneraba, y había sido declarado en 1º de octubre de 1749 por el Obispo Zepeda. Llamose por edictos a los autores de aquellos hechos, y se les declaró incursos en las censuras eclesiásticas.

Setembre, 16.- De orden del Sto Oficio,se renovaron en el claustro del convento de St. Domingo los Sambenitos de los judaizantes penitenciados por la Inquisición, desde 1645 en adelante.

Setembre.- *Crida d'ordre de los honors Regidors que no sia persona alguna qui gosi ni presumesca d'avui endavant tenir ningun gènero de bestiar gros ni menut, tant de pèl com de llana, de qualsevol espècie sia, per los establiments, sots pena de pagar tres lliures, i l'amo o guardedor vuit dies de presó, i això per cada vegada que trobats seran en dits establiments.*

La muller de Pere Galvany ensenyarà la doctrina a les minyones.

1756

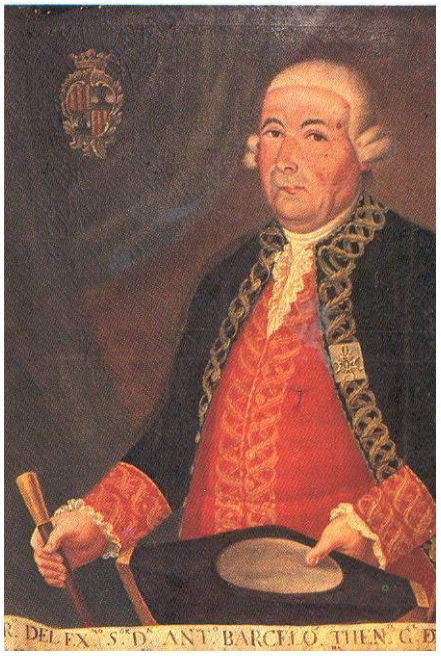
Gener.- El comandant dels dragons tenia un ca que mossegava a sa gent i no volia tenir-lo fermat. El batle el denuncià a la Reial Audiència. El quarter dels cinquanta dragons que hi havia a Felanitx, estava en el carrer del Juavert

Abril, 19.- Noticias de los sucesos de Menorca, conquistada por los franceses a los ingleses, no sin haber cometido los últimos bastantes crueldades con los naturales, porque no querían tomar parte en la guerra a favor suyo.- Julio, 3, 8.- Noticia de que el Castillo de San Felipe de Mahón se había entregado a los franceses, por capitulación.- Llegaron a Palma emigrados griegos, ingleses, eclesiásticos y religiosos desterrados de Menorca.

Mayo, 21.- De orden del Sto. Oficio fueron expulsados de Mallorca varios israelitas residentes en la isla.

Nomenen Capità de “Navío”, a D. Antonio Barceló. “es Capità Toni”.

El Capità Antoni

El lo any 1756 el dissabte de Pasqua va anar una armada francesa a Menorca i combateren el castell de Maó fins a St. Pere, que d’ací sentien les canonades i bombes i a lo ultim capitularen i los anglesos s’entregaren.

1757

Adobaren el pla de la font i altres carrers de la vila.

Abril.- *Cessà d'escrivà universal el notari Andreu Bennàsser i entrà Joan Adrover.- Prossegueixen les obres per adobar l'església.*

Maig.- *Els subarrendadors del dret de l'aiguardent han conseguit impedir extreure aiguardent i vi de Mallorca amb l'excusa que no faltin dits licors, tot lo qual és molt perjudicial per la nostra vila a on se troba molta partida de vi i aiguardent bastant i superabundant per l'abast, i més essent tan prop la collita.*

Entren nous Regidors: Rafel Prohens, Gregori Garcies, Antoni Ramon i Jaume Nadal.

Morí en el carrer de l'Abeurador, a la posada de Son Burguera el M. Rd. Senyor Joan Obrador, Pvre. de la Possessió de Son Burguera, mestre en arts i Dr. en Teologia, seminarista que fonc del Seminari de Sant Pere, eglesiàstic de vida exemplar. Fonc enterrat amb la beca de S. Pere.

Juliol, 3.- *Començaren a tocar les Ave-Maries el mig dia.*

Agost, 10.- *El Rd. Sebastià Veny, Pvre., viudo, després d'haver celebrat el sacrifici de la Missa partí cap a mar i circa les dos de la tarda, per efecte de rentarse o nedant, quedà anegat en Portocolom…*

Després dels morts anteriors a la familia, una festa de noces alegraria Can Massutí del carrer del Juavert. El Rector Vives va beneir la unió matrimonial de **Miquel Massotí Obrador** i Anna Maria Adrover. Antecessors directes nostres.

MIQUEL VICENÇ JOSEP MASSOTÍ OBRADOR (66)

Pertany a l'arbre genealògic de sa nostra branca. Al llibre 9 de matrimonis (1755-1763), consta el seu casament: *Al 3 de setembre de 1757, el M. Rd. Dr. Joan Vives, Pvre. i Rector… desposà… a Miquel Massotí, fill de Pere i Miquela Obrador… amb Anna Maria Adrover, donzella, filla de Bartomeu i Ursola Bordoy…*

Setembre, 18.- Bendición de la imagen de San Sebastián, recientemente traída de Roma donde se había escultado… És el Sant Sebstià de la Seu.

Desembre.- Col·locaren en el campanar de la parròquia dues campanes noves, Na Rectora i Na Combregars.

Felanitx comptava 6.254 habitants.

1758

Gener, 8.- *El missatge de Son Barceló ha robat sis o set quarteres de blat a l'amo.*

Entrà nou Batle, l'honor Joan Maymó.

Perill de moros en el Port. Acudí gent per impedir el desembarcament dels pirates.

Abril.- *Dos Regidors de Felanitx i dos de Porreres aniran a Palma per veure si arreglaran l'arrendament del dret de l'aiguardent.*

Juny.- *Fonc conduit Mateu Caldentey per vendre neu, des del dia present fins a Tots Sants…*

Setembre.- Havia minvat l'aigua de la font, però va ploure i tornà al cabal anterior.

Octubre.- Exèquies per la Reina Dona Bàrbara de Portugal. L'artista Miquel Banús, va pintar un escut d'Espanya per adornar el túmul.

A Can Massutí del carrer del Juavert, va néixer un dels nostres avantpassats directes, **Pere Antoni Massotí Adrover**.

PERE ANTONI JOSEPH MASSOTÍ ADROVER (106)

Avi de sa nostra branca de l'arbre genealògic. El seu bateig, celebrat dia 14 de novembre de 1758, consta al fol 93 d., del llibre 21 (1755-1759). Fill de **Miquel Masotí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Padrins: Bartomeu Adrover (avi matern) i Miquela Obrador (avia paterna).

Novembre.- Junta general de *tota la part forana* (a la que no asistieron sus Sindicos) en la que, con consentimiento de la Audiencia, se resolvió extinguir el Sindicato, y vender sus casas.

1759

Gener, 17.- A la possessió del Carritxó, a les cases, va inaugurar-se un oratori.

El frares de Sant Agustí feian un cancell pel portal major.

Febrer, 11.- *A la matinada fonc trobat mort a ferides de destral en el cap… Bernat Barceló de la possessió de Son Barceló.*

Juliol.- Escasetjava l'aigua de la font, l'havien de treure a braços.

Per aquests anys feren el porxo de l'església parroquial, i poc més tard el coronament de la fatxada, segons els plans del caputxí P. Gaietà de Mallorca.- Enguany feren el retaule del Sant Crist.

Va avisar-se de la mort del Rei Ferran VI, va publicar-se una crida manant vestir de dol. Varen fer-se funerals a diferents esglésies, i els oficials se celebraren a la Seu por orden del Ayuntamiento, en la propia forma que los de la Reina Doña Bárbara, y construyéndose al efecto un suntuosísimo túmulo.

Es celebraren a la parròquia les exèquies pel Rei Fernando VI; oficià el Rector; hi assistiren el Batle, regidors amb capes negres, els oficials de la tropa amb bandes negres, els soldats i molta gent.

Poc temps després, va proclamar-se el nou Rei Carles III, por el Alferez Mayor de la Ciudad D. Antonio Dameto…Regidor Decano, en un tablado que se construyó al efecto en la plaza de Cort… Por la tarde entonó el Obispo en la Catedral un solemne Te-Deum, y por la noche tuvo lugar un espléndido sarao en la casa de la ciudad. Els altres dies hi van haver jocs en el Born i moltes altres festes.

A Felanitx també va cantarse un Te-Deum, se posaren alimares tres dies, hi va haver una colcada, amb carro triumfal i música. Al darrer dia, *hi hagué rosari cantat que passà pel Convent; hi assistiren tots els caps de casa en pes.*

Octubre, 24.- Des de les sis del matí, va ploure tant que el pla de la font *era tot un mar*. Moltes cases s'ompliren d'aigua. A l'església va reunir-se la gent per fer oració, i *entrà una dona i amb veu espantosa digué: tot lo del Campet es nega. Però per la gràcia del Senyor no fonc així.*

Aquest mes anà a Felanitx el Bisbe de Mallorca, Don Llorenç Despuig, que va confirmar.

Els habitants de la vila, eren 6.488.

Aquest any a Can Massutí, anotam un naixement i una defunció.

MIQUELA MARIA MASSOTÍ OBRADOR (74)

Al llibre 7 de defuncions (1755-1765), fol 51, d., nº 69), consta: *Miquela Masotí…5 juliol 1759. Filla de* ***Antoni*** *(40) i Joana Maria Obrador…rebuts los sagraments, morí el 5 juliol 1759, en una casa del carrer Abeurador. Feu obres pies als 7 de març de 1759 (en poder del Vicari Llorenç Bennassar)…Marmesors: Son pare i Antoni, son germà…Sepultura en lo vas del Roser.* (Disposicions sobre misses).

THOMASA MARIA ROSA MASSOTÍ VICENS

El seu bateig consta al llibre 22, amb el número 7. El fet de ser un nombe tan baix, ens fa pensar que va néixer aquest any. La inscripció no s'enten gens bé. Puc llegir que era filla de **Jaume Massotí** i Joana Vicens. Padrins: **Pere Massotí** i Joana Adrover. Aquest temps Jaume i Pere Massotí haurien pogut esser: Jaume Masotí Suñer (41), que tenia 49 anys el 1759 i va casar-se amb Bàrbara Binimelis; Pere Massotí Noguera (48), en tenia 18, la seva esposa fou Joana Maria Fiol; Jaume Massotí Monserrat (29), comptava 51 anys, casat amb Antonia Julià; Pere Massotí Julià (58), era de 23 anys; Jaume Massotí Julià (59), tenia 20 anys. Tal vegada eren aquests dos: Jaume podria haverse casat amb Joana Vicens, i el seu germà esser el padrí. Tant Jaume com Pere eren fills de Jaume Massotí i Antonia Julià. Thomasa seria el patronímic de l'avia materna.

1760

El Batle era D. Joan Maimó. D. Joan Vives, continuava de Rector. Els regidors eren: Joan Barceló, Joan Obrador Rossells, Andreu Ramon i Sebastià Ramon.

A principis de l'any hi va haver un reclutament de soldats, fet de la manera tan bestia com era aleshores costum, empresonant a qui trobaven que era apte per fer la guerra, d'acord amb les llistes que tenien, sense tenir en compte estat social ni professió.- *Un Regidor passà a Palma per acompanyar i fer entrega dels homos que hi havia presos aquí a Felanitx.*

Juny, 22.- A la Seu va cantar-se un solemne Te-Deum donant gràcies al Senyor pel fet d'haver-se aprovat les virtuts heroiques del Venerable Alonso Rodríguez.- El mes d'octubre, va celebrar-se, per primera vegada, la festa de Sant Francesc de Borja, feia poc tems elegit patró de l'illa.

Els Regidors demanen que no s'entreguin a Palma les escopetes sino que se guardin a la sala per poder defensar la ribera contra els moros.

A Can Massutí celebraren dos casaments:

ANTONI NICOLAU JOAQUIM MASSOTÍ OBRADOR (63)

Va casar-se aquest any.

ANTONI NICOLAU MASSOTÍ OBRADOR (72)

Va casar amb Miquela Roig. (Cfr. Nº 33 del llibre de matrimonis (1755-1763): *Als 3 d'agost de 1760, el Rd. Joan Caldentey, Pvre. …desposà…Antoni Massotí, fill d'**Antoni** (40) i Joana Obrador… amb Miquela Roig, donzella, filla de Cosma i Margalida Morey.* Varen viure al carrer Abeurador.

1761

Març.- Per les festes de Pasqua, els Regidors repartiren pa als més pobres.

Juny, 15.- Llegó el Breve de Su Santidad concediendo el Patronato de la Purísima Concepción para toda España… A las cinco y media de la tarde pasaron a San Francisco los capitulares D. Antonio Togores y D. Jaime Juan Comellas; mandó el P. Provincial repicar las campanas…se cantó un Te-Deum en las capillas de la Purísimay del Beato Ramon, a los que concurrieon los Doctores y Catedráticos de los cuatro claustros, con sus mucetas y capirotes, por hallarse reunidos para conferir un grado de Medicina. Hubo repiques en la Catedral y en todas las Iglesias, y luminarias por la noche en las terrazas y campanarios… Oíanse por toda la ciudad multitud de cohetes y chirimías; gritábase "viva Carlos III" por toda partes, y se cantaba la siguiente copla: *A pesar dels dominicos- y del Pare general,- Maria és concebuda- sens pecat original.*

Setembre, 20.- Habiendo circulado unos gozos impresos contra la santidad de Ramon Llull, que empezaban *si ets catòlic guardet,* y concluían *aquesta casta de Sants- la Iglesia no los admet*, publicó el Obispo un edicto contra los autores y divulgadores de aquellos gozos y pasquines: leyose en la Seo y parroquias… El 21 se hallaron en la puerta de la Catedral, y esparcidos por el suelo de la iglesia, otras décimas contra Lulio y contra el Obispo, a quien se tildaba de tonto y fautor de herejes…

Octubre.- *Un regidor anirà a Palma per veure d'aconseguir que no s'hagen d'entregar moltons i tocinos a ciutat.*

Hi varen haver dos casaments i dos batejos a Can Massutí.

FRANCINA MARIA ROSA MASSUTÍ OBRADOR (67)

Al nº 29 del llibre 9, consta el seu matrimoni: *Als 14 setembre 1761, el Dr. Esteva Bordoy, Pvre… desposà…Pere Joan Ramon, fadrí, fill de Nadal i Joana Artigues…amb Francina Massotí, donzella, filla de* ***Pere*** *(37) i Miquela Obrador…*

JOANA MARIA ROSA XERAFÍ MASSUTÍ OBRADOR(75)

Va casar amb Bartomeu Obrador i varen viure a la possessió de So'n Pou de Sa Coma. Al nº 33 del llibre 9, consta el seu matrimoni. *Als 10 d'octubre de 1761, el Rd. Joan Oliver, Pvre…desposà a Bartomeu Obrador, fill de Miquel i Apolònia Oliver…amb Joana Maria Massotí, donzella, filla de* ***Antoni*** *(40) i Joana Maria Obrador…"*

D'aquest matrimoni varen néixer **Bartomeu Obrador Massutí** (77); **Joan Obrador Massutí** (78), que va casar-se amb Miquela Rosselló Maymó; **Miquel Obrador Massutí** (79); **Antoni Obrador Massutí** (80); **Apolònia Obrador Massutí** (81), va casar-se amb Gabriel Uguet de la Tortuga; **Joana Maria Obrador Massutí** (82), va casar amb Jaume Antoni Obrador. No vaig fer el seguiment d'aquests fills del matrimoni ressenyat.

BARTOMEU JOSEPH MARIANO MASSOTÍ ADROVER (107)

Nasqué dia 1 d'agost 1761, i fou batejat dia 2. Fill de **Miquel Massotí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Padrins: **Antoni Massotí Suñer** (40) (oncle-avi) i Ursola Bordoy (avia materna). (Cfr. Llibre 22 de baptismes, Nº 172).

JOANA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ROIG (114)

Al llibre 22 de baptismes (1759-1764), al nº 124, hi consta el seu. 28 de maig de 1761 (va néixer dia 27). Filla d'**Antoni Massotí Obrador** (72) i Miquela Roig Morey. Padrins: **Antoni Massotí Suñer** (40)(avi patern) i Margalida Morey (avia materna).

1762

Febrer.- *La gent se queixa de què els queviures van molt cars.*

Abril, 6.- *Posaren l'estàtua de Sant Miquel damunt el portal major de la parròquia.*

Juny, 29.- Es comenten a Ciutat els èxits del Capità Barceló, debel·lador de corsaris i pirates.

Agost.- *Començaren les festes en honor de la Immaculada que fa dos anys la feren patrona d'Espanya i ara ha arribat la bul·la del reso. Les festes duraren tres dies i vingué música de ciutat…*

Els mesos d'octubre i novembre va predicar-se missió a Felanitx.

Altres dos casaments a Can Massutí.

CATARINA MARIA ROSA MASSOTÍ NOGUERA (47)

Al llibre 9 de matrimonis, nº 23, hi figura el seu casament: *Als 10 d'agost de 1762, el Dr. Antoni Vaquer, pvre. i vicari…desposà Antoni Miquel, fill de Gabriel i Francina Antich…amb Catharina Massotí, donzella, filla de* ***Llorenç*** *(24) i Antonina Noguera.*

CATARINA ANNA MASSOTÍ OBRADOR (76)

Es va casar amb Bartomeu Soler i varen viure al carrer dels Quatre Cantons. El seu matrimoni figura al llibre 9, nº 47. *Als 5 de desembre de 1762, Dr. Antoni Vaquer, Pvre. i Vicari… desposà a Bartomeu Soler, fadrí, fill de Llorenç i Joana Llopis…amb Catharina Massotí, donzella, filla de* ***Antoni*** *(40) i Joana Maria Obrador.*

Del matrimoni varen néixer: **Llorenç Soler Massutí** (83); **Antoni Soler Massutí** (84); **Bartomeu Soler Massutí** (85); **Pere Antoni Soler Massutí** (86); **Joana Maria Soler Massutí** (87). No vaig fer el seguiment d'aquests fills del matrimoni resenyat.

1763

Els mesos de gener i febrer, va predicar-se la missió a s'Horta.

Gener, 26.- Recibió el prelado una carta de Roma en que se le participa que S.S. había escrito al Rey de España, diciéndole que el culto a Ramon Llull era legítimo e inmemorial, pero libre, y que los Dominicos pecaron de escándalo, por no haber querido asistir al Te-Deum el dia 24 de enero de 1750, no siendo justa la resistencia que hicieron dichos Religiosos.

Hi ha noves noticies dels èxits maritims del Capità Barceló

Març, 9.- D. Francisco Garrido de la Vega, Rector de Sant Andreu, de Madrid, és el nou Bisbe de Mallorca. - Maig, 14.- Mons. Llorenç Despuig, nomenat Aquebisbe de Tarragona, ha deixat Mallorca.

Agost, 22.- *Circa les tres de la tarda morí l'honor Joan Maimó, Batle reial, i posaren la vara damunt el baül, i després de les exèquies Joan Obrador tinent de Batle la prengué…*

Enguany l'escultor Josep Sastre començà el retaule actual de la capella de Sant Sebastià de la Parròquia.

Dos batejos donaren continuitat a Can Massutí.

MIQUELA MARIA MASSOTÍ ADROVER (108)

Al llibre 22 de baptismes, nº 193, consta que dia 23 de setembre de 1763, la varen batejar. Era filla de **Miquel Massotí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Padrins: Antoni Josep Juan i **Miquela Massotí Obrador** (64), tia de la batejada.

ANTONI JOSEPH JOAQUIM MASSOTÍ ROIG (115)

Llibre 22 baptismes, nº 57. Dia 21 de febrer de 1763, havia nascut dia 20, fou batiat. Fill de **Antoni Massotí Obrador** (72) I Miquela Roig Morey. Padrins: Cosma Roig i **Joana Massotí Obrador** (114), tia del batejat.

Desembre, 2.- En un vaixell de l'esquadre del Capità Barceló, va arribar a Mallorca, desembarcant a Portopí, el nou Bisbe D. Francisco Garrido de la Vega.- Dia, 21.- Entrada solemne del Bisbe a Ciutat.

1764

Març – Juny.- Es rebé una carta ordre dels Sindics de la part forana sobre sorteig dels homos de 16 fins a 45 anys per soldats de milicies.- Els 42 homos, nous soldats de milicies de Felanitx es presentaren a ciutat a casa del Sergent Major del Regiment de Milicies i el mateix dia partiren altra vegada cap a Felanitx.

Març, 29.- A Tarragona, va morir l'arquebisbe Despuig, anterior bisbe de Mallorca. A Ciutat, varen fer-li funerals a la Seu i a les parròquies de Sta. Eulàlia, Sta. Creu i Sant Nicolau; a l'església de Montision i als convents de St. Domingo i Caputxins.

Abril.- El blat anava molt car per tot, i per Pasqua els regidors en repartiren entre els més pobres. També ho feren per Nadal.

A Can Massutí tengueren dos casaments:

JOANA MARIA ROSA MASSOTÍ JULIÀ (57)

Al llibre de matrimonis, nº 10 (1764-1773), al fol 16, es diu: *Als 14 juliol 1764, el Rd. Llorenç Bennasser, Pvre. i Vicari…desposà…Esteva Sansó, fadri, fill de Bartomeu i Maria Grimalt…amb Joana Maria Massotí, donzella, filla de* ***Jaume*** *(29) i Antonia Julià.*

MIQUELA MARIA MASSUTÍ OBRADOR (64)

Probablement va casar-se l'any 1764, amb l'Honor Jaume Cifre, de Son Sureda. Consta que el seu fill **Joan** (70), va néixer l'any següent. Miquela Maria era filla de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores.

Novembre, 22.- Dos desertors anglesos arribaren a Felanitx, procedents de Menorca que, com sabem, era altre vegada dels britànics.

Desdembre, 12.- *Morí en el corral d'En Reus del Convent, Antoni Barceló de set anys; una columna li caigué damunt.*

Felanitx tenia 6.699 habitants.

1765

Des de principis d'any, tornaven a esser molt perillosos els camins que creuaven l'illa.

Febrer, 12.- *Un homo entrava pel portal de Santa Rosa a l'església, a la missa primera, amb un manyoc de faies a la ma per fer llum, un altre li demanà les faies per encendre la pipa i mentres tant el feriren amb una pedra pel cap i fugiren.*

Miquel Massotí Obrador (66) i Guillem Artigues, segellaren una operació de crédit.

MIQUEL VICENS MASSOTÍ OBRADOR (66)

ACTA DE CENS DE GUILLEM ARTIGUES PER TERRES EN ES PUJOL.- En la vila de Felanig del presente Regna de Mallorca a los set dies del mes de janer de lo any 1765, Jo Guillem Artigues, fill de Antoni i Catharina Oliver, conjuges quondam y natural de la present vila de Felanig, conegut per mi lo notari infrascrit de que don fee, de grat i certa sciencia i en virtut del present acte perpetuament valedor… venc i de nou m'encarrech a favor de vos Miquel Massotí (66) fill de Pere (37), quatre lliures quatre sous cens… al tres per cent pagadores per mi, i los meus, als 9 de juliol perpetuament en dit dia, les quals quatre lliures quatre sous, cens… com de sobre se ha dit venc i de nou m encarrech per general obligació sobre tots mos bens presents i devenidors, et loco proprio pignoris oblich una quarterada i mig cortó de terra…en lo present terme en el lloc del Pujol, dit lo corral den Parre, confrontant amb garriga dels hereus de Pere Martorell, més una quarterada un quart i deu sous de terra en dit lloc confrontant en terra de Simó Llobera, més set quartons, un quart de terra, en dit lloc, ditas las clavegueras, confrontant amb terra de Nadal Ramon, més dos…retxas de viña en lo dit lloch, confrontant amb viña de Antoni mon germà, més tres cortons de viña en dit lloch confrontant amb viña de Gabriel Rosselló…més cinch quarteradas un quarto de terra, situades en lo terme de Manacor, y unes casetas dites Son Pelut, confrontant amb terra dels hereus de Joan Vaquer, més la mitat de la garriga del Pujol, del Puig del Milà, confronta amb garriga de Julià Suau, més mitjas cases y corral, dites la Possade (posada), situades dins la present vila, en lo carrer del Pinar, en alou de la Cavalleria de Pax, les quals confrontan amb via

pública…amb cases y corral de Barthomeu Pons, les quals propiedats tenc y poseiesch, en virtut de acte de divisió, entre mi feta y Antoni Artigues mon germà, en poder del discret Antoni Maymó notari dels 10 del mes de desembre de lo aiñ 1763, y promet jo Guillem Artigues y los meus de no vendre ni alienar ditas propiedats, ni demés bens meus amb perjudici de la present obligació. Les quatre lliures y quatre sous cens…moneda de Mallorca…com damunt està dit per preu de 140 lliures moneda de Mallorca, franchas les quals confés haver agudas y rebudas en los dies passats de vos Miquel Massotí y als vostros…- Quod fecit actum in presenti villa de Felanig, sub die mense et año tu supra. Y per quant noce escrivis suplich a lo Reverent Antoni Ramon prevera.- Testimonis en presencia de los quals lo dit Guillem Artigues firma son Miquel Oliver de Barthomeu y lo Reverent Antoni Ramon prevera qui ha firmat devant de mi Bathomeu Pou Ramon. (Hi ha una nota: Obrando en el libro de hipotecas de la Villa de Felaniche en el folio noventa y quatro y dia ocho del mes de mayo de milsetecientos setenta. (És l'escriptura nº 2, del meu arxiu de documents antics).

Dos naixements a Can Massutí: Cosme Massotí Roig, a la casa del carrer Abeurador, i Joan Cifre Massutí, a Son Sureda.

COSMA JOSEP MIQUEL MARIANO MASSOTÍ ROIG (116)

Va esser batiat dia 8 de gener de 1765, havia nascut el dia abans.Fill d'**Antoni Massotí Obrador** (72) i Miquela Roig Morey. Padrins: **Jaume Massotí Suñer** (41) (oncle-avi) i Catarina Morey. (Cfr. Llibre 23 (1764-1770), fol 23 d., nº 95).

JOAN CIFRE MASSUTÍ (70)

Fill de l'Honor Bernat Cifre i de **Miquela Maria Massutí Obrador** (64). Va néixer l'any 1765, a Son Sureda on vivien els seus pares. Va esser capellà, com un germà del seu pare, Mn. Rafel Cifre, Pvre. A la llista de *eclesiásticos de la Parroquia de Felanitx, a 25 marzo de 1798*, el Sr. Rafel Cifre *de Son Sureda* hi figura com a beneficiat, durant el rectorat de Mn. Antoni Roig Rexart. A la mateixa llista, Joan Cifre, que era doctor, consta com a beneficiat de Sant Nicolau de Ciutat. (Cfr. Bauçà, tom IV, Historia de Felanitx, pp. 149 i 151). L'oncle de Joan, també capellà Rafel Cifre, va gaudir del benefici de l'altar de l'Assumpció, a la parròquia. A aquest benefici, segurament fundat per un Cifre de Son Sureda, va tenir-lo primer, l'any 1586, Mn. Miquel Cifre, que fou net del fundador; després, Mn. Bartomeu Cifre, Mn. Gabriel Cifre, 1603-1632; Pere B. Sastre, Joan Tugores, Pedro Cifre, 1687-1712, Mn. Gabriel Cifre, Mn. Rafel Cifre Bennasser, que fou el darrer posseïdor, 1808, quan per decret va declarar-se extingit el benefici. Sembla que tots els beneficiats, o quasi tots, eren parents.(Cfr. Bauçà, tom V, Història de Felanitx, p. 100).

Febrer, 4.- Súpose en Palma que al despedirse del Rey el Capitán Barceló, le dijo S.M. "vete que los moros costean, porque saben que estás aquí".

Juliol.- A Ciutat empresonaren a dos homos perque jugaven davant es portal de l'església de Sant Antoni: els condemnaren a servir com a soldats.

Novembre, 1.- *El Bisbe D. Francesc Garrido de la Vega començà la visita pastoral a Felanitx.*

Felanitx tenia 6.824 habitants.

1766

Féu un delobí d'aigua damunt la vila.

Els administradors i visitadors del dret de l'aiguardent cometen abusos contra els fabricants.

A Can Massutí del carrer des Juavert, va néixer Miquel Josep Massutí Adrover, que havia d'esser capellà, i a qui trobarem sovint en aquestes notes, durant els anys que va viure.

MIQUEL JOSEPH SEBASTIÀ MASSOTÍ ADROVER (109)

Llibre 23, fol 40, nº 71, va esser batiat dia 25 de febrer de 1766, havia nascut dia 24. Fill de **Miquel Masutí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Padrins: **Jaume Massotí Suñer** (41) i Margalida Bordoy. Va viure al carrer d'es Juavert. Fou Capellà acollit a la parròquia de Felanitx.

Juny.- *La Vila paga, cada any, dues lliures a Caterina Cabrer, donzella, pobre i afortunada, per ensenyar la Doctrina Cristiana a les minyones.*- Juliol.- *Fonc conduït Pere Antoni Gomila per vendre neu.*

Febrer, Març, Juny, Setembre.- Hi ha noticia dels grans èxits bèl·lics del "Capità Toni", ara per a l'estret de Gibraltar i per Oran i per davant Almeria. - Ben prest el feren "Capitán de Navío".

Entre Sant Miquel i Tots Sants posaren en els Ajuntaments, diputats i personer, i ací en Felanitx foren los primers diputats Miquel Uguet (a) Barres, paraire, fill de Miquel, i Bernat Obrador (a) Verro, fill d'Antoni; i personer Antoni Ramon fill de Joan de Tortitx…

1767

A Ciutat, i a tot Espanya, varen esser expulsats els PP. Jesuïtes

Altre vegada hi havia perill de pesta. *Arribaren ordres del Capità general de no deixar desembarcar ningú en tota la costa, per por de contagi de pesta.*

Havia mort el Rd. Bartomeu Obrador, Pvre., que era el mestre de Gramàtica. Varen convocar-se oposicions, formant el tribunal el Sr. Rector, Mn. Joan Vives, el Prior del Convent, P, Josep Socies, i el Vicari de la parròquia Mn. Joan Adrover. Els exàmens es feren a la sagristia de l'església, va sortir guanyador Antoni Oliver, que fou nomenat pels Regidors.

Prop d'acabar l'any, *dins una taverna, un granader anomenat Estrada, del Regiment d'Almansa, pegà una baionetada a una cuixa a Joan Miquel Garcès, Guarda de la Reial Renda de Tabac.*

1768

Noticia dels combats navals del "Capità Toni", que no dóna treva als moros.- El capità Barceló fa ofrena de les banderes capturades als seus enemics, a la Mare de Déu del Carme, a l'església dels PP Carmelites.- A ciutat es prohibeix qualsevol edificació que s'aixequi a menys de 500 metres de les murades.- El mes d'agost arriba una reial ordre, manant que a la universitat i a les escoles s'ensenyi en castellà.

El rellotge del campanar a hores toca i a altres no, perquè no té ningú que el governi; els regidors conduïren l'escolà perquè cuidi d'ell.

Dia primer d'abril que fonc el divendres sant, circa mig dia, feu tal tempestat de trons i llamps i calabruix, que fonc precís tocar la campana major.

Juliol, 30.- *A la matinada morí a la seva casa de ciutat a on estava malalt, el Rector de Felanitx D. Joan Vives i Melis, tenia 58 anys;l'enterraren a la parròquia de Sant Miquel de Ciutat. Era Rector de Felanitx des de l'any 1740*

Agost, 31.- *Es rebé a la vila una reial cèdula manant que s'escriguessin en castellà les Provisions i Manaments del Batle i que en les escoles també s'ensenyàs en la mateixa llengua.*

Setembre, 12.- *Morí el Rd. D. Miquel Soler, Pvre. que fou molts d'anys Rector de la Confraria del Roser i emprengué i dugué a terme l'obra de la capella del Roser.*

Al carrer del Pou de la Vila, va morir Joana Maria Massotí Monserrat, viuda.

JOANA MARIA MASSOTÍ MONSERRAT (23)

Al llibre 9 de defuncions (1768-1775), al fol 2 d., nº 21, figura *Joana Massotí, viuda de Joan Pou "Angelot", filla de Pere Antoni (està equivocat, ha d'esser **Pere Joan Massotí Pou** (19) i Joana Monserrat…rebuts los sagraments, morí als 24 janer 1768, en una casa del carrer del Pou de la Vila. Feu testament en poder de Andreu Bennaser als 26 de novembre de 1766: Marmesors, els seus fills **Pere Antoni** (33) i **Joan** (34). Sepultura en lo sementeri de la Parròquia.*- Segueix disposicions sobre misses.

Pel que acabam de veure, va tenir al menys dos fills: **Pere Antoni Pou Massotí** (33) i **Joan Pou Massotí** (34).

El seu testament figura al fol 15 d. de B. 2072. *26 octubre 1766…Joana Massotí vidua de Joan Pou, filla de Pere Joan i de Joana Monserrat… elegesch los marmesors meus…a Pere Antoni i Joan, mos fills…*elegeix sepultura *en lo sementiri de la parroquial… Segueixen mandes pies…Deixa llegitima al seu fill Antoni Pou i a Joan Pou, altre fill seu. A Joan li deixa 5 sous, uns faldons de lli*

de capa blava i una gonella de lli… A tots els altres fills nats o neixadors els deixa 5 sous. En tots los demés bens meus tant mobles com immobles, drets, veus, credits i accions… fa hereu propietari i universal… a Pere Joan Pou mon fill…Devant de mi, Andreu Bennaser, Notari. Morí la testadora el 26 janer de 1768.

A la casa del carrer del Juavert, va néixer Ursola Massutí Adrover, i a la casa del carrer Porteria del Convent, nasqué Margalida Massotí Roig.

URSOLA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ADROVER (110)

Llibre 23 baptismes, fol 81 d., nº 80. Batiada dia 4 d'abril de 1768 (188 anys abans de la coneixença de na Caterineta i jo). Filla de **Miquel Massotí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Padrins: Antoni Obrador i Antonina Sampol.

Sembla que a Can Massutí, per aquests temps, devien tenir devoció a Santa Ursola i companyes verges, recordem que en el seu testament **Antoni Massotí Pou** (21), va deixar al seu fill **Pere A. Massotí Suñer (37),** avi de la resenyada, entre altres pintures, una tela de Santa Ursola.

MARGALIDA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ROIG (117)

Llibre 23 de baptismes, fol 86, nº 143. Dia 2 de juliol de 1768, fou batejada. Filla d'**Antoni Massotí Obrador** (72) i Miquela Roig Morey. Padrins: **Jaume Massotí (Suñer)** (41) i Margalida Taverner. Va viure al carrer de la Porteria del Convent.

El mes de novembre va prendre possessori de la Rectoria de Felanitx, el que fins llavors ho havia estat al front de la de Porreres, el Dr. Miquel Baró, també en va prendre de Sant Salvador, mitjançant el seu apoderat per tal ocasió, Rd. D. Rafel Cifre, de Son sureda.

Desembre, 18.- *Féu l'entrada solemne el nou Rector i un convit molt esplèndid a on corresponguereen totes les persones de distinció que per la multitud no es pogueren comptar. Féu dinar als pobres, d'arrós, carn, pa i vi; foren els pobres 1.400.*

1769

El 1767 el Rei Carles III decidí expulsar els jesuïtes de tots els seus regnes i dominis. A finals de març arribà una carta reial dirigida al comandant general, el qual reuní el Consell de Guerra i féu tals demostracions de força que la ciutat s'alarmà creient que era inminent una invasió anglesa. El dia 2 d'abril, a mitjanit, els col·legis dels jesuïtes foren acordonats per les tropes. L'endemà, ben dematí, tocaren a les portes i els intimaren el decret d'expulsió. Varen ser traslladats cautelosament a una finca de les afores de Ciutat, on estigueren un mes, ben custodiats. A principis de maig,els pares i germans dels tres col·legis de Monti-Sion, Sant Marti Pollença (uns 40), juntament amb els de Catalunya, Aragó i València, que havien estat portats a Mallorca, s'embercaren cap els Estats Pontificis en un estol de disset vaixells que comandava el capità

AntoniBarceló. Un dels jesuïtes expulsats era el mallorquí P. Bartomeu Pou, notabilíssim humanista, catedràtic de diverses universitats d'Espanya i d'Itàlia. Els bens mobles de la companyia varen ser venuts en subhasta pública. La biblioteca passà a la Universitat Literària. Fora 2000 volums manuscrits i llibres de més valor, que el rei es reservà. (Cfr. Xamena-Riera: Història de l'Església a Mallorca, pp. 196-197)

El Comandant General va cedir l'edifici del Convent de Monti-Sion dels PP Jesuïtes, al Rector de la Universitat.

Agost.- *Arribaren a Felanitx una companyia de titellaires Saboiants, venien ferits de Porreres a on els havien apedregat; el batle los feu curar les ferides i donà part a la Reial Audiència.*

1770

Gener.- *Era Batle l'honor Joan Obrador Rossellet, i el Rector el Rd. D. Miquel Baró.*

Posaren al calabós un milicià per haver entrat a robar a unes cases de Son Barceló i Son Navata.

Publicose en Mallorca la Real Orden en que "se prohibió a cualesquiera personas que visten hábitos largos y manteos, el uso de sombreros gachos o chambergos, de día y de noche" y se previno "que usasen el sombrero levantadas las alas a tres picos, a excepción de los clérigos de orden sacro,que deberán traerle levantadas las dos alas de los costados y con forro de tafetán negro engomado, así porque el antiguo uso de la nación tiene autorizada esta distinción, como por servir de una decorosa señal, a cuya vista, sin equivocación, se les guarde el respeto correspondiente a su sagrado carácter"…

Per devers el dia de Sant Miquel, per ordre de Sa Majestat, tothom se posà capell de "tres picos". Duraren aquests capells cosa de dos mesos.

A finals de gener, se celebrà un casament a Can Massutí.

PERE JOAN VICENÇ NICOLAU MASSOTÍ NOGUERA (48)

Al llibre 10 de matrimonis, nº 3, es llegeix: *Als 24 gener 1770…Dr. Antoni Vaquer, pvre. i Vicari…desposà…Pere Joan Massotí, fadrí, fill de* ***Llorens*** *(24) i Antonina Noguera…amb Maria Fiol, donzella, filla de Jaume i Joana Adrover.* (El nom de l'esposa era Joana Maria Fiol Adrover, com veurem més avant).

A la casa del carrer Costa d'en Massotí, morí ben jove Na Bàrbara Massotí Binimelis.

BÀRBARA MARIA ROSA MASSOTÍ BINIMELIS (89)

Al llibre 9, fol 25 d., consta la seva defunció: *Bàrbara Masotí, 23 març 1770. Filla de* ***Jaume*** *(41) i Bàrbara Binimelis. Rebuts los sagraments morí al 23 març 1770…en la Costa d'en Masotí.* Quan va morir tenia 18 anys.

Abril.- *Divendres Sant.- Al temps que feien el sermó de la Passió, a la matinada, se mogué tal tempestat de trons i llamps, que fonc precís tocar la campana major. La processó del vespre se féu dins l'església.*

Diumenge de l'àngel.- A una casa tenien panades dins el forn, fetes de la carn d'una ovella robada, hi anaren lloctinents i els prengueren les panades i la pell de l'ovella i tancaren el lladre a la presó.- El lladre de l'ovella fugí de la presó forçant els reixats de ferro de la finestra.

Juny.- *Estucaren la capella de la Mare de Déu del Socors del Convent.*

Setembre.- *L'orgue de la parròquia ja fa molt de temps que no sona més que la cadireta; ara ha vengut l'organer mestre Jordi Bosch per veure'l; l'adobarà i afegirà alguns registres.- Fou inaugurat l'oratori de Son Soleret.*

Setembre, 26.- *Se publicà a so de tambor per la vila, el nom dels vint-i-dos lloctinents nomenats per la Reial Audiència.*

Octubre.- *Els darrers dies d'aquest mes corregué la noticia que els anglesos i la reina de Russia volien venir a conquistar Mallorca.- Feren comparèixer a Ciutat tots els cavalls del pagesos per guarnir el regiment de dragons.- Feren una crida que tots els homos tan casats com fadrins de vint anys fins a cinquanta, pena de la vida, compareguessen a la Sala per allistar-se per prendre les armes quan tenguessin l'ordre. N'allistaren tants que foren bastants per compondre trenta companyies de trenta homos i un capità quiscuna.*

Entraren el batle nou Jaume Vidal Banús i els regidors: Antoni Ramon, Gregori Garcies i Miquel Carrió; diputats: Jaume Nadal i Joan Oliver; síndic Miquel Oliver. Des de l'any 1759 no havien fet regidors nous.

El mes de desembre, hi ha un bateig a la familia Massotí-Adrover, a la casa del carrer del Juavert.

ANNA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ADROVER (111)

Llibre 23 baptismes,fol 140, nº 282. Dia 16 desembre 1770, va néixer dia 15, va esser batiada. Era filla de **Miquel Massotí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Padrins: Miquel Obrador i **Miquela Massotí (Obrador)** (64) (tia de la batejada).

1771

Va néixer la primogènita del matrimoni de Pere Joan Massutí Noguera i Joana Maria Fiol, que vivien en el carrer de Calafiguera.

ANTONINA ANNA MASSOTÍ FIOL (95)

Llibre 24 de baptismes (1771-17769), Fol 4 d., nº 48. Dia 2 de febrer de 1771 (havia nascut dia 1). Filla de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Padrins. Antoni Noguera i Joana Adrover.

Febrer.- Per Reial Ordre, S.M. manà que s'enderrocassin els convents que estaven fora muralles, i a prop d'elles, perquè resultaven perjudicials, en cas de defensa contra possibles assetjadors de la ciutat. Així varen desaparèixer els convents de Trinitaris de Santa Catalina, Agustins d'Ítria i Caputxins. Trinitaris i agustins varen passar als convents que ja tenien dins la capital; els caputxins que no tenien casa interior, passaren a l'antic convent de jesuïtes, a Pollença.

Abril, 27.- *Se rebé una reial ordre urgint que a l'escola s'ensenyàs en castellà.*

Juny.- *S'executà la bula del Papa i ordre del Rei que els Regulars no podien tenir apotecaries públiques, i tancaren la del Convent de Sant Agustí.*

Un altre naixement a Can Massutí, el de Miquela, filla d'Antoni Massutí Obrador i Miquela Roig Morey, del carrer Abeurador.

MIQUELA MARIA GERTRUDIS MASSUTÍ ROIG (118)

Llibre 24 de baptismes, fol 15, nº 217. 6 de setembre de 1771, filla d'**Antoni Massotí Obrador** (72) i Miquela Roig Morey. Padrins. Mateu Roig i **Miquela Massotí (Obrador)** (108). Miquela era cosina del seu pare i, per tant, tia segona de la batejada. (Suposam que ella seria la padrina, ja que l'altra **Miquela Massotí Obrador**, germana del pare, mai no hagués pogut esser-ho, perquè havia mort l'any 1759).

Setembre, 22.- Va morir el notari Andreu Bennàsser, a qui hem trobat repetidament, autoritzant escriptures de la nostra família.

1772

Febrer, 19.- *El Batle tancà a la presó un grup d'homos que dies passats els trobaren jugant al joc prohibit anomenat "es pecat".* Febrer, 21.- *Vengué el Bisbe Garrido de la Vega i confirmà.*

Abril.- *Arribà un ordre del Capità General de què no tirin vinassa pels carrers, ni tenguin carros ni bótes ni altres trastos pels carrers, ni de dia ni de nit. (Tot això és per una acusació feta al Real Acuerdo pel Comandant del quarter de la vila D. Antoni Montreal).- Els Regidors exposen a la Reial Audiència que no és possible cumplir l'ordre donada… i si un oficial del Regiment d'Almansa va topar dos vespres amb carros era perquè no duia llum i no perquè els carros impedesquin el poder passar.*

Entraren els Regidors nous: Jaume Adrover, Jaume Nadal, Gabriel Vaquer i Rafel Pou Prohens; Pere Maimó, diputat; Rafel Oliver, diputat; Mateu Oliver, síndic.

Maig.- Arribà la noticia del trasllat del bisbe Garrido a la diòcesi de Còrdova

Francisco Garrido de la Vega (1763-1772). Era gallec i rector d'una parròquia de Madrid. Presentat al papa pel rei Carles III, va ser nomenat bisbe de la nostra diòcesi el 28 de setembre del 1763, i arribà a Mallorca el 2 de desembre d'aquell any.- El bisbes de la segona meitat del segle XVIII quan començava la quaresma acostumaven a publicar un edicte que era llegit a les esglésies en la part que es referia als fidels i llavors col·locat dins la sagristia. Tractava de les obligacions dels rectors i clergues, administració de sagraments, predicació, reforma de costums, etc.- El bisbe Garrido, com els seus predecessors, visità les parròquies de la diòcesi, reconstruí i amplià l'edifici del seminari i organitzà exercicis espirituals per als sacerdots. Durant el seu pontificat foren expulsats els jesuïtes…(Cfr. Xamena-Riera: Història de l'Església a Mallorca, p. 171).

Juny.- El Rei autoritzà als PP. Caputxins a edificar el seu convent a l'interior de la ciutat.- El Capítol de la Seu rebé la comunicació d'haver estat nomenat Bisbe de Mallorca D. Juan Díaz de la Guerra. A la Seu cantaren un Te-Deum, com era acostumat.

Setembre, 5.- Va arribar, des de Nàpols, el nou Bisbe de Mallorca. Mons. Díaz de la Guerra, va fer l'entrada solemne dia 25 d'octubre. Díjose que desde su llegada hasta este día, había ido por las noches al Convento de Santo Domingo, donde con la concurrencia de otros Tomistas, se proyectó y resolvió la persecución de los Lulistas y de la doctrina y culto del Beato Ramon Lull, hasta estirparla completamente en esta isla.- Al día siguiente de la entrada del Prelado, reunió en su Palacio al Cabildo Eclesiático y le propuso la fundación de un Hospicio para recluir los muchos pobres que había observado pululaban por las calles… Idéntica proposición hizo el nuevo Obispo al Ayuntamiento, al ir a devolver a la Ciudad su visita oficial.- A pocos días mandó al Canónigo Oliver

para que procediese a la medición del terreno ocupado por los establecimientos de la Misericordia y Pobres de Santa Catalina; pidió al Ayuntamiento la venia necesaria, que se concedió, para introducir reformas útiles y ampliar las susodichas fundaciones, pero no ofreció cantidad alguna de su peculio para poner en ejecución sus proyectos.- Empezó desde luego la guerra sin consideración ni tregua contra todos los que no prefesaban la opinión Tomista, y muy particularmente contra la memoria y culto del Beato Ramon Lull.

Desembre.- Empezó la Universidad a denominarse Real y Literaria, en vez de Luliana como se había llamado hasta esta época.

Enguany feren el penó de Sant Vicenç Ferrer.

1773

Va restringir-se el dret d'asil a les esglésies. El Bisbe de Mallorca designà a totes les parròquies de la part forana, i a Ciutat, les esglésies de Santa Eulàlia i Ermita de St. Magí, com a úniques amb possibilitats de poder-s'hi exercir el dret.

Gener.- *Prengué possessori del càrrec de batle, Bartomeu Vaquer.*

Març.- *Per disposició del Rei Carles III i del Bisbe de la Guerra es començaren a escriure en castellà els llibres parroquials de baptismes, matrimonis i morts que fins llavors s'havien escrit en mallorquí.*

A Can Massutí hi va haver un nou casament. Na Miquela Massutí Binimelis, va contraure el sagrament amb En Sebastià Vaquer Obrador. També hi va haver dos naixements, un a la casa del carrer del Juavert: Francina Massutí Adrover; i l'altre a la casa del carrer de Calafiguera: Antonina Massutí Fiol.

MIQUELA MARIA MASSUTÍ BINIMELIS (88)

Al llibre 10 de matrimonis, nº 22, hi figura que *dia 17 de abril de 1773, el Dr. Antonio Vaquer, Pbro. y Vicario…afirmé en matrimonio a Sebastián Vaquer, hijo de Miguel y de Juana Obrador…con Miguela Massotí, doncella, hija de* ***Jaime*** *(41) y de Bárbara Binimelis… No obstante el parentesco que entre ellos existe de tercero y quarto grado de consanguinidad, se hallan dispensados.*

Del seu matrimoni amb en Sebastià Vaquer Obrador, va tenir cinc fills: **Miquel Vaquer Massutí** (90), que va casar-se, amb Maria Roig, i va tenir una filla: Miquela Vaquer; **Sebastià Vaquer Masutí** (91); **Joana Maria Vaquer Massutí** (92); **Bàrbara Vaquer Massutí** (93), que va casar-se amb Joan Obrador, i ens consta d'una filla: Miquela Obrador Vaquer; **Miquela Vaquer Massutí** (94) que va casar-se amb Antoni Artigues. No vaig fer el seguiment d'aquests cinc fills del matrimoni ressenyat, però per medi del document 5 del meu arxiu, (donació en contemplació de matrimoni, de l'any 1795, que tendrem ocasió de contemplar més avant), vaig saber que **Miquel Vaquer Massutí** (90) va casar-se amb Maria Roig, filla de Joseph i de Joana Prohens.

ANTONINA ANNA PAULA MASSOTÍ FIOL (96)

Llibre 24 de baptismes, fol 51 d., nº 23. Dia 25 de gener de 1773. Filla de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Padrins: Jaume Fiol i Joana Adrover.

FRANCISCA ANNA GERTRUDIS MASSOTÍ SUÑER (112)

Llibre 24 de baptismes, fol 64, nº 149. (Les anotacions ja son en castellà). Dia 7 de juliol de 1773 (va néixer dia 6). Filla de **Miquel Massotí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Padrins: Pere Joan Ramon i **Francisca Massotí Obrador** (67), era germana del pare de la que havien batejada, i vivia a l'alqueria Bassa de'n Coll, casada amb en Pere Joan Ramon.

Se n' anaren els Dragons del Regiment d'Almansa (abans anomenat de Batàvia) i en vengueren del Regiment de Numància

Juliol.- *Mestre Nicolau Pons daura el retaule de la capella de Nª. Sª. del Socors del Convent.*

L'escultor Salvador Sanxo féu els candalers, els pagà la confraria del SS. Sagrament…

El Obispo Guerra la empezó declarada y abiertamente contra el culto inmemorial del Beato Raimundo y contra sus doctrinas y partidarios, auxiliado por los *Tomistas,* entre los que figuraban en primer término los Religiosos Dominicos.

1774

El Regiment de Numància va resultar tan molest com el d'Almansa que se'n havia anat: *Moltes bregues entre paisans i els soldats dragons del Regiment de Numància..- La gent està molt irritada contra els soldats pels seus ultratges, peguen els homos i regiren a les dones; a una, el vespre, li posaren la capa damunt el cap i a una altra la se'n dugueren al quarter. El Batle ha donat part al comandant i aquest ha manat que els soldats no sortissin del quarter després de l'oració del vespre.- Els soldats volen venjar-se dels paisans perque diven que per culpa seva no els deixen sortir després de l'oració del vespre; des de les finestres del quarter tiren pedres els qui passen i diven que si no poden venjar-se de nit, es venjaran de dia.*

Febrer.- *Més abusos dels soldats. Amenaça un motí. El Batle ha donat part a la Reial Audiència…- La Reial Audiència ha donat part al Capità General.- El General féu mudar los soldats a Manacor.*

A Can Massutí anotam dos naixements, un el mes d'abril i s'altre el maig.

LLORENÇ JOSEPH MARIANO MASSOTÍ FIOL (97)

Llibre 24 baptismes, fol 93, nº 102. Dia 13 de març de 1774. Fill de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Padrins: Antoni Ferragut i Catalina Fiol. Avis paterns: **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Antonia Noguera. Avis materns: Jaume Fiol i Joana Ferragut.

CATALINA ANA MASSOTÍ ROIG (119)

Llibre 24 baptismes, fol 97, nº 128. 18 abril 1774 Filla d'**Antoni Massotí Obrador** (72) i Miquela Roig Morey. Avis paterns: **Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Maria Obrador. Avis materns: Cosme Roig i Margalida Morey. Padrins: **Antoni Massotí Suñer**, avi patern, i Margalida Binimelis.

Per ordre del Bisbe Díaz de la Guerra, les processons de Dijous i Divendres Sant, se celebraren de dia. Abans sempre les feien *entre dues fosques o començant la nit*.

El començament del mes de juliol, a la casa del carrer de Calafiguera, tenim una defunció a Can Massutí.

CATARINA MARIA ROSA MASSOTÍ NOGUERA (47)

Va morir el juliol. Estava casada amb Antoni Miquel; vivien al carrer de Calafiguera. Al llibre 9 de defuncions, nº 44, hi consta el seu òbit: *Catalina Massotí, 1 julio 1774. Muger de Antonio Miquel e hija de* ***Lorenzo*** *(24) y Antonia Noguera…recibidos los sacramentos falleció a 1º de julio de 1774 en una casa de Calafiguera…ordenó sus mandas pías en poder del P. Fray Bonifacio Deyá, Agustino…Albaceas a dicho su marido y Pedro Juan Massotí (Noguera) (48) su hermano.* Sepultura en el sepulcre de St. Nicolau, del Convent. Disposa sobre misses i altres actes de pietat.

Reformaren el retaule de la Mare de Déu de Sant Salvador i feren el cambril nou.

Setembre, 18.-*Morí a la posada de Son Xamena, davant el camp d'en Bresca l'honor Martí Xamena veny de 56 anys i l'endemà morí sa dona Catalina Aina Veny de 48 anys.* Eren els pares de Francina Xamena Veny, que uns anys després se casaria amb el nostre avantpassat **Pere Antoni Massutí Adrover** (106).

Setembre.- Havia mort el mestre d'escola, Rd. Antoni Oliver, Pvre.- El novembre, *es celebraren oposicions a mestre d'escola. Fonc nomenat mestre d'escola de la vila el Rd. D. Ramon Obrador, clergue.*

El Obispo procedió a la extracción de los colegiales de la Sapiencia; trasladándolos al Seminario y les obligó a trocar su sotana parda y beca encarnada por la de los seminaristas; apoderándose de la librería, alhajas y cuadros, y especialmente de un manuscrito de Ramon Lull titulado de *Caballerías,* sin hacer caso alguno de las protestas del Cabildo.

Temiendo la Ciudad que el Obispo introdujera pobres en el Colegio de la Sapiencia, siguiendo su proyecto de convertirlo en Hospicio, acudió al Comandante General en demanda de auxilio, para impedir los designios del Prelado, puesto que el negocio se hallaba pendiente de resolución en Corte. El Comandante mandó allá una compañía de soldados, apercibiendo a los albañiles y carpinteros que se abstuviesen de trabajar en obra alguna en aquel sitio.

El Comandante General mandó a la Iglesia de San Francisco de Asís un piquete de tropa para guardar el cuerpo del Beato Raimundo contra los intentos del Obispo Guerra.

El dia 31 de diciembre de dicho año de 1774, en la elección de Diputados y Síndico Personero, el Dr. Bover, letrado, uno de los electores del pueblo para votar los dichos empleos, después de la elección de los mismos, usando de la facultad que tienen los electos del pueblo de dar las instrucciones que les pareciesen necesarias a los Diputados y Síndico Personero, propuso cuatro recomendaciones o instruciones: la primera fue, solicitasen no se embarcasen comestibles algunos ni aceite por la grande carestía que se experimentaba, fueron todos los electores del mismo parecer. La segunda fue que se pidiese a S. E. mandase publicar un bando, bajo las penas bien vistas, contra cualquier persona que hablase en descrédito de la virtud y santidad del Beato Ramon, y todos, de voz en grito, fueron del mismo sentir. La tercera que atendiesen a procurar se remediasen y corrigiesen las excesivas costas que se hacían pagar en la Curia Eclesiástica; respondieron del propio modo, por ser

cosa muy justa y necesaria. Y la cuarta que se suplicase al Rey Ntro. Sr. se sirviese dar a nuestro Obispo mejores feligreses y más de su gusto que los mallorquines, y convinieron todos a grandes voces.

1775

El bisbe va retirar una estampa antiga del Beat, que hi havia a la sagristia de la Seu. Cabildo i Ajuntament, varen protestar a la Reial Audiència contra l'actitud del Prelat, que anava en contra de la del seu antecessor Zepeda, que havia acudit a Roma, i a la resolució de S.S., que havia ordenat que res de nou no se podia fer en contra un culte reconegut ja pel Papa Urbà VIII.

Sarcòfag de Ramon Llull a la Basilica de Sant Frances de Palma

Persistiendo el Obispo D. Juan Díaz de la Guerra en su propósito de estirpar el culto tributado en Mallorca al Beato Ramon Lull, ordenó la ocupación de todos los platillos con los que se recogían las limosnas destinadas a dicho culto.- Apoderose el Obispo del cuadro con la imagen de Lulio que, procedente de la Sapiencia, obraba en el Seminario Conciliar.- Previa una petición fiscal simulada de que se prohibese la fiesta que el día 25 (enero) debía tener lugar en S. Francisco, por cuenta de la Universidad Literaria, y otra fundada en S. Miguel, ambas dedicadas al Beato Ramon, decretó el Obispo "como se pide y notifíquese". Acudieron nuevamente ambos Cabildos (el Cabildo y el Ayuntamiento) a la Real Sala (R. Audiencia), y ésta acordó pasar oficio al Obispo para que cesase en sus procedimientos, en lo concerniente a los asuntos del culto del Beato Lull, intimándole que, de lo contrario, procedería contra él, usando de sus facultades: notificósele esta providencia personalmente en la noche del 24.

El Comandante General recibió (24 enero) Carta orden del Consejo, en que se le prevenía conminase al Obispo para que, en lo concerniente al culto del Beato Raimundo, se atuviere a lo ordenado por los Sumos Pontífices y en particular por Clemente XIII, que dispuso no se innovara nada acerca del mismo. La misma noche se adornaron las muchas capillas dedicadas al Beato

con luces y hogueras, y el día 25 se celebró la solemne función anual en S. Francisco…asistió además gran concurso de gentes.

Abril, 15.- Llegó una Real Orden comunicada al Obispo, Comandante General y Real Audiencia, desaprobando el proceder del Prelado en el asunto del Beato Ramon, revocando todos sus deeretos…

Anotam dues defuncions a Can Massutí: els dos tenen els mateixos noms i cognoms..

ANTONI NICOLAU JOAQUIM MASSOTÍ OBRADOR (63)

Posam la seva defunció l'any 1775. Fill de **Pere Antoni Massotí Suñer** (37) i Miquela Obrador Tugores. S'havia casat l'any 1760.

ANTONI NICOLAU MASSUTÍ OBRADOR (72)

Va morir dia 23 d'abril de 1775. Havia viscut al carrer Abeurador. Tenia 40 anys. Al llibre 9 de defuncions, nº 90, consta que *Antonio Massotí, 23 abril 1775. Hijo de* ***Antonio*** *(40), aun viviente* (tenia 67 anys) *y de Juana Mª Obrador…marido de Miguela Roig, habiendo recibido el Sacramento de la extremaunción falleció en una casa de la calle llamada Abaurador, dia 23 abril 1775 el qual es vecino de esta villa de Felanitx de el Reino de Mallorca, no hizo disposición alguna, pero el dicho padre pagó cincuenta libras moneda de este Reino por su entierro y misas, y fue enterrado en la sepultura de los cofrades del Rosario.* Del seu matrimoni amb Miquela Roig, havia tengut sis fills: **Joana Maria Massotí Roig** (114), **Antoni Josep** (115), **Cosme Josep** (116), **Margalida Maria** (117), **Miquela Maria** (118) i **Catarina Maria (**119).

Agost.- *Entre vuit i nou del matí féu una pedrada mai vista; les pedres eren com ous grossos de gallina…*

Octubre, 3.- Instigado por el Obispo, el Visitador de S. Antonio de Viana,ordenó que se quitara de la Iglesia de su orden una imagen del Beato Ramon. Súpolo la Ciudad y acudió a la Audiencia contra aquel acto…en Noviembre del mismo año, fue repuesto el retablo del Dr. Iluminado.

Aquest mateix mes, tenim altres dos naixements a Can Massutí.

ANTONIA ANNA MASSOTÍ FIOL (98)

Llibre 24, fol 151, nº 216: dia 12 d'octubre de 1775 va esser batiada, havia nascut dia 11. Filla de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Avis paterns: **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Antonina Aina Noguera Perpiñà. Avis materns: Jaume Fiol i Joana Adrover. Padrins: Andreu Adrover i Catarina Artigues.

ANNA MARIA MASSOTÍ ADROVER (113)

Llibre 24 baptismes, fol 151, nº 217. Dia 14 d'octubre de 1775. Filla de **Miquel Massotí Obrador** (66) i Anna Mª Adrover Bordoy. Avis paterns: **Pere Antoni Massotí Suñer (**37) i Miquela Obrador Tugores. Avis materns:

Bartomeu Adrover i Ursola Bordoy. Padrins: **Pere Antoni Massotí (Adrover)** (106) i Margalida Cifre.

Setembre.- *Un soldat pegà amb un martell cinc o sis cops damunt el cap d'un sabater i està en perill de morir.*

Novembre, 13.- Se quitó un retablo del Beato Ramon, de la iglesia parroquial de San Nicolás, y se cortaron los ojos a otro de la de S. Nicolás viejo: atribuyose el hecho al Dr. Burguny, confesor del Obispo, el cual esperaba contraer méritos… para obtener la Rectoría de Manacor. L'Ajuntament va acudir al Comandant General, en súplica de què posés fi als desafurs del bisbe, que podien esvalotar als ciutadans

Així i tot, anaven retirant-se algunes imatges del Beat

Exasperados por los extraños y violentos mandatos del Obispo Guerra, especialmente en lo que atañe al culto del Beato Ramon, elevaron el Ayuntamiento, el Cabildo eclesiástico y otras corporaciones, multitud de instancias y recursos a S.M. en queja del proceder del Prelado. El municipio se creyó obligado asimismo a acudir al Sumo Pontífice, en 6 de noviembre, remitió un sentido y extenso recurso.

1776

Gener, 6.- *Prengué possessió del càrrec de batle, Rafel Pau Prohens.*

Juny, 4.- *Morí en el carrer del Callet una esclava del Sr. Honorat Reus, després de tres quarts d'hora d'haver estat batiada.-* Juny, 24.- *El Bisbe D. Joan Díaz de la Guerra començà la visita pastoral.-* El Bisbe va confirmar i va fer el reste de la visita. *El dissabte de Sant Pere després de completes digueren les matines; a tot assistí el Bisbe. El mestre de cerimònies, el secretari i el bisbe cantaren les tres últimes lliçons. Dit any volia fer llevar totes les figures del Beat Ramon Llull; perquè los Regidors no la volgueren llevar a Sant Salvador, estigueren cosa de dos mesos sense missa; a la Parròquia llevaren l'ara de lo altar del Beat Ramon i abans de Nadal vingué ordre del Rei i tot se tornà com abans.*

Esclau. Dibuix en un manuscrit del segle XVIII

Agost.- *Se féu una lleva de cosa de 40 fadrins i casats de los més malfeners, dels quals, els casats los han tornat amollar, però el Batle com són tornats los ha tengut dins la presó deu o quinze dies a pa i aigua per veure si perdien el vici de beure i maltractar les seves mullers.*

El Rector Baró, en nom del Bisbe Díaz de la Guerra, diu als Regidors que haurien de tornar a posar en servici, l'hospital que ara està ocupat com a quarter de milícies.

Setembre, 6.- El Vicario General, por orden del Obispo, circuló a los Domeros de la Catedral y a todos los Rectores de la diócesis, la prohibición de imponer en lo sucesivo el nombre de Ramon Lull a los párvulos que bautizasen… Protestó el Cabildo de la nulidad de los mandatos espiscopales… L'Ajuntament va fer el mateix, i els canonges continuaren batejant amb el nom de Ramon Lull.

Setembre, 17.- Túvose noticia en la capital, por un barco llegado de Barcelona, de que el Rey había trasladado al Obispo Guerra al Obispado de Sigüenza: esta nueva llenó de alegría a la generalidad de las gentes.

Vingué ordre del Vicari General de llevar les imatges del Beat Ramon Llull, de Sant Salvador i de la parròquia.- El Rector de Felanitx escriu al Vicari General que el patró de la capella de l'Assumpció o del Beat Ramon Llull és D. Joan Obrador Burguera.

Al mig de tants d'aldarulls, va morir a la casa del carrer Abeurador, Antoni Massutí Suñer, mestre gerrer.

ANTONI JAUME RAMON MASSOTÍ SUÑER (40)

Va morir el 12 setembre de 1776. Llibre 10 de defuncions (1776-1780), nº 84. *Antonio Masotí. 12 septimbre 1776. Hijo de* ***Antonio*** *(21) y Miguela Suñer, y viudo de Juana María Obrador…habiendo recibidos los Sacramentos falleció día 12 septiembre 1776 en una casa llamada la calle del Abaurador, que día 11 de dichos mes y año firmó en poder de Antonio Maymó Notario ordenó las mandas pias siguientes: eligió por sus albaceas a Juana María (75) y Catharina Masotí (76), sus hijas, y Miguela Roig su nuera* que, com sabem, era viuda d'**Antoni Massutí Obrador** (72)*… Sepultura en la de la Confraria de la Verge del Rosari…* Segueixen disposicions sobre misses i altres actes de pietat.- El seu testament figura al fol 191. M-2160. **Antoni Massutí Suñer** (gerrer). 11 setembre 1776: *…Jo Antoni Massutí gerrer, fill de Antoni (21) i de Miquela Suñer, cónyuges quondam natural i morador de la vila de Felanitx del present Regne de Mallorca… fas per ço i orden aquest mon ultim… testament; en lo qual pos i elegesch Marmesors meus… Joana Maria (75) i Catharina Massutí (76) mas filles i Miquela Roig ma nora.* Segueix obra pia. *Elegesch la meva sepultura en lo vas de Maria Santíssima del Roser de la parroquial de dita vila.* Entre altres moltes coses, diu: *Vull me sien celebrades misses baixes, esto es dues a Maria Santíssima de Sant Salvador i les demés… Item leix per dret de institució… llegítima en mos bens a Antoni Massutí (72) quondam mon fill i per ell haverme premort a Juana Maria (114), Margarida (117), Miquela (118) i Catharina Massutí (119), germanes, ses filles i netes mies, 5 sous… Item lleig…llegitima a Juana Mª Massutí (75) ma filla comuna a mi i a Juana Mª Obrador…ma muller, 200 lliures moneda de Mallorca en los quals vull sia comprès tot lo que fins el dia de la mort li hauré deixat, salvo la caixa, or, plata, robes et altres… Item…llegitima a Catharina Massutí (76), ma filla…200 lliures en les quals vull també li sia comprès tot lo que li hauré entregat …no li he comprat caixa, per comprar la mateixa li leix 8 lliures…vull no li sia contada dita caixa, or, plata, robes et altres, no contantse en dites 200 lliures. Item…*(llegitima a tots els infants póstumos, 5 sous a cada un)… *En tots los altres… bens… hereu universal propietari a Antoni Massutí (115) mon net, fill d'Antoni (72) mon fill, amb obligació d'haver de tenir en ma casa a Miquela Roig, ma nora, i mare seva per tot lo temps de la seva vida vidual i mantenir la mateixa de menjar, beure, calçar i vestir, bona i malalta; i… amb obligació de tenir en ma casa fins i tant pendran estament dites Juana Mª (114), Margarida (117) Miquela (118) i Catharina Massutí (119) ses germanes i netes mies* (lo mateix que a sa mare en quant a manteniment)*… Elegint tutor… a lo dit Antoni (115) mon net, a Miquel Massutí (Obrador) (66) mon nebot, el qual farà fer tot lo que sia necessari per la damunt dita mia heretat…* (sense autoritat o permís del jutje)*. De lo que don fee yo Antoni Maymó, Notari.*

Antoni Massotí Suñer (40), havia nascut i el batejaren, l'any 1708. Fou confirmat, pel bisbe Atanasio Esterripa, durant la visita pastoral de 1713. Va casar-se l'any 1732. Del matrimoni **Antoni Massotí Suñer** (40) i Joana Mª Obrador Barceló, havien nascut sis fills: **Antoni Nicolau Massotí Obrador** (71), **Antoni Nicolau Massotí Obrador** (72), **Miquela Maria Massotí Obrador (73), Miquela Maria Massotí Obrador** (74), **Joana Maria Massotí Obrador** (75) i **Catharina Anna Massotí Obrador** (76).

El Bisbe persistia en ordenar llevar les imatges del Beat. Especialment ho va fer als Rectors de Felanitx i d'Algaida, comminant sota pena d'interdit.- Pena d'excomunió pels que bategessin amb el nom de Ramon Llull.

Octubre, 3.- *El Rd. D. Jeroni Galmés, Vicari, pujà a Sant Salvador per fer llevar de part del Vicari General el quadre del Beat Ramon Llull; allà dalt hi trobà que l'esperava el Regidor Jaume Nadal que li digué que respectava el Vicari General, però que allà manaven els Regidors i no llevarien el quadre del Beat Ramon. El Vicari comunicà l'ordre d'entredit, l'església quedà tancada i tots dos baixaren en pau i concòrdia de la muntanya. El Rector ho comunicà tot al Vicari General.- El Vicari General escriu al Rector de Felanitx dient-li que mani al patró de la capella de l'Assumpció, llevar l'estàtua del Beat Ramon Llull i posar-hi la de Sant Andreu.- El Rector diu al Batle que el saig comuniqui aquesta ordre al patró de la capella; el Batle se nega a fer-ho i el Rector ho escriu al Vicari General.*

Novembre.- *El Vicari General mana al Rector que mentres no es llevi la imatge del Beat Ramon Llull de la capella de l'Assumpció, retiri l'ara de l'altar i no s'hi digui missa ni s'hi faci altra funció.- El Rector lleva l'ara de l'altar de l'Assumpció*

El Rector d'Andratx va obeir al Bisbe i va treure de l'església un antic quadro representant al Beat. El Batle i Regidors varen violentar-se en contra d'ell, que va quedar assetjat a la Rectoria, fins que hauria reposat el retaule. El rector va negar-se a fer-ho. El Bisbe va demanar al Comandant General i a l'oïdor Roca, que actuava de Regent accidental de l'Audiència, que era molt amic del prelat, però no va aconseguir-se cap acord. Roca insistí davant el General i li va dir que el Rector d'Andratx se moriria de fam, tancat a ca seva sense poder sortit. El General li va contestar: "que restituya el cuadro y yo le aseguro que le darán de comer, y de no, yo enviaré un pavo asado". Els esdeveniments d'Andratx duraren encara molt més temps. El Bisbe va censurar, la Vila, publicant les corresponents censures el Rector de Calvià, que era el de la parròquia més propera. Després d'altres episodis, el Bisbe va declarar l'excomunió del Batle i dos Regidors d'aquella Vila, ordenant la publicació dels corresponents edictes a la Seu, a les parròquies de Ciutat i a la de Calvià. Prest desaparegueren tots els documents. El Bisbe veia que ningú no li feia cas. El Batle i Regidors d'Andratx, a so de tambor, publicaren que ningú no tengués en compte els edictes del Prelat, perquè estaven en contradicció amb l'opinió dels més clàssics teòlegs i lletrats del regne. A la fi, el Bisbe va dirigir-se novament al Comandant General, perquè actués en contra de l'Ajuntament andritxol, però el General va fer-li una pregunta sobre si ja s'havia restituït el quadro a l'església parroquial, i davant el silenci que obtingué per resposta, tampoc ell va atendre la petició.

Octubre.- També s'havien de treure de la Seu, les imatges de Cabrit i Bassa; i tots els impresors que tenguessin estampes i motlles del Beat i de la Venerable Sor Anna Maria del Santíssim Sagrament, les havien d'entregar a la seva Autoritat. N'hi va haver que no ho volgueren fer.

Novembre.- Els veïns de Santa Creu també s'esvalotaren, perquè pensaven que els hi traurien el quadro del Beat: l'autoritat secular va tranquil·litzar-los. En la mayor parte de las villas opusiéronse los Ayuntamientos y vecinos a que se quitaran los cuadros del Beato Ramon y varios de ellos pusieron guardias en las iglesias para impedir sustracciones… - En estos días los Religiosos Mínimos de la villa de Inca quitaron de su iglesia el cuadro del Beato Ramon: salieron después en demanda de su cuotidiana limosna, y los vecinos de la villa les negaron toda clase de alimentos inclusa el agua, por cuya razón viéronse precisados a restituir a su sitio el cuador sustraído.- De orden del Vicario General se intimó a los Religiosos Capuchinos, Cayetanos, Monjes Bernardos de la Real y Rector de la Universidad que quitasen los cuadros del beato Lulio, o diesen las razones que tuviesen para no quitarlos, y dichas corporaciones "le dieron bravas respuestas".

Debía procederse en la Seo al anatema o maldición del baile y Regidores de Andraitx; desaparecieron del coro la mayor parte de los prebendados y canónigos, y al buscar el ritual para llevar a cabo la ceremonia no fue encontrado en la sacristía, y debió suspenderse. Practicose friamente en las parroquias, donde los concurrentes "pedían a Dios volviesen las maldiciones al lugar de que salían".

La situació era cada vegada més difícil. L'Ajuntament i la noblesa, varen dirigir-se al Rei, en contra del Bisbe, sempre per l'assumpte que era tema primordial d'un pontificat ben desgraciat.- A finals d'any, el Rei va enviar el Regent de l'Audiència para que s'entrevistés amb el Bisbe, i li fes saber la seva personal ordre que deixés sense efecte les excomunions, que obrís les esglésies que havia manat tancar. Obedient al Monarca, el Bisbe ho va fer, "pero lo hizo con malos modos y lejos de corregirse, continuó en su tema contra el Doctor iluminado y sus devotos".

Desembre.- *Se lleva l'entredit a l'església de Sant Salvador i a la capella del Beat Ramon de la Parròquia.*

1777

Gener.- Arriben ordres del Rei i del Reial Consell, manant al Bisbe que fes posar als seus llocs totes les imatges del Beat Ramon i que llevés les excomunions, fent-ho amb les mateixes formalitats que s'havien emprat per comunicar-les. Manava igualment al Bisbe que se'n anés de Mallorca. El mes de març dues fragates armades, vengueren per embarcar al Prelat, que havia estat elegit bisbe de Sigüenza. Despidiose el Prelado fríamente de las autoridades y del cabildo: embarcose día 15, y después de haberse visto precisado a desembarcar por razón de mal tiempo, se marchó al fin día 19, llevando en su compañía, entre otras personas, al Rector de Andraitx, D. Salvador Vadell.

Pel mes de maig fonc elegit Rector de la vila d'Andratx el Rd. Dr. Jaume Obrador Soler del carrer nou.- El mes d'agost *prengué possessori,* era felanitxer. Recordem que a Andratx hi havia hagut greus afrontaments entre el

Rector i el poble l'any anterior, i acabam de saber que aquest rector va deixar Mallorca, acompanyant al bisbe Guerra a Sigüenza.

Acabat el pontificat del Bisbe Díaz de la Guerra, en veurem un resum:

↑ Juan Díaz de la Guerra

Juan Díaz de la Guerra (1772-1777).- Natural de Jerez de la Frontera i auditor de la Rota Romana. Fou nomenat bisbe de Mallorca pel juny de 1772 i vingué a l'illa pel setembre del mateix any.- Practicà la visita pastoral i féu imprimir la *Summa* de Sant Tomàs d'Aquino, del cual era seguidor i entusiasta deixeble. Malauradament l'edició quedà incompleta. Era home pietós, zelós i recte. Creà la biblioteca episcopal i invertí quantitats importants en obres públiques en benefici de la ciutat d'Alcudia (port, llatzaret, dessecació d'uns pantans).- Però allò que més celebritat li procurà, trista celebritat, va ser la introducció de la llengua castellana en detriment del català i l'enèrgica oposició al culte al Beat Ramon Llull.Quan al primer punt, i secundant les ordres del ministres de carles III, manà que els mestres i les escoles ensenyassin el catecisme en castellà, que en aquesta llengua es redactassin els llibres d'actes de baptismes, matrimonis i defuncions i que sempre que hi hagués avinentesa es predicàs en l'idioma de Castella *para que así se logren los piadosos fines de S. M. de que se haga general en la isla este idioma.*- Més conflictiva va ser la seva oposició al culte tributat al Beat Ramon Llull, perquè l'actitud del bisbe produí un gran rebombori no sols entre el poble sinó també entre les autoritats i els canonges, que acudiren al rei exposant les seves queixes contra el prelat.- El rei el traslladà a Sigüenza per estalviar complicacions enutjoses. El bisbe Guerra sen'anà del l'illa el 15 de març de 1777 i va ser poc enyorat.´(Cfr. Xamena-Riera: Història de l'Església a Mallorca, pp. 171-172)

Un altre felanitxer, Fr. Joan Veny, fou elegit Abad de la Reial.

El mes d'agost, dia 29, començà a l'església parroquial *un novenari a honra i glòria del Beat Ramon Llull.*

1778

Maig.- *Un homo que estava gat cremà pel coll un soldat, quan encenia un cigarro dins una taverna.- Succeí esta fortuna a l'honor Miquel Vadell i altres que navegaven per davant el port: Combatuts per galiotes de moros, per intercessió de Notra Senyora de Sant Salvador quedaren salvos. (Inscripció d'un quadro ex vot de Sant Salvador).*

Juny.- A la Parròquia hi havia uns quaranta capellans. *La Comunitat del Convent de Sant Agustí es componia de dotze frares de missa, un corista i cinc germans llecs…*

Juliol, 12.- Va arribar el nou Bisbe de Mallorca, D. Pedro Rubio benedicto i Herrero, que féu l'entrada solemne el dia 25.

Setembre.- *Del dia 12 de juliol fins dia 29 de setembre s'han despetxades a la vila quaranta una somades de neu aportades de Massanella.*

Comptam un naixement a Can Massutí, a la casa del carrer de Calafiguera.

ANTONIA ANNA MASSUTÍ FIOL (99)

Llibre 25 de baptismes, fol 106, nº 30. Dia 15 de febrer de 1778 fou batiada, havia nascut dia 14. Filla de **Pere Joan Masutí Noguera** (48) i Juana Maria Fiol Adrover. Avis paterns: **Llorenç Masutí** (24) i Antonia Anna Noguera. Avis matens: Jaume Fiol i Joana Adrover. Padrins: Antoni Ferragut i Joana Mª Noguera.

Octubre, 25.- Falleció el diligente analista de Mallorca D. Guillermo Terrasa, pavorde de la Sta. Iglesia Catedral de Palma.

1779

Dia 6 de febrer, el Rector Baró va casar a Pere Antoni Massutí Adrover i Francisca Xamena Veny. Recordem que els pares de la nuvia moriren quasi junts l'any 1774 . Va esser el primer dels dos matrimonis del nostre avantpassat.

PERE ANTONI JOSEPH MASSOTÍ ADROVER (106)

El nostre directe avant passat, va casar-se dues vegades, la primera amb Francina Xamena, i la segona amb Tomasa Monserrat, que el va

sobreviure. Aquest any 1779, va contraure les primeres núpcies. Al llibre 11 de matrimonis (1774-1783), nº 5, consta que *En la iglesia Parroquial de la villa de Felanitx del Reino de Mallorca, dia 6 de febrero de 1779, el Dr. Miguel Baró, Pbro. y Rector en virtud de letras del M. Iltre. Sr. Vicario General Don Manuel Cayetano Muñoz y Benavento, Dr. en Derecho, etc…Desposé y velé a Pedro Antonio Massotí, hijo de Miguel (66) y de María Adrover, con Francisca Xamena, doncella, hija de Martín y Catharina Veny…*

D'aquest matrimoni nasqueren: **Anna Maria Massutí Xamena** (137), **Miquel Josep Massutí Xamena** (138), **Miquel Josep Massutí Xamena** (139), **Anna Maria Massutí Xamena** (140), **Anna Maria Massutí Xamena** (141), **Miquel Josep Massutí Xamena** (142) i **Catarina Anna Massutí Xamena** (143)

Març, 13.- *Morí a una casa del pla de la Font la Sra. Antonina Anna Ballester muller del Sr. Rafel Prohens, Batle reial.*

Maig, 21.- *Prengué possessori de l'ofici de batle, Antoni Ramon.*- Juny.- *Dins el mes de juny fonc elegit Rector de la vila de Sineu el Rd. Dr. Simó Martorell, Pvre. natural i vecí de Felanitx.*- Setembre, 4.- *Morí a una casa del carrer de la plaça el discret Bartomeu Pau Miquel, notari.*

A la casa del carrer del Juavert, comparegué el Notari Andreu Bennàsser, davant el que Miquel Massutí Obrador va fer testament.

MIQUEL MASSOTÍ OBRADOR (66)

Dia 6 de novembre de 1780, va fer testament davant el notari Andreu Bennasser. L'escriptura la tenc al meu arxiu de documents (nº 3), diu així:

Dia sis del mes de Novembre Ayñ de la Natividat del Señor mil set cents vuytanta.- En nom de nostro Señor Déu Jesu Christ, y de la gloriosa Verge Maria Mare Sua y advocada nostra. Amen.- Com ninguna cosa sia més certa que el morir, y més incerta que la hora de la nostra mort, y sia escrit , y aconsellat per el profeta dihent dispon de la casa y bens perque morirás y no viurás; perçó jo Miquel Massotí, fill de Pere, y de Miquela Obrador conjuges quondam, natural y habitador de la present Vila de Felanitg: detingut en el llit de malaltia corporal de la qual tem morir; estan pero en mon sa enteniment y ple judici, y amb clara memoria y loquela (de que el Notari don fee) volent dispondrer y ordenar dels bens temporals que Déu nostro Señor en esta mortal Vida me ha encomenats; fas perço y orden aquest mon ultim, y derrer nuncupatiu testament, en el qual pos, y elegesch en Marmessors, y de esta ultima y derrera voluntat mia executors: Pere Antoni i Miquel Josep Massotí mos fills y Miquel Obrador mon cusín germá, y a quiscun de ells lo un en falta de los altras, los quals prech tant humilment com puch, y en aquells don plena potestat, y facultat, que si esdevindrá que jo muyre sens fer altre testament, ells de mos bens cumplen, y executen lo que abaix trobaran escrit y per mi ordenat. E primerament, y antes de totas las cosas encoman la mia Anima en mans de nostro Señor Déu Jesu Christ, qui aquella ha redimit amb la sua preciossísima Sanch. Elegesch sepultura en el vas de Maria Santíssima del Roser de la

Parroquial Iglesia de dita Vila, la qual sia feta a voluntat dels predits mos Marmessors y para que Déu nostro Señor me perdon las mias culpas, y pecats, fas los llegats píos siguents: Primo leix al molt Reverent Señor Rector de la Iglesia Parroquial, de la qual seré Parroquiá el dia de mon obit, o a son Vicari per son dret parroquial sinch sous una volta tantum. Item vull y man, que de mos bens sien presas cent lliuras moneda de Mallorca una volta tantum, de las quals sian pagats tots los gastos del dia del enterro, tres sous per caritat a la terra Santa de Hjerusalem, una Missa a Maria Santíssima de Sant Salvador, una lletania a les Animes, un Miserere al Santo Christo; una salve al Santíssim nom de Jesús y altra a Maria Santíssima del Roser, y de las restants de ditas cent lliuras pagat tot lo sobredit, me sean celebradas Missas baxas a voluntat dels expressats mos Marmessors. Item leix per dret de Institució y per tota part heretat y llegitima en mos bens pertañents, y pertañer devents ara y en lo venidor a Miquela y Ursula Massotí donsellas mes fillas llegitimas y naturals comunas a mi y a Ana Maria Adrover quondam me muller sinchcentas y vint lliuras moneda de Mallorca una volta tantum a cada una de ellas pagadoras a raho de doscentas lliuras cada ayñ, contador el primer del dia que pendran estament. Mes caxa y robas segons el seu estat en ocasió pendran estament; no contentanse pero solament los leix sinch sous, amb los quals aquellas y quiscuna de ellas a mi herevas particulares instituesch, y fos alguna de ellas premorta amb Infants a sos Infants in stirpem et non in capita y declarant la mia voluntad, el dit Pere Antoni deurá la refferida Miquela, y el predit Miquel Joseph la mensionada Ursula. Més leix a la dita Miquela, tant si es contenta, com no de lo que li leix sexanta lliures una volta tantum que li deurá pagar el susdit Miquel Joseph. Item leix per dit dret de institució, y per tota part, heretat, y llegitima en mos bens pertañents, y pertañer devents ara y en lo venidor a Pere Antoni Massotí mon fill llegitim y natural, comu a mi, y a la dita me muller sinc sous moneda de Mallorca una volta tantum, en los quals estiga compres lo que li vaig prometer en ocasió de son matrimoni segons acte en poder del Notari infra scrit dels vint juliol mil set cents setanta vuyt, y amb los matexos hereu meu particular instituesch, y fas, y ell premort amb Infants a sos Infants in stirpem et non in capita. Item per quant en la citada donació hem vaix reservar una bota la que me aparexerá per dispondrer a mes liberas voluntats, declar, que la que hem reservo, y vull sia de mon hereu baix escrit es la de cabuda de cent vuytanta y set quartins, la més prop del portal del corral. Item leix a tots mos Infants tant mascles, com famelles llegitims y naturals, posthumos , y de si al devant naxadors per tota part, heredat y llegitima en aquells en mos bens espectants a quiscú de ells sinch sous moneda de Mallorca una volta tantum, ab los quals aquells, y quiscun de ells a mi hereus particulars instituesch , y fas, y algun de ells premort amb Infants in stirpem et non in capita..= Pagadas, y cumplidas totas las cosas demunt ditas, y tots, y qualsevol deutes meus, als quals seré tingut, y obligat, tot lo qual vull y man sia satisfet, y pagat planament y sens questió alguna, malicias, litigis apart posats, sola la veritat del fet tan solament atesa; en tot los altres pero bens meus axi mobles, com immobles, presents, y devenidors, drets, veus, credits, y accions a mi pertañents, y pertañer devents per qualsevol causa, via, o raho instituesch, y hereu meu universal y propietari fas Miquel Josep Massotí mon fill llegitim y natural, comu a mi, y a la insinuada me muller, y los seus a ses liberas voluntats. Obligant el dit mon hereu a mantenir per mitat las ditas mes filles, respecte que per lo altre mitat ja te obligació igual el citat Pere Antoni en la sobredita donació.- Aquesta

es la mia ultima, y derrera voluntat, la qual lloc, aprovo, ratifich y confirmo, y aquella valer vull per via, y dret de testament, la qual sino valdrá o valer no podrá per via de testament, vull valga per via y dret de codicils o de donació per causa de mort, com millor de dret, estil, consuetut podrá valer , y perpetuament tenir forsa, y valor de ultima voluntat: y vull quede secret entre Déu nostro Señor, jo, y el Notari infra escrit, fins que Déu haja fet de mi ses voluntats. Cassant, revocant, infringint, y del tot anullant tots, y qualsevols altras testaments, codicils y altres ultimas disposicions per mi fets, o fetas, ordenats, y ordenadas en poder de qualsevol Notaris, o Escrivans, encara que sots expressio de qualsevol paraulas derrogatorias estigan consebuts, o consebudas, perque de tots ells, y ellas, hem penet, per no fets, y fetas haver vull, exceptat este, que es me ultima voluntat, y com a tal la otorgue. Así lo otorgá el dit testador en la referida vila de Felanitg, los demunts dits die, mes, y ayñ en presencia de los testimonis cridats, y pregats per boca propia sua (de que el Notari don fee) quí foren Miquel Obrador de Antoni, Joan Adrover de Jaume, Juan Rosselló Forner de Jaume, Jaume Llopis de Miquel Joan, Barthomeu Artigues de Pere, Barthomeu Escales de Joan, y Julià Barcelo de Miquel habitadors en la matexa Vila, un de los quals firmá per el dit testador y a requisisció sua perque digué no poder escriurer, de lo qual y del seu corresponent don fee el Notari infra escrit, qui requerit y pregat he rebut el present testament.= Miquel Obrador testimoni.= Devant de mi = Andreu Bennasser y Veyñ Notari.

Morí el dit tesatdor als vint y quatra de Janer de mil set cents vuytanta sinch. La Anima del qual per misericordia de Déu sia en la Santa Gloria Amen.- Fonch publicat el present testament per mi Andreu Bennasser y Veyñ Notari vuy als vint y tres febrer de mil set cents vuytanta sinch a requisicio e instancia de Pere Antoni Massotí son fill, essent presents per testimonis Matheu Tugores de Gabriel, y Barthomeu Mestre de Sebastia de dita Vila, a este effecte requerits, y pregats de que don fee =Andreu Bennasser y Veyñ Notari.

Maig, 11.- Llegó la noticia de haber sido promovido a Jefe de Escuadra el Brigadier de Marina D. Antonio Barceló.

Juliol, 10.- Publicación en los sitios acostumbrados de la declaración de guerra a la Gran Bretaña, y de la alianza con Francia. Juliol, 14.- Llegó la noticia de la jubilación con todo sueldo concedida al Comandante General D. Antonio de Alós, y del nombramiento para sustituirle en dicho empleo, hecho a favor de D. Joaquín de Mendoza.

Agost, 11.- Noticia de haber sido nombrado D. Antonio Barceló, Comandante General de una armada de 30 buques de guerra, destinados al bloqueo de Gibraltar.

1780

Gener.- *Era Batle Antoni Ramon; Rector el Dr. Baró; Regidors: Jaume Cifre de Joan, Jaume Obrador de Joan, Guillem Soler de Nicolau i Nadal Vaquer de Gabriel; diputats: Mateu Oliver i Miquel Bordoy de Francesc. Síndic. Onofre Pujals, doctor en medicina.-* L'Ajuntament, uns dies després de la

presa de possessori, a proposta del Síndic *i després de llarga discussió, determinà restablir l'Hospital que estava fora de servei des de l'any 1748 i ocupat per quarter de milícies.*

Abril, 4.- *A la nit feren una lleva per tot Mallorca i aquí a Felanitx capturaren nou fadrins i un casat, dels quals n'amollaren dos.-* Juliol.- *Agafaren un homo amb un ase i unes beiasses que cada vespre devers les deu sortia de la vila i anava a robar i tornava devers les dues carregat de fruits del camp.*

A Can Massutí, hi hagué naixements dia 19 d'abril, dia 7 de maig i dia 13 de desembre: Anna Maria Massutí Xamena, Joana Massutí Fiol i Llorenç Massutí Fiol. També tenguerem un casament: Joana Massutí Roig amb Mateu Barceló.

JOANA MARIA ROSA BONAVENTURA MASSUTÍ FIOL (100)

Llibre 26 baptismes, fol 59, nº 113. Dia 7 de maig de 1780 la batejaren. Filla de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Avis paterns: **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Antonia Noguera Perpiñà. Avis materns: Jaume Fiol i Joana Adrover. Padrins: Pere Antoni Noguera i Apolònia Estrany.

Com podrem constatar més avant, va casar-se amb n'Antoni Valens i, al menys, tengueren un fill: **Pere Joan Valens Massutí** (103).

LLORENÇ MASSOTÍ FIOL (104)

Llibre 28 baptismes, fol 126, nº 259. 13 desembre 1780. Fill de **Pere Joan Massutí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Padrins: Miquel Artigues i Antonia Miquel. A la partida de baptisme hi ha errors: el nom de les dues avies. Trobarem altres errades (nom de la mare) a la partida de defunció. Pens que els demés punts de la inscripció son autèntics, ,ja que tots coincideixen. Altres dubtes: el número del llibre i el del baptisme concret; la mateixa data del baptisme és rara (seria setmesó?).

ANNA MARIA MASSUTÍ XAMENA (137)

Llibre 26 de baptismes (1779-1781), fol 57 d., nº 105. Dia 19 d'abril de 1780. Filla de **Pere Antoni Massotí Adrover** (106) i Francisca Xamena Veny. Avis paterns: **Miquel Massotí (Obrador)** (66) i Anna Maria Adrover. Avis materns: Martí Xamena i Catalina Veny. Padrins: Miquel Xamena i Anna Maria Adrover (avia paterna).

JOANA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ROIG (114)

Va casar-se amb Mateu Barceló; varen viure al carrer d'en Calderó. Llibre 11 de matrimonis, nº 46. *En la iglesia parroquial…día 12 de diciembre de 1780, el Dr. Pedro Tauler, Pbro. y Vicario…afirmé en matrimonio a Matheo Barceló, hijo de Bernardo y Antonia Oliver, con Juana María Massotí, doncella, hija de* ***Antonio*** *(72) y Miguela Roig. Testigos: Jaime Massotí (Suñer) (41) y Bartolomé Julià.*

Abril.- El Papa Pius VI, va aprovar les virtuts heròiques de la Beata Catarina Thomàs. A la Seu va cantar-se un Te-Deum, en acció de gràcies. Els dies 15 i 16 de maig, a Santa Magdalena també feren grans festes.

Agost.- Varen posar a la Seu el sepulcre de marbre del Rei Jaume II de Mallorca, que semblava una sopera.

Novembre, 5.- *S'obrí l'Hospital.* Eren protectors el Dr. Onofre Pujals i el Regidor Nadal vaquer. Era metge el mateix Dr. Pujals. Servia els medicaments l'apotecari Josep Reus.

(Cfr. Xamena: Anys Enrera. Xamena-Riera: Història de l'Església a Mallorca. Campaner: Cronicón Mayoricense).

1781

Pasó a la vista del puerto la armada española que iba a la conquista de Menorca. El Obispo D. Pedro Rubio Benedicto le dio su bendición desde las ventanas de su palacio; salieron a incorporárse con ella los buques de guerra que estaban en el puerto de Palma.- Embarcáronse para Menorca 100 mulas y mulos, para el servicio de aquel ejército, se compraron a particulares.

Febrer.- *Per evitar el mal que ocasionen els porcs quan entren i surten de la vila, feren una crida que tothom que en tengui dins quinze dies els trega de la vila.*

Març.- El Bisbe D. Pedro Rubio Benedicto, començà la visita pastoral.- Maig.- *El Bisbe ha manat al Rector, durant la visita pastoral, que el divendres sant no tornin fer el davallament amb la lletra que fins ara s'ha emprada perquè és cosa ridícula i no gens edificant.*

Juny, 14.- A Ciutat.- Día de Corpus. Salió la procesión sin los gigantes y demás figuras llamadas diables boiets y cavalls cotoners, St. Joan Pelós, etc. Prohibióse su concurrencia a esta función de Real Orden, y del propio mandato se suprimieron los encapironats, penitents y azotants.

Agost.- *Passà per davant Portocolom el Duc de Crillón, francès, Capità General de l'armada espanyola i dia vint desembarcaren a Menorca a on no trobaren contradicció alguna perquè els anglesos es retiraren tots al castell de Sant Felip de Maó.- Arribà a Portocolom D. Antoni Gia amb plecs, enviat pel Duc de Crillón al Comandant Militar de Mallorca.*

El 23 de julio de 1781 salió de Cádiz una escuadra franco-española,compuesta por cincuenta y dos buques al mando del Duque de Crillón, y el 19 de agosto llegó a Menorca, desembarcando sus fuerzas por las calas de Sa Mesquida y Alcaufar. Recluyóse el gobernador inglés Murray con 2.690 hombres en el castillo de San Felipe y obstruyó la entrada del puerto echando a pique varias naves y tendiendo de parte a parte una fuerte cadena… (Cfr. Guillermo Pons: Historia de Menorca, pp. 71-71)

Va néixer a Can Massutí del carrer del Juavert, un nin que viuria poc temps. Així cal deduir-ho del fet que dos anys després hi naixeria un altre infant del mateix nom, i dotze després el Miquel que va sobreviure.

MIQUEL JOSEP MASSUTÍ XAMENA (138)

Llibre 26 baptismes, fol 103, nº 154. Dia 5 d'agost de 1781. Fill de **Pere Antoni Masutí Adrover** (106) i Francisca Xamena Veny. Avis Paterns: **Miquel Massotí (Obrador)** (66) i Anna Mª Adrover. Avis Materns: Martí Xamena i Catalina Veny. Padrins: **Miquel Massutí** (avi patern) (66) i Margalida Ramon.

Setembre, 15.- *Morí en el Convent el P. Gabriel Obrador, natural de Felanitx, el qual essent prior l'any 1753 encarregà el retaule de l'altar major.*

Devers el dia de Sant Andreu varen fer comparèixer a ciutat tots els cavalls de Felanitx però no se n'aturaren ningun, i tot això es féu a causa de la guerra de Menorca a on nostre Rei Carles tercer vol prendre el castell al rei anglés.

1782

El sitio de la fortaleza (de St. Felip) fue largo y penoso, dándose grandes muestras de heroismo y caballerosidad por ambas partes, hasta que se rindieron los ingleses el 4 de febrero de 1782.- El General Murray suplicó al Duque de Crillón que protegiera a las esposas de los ingleses que no habían tenido tiempo de entrar en el castillo y el Duque correspondió mandando a cada una un asistente para servirlas. El General inglés mandó su hermosa yegua al jefe español y éste le envió un abundante lote de víveres frescos así como asistencia médica para los sitiados. Fue notable y muy admirado el caso de que hubiera una joven entre los combatientes, que al ser herida gravemente ella misma descubrió su condición de mujer. Era de veinticuatro años, natural de Valois y formaba parte del regimiento suizo de Solingen. Murió en el hospital establecido en el convento del Carmen y ante su cadáver, expuesto en la iglesia con vestidos femeninos, desfiló gran multitud de gente. (Cfr. Guillermo Pons: Historia de Menorca, pp. 72 i 100)

Llegó la noticia de que el día 6 (enero) habían roto el fuego nuestras baterías contra el castillo de San Felipe de Menorca… Febrer.- Llegó la noticia de haberse rendido el castillo de San Felipe de Mahon a las armas de Su Majestad Católica quedando prisionera de guerra su guarnición… Solemne Te-Deum en la Seo por la rendición del castillo de San Felipe, con asistencia del Capitán General, Ciudad, etc., y gran concurso popular; en el exterior de la iglesia hizo varias descargas el batallón de Milicas Provinciales. (Cronicón Mayoricense)

Ofici i Te-Deum a la Parròquia, d'ordre del Rei, per les victòries contra els anglesos, a Menorca.

Una de las primeras medidas que adoptó el gobierno español fue la destrucción del castillo de San Felipe, juzgando que así sería más difícil que las

potencias extranjeras codiciaran la isla y que en caso de apoderarse de ella se les desalojaría más fácilmente. El grandioso fuerte fue volado… y al propio tiempo se sustituyó el nombre inglés de Georgetown por el de Real Villa de San Carlos, en honra del monarca español reinante Carlos III.- Quedó como gobernador de Menorca el Conde de Cifuentes, que pronto se conquistó el mayor aprecio de los naturales por su honradez y por la afección que a su vez demostró a la isla, de modo que al ser nombrado Capitán General de Baleares quiso continuar residiendo en Mahón. Debido a su interés por Menorca y al ascendiente que gozaba en la Corte, pudieron llevarse a cabo provechosas obras públicas, como la construcción del Arsenal, y se retiraron algunas órdenes emanadas del gobierno referente a quintas, a las que los menorquines se mostraban muy reacios, pues por antiguos privilegios medievales, estaban exentos de todo servicio militar fuera de la isla. Al Conde de Cifuentes se debe el característico paseo de la Alameda, que los mahoneses denominaron "s'hort nou". Posteriormente el Conde de Floridablanca hizo levantar el grandioso lazareto, a la entrada del puerto, concebido con gran amplitud y modernidad… (Cfr. Guillermo Pons: Historia de Menorca, pp. 72-73).

Agost.- Llegó la noticia de que S.M. había nombrado Capitán General del Ejército y Reino de Mallorca al Teniente General… Comandante General que era de la isla de Menorca, D. Juan de Silva, Conde de Cifuentes.- Aquest senyor va desembarcar a Portocolom, procedent de Menorca, dia 28, i va passar la nit a la casa-rectoria de Felanitx. El dia 30 va entrar a Ciutat i el va rebre tota la noblesa, Va quedar hostejat a la casa del Marquès de Solleric, fins que retornà a Maó.

Pel dia de Sant Antoni de Juny se féu una lleva en la qual capturaren dos fradins.

Agost.- *Prengué possessori del càrrec de Batle l'honor Joan Obrador de Son Burguera.- Crida d'ordre de l'honor Batle que se tanquin les tavernes al darrer toc de la queda, que no es jugui a jocs prohibits i que no se rifin torrons, ametles ni altra cosa*

El dia dels innocents tenim un altre naixement a Can Massutí.

CATALINA MARIA MASSOTÍ FIOL (101)

Llibre 27 baptismes (1782-1784), fol 45, nº 266. Dia 28 desembre de 1782. Filla de **Pere Joan Masutí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Avis paterns. **Llorenç Masotí (Monserrat)** (24) i Antonia Noguera. Avis materns: Jaume Fiol i Joana Adrover. Padrins: Jaume Fiol i Joana Adrover (avis materns).

A l'església varen daurar el retaule de Sant Sebastià, i l'escultor Pere Joan Obrador va fer l'estàtua de Sant Miquel que presideix el retaule major.

1783

Gener.- *Morí a una casa del carrer nou l'honor Jaume Obrador (a) Velar, fill de l'honor Jaume Obrador i de la Sra. Ana Vilar.*

Mn. Pere Llull, va pedicar a la festa del Beat Ramon Llull.

A la Parròquia va fundar-se la Germendat de Sant Sebastià.

De Real Orden se restituyó…el Colegio de la Sapiencia a sus colegiales, anteriormente desposeidos y trasladados al Seminario por orden del Obispo Guerra.

Llegó la noticia de haber sido ascendido a Teniente General de Marina, Don Antonio Barceló.

Neix una altra nin a Can Massutí. Pere Antoni i Francisca Xamena ja havien tengut altres dos infants que moriren ben prest, també aquest de petit els deixaria. Igualment l'any 1786 els naixeria una nina que moriria també al poc temps. Fins a l'any 1789 no surarien el primer infant.

MIQUEL JOSEP MASSOTÍ XAMENA (139)

Llibre 27 baptismes, fol 60, nº 87. Dia 6 d'abril de 1783. Fill de **Pere Antoni Masotí Adrover** (106) i Francisca Xamena Veny. Avis paterns: **Miquel Massotí** (66) i Anna Maria Adrover. Avis materns: Martí Xamena i Catalina Anna Veny. Padrins: **Miquel Masotí** (avi patern) (66) i Margalida Ramon.

Els mesos d'octubre i novembre, els PP. Missioners, Bruno Guasch, Pere Taxer, Jacint Capredó i Joan Vinyes, predicaren la Missió a Felanitx. *La Missió anà fervorosa, hi hagué gran assitència a totes les funcions i foren pocs els qui no combragaren. S'introduí l'exercici de l'oració mental quotidiana.*

Novembre i desembre, la Missió fou a s'Horta.

Felanitx era la tercera vila amb més habitants: en tenia 7.050 i solament era superada per Manacor, que comptava 7.164. Palma, tenia 30.265 ciutadans. En total, a Mallorca hi vivien 135.906 persones.

1784

A Ciutat.- El Capitán General D. Galcerán Villalba hizo construir el paseo de la Rambla de Palma.

Este año se llevó a cabo el ataque marítimo de la ciudad de Argel por la escuadra española al mando del General Barceló…Resistiéronse los moros enérgicamente, y hubo de retirarse la armada…

Febrer, 28.- *Miquel Bordoy, lloctinent, acompanyà a l'Hospici-Casa Misericòrdia de Ciutat dos pobres de solemnitat.*

Va morir Jaume Massutí Suñer, que vivia a la Costa d'en Massotí.

JAUME NICOLAU MASSOTÍ SUÑER (41)

Al llibre 12 de defuncions (1781-1787) hi consta la seva: *Nº 20.- Jaime Masotí, 22 marzo 1784. Hijo de* ***Antonio*** *(21) y Miguela Suñer… habiendo recibido los sacramentos…falleció día 22 de marzo de 1784, en una casa de la cuesta llamada d'en Masotí, y en el testamento que día 22 de febrero de 1784 firmó en poder de Antonio Maymó, Notario, ordenó las mandas pias siguientes: Eligió en albaceas a Bárbara Binimelis, su mujer,* ***Miguela Masotí*** *(88), su hija, y Sebastián Vaquer, su yerno.* Sepultura: a la parròquia en la dels confrares de la Verge del Rosari. Disposa sobre misses i altres actes de pietat.

Al llibre M. 2. 159, fol 99/1784, hi ha el seu testament, fet dia 22 de febrer de 1784: *Jo Jaume Massutí, gerrer, fill de* ***Antoni*** *(21) i Miquela Suñer…orden aquest mon ultim…testament…elegesch en marmesors meus…Bàrbara Binimelis, ma muller,* ***Miquela Massutí*** *(88) ma filla y Sebastià Vaquer mon gendre…*(segueixen obres pies…Elegeix sepultura *en lo vas de Maria Santíssima del Roser de la parroquial de dita Vila*) *Item salva i assegura a la predita ma muller tot lo que constarà per albarans hauré hagut i rebut per compte de son dot, tot lo qual li salva i assegura en i sobre tots mos bens.= Item leix per dret de Institució…llegitima…a tots mos infants póstumos…5 sous…En tots los demés… bens meus, mobles i inmobles i semovents, drets, credits i accions presents i venidors, fas i instituiesch hereva mia usufructuaria per tot lo temps de la seva vida a la predita Bàrbara Binimelis ma muller; propietaris empero…a Miquela Massutí ma filla llegitima i natural… Aquesta és la mia última voluntat…y com a tal la otorgue i no la firma per no saber escriure…y yo Antoni Maymó, Notari… Morí dit testador als 22 de març de 1784.*

Havia nascut dia 4 de novembre de 1710; el batiaren dia 9 següent. Fou confirmat pel bisbe Atanasio Esterripa, durant la visita pastoral de 1713 (cfr. Fol 22, llibre 14 de baptismes). Va viure a una casa de la Costa d'en Masotí. Va casar-se amb Bàrbara Binimelis (no he trobat l'acte del seu matrimoni), de la que va tenir dues filles: **Miquela Maria Massutí Binimelis** (88) i **Bàrbara Maria Massutí Binimelis** (89), que el va premorir.

Resumesc un document de renuncia d'usdefruit fet per la vidua de **Jaume Massotí Suñer** (41)

Dia 28 del mes de març any de la Natividat del Senyor 1784. In Dei nomine ejusque divina gratia amen. Sia a tots notori i manifest com jo Bàrbara Binimelis viuda de Jaume Massutí, filla emperó de Miquel i de Bàrbara Adrover…sabent i atenent jo dita Bàrbara ser hereva usufructuaria per tot lo temps de la mia vida del insinuat Jaume Massutí quondam mon marit com consta de son ultim testament que ordenà en poder del notari infrascrit als 22 de febrer de 1784, que son obit seguit el 22 de març dit any; i vos infrascrit Miquela Massutí me filla…propietaria; per lo que atenent jo dita Bàrbara…ja d'edat avançada, y per dit efecte no poderme cuidar de conrar les terres i vinyes que foren del insinuat quondam mon marit, i vos dita ma filla me hajeu suplicat vos renunciàs lo nom de hereu per los menoscabos podien tenir en dita

heredat, i jo dita Bàrbara trobar ser esto veritat. Por esto ara en virtud del present, gratis et mea certa scientia libera ac spontanea voluntate, presenti publico instrumento perpetuo ….irrevocable…don amb donació…a favor de vos Miquela Massutí ma filla …abaix aceptant i a los que perpetuament voldrieu lo citat nom de hereva usufructuaria amb los pactes siguents: Primerament .- Es reserva habitació a les cases que foren del seu marit…Segon.- Que Miquela i els seus, tenen obligació de donar-li una quartera de blat i 10 lliueres moneda de Mallorca, cada any el dia de Sant Jaume i Santa Anna; a més: una barcella faves cuitores, una de guixes i altre de ciurons, més 10 quartins de vi….Més totes les figueres de Aumallia, com també tots los grans, llegums et alias que lo dit present es troben dins ma casa. I finalement es pacte que vos dita ma filla o els vostros tindreu obligació pagar 50 lliures moneda de Mallorca una volta tantum per la mia obra pía…….Jo Miquela Massutí muller de Sebastià Vaquer i amb exprés consentiment del mateix, de grat i de ma certa scientia, libera i espontanea voluntat acepto la sobre dita renuncia per vos dita ma mare a mon favor del modo sobe dit i per la mateixa vos don les moltes gràcies no las que dech sino les que puch amb osculació de les vostres mans. Fonch fet en dita vila de Felanitx los demunt dits dies, mes y añy.- Testimonis del present acte…lo honor Julià Obrador de Joan, i Rafel Prohensal de Antoni… Davant mi Anton Maymó Notari… (Nombre 4 del meu arxiu de documents antics).

Juliol.- *Guàrdia extraordinaria a la vorera de mar per mor de la pesta de Tunis.*

Desembre, 17.- Va morir el Cronista de Mallorca, Dr. Bonaventura Serra i Ferragut.

Enguany començà a celebrar-se a la Parròquia el Novenari predicat de Nadal.

1785

Gener, 14.- *Morí en el Convent de Sant Agustí el P. Antoni Adrover, natural de Felanitx, havia estat Prior i organista. Essent Prior féu fabricar l'orgue i construí una capella a Sta. Rita dins la de St. Nicolau. Per espai de quaranta anys exercí el ministeri de la predicació a Felanitx i pobles Veïnats.*

El geógrafo D. Julián Ballester hizo un viaje por toda la isla para formar el mapa que se imprimió luego, y circula con el nombre del Cardenal Despuig.

A la casa del carrer del Juavert, el 24 de gener, va morir un dels nostres directes avantpassats, Miquel Massutí Obrador. El dia 16 de juliol, va néixer Na Francisca Massutí Fiol, en el carrer de Calafiguera.

MIQUEL VICENS JOSEP MASSOTÍ OBRADOR (66)

La seva defunció figura al nº 10, del llibre 12 (1781-1787). *Miguel Massotí, 24 enero 1785. Hijo de Pedro (37) y Miguela Obrador…habiendo recibido los sacramentos y tenido la debida asistencia en la última hora, falleció*

día 24 de enero de 1785 en una casa de la calle llamada del Juavert, y en el testamento que día 6 de noviembre de 1780 firmó en poder de Andrés Bennasar y Veny Notario ordenó las mandas pías siguientes: eligió en albaceas a Pedro Antonio (106) y Miguel Joseph Massotí (109) sus hijos, y Miguel Obrador su primo. Eligió sepultura en dicha parroquial en la de los cofrades de la Virgen del Rosario; y para que etc… hizo los legados píos siguientes: Al Muy Rdo. Sr. Rector, 5 libras, etc.; a la Tierra Santa de Jerusalén 3 libras, una misa a la Virgen de San Salvador, letanías a las Almas, un miserere al Santo Cristo, una salve al Santísimo Nombre de Jesús, otra a la Virgen del Rosario, y manda que de sus bienes sean tomadas cien libras de las cuales pagado todo lo dicho quiere le sean celebradas misas a voluntad de sus albaceas, y lo firmo.- Dr. Jerónimo Galmés, Pbro. y Vicario. El seu testament ha estat abans trascrit, l'any 1780.= Del seu matrimoni amb Anna Maria Adrover, nasqueren: **Pere Antoni** (106), **Bartomeu** (107), **Miquela** (108), **Rd. Miquel Josep** (109), **Ursola Maria** (110), **Anna Maria** (111), **Francina Maria** (112) i **Anna Maria** (113).

Per Cinquagesma començaren a celebrar-se al Convent unes quaranta hores dedicades a Sta. Rita.

Juliol.- Feren Rector de Santa Margalida a un felanitxer, el Dr. Pere Tauler.

Setembre.- *Renuncià el Batle Joan Obrador de Son Burguera i fou nomenat Mateu Oliver de Son Vinater, el Regidor més antic.*

A l'Alqueria Bassa den Coll, va morir l'any 1779 Na Francina Massutí, germana d'en Miquel Massutí, que havia mort el mes de gener, de l'any 1785. (No anotat en el seu lloc)

FRANCINA MARIA ROSA MASSUTÍ OBRADOR (67)

Vivia a l'alqueria Bassa den Coll. Al nº 154, del llibre 10, hi consta la seva mort, als 37 anys. *Francisca Masotí, 9 diciembre 1778. Hija de **Pedro** (37), ya difunto, y Miguela Obrador, aun viviente…habiendo recibido los sacramentos falleció día 9 de diciembre de 1778 en una alquería llamada Bassa den Coll. No hizo testamento, pero día 1º de dichos mes y año, ordenó sus mandas pías, en poder del Rd. Dr. Juan Baró, Pbro. y Vicario, como sigue: Eligió en albaceas a Pedro Juan Ramon, su marido, la dicha su madre, Miguel Masotí (66), su hermano, y Jaime Cifre, su cuñado…* Sepultura: a la parròquia, en la dels Ramons, (de la família del seu marit) davant la capella de St. Tomàs d'Aquino. Disposa sobre misses i altres actes de pietat.

Jaume Cifre, que figura entre els marmessors, era l'espòs de Miquela Massotí Obrador (64). Vivien a Son Sureda i eren els pares del Dr. **Jaume Cifre Massutí** (70), Pvre.i beneficiat de Sant Nicolau de Ciutat.

FRANCISCA ANA BUENAVENTURA MASSUTÍ FIOL (102)

Llibre 28 de baptismes (1785-1750), fol 20, nº 1124. Fou batejada dia 16 juliol de 1785. Filla de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol

Adrover. Avis paterns: **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Antonia Noguera. Avis materns: Jaume Fiol i Joana Maria Adrover . Padrins: Gabriel Manresa i **Antonia Massotí (Noguera)** (45)**.**

1786

Gener.- *Era el Batle D. Mateu Oliver. Rector D. Miquel Baró.*

Gener, 14.- *Morí a una casa del carrer nou el discret Antoni Maymó, notari.* El recordam com fedatari de documents que hem transcrit.

A la casa d'en **Pere Antoni Massutí Adrover** (106) i Francina Xamena, hi va néixer un altra Aina Maria, el mes d'abril, que també moriria essent nina.

Te-Deum en la Seo por la beatificación del Venerable Gaspar de Bono, religioso mínimo. (Cronicón Mayoricense) *Si bé no era mallorquí, el Beat Gaspar de Bono, valencià, que durant 12 anys residí a Mallorca i que va ser una de les persones que més influïren en l'establiment de l'ordre* (dels Minims) *a Mallorca; fou admirat pels seus mèrits en vida seva, i després de mort rebé culte públicament (+ 1604)* (Cfr. Xamena-Riera: Història de l'Església a Mallorca, p. 198).

Juliol.- *Prengué la vara l'honor Pere Maymó de Joan, de plaça.*

Enguany Josep Muntaner gravà el pla iconogràfic de Felanitx dibuixat per D. Jeroni Berard.

A Can Massutí, a la casa del carrer del Juavert, hi varen tenir un altra defunció.

JOANA ANNA MARIA MASSUTÍ ROSSELLÓ (55)

Quan va morir, als 40 anys, vivia en el carrer del Juavert. Així consta al llibre 12, nº 91. *Juana Anna Massotí, 19 septiembre 1786. Soltera, hija de* ***Miguel*** *(27) y de María Rosselló, difuntos…habiendo recibido los sacramentos y tenido la debida asistencia…Falleció día 19 septiembre 1786, en una casa de la calle llamada del Jullaverd, no hizo testamento, y en las llamadas mandas pías que dio día 11 de septiembre, firmó en poder del Rdo. Fray Miguel Obrador, Religioso Augustino, ordenó lo siguiente: eligió albaceas a Bartolomé (51) y Lorenzo Masotí (54) sus hermanos, eligió sepultura en el convento de San Agustín…en la de San Nicolás… etc…*

ANA MARIA MASSUTÍ XAMENA (140)

Llibre 28 baptismes, fol 52, nº 74. Dia 2 d'abril 1786. Filla de **Pere Antoni Massutí Adrover** (106) i Francisca Xamena Veny. Avis paterns: **Miquel Massutí (Obrador)** (66) i Anna Maria Adrover. Avis materns: Martí Xamena i

Catalina Anna Veyn. Padrins: Miquel Xamena i **Miquela Massutí (Adrover)** (108).

Miquela Massutí Adrover, era tia de la batiada. Estava casada amb Pere Josep Serra Prohens. Vivien al carrer del Forat

1787

Por temor a la peste que se decía reinaba en Argel, entregó el Ayuntamiento (de Palma) a varios patrones, a quienes nombró para el resguardo de la isla, 48 fusiles…48 sables…48 pistolas… El 13 (de maig) resolvió la ciudad que, mientras durase el peligro de la peste, hubiese constantemente en el Lazareto un Regidor o Caballero…

A la casa de la Costa d'en Massotí, va morir Joana Maria Massutí Noguera, viuda de Bartomeu Ramis.

JOANA MARIA MASSUTÍ NOGUERA (43)

Va viure al carrer Costa d'en Massotí. Casada amb Bartomeu Ramis, sabem que al menys va tenir un fill: **Joan Ramis Massutí,** del que no tenc altres clarícies que la seva existència, que consta a les mandes píes de sa mare. Llibre 13 defuncions (1788-1794), fol 6, nº 27. *Juana Masotí, 13 marzo 1788, hija de **Lorenzo** (24) y de Antonia Noguera…Vda. de Bartolomé Ramis…habiendo recibido los sacramentos, etc…falleció día 13 de marzo de 1788, en una casa de la Cuesta d'en Masotí…mandas pías en poder del Rdo. Dr. Juan Baró, Pbro. y Vicario, eligió albaceas a Juan Ramis, su hijo, y a Antonio Noguera…sepultura en el cementerio de la parroquial, etc…*

Juliol.- Fiestas en S. Francisco de Paula por la Beatificación de los Venerables Gaspar de Bono y Nicolás de Longobardo, Mínimos. Los dos primeros días asistió a ellas el Ayuntamiento.

Novembre.- Solemne fiesta en la Seo dedicada a la Purísima Concepción, y a San Sebastián, en acción de gracias por haber preservado a la isla de la peste reinante en Argel.

1788

Gener.- *Morí a una casa prop de la font el Dr. en medicina Antoni Bennàsser, fadrí.*

Abril.- Varen nomenar Rector de Campanet, al felanitxer Mn. Jeroni Galmés, Dr. en Teologia.

Enguany feren la volta de la claustra gran a l'entrada de Sant Salvador. (Data a un arc de la volta).

Novembre.- El Comú de Preveres va fer un donatiu per a la beatificació de Sor Catalina Thomàs.

Desembre, 24.- Llegó la noticia del fallecimiento del Rey D. Carlos III. El 26 salió enlutada la tropa.- El 31, por acuerdo de la Real Audiencia, se suspendió la cavalcada conmemorativa de la Conquista de Mallorca, a consecuencia del luto…

Por Real Orden se publicó este año un pregón ordenando que no se motejase con dicterios ni injurias a los descendientes de los antiguos israelitas, los cuales podrían entrar en todos los oficios.

El dia de St. Joan de Nadal i següents fins a cap d'any sempre va fer neu, i dins el terme de Felanitx per moltes parts matà els garrovers, figueres i moltes altres espècies d'arbres com son ullastres, tarongers i llimoneres, dels quals,per molts d'anys no es pot esperar ningun fruit.

1789

Març.- *Es celebraren exèquies pel Rei Carles III.*

Mort el rei Carles III, cal repassar la repercussió que a Mallorca va tenir el seu regnat, en l'aspecte militar.

Carles III (1759-1789).

Durant aquest regnat la contribució de Mallorca als exèrcits reials va esser molt important. Es dugueren a terme bastants lleves de ganduls, quintes i allistaments voluntaris de soldats. Només en un any, el 1764, partiren 800 mariners per a l'armada reial. Segons una relació de 1787, Mallorca tenia 6000 homes al servei dels exèrcits de mar i terra.- El pacte de familia entre les

cases reials d'Espanya, França i Nàpols conduí Espanya a guerres amb Anglaterra. La primera que tingué repercusions a Mallorca va esser l'any 1762. Fou col·locada artilleria en els baluards de Palma, al moll i a punts estratègics de la badia. El rei disposà la creació de dos regiments de milícies populars a base de la gent més desocupada a fi de no pejudicar l'agricultura. La idea que el primer moment va esser acollida molt bé pels nobles que havien d'esser els capitans d'aquestes tropes, però més tard, quan saberen que havien de dependre del Comandant General i que no havien de tenir sou, s'oposaren al projecte, de tal manera que només es pogué organitzar un regiment (1764). A finals de 1770 i principis del 1771 tornava a haver-hi a Mallorca clima de guerra. Es temia una invasió. Arribaren tropes de la península, s'allistaren més soldats al regiment de milícies i tingueren lloc noves quintes, tant que en aquest any hi havia en peu de guerra a l'illa 16.181 homes a més de 4.020 caçadors armats i 1748 escopetes sobrants. Varen esser derruïts els convents de fora murades (de Trinitaris de Santa Catalina, d'Agustins d'Itria i Caputxins), que eren un impediment per a la defensa de la ciutat. Sortosament tampoc aquesta vegada no succeí cap invasió. L'any 1779 es tornà declarar la guerra a Anglaterra, i Gibraltar fou assetjat pels exèrcits espanyols; l'esquadra encarregada del bloqueig per mar va esser encomanada a l'almirall mallorquí Antoni Barceló. L'any 1781 els anglesos aconseguiren fer aixecar el setge i es temia altre vegada un desembarcament a Mallorca; per això l'illa es tornà posar en peu de guerra i el regiment de milícies prestà per primera vegada servei actiu de guàrdia a Palma, per substituir les tropes regulars. En el mes d'agost passà per davant la badia una armada mixta espanyola-francesa manada pel Duc de Crillon enviada a la conquista de Menorca, que tornava estar en poder dels anglesos. De Mallorca s'embarcaren tropes regulars i dues companyies de milícies que durant l'atac al castell de Sant Felip estigueren de guàrdia a Maó. L'any 1782 tornà passar per Mallorca l'esquadra victoriosa i també uns vaixells amb presoners que romangueren detinguts al port durant un mes i provocaren una gran carestia de queviures a la ciutat. (Cfr. Pere Xamena: Història de Mallorca, pp. 255-256)

Bando a son de tambores, en el que la Real Audiencia dispuso que se vistiera de luto riguroso durante medio año, a contar de la muerte del monarca.

Febrer.- Pregón de la Ciudad convidando al pueblo a las exequias del difunto Carlos III…- Dia 15.- Presidits per l'Ajuntament endolat, varen cantar-se matines a la Seu, molt solemnes.- Dia 16.- Autoritats, Ajuntament, Inquisició, Audiència, 4 capellans *ploradors*, Noblesa, etc. ompliren la Seu, endemés del poble que hi va caber, per assistir al pontifical de difunts que va presidir el bisbe D. Pedro Rubio i Benedicto, en sufragi del rei mort.

En dies següents, hi va haver misses funerals a Sant Caietano, Sant Francesc (on hi va predicar Fr. Ramon Strauch haciendo un perfecto penegírico del rey difunto, durando su sermón una hora. Aquest P. Strauch va esser després bisbe de Vic, en temps de violència i lluites aferrissades que li costaren la vida).

Maig.- *Començà la visita pastoral a la parròquia el Bisbe D. Pere Rubio Benedicto, feren de diaca i subdiaca D. Jaume Obrador, Rector d'Andratx i D. Jeroni Galmés, Rector de Campanet, naturals de Felanitx.*

Juliol.- *Prengué la vara de batle l'honor Guillem Soler de Son Soler.*

A la casa del carrer del Juavert, nasqué Anna Maria Massutí Xamena, la primera dels fills de Pere Antoni Massutí i Francisca Xamena, que va arribar a l'edat adulta. I a Son Sureda, va morir Miquela Massutí Obrador, filla del nostre directe avantpassat Pere Antoni Massutí Suñer i Miquela Obrador Tugores.

MIQUELA MARIA ROSA MASSUTÍ OBRADOR (64)

Va casar-se amb l'honor Joan Cifre. Visqueren a Son Sureda, on va morir als 55 anys. Tingué un fill capellà, el Dr. **Joan Cifre Massotí, Pvre.** (70). Al nº 42, del llibre 13 de defuncions, hi consta: *Miguela Massotí, 22 julio 1789. Mujer del Honor Jaime Cifre, hija de* ***Pedro*** *(37) y Miguela Obrador…habiendo recibido los sacramentos, etc…falleció día 22 de julio 1789, en el predio dicho So'n Sureda y en su testamento que día 20 junio 1789 firmó ante Andrés Bennasser y Veyñ, Notario, ordenó lo siguiente: Pº eligió en albaceas al dicho su marido, al Dr. Juan Cifre, Pbro., su hijo, y al Rdo. Rafael Cifre su cuñado…eligió sepultura abriéndose de nuevo dentro de la capilla del Rosario de la parroquial…etc.* Rafel Cifre, cunyat de la difunta, era beneficiat de la parròquia de Felanitx, i el Dr. Joan Cifre Massotí, ho era de Sant Nicolau, de Ciutat.

ANNA MARIA ROSA MASSOTÍ XAMENA (141)

Llibre 28 baptismes, fol 202, nº 131. Dia 24 de maig de 1789. Filla de **Pere Antoni Massotí Adrover** (106) i Francisca Xamena Veyñ. Avis paterns: **Miquel Massotí Obrador (**66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Avis materns: Martí Xamena i Catharina Anna Veyñ. Padrins: **Miquel Josep Massotí Adrover,** acólito, que era oncle de la batejada i va arribar a capellà (109), i Margalida Ramon.

Juliol 11,12 i 13.- Festes per la proclamació del nou Rei D. Carles IV. Hi va haver una cavalcada fins a Cort, i amb el cerimonial de costum va fer-se la proclamació. A la seu, Te-Deum. Al Born, jocs. Un carro triomfal va recórrer la ciutat, etc.

Agost.- *Morí a ciutat Fr. Gabriel Elies Veny, carmelita, natural de Felanitx. Fou prior i provincial dels carmelites i catedràtic de la Universitat Lul·liana.*

Aquest senyor va esser també, per a Mn. Cosme Bauçà, un sacerdot distingit, *florescencia de mi tierra.* Diu el *Capellà Bo*: Tengo motivos para creer que fue hijo de familia distinguida de nuestro pueblo, que aunque no de las que más figuraban, no obstante en su silencioso retiro, siempre fue cariñosamente considerada. Felanitx… ha hecho un deber de cooperar a la gloria del Carmelo… dando uno de sus hijos… Este es el sabio Fr. Gabriel Elías Veyñ,

hijo de Juan y Catalina Oliver…era mirado por todos como un prodigio…un sabio de primera escala…ganó por oposición la cátedra luliana de la misma materia (filosofía)… Lector de teología, doctor y maestro sucesivamente…prior…tres veces distintas fue vicario provincial…Tuvo excelentes dotes para la oratoria… En Felanitx dejó oir su autorizada voz en el solemne septenario del Santo Cristo en los años 1763-64 y 70… (Cfr. Florescencias del clero de mi tierra, pp. 93-94)

Enguany en el Convent feren domassos nous.

Setembre. 12, 13, 14- *Festes i alimares per la proclamació del Rei Carles IV.- El dia 12 al dematí alçaren el pendon pel Rei Carles IV. Al capvespre processó del Te-Deum. Al vespre processó del Rosari.- Dia 13 al vespre encolcada amb cavalls, muls, mules i ases i un carro triomfal amb música.*

Felanitx tenia 7.723 habitants.

1790

Març, 16.- *A la matinada morí el Rector D. Miquel Baró; tenia 67 anys; l'enterraren davall el llantoner.- Fonc nomenat Ecònom el Dr. Joan Baró, Pvre. i Vicari, nebot del Rector mort.*

Enguany feren nova la capelleta de Santa Margalida de la font.

Setembre.- *Féu l'entrada el nou Rector D. Antoni Roig.- Predicà el novenari del Naixement del Bon Jesús el Rector D. Antoni Roig.*

Compraren un nou rellotge per a la Vila.

Morí D. Marc Estaràs, natural de Viena d'Àustria i veí de Felanitx on era administrador de la Reial Renda del Tabac.

Ciutat.- Varen emblanquinar per dintre l'església de Santa Eulàlia. Això ja ho havien fet amb Sant Jaume, i tenien preparada la calç per fer aquest disbarat a la Seu. Sant Jaume, ja en el segle XIX, va esser la primera que netejaren, després feren neta Santa Eulàlia.

1791

Pels anys 1791 – 1807 foren col·locats els quadres dels apòstols damunt les capelles de l'església parròquial…- Per aquests mateixos anys se féu l'Àngel del ciri pasqual; fou tallat per Nicolau Pons, valencià, autor, també de les estàtues de Santa Elena de la Parròquia de Santa Creu i de la Mare de Déu de la Mercé dels PP. Mercedaris de Ciutat…- Enguany fou adquirida la pintura del Cor de Jesús que ocupà un altar dins la capella de Sant Pere; és atribuïda al pintor mallorquí Mesquida.

Febrer.- *Començà enguany a celebrar-se a la Parròquia un novenari en honra del Sagrat Cor de Jesús.*

Te-Deum por la noticia del nombramiento hecho a favor de D. Antonio Despuig y Dameto para el Obispado de Orihuela. D. Antonio Despuig había sido Auditor de la Rota, Chantre, Canónigo y Tesorero de la Seo de Mallorca…

Se declaró la guerra al Emperador de Marruecos. El General Barceló fue el jefe de la escuadra designada para obligar al marroquí a levantar el sitio de Ceuta; acudió allí el mencionado general; se levantó el asedio y en breve se firmó el tratado de paz.

Juliol.- *Juraren els Regidors nous Josep Reus, apotecari, Onofre Pujals, Dr. en medecina, Nicolau Suau de l'Arraval i Miquel Xamena de Son Xamena.*

Setembre, 3.- Consagració de l'església del Convent dels Caputxins, a Ciutat, pel Bisbe de Mallorca Mons. Rubio i Benedicto.

Els esdeveniments a Can Massutí, començaren amb un naixement, el mes de febrer; i seguiren un casament, pel juny, i una defunció, el novembre. El difunt era En Llorenç Massutí Rosselló.- Nasqué Na Caterina Massutí Fiol, en la casa del carrer de Calafiguera.- Va casar-se Na Miquela Massutí Adrover, del carrer del Juavert, i va viure en el del Forat.

LLORENÇ VICENÇ NICOLAU MASSUTÍ ROSSELLÓ (54)

Li deien "Pasito" (devia caminar d'entranya manera). Va morir, fadrí, als 47 anys. Al llibre 13 de defuncions, nº 95, hi consta: *Lorenzo Masotí, 23 noviembre 1791, alias Pasito…soltero, hijo de* ***Miguel*** *(27) y María Rosselló, difuntos…recibidos los sacramentos, etc…falleció día 23 de noviembre de 1791, en una casa de la calle den Vaquer…Mandas pías: ante Fray Josef Aulí, Agustino, día 15 noviembre 1791…Sepultura: capilla San Nicolás de Tolentí, del Convento… Funeral y excequias: a discreción de Catharina Artigas y Bartolomé Masutí (51) su hermano.*

CATHARINA MARIA ANGELA BONAVENTURA MASSUTÍ FIOL (105)

Llibre 29 de baptismes (des de 1791), fol 10, nº 37. Dia 28 febrer 1791 (nascuda dia 27). Filla de **Pere Joan Massutí Noguera** (48) i Joana Maria Fiol Adrover. Avis paterns: **Llorenç Massotí Monserrat** (24) i Antonia Noguera. Avis materns: Jaume Fiol i Joana Mª Adrover. Padrins: Antoni Noguera i Catharina Fiol.

MIQUELA MARIA TECLA MASSOTÍ ADROVER (108)

Al llibre 12 (1784-1791), hi figura el seu casament. *En la parroquial…4 junio 1791, el Rdo. Miguel Obrador, Pbro. y Vicario… desposé y velé a Pedro Josef Serra, soltero, hijo de Francisco y de Bárbara Prohens, con Miguela Masotí, soltera, hija de* ***Miguel*** *(66) y de Ana María Adrover…Testigos: Dr. Jerónimo Binimelis, Doctor en Medicina, y Bartolomé Juliá.* Varen viure a una casa del carrer del Forat.

Abans de casar-se, Pere Josep Serra va atorgar aquesta escriptura: En nom de la Smma. Trinitat.= sia a tots notori, com jo Pere Jusep Serra, fadrí de 22 anys…fill de Francesc y de Bàrbara Prohens… en contemplació del matrimoni que en faç de nostra Santa Mare Iglesia de prompte celebrar esper amb vos Miquela Masotí, donsella, muller meva venidora, en el sol cas de premorirvos despues de celebrar nostro citat futur matrimoni, per el temps de la vostra vida vidual…donació pura, simple i irrevocable…del usufruit…de tots i cada un de los meus bens mobles i immobles… Y a esto present Jo la nominada Miquela Masotí, donsella…de mon bon grat y certa sciencia, acepto la antecedent gracia i donació per Vos el susdit Pere Jusep Serra, fadrí, marit meu venidor, a mon favor otorgada…y estim esta mercé que me haveu feta per la qual vos don les degudes gracies…Dia 13 de maig de 1791…Devant de mi, Miquel Juan Padrinas, Notari.

Desembre, 28.- Noticia de la beatificación de Sor Catalina Tomàs: hubo iluminaciones y repique general de campanas. Al día siguiente Te-Deum general en la Catedral…

1792

Enero, 1.- Por la noche, los Religiosos Agustinos celebraron procesión a la cual concurrió la capilla de música de la Seo y las bandas de los Regimientos de Milicias y Suizos, en acción de gracias por la aprobación de los milagros e la Venerable Sor Catalina Tomás.- El propio día se cantó un solemne Te-Deum en la iglesia de monjas de Santa Magdalena, entonado por el Obispo.- Día 11.- Solemne función en la Catedral por la Beatificación de Sor Catalina; el 17 otra función en acción de gracias y con idéntico motivo en la iglesia de Santa Magdalena.

Predicà la quaresma a la Parròquia el P. Mariano Thomàs, C.R. de Sant Gaietà.- Dijous Sant.- Per iniciativa del Rector Roig es començà enguany a practicar el Mandato o Lavatori de peus a dotze pobres.- Enguany tornaren obrir el portal damunt la timba, que es deia el portal de Santa Rosa.- Enguany per encàrrec del Clavari Xavier Prohens pintaren el retaule de la Passio Imaginis de S. Salvador i li posaren una vasa de fusta.

Octubre, 20.- Primer acto de culto público a la Beata Catalina, corriéndose por el Obispo la cortina que cubre el sarcófago de la Santa: solemne Te-Deum y por la noche iluminación general.- Fins mitjan mes de novembre, hi varen haver moltes festes, amb participació de tot el poble.

També es fa notar que el mateix any vingueren a Mallorca diferents capellans francesos que desempararen França perquè no los matassen.

En ocasió de la revolució francesa, devers l'any 1792 començaren a arribar a Mallorca emigrants francesos, principalment eclesiàstics, nobles i militars. Vingueren també més tard burgesos, artistes i menestrals que

introduïren algunes novetats en la industria i en els costums de l'illa. (Cfr. Xamena: Història de Mallorca, p. 256).

Un avi de la nostra branca, Miquel Massutí Xamena, va néixer a la casa del carrer del Juavert.- I vivia a la casa del carrer de l'Abeurador, Antoni Massutí Roig, que aquest any va casar-se.

ANTONI JOSEPH JOAQUIM MASSOTÍ ROIG (115)

Va casar-se amb Apolònia Ramon. Vivien al carrer Abaurador. Al llibre 13 (1792-1801), nº 46, consta el seu matrimoni. *En la parroquial…día 11 de diciembre de 1792, el Rdo. Miguel Obrador, Pbro. y Vicario…desposé a Antonio Masotí, soltero, hijo de* ***Antonio*** *(72) y de Miguela Roig, con Apolonia Ramon, soltera, hija de Bartolomé y de Catharina Bennaser…Testigos: Pedro A. Massutí (Adrover) (106) y Bartolomé Juliá.*

MIQUEL JOSEP JAUME MASSUTÍ XAMENA (142)

Al llibre 29 de baptismes, fol 66, nº 72. Dia 19 de març de 1792 (nasqué dia 18). Fill de **Pere Antoni Masutí Adrover** (106) i Francisca Xamena Veyñ. Avis paterns: **Miquel Masutí (Obrador)** (66) i Anna Maria Adrover. Avis materns: Martí Xamena i Catharina Veyñ. Padrins: Martí Xamena (avi matern) i **Ursola Masutí (Adrover)** (110) (germana del pare del batiat).

1793

El gener fou beneït un oratori a Son Suau; i també pel gener, va morir el Rd. Antoni Pizà, Pvre. *capellà de s'Horta que féu l'oratori nou.- Enguany compraren un orgue per a Sant Salvador, als Pares Dominics de Manacor.-* El mes de setembre varen referir *el frontis de l'església del Convent de Sant Agustí.*

Febrer, 10.- *Morí a una casa de la plaça de la Font, D. Rafel Pou Prohens, Batle reial el present any.- Prengué la vara el Sr. Xavier Prohens, oncle del batle mort.*

El mes de març hi va haver un altre naixement a Can Massutí, el de Na Miquela Massutí Ramon. El mes de setembre contragué matrimoni Na Miquela Massutí Roig.

MIQUELA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ROIG (118)

Va casar amb Ramon Juan Llull, de Manacor. Llibre 13, nº 13. *En la Parroquial…8 septiembre 1793, el Dr. Jaime Suau, Pbro. y Vicario…desposé y velé a Raimundo Juan Llull, soltero, hijo de Gabriel y de Catharina Mascaró, vecino de la Parroquia de Manacor, con Miguela Masotí, soltera, hija de* ***Antonio*** *(72) y de Miguela Roig…*

A principis d'abril arribà la noticia de què Espanya havia declarat la guerra a França.- Pregàries per la guerra amb França. Ofici solemne a la

parròquia i després processó cap al Convent amb les figures de S. Miquel, la Mare de Déu i la Sang.

Guerra amb França (1793-1795). La guerra que Espanya declarà a França després de la guillotinada de Lluis XVI, va esser molt popular a Mallorca. Les corporacions i els particulars, els nobles i el clergat, oferiren quantiosos donatius per a subvencionar les lleves de soldats voluntaris. Es dugueren a terme quintes, i molts de mallorquins s'enrolaren com a corsaris contra els francesos… (Cfr. Xamena: Història de Mallorca, p. 257).

Juliol, 28.- *Festa solemne a la Parròquia en honra de la Beata Catlina Thomàs…- Predicà a Valldemossa a les festes de la Beata Catalina Thomàs, el Rector de Felanitx, D. Antoni Roig.*

Setembre.- *Feren una lleva de 37 homos i els se'n dugueren presos i engrillonats a ciutat en sis carros.- En aqueix temps i per causa de la talent, més de 25 o 30 homos se feren corsaris i alguns se'n menaren fills seus i els posaren als vaixells de corsaris per anar contra els francesos, i tot era per falta de manteniment.*

A Ciutat. Novembre, 13.- Don Antonio Despuig bendijo el altar mayor de la Iglesia Parroquial de Santa Cruz, costeado por el General Barceló.

MIQUELA MARIA GERTRUDIS RITA MASSOTÍ RAMON (146)

Llibre 29 baptismes, fol 119 d. Dia 29 de març de 1793, va esser batiada. Filla d'**Antoni Masotí Roig** (115) i Apolònia Ramon Bennasser. Avis paterns: **Antoni Masotí (Obrador)** (72) i Miquela Roig. Avis materns: Bartomeu Ramon i Catalina Bennàsser. Padrins: Bartomeu Ramon (avi matern) i Miquela Roig (avia paterna).

1794

Març.- El bisbe Rubio i Benedicto és nomenat per a la diòcesi de Jaen. Va deixar l'illa dia 6

Maig.- És nomenat Bisbe de Mallorca, el mallorquí D. Bernat Nadal.

Juny, 1.- *Se beneí el retaule major renovat de Sant Salvador. Feren tres dies de festa.*

Agost.- *Morí en el Convent el P. Fr. Simplicià Sbert, agustí.* Octubre.- *Morí en el Convent el P. Fr. Agustí Barceló, agustí, natural de Felanitx.*

Aquest any a Can Massutí des carrer d'es Juavert degué néixer Catalina Massutí Xamena, darrer fruit del matrimoni de Pere Antoni Massutí Adrover i Francina Xamena.

CATALINA ANNA MASSOTÍ XAMENA (143)

No l'he trobada a cap dels llibres consultats, però a l'escriptura pública d'entrega de llegitima (O-381, fol 407) de 1 de juny de 1829, hi figura com germana de **Miquel** (141) **i Anna Maria Massutí Xamena** (142), i se diu que era donzella. Pel patronimic, que era el mateix de la seva avia materna, Catalina Veny, mare de Francisca Xamena, cal pensar que va esser la darrera del matrimoni **Pere Antoni Massutí Adrover** (106) i la dita Francisca Xamena. Es fàcil deduir-ho pel fet de que totes les altres filles de Pere Antoni i Francisca, duien el nom de Anna Maria (dues varen morir segurament nines, i la tercera va portar definitivament aquest nom, que era el de l'avia paterna: Anna Maria Adrover Bordoy, casada amb **Miquel Massutí Obrador** (66)). El seu germans vius varen néixer els anys 1789 i 1792, per això hem pensat que ben bé va poder néixer l'any 1794. La seva mare degué morir abans de 1797, que és l'any del segon casament de Pere Antoni Massutí Adrover.

El mes de març, una germana de Pere Antoni Massutí Adrover, cap de Can Massutí del Carrer del Juavert, Na Miquela, casada amb Pere Josep Serra, va morir.

MIQUELA MARIA RITA TECLA MASSOTÍ ADROVER (108)

Al llibre 13 de defuncions, nº 30, hi consta la seva mort. *18 marzo 1794, mujer de Pedro Josef Serra, hija de **Miguel** (66) y de Ana María Adrover, difuntos…recibidos los sacramentos, etc…falleció día 18 marzo 1794, en una casa de la calle del Forat.* Tenia 31 anys. Havia fet testament dia 6 de gener de 1794, en poder de Miquel Juan de Padrinas, Notari. Feu mandes píes a discreció *de dicho su marido y de Pedro Antonio Masutí (106) y de Dn. Miquel Josef Masutí, Pbro.(109), sus hermanos, a los cuales nombró albaceas.*: Sepultura en el Convent, davant la capella de Betlem.

El testament, de dia 6 de gener de 1794, consta al fol 19/1793 P. 1309. És molt interessant: …Jo Miquela Maria Masotí…muller de Pere Jusep Serra, filla però de Miquel i Anna Maria Adrover… he deliberat ordenar la meva obra pía y a continuació…mon últim… testament (Segueix obra pía…elegeix sepultura en el Convent de Sant Agustí…davant la capella de Betlem… man així mateix que de mos bens…sien preses 100 lliures…vull me sien celebrades misses resades a voluntat y discrecció de Pere Jusep Serra mon marit, y de Pere Antoni Masotí y Don Miquel Jusep Masotí, Prevere, mos germans que nombro marmesors….) Al dit Pere Jusep Serra mon marit, si morire sens infants llegitims y naturals, lleix aquelles 50 lliures moneda mallorquina que li entregà per mon compte después de haverme casat ab ell el sobre dit Pere Antoni Masotí mon germà. (Diu que si mor amb infants, el seu marit ha de quedar alliberat de pagar un censal al que està obligat en vers de'n Pere Antoni Masotí y dels seus succesors, d'una lliura y 15 sous moneda mallorquina, censal que tots anys li presta per vinya que té i posseiex…mon marit en el lloc anomenat Camí de Manacor). Si morire sens infants…leix al dit Pere Jusep Serra, mon marit, per el temps de la seva vida vidual…1 lliura y deu sous moneda mallorquina censal que me presta la heretat de Joan Oliver Costurer… Al sobre dit Don Miquel Jusep Masotí, Prevere, mon germà…lleix totes les meves alacas (diu que si mor sense infants) així de or com de

plata…(El Sacerdot ha de celebrar 144 mises resades. També si mor sense haver tengut fills). Deixa en el seu germà capellà, per el temps de la seva vida…un llençol de orlanda que tenc, cuyo llençol vull sia de Ursula Masotí, donzella ma germana, succeida la mort del sobre dit Don Miquel Jusep mon germà.- A la mateixa Ursula Masotí…si morire sense infants… deixo la meva casa y tota la restant roba…Instituiesc per mos unics… a tots los meus fills i filles…de avuy en anvant naxedors. Si però morire sens fills ni filles…instituiesch per mos unics hereus universals propietaris a los sobredits Pere Antoni Masotí, Don Miquel Masotí, Prevere, y Ursola Masotí, donsella, mos germans, de esta manera: que fetas quatre parts iguals de tota la meva heretat, ha de tenir una part el sobre dit Pere Antoni…un altre…Don Miquel…y les dues restants parts vuy que sien de la sobre dita Ursula me germana… Devant de mi, Miquel Juan de Padrina, Notari. (Segueix que va morir dia 18 de març de 1794).

La mort de Miquela Massutí, va deixar sense efecte la donació de l'usdefruit, feta pel seu espòs, dia 13 de maig de 1791, dies abans de casar-se. Per això Pere Josep Serra i Mn. Miquel Josep Massutí, comparegueren davant del Notari Miquel Juan de Padrinas i feren constar a l'escriptura de 1791 una nota marginal que diu: A 21 maig 1798, pagà D. Miquel Jusep Masotí, Prevere, (aquí posa una quantitat) per este original y se li deu copia. (Cfr. P. 1282, fol 28).

Juny, 14.- Bando del Real Acuerdo para que se llevase luz por las noches, aun cuando hiciese luna…

Setembre.- A Ciutat.- Rogativas públicas por razón de la guerra, con asistencia del Comandante General, oficialidad, etc. Solemne oficio con exposición del Santísimo Sacramento, y después turno de oración del general, Intendente, etc.. El 6 hubo procesión geneneral de rogativa desde la Seo a San Jaime.

1795

L'any 1795 es firmaren les paus amb França, que meresqueren a Godoy el títol de príncep de la pau; però l'any següent ja es desencadenà la guerra amb els anglesos… (Cfr. Xamena: Història de Mallorca, p. 257)

Gener, 1.- Llegó el nuevo Obispo D. Bernardo Nadal y Crespí, y se celebró su solemne entrada en 1º de febrero siguiente. Venía a sustituir al Ilmo. y Rdmo. Don Pedro Rubio y Benedicto, electo de la diócesis de Jaén, que marchóse de mallorca el 6 de marzo del anterior.- Había sido elegido para la sede mallorquina el 4 de mayo de 1794. En tal día hubo "Te-Deum" general. El Obispo Nadal era mallorquín, natural de Sóller.

Febrer, 22.- *1r diumenge de Quaresma. Conventual pels morts de la guerra contra França.*- Març.- *El P. Miquel Cifre compongué l'orgue de Sant Salvador.*

També el mes de març, va casar-se Ursola Massutí Adrover, tan anomenada en el testament de la seva germana Miquela, que hem transcrit just ara, i que vivia a la casa del carrer del Juavert.

URSOLA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ADROVER (110)

Va casar-se amb Nicolau Maymó Truyol, que ja era viudo dues vegades i que encara la va sobreviure. Llibre 13 de matrimonis, nº 30. Dia 24 de març de 1795. *En la parroquial…el Dr. Jaime Suau, Pbro. y Vicario…desposé a Nicolás Maymó, hijo de Juan y de Sebastiana Truyol, viudo en primeras nupcias de Francisca Ana Ramon…y en segundas de Margarita Vicens…con Ursola Masotí, hija de* ***Miguel*** *(66) y de Ana María Adrover.*

I precisament el mes de març, els esposos Na Miquela Massutí Binimelis i En Sebastià Vaquer, compareixien davant notari per atorgar donació en contemplació de matrimoni, a favor del seu fill Miquel Vaquer Massutí, fadrí, que pensava casar-se amb Na Maria Roig Prohens.

MIQUELA MARIA MASSUTÍ BINIMELIS (88)

Filla de **Jaume Massotí Suñer** (41), que va morir l'any 1784, i de Bàrbara Binimelis, que vivien al carrer Costa d'en Masotí, va casar-se amb Sebastià Vaquer Obrador. Posaren casa al carrer de Castellet. Varen tenir aquests fills: **Miquel** (90)**, Sebastià** (91)**, Joana Maria** (92)**, Bàrbara** (93)**, Miquela** (94). Com ha quedat escrit, En Miquel era el que tenia pensat casar-se.

Resum de document de donació en contemplació de matrimoni.

Dia 22 del mes de Març Ayñ de la Natividat del Señor mil sents noranta cinc.- En nom de Jesu Christ y de la sua Mare Maria, Amen. Sia a tots cosa manifesta com nosaltres Sebastià Vaquer fill de Miquel y de Joana Obrador, y Miquela Massotí filla de Jaume muller del dit Sebastià naturals y habitadors de la present vila de Felanitx, en contemplació del matrimoni que en fas de nostra Santa Mare Iglesia Catholica Romana se espera seguir entre Miquel Vaquer fadrí nostron fill de una y de altra Maria Roig filla de Joseph y de Joana Prohens conjuges difunts també de dita vila, y per ser este matrimoni a nosaltres molt agradable, y de nostron consentiment per esto, de nostron bon gust y certa sciencia, libera y espontanea voluntad amb lo present public instrument, perpetuament valedor, y en ningun temps revocador solemne estipulació mediant, y del millor modo mos es lícit y permés donam amb donació pura…simple e irrevocable que es diu entre de vius, y de presents valedora a tu dit Miquel nostron fill present y abaix acceptant esto es: jo dit Sebastià mitja quarterada viña en son Oliver visina de las viñas de Jaume Alos y de Sebastià Burdils, y jo dit Miquela don a tu dit mon fill, mitja quarterada terra en son Cifre en lo terme de dita Vila, la qual confronta de una amb camí que de esta va a la Vila de Manacor y amb reserva dels hereus e Gabriel Clar. Més unes cases y corral dins la present Vila en lo carrer anomenat la costa den Girona visina de Joan Ramis alias Angelí, y una bota congreñada de tenor de cent y deu quartins. Mes altres cases visines de les sobredites en los pactes y condicions siguents.- Primerament es pacte que la present donació no ha de

tenir son degut effecte fins seguida la mort de los dos esto es: lo que jo dit Sebastià het don fins seguid la mia mort y la de ma muller, y lo que jo dita Miquela het don fins seguida la mia mort y la de mon marit.- Item es pacte que jo dita Miquela me reservo per tot el temps de la mia vida, la de mon marit, y de tots mos infants habitació en ditas casas…- Item es pacte que la present donació no te ha de servir de lo que te puga espectar per dret de llegitima pues volem que esto sia a mes de lo a tu corresponent per dit dret sobre los nostros respectius bens. La qual donació feim com de sobre s'ha dit com millor de dret…y consuetud es pot dictar… y aixi desde ara nosaltres dits Sebastià y Miquela … et donam a tu dit Miquel nostron fill …. En titol y causa de la present donació het donam y cedim respectivament tots els drets, veus, credits y accions reials y personals que tenim en y sobre lo que al present te entregam per qualsevol causa, via o raho,…-…- Ya esto present jo el dit Miquel Vaquer qui accepto la present donació a mon favor feta per vosaltres dits Sebastià Vaquer y Miquela Massotí mos pares de lo qual vos don las moltas gracias no las que dech sino las que puch amb obsculació de vostras mans…- Testimonis: Juan Pou Bennasser practicant de Notari, y Joan Maymó de Andreu de dita Viña…De tot lo qual y de son coneixament don fee.- Matheu Caldentey Notari. (Nombre 5 del meu arxiu de documents antics).

Maig, 23.- *Prengué la vara l'honor Antoni Ramon..- Juraren els Regidors nous: Jaume Barceló (Cordella), Jaume Nadal (Forn), Jaume Bennàsser (Serigot) i Julià Obrador (Gregori).*

Juny.- *Divendres després de l'octava del Corpus. Enguany es començà a celebrar a la Parròquia una festa en honra del Cor de Jesús.*

Els hortolans que venen a plaça es queixen de què porcs que pasturen per plaça, els mengen la verdura o els ho embruten.

Morí a la Rectoria el P. Mariano Thomàs, clergue regular de S. Gaietà.

Pel mes de setembre acabà la guerra que tenia Espanya contra els francesos i pel mes d'octubre tornaren els milicians a Mallorca, i se pot dir que mig partien perquè moriren la major part de fam, de fred i de malaltia.

Hi va haver Missió a s'Horta i a Cas Concos.

1796

En aquest any hi va havar una anyada de verema complida a tot Mallorca. A Felanitx alguns acabaren de vermar el dia de les verges i tothom en va tenir més que no se pensava. Una verema molt sana i bona que no se trobà ningun raïm perdut. Quan tingueren les botes plenes, a moltes de cases els cups encara quedaven plens, i ningú en volia sinó a quatre o cinc sous el quartí.

3 de març.- *En la nit féu una nevada grossa, en canvi dins el gener i febrer no féu fred.*- Dies 6 i 7.- *Féu una nevada que se pot dir que n'hi havia tres o quatre pams, però no va matar ningun arbre.*

Maig.- A Ciutat.- Falleció el Comandante General D. Manuel de Oms y Sentmenat, Marqués de Castelldosrius. Fue enterrado en Santo Domingo.

Juliol.- *Se féu la corona de plata de la Mare de Déu dels Socors del Convent…*

A la casa del carrer Abeurador, del matrimoni d'Antoni Massotí Roig i Apolònia Ramon, ve néixer el segon dels seus fills: Antoni.

ANTONI JOSEP MIQUEL MASSOTÍ RAMON (147)

Llibre 29 baptismes, fol 269 d., nº 199. Dia 13 novembre 1796. Fill d'**Antoni Masotí Roig** (115) i Apolònia Ramon Bennasser. Avis paterns: **Antoni Massotí Obrador** (72) i Miquela Roig. Avis materns: Bartomeu Ramon i Catarina Bennasser. Padrins: Salvador Ramon i Miquela Mestre.

Octubre.- Se publicó la guerra con Inglaterra.

1797

Gener, 27. - *Començà la Missió; la predicaren el Sr. Melcior Soler, el Sr. Gamundí i el Sr. Cabruja de la Casa de la Missió de Ciutat.* Va acabar el mes de març.

Gener, 30. - Falleció en Palma de edad de 80 años y 60 de servicio el Teniente General de la Real Armada, D. Antonio Barceló. - El 31 se celebró un lucido entierro, y fue seputado en la Parroquial Iglesia de Santa Cruz, cuyo altar mayor y capilla de San Antonio se deben a su munificencia y piedad.

Per molts d'anys a Mallorca, com hem anat veient, se comentaren les gestes del "Capità Toni", del que es va dir: *Si el Rey de España tuviera cuatro como Barceló - Gibraltar fuera de España - que de los ingleses no.*

Febrer. - *Foren elegits Regidors pel "Real Acuerdo", els honors Pere Veny, Joan Nadal de Son Nadal,* ***Pere Antoni Massutí*** *(106) i Mateu Caldentey, notari.*

Març. - *Predicà la Quaresma a la Parròquia el Rector Dr. Antoni Roig, i al Convent Fr. Bartomeu Obrador (a) Barres, agustí.* Abril. - *Diumenge de l'Àngel. Per iniciativa del Rector D. Antoni Roig feren una processó fins a la font, beneïren pa i el repartiren.*

Debía pasarse por las armas a un soldado suizo que había herido de dos bayonetazos al gobernador del castillo de Bellver. El Obispo Nadal logró que se le conmutara la pena de muerte por la de cuatro años de presidio.

Agost, 7. - *Els Regidors parlen de fer un moll en el port per embarcar el vi i aiguardent.*

Dia 16 de setembre de 1797, va contraure segones núpcies Pere Antoni Massutí Adrover. Morta Francina xamena, que fou la mare de tots els seus fills, va casar-se amb Tomasa Monserrat Bordoy. El nuvi tenia 39 anys, era Regidor, i vivia a la casa del carrer del Juavert. Va beneir les noces el germà de l'espòs Mn. Miquel Josep Massutí, Pvre.

PERE ANTONI JOSEPH MASSOTÍ ADROVER (106)

Pocs anys després d'haver nascut el seus darrers fills, **Miquel** (142) i **Catarina Anna** (143), va casar-se per segona vegada. Aixi figura al llibre 13, fol 85, nº 51. *En la Parroquial…16 septiembre 1797, el Rdo. Miguel Josef Masotí, Pbro. y titular (con licencia) en esta Parroquial Iglesia…desposé a Pedro Antonio Masotí, hijo de* ***Miguel*** *(66) y de Ana María Gomila* (això està equivocat, era Anna Maria Adrover Bordoy. Tractant-se el capellà que beneí el sagrament, d'un germà del nuví -i per tant fill de la mateixa mare- pens si el *Gomila* seria un mal nom, ja que costa admetre una equivocació tan garrafal). *Viudo de Francisca Xamena, hija de Martín y de Catharina Ana Veyñ, con Thomasa Monserrat, soltera, hija de Bartolomé y de Bernarda Bordoy.*

Setembre. - *Trobaren un homo mort devers el molí d'en Molandrí. - Els capellans francesos que vingueren a Mallorca l'any 92 per causa de la revolució, se'n tornaren per aquest temps a ca seva.*

Octubre, 5.- La intervención del Obispo evitó otro fusilamiento de un soldado suizo que había disparado, sin herirle, contra un compañero. Se le conmutó la pena…

Octubre, 20. - Arriba la noticia que ha començat a instruir-se la causa de canonització de la Beata Catalina Thomàs. El diumenge que va seguir, a la Seu, cantaren un solemne Te-Deum en acció de gràcies.

Novembre, 27. - *El Bisbe D. Bernat Nadal començà la visita pastoral a Felanitx i pujà a Sant Salvador. - En les ordenacions de visita el Bisbe mana que no se facen a Sant Salvador, el dia del Innocents, les funcions i actes ridículs que s'ha acostumat fer aquests anys passats i per això mana al capellà que després de la Missa d'aquest dia tanqui les portes de l'església i no hi deixi entrar ningú. Prohibeix també que se cantin completes de Santa Margarida a la capella de la Font.*

1798

Gener. - *L'Ajuntament anterior compongué el camí del port, però no l'acabà. Ara l'acabaran per esser cosa tan necessària al nostre poble per l'extracció de vi i aiguardent que són les principals collites del nostre terme.*

Febrer. - *Prengué la vara de batle l'honor Miquel Obrador Velar.*

Dia 3 de febrer, va casar-se Na Margalida Massutí Roig, als 30 anys, amb En Bartomeu Adrover Capó. Na Margalida, que vivia a la casa del carrer Abeurador, va passar al carrer de la Porteria del Convent. Una germana seva, Na Catalina Massutí Roig, als 24 anys, va esposar-se amb En Miquel Valens Pujades, dia 20 de març, i posà casa al carrer d'en Riera. I també a Can Massutí, i a la casa del carrer Abeurador, dia 7 d'abril, hi va haver un naixement, Na Catalina Massutí Ramon, neboda de les que s'havien casat.

CATHARINA MARIA MASSUTÍ RAMON (148)

Va néixer dia 7 d'abril i va esser batiada dia 8, de l'any 1798. Filla d'**Antoni Massutí Roig** (115) i Apolònia Ramon Bennasser. Avis paterns: **Antoni Massotí Obrador** (72) i Miquela Roig. Avis materns: Bartomeu Ramon i Catarina Bennasser. Padrins: Bartomeu Soler i Catarina Ramon. (Cfr. Llibre 30 de baptismes (1797-1801), fol 63, nº 103).

MARGALIDA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ROIG (117)

Va casar-se el dia 3 de febrer de 1798. Llibre 13 de matrimonis, nº 8. *En la Parroquial…3 de febrero de 1798, el Rd. Juan Antonio Adrover, Pbro. y Vicario…desposé y velé a Bartolomé Adrover, soltero, hijo de Pedro Antonio y de Margarita Capó, con Margarita Masotí, soltera, hija de* ***Antonio*** *(72) y Miguela Roig.* D'aquest matrimoni varen nèixer Pere Antoni Adrover Massuti (125) i Magdalena Adrover Massuti (s/n). Varen viure al carrer de la Porteria del Convent.

CATARINA ANNA MASSOTÍ ROIG (119)

Va casar-se dia 20 de març de 1798. Llibre 13 de matrimonis, fol 91 d. nº 12. *Día 20 de marzo de 1798, en la Parroquial…el Rdo. Juan Antonio Adrover, Pbro. y Vicario…desposé a Miguel Valens, soltero, hijo de Bartolomé y de Francisca Ana Pujades con Catharina Masotí, soltera hija de* ***Antonio*** *(72) y Miguela Roig.* Varen tenir un fill: Antoni Valens Massoti (128). Varen viure al carrer d'en Riera.

Febrero.- A Ciutat: Aparecieron pasquines contra el mal gobierno del Capitán General, Obispo, Comisario y Regidor Montis.

Juny.- El Obispo Nadal bendijo las banderas del Regimiento Suizo de Courten.

Juny. - Féu una calabruixada que *no va deixar grans ni fruita.*

En dit any, ordres del Sr. Rei Carlos IV, feren comparèixer tothom a la Sala per oferir diners al Sr. Rei; uns li donaren deu sous, altres cent, altres deu o vint lliures; quiscun segons la seva posibilitat.

Novembre, 12. - Llegó la noticia de que los ingleses se habían vuelto a apoderar de la isla de Menorca que poseíamos desde 1782. Estaban de

guarnición el Regimiento de Valencia y uno de los suizos, de los cuales todos se pasaron a los ingleses.

Els mapes impresos reemplaçaren les cartes nautiques.
Pierre MORTIER. Segle XVIII (Paris)

Faig constar una nota relativa al matrimoni de Joana Massutí Roig i Mateu Barceló. Joana Maria era la major de les germanes Massutí Roig, del carrer Abeurador, que hem vist casades aquest any

JOANA MARIA GERTRUDIS MASSOTÍ ROIG (114)

Del seu matrimoni amb Mateu Barceló, celebrat el 1780, varen tenir els fills següents: **Bernat Barceló Massutí** (121) feia el nom de l'avi patern; **Antoni Barceló Massutí** (120) feia al nom de l'avi matern; **Mateu Barceló Massutí** (122) duia el nom del seu pare; **Antonina Barceló Massutí** (123) duia el nom de l'avia paterna; i **Miquela Barceló Massutí** (124) portava el nom de l'avia materna. La família vivia al carrer den Calderó. **Miquela Barceló Massutí** va casar-se amb Marc Rigo, i **Antonina Barceló Massutí** ho feu amb Jordi Soler. No he fet altre seguiment dels fills de Joana Maria i Mateu.

Setembre. - Va fundar-se a Felanitx la Congregació de Filles de la Caritat. El fundador fou el Rd. D. Antoni Roig, Pvre. *natural de la illa de Menorca i Rector d'aquesta parròquia, amb el beneplàcit de l'Il·lustrissim Sr. D. bernat Nadal, Bisbe de Mallorca… Les primeres que formaren aquest piadós establiment foren la Sª Maria Aina Nebot, Bàrbara Obrador, Francina Antich i Catalina Rosselló, entre les quals fonc elegida Superiora la sobredita Sra. Nebot.*

Novembre. - *Morí al carrer nou el Rd. D. Joan Bennàsser de 60 anys, fill del notari Andreu Bennàsser de les Erasses.*

Feren Rector de Petra al felanitxer Mn. Jeroni Galmés, fins llavors ho havia estat de Sa Pobla.

1799

Fue nombrado Ministro de Hacienda el mallorquín D. Miguel Cayetano Soler.

Març. - Salieron de Palma para las villas de Sineu, Sansellas, Costix y Algaida, 2000 soldados, por temor a una invasión inglesa.

Juny. - *Juraren els Regidors nous. Jaume Bennàsser, Joan Prohens, Antoni Bennàsser i Damià Vidal..* - Juliol. - Morí l'honor Jaume Bennàsser, Regidor, i la Reial Audiència nomenà per sustituir-lo a l'honor Sebastià Burdils.

Setembre. -Llegó el nuevo Capitán General D. Juan Miguel de Vives. Aquest militar substituïa a D. Joaquín de Oquendo, que havia ocupat el càrrec només uns mesos, des de novembre de l'any 1798.- Se publicó la guerra contra el Emperador de Rusia, por no querer España romper su amistad con Francia.

Manuel de Godoy (Francisco de Goya)

L'any 1795 es firmaren les paus amb França, que meresqueren a Godoy el títol de príncep de la pau; però l'any següent ja es desencadenà la guerra amb els anglesos; després que aquests, l'any 1798, s'apoderaren de Menorca, regnà a la nostra illa l'alarma durant molt de temps per por d'un desembarcament de Rússia i Anglaterra.- Es destacaren tropes a les costes i foren organitzades les anomenades milícies urbanes, compostes per tots els fadrins de 16 fins a 40 anys, que suposaven uns 5000 homes a la pagesía i 2000 a Ciutat, els quals varen esser armats i instruïts per a reforçar la defensa de l'illa. Cal no confondre aquestes milícies anomenades "urbanes" amb el régimen de milícies provincials organitzat en temps de Carles III… (Cfr. Xamena. Història de Mallorca, pp. 257-258)

1800

Febrer. - Bailes públicos de máscaras celebrados en la casa Lonja, por concesión de S.M. Primera vez que se vio en Mallorca este género de diversión.

Era Batle D. Miquel Obrador i el Rector D. Antoni Roig.

Maig.- Se establecieron varios campamentos de tropa, por temor a invasiones de ingleses y rusos: Se armaron en los pueblos de la isla, hasta 5000 milicianos urbanos y 2000 en la ciudad.

En aquest any feren allistar tots els fadrins de 16 anys fins a 40 per esser soldats de milícies urbanes i en feren comparèixer quatre-cents quinze i los donaren un fusell a quiscun…

S'encantà el bací de Sant Miquel o arrendador dels trasts de plaça per 65 lliures i 5 sous per un any. Setembre.- *Morí el Dr. Jeroni Galmés, Rector de Petra, natural de Felanitx.- El Bisbe va elegir Rector de Petra el Dr. Jaume Suau (a) Moreta, natural de Felanitx*

Novembre.- Rogativas por razón de la peste o fiebre amarilla, que se padecía en Cartagena y Andalucía. Salió la solemne procesión de la Catedral y visitó las iglesias de Santa Eulalia, San Miguel, Santa Margarita, Santa Magdalena y Hospital. Asistieron los gremios, con sus vestidos de Jueves Santo, las comunidades, parroquias, Obispo, Capitán General, Ayuntamiento y demás autoridades. Cada gremio llevaba la imagen del Crucificado, y la Seo la reliquia del brazo de San Sebastián.- Por temor a la invasión de la peste, pusiéronse guardias de paisanos en las orillas del mar.

Pel mes de novembre vingué ordre del General per anar a fer guarda per tota la ribera de Felanitx i també era per totes les parts de Mallorca; ací en felanitx, cada dia anaven quinze homens i tres lloctinents i estaven allí 24 hores, quan uns arribaven los altres se n'anaven. Primerament a la ciutat de Palma hi va anar el Comandant i el Bisbe; ací en Felanitx hi feren anar tothom, tan ric com pobre, també hi va anar el Sr. Rector i los Capellans i los Religiosos Agustins. Com tothom de Felanitx fonc passat, feren venir los de la vila de

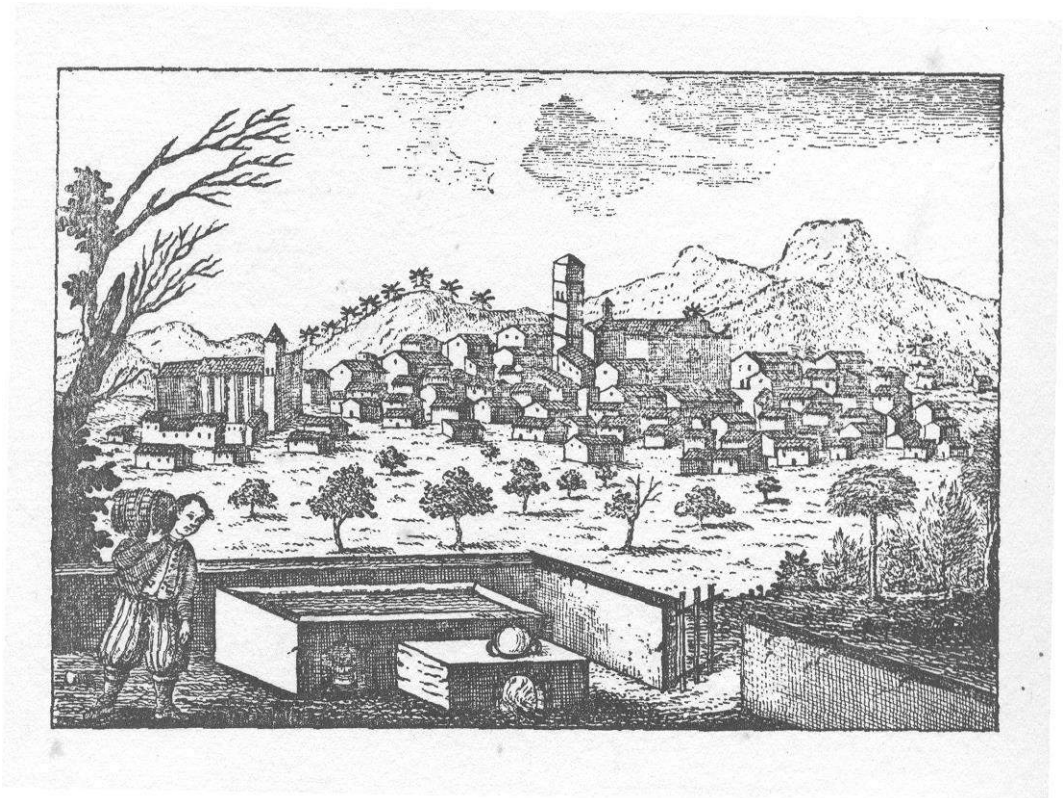
Sencelles; los de la vila de Porreres anaven a la vila de Santanyí: Tot esto era perquè temien no vingués pesta a Mallorca…

Aquest any feren la campana anomenada "Viàtica" o "Combregars".

NISSAGA MASSUTI
Segle XIX

SEGLE XIX

Cada un dels carrers, cada plaça, els seus edificis, son portadors segurs d'antics records

Els anys de l'interessant segle XIX, varen viure a la vila un bon nombre de felanitxers del nostre llinatge. Ells ben segur que varen participar, per activa o per passiva, en els fets dels que farem memòria. Caldrà, en tot moment i com hem fet en segles passats, referir-nos a l'arxiu on hi ha les fitxes de cada familiar nostre, unes que són ben completes, altres no tant. Començarem per anomenar-los, així com sigui possible i com hem fet en els segles anteriors, en una relació on hi ha a més dels noms i filiació, el nombre en què cada un d'ells figura a l'esquema de l'arbre genealògic.

Joan Ramis Masutí. (Fill de Joana Mª Massotí Noguera (43) i Bartomeu Ramis).
Antonina Anna Masotí Noguera 45 (Filla de Llorenç Massotí Monserrat i Antonina Anna Noguera) .
Pere Joan Masotí Noguera. 48 (Fill de Llorenç Massotí Monserrat i Antonina Anna Noguera).
Dr. Joan Cifre Massutí, Prev. 70 (Fill de Miquela Massutí Obrador i de l'Honor Jaume Cifre, de Son Sureda).
Joana Mª Massotí Obrador. 75 (Filla d'Antoni Jaume Massotí Suñer i Joana Mª Obrador Barceló).
Catharina Anna Massotí Obrador. 76 (Filla d'Antoni Jaume Massotí Suñer i Joana Mª Obrador Barceló).
Bartomeu Obrador Massutí. 77 (Fill de Joana Mª Massotí Obrador i Bartomeu Obrador, d'es Pou de Sa Coma).
Joan Obrador Massutí. 78 (Fill del matrimoni Obrador-Massotí).
Miquel Obrador Massutí. 79 (Fill del matrimoni Obrador-Massotí).
Antoni Obrador Massutí. 80 (Fill del matrimoni Obrador-Massotí).
Apolònia Obrador Massutí 81 (Filla del matrimoni Obrador-Massotí).
Joana Mª Obrador Massutí 82 (Filla del matrimoni Obrador-Massotí).
Llorenç Soler Massutí. 83 (Fill de Catharina Anna Massotí Obrador i Bartomeu Soler Llopis).
Antoni Soler Massutí 84 (Fill del matrimoni Soler-Massotí).
Bartomeu Soler Massutí 85 (Fill del matrimoni Soler-Massotí).
Pere Antoni Soler Massutí 86 (Fill del matrimoni Soler-Massotí).
Joana Maria Soler Massutí 87 (Filla del matrimoni Soler-Massotí).
Miquela Maria Massutí Binimelis. 88 (Filla de Jaume Nicholau Massotí Suñer i Bárbara Binimelis).
Miquel Vaquer Massutí. 90 (Fill de Miquela Mª Massutí Binimelis i Sebastià Vaquer Obrador).
Sebastià Vaquer Massutí. 91 (Fill del matrimoni Vaquer-Massutí).
Joana Mª Vaquer Massutí. 92 (Filla del matrimoni Vaquer-Massutí).
Bàrbara Vaquer Massutí. 93 (Filla del matrimoni Vaquer-Massutí).
Miquela Vaquer Massutí. 94 (Filla del matrimoni Vaquer-Massutí).
Pere Joan Massotí Noguera. 48 (Fill de Llorenç Massotí Monserrat i Antonina Aina Noguera Perpinyà).
Antonina Anna Massotí Fiol. 99 (Filla de Pere Joan Massotí Noguera i Joana Mª Fiol Adrover).
Llorenç Josep Massotí Fiol. 104 (Fill del matrimoni Massotí-Fiol).
Joana Maria Massotí Fiol. 100 (Filla del matrimoni Massotí-Fiol).
Francisca Anna Massotí Fiol 102 (Filla del matrimoni Massotí Fiol).
Pere Joan Valens Massotí 103 (Fill de Joana Maria Massotí Fiol i Antoni Valens).
Caterina Maria Massotí Fiol 105 (Filla del matrimoni Massotí Fiol).
Pere Antoni Massotí Adrover. 106 (Fill de Miquel Vicens Massotí Obrador i Anna Mª Adrover Bordoy. De la nostra branca, amb casa al carrer del Juavert).
Bartomeu Josep Masotí Adrover. 107 (Fill del matrimoni Massotí-Adrover).

Rvd. Miquel Josep Massotí Adrover, Prev. 109. (Fill del matrimoni Massotí-Adrover).
Ursola Maria Massotí Adrover. 110 (Filla del matrimoni Massotí-Adrover).
Francina Mª Massotí Adrover. 112 (Filla del matrimoni Masotí-Adrover).
Anna Mª Massotí Adrover. 113 (Filla del matrimoni Masotí-Adrover).
Antoni Josep Massotí Roig. 115 (Fill del matrimoni Antoni Nicolau Massotí Obrador i Miquela Roig Morey).
Cosme Josep Massotí Roig. 116 (Fill del matrimoni Massotí-Roig).
Margalida Mª Massotí Roig. 117 (Filla del matrimoni Massotí-Roig).
Miquela Mª Massotí Roig. 118 (Filla del matrimoni Massotí-Roig).
Catarina Anna Massotí Roig. 119 (Filla del matrimoni Massotí-Roig).
Antoni Barceló Massotí. 120 (Fill del matrimoni Barceló Massotí).
Bernat Barceló Massotí. 121 (Fill del matrimoni Barceló-Massotí).
Mateu Barceló Massotí. 122 (Fill del matrimoni Barceló-Massotí).
Antonina Barceló Massotí. 123 (Filla del matrimoni Barceló-Massotí).
Miquela Barceló Massotí. 124 (Filla del matrimoni Barceló-Massotí).
Pere Antoni Adrover Massotí.125 (Fill del matrimoni Adrover-Massotí).
Bartomeu Adrover Massotí. 126 (Fill del matrimoni Adrover-Massotí).
Miquela Adrover Massotí. 127 (Filla del matrimoni Adrover-Massotí).
Antoni Valens Massotí. 128 (Fill del matrimoni Miquel Valens- Catalina Massotí Roig).
Pere Joan Valens Massotí 103 (Fill del matrimoni Antoni Valens- Joana Massutí Fiol)
Llorenç Masotí Fiol. 104 (Fill de Pere Joan Masotí Noguera i Joana Mª Fiol Adrover).
Pere Joan Massutí Lladó 129 (Fill de Llorenç Massotí Fiol i Apolònia Lladó).
Joana Maria Massutí Lladó 130 (Filla del matrimoni Massotí Lladó).
Antonina Maria Massutí Lladó 131 (Filla del matrimoni Massotí Lladó).
Apolònia Maria Massutí Lladó 132 (Filla del matrimoni Massutí Lladço).
Gabriel Maria Massutí Lladó 133 (Filla del matrimoni Massotí Lladó).
Antònia Massutí Lladó 134 (Filla del matrimoni Massotí Lladó).
Apolònia Massutí Lladó 135 (Filla del matrimoni Massotí Lladó).
Apolònia Massutí Mestre 136 (Filla de Gabriel Mª Massutí Lladó i Antonina Mestre). Amb ella acaba la primera branca del nostre llinatge.
Pere Antoni Massotí Adrover 106 (Fill de Miquel Vicenç Massotí Obrador i Anna Maria Adrover).
Anna MªMasutí Xamena. 141 (Filla de Pere A. Massotí Adrover i Francina Xamena).
Miquel Josep Masutí Xamena. 142 (Fill del matrimoni Massotí Xamena).
Catarina Anna Masutí Xamena. 143 (Filla del matrimoni Massotí-Xamena).
Miquela Mª Massutí Ramon. 146 (Filla d'Antoni Josep Massotí Roig i Apolonia Ramon Bennasser).
Antoni Josep Massutí Ramon. 147 (Fill del matrimoni Massotí Ramon).
Catarina Mª Massutí Ramon.148 (Filla del matrimoni Massotí-Ramon).

Apolònia Maria Massutí Ramon. 149 (Filla del matrimoni Massotí Ramon).
Apolònia Maria Massutí Ramon 150 (Filla del matrimoni Massotí Ramon).
Ramon Obrador Massutí 144 (Fill de Miquel Obrador i Anna Mª Massutí Xamena).
Francisca Anna Massutí Nicolau 153 (Filla de Miquel Massutí Xamena i Catalina Nicolau).
Caterina Massutí Nicolau 154 (Filla del matrimoni Massutí Nicolau).
Pere Antoni Massutí Nicolau 155 (Fill del matrimoni Massutí Nicolau).
Anna Maria Massutí Nicolau 156 (Fill del matrimoni Massutí Nicolau).
Antoni Josep Massutí Nicolau 157 (Fill del matrimoni Massutí Nicolau).
Joana Anna Massutí Nicolau 158 (Filla del matrimoni Massutí Nicolau).
Miquela Maria Massutí Nicolau 159 (Fill del matrimoni Massutí Nicolau).
Bárbara Maria Massutí Nicolau 160 (Filla del matrimoni Massutí Nicolau).
Sebastià Mesquida Massutí 161 (Filla de Cosme Mesquida i Franbcisca Massutí Nicolau).
Caterina Mesquida Massutí 162 (Filla del matrimoni Mesquida Massutí).
Miquel Riera Massutí 164 (Fill de Francesc Riera i Joana Anna Massutí).
Pere Rosselló Massutí 168 (Fill de Miquel Rosselló i Miquela Massutí).
Julià Rosselló Massutí 169 (Fill del matrimoni Rosselló Massutí).
Anna Maria Rosselló Massutí 170 (Filla del matrimoni Rosselló Massutí).
Rd. Bartomeu Barceló Massutí 171 (Fill de Jaume Barceló i Bàrbara Massutí).
Pere Barceló Massutí 172 (Fill del matrimoni Barceló Massutí).
Rd. Jaume Barceló Massutí 173 (Fill del matrimoni Barceló Massutí).
Miquel Barceló Massutí 174 (Fill del matrimoni Barceló Massutí).
Antoni Nadal Massutí 175 (Fill d'Antoni Nadal i Anna Mª Massutí).
Miquel Nadal Massutí 176 (Fill del matrimoni Nadal Massutí).
Sebastià Nadal Massutí 177 (Fill del matrimoni Nadal Massutí).
Francisca Mesquida Alzamora 163 (Filla de Sebastià Mesquida i Francisca Alzamora).
Caterina Cecilia Massutí Roig 178 (Filla de Pere A. Massutí i Catalina Roig).
Miquel Josep Massutí Roig 179 (Fill del matrimoni Massutí Roig).
Pere Massutí Roig 180 (Fill del matrimoni Massutí Roig).
Caterina Massutí Alzamora 181 (Filla de Miquel Massutí i Magdalena Alzamora).
Pere Massutí Alzamora 182 (Fill del matrimoni Massutí Alamora).
Caterina Massutí Alzamora 183 (Filla del matrimoni Massutí Alzamora).
Bartomeu Massutí Alzamora 184 (Fill del matrimoni Massutí Alzamora).
Miquel Massutí Alzamora 185 (Fill del matrimoni Massutí Alzamora).

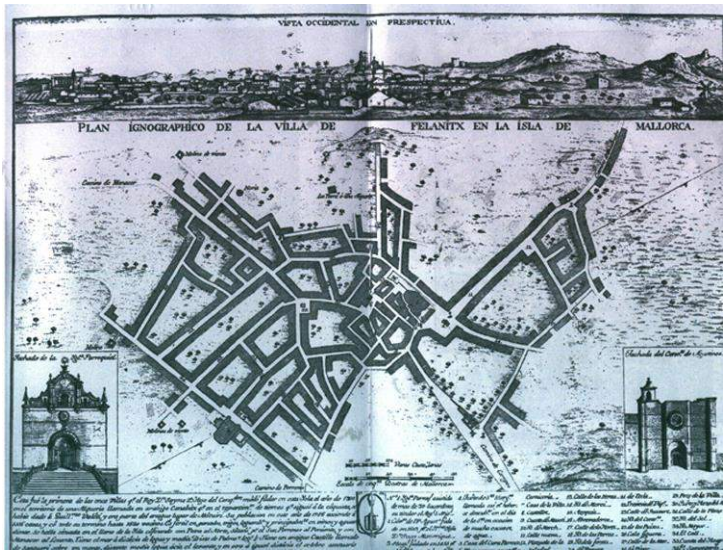
(Alguns dels darrers fills dels matrimonis ressenyats, ja varen néixer a principis del segle XX; no hem volgut interrompre les successives generacions).

… em plau entreveure, amb el pensament, l'aspecta trist que Felanitx presenta, a l'hivern , amb les cases tancades, dins les quals si serna el calor material i espiritual de les familias enrevoltades a un alta fogatera o a un intim braser …. Pau i tranquilitat d'una llar a on se conserva perfectament el calor suau i agradable de l'amor …… (M.Massuti Alzamora)

Les cases que sabem eren ocupades per familiars nostres, estaven als carrers: Calafiguera (familia Massotí-Noguera; Massotí-Fiol); Costa d'en Masotí (familia Massotí-Ramis); Aigo (Antonina Anna Masotí Noguera); Quatre Cantons (familia Soler-Masotí); Castellet (familia Vaquer Massotí); d'en Riera (familia Valens-Massotí; familia Massotí Vicens); Higuera (familia Massotí-Lladó); Juavert (familia Massotí-Obrador; Massotí-Adrover; Massotí-Xamena; Masutí-Nicolau) Abeurador (familia Massotí-Ramón; Masutí-Grimalt); Porteria del Convent (familia Massotí-Adrover); Posada de la Fuente (familia Masotí-Obrador); Campet (familia Masotí-

Suñer). També a fora vila: a Son Sureda (Joan Cifre Massutí, Prev.); Es Pou de sa Coma (familia Massotí-Obrador); Son Vidal (familia Nicolau-Massotí).

1801

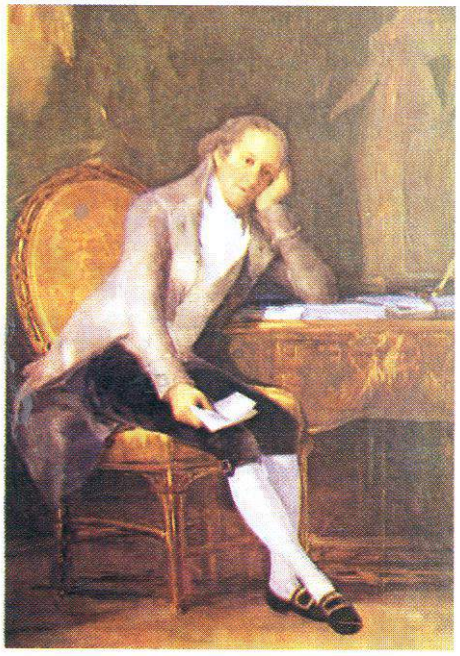
Tot just començat el segle XIX, dia 1 de gener, es va presentar la terna per ocupar els càrrecs de Batle i Regidors. Va entrar de batle l'honor Antoni Planas Bordoy, que -com veurem més avant- va substituir a Dn. Miquel Obrador.

Poc després, passat el perill de pesta, llevaren el cordó sanitari que hi havia devora la mar.

Foren elegits obrers de Sant Salvador els Honors Antoni Llodrà i Sebastià Bordoy.

Març, 9.- Se publica Real orden por la que S.M. declara la guerra a Portugal atacándolo en unión de los franceses…siendo Capitán general de estas islas don Juan Miguel deVives.

Abril, 19.- A las 10 de la mañana llegó con el jabeque correo el **Excmo. Sr. don Gaspar Melchor de Jovellanos**, Ministro que fue de Gracia y Justícia, del Consejo de Estado, etc… Se presentó al Capitán General y este le envió recluso a la Cartuja de Valldemossa…y se entregó por la tarde a Fray Francisco Carrió, Vicario presidente del Monasterio…

↑ Gaspar Melchor de Jovellanos

El Rector, el Batle i els Regidors varen trobar que havien de fer una nova capella al Patriarca Sant Josep, de tanta devoció en el poble i que de moment estava dins la capella de davall de l'orgue, la més petita de l'església. Per això decidiren fer un retaule nou i col·locar-lo a la capella que era de la familia Maimó, de Son Maimó, que l'havia bastida l'any 1582. El seu escut -una mà amb un món- és a la clau de la volta.

El batle i els regidors, van obtenir el permís dels Maimó (31 de juliol), que volien conservar la seva qualitat de patrons de la capella i a més volien que en el nou retaule hi figurassin les imatges de Santa Margalida i de Sant Pantaleó, que ja eren al retaule antic.

El Rector, Mn. Antoni Roig, va escriure una carta al bisbe exposant-li que no hi havia a l'església lloc més pròpi que la capella de Santa Margalida per posar-hi el retaule de Sant Josep. També deia que n'havien duït, des de Pollença, un de fusta, mig daurat, que per molts d'anys havia estat a l'església de Sant Ignaci, d'aquella vila, i que sota la direcció del Batle Reial, l'honor Antoni Planas, ja l'havien col.locat, malgrat que sense el permís del bisbe, ni tan sols del rector. Per amor a la pau, ell no havia protestat i demanava al bisbe que volgués permetre el que ja estava fet. Després l'acabarien de daurar. En quant a les figures de Santa Margalida i de Sant Pantaleó, el rector informava al bisbe que eren dues estatues de molt poc mèrit, i que la del sant feia rialles en lloc de devoció, per això suggeria al prelat que autoritzés s'hi posassin dos mitjos relleus o dues pintures.

El bisbe, Mons. Bernat Nadal, va donar el seu permís. (6 d'octubre). El retaule i l'estatua de Sant Josep, atribuible al escultor Pere Joan Obrador, foren beneïts dia 22 de maig de 1803 pel paborde Mn. Joan Binimelis.

Agost, 13.- Se publicó la paz con el Rey de Portugal… Con motivo de la guerra con Portugal han entrado en España 30.000 franceses; se notará el día que salgan.

Octubre, 19.- Se mató a si mismo don Felipe de Baranda, hombre de feliz ingenio y literatura y célebre poeta. Antes de matarse escribió a su madre y hermanos despidiéndose de ellos. Era hijo de padres nobles, joven de 25 años…Siendo paje del Rey ascendió a capitán del regimiento de Dragones de Numancia. Desde su niñez ya había leído a Voltaire y a Rousseau, lo que le indujo a tener una vida libertina o irreligiosa; la Inquisición usó muchas veces severamente con él. Se originaron muchos debates sobre darle o no entierro sagrado pero por la prudencia del canónigo Colom, Vicario general que había conocido su ilustre familia fue enterrado en el convento de San Francisco. Al momento que su cadáver estuvo en la iglesia se movió una horrorosa tormenta de truenos y relámpagos que atemorizó toda la ciudad. Baranda vino destinado a Mallorca en 1795. Cuatro veces fue a su casa la Inquisición. Como una de las veces que fue llamado a presentarse ante aquel tribunal le preguntase un sujeto, al salir, qué había visto, y constestara: una cruz de plata, dos candelabros y tres feos majaderos (por los tres inquisidores), le ordenaron confesase y hacer ejercicios, lo que cumplió en el convento de Capuchinos. Se mató de dos pistoletazos en una casa llamada *Son Barri Nou*, cerca del Hospital. Su vida y trágico fin dieron origen a que se desbordara el estro popular dando origen a muchas poesías y romances que corrieron profusamente por la ciudad.

(Xamena: Anys Enrera. Xamena: Visita a l'església parroquial de Sant Miquel de Felanitx. Bauçà Historia de Felanitx, toms I, IV; Llabrés: Noticias y Relaciones Históricas de Mallorca, siglo XIX, tom I).

Per aquells temps, els frares agustins, feren la corona de plata per a la imatge del Bon Jesús de la Mare de Déu dels Socors, del Convent (Desembre). La capella de la Mare de Déu del Socors fou construida, amb el patronatge de l'honor Joan Maimó, l'any 1651, és la quarta de la part de l'Evangeli.

(Xamena: Anys Enrera. Xamena: Convent de Sant Agustí).

El mes de gener, els regidors en exercici varen elegir les ternes del que serien futurs regidors de la vila. El mes següent va cessar el batle D. Miquel Obrador, substituint-lo, com ha quedat dit, D. Antoni Planas. Finalment, el primer

dia del mes de març, *juraren el càrrec de regidors nous Sebastià Bordils, Joan Nadal de Son Nadal,* ***Pere Antoni Massutí (106)*** *i Miquel Carrió de Son Carrió.*

El nou Regidor **Pere Antoni Massutí Adrover** (106), era el cap de família de la casa del carrer del Juavert.

I, des d'el campanar de l'esglesia, l'Ajuntament –al llarg dels segles a la Sala va deixar-se sentir la veu d'alguns Massutins- i, mes lluny, Es Convent; l'ex convent de Sant Agustí, tan lligat a Ca Nostra, a Ca'n Massuti des Carrer des Juavert.

El mes de juny, l'honor Antoni Planas, el batle, se va oferir *per quitar els cençals que graven la vila, amb la condició de que cada any el clavari li pagui 1000 lliures fins a satisfer tot l'import de les quitacions. Els regidors hi venen a bé si hi consent el Superintendent de propis i arbitris.*

L'edifici de la Sala o Cúria Reial, amanaçava ruïna, els regidors encarregaren al batle Antoni Planas la restauració.

2 de juny. *Tres lliures de multa al carnisser Pau Pascual per haver venut carn pudenta.*

(Xamena: Anys Enrera. "Felanitx", gener 199).

A Can Massutí hi va haver una defunció: Ursola Massutí Adrover, que s'havia casat l'any 1795, i que vivia a Son Truyol de Tortitx. Va morir a Son Vidal.

URSOLA MARIA GERTRUDIS MASSUTÍ ADROVER (110)

Dia 30 d'abril d'aquest any, va morir **Ursola Maria Gertrudis Massotí Adrover**. L'havien batejada el dia 4 d'abril de 1768. Era filla de **Miquel Massotí Obrador** (66) i Anna Maria Adrover Bordoy. Foren els seus padrins: Antoni Obrador i Antonina Sampol.

Ursola Massotí va casar-se, dia 24 de març de 1795, a la parròquia, amb l'honor Nicolau Maymó, que ja era viudo dues vegades (de Francisca Aina Ramón i de Margalida Vicens), i que encara la va sobreviure. Va casar-los el Dr. Jaume Suau, prevere i vicari.

Sagramentada i auxiliada, va morir a la possessió de Son Vidal. Escollí sepultura en front de la capella de Betlem, del Convent. Dia 20 del mateix mes, havia fet testament, davant del notari Llorenç Bonet, i nomenat marmesors el seu espòs i el seus germans, el **Rvd. Miquel Josep Masotí Adrover, Prev.** (109) i **Pere Antoni Masotí Adrover** (106).

Transcriurem part del testament: (B.- 2224)

20 abril 1801.- Ursola Massotí filla de Miquel (66) i de Anna Mª Adrover conyuges ja difunts i muller que som de l'Honor Nicolau Maymó, moradora del lloc dit de Son Truyol de Tortitx… pos i elegesc marmesors… al dit mon marit., al Rd. D. Miquel Massotí, Prev.(109), i Pere Antoni Massotí (106), mos germans… elegesc sepultura … davant la capella de Betlem del Convent de Sant Agustí de la dita Vila: el dia del meu enterro vull missa cantada cos present, una salve a la capella de la Puríssima, altre a la de Ntra. Sra. de la Corretja, altre a Ntra. Sra. del Repòs, altre a les Animes i una lletania en la dita capella, altre a la de Ntra. Sra. dels Socors, altre a la de la Beata Catharina Thomàs, altre en la capella de Betlem… (Deixa mandes pies: 5 sous al Sr. Rector. A l'hospital de la vila: 2 llensols. Al sacerdot que l'assistirà: 12 sous). Deixà 60 lliures per misses… destinarà el dit Rd. Dn Miquel Massotí, Prev. mon germà, amb la caritat… celebradores dins el termini de 4 mesos… Deixa per bon amor conyugal al seu espòs, 40 lliures… i la terra i garriga que tenc a la Mola per el temps de la seva vida. Deixa, per bon amor, a Catarina Massotí (143) filla de Pere Antoni, ma neboda, la caixa que tinc a la Vila, la meitat de la roba de mon calçar i vestir, 40 lliures i los botons d'or dels punyets. Item vull que els demés or i plata que tinc que no resta senyalat el dit Rd. Miquel Massotí… lo repertesca, quan vulgui, entre les demés nebodes… Hereu universal: Miquel Massotí (142) mon nebot fill de Pere

Antoni i de Francisca Anna… Don fe.- Llorenç Bonet, Notari. Morí la dita testadora a 30 d'abril de 1801.

(Sempre em va estrènyar aquest nom de Ursola, d'una de les nostres parentes antigues, pensam que a la família tendrien devoció a la Santa: recordem que, pel testament d'Antoni Massotí Pou (21), (1753) sabem que a la casa, entre d'altres pintures, tenien una tela de Santa Ursola).

1802

El 27 de febrer, l'Ecònom de la parròquia va assistir al casament de **Llorenç Massotí Fiol**, solter, fill de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Mª Fiol, que va desposar a Apolònia Lladó, fadrina, filla de Gabriel Lladó i Antonia Suñer. (Com veurem, a finals d'any, va casar-se una germana d'en Llorenç).

LLORENÇ MASSOTÍ FIOL (104)

Llibre 14 de matrimonis, fol 90 d. Dia 27 de febrer de 1802. Don Miguel Obrador, Ecónomo… desposé a Lorenzo Masutí, soltero, hijo de Pedro Juan (48) y de Juana María Fiol, con Apolonia Lladó, soltera, hija de Gabriel y Antonia Suñer…

El rector, Mn. Antoni Roig, era un bon predicador (arribà a esser canonge magistral de la Seu), aquest any va predicar a l'església del Carme de Ciutat, *en ocasió de la nova església* (5 de juliol), i al convent de Sant Agustí, el dia de la festa (28 d'agost). En aquell temps, 21 frares constituïen la comunitat felanitxera de PP. Agustins.

Con motivo de la traslación del Santísimo y la figura de Nª Sª del Carmen a la nueva iglesia o a la porción que se halla concluida, el Ilmo. Sr. Don Bernardo Nadal, obispo de esta diócesis, el día 1 de julio consagró toda la mesa del altar mayor y después celebró la primera misa, a la que siguió la del Rdo. P. Prior Jaime Goñalons…El dia 4 feren una processó amb banderes, música, a la que assitiren molts de feels: menestrals, criats, sergents, oficials de l'exèrcit, noblesa… A l'ofici va celebrar el canonge Joan Barceló. Predicó el Dr. don Antonio Roig, pbro. y rector de Felanitx…

El mes d'octubre tinguerem un naixement a Can Massutí.

APOLÒNIA MARIA JOSEPA MASSOTÍ RAMON (149)

Llibre 31 de baptismes (1802-1807), fol 40, nº 239.- 17 d'octubre, nasqué **Apolonia Maria Josepa Masotí Ramon**, fou batejada dia 18. Era filla d'**Antoni**

Masotí Roig, (115) de 40 anys, conrador, i d'Apolonia Ramon Bennàser, de 34 anys. Els avis paterns eren **Antoni Masotí (72)** i Miquela Roig; els materns, Bartomeu Ramon i Catarina Bennaser. Varen esser padrins **Catalina Anna Masotí Roig** (119) (que era tia de la batiada) i el seu espòs Miquel Valens Pujades. (Segurament va morir nina, ja que l'any 1805 va néixer una altre filla al matrimoni MASOTÍ-RAMON i li posaren també el nom d'Apolònia Maria).

Dia 11 de novembre, *morí al carrer major la Sra. Juana Pi, muller del batle reial D. Antoni Planas.*

A Ca'n Massutí del carrrer de Calafiguera, va casar-se una filla:

FRANCISCA ANA BONAVENTURA MASSUTÍ FIOL (102)

Llibre 14 (1802-1813), fol 17 d.- Dia 28 de novembre, a l'església parroquial, el vicari Mn. Miquel Obrador, va beneir el casament de **Francisca Anna Massotí Fiol**, soltera, de 21 anys, filla de **Pere Joan Massotí Noguera** (48) i Joana Mª Fiol Adrover. Va casar-se amb N' Andreu Vicens, solter, de 23 anys, d'ofici conrador, fill de Joan Vicens i Francisca Andreu. (A la partida de matrimoni figura equivocadament com a Antonia Anna, nom que havien duït 4 germanes seves, d'aquí segurament l'error del capellà que féu l'inscripció. Quan morí, en ocasió de l'enterrosall, consta com a vidua de Andreu Vicens).

Ben segur que les informacions que segueixen, havien d'esser comentades a Felanitx, i també entre els nostres familiars, que ja participaven del joc polític, en un temps en què, malgrat les mancances, l'educació i la cultura havien millorat notablement.

Abril.- Bajó al sepulcro en la villa de Algaida el Rdo. Padre Bartolomé Pou, jesuita, benemérito y virtuoso mallorquín. Está enterrado en la iglesia parroquial.

Pou (P.Bartolomé), jesuita, uno de los hombres más eruditos que ha tenido España en el siglo pasado (XVIII). Nació en Algaida, de padres pobres, quienes le dedicaron al cultivo del campo. El Dr. D. Antonio Seguí, canónigo de la catedral, le vio un día que con una mano gobernaba un arado y con la otra tenía la gramática del célebre humanista Andrés Semper, y, conociendo que aquel joven había nacido para las letras, le condujo a Palma, le mantuvo en su casa, y cuidó de su primera educación. (de publicació de Mons. Salvà i Munar, que fou bisbe de Mallorca). En…Montesión …cursó gramática, retórica y filosofía… Terminados sus estudios en 1755…fue enviado al colegio de Cervera…ocupó la cátedra universitaria de humanidades… Si Pou dio a Cervera un decisivo impulso hacia la instauración de un neohumanismo universitario de alta prestancia dieciochesca, recibió en cambio de aquel ambiente erudito no menos setecentista impronta

arqueológica…Así las cosas, terminado el curso 1758-59, es enviado a Tarragona… Su nuevo destino…fue la enseñanza de la filosofía en Calatayud… En el epistolario.. de estos años de Calatayud, apunta ya una de sus aficiones que le ha de durar toda la vida: la de comunicar a sus correspondientes las noticias bélicas y políticas del momento, que él seguía con sumo interés… El mallorquín, después de enseñar tres años la filosofía en Calatayud, había sido destinado por el mismísimo P.General, por maestro del seminario de la Compañía en Tarragona… En esta fecunda tarea…se ocupaba el P. Pou, cuando…la orden de extrañamiento decretada por el débil Carlos III… Durante el tiempo que permaneció en Bonifacio…continuó el P.Pou dando clase a los estudiantes de letras humanas… Pronto…en busca de más amplios ambientes humanísticos…se dirigirá a Bolonia…La enseñanza de las letras clásicas…y la preparación de nuevas obras literarias, llenarán toda su vida boloñesa….. Las dos obras de Bartolomé Pou que le han valido…un recuerdo fugaz en la historia de la cultura española, son su historia de la filosofía … y su versión de Herodoto…En Roma, aun teniendo asegurada la vida en lo material por el mecenazgo de Antonio Despuig, se dedicará también constantemente a la tarea de enseñar. Y así como Pou más quería ser maestro que profesor, sus oyentes fácilmente pasaban de alumnos a discípulos… En 1788 murió… Carlos III, y su hijo se fue mostrando también cada vez más benigno con los desterrados … Con todo eso, la verdadera restauración de la Compañía la habían de promover… dos pequeñas cortes borbónicas -Parma y Nápoles- …Los acontecimientos bélicos de Italia apresuraron la determinación del gobierno español de permitir a los expulsos jesuitas su regreso a la patria. En 1796 el joven general Napoleón Bonaparte invade la Liguria…en 1798 los franceses entran en Roma, y se llevan cautivo al anciano pontífice Pío VI hacia Siena. Florencia y Valence…ocupados ya todos los estados pontificios…el gobierno dio un decreto de admisión…Muchos emprendieron entonces el retorno a su patria, de la que habían vivido desterrados veintiún años…Acogiéndose a tal benignidad, regresó también a España nuestro Bartolomé Pou…viejo ya y enfermizo, obtuvo licencia especial para permanecer en Mallorca…y se retiró a Algaida, en casa de su hermana.

(Cfr. Resumen de l'obra de Miquel Batllori: Cartas del Padre Pou al Cardenal Despuig).

Maig.- Don Salvador Truyols y Vallés casó con … *Metleta*, matrimonio de conciencia, pero sus hermanos dudando de la validez de la dispensa que fue menester obtener secretamente, acudieron a S.M. y mandó el Rey que el Regente informase secretamente sobre el hecho, y en su vista mandó se pusiese al expresado don Salvador en un castillo y a la *Metleta* en la Casa de Arrepentidas; uno y otro lo ejecutó el Ministro decano a quien vino la comisión, y se dio orden al Provisor para que recibiese sumaria información del hecho. El Rdo. Sr. Obispo niega haber dado licencia al domero don Damián Serra para que les desposara. El Domero declara haberlo hecho con licencia del prelado. El Capitán general don

Juan Miguel de Vives, que había tenido la mayor parte en el matrimonio, no quiso declarar, pero declaró el Sr. Obispo, el Domero, el paborde P. Julián Fiol y los dos contrayentes. La *Metleta* es una mujer ordinaria. (El mes de febrer de 1803, va fallar el Provisor: El Sr. Provisor sentenció el pleito sobre la nulidad del matrimonio entre don Salvador Truyols y Vallés, caballero pensionado de la orden de Carlos III y capitán de Milicias y M. *Metleta* y proveyó que el matrimonio era nulo y condenó al domero don Damián Serra a reclusión por tres meses en el convento de Capuchinos, privado de todos sus oficios y ministerios y condenado en costas el abogado…que había defendido a los reos. Se apelaron estos de la sentencia ante el Metropolitano y se suspendió la ejecución).

Juny.- Definitiva recuperació de Menorca.

Todavía había de pasar Menorca otra dominación inglesa, bien que muy efímera, pues sólo duró de 1798 a 1802. La alianza de España con la primera república francesa, hecha en tiempos de Carlos IV por imperativos de paz, provocó la ruptura con Inglaterra y la consiguiente conquista de Menorca. Desembarcaron las fuerzas de ocupación por Addaya y Cala Molí y después de recibir la sumisión de las autoridades de Mahón se dirigieron a Ciudadela, en donde se habían retirado el gobernador y la guarnición española, que se sometió a los tres días de sitio, después de disparar unos simbólicos cañonazos de resistencia.- Parece que especialmente en Mahón fue recibida con cierto optimismo esta tercera dominación británica, pues se contaba en esta plaza con un determinado contingente de personas ya mayores, que añoraban los tiempos de prosperidad de la primera dominación inglesa, así como los que se habían enriquecido en la segunda con su actuación de corsarios, y esperaban gozar ahora de más libertad comercial, que no bajo el sistema proteccionista español. En estas circunstancias, y no antes, fue cuando empezó a desarrollarse un cierto sentimiento anglófilo en Mahón, que había de seguir manifestándose aún después de la definitiva reincorporación a España, si bien fue siempre minoritario y perdió todo carácter político. (Durante la segunda dominación británica, en 1778, se había creado en Mahón una sociedad cultural, como existían muchas en España, pero con la particularidad de que ésta usaba como lengua literaria el vernáculo menorquín, precisamente en una época en que el catalán estaba casi del todo abandonado por los escritores de Cataluña).

Los gobernadores ingleses de la tercera dominación Stuart, Fox y Cleophan procuraron entenderse con los menorquines, aunque el influjo de algunos de los anglófilos les indispuso con la población y con el clero y por otra parte no hubo tiempo de desarrollar las empresas previstas, pues en 1802, por el tratado de Amiens, los ingleses se obligaron a devolver “todos los puertos e islas que ocupasen en el Mediterráneo”, entre los cuales se encontraba Menorca..

Efectivamente el 14 de junio de 1802 llegó a Ciudadela el Capitán General de Mallorca Don Juan Miguel de Vives, que recibió las llaves de esta ciudad y dos días después se hizo entrega solemne del castillo de San Felipe, que parcialmente habían reconstruido los ingleses y luego tomó posesión de Mahón y ante las autoridades y el pueblo hizo la proclamación del rey Carlos IV como soberano de la isla. Entretanto las fuerzas británicas embarcaron para dirigirse a Malta, isla sobre la que desde entonces cifraron su interés los ingleses, en sustitución de la de Menorca, que habían perdido definitivamente. (Cfr. Guillermo Pons: Historia de Menorca, pp.74-75).

Juny, 11.- El Capitán General don Juan Miguel de Vives marcho a Mahón (recobrada Menorca por el tratado de Amiens), a posesionarse de aquella isla a nombre de S.M.…También pasó a la isla de guarnición el segundo batallón de Soria a las órdenes de su teniente coronel…un destacamento de Dragones, y otro de Artillería…

1803

El rector de Felanitx, don Antonio Roig, mahonés, ha acudido al Sr. Provisor eclesiástico diciendo tenía derecho para concurrir a las oposiciones del canonicato penitenciario, sin embargo de ser menorquín, y que mandase al Cabildo le admitiese. Acudió igualmente al Cabildo eclesiástico esforzando sus razones y el Cabildo, para evitar nulidades y pleitos, le admitió al concurso del canonicato *salvis juribus.*- El Rector de Felanitx suplicó al Cabildo le explicase que quería comprender por la expresión *salvis juribus* con que se le admitía al concurso, y el Cabildo le contestó que quería decir, salvos los derechos del Cabildo, de sus coopositores y los suyos.- Insistió al Sr. provisor eclesiástico y éste decretó el día 24 de enero que sin acrecer ni decrecer los derechos de los interesados, se hiciese el concurso al canonicato… El Cabildo señaló el día 26 para puntuar: los coopositores son don Juan Binimelis, paborde de la Santa Iglesia; don Antonio Evinent, rector de Llucmajor; don Juan Barceló, rector de Santa Eulalia; don Antonio Roig, rector de Felanitx; don Juan Payeras, rector de Santa Cruz; don Rafael Barceló (a) París, catedrático y beneficiado de la Catedral y don Juan Barceri, domero de la Santa Iglesia Catedral. El mes de març següent, va elegir-se canonge penitenciari, amb els onze vots necessaris, Mn. Antoni Evinent.

El 22 de gener va esser inaugurat l'oratori de Son Mesquida. Edificat en una antiga possessió on, l'any 1542, hi vivia Antoni Mesquida, que n'era el propietari. Un dels seus fills, Pere Joan, el va succeir en el domini. El lloc s'anomenava Son Mesquida del Camí. La finca està a una distància de 4 kms. de Felanitx. Conta la tradició que l'oratori fou bastit, perquè precisament el propietari de llavors, també de nom Pere Joan, havia fet tard a una missa en diumenge, que se celebrava a la

finca Son Mayol. Per evitar tornar a caure en el mateix enuig, va decidir aixecar el temple.

En la llinda de la porta de la sagristia de l'oratori, hi figura gravat l'any de la construcció (1802).

La Immaculada fou la primera titular de l'església. (Més endavant, a 1891, va passar el temple a propietat diocesana, canviant l'advocació de la titular, que va passar a esser la Mare de Déu del Carme).

Un dels primers sacerdots encarregats de l'oratori, fou M**n. Miquel Josep Massotí i Adrover** (109).

(Xamena: Anys Enrera. Bauzà, Historia de Felanitx, tom II)

Dia 26 de gener, va presentar-se a opositar a la canongia magistral de la Seu el rector de Felanitx, Mn. Antoni Roig.

Dia 22 de maig, van esser beneïts, pel paborde Mn. Joan Binimelis el retaule i l'estatua de Sant Josep, instal·lats, a l'antiga capella de Santa Margalida, de la parròquia, baix del patronatge de la familia Maimò.

Aquest senyor Joan Binimelis, també compta entre les *florescencias* de Mn. Cosme Bauçà:

Miembro del clero secular felanigense respectable por sus servicios eclesiásticos y distinguido por diferentes títulos, es D. Juan Binimelis *alias Negret*. Fueron sus padres Pedro Antonio y María Ana Puig, de quienes nació en una casa de la calle Nueva, en junio de 1756.- En 14 de septiembre de 1777 ganó una beca en el colegio de Nuestra Señora de la Sapiencia, del que más tarde fue rector. En 1780, vacando en la Universidad literaria, donde aun estudiaba, una cátedra de filosofía, presentose a concurso, obteniéndola entre otros opositores de talla científica, y recibiendo oportunamente la borla de doctor en teología y en ambos derechos.- Ordenado sacerdote se le confirió un beneficio simple en la catedral, luego en 1792 una pavordía y por último fue nombrado canónigo de gracia. Fue también secretario de cámara, capellán de honor y limosnero del obispo Sr. Rubio. Fue provisor y vicario general del obispado de Mallorca y promotor fiscal del tribunal castrense del Reino y rector pro-cancelario de la Universidad Luliana…Binimelis será una gloria para Felanitx… falleció en la capital el 23 abril 1826… (Cfr. Bauçà. Florescencia del Clero de mi Tierra, pp. 103-104).

Varen fer obres en el convent dels PP. Agustins, per això el Prior, Fr. Nicolau Sabater, va demanar ajuda a l'Ajuntament.

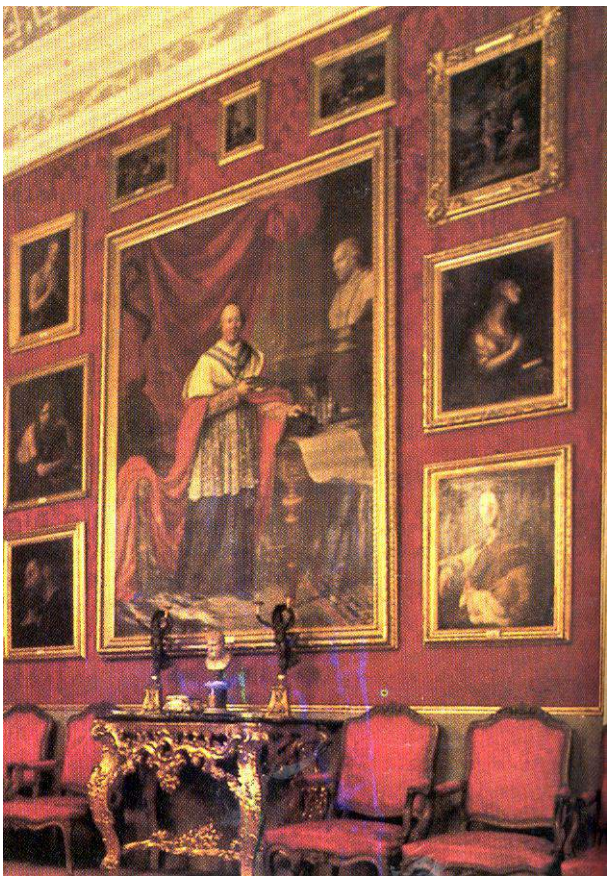
Dia 28 d'agost, Sant Agustí, va predicar a l'ofici del convent el Dr. Joan Binimelis, el paborde.

Per Tots Sants, hi va haver novament perill de pesta, fou el motiu de que *vuit homes i dos lloctinents* patrullassin pel litoral felanitxer.

(Xamena: Anys Enrera)

Gener.- Murió el pintor, escultor y naturalista don Cristóbal Vilella…casado con Apolonia Alzamora y enterrado en San Miguel, en la capilla de San José, en la pared.

Agost.- Llegó de oficio la noticia de que S.S. había nombrado Cardenal de la Santa Iglesia a don **Antonio Despuig y Dameto**, Patriarca de Antioquía, y que el día 11 de julio le había dado y puesto la birreta. Repicaren les campanes i, a la Seu, cantaren un Te-Deum, que entonà el bisbe Nadal.- Por la noche empezaron las luminarias generales en obsequio de Su Eminencia el cardenal Despuig y se esmeraron así particulares como religiosos, en adornar sus casas y porterías con altares, poesías, luces y adornos de mucho gusto

Retrat D'Antoni Despuig Dameto, al saló de Ca'n Puig de Palma

Hi va haver un eclipse de sol: pudimos observar con bastante claridad y exactitud a las 7 horas 54 minutos 17 segundos la separación de los dos luminares, cuyo punto de su último contacto formaba con el radio horizontal del sol debajo de él por la parte del S. un ángulo de 65º 35'.- Las referidas observaciones se hicieron a presencia de muchos inteligentes curiosos y particularmente cooperó en ellas el P. Fray Ramón Strauch, catedrático y religioso menor, y todos tuvieron la satisfacción de ver, por medio del telescopio representativo, estampada sobre una superficie blanca y plana la imagen del sol eclipsado con sus variaciones, que permitió observar la inconstancia del tiempo; cuya representación se manifestó tan clara, y viva que hasta las más mínimas manchas del sol se vieron señaladas con mucha discreción, lo que no dejó de admirar a la mayor parte de los concurrentes.

Desembre. -Se designa Capità General del Regne de Mallorca, don José de Heredia y Velarde. (L'any 1810, el nomenarien pel mateix càrrec a l'illa de Cuba).- Féu el rellotge del Consolat de Mar, el rellotger Matias Edel, suís establert a ciutat.

1804

Entrà de batle D. Antoni Ramon.

A Roma (11 de gener) va morir Mn. Joan Alós, felanitxer *que estava a la cort de Pius VII.* Mn. Cosme Bauçà el considera entre els capellans distingits, *florescencias de mi tierra:*

Del P. Alós cuanto sabemos es que admitido al instituto jesuítico desenvolvió sus cualidades nativas realizando con éxito sus estudios… Con aspiración al apostolado entre infieles, cruzó el inmenso campo líquido en difícil y penoso viaje, para del otro lado de los mares trabajar en la mies evangélica entre los hijos de Loyola residentes en Nueva España; cuando la supresión de este instituto por el Rey Carlos III, el P. Alós fue trasladado a Italia donde sirvió de capellán vicario de S. Nabor de Faenza en el obispado de Ravena, acabando sus días a 11 de enero de 1804, siendo penitenciario de un monasterio de religiosas de aquella corte y sumiller de Cortina de S. Santidad el Papa Pío VII. (Cfr. Bauçà: Florescencia del Clero de mi Tierra, p. 89).

17 i 18 de febrer, va fer una nevada*, per aquí n'hi havia un pam.*

El sermó del l'ofici de Sant Agustí, el va predicar Mn. Julià Fiol. (28 d'agost).

Aquest any hi va haver, els mesos de novembre i desembre, Missió predicada pels PP. de la Missió de Ciutat, primer a Felanitx, després a Cas Concos i finalment a S'Horta.

(Xamena: Anys Enrera)

Aquest any 1804, dia 1 de març, va morir, en una casa del carrer de S'Aigo **Antonia-Anna Masotí Noguera**, de 71 anys.

ANTONIA ANNA MASSUTÍ NOGUERA (45)

Fol 92 nº 20. Antonia Massutí. 1º marzo 1804. Hija de Lorenzo (24) y de Antonia Noguera…confesada y viaticada y intestada, falleció el 1º de marzo de 1804 en la calle del Agua. Sepultada en el cementerio de la iglesia parroquial.

Era filla de **Llorenç Masotí Monserrat** (24) i Antonia Noguera Perpinyà. Havia nascut el desembre de 1733. Fou batejada el dia 6 de desembre de 1733. Foren els seus padrins Antoni Ramón i Joana Nicolau.

El matrimoni MASOTÍ-NOGUERA, que havia viscut al carrer Calafiguera, va tenir set fills: Joana Mª, que degué morir abans de néixer el segon fill; Joana Mª, que repetí el nom de la primogénita; Pere-Joan; ANTONINA-ANNA; Pere Joan, també repeteix nom, el que vol dir que l'anterior havia mort; Caterina Mª; un tercer Pere Joan; i Llorenç.

També va morir l'any 1804, dia 23 de novembre, als 60 anys, a la casa dels Quatre Cantons, **Catarina-Anna Massotí Obrador**.

CATARINA ANNA MASSOTÍ OBRADOR (76)

Llibre 16 de defuncions, fol 104 d. nº 87. Catalina Masotí, 23 noviembre 1804. Hija de Antonio y de Juana María Obrador… mujer de Bartolomé Soler, sacramentada y auxiliada falleció en els Quatre Cantons, el día 23 noviembre 1804.

Era filla d'**Antoni Massotí Suñer**, (40) que havia estat mestre gerrer, i de Joana Mª Obrador Barceló, del carrer Abeurador. Havia nascut el 10 de febrer de 1744, fou batejada el següent dia 11 del mateix mes. En foren padrins: **Antoni Massotí** (Pou), (21) el seu avi patern, i Maria Barceló (que segurament era la seva avia materna, que nomia Joana Maria). El matrimoni MASSOTÍ-OBRADOR, va tenir els següents fills (el noms que es repeteix correspon a difunt probablement albats): Antoni; Antoni; Miquela Mª; Miquela Mª; Joana Maria i Catarina Mª.

El 5 de desembre de 1762, CATERINA-ANNA va casar-se amb Bartomeu Soler, que era ferrer, fadrí, fill de Llorenç i de Joana Llopis. Va beneïr el matrimoni el Dr. Antoni Vaquer, vicari de la parròquia.

Varen tenir cinc fills: **Llorenç Soler Massutí** (83); **Antoni Soler Massutí** (84); **Bartomeu Soler Massutí** (85); **Pere Antoni Soler Massutí** (86); i **Joana Soler Massutí** (88).

Caterina Anna atorgà testament, dia 19 del mateix mes de la seva mort, davant el notari Antoni Obrador. Fol 124-O-30: … Per això Jo Catalina Masutí de edad de 60 anys, filla de Antoni y de Juan Maria Obrador…muller de Bartomeu Soler, ferrer, natural y vecina de la present vila de Felanitx… elegesch marmesors meus…el referit Bartomeu Soler, mon marit, y a Llorenç Soler, mon fill…(seguiexen obres píes..elegeix sepultura en el vas del Roser de la Parroquial Iglesia de dita vila…)…Leix…llegitima a Llorenç Soler mon fill llegitim y natural, 5

sous moneda de Mallorca en los quals deurà esser comptat lo que li vaig prometer en ocasió de son matrimoni, en cuyos 5 sous hereu meu particular lo fas… En tots los altres bens meus, mobles y immobles…hereus meus universals fas, esto es: Usufructuari, el nominat Bartomeu Soler, mon marit, propietaris emperó a Antoni, Bartomeu, Pere Antoni y Juana María Soler mos fills, de esta manera. Antoni y en Bartomeu tendran a la seva part mitja quarterada camp y viña…de la quarterada que tenc a Binifarda, y los 15 sous cens que me presta Juana Mª Fiol, Antoni tendrà mitat de dita mitja quarterada a la part vecina de los hereus de Nicolau Obrador y 7 sous de número de los expresats 15 sous; y en Bartomeu tendrà lo altre mitat vecina del torrent y los remanents 8 sous cens. La nominada Joana María tendrà un cortó en dit lloch de Binifarda vecí de la muller den Matamoros de la Soledat y lo or, plata y roba de mon calsar y vestir. Y en Pere Antoni tendrà el cortó que tenc a Son Verro … Devant mí, Antoni Obrador, Notari .- El dia 23 novembre 1804, a cosa de les 2 y mitja de la tarde va morir Catalina Massutí… Antoni Obrador, Notari.

Aquest any hi va haver dificultats perquè, com en altres anys, els balls de carnaval se fessin a la Llotja. La Ciutat va organitzar-los a la Casa de comèdies.

Juny.- S.M. ha declarado en la duda que se ofreció de si don Antonio Roig, rector de Felanitx, podía obtener dignidades eclesiásticas en Mallorca aunque fuese mahonés, fundado en los muchos años que hace que reside en Mallorca y en no haber variado de diócesis, pues fue hecho rector de Felanitx en tiempo que Menorca era de la diócesis de Mallorca, cuya duda dio motivo a que en el canonicato penitenciario la tuviese el Cabildo y se le admitió en el concurso condicionalmente; ha resuelto el Rey, que puede obtener dignidades y canonicatos en Mallorca, por no haber mudado de domicilio, pero que no puede obtener los de España por incurrir en la ley de extranjería que rige en Mallorca para los mallorquines.

Setembre.- Arriba a Mallorca el Cardenal Despuig.-

Octubre.- Noticia que hi tornava a haver pesta a Màlaga. La Junta de Sanitat disposa la formació d'un cordó a tot el litoral de l'illa. Els cavallers varen esser encarregats de dirigir el cordó i de fer, juntament amb eclesiàstics i militars, les rondes corresponents. Els cavallers destinats al cordó de Felanitx, foren Fra Don Nicolau Armengol, D. Ramon Maroto, D. Jaume Juan Comellas i D. Manuel Santandreu.- Se prosiguen las rogativas públicas… La isla se mantiene bien acordonada en todo su circuito, y son vigilantísimas las atenciones del Gobierno.

Octubre, 7.- Llovió con tanta abundancia a la parte del Poniente que los torrentes salieron de madre y con especialidad la Riera; destruyó paredes, bancales, árboles, pereció algún ganado y algunas pocas personas. La Riera

maltrató el puente inmediato a Jesús, arrancó de cuajo los puentezuelos de su desembocadero al mar…hizo un daño de mucha consideración; en Estallenchs (Son Fortuny), arrancó una casa con todos los vivientes que la habitaban.

Novembre, 14.- Se publica que hi ha guerra contra Anglaterra.- En el mes de diciembre tuvo nuestro Capitán General aviso del de Barcelona y Gobernador de Menorca de que las escuadras y buques ingleses apresaban los nuestros y bloqueaban el puerto de Barcelona y que se decía que intentaban, unidos con los rusos, hacer un desembarco en nuestras islas…- Se acordó enviar a Menorca un batallón del Regimiento de Borbón y setenta húsares que embarcó por Alcudia y llegaron con felicidad, pues se supo que los ingleses habían hecho prisionero al regimiento de Castilla que se embarcó desde Barcelona para Menorca y se lo llevaron a Malta….- Acordaron poner en pie el Regimiento de Milicias… Mandaron también montar el Regimiento de Húsares.- También dispuso la Junta de generales se formasen las Milicias Urbanas

Desembre.- El Dr. D. José Barberi, pbro., escribió unas muy curiosas *Reflexiones sobre la Real Biblioteca de la Universidad de Mallorca en respuesta a los que creen que para regentar el empleo de Bibliotecario no se necesita más que saber leer y estar sentado*

1805

Enguany i sis següents es celebraren a la Parròquia per les festes de Cinquagesma unes quarenta Hores en honra de St. Vicenç Ferrer.

Enguany feren la figura de la Mare de Déu dels Socors pe dur a les procesons.

A Can Massutí del carrer Abeurador, va néixer Apolònia Massutí Ramon.

APOLÒNIA MARIA MASSUTÍ RAMON (150)

Llibre 31 baptismes, fol 163, nº 146. Dia 30 de juny de 1805. Filla d'Antoni Massotí Roig (115) i Apolònia Ramon Bennàsser. Avis paterns: Antoni Massutí Obrador (72) i Miquela Roig. Avis materns: Bartomeu Ramon i Catalina Bennàsser. Padrins. Pere Antoni Massutí Adrover (106) (cosí del pare de la batejada) i Apolònia Escales.

Juliol. Varen instal·lar el nou retaule de la capella del Roser, a la parròquia. El retaule és d'estil renaixement (Bauçà). (Més bé entre neoclàssic i barroc). Fou inaugurat el dia 7 de juliol. Hi ha un sol cambril que guarda una notable estàtua de

la Verge, obra de l'escultor Antoni Llabrés, que va pagar l'honor Guillem Soler, de Son Soleret.

La capella del Roser *era en un principi com les altres, dedicada a Sant Sebastià. Els anys 1727-30 fou construïda pels confrares del Roser la capella gran actual segons plans de l'arquitecte Joan d'Aragó. Tenia quatre capelles petites, dues a cada part, i a damunt elles una galeria.- L'any 1731 hi trasl·ladaren la reserva del Santíssim Sagrament que abans estava a la capella de les ànimes.- L'altar major es va dedicar a la Mare de Déu del Roser. El retaule actual és del'any 1805 obra de l'escultor Joan Riera el qual també feu les dues estàtues laterals de S. Domingo i de Sta. Catalina de Sena. La de la Mare de Déu del Roser és del mateix temps, feta per l'escultor Antoni Llabrés.*

JOANA MARIA ROSA XERAFÍ MASSUTÍ OBRADOR (75)

Dia 11 de juliol, **Joana Maria Masotí Obrador**, atorgà la següent acte notarial: En una casa de camp del Predio anomenat Pou de la Coma, a on d'ordinari vivia Bartomeu Obrador… el dia 11 de juliol de 1805, davant mí el notari… JOANA MARIA MASOTÍ… filla d'Antoni (40) (**Antoni Massotí Suñer**) i vidua i hereva universal usufructuaria del mencionat Bartomeu Obrador, en son testament que està en poder de D. Llorenç Bonet, Notari, el dia 14 de novembre de 1801… que fou publicat… digué que volent usufructuar la heretat de… son marit, amb benefici d'inventari… (transcriu l'inventari). A saber: El referit Predio, anomenat Pou de la Coma… 21 quarterades (6 vinya i lo demés conradís, i un quartó de garriga i pleta) en cuyo predio se troben unes cases, de un sol aigovés… amb cambra, cuina i corral… celler, estable… (segueix la descripció de les cases)… Més 2 botes congrenyades… 1 premsa… 1 forn i 1 galliner, 1 cossi plantat en la cuina… 1 covo nou i 1 vell, 2 cadires de poll, bones; 1 cadira vella; 2 taburets; 1 banc llarg de pi, amb respatle; 4 bancs sense respatle; 6 portadores; 1 carro… 1 barcella vella… 1 caldera bona… 24 escudelles, 18 culleres de fusta petites, 5 grosses de lo mateix, 1 pella gran, 7 olles mitjanceres, 8 olles grans, 2 alfabies, 2 llums, 11 platets blancs, 8 platets verts, etc…Més 1 caixa de pi nova; 2 calçons d'escandalari (¿?) i 1 d'indiana; 1 corbata; 1 xamarra de drap de Pollença usada; 2 guardapits blancs, d'estam… 3 camises, 1 calçons blancs, 1 calçons negres… 1 parell de sabates usades i 2 capells, lo un pla i lo altre de teula, usats… Més un llit de pilars i capsalera, tot de llenyam fi (en tot lo necessari) cuyo llit és el mateix a on diariament dormien l'atorgant i el sobredit… son marit… Més 5 corteres de blat, 1 barcella de guixes, 8 sobressades, etc… Més 6 llensols… 4 de drap…2 vànoves… i 6 torcaboques… Més 3 càvecs, 2 xapetes, 2 pales i 1 carretó (etc.)… I un mul… i una mula, i un carro amb tots los seus arreus… Devant mí, Miquel Juan de Padrines, Notari.

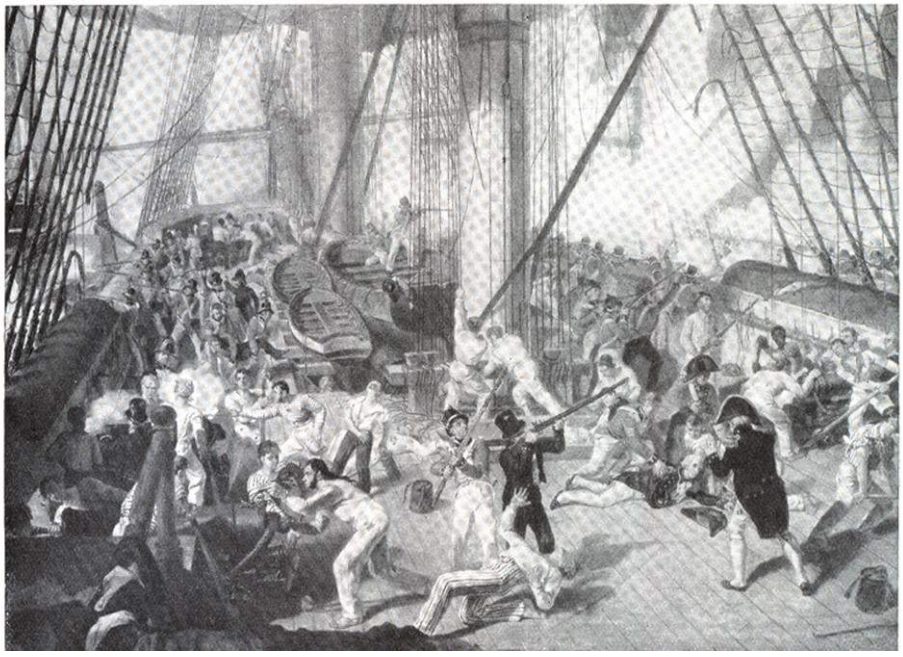
Predicà el sermó de Sant Agustí, Mn. Llorenç Sabater. (28 d'agost).

Pujà a Sant Salvador el Cardenal Despuig i concedí indulgències.

Novembre. *Arribà una reial ordre de posar un dret damunt el vi, de nou doblers per quartí, i els batles de Felanitx i de molts altres pobles protestaren.*

(Xamena: Anys Enrera. Bauzà Historia de Felanitx, tom I. Xamena Visita a l'església de Sant Miquel de Felanitx)

Octubre, 1.- Combate de Trafalgar entre la escuadra combinada española y francesa, y la inglesa del almirante Nelson…

L'almirall Nelson cau ferit de mort a la batalla de Trafalgar
(Oli de Dighton en el *National Maritime Museum)*
)

Novembre, 7.- Exhumación de los restos mortales de los Santos Guillermo Cabrit y Guillermo Bassa, sepultados en la capilla de la Piedad de la Catedral.

BARTOMEU MASSUTÍ SAGRERA (S/N)

Llibre 16 de defuncions, fol 116, nº 77: hijo de Pedro Juan y Francisca Sagrera, natural y vecino de esta Parroquia... sacramentado y auxiliado, falleció en este Hospital, intestado, el 17 de diciembre de 1805 y fue sepultado gratis en el cementerio parroquial, y en fe de ello lo firmo, Dr. Antonio Roig, Pbro.

No he trobat ni el naixement ni el casament dels seus pares.

1806

El mes de gener el Rei va contestar a les protestes sobre el dret del vi: decidí que la part forana, en conjunt, pagués una quantitat (63.000 lliures) que l'Intendent repartiria, de manera justa, entre les municipalitats. L'Ajuntament no va voler pagar l'impost. A la fi, el 9 de setembre de l'any següent, va accedir a satisfer-lo però rebaixat.

22 setembre

El Rector proposa a l'Ajuntament *que les germanes de la Caritat passin a servir els malalts de l'hospital.*

.

10 Desembre Emparats pel silenci d'una nit fosca, dos vaixells anglesos entraven al port. Tot navegant per la mar de llevant, arrere havien deixat es Penyal Roig que, per sa Punta de sa Galera, dóna entrada a s'Algar, la cala que, venint del Nord, és immediatament anterior al Port de Felanitx. Eren temps de guerra entre Anglaterra i Espanya. Tot d'una, després d'apoderar-se de dues barques, els mariners desembarcaren i, sempre protegits per la callada obscuritat, formada columna, varen arribar fins el pou de Son Suau, carregaren d'aigua, deixant eixut el pou, i referen el camí per tornar a pujar a les seves naus i abandonar el Port per on havien entrat.

Els anglesos havien actuat amb vertadera valentia. Moguts per la necessitat que tenien del carregament d'aigua, s'havien ficat en terreny enemic sense mesurar el perill que corrien. Tengueren bona fortuna.

Ningú no se'n va entemer fins l'endemà. Les conseqüències no es feren esperar. Què havia passat? Perquè la torre de vigilància de s'Algar no va avisar al faroler de Portocolom i aquest a la tropa?

Josep Artigues, que ja tenia vuitanta anys, aquella nit era l'encarregat de vetllar des de l'atalaia i s'havia adormit. El faroler, Joan Barceló, res no va saber del desembarcament. La guarnició que hi havia al Port descansava també tranquila. D'altra banda és segur que la columna dels anglesos, que sabia ben bé on anava i el perill que corria, no va fer gens ni mica de renou.

L'autoritat militar va reaccionar de seguida, i veient que tot li havia fallat, va decidir augmentar la guarnició i millorar la bateria de la punta del Port, davant la farola. Mentre arrestaren en el castell de Bellver a l'alferes de la tropa allà destacada, D. Francesc Macià, i obriren expedient al sergent i al cabo i a tots els soldats.

Al dormidor Josep Artigues, que només accidentalment tenia al seu càrrec la vigilància des de la torre de S'Algar, el condemnaren a presó, per temps de quatre mesos, i el mateix càstig li va caure al faroler. A més a més, en el batle de Felanitx, que havia nomenat un guarda tan vell sense consultar als superiors, li posaren una multa de 50 lliures, que foren dedicades a les obres de defensa del Port. Era batle l'honor Antoni Ramon
(Bordoy: Història de la Ciutat de Felanitx. Tom III. Xamena: Anys Enrera).

A finals d'aquest any i tot el següent es reprengueren a les costes mesures extraordinàries per temor d'una invasió anglesa - Dins aquesta política d'aliança amb la França de Napoleó, cal també citar l'expedició a Dinamarca d'onze mil homes, dirigida pel mallorquí **D. Pere Caro, marqués de la Romana**. (1807). (Cfr. Xamena: Història de Mallorca, p. 258).

Febrero, 3.- Murió víctima de su mucha obesidad, el Dr. D. Juan Colom, canónigo, vicario general y gobernador de esta diócesis. Era varón docto y muy versado en lenguas clásicas. Fue visitador del obispado de Sigüenza, y amigo de Jovellanos.

Jovellanos, va visitar el llogaret de Sa Vileta, on anys després establirien ca seva els Sampol. **Matias Sampol**, casat amb Antonia Pons. Residia aleshores a Binissalem. El seu fill **Joan Sampol Pons,** casat amb Catalina Bestard -els dos eren de Binissalem- degueren esser els primers de la família que anaren a viure a Sa Vileta. Hi anaren amb el major dels seus fills, **Matias**; i a Sa Vileta, hi varen néixer els altres: **Joana Sampol Bestard** (1839) i **Miquel Sampol Bestard** (1848). El major, **Matias Sampol Bestard**, va casar-se ja amb una vilatera, Antonia Ferrà, i d'aquest matrimoni, que va tenir dos fills, **Joan Sampol Ferrá** (1860) i **Catalina** (1862), i del de **Miquel Sampol Bestard**, casat amb Francisca Gelabert, va sortir la nissaga de "Cas Garriguer", que l'any 1966 emparentaria amb nosaltres.

Abril, 30.- Refiere Jovellanos, confinado en Bellver, en su *Diario*: Por la tarde, paseo largo, a ver la **Vileta**, que es un lugar que se puede decir nuevo, pues, según informes de dos ancianos a quien preguntamos, el uno había conocido de siete a ocho y el otro de quince a diez y seis casas, donde ahora habrá de ciento cuarenta a ciento cincuenta. Situación llana, de buena tierra y bien cultivada a la entrada, no tanto hacia los montes, que se acercan al término de Estallenchs, a cuya parte parece que las tierras se han descuajado y abierto en lo que antes era *garriga*. Hay una especie de taberna, donde se vende vino, aguardiente, vinagre, pan y aceite, cuando va barato, y la casa, que es nueva, parece la mejor del pueblo. El término, es de la parroquia de Santa Cruz, pero está erigido en anexo, con un vicario residente…Para la iglesia parroquial se ha habilitado una casa vieja, y se reduce a un cuadrilongo con cielo raso de lienzo , donde se han hecho un altar mayor, y dos en cada uno de los costados, todo muy pobre, pero aseado y limpio. Distará de la ciudad una buena legua. Los moradores, sin embargo, llevan sus granos a moler en ella y de allí traen cuanto han de menester… En cuanto a agua, se proveen de un pozo de manantial, que dicen pertenecer a los Dominicos y probablemente tocará en el término de Son Cigala… (Cal dir que Son Cigala era, efectivament, dels Pares Dominics).

(Cfr. Llabrés: Noticias y Relaciones Históricas de Mallorca, siglo XIX, tom I)

Juny, 1.- Apresamiento del buque corsario inglés *Felicity*, del capitán Miguel Novelli o *El Papa*, por el capitán D. Antonio Riquer Arabí. En la secular historia del glorioso corso ibicenco, es uno de los episodios que mejor grabados quedaron en el recuerdo popular. En una instancia al Rey, en 1833, afirmaba Riquer (que tenía sesenta años de edad) haberle servido treinta años de Capitán corsario – y no

terminó todavía su carrera – siendo tales sus servicios, que pasan de cien las aprensiones que tiene conseguidas. (Cfr. Isidoro Macabich: Breve Historia de Ibiza. Panorama Balear).

Juliol, 18.- A l'església de Sant Domingo, hi ha un funeral per la princesa d'Asturies, (Dona Maria Antonia). Oficia el Cardenal Despuig. Presideix, vestit amb hàbits corals, el bisbe de Mallorca.

L'Ajuntament de Felanitx duia plet, i el mateix dia del solemne funeral de Palma, el 18 de juliol, davant el Notari Juan de Padrinas, els Regidors atorgaren poder a procurador. (Cent anys després, un altre plet, i ben gros, començaria a tot Espanya).

Un dels Regidors era **Pere Antoni Massutí Adrover** (106), que com a tal degué viure l'episodi del guarda del port, tan dormidor, i la lluita entre els dos caps de partit: Antoni Planas i Miquel Juan de Padrinas, aquest precisament fou el notari actuant aquell dia.

P.1291, fol 88 d.- En el Nombre de Dios Todopoderoso.= Sépase como nosotros Bartolomé Barceló, hijo de Bernardo, Antonio Obrador Salas, hijo también de Bernardo, y **Pedro Antonio Masotí** (106), hijo de Miguel (66) naturales y vecinos y actuales Regidores de la Villa de Felanig…(donen poder per plets a Josep Pou, Procurador de la Reial Audiència). Ante mí, Miguel Juan de Padrinas, 18 julio 1806

Agost, 11.- El Cardenal Despuig embarca cap a Roma.

Setembre, 23.- Mañana oscura. Horrible tormenta de truenos y agua, de cuyas resultas quedó la costa y su orilla de color de ante, hasta muy dentro del mar, y se ven (desde Bellver) inundadas todas las tierras de la otra banda de la ciudad. Sopla viento muy recio.- Els dies 26 i 27, va ploure a tota l'illa, fent estralls importants.

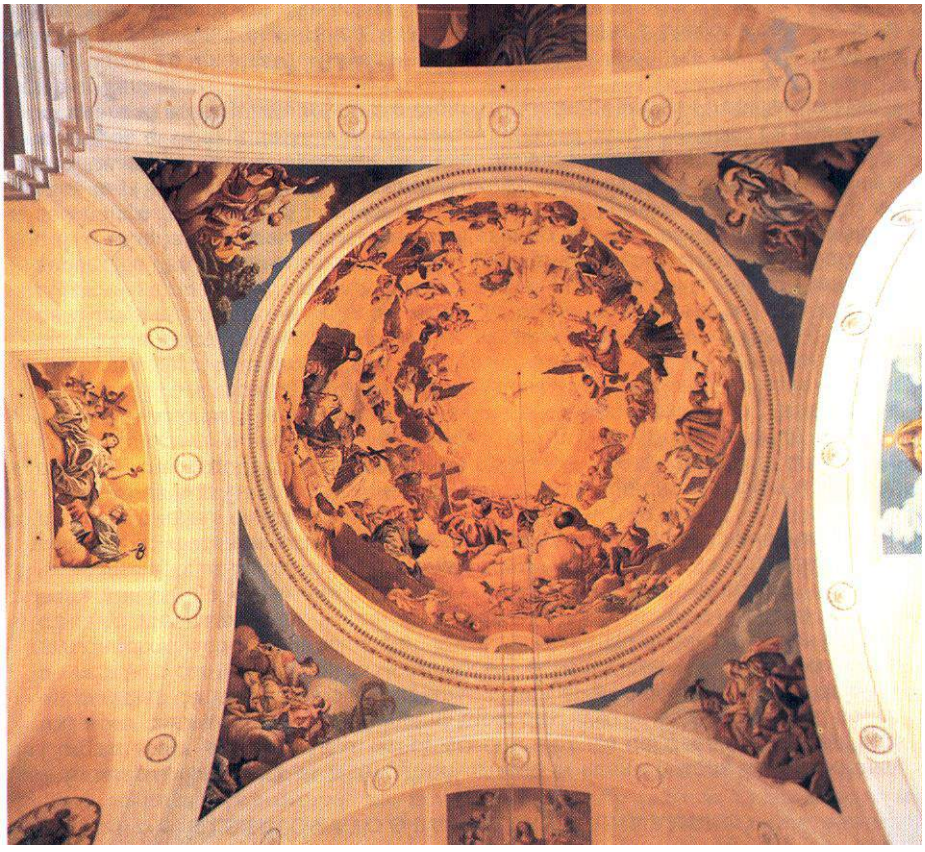
Octubre.- Joan Obrador Massutí havia de casarse, i la seva mare, viuda, li va fer una donació amb motiu de matrimoni.

JOANA MARIA ROSA XERAFÍ MASSUTÍ OBRADOR (75)

Escriptura P.1291. fol 34.- 12 octubre 1806.- Sia a tots notori com jo Juana Maria Masotí (75) …habitadora en el districte anomenat Pou de la Coma…viuda de Bartomeu Obrador y filla de Antoni (40) y Juana Maria Obrador…difunts…en contemplació del matrimoni que esperau celebrar Vos Juan Obrador (78), fadrí,

mon fill…amb Miquela Rosselló, fadrina…filla de Juan Vicent y de Catalina Maymó…difunts…don amb donació simple e irrevocable entre vius a Vos el mateix Juan Obrador, la 4ª part de les millores que des de la mort de mon marit…se han fet y la 4ª part de les que se faran de aquí en envant, durant la meva vida dins la hacienda del mateix…mon marit y pare vostro…; una bota congrenyada…y 3 corterades de camp y viña que posseiesch..en el districte dels Rossells…(Diu que fa la donación amb les condicions següents): Que no ha de tenir efecte fins a celebrar..el matrimoni y succeida la meva mort… que (el donatari) ha de pagar a les meves filles la part que les correspongue sobre les referides millores que vos don…que (ha de pagar) succeit mon óbit 10 lliures moneda mallorquina…per los gastos de la meva obra pía (segueix, entre d'altres coses, l'acceptació del fill). 12 octubre 1806. Davant mí, Miquel Juan de Padrina, Notari.

Cal recordar que del matrimoni de Juana Maria Massutí Obrador i Bartomeu Obrador, nasqueren els fills següents: **Bartomeu Obrador Massutí** (77); **Joan Obrador Massutí** (78), que va casar-se amb Miquela Rosselló Maymó; **Miquel Obrador Massutí** (79); **Antoni Obrador Massutí** (80); **Apolònia Obrador Massutí** (81), casada amb Gabriel Uguet de la Tortuga; **Joana Maria Obrador Massutí** 82), casada amb Jaume Antoni Obrador).

Desembre.- A fines de este año se hallaba aun en Mallorca el lego fray **Manuel Bayeu y Subias**, fraile pintor aragonés, hermano del célebre D. Francisco (cuñado de Goya) y de D. Ramón, que parece vino a esta isla desde la Cartuja de Nuestra Señora de las Fuentes (Huesca) para pintar los **frescos de la bóveda y cúpula de la iglesia de la Cartuja de Valldemossa**…. La amistad que le unió con Jovellanos…es el episodio más digno de atención del monje artista, atestiguada por las cartas que este le dirigió y por las referencias que aquel pone en el "diario" de su prisión en el castillo de Bellver, donde hubo de visitarle fray Manuel en mayo y junio de 1806…- Se ignora cuando salió de nuestra isla…

S.M. en atención al lustre del Marqués de la Cueva, con Real título dado en San Lorenzo a 5 de octubre de este año, concedió la denominación de Marquesa de Casa Ferrandell a la Excma. Sra. Dª María Francisca Villalonga, en lugar del de Marqués de la Cueva que tenía.

1807

El P. Miquel Ferrer, trinitari, va predicar la quaresma.

D. Joan Alzamora, Pvre. i beneficiat de la parròquia demana permís al bisbe per fer un oratori en el port. (21 de maig). El bisbe donà el permís (8 de juliol).

27 de maig. El bisbe Nadal va administrar el sagrament de la confirmació.

2 de juliol. *Han nomenat canonge magistral el Rector D. Antoni Roig.* El nou canonge va prendre possessió, a la Seu, dia 7 d'agost

3 d'agost. *Els Regidors nomenaren obrers de Sant Salvador, els honors Bartomeu Oliver de Son Oliver i* ***Pere Antoni Massutí****. (106)*

Per substituir al Rector Roig, fou nomenat Ecònom Mn. Miquel Obrador Suau, que ja era vicari coadjuctor. (Agost).

1808

L'Ecònom Obrador, continuava en el càrrec i era el cap de la parròquia. Era batle D. Antoni Planas. (Planas era cap de partit i autèntic cacic. El batle era D. Miquel Carrió, segons el llistat de Mn. Bauçà, que ho va esser de 1806 a 1810, havent substituit a D. Antoni Ramón).

8 de març. *Morí a Ciutat D. Antoni Roig, canonge magistral,* que havia estat Rector de Felanitx.

El mes d'abril *arribaren noticies de la caiguda d'En Godoy i del Ministre d'Hisenda D. Miquel Gaietà Soler, descendent de Son Soler.*

A principios d'abril de 1808 arribaren a Ciutat les primeres noticies del motí d'Aranjuez, amb l'abdicació de **Carles IV** i la destitució de Godoy i del seu col·laborador Soler. Llavors es manifestaren la simpatia que sentien els mallorquins per Jovellanos i l'aversió al ministre Soler.- Jovellanos va esser alliberat de la presó i féu l'entrada, diguem-ne triumfal, a la ciutat el dia de Pasqua, aclamat pel poble i obsequiat pel Comandant General i la noblesa. Se li tributaren els honors de Conseller d'Estat, i en homenatge seu se celebraren alguns convits.- Dies després hi hagué avalots contra els familiars de Soler. La regenta, que desafiant les ires del poble sortí a passejar en calessa, va ser apedregada. El poble reclamà el retrat del ministre que era a l'Ajuntament i el va esbocinar entre crits de "muira Godoy, muira Soler". També els carruatges d'alguns parents d'En Soler varen esser cremats entre la saragata del populatxo.- Sembla que aquests tumultes i altres que succeïren a algunes viles eren fomentats per alguns membres de la noblesa, fellons de l'enaltiment de la familia Soler. (Cfr. Xamena: Història de Mallorca, pp 258-259)

Juny. *Arribà la notícia que a Ciutat havien declarat la guerra als francesos.*

Menys de dos anys després d'estar en guerra contra els anglesos, aquests eren ara els nostres aliats contra Napoleó.

L'any 1808, començà la guerra anomenada de la Independència. La nostra vila hi contribuí amb nombrosos donatius voluntaris i imposts extraordinaris. Els dos caps de partit, D. Antoni Planas i D. Miquel Juan de Padrines, rivalitzaren en oferiments. El Comú de Preveres donà 200 reials pel vestuari de l'exèrcit. S'hagueren d'entregar per les "necessitats de l'Estat" quaranta-quatre llànties de plata de l'església parroquial, del convent de Sant Agustí i de Sant Salvador…

Els partidaris d'en Planas estaven ben enfrontats amb els de l'altre partit vilatà, dirigit pel Notari Miquel Juan de Padrinas. Com que En Planes era quasi bé omnipotent, els addictes a Juan de Padrines ho tenien molt verd. Així mateix lluitaven contra l'adversari aferrant pasquins per les façanes, parlant malament de cacic, etc.

10 de juny. *L'Ecònom envià a la Junta Suprema de Govern de Mallorca la relació de joies d'or i plata de la Parròquia.*

El mes de juliol va arribar l'ordre perque tothom fes un pagament *per ajuda de la guerra contra els francesos.*

30 d'agost. *El Bisbe ha erigit oratori públic dedicat a la Mare de Déu del Carme, l'església nova des port.*

Naixement a Can Massutí, a la casa del carrer Figuera.

PERE JOAN MASSUTÍ LLADÓ (129)

Llibre 32 baptismes (1808-1814), fol 26 d. nº 198.- 1817Aquest mateix dia 30 d'agost, fou batejat **Pere Joan Masutí Lladó** (havia nascut el dia anterior). Era fill de **Llorenç Masotí Fiol** (104) i de Apolonia Lladó Suñer. Els seus avis paterns: **Pere Joan Masutí i Noguera** (48) i Joana Mª Fiol. Avis matern: Gabriel Lladó i Antònia Suñer. Foren padrins el seus avis: Pere Joan Masutí i Antònia Suñer.

Octubre. *Se reorganitzen les milícies urbanes; són capitans de la de Felanitx, D. Fernando Truyols Villalonga i D. Lluís Moragues Comellas.*

29 desembre. *Va arribar en es port, en el místic "El Aguila", el Comte d'Ayamans, vocal de la Junta Suprema Central,* que tenia la seu a Cadis. Venia com a representant en aquest Regne. *Per terra se n'anà a Ciutat.*

Enguany amb motiu d'uns pasquins contra D. Antoni Planas, foren empresonats el notari Miquel Juan de Padrines i alguns altres.

A Felanitx *les classes dirigents estaven divididas en dos bàndols irreconciliables.* D. Antoni Planas, era el cacic. *Un contemporani descriu així la situació: "D. Antonio Planas era hombre de natural talento, vivo y perspicaz, pues apenas sabía leer y escribir y en aquellos tiempos había adquirido muchos bienes de fortuna, siendo antes un puro remendón de zapatos. Tenía mucho influjo con las autoridades superiores y en los hombres que figuraban y por consiguiente era el único que mandaba en este pueblo y todos tenían que estar y pasar por cuanto se le antojaba y el que se oponía quedaba mal. Todo lo manejaba, todo lo disponía y por todo tenían que acudir a él".*

El cap del bàndol contrari era el notari D. Miquel Juan de Padrines, el qual amb els seus partidaris, impotents davant l'omnipotència d'EnPlanas, "blasfemaban contra él, atribuyéndole cuanta picardía podía imaginarse…" "En este tiempo amanecían continuamente pasquines contra Planas, sin saberse su autor; no obstante tomó sus medidas hasta mandar prender y encarcelar al memorado Padrinas…". No solament el notari sinó també altres del seu partit varen esser presos i processats i més tard desterrats de Felanitx i multats.

(Xamena: Anys Enrera. Xamena. Història de Felanitx, tom II. Bauçà: Historia de Felanitx IV. Bordoy: Història de la Ciutat de Felanitx)

Abril, 7.- Se publica que el rei **Carles IV** ha abdicat la Corona d'Espanya a favor del seu fill Ferran VII. També se publica que han estat confiscat tots els béns d'en Godoy, i que el nou president del Consell de Ministres és el Duc del Infantado.

Abril, 24.- Por el correo que vino la noche antecedente se confirmó la noticia de que el ex ministro Soler había sido hallado en El Escorial vestido de monje.

Fue D. **Miguel Cayetano Soler y Rabasa** (nacido en Palma en 1726, de familia humilde, originaria de Son Soler, de Felanitx), uno de los letrados más célebres de su tiempo…Fue alumno, doctor y catedrático de Leyes y Cánones de esta Universidad Literaria… en 1797 le confirió S.M. una plaza de Ministro del Real y Supremo Consejo de Castilla… Director de la Secretaría del Despacho de Hacienda…Caballero Gran Cruz de la Real y Distinguida Orden Española de Carlos III… En 1808, a su solicitud, le relevó S.M. del Ministerio de Hacienda con retención de los honores, sueldos y gajes que gozaba…y colmado de servicios en tan lucida carrera fue víctima del furor revolucionario en los campos de la Mancha (Malagón, Ciudad Real) a 17 de marzo siguiente.

En el heroico y memorable alzamiento del pueblo de Madrid contra los franceses hubo 587 víctimas (406 muertos y 172 heridos), y entre ellos los siguientes hijos de estas islas:

Cristóbal Oliver, criado del Barón de Benifayó…con una espada de maestrante de su amo salió de su posada de la calle de Peligros, a la de Alcalá donde hizo proezas inenarrables, hiriendo y matando franceses al arma blanca, hasta que de

dar cuchilladas se quedó solo con la empuñadura de la espada. Certificaron sus hechos, así como de la herida que recibió, el Marqués de la Algorfa y varios

caballeros maestrantes de Valencia que con el Barón de Benifayó habían ido a las fiestas de la proclamación real de Fernando VII.- D. José Infante, de 74 años, natural de Mallorca, empleado de la Renta de Loterías. Detenido en la Carrera de San Jerónimo, fue fusilado en el Prado.- D. Luis Monje y Vila, natural de Menorca. Herido en la Puerta del Sol, en la refriega contra los **Mamelucos**. Trasladado a su casa, plazuela de Antón Martín, murió el 17 de julio… (Cfr. Llabrés: Notícias y Relaciones Históricas de Mallorca, tom. I)

Poc abans de que la guerra contra els francesos fos una realitat, les noticies rebudes a Mallorca, eren contradictòries.

A principis de maig del 1808 es celebraren festes a Ciutat per commemorar la proclamació del rei Ferran VII. A mitjan mes arribaren noticies contradictòries, per una part ordes oficials de considerar els francesos com a aliats, i per un altra, noves de l'alçament a Napole contra ells. La noblesa envià un vaixell a la península per aclarir què succeïa en realitat. (Xamena: Història de Napoleón).

Dia 26.- Bando encareciendo a los españoles se mantengan tranquilos, esperando su felicidad de las sabias Napoleónones del poder del **Emperador**

Napoleón, Napol acuerdo de Burdeos del día 12. (Llabrés: Noticias y Relaciones históricas de Napoleón. tom I).

Napoleón I

Dia 28 arribà un correu de València i comunicà que aquella ciutat s'havia alçat en nom del rei Ferran VII contra els francesos. Quan el poble conegué aquesta noticia, va córrer a apoderar-se d'un retrat del rei i el portà triumfalment al palau de l'Almudaina, on se li tributaren honors, i improvisà el cant d'un Te-Deum a la Seu. El capità general Vives continuava perplex; reuní el *Real Acuerdo* i decidí mesures dilatòries. El 29 es repetiren els avalots del poble, que demananva la declaració de guerra als francesos… Aquest mateix dia arribà un altre vaixell amb noticies de que Aragó, Múrcia i altres regions també s'havien alçat contra els francesos. El Capità General reuní una junta extraordinària de totes les autoritats, i, ja de nit, feren pública la decisió de conservar Mallorca pel rei Ferran VII, declarar la guerra als francesos, firmar la pau i aliança amb Anglaterra i constituir una Junta Suprema de Govern. Dia 30, festa de St. Ferran, es cantà un altre Te-Deum i jurà la nova Junta Suprema…. (Cfr. Xamena: Història de Mallorca, pp.287, 288).

La Junta Suprema quedà constituïda pel Capità General, D. Juan Miguel de Vives; el General O'Neyll; els mariscals: Vescomte de Fontagne i Marquès de Palacios; i el comandant D. Francisco Cuesta; el Bisbe de Mallorca, D. Bernat Nadal; els canonges: Despuig, Dameto, Evinent i Rosselló; el Regent de l'Audiència, D. Nicolás Cava; els ministres de l'Audiència: Campaner, Oliver, Varela, Elola, Veleña; Intendent Jáudenes; Regidors: Sandino, batle major, D. Francesc Rossinyol de Zagranada, D. José de Togores, D. José Cotoner; Sindics: D.Gregorio Bonico, de Santanyí, i D. Antoni Pons, de Soller; Cavallers: D. Antoni Montis, Marquès de la Bastida, i D. Tomàs Verí; Diputats del Consulat: Contestí, Ripoll i Seguí; D. Benito Capó i D. Antonio Aguirre, que era el comandant de marina. La Suprema Junta acordó se le diese el título de Alteza Serenísima. (La Juntra Central tendria el tractament de "Majestat").

Maig.- Llegó un barco con un coronel francés enviado de Murat, con dos pliegos para el General; iba muy peinado con su cigarrillo a la boca persuadido que todo aquel alborozo era por Bonaparte, pero al intimarle que diga *¡Viva Fernando!* Le cayó el cigarro, y le faltó poco para desmayarse. Fue llevado preso a San Carlos…Se dio libertad a los ingleses que estaban en Bellver y el coronel francés se paseó con la bandera española e inglesa, aclamando *¡Viva Fernando VII y el rey de la Gran Bretaña!*

Juny.- Va fer-se la proclamació oficial del **Rei Ferran VII**. Com era costum, davant la façana de l'Ajuntament, va col·locar-se una tarima, per a les autoritats, davant d'un gran domàs on hi havia el retrat del rei. A Cort hi havia una gentada. La tropa que cobria la carrera, presentava armes al reial penó, que era acompanyat per nombrosos cavallers de la noblesa. Hi eren els Salas i Boxadors, Desbrull, Rossiñol, Serra de Marina, Vidal, Villalonga i Muntaner, Despuig i Fortuny, Maroto Marquès de Casa Ferrandell, Llabrés d'Armengol i Ram de Viu, Cotoner Marquès d'Ariany, San Simon Comte de San Simon, Montaner, Brondo i Puigdorfila, Fuster, Fortuny i Puigdorfila, etc. Arribat el penó davant les autoritats, el Sr. Alferes Major va fer la proclamació: *Este Real Pendón se levanta a nombre del Sr. D. Fernando VII, rey de Mallorca ¡Viva, Viva, Viva!.* Tot hom va rompre en crits de visca. Després va desfilar la tropa.

El vespre hi va haver un sopar de gala a l'Ajuntament, tota la ciutat fou il·luminada i repicaren les campanes de tots els campanars.

La calma normal de la vida social havia passat de moda. Ja constantment, la ciutat s'omplia d'actes patriòtics, com la crema d'aquells papers que un coronell francès havia duit, de part del mariscal Murat, per anunciar a **José Bonaparte** com a rei d'Espanya. Els francesos residents eren perseguits. A les esglésies feien rogatives per la pau.

En todas las villas se hicieron rogativas públicas y particulares jamás vistas…en la ciudad se multiplicaron y no hubo convento ni parroquia que a más de la rogativa general que se hizo de nuevo y empezó la Catedral, no hiciese alguna particular y novenas a muchos santos de especial devoción de la nación…- Celebra la Catedral un solemne aniversario en sufragio de los españoles que han muerto gloriosamente por la defensa de su Rey, de su Religión y de su Patria, advirtiéndose que se repetirá esta piadosa función todos los meses…- El Cabildo eclesiástico determinó se hiciese una misión en la Catedral…predicó el paborde D. Juan Binimelis…

Soldats de Mallorca, anaren a lluitar a Catalunya. Eren del Regiment de Voluntaris. En la acción de día 12 en San Cugat del Vallés, se lucieron los Húsares españoles…entre ellos su sargento mayor D. Casimiro Loy a quien no

↑ Soldat de Mallorca

detuvieron tres heridas recibidas de bayoneta, para volver al ataque con bizarra insistencia, manteniéndose a caballo hasta que el enemigo se hubo perdido de vista… Nuestros paisanos se han distinguido honrosamente… y Mallorca debe gloriarse de que sus hijos sepan conservar tan delicadamente los blasones de que se adorna su adorada madre. (Cfr. Llabrés: Noticias y Relaciones… tom I, p. 195)

I de Catalunya i, després, d'altres parts de la península, començaren a arribar refugiats. Arribaron al puerto de Alcudia el …Obispo de Barcelona, y las Sras….viuda del…Infante D. Luis, y su hija…y varias otras gentes, todas procedentes de las costas de Catalunya .- Entre los muchísimos refugiados que huyendo de la invasión napoleónica llegaron a Mallorca a partir de julio de este año, figuraba el escultor catalán *l'Adrià* Ferrán. Era de Villafranca del Panadés, nacido en 1774…Se estableció en la rinconada de la plazuela del Carmen.

Tan terribles fets, preocuparien a tothom, encara que aiximateix hi haurien motius d'alegria, com ho era el naixement d'un nin a Can Massutí.

PEDRO JUAN MASSUTÍ LLADÓ (129)

Llibre 32 baptismes (1808-1814), fol 26 d., nº 198.- Dia 30 d'agost de 1808 (va néixer dia 29). Fill de Llorenç (104) i Apolònia Lladó Suñer. Avis paterns: Pere Joan Massutí (48) i Juana Mª Fiol. Avis materns: Gabriel Lladó i Antonia Suñer. Padrins: Pere Joan Massutí (avi patern) i Antonia Suñer (avia materna).

1809

Dia 19 de gener, va morir, als 29 anys, **Joana Maria Masutí Fiol**. (100). Era filla de **Pere Joan Masotí Noguera** (48) i de Joana Maria Fiol Adrover. Havia estat batejada el 7 de maig de 1780. S'havia casat, segurament feia poc temps, amb Antoni Valens, i havia tengut un fill, **Pere Joan Valens Masutí**. (103)

JOANA MARIA ROSA BONAVENTURA MASSUTÍ FIOL (100)

Llibre 17 (1807-1814), de defuncions, fol 24, nº 3.-19 Gener 1809.-*Falleció sacramentada y auxiliada. Vivía en la calle d'en Riera…Su marido, Antonio Valens, dispuso de sus mandas pías. Fue sepultada en el Convento. Murió en calle d'en Riera.*

Quan va correspondre, **Llorenç Masutí Fiol**, (104) germà de JOANA MARIA MASUTÍ, va fer entrega de la llegítima de la seva avia -Joana Mª Fiol Adrover- al seu nebot, fill de la difunta, **Pere Joan Valens Masutí**. (103) La dita llegítima es concretava amb mitja quarterada de vinya, ubicada en el districte de Can Nas Vermell, confrontant en terra de Dn. Miquel Suau, Pvre.

El dia de St. Sebastià (20 de gener) *juraren los senyors Regidors nous, però juraren a la Sala i no dins l'església com abans.*

El dia 21 de gener, arribaren a la vila uns frares caputxins *per predicar la Missió, i el primer dia el vespre feren una processó en la que hi duien la Sang, i feren un sermó a l'Arraval, altre a la Font i altre dins l'església.*

Dia 4 de febrer, *el Diari de Mallorca publica avui la valentia d'un soldat felanitxer, Joan Colom (a) Costella, a la batalla de Saragossa contra els francesos.* Havia pres la llança i la cavalcadura, a un soldat de cavalleria francesa, mentre encoratjant els seus companys, havia atacat i fet fugir a la tropa enemiga.

El Comú de preveres entregà 200 reials pel vestuari de l'exercit que lluitava a Catalunya contra els francesos. (10 de febrer).

Aquest any la comunitat de frares agustins, del Convent, *es componia de vint religiosos.* Dia 13 d'agost va morir el P. Gabriel Nicolau, que era felanitxer. Un altre frare felanitxer va morir, (17 de juny) aquest a Palma, en el Convent del Socors, era el P. Gabriel Mestre Ramon; *havia estat postulador de la beatificació de la Beata Catalina Thomàs. Examinador sinodal i dues vegades Prior del Convent de Socors,* com veurem ben aviat, Mn. Bauçà el considerà una de les seves *Florescencias.*

El mes d'agost, en el Convent, *feren la definició del frontis de l'església i taparen el balcó.*

28 d'agost, *digué l'ofici de la festa de St. Agustí el Prior dels Agustins del Convent de Caspe.*

Les primeres trinitàries, Sor Isabel Sunyer i Sor Bonaventura Veny, sol·licitaren del Ajuntament poder viure en comunitat (7 d'octubre).

El religiós trinitari P. Miquel Ferrer venia sovint a Felanitx a predicar. Fou probablement en aquestes ocasions que el zelós trinitari sembrà la llavor d'una casa de terciàries trinitàries.- Pel mes de setembre de 1809, Isabel Sunyer i Bonaventura Veny sol·licitaren de l'Ajuntament viure en comunitat i vestir l'hàbit religiós de trinitàries professant la tercera regla. Les dues terciàries habitaren primerament la casa nº 3 del carrer de Morey…

(Xamena:Anys Enrera. Xamena Història de Felanitx)

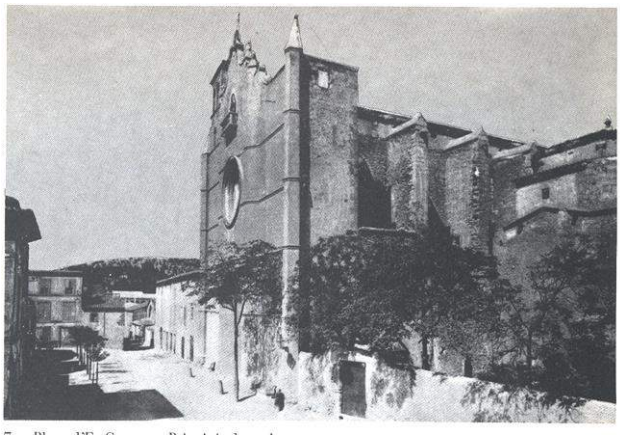
Juny.- A ca el Notari Obrador, Pere Joan Massutí Noguera, va fer donació de bens al seu fill Llorenç Massutí Fiol.

PERE JOAN VICENÇ NICOLAU MASSUTÍ NOGUERA (48)
LLORENÇ MASSUTÍ FIOL (104)

Escriptura O-374, fol 212.- 25 juny 1809.- Sia a tots notori com jo Pere Juan Masutí fill de Llorenç (24) y de Antonina Noguera, consortes difunts…per el paternal amor que tenc a Vos Llorenç Masutí (104) mon fill comú a mí y a Juana Maria Fiol ma muller…Don amb donació pura…simple e irrevocable…las casas y corral que tenc y posseiesc dins la present Vila i carrer anomenat Calafiguera, amb tots los trastos, grans, robas, bestiar y demés que sa trobarà dins de ellas propi meu en el dia de la meva mort; y ½ quarterada de garriga de… de una quarterada y mitja camp y garriga que tenc a Binifarda, que confronta amb camp y garriga de les mateixes pertenencies a mí remanent, amb camp y garriga de Simon Bordoy, alias moixet, y amb terra de Antoni Lledó, alias Bono,… La donació se fa amb els pactes siguents: 1º tendrà efecte després de la seva mort; 2º i en el cas de que visqui sempre en la seva companyia; 3º que l'ha de mantenir a ell y a sa muller i mare del donatari (naturalment, també calçar i vestir). El fill accepta la donació. Notari: Antoni Obrador.

Agost.- *Morí en el Convent del Socors de Ciutat el P. Fr. Gabriel Mestre Ramon, natural de Felanitx; havia estat postulador de la beatificació de la Beata*

Catalina Thomàs. Examinador sinodal i dues vegades Prior del Convent del Socors. Ja hem dit que es Capellà Bo, el va destacar entre la clerecia felanitxera: Mn. Cosme Bauçà el situa entre les *florescencias*, i diu d'ell que era sabio y prudente…A los 17 años renunció las riquezas de la tierra, vistiendo la librea agustiniana…sirvió y honró la religión con los cargos de prior del convento de Palma, vicario provincial, examinador sinodal de este obispado, presentador en sagrada teología y postulador en la causa de Beatificación de la Vble. Sor Thomàs, gozando el concepto de patriarca de los teólogos isleños… (Cfr. Bauçà: Florescencia del Clero de mi Tierra, p. 99).

Feren la definició dels frontis de l'església del Convent i taparen el balcó.

Domenge és un dels llinatges que entroncaren amb nosaltres en el segle XIX. Ho trobarem al llarg d'aquestes pàgines.

La primera parenta que dugué aquests cognom, fou l'avia **Dolors Domenge Sancho**, que quan va casar-se amb el nostre padrí **Miquel Oliver Obrador**, *de Can Barceló*, tenia ja una filla d'anterior matrimoni: sa tia **Catalina Maroto i Domenge**.

Coincidirem, a finals de segle i en el segle XX, amb l'entrenyable tia Catalina, la germana major dels Oliver-Domenge. Va esser ella la que va donar-me informació d'aquests familiars, els Domenge, i també els Sancho, quasi bé desconeguts per a nosaltres; i això que foren uns personatges molt singulars.

Un dematí que mamare i jo haviem anat a passar el dia amb la tia Catalina, a la seva casa de Sa Vileta, vaig demanar-li que em fes conèixer qui eren els nostres avantpassats d'aquesta branca. Ella sabia moltes coses que li havia contat la seva avia **Joaquima Sancho Tomàs**.

Del que em digué llavors, en parlaré en les narracions d'aquest segle XIX, tan interessant, situant persones i fets en els anys en què aproximadament visqueren i succeïren.

Començarem per l'episodi *del labrador*, localitzat a principis del segle, quan la guerra de la independència,

Ens trobam en el famós assetjament de Saragossa, allà a on, com acabam de veure, el dragó felanitxer Colom, va prendre la llança i el cavall a un francès, i va fer fugir a tota la cavalleria enemiga. Doncs bé, no fou manco valent el nostre parent **Don Joaquim Sancho**. És cert que no va pegar tantes ganivetades com el Cristòfol Oliver del dos de maig, ni tantes llançades com en *Costella* de Felanitx, però la seva actuació va esser molt més original.

Joaquim Sancho era militar i, quan la guerra de la independència es trobava a Saragossa, n'era un dels defensors. Succeí que els seus superiors li ordenaren traspassar les posicions franceses, per entregar una informació secreta a altres tropes espanyoles de més allà del setge estranger.

L'home per actuar amb una major seguretat, va concebre enganyar als assetjadors. Va disfressar-se de camparol i, aprofitant la foscor de la nit, franquejà l'Ebre en el silenci, traginant, amb una de les mans, una enorme regadora, mentre, amb l'altre, s'ajudava bracejant al mig de les aigües.

Quan va arribar a l'altra vorera del riu, ompli la regadora, i, camp a través, se va posar a regar a la seva dreta i a la seva esquerra, i, mentre caminava ràpidament cap a les posicions dels francesos, anava proclamant amb gran veus: *¡ labrador, labrador!* D'aquesta manera pensava poder confondre els soldats enemics. I vaja si ho aconseguí! Els guardes de l'Imperi, l'escometien amb el clàssic i obligat *¿quién vive?* (que en francès devia esser poc més o manco: *¿quel homme?*), i el **Joaquim** contestava: *¡labrador, labrador!* Els francesos quedaren tots entabanats per l'enganyifa i devien creure que aquell si que era un bon conrador, un llaurador de bona casta, que sense tenir por de la brega militar, tenia cura, per damunt de tot, dels seus terrenys: sí que mereixia aquell pagès un bon aplaudiment.

Així el nostre valent, arribà al seu destí i va poder fer entrega de l'important document que els seus superiors li havien confiat.

Tot havia anat massa bé perquè a la tornada se repetís la gesta, i no es repetí. No li varen valer a **Joaquim** les veus de *¡labrador, labrador!* ni les esquitxades amb la regadora enorme, els francesos ja no el varen creure i el feren

presoner: per molt bon llaurador que fos, era increïble que aquell home se passés la vida regant i regant.

Mes **Joaquim** era força espavilat, no li agradava romandre inactiu en captivitat, i prest va enginyar-se per evadir-se. No sabem com ho va fer, però ho va fer: va fugir. Llançant-se a l'Ebre, nadava ardidament cap a Saragossa. Els francesos, que estaven molt empipats, l'ancalçaven i disparaven els fusells contra aquella ombra fugissera i bellugadissa que creuava el riu, mentre, enfollits, també punxaven l'aigua amb les baionetes. Ah! Mai no l'aglapiren, el nostre valent nedava per davall la correntia i els enemics no el podien veure.

Així va aconseguir arribar a Saragossa, on fou molt honorat i alabat per les autoritats.

Durant el setge, **Joaquim** menjava rates.

En Malagón, provincia de Ciudad Real, fue asesinado, cuando se dirigía a Sevilla, el Excmo. Sr. D. Miguel Cayetano Soler, mallorquín ex ministro de Hacienda de Carlos IV.

1810

Gener.- *Entrà de batle D. Antoni Planas.*

Juny.- *El comú de preveres elegeix comissionats per anar a Porreres a donar l'enhorabona al nou Rector de Felanitx, D. Pere Josep Llull.* Abans de ser nomenat per a Felanitx, era Rector de Porreres.

Juliol.- *El Bisbe Nadal donà permís perquè les Germanes de la Caritat vestissin un hàbit propi.- El Batle, Regidors i Rector es reuniren a la Sala per elegir clavaris i obrers de les capelles i confrares: foren elegits, clavari del Santíssim Sagrament D. Jaume Antoni Prohens, regidor; clavari de Sant Josep, D. Antoni Planas, batle reial, proposat pel Rector; obrers de Sant Josep, Bartomeu Barceló i* ***Pere Antoni Massutí****. (106)*

Novembre.- A la casa del carrer Abeurador, va morir Miquela Roig Morey, viuda d'**Antoni Massutí Obrador** (72), dia 20 de novembre de 1810. Havia atorgat testament, en poder de Llorenç Bonet, día 29 d'octubre de 1800. D'aquesta defunció varen originar-se distintes escriptures entre les filles i el fill del matrimoni Massutí-Roig.

CATALINA ANNA GERTRUDIS MASSUTÍ ROIG (119)
MIQUELA MARIA GERTRUDIS MASSUTÍ ROIG (118)

Miquela Roig va instituir hereva universal propietaria a **Catalina Massutí Roig** (119), muller de Miquel Valens, deixant sa llegítima a **Miquela Massutí Roig** (118), muller de Juan Llull, sa filla i germana seva, consistent en 5 sous , però diu que dita mare, en ocasió del matrimoni de Na Miquela li va fer donació de ½ corterada a Son Pou, però diu que l'escriptura que se va fer a ca el Notari Mateu Caldentey, no s'ha pogut trobar, per això, a més de la llegítima de 5 sous, sa sent obligada a doanar-li la dita ½ corterada i així ho fa per la present escriptura, davant el Notari Atoni Obrador. (Na Miquela accepta). (O-375, fol 270).

CATALINA ANNA MASSUTÍ ROIG (119)
MARGALIDA MARIA GERTRUDIS MASSUTÍ ROIG (117)

Acta notarial. P 1299, fol 115.- Sia a tots notori, com jo Catalina Masotí…muller de Miquel Valens, y filla de Antoni (72) i Miquela Roig…difunts, sabent y atenent que en virtut de lo dispost per la meva mare en son testament fet en poder de Don Llorens Bover, Notari a 29 octubre 1800, validat per son óbit…a 20 novembre de 1810, dech satisfer a Vos Margalida Masotí, muller de Bartomeu Adrover, me germana, vostra llegitima materna, volent cumplir amb esta obligació de molt bon grat…otorg…y en total pago de vostra referida llegítima. Designo y entrech a Vos…una pesa de terra, de tenor de dos cortons…en el districte de Binifarda…confronta…amb terra de Jaume Veny…amb terra de Miquel Gayà…y amb camí d'establidors…(Segueix l'acceptació de na Margalida Massutí)…30 d'abril 1818…Davant de mí, Miquel Juan de Padrinas, Notari.

Desembre.- *Posaren el cordó de sanitat a la vorera de mar per por de la pesta que hi ha a Cartegena.- Enguany arriba a Mallorca molta gent, per mor de la guerra contra els francesos.*

Desembre.- Un nou naixement alegrà Can Massutí, aquesta vegada a la casa del carrer de sa Figuera.

JOANA MARIA MASSUTÍ LLADÓ (130)

Llibre 32 baptismes, fol 124, nº 307.- Dia 23 de desembre de 1810 (va nèixer dia 22). Filla de Llorenç Masutí Fiol (104) i Apolònia Lledó Suñer. Avis paterns: Pere Joan Masutí (48) i Joana Maria Fiol. Avis materns: Gabriel Lledó i Antonia Suñer.Padrins: Gabriel Lledó (avi matern) i Joana Maria Fiol (avia paterna).

1811

Gener.- *Sa llevà el cordó sanitari de vorera mar*

. Febrer.- *Morí a la Rectoria de Petra el Rd. D. Jaume Suau (a) Moreta, rector de Petra, natural de Felanitx.*

Maig.- *Escasseja la sal.* Juny.- *Començaren les obres de l'església de Cas Concos.* El mestre que duia les obres, era Miquel Valens.

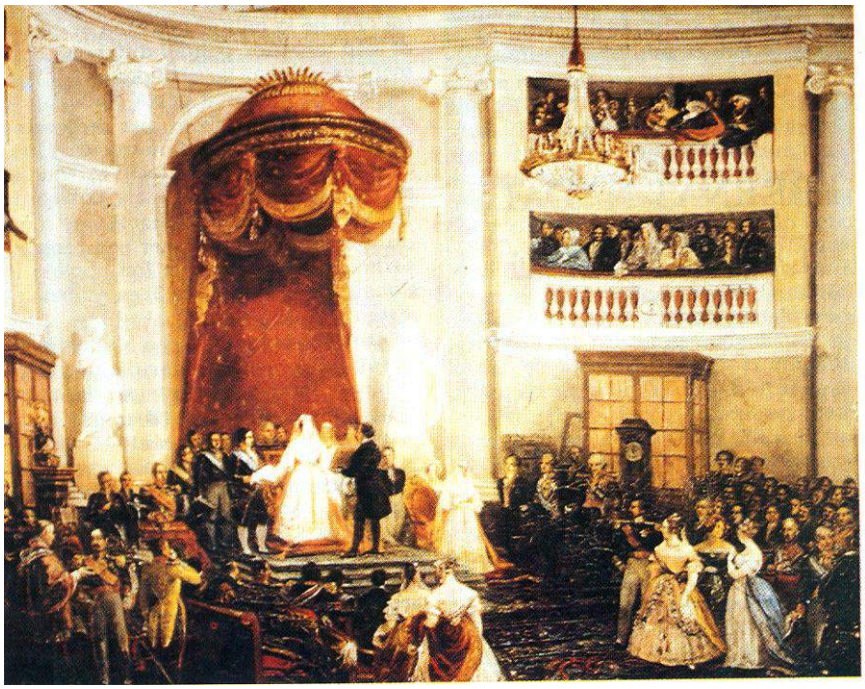
Agost.- El Notari Obrador, redacta escriptura que fa referència a na Catalina Massutí Roig.

CATALINA ANA MASSUTÍ ROIG (119)

Escriptura O-375, fol 373.- 15 agost 1811.- Sia a tots notori com nosaltres Catalina Massutí, filla de Antoni (72) i de Miquela Roig…muller de Miquel Valens, hereua universal de dita ma mare… y Bernat Barceló (121), Mateu Barceló (122), Antonina Barceló (123) muller de Jordi Soler y Miquela Barceló (124) muller de March Rigo germans, fills de Miquel (Mateu) i de Juana Maria Masutí (114) consortes difunts hereus universals propietaris juntament amb Antoni Barceló (120) nostro germà…de la referida Juana Maria Masutí (114) (que va fer testament davant el Notari Juan de Padrinas dia 2 d'abril de 1802) sabent i atenent que Cosme Roig nostro avi i bisavi respective va fer hereu a la dita Miquela Roig i per quan morís ella, feia hereva a sa neta Juana Maria Masutí (114), per evitar plets han arribat a un acord.- Els bens de Cosme Roig eren unes cases i un corral al carrer Calafiguera; 11 cortons de vinya, a Son Xot, ½ corterada de terra a Binifarda; 1 cortó de terra a Son Pou; 2 botes congrenyades i alguns mobles i trastos de casa.- Se reparteixen els bens de la següent forma. A Catalina Massutí (119): les cases i corral del carrer Calafiguera; 3 cortons de vinya…al Pou Nou, la ½ corterada de Binifarda; el cortó situat a Son Pou; 1 cortó de vinya (dels 11)…(Segueix el que va correspondre als demés). Davant mí, Antoni Obrador, Notari.

Octubre.- *Don Jeroni Mª de Torres, Bisbe de Lleida, ha confirmat.*

1812

Isabel II jurant la Constitució de 1812

En tot l'Estat, les divisions polítiques eren evidents, també ho eren a Mallorca. A Felanitx eren manifestes les discòrdies entre dos bàndols: els constitucionalistes o lliberals i els reialistes o conservadors. Uns i altres agrupaven a la majoria dels felanitxers, però succeïa una cosa ben estranya, els hisendats més poderosos, i també el clero, eren partidaris dels lliberals. Això, segons l'historiador Bordoy, té una explicació: tot l'enrenou polític del segle XIX nasqué de les Corts de Cadis, amb la Constitució de 1812, però a Felanitx les rivalitats tenien motivacions anteriors i diferents de les que dividien Espanya. Més avant veurem que aquesta fou la teoria que va sostenir el defensor d'uns que havien estat processats per haver guanyat les eleccions en època lliberal, i així, quan després triomfaren els conservadors, i suposat que *tenir idees* era cosa dolenta, varen esser tenguts i enjudiciats per constitucionalistes, cosa que per ells era un greu delicte.

Tot just començat el segle, les dues faccions agrupen coneguts llinatges: a l'entorn del notari Miquel Juan de Padrines, els que passarien per constitucionalistes, les esquerres, Binimelis, Suau, Vidal, Bennàsser, Ramon, Obrador (Verro), Caldentey, Reus, Barceló, etc.; i al voltant del cacic Antoni Planes, els que serien considerats reialistes, les dretes, els conservadors, Carrió, Veny, Bordoy, Burdils, etc.

Però, de fet, les lluites felanitxeres, a l'Ajuntament, començaren l'any 1814, quan va agafar la vara el cap dels lliberals, Dn. Bartomeu Binimelis. Ja hi arriberem.

Gener.- *Molta misèria: l'any passat mala anyada i molta gent de fora que ha vengut a Mallorca fugint de la guerra; tot ajuda a encarir els queviures.- Es començà la Missió; la predicaren els PP. de la casa de la Missió de Palma; no fou fervorosa a causa d'una extremada misèria; però més, per les moltes dissensions entre els principals del poble.-* Febrer, 10.- *A cabà la Missió.- Als 20 de febrer començà la Missió a l'Horta. Fou molt fervorosa, anant-hi gent de Calonge, Es Carritxó i de més d'hora i mitja lluny…Aquest any no s'anà al Cavaller* (Cas Concos) *perquè estaven allargant l'església.*

Abril.- El Notari Obrador redacta escriptura relativa als germans Massutí Roig.

ANTONI JOSEPH JOAQUIM MASSUTÍ ROIG (115)
CATALINA ANNA MASSUTÍ ROIG (119)

Escriptura O-376, fol 115.- 19 abril 1812.- Sia a tots notori com jo Antoni Masutí, fill de Antoni (72) y de Miquela Roig, difunts…otorg y confés a vos Catalina Massutí (119) muller de Miquel Valens, me germana, que en aquest dia me haveu entregades 167 lliures 10 sous moneda mallorquina amb diner metàlich y sonant, les quals son en solució y paga de la llegítima a mi expectant en los bens que poseia la referida Miquela Roig nostra mare…la qual en son últim testament, que els 29 octubre 1800 otorgà en poder de Llorenç Bonet Notari, que tengué efecte per la seva mort seguida als 20 novembre 1810, lexà per dret de naturalesa a mí en sos bens expectants 5 sous i instituí hereva seva universal propietaria a vos la nominada Catalina Masutí (119) sa filla i germana meva; y com en dites 167 lliures 10 sous me don per pagat y del tot satisfet de la meva llegítima materna…Davant de mí, Antoni Obrador Notari.

Maig.- *El Rector entregà per les necessitats urgents de l'Estat, segons decret reial, 20 llànties de plata…El P. Prior des Convent, n'entregà 13, també de plata…*El batle n'entregà 11, igualment de plata, de Sant Salvador.- Agost.- *Posaren el cordó sanitari a la vorera de la mar…*

Octubre.- Al carrer de Calafiguera, on havia viscut, va morir Pere Joan Massutí Noguera.

PERE JOAN VICENÇ NICOLAU MASSUTÍ NOGUERA (48)

Al llibre 17 (1807-1814), al fol 79 d., consta: *Pedro Juan Masutí, 28 octubre 1812. Hijo de Lorenzo (24) y Antonia Noguera…marido de Juana María Fiol…sacramentado y auxiliado, falleció día 28 octubre 1812, en la calle Calafiguera…*Testament: 22 octubre 1812, davant el Notari Antoni Obrador. Sepultura a la capella de la Concepció.. El testament el vaig trobar al fol 250, llibre O-383. És de dia 22 d'octubre de 1812, i diu: …Jo Pere Juan Masutí, fill de Llorenç (24) y de Antonia Noguera…marit de Juana Maria Fiol, natural y vezí de la present vila de Felanitx…Elegesch Marmesors meus y de la meva obra pía executors, a la referida Juana Maria Fiol, ma muller, y a Llorenç Masutí mon fill (104)…(Segueix obra pía. Diu que vol esser enterrat *en lo vas de la Purissima del Convent*)…(Deixa, entre altres obres pies, *al fondo que ha de servir per socorrer a los presioners, a les seves viudes y families y demés persones que hagin petit en la present guerra, 18 sous…).* Leix per bon amor a Pere Joan Masutí, (129) mon net fill de Llorenç (104) un cortó de terra.. de la pesa de terra y viña que tench a Son Masot…y no entrarà en possessió fins després de seguida la mort de ma muller.—Més leix per dret de naturalesa y per tota part de heretat y llegítima en mos bens expectant a Juana Maria Masutí (100) ma filla muler que fonch de Antoni Valens, y per ella esser morta, a Pere Juan Valens (103) son fill y net meu y a Antonia Anne Masutí (102) me filla muller que és de Andreu Vicens, la terra y viña que quedarà de dita pesa de terra y viña de Son Masot (apereix en el baptisme aquesta Antonina Anna, com Francina Anna; a les noces com Antonina Anna, i a la defunció com Francina Anna) rellevat el antedit cortó que he lexat al nominat Pere Juan Valens Masutí (103) mon net, y mitja quarterada vezina, y en seguida de dit cortó, que vull sia de mon hereu propietari infrascrit…No entraran en possessió fins después de seguida la mort de ma muller…(Si el premoren, els descendents *in stirpem et non in capita*) i finalment leix… llegítima …a tots mos infants póstumos i de vull en avant naxedors, a cada un d'ells 5 sous…Pagades i cumplides totes les damunt dites coses…En tots mos altres bens meus mobles, inmobles,…hereus meus universals fas esto es: usufructuaria a la antedita Juana Mª Fiol, ma muller; propietari empero a Llorenç Masutí (104) mon fill. Davant de mí, Antoni Obrador, Notari.- Dia 28 d'octubre de 1812, morí Pere Juan Masutí…Antoni Obrador, Notari.

Recordem que Pere Joan Massutí Noguera i Joana Maria Fiol Adrover, varen tenir el següents fills: **Antonina Anna Massutí Fiol** (95); **Antonina Anna Massutí Fiol** (96); **Llorenç Josep Massutí Fiol** (97); **Antonina Anna Massutí Fiol** (98); **Antonina Anna Massutí Fiol** (99); **Joana Maria Massutí Fiol** (100), casada amb Antoni Valens, li coneixem un fill: Pere Joan Valens Massutí (103); **Caterina Maria Massutí Fiol** (101); **Francina Anna Massutí Fiol** (102), casada amb Andreu Vicens; **Llorenç Massutí Fiol** (104), casat amb Apolònia Lladó; i **Catarina Maria Massutí Fiol** (105).

Novembre.- *A la Sala elegiren batles i regidors segons la nova Constitució. Fonc elegit batle D. Antoni Planas*

1813

Gener.- *Han llevat el cordó sanitari de la vorera de mar.- Arreglaran el camí del port; està molt malament; per un viatge necessiten un dia sencer.*

Maig.- Pere Antoni Massutí Adrover, fa donació en contemplació de matrimoni, a favor del seu fill Miquel, que ha de casar-se amb na Catalina Nicolau.

PERE ANTONI JOSEPH MASSUTÍ ADROVER (106)
MIQUEL JOSEP JAUME MASSUTÍ XAMENA (142)

Escriptura O-377, fol 60.- 30 de maig de 1813.-… Sia a tots notori…com jo Pere Antoni Massutí (106), fill de Miquel (66) y de Anna Maria Adrover…difunts…viudo en primer matrimoni de Francina Xamena, y en segon marit de Thomasa Monserrat…en contemplació del matrimoni que en faç de la Nostra Santa Mare la Iglesia se espera celebrar entre vos Miquel Masutí (142) fadrí mon fill comú a mí y a la antedita Francina Xamena…y…Catalina Nicolau, donzella, filla de Antoni, difunt y de Catalina Vaquer…De mon bon grat…Don amb donació pura y perfecta e irrevocable entre de vius, y de presents valedora, a vos el mateix Miquel Masutí (142) mon fill…y a los vostros…les meves cases y corral que tench en el carrer del Juyavert, y dues terceras parts de tots els altres bens meus motbles, inmotbles, presents y venidors, amb los pactes y condicions siguents:--- Que la present donació únicament ha de tenir efecte en el cas de efectuarse dit matrimoni, y després de seguida la meva mort y la de Dn. Miquel Masutí, prevere, (109), mon germà i honclo vostro: que si jo premorire a Thomasa Monserrat ma actual muller y mare política vostra, deureu mantenir, calsar y vestir de tot lo necessari, tant bona com malalta a la mateixa Thomasa Monserrat tot el temps de la seva vida vidual, trebeyant pero ella a vostro favor y segons el vostro estat, y en el cas de que no podreu concordar, y fer vida comuna, luego que haureu entrat en possessori dels bens que vos don, deureu entregarli anualment per via de aliments durant la seva vida vidual, 3 quarteres de blat, 2 quarteres d'ordi, 5 lliures per lloguer de cases, 4 lliures per un tocino, 2 galines per les festes de Nadal, y una lliura 10 sous per les festes de Pasqua de Resurrecció: que igualment deureu mantenir, calsar y vestir de tot lo necessari tan bones com malaltes a totes les meves filles y germanes vostres tot el temps que estiran sens prendre estament, trebeyant pero elles a favor vostro, y segons el vostre estat, y finalment que deureu que serà de càrrec y obligació meva el havervos de mantenir, calsar y vestir de tot lo reseñat, tant bons com malalts, a vos, vostra venidora esposa, e infants que ecàs procraereu de aquest matrimoni, trebayant pero tots a mon favor y segons el vostro estat; y la mateixa obligació tendrà Don Miquel Masutí, Prevere, mon germà y honclo vostro en el cas de que jo li premorire y usufructuarà los bens que vos don; que en el cas de que premorireu a vostra esposa venidora, deuran los posehidors y detentors de los ben que vos don, mantenir, calsar y vestir de tot lo necessari…a la mateixa vostra venidora

Esposa per tot lo temps de la seva vida vidual, trebayant pero ella a favor de los mateixos posehidors o detentors de los bens que vos don… (Segueix l'acceptació)… Davant de mí, Antoni Obrador, Notari.

Juny.- Com hem vist que estava previst, hi va haver un altre casament a Can Massutí: Miquel Massutí Xamena (142), avi de la nostra branca, va contraure matrimoni amb na Catalina Nicolau Vaquer. Va beneir les noces el seu oncle Dn. Miquel Josep Massutí Adrover.

MIQUEL JOSEP JAUME MASSUTÍ XAMENA (142)

Llibre 14 de matrimonis, fol 149, nº 44.- *Dia 1º de junio de 1813…Don Miguel Masotí, Pbro (109)…en la Parroquial… desposé y velé a Miguel Masotí, soltero, hijo de Pedro Antonio (106) y de Francisca Xamena, con Catalina Nicolau, soltera, hija de Antonio y de Catalina Vaquer.*

Juny.- Trobam un altre donació en ocasió de matrimoni; aquest pic la que s'ha de casar és na Miquela Massutí Ramon.

ANTONI JOSEPH JOAQUIM MASSUTÍ ROIG (115)
MIQUELA MARIA GERTRUDIS MASSUTÍ RAMON (146)

Escriptura P.1294. Fol 83. 13 juny 1813.- En Nom de la Santíssima e individua Trinitat.= Sia a tots notori com jo Antoni Masotí…fill de Antoni (72) y de Miquela Roig, consortes difunts…en contemplació del matrimoni que, en faç de Nostra Santa Mare la Iglesia, vos Miquela Massotí, fadrina, ma filla (146), a mí i a Polònia Ramon, quondam me muller, amb Antoni Suñer, fadrí, fill de Antoni, difunt, y de Juana Mª Fiol…don amb donació simple e irrevocable…a Vos…Miquela Masotí…una corterada de camp y viña que posseyesch en major extensió…en el districte de Son Truyol…(segueixen les condicions)…No ha de tenir efecte fins celebrat el vostre futur matrimoni y succeida la meva mort…(segueixen altres disposicions comuns a l'acceptació de Miquela Massutí Ramon (146).

Juliol.- *S'acabà la capella de Cas Concos.- Beneïren l'església de Cas Concos; fonc el celebrant D. Francesc Truyol i predicà D. Josep Vilella, tots dos canonges.*

Agost.- Com ja sabiem per l'escriptura de "donatio propter nuptias", el mes d'agost tenguerem unes altres noces, a la família de la casa del carrer Abeurador; va casar-se la primogènita de N'Antoni Massutí Roig (115) i N'Apolònia Ramon Bennàsser.

MIQUELA MARIA GERTRUDIS RITA MASSUTÍ RAMON (146)

Llibre 14 de matrimonis, fol 150 d., nº 53.- *Día 17 de agosto de 1813, Don Miguel Obrador, Pbro. y Vicario…desposé y velé a Antonio Suñer , labrador, hijo de Antonio y de Juana María Fiol, con Miguela Masutí, soltera, hija de Antonio (115) y Apolonia Ramon.*

Setembre.- *Morí el Sr. Jaume Pujals, Beneficiat, essent solament corona i menors, per més que morís de més de setanta anys; homo xistós i divertit.*

Octubre.- El Notari Juan de Padrinas, redacta escriptura d'interès pels hereus d'un germà uterí dels atorgants, que s'havia absentat de Mallorca i el suposaven mort.

ANTONI JOSEPH JOAQUIM MASSUTÍ ROIG (115)
MIQUELA MARIA GERTRUDIS MASSUTÍ RAMON (146)
CATARINA MARIA MASSUTÍ RAMON (148)
APOLÒNIA MARIA MASSUTÍ RAMON (150)

Escriptura P. 1294. Fol 135.- 31 d'octubre de 1813.- Nosaltres Salvador Ramon y Catalina Ramon…fills de Bartomeu; Bartomeu Ramon, fill de Llorenç y Antoni Masotí (115), fill de Antoni (72)…sabent i atenent que Silvestre Soler germà uterino que fonch de nosaltres los nominats Salvador y Catalina Ramon…de Llorenç Ramon, pare que fonch de mí el nominat Bartomeu Ramon y de Polonia Ramon, muller que fou de mí el nominat Antoni Masotí, fill de Antoni (72), se ausentà de esta Isla, ha més de 30 anys, que des de que se ausentà no se ha tengut noticia de ell; y que per esto, actualment deu presumirse mort…y que no consta…haja disposat de la seva heretat, la qual consisteix en un cortó de terra…en el districte de Son Quelles…ha vengut el cas de que este sia de nosaltres nominats Bartomeu Ramon, fill de Llorenç, en representació del meu pare, y de Miquela (146), Catalina (148) y Polonia Masotí (150), germanes, filles a mí el nominat Antoni Masotí (115), fill de Antoni (72) y de la predita polonia Ramon quondam ma muller… (passen a dividir el cortó)…de la manera que segueix.= Que jo el nominat Antoni Masotí, fill de Antoni…la quarta part del referit cortó de terra, partit per llarg y és la quarta part que confronta amb terra de Andreu Galera…y que jo la nominada Catalina Ramon, fadrina, prench a la meva part…la quarta part que resta del referit cortó…partit per llarg y és la quarta part que ve immediata a la que haveu pres Vos el nominat Antoni Masotí, mon cuñat…(Segueixen altres coses no referides als Massutí)…Don fee…Miquel Juan de Padrines, Notari…

Desembre.- *Es rebé a l'Ajuntament una comunicació del Cap Superior polític, prohibint enterrar dins el poble.*

Desembre.- Ja a les acaballes de l'any, davant el Notari Obrador, s'estableix un censal.

MIQUELA MARIA MASSUTÍ BINIMELIS (88)

Escriptura O-377 fol 237.- 6 desembre 1813.- Sia a tots notori…con lo Excm. Sr. D. Ramon Fernández de Maroto, Marquès de Casa Ferrandell, tant en el concepte de apoderat…de la Excma. Sra. Dª María Francisca Villalonga, Marquesa de Casa Ferrandell, me muller…com en el de pare y llegitim administrador de Don Josep Maroto y Villalonga, …don, establesch y en Enfiteusis perpetuo concedesch y entrech a vos Miquela Masutí (88), viuda de Sebastià Vaquer, filla de Jaume (41) y de Bàrbara Binimelis…2 quarterades de terra situades en el sementer dit Camp prim de pertenencies de la possessió Son Ferrandell, situada en el terme de dita Vila…(Segueixen les estipulacions del censal)…Davant de mí, Antoni Obrador, Notari.

En el carrer de Sa Figuera (o Higuera), on vivien els Massutí-Lladó, dia 7 de novembre, hi varen néixer bessones.

ANTONIA MARIA MASSUTÍ LLADÓ (131)

Llibre 32 baptismes, fol 222, nº 230.- Dia 7 novembre 1813.- Filla de Llorenç Masutí Fiol (104) i i de Apolònia Lledó Suñer. Avis paterns: Pere Joan Masutí (48) i Joana Maria Fiol. Avis materns: Gabriel Lledó i Antonia Suñer. Padrins: Antoni Valens i Antonia Canet.

APOLÒNIA MARIA MASSUTÍ LLADÓ (132)

Llibre 32 baptismes, fol 222, nº 231.- Dia 7 de novembre de 1813, bessona d'Antonia Maria, filla de Llorenç Massutí Fiol (104) i Apolònia Lledó Suñer. Avis paterns: Pere Joan Massutí (48) i Joana Maria Fiol. Avis materns: Gabriel Lledó i Antonia Suñer. Padrins: Miquel Vicens i Catalina Adrover.

1814

Gener.- *Se constituí la Junta de Sanitat manada per la Constitució.- Feren un cementeri darrera los molins de la serra…*Però com que el terreny no era apte, *en feren un altre a la Creu Escollad, a la terra del Sr. Jaume Pujals, Pvre…*

Ja era acabada la guerra i s'havia reposat al rei Ferran VII al cap de l'Estat. La Vila esclatà de goig, sumant-se així a la joia de tota una càndida Espanya que -il·lusa- anomenava "deseado" a un home que a la fi, resultaria molt nefast.

Tenim en el trono de les Españas nostron amat soberano Fernando 7…es resolgué de fer-se gratis una solemne festa en acció de gracies al tot Poderós amb completas solemnes matinal y ofici major amb tota la més grossa música, antes

totes les hores cantades amb orgue, exposat el Santíssim y després vespres y en seguida la processó general, també amb el Santíssim com lo dia del Corpus, com també fer un carro triumfal el vespre…(Llibre de determinacions del Rd. Comú de Preveres)

Maig, 8, 9 i 10.- *Festes i alimares per la tornada de França del Rei Fernando VII.- Llevaren la pedra de la Constitució…feren alimares a la Parròquia i los sacerdots feren un carro triomfal i lo acompanyaren per vila cridant: Viva el Rey Fernando VII, i dia 30 la Justícia féu lo mateix, que era una cosa molt de veure.* Juny.- *Se repleguen llimosnes per les viudes dels qui han mort a la guerra.* (Veurem que en molts de testaments, hi ha un llegat amb aquesta finalitat, i també per les altres víctimes de la guerra). Agost.- *Varen tornar posar la Justícia així com estava lo any 1808, que no hi havia més que un Sr. Batle i quatre Regidors, dos diputats i un Personer*

Segons una Reial Cèdula els batles i regidors s'han de considerar a partir d'ara, com interins. Don Nadal Espinosa comissionat pel "Real Acuerdo" mana al batle interí Bartomeu Binimelis que demà a les 10 faci comperèixer l'Ajuntament actual i el de l'any 1808…Comparegueren a la Sala…El Comissionat féu llegir la Reial Cèdula de 30 de juliol que destituïa el balte i regidors actuals els quals digueren que acataven l'orde i firmaren l'acta; a continuació el batle interí D. Bartomeu Binimelis entregà la vara a D. Miquel Carrió que era batle l'any 1808. Seguidament foren cridats els qui formaren l'Ajuntament l'any 1808: Joan Prohens, Antoni Gayà, Sebastià Burdils i Jaume Barceló, regidors; Pere Roig i Miquel Bordoy, diputats; Pere Onofre Bennàsser, síndic personer…Prengueren possessió dels càrrecs, firmaren l'acta, rubricada per l'antic secretari Antoni Obrador Salas.- Setembre.- *Els regidors, diputats i síndic presidits per D. Antoni Planas (Tinent de Batle en lloc de D. Miquel Carrió) concediren l'abast de carn al poble a Josep Miró amb els mateixos pactes de l'any 1807.-L'Ajuntament presidit per D. Antoni Planas, tinent de batle, acorda amb el rector activar l'assumpte de l'Hospici…*

Setembre.- ***Mn.Miquel Massutí*** *(109) ha celebrat fins a l'actualitat missa a l'oratori de Son Nadal.*

1815

Gener.- *Juraren els Regidors nous.- El Síndic urgeix la construcció d'una casa per servir d'Hospici hospital.* Fou batle Dn. Miquel Obrador. Aquest Ajuntament, del que era Regidor **Pere Antoni Massutí Adrover** (106), ocupà la Sala dos anys, des de 1815 a 1817.

Maig.- A la casa del carrer del Juavert, nº 11, va néixer la primera filla del matrimoni de Miquel Massutí Xamena i Caterina Nicolau Vaquer, casats el 1er de juny de 1813.

FRANCISCA ANNA MASSUTÍ NICOLAU (153)

Llibre 33 baptismes (1815-1823), fol 21 d., nº 55.- Dia 29 de maig de 1815 (va néixer dia 28). Filla de Miquel Massutí Xamena (142) i Catarina Nicolau Vaquer. Avis paterns: Pere Antoni Massuí Adrover (106) i Fancisca Xamena. Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Avi patern i avia materna.

Octubre.- En el carrer de la Figuera (o Higuera), nasqué un fill del matrimoni Massutí-Lladó.

GABRIEL MARIA MASSUTÍ LLEDÓ (133)

Llibre 33 baptismes, fol 33 d. nº 246.- Dia 7 d'octubre de 1815. Fill de Llorenç Masotí Fiol (104) i Apolònia Lledó Suñer. Avis paterns: Pere Joan Masotí Noguera (48) i Joana Mª Fiol. Avis materns: Gabriel Lladó i Antonia Suñer. Padrins: Sebastià Castelló i Antonia Canet.

1816

Abril, 18.- *Horabaixa a la Rectoria, morí el Rector D. Pere Josep Llull, de 73 anys.- Fonc nomenat Ecònom el Dr. D. Sebastià Mestre, Vicari.*

Juliol.- *El Sr. Batle féu una lleva de 30 homos, que molt necessàri era, que no podien tenir res fiat no solament per los camps, sino per dins les cases, perquè hi entraven.*

Setembre.- *El Bisbe Nadal dóna permís per fer feina els diumenges i festes a l'obra de l'Oratori de Son Negre.*

1817

Gener, 19.- *Juraren el càrrec tres nous regidors: Sebastià Bordils,* ***Pere Antoni Massutí*** *(106) i Antoni Ramon; el quart elegit Joan Oliver morí dia 14 d'aquest mes i va esser substituït per Joan Rosselló dia 31 de gener*

Març.- *Pujaren a Sant Salvador en processó de rogativa per aigua…*Abril.- *Féu una aigua de bona saó de la qual s'alegraren molt els sembrats…*Juny.- *Prengué possessori…de la Rectoria, el Rd. D. Pere Gamundí, fins ara Rector de Sóller…-*

Donaren possessori de Sant Salvador al Rector nou, en persona de D. Sebastià Mestre, vicari; i els Regidors protestaren.-Octubre.- *Avui dematí, a la Rectoría, ha mort el Rector D. Pere Gamundí, tenia 43 anys i només feia quatre mesos que era Rector de Felanitx.- Fou nomenat Ecònom el Rd. D. Andreu Gamundí, Vicari de Sant Nicolau.*- Novembre, 6.- *Beneïren l'Oratori de Son Negre.*

Agost.- N'Anna Maria Massutí Xamena, va casar-se amb en Miquel Obrador Serra. Va beneir les noces, l'onclo de la nuvia Mn. Miquel Josep Massutí Adrover, que a més era el seu padrí de fonts.

ANNA MARIA MASSUTÍ XAMENA (141)

Llibre 15 matrimonis (1814-1830), fol 38 d. nº 33.- *Día 26 de agosto de 1817, Michael Masutí, Pbro. (109)…desposé y velé a Michael Obrador, soltero, hijo de Raymundo y Masiana Serra, con Ana María Masutí, soltera, hija de Pedro Antonio (106) y Francisca Xamena…*

Novembre.- Acord de l'Ajuntament, format per Dn. Miquel Obrador, batle; Dn. **Pere Antoni Massutí** (106), Dn Joan Rosselló i Dn. Antoni Ramon, regidors; Dn Bartomeu Julià i Dn, Miquel Bordoy, diputats; Dn. Antoni Obrador Salas, síndic personer. Aquest Ajuntament havia pres possessori el gener de l'any 1815.

Escriptura O-379 fol 193: 23 novembre 1817.- En nombre de Dios Todo Poderoso. Sépase como nosotros Dn. Miguel Obrador, Bayle real, **Dn. Pedro Antonio Masutí** (106); Dn Juan Rosselló, y Dn Antonio Ramon, Regidores; Dn. Bartolomé Juliá y Dn. Miguel Bordoy, Diputados, y Dn. Antonio Obrador Salas, Síndico Personero, que juntamente con Dn. Sebastián Burdils, formamos y representamos el Ayuntamiento de la presente Villa de Felaniche: De nuestro buen grado y cierta ciencia…otorgamos que damos y conferimos poder al infrascrito Dn. Sebastián Burdils, Regidor Decano…para que se constituya, en nombre del Ayuntamiento, en la Capital de Palma y casa de Dn. Agustín Castel-Ruiz Administrador General de Rentas Reales…y con él trate, conferencie y ajuste… el acopio de sal que se necesita para el consumo de esta Villa y su distrito, juntamente con los pueblos que acaso se agregaren a ella, todo ello con arreglo a Reales Ordenes, al mejor servicio de Su Majestad y al bien público de esta propia Villa… Ante mí, Antonio Obrador, Notario.

1818

Maig.- *Professà en el Convent Fr. Gelassi Company, natural de S. Joan.- Va esser nomenat Rector de Felanitx D. Joaquim Verd, fins ara Rector de Porreres.* Va fer la seva entrada el mes d'agost.

Febrer.- A Can Massutí del carrer del Juavert, va néixer una nina. Segurament que el seu naixement fou dificultós i la seva vida passa per greu perill, ja que va esser batejada tot d'una que va acabar el part. A l'església ho feren després "sub conditione".

CATALINA MASSUTÍ NICOLAU (154)

Llibre 33 baptismes, fol 117, nº 40.- Batiada "sub conditione", dia 2 de febrer de 1818. Filla de Miquel Massutí Xamena (142) i Caterina Nicolau Vaquer. Avis paterns: Pere A. Massutí Adrover (106) i Francisca Xamena. Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Antoni Vaquer i Tomasa Monserrat. (Tomasa Monserrat Bordoy, era la segona esposa de l'avi patern, Pere Antoni Massutí Adrover).

Novembre, desembre.- Hi va haver Missió a Felanitx, S'Horta i Cas Concos. Predicaren PP. de la casa de la Missió de Palma. En una junta, els principals del poble de Cas Concos, *resolgueren fer una casa pel capellà i pels Missioners, quan hi haurà Missió.*

Desembre, 12.- Poco antes de las diez de la mañana rindió su espíritu al Creador el Ilmo. Sr. D. **Bernardo Nadal, obispo de Mallorca**.

El bisbe Nadal, havia nascut a Sóller l'any 1745, era fill d'uns humils moliners. Fou becari del Col·legi de la Sapiència. Va doctorar-se en arts, dret i teologia, a l'Estudi General Lul·lià, del que va ser professor de Filosofia. Ordenat prevere l'any 1769, després d'ocupar alguns càrrecs pastorals a l'illa, passà a Madrid a l'oficina d'interpretació d'idiomes estrangers. Parlava francès, anglès, alemany, italià, portuguès i grec modern; coneixia el grec, el llatí i l'hebreu clàssic.- El Rei el va nomenar canonge de la seu de Mallorca, del que més avant fou degà, encara que seguí residint a Madrid.- L'any 1794, quedà vacant la diòcesi illenca, pel trasllat del bisbe Rubio a Jaén. Nadal fou nomenat Bisbe de Mallorca. Féu l'entrada l'any 1795, dia 1 de febrer. Durant el seu pontificat va separar-se la diòcesi de Menorca (juliol de 1795) de la de Mallorca. De 1795 a 1802 visità totes les parròquies i esglésies de la diòcesi. Vetllà pel bon orde i dignitat de les funcions religioses. Va tenir cura de la formació i espiritualitat del seu clergat. Publicà un catecisme i obligà als rectors a explicar la doctrina cristiana. Encomanà la redacció del catecisme al rector de Felanitx, Mn. Antoni Roig, que més avant seria canonge magistral de la Seu. *Una vegada enllestida la feina, el catecisme va ser publicat en mallorquí el 1801.* En varen fer-se moltes edicions al llarg del segle XIX i a la primera meitat del segle XX.- Tengué part activa a les Corts de Cadis. *El nostre bisbe representà a les Corts un paper molt important; en algunes ocasions actuà com a president…i pronuncià el discurs preliminar presentant el projecte de la nova llei fonamental del regne.* Va viure les controvèrsies religioses i polítiques, a la premsa i a la trona, entre els lliberals i els absolutistes, la supressió de la Inquisició i el seu restabliment, en definitiva tots els aldarulls d'una època borrascosa.

1819

Juliol.- A la casa dels esposos Massutí-Lladó, al carrer de la Figuera, va néixer una altra nina.

ANTONIA MASSUTÍ LLADÓ (134)

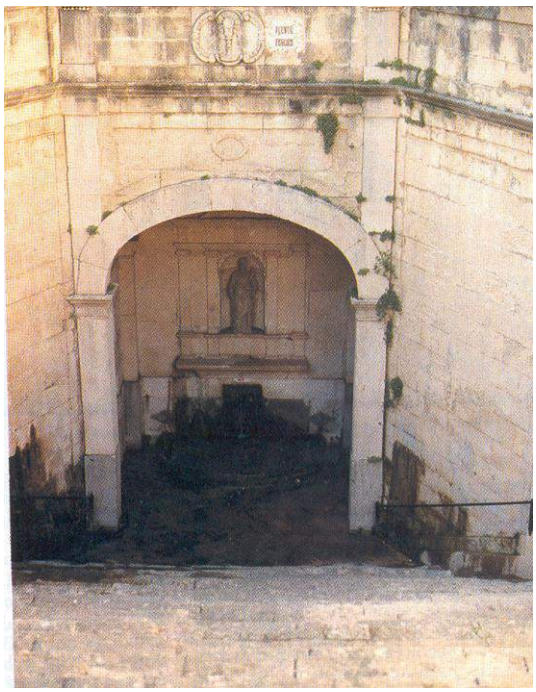
Llibre 33 baptismes, fol 159 d., nº 126.- Dia 16 de juliol de 1819. Filla de Llorenç Masutí Fiol (104) i Apolònia Lladó Suñer. Avis paterns: Pere Joan Masutí Noguera (48) i Joana Mª Fiol. Avis materns: Gabriel Lladó i Antonia Suñer.Padrins: Andreu Vicens i Francisca Suñer.

Agost.- *L'Ajuntament decidí obrir pas en el carrer de Calafiguera.*

1820

Gener.- Va fer una gran nevada.- Febrer.- *L'Ajuntament elegeix dos Regidors perquè facen dur a Felanitx les 425 quarteres de sal que per aquest any pertanyen a la vila.* Març.- *Elegiren l'Ajuntament nou Constitucional i fonc el batle Dn. Pere Ignasi Obrador de Son Burguera.* Abril.- *Es publicà a la plaça de la Font la Constitució.*

Com passa tot, passà també l'època absolutista i tornaren els temps dels constitucionalistes. El dia 7 de març s'havia firmat el Decret que restablia la Constitució de Cadis. Una altra vegada, les principals places i els carrers més importants de ciutats i de viles, varen ser anomenats *de la Constitución*. Va promulgar-se ample amnistia pels presos polítics, va abolir-se la Inquisició, i el rei va dir aquelles paraules històriques: *marchemos todos juntos, yo el primero, por la senda de la Constitución*

El dia 15 d'abril, just al davant de la **Font de Santa Margalida**, damunt el replà, fou solemnement publicada la Constitució que, després, va esser jurada a dins de l'església. A la plaça de la font hi posaren una làpida commemorativa.

Abril.- *Vingué el Bisbe González Vallejo per confirmar.*- Maig.- *Han fet canonge de la Seu D. Juan Binimelis, felanitxer.*

Maig.- Filla de Can Massutí del carrer Abeurador, va casar-se na Caterina Massutí Ramon, amb en Joan Jusama Valens.

CATHARINA MARIA MASSUTÍ RAMON (148)

Llibre 15 de matrimonis (1814-1830), fol 56 d.- *Día 16 de mayo de 1820…Bartolomé Juliá, Pbro., en la Parroquial, desposé y velé a Juan Jusama, soltero, hijo de Juan y Antonia Valens, con Catalina Masutí, soltera, hija de Antonio (115) y Apolonia Ramon…*

Juny.- *Se prohibeix enterrar dins el poble i tornaran enterrar en el cementeri de l'any 14.- El metge Ximarrí ha anat a Artà per auxiliar els malalts d'aquell poble.* Per la zona d'Artà, hi havia pesta.- Setembre.- *Posaren cordó a la vila per la pesta.*

Novembre, 16.- *Inauguraren amb tota solemnitat el nou Hospici provisional pels pobres,en la casa de Dª Antònia Ramon del carrer dels Horts.*

Juliol.- A Can Massutí del carrer des Juavert, nasqué en Pere Antoni Massutí Nicolau, que sortirà en aquest escrit repetides vegades. És el nostre besavi.

PERE ANTONI MASSUTÍ NICOLAU (155)

Llibre 33 baptismes, fol 194, nº 166.- Batiat dia 13 de juliol de 1820. Fill de Miquel Massutí Xamena (142) i Catalina Nicolau Vaquer. PER PRIMERA VEGADA HE TROBAT ESCRIT EL NOSTRE COGNOM EN LA FORMA ACTUAL: MASSUTÍ. Avis paterns: Pere Antoni Massutí Adrover (106) i Francisca Xamena.- Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Rd. Miquel Massutí, Pvre. (109) i Joana Anna Nicolau.

L'alegria dels partidaris de la Constitució, i les seves músiques que la feien palesa, varen acabar i emmudiren, en poc temps, quan els contraris varen imaginar i dur a terme, una burla grossera. Els absolutistes, que duien clavada a l'ànima l'espina del triomf dels seus rivals, aprofitaren la fosca de la nit per embrutar la làpida de la plaça de la font, que aquells tant estimaven.

El llibre d'actes de la Corporació conta la història. Diu que reunits els regidors, *bajo la presidencia del alcalde 2º Dn. Baltasar Nicolau,* tots consternats, varen tenir noticia que *en la noche anterior se había ensuciado la lápida de la Constitución.* Volien un càstig pels culpables i ordenaren a la *Milícia Nacional* que fes rondes nocturnes per evitar repeticions i, si calia, atrapar els responsables. Inclús els mateixos regidors en feren de vigilàncies durant la nit. Res no aconseguiren ni els uns ni els altres.

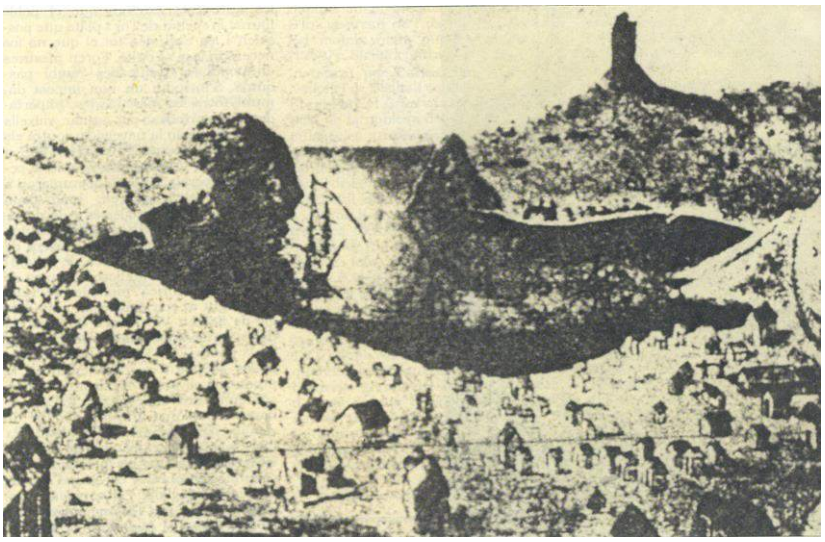
Els francesos mai no ocuparen les illes, però, com hem anat veient, les illes varen sofrir les conseqüències de la guerra; els nombrosos refugiats venguts de la península, les necessitats de queviures, que anaven en augment; les angoixes de la inseguretat, eren ben peleses i originaven greu malestar. I a tot això s'hi afegia el problema dels presoners francesos, que va perllongar-se durant tot el conflicte i a partir de la batalla de Bailén.

ELS FRANCESOS DE CABRERA

Els francesos derrotats i empresonats a Bailén, foren un constant maldecap per a les autoritats de Mallorca. La Junta Central els envià a les Illes, des de Cadis. Molts n'hi havia de malalts. A Menorca i al Llatzeret de Maó, en deixaren bastants, els altres arribaren al port de Ciutat. Ens trobàvem a les darreries d'abril de 1809.

La fragata "Comelia" duia 4.745 presoners. Dies després, en distints vaixells, n'arribaren 4.000 més. La Junta de Mallorca estava quasi constantment reunida per donar solució al problema que la Central li presentava: Què fer amb els francesos? Acordaren que els oficials quedarien a les casernes de Sant Martí i els soldats serien enviats a Cabrera. El dia 5 de maig, aquells primers desgraciats foren transportats a la petita illa, mentre els Generals i oficials restaven a Ciutat, amb la corresponent guàrdia per evitar fuites.

Cal dir que els temps eren dolents, que de la Península havien vengut a Mallorca molts refugiats, que fugien de l'invasor; les possibilitats de mantenir a tanta gent presentava nombroses mancances. La nostra Junta quasi no rebia ajut de la Central, i la vida era molt dificultosa. A tanta desgràcia s'hi afegia la constant arribada de captius francesos.

Campament dels presoners francesos a l'illa de Cabrera

Dia 3 de juny en desembarcaven 500 més a Cabrera, als que s'hi ajuntaven altres 380, amb els respectius oficials, tres dies després. I la concentració no s'aturava: dia 26 següent, anaven a fer estada als camps de presoners, 142 soldats napoleònics, 90 oficials i 4 dones, també captives de guerra. Tota aquesta aglomeració de vençuts estava sota vigilància de la guarnició del castell i de la fragata de guerra "Lucía", de bandera espanyola.

Dia 18 de juliol va pasar a viure a Cabrera, per tenir cura dels serveis religiosos a tants presoners, Mn. Damia Estelrich, prevere "pacient i abnegat benefector dels presoners francesos, potser dels pocs que se preocupaven d'ells i l'únic que va compartir el seu destí erigit en caritatiu company ".

L'actitud del sacerdot, tengué ressò a Mallorca: la Llotja fou destinada a magatzem de gra i llegums per alimentar als habitadors de Cabrera. Mentre, els dos generals i els oficials que restaven a Ciutat, eren traslladats al castell de Bellver.

Dia l0 de desembre de 1809, un membre de la Comptadoria de l'Exèrcit espanyol, a Cabrera estant, va passar revista dels presoners, constatant ja les baixes que la duresa del lloc feia inevitables.

Per si no bastassin tantes desgràcies, el dia de Nadal i, des d'Alacant, la corbeta de guerra "Sebastiana", va desembarcar a l'illa altres 20.000 francesos.

La guerra seguia, els francesos anaven ocupant Andalusia. Així mateix deixaven presoners, malgrat les victories, que indefectiblement eren enviats a Cabrera. Ara n'arribaven des de Màlaga. La Junta nostra va manifestar que ja no n'hi cabien més, i els remeté cap a Cadis. Ademés va fer saber a la Junta central que no podia de cap manera alimentar als 4.000 captius, que Sa Majestat (la Junta Central, que actuava en nom del Rei) no enviava per a ells cap casta de manutenció, i Mallorca no tenia ja possibles. Era obligat que tota aquella colònia francesa fos embarcada cap al continent. Coincidint amb les protestes de les nostres autoritats, vengué des de Tarragona un nou contingent de soldats de Napoleó que ni tan sols desembarcà, fou retornat al lloc d' origen.

Si a Cabrera els francesos vivien una greu tragèdia, a Ciutat la tensió era molta: Des de la caserna de Sant Martí i per evitar aldarulls, malgrat les bones intencions de la Junta, varen esser embarcats cap a l'arxipèlag altres 157 persones.

Així i tot, el desordre no va poder evitar-se: El dia 12 de març de 1810, el poble es va aixecar en contra dels presoners. Des del lloc on se trobaven els

captius, havien apedregat a dues monges. És cert que els reclossos no en tenien cap culpa, però la turba els volia matar. La tropa, apressadament, va acordonar l' edifici. Els amotinats no en feren cas, ni tan solS la promesa d'embarcar els francesos cap a Cabrera els aturava. Tiraven pedres als extrangers, pero ferien als soldats. El Capità General va enviar una nova tropa per protegir-los. L 'avalot no acabava, els soldats varen disparar i mataren a un al.lot, i encara esgalabraren a dos deIs cridaires. També, per bala perduda, va morir un deIs guàrdies de l'ordre. El Capità General va ordenar que tots els presoners fossin evacuats d' amagat i per damunt la murada, cap a Santa Caterina, per embarcar-los camí de Cabrera. Mentre, el Bisbe i el Canonge Mn. Miquel Serra i altres capellans i religiosos, procuraven assossegar els ciutadans i posar calma en tanta confussió.

L'esvalot seguía. Aleshores la Comunitat de dominics, resant el rosari, va comparèixer; i també la dels franciscans, portant una imatge del seu fundador; i la de trinitaris, cantant el sant trisagi. Per un moments s'asserenaren els revoltosos, aprofitant-ho les tropes per conduir a la Porta del Moll la resta dels presoners. Veurer-Ios i repetir-se el rebombori fou tot u. Tornaren les apedregades, malgrat el Bisbe acompanyés als francesos, dos d'ells varen esser morts, molts n'hi va haver de ferits, tots foren insultats. A la fi, els vaixells salparen cap a Cabrera, embarcant també amb ells a un pobre boig i dues dones.

Després es va dir que el cas de les pedrades a les monges havia estat mentida, inventada per uns malfactors per robar als francesos empresonats.

Ja tot anava tan malament, que la Junta va considerar que Mallorca no podía, per les seves propies mancances, fer-se càrrec deIs captius de Cabrera, i va trasl.ladar la responsabilitat únicament a la Junta Central. Mallorca se va rentar les mans com Pilat! EIs francesos quedaren amb la seva dissort. Així mateix la justicia perseguí als causants d'aquell aldarull i els va desterrar a Eivissa.

La situació deIs presoners a Cabrera, angoixava les autoritats, que feien el que era possible per enviar-los a la Península. El Sr. Miquel de Victorica, Vocal de la Junta, va anar al campament deIs captius ordenant que, també amb els que eren a Menorca, fossin duts a la dramàtica concentració. Així, tots junts, es disposaria el que fos oportú per treurer-Ios de la fatídica illa. Res no se va aconseguir, més tost la situació empitjorà, i l'Armada anglesa va destinar una corbeta per vigilar els tràgics campaments.

Les gestions de la Junta així mateix, mesos després, tengueren un resultat positiu i, en certa manera, classista: Des deIs generals fins als sergents, foren embarcats cap a Londres. EIs pobres soldats sense graduació, quedaren a Cabrera, on inclós tengueren dificultats per obtenir materials per fer barraques on viure ells i altres presoners que, en anys successius, anaren a augmentar la colònia.

Malgrat les dificultats i el fet d'haver lliurat responsabilitats a la Junta Central, la de Mallorca no va deixar de preocupar-se, amb les seves migrades possibilitats, deIs captius de Cabrera, requisant molts vaixells que arribaven, carregats de blat, a les nostres illes, per poder alleugerir -si més no- els sofriments d'aquells, pels que també organitzava recollides d'almoines al temps -vet aquí el contrapunt- que reforçava la vigilància deIs concentrats -recordem que a cura del vaixell "Santa Lucía"- amb serveis de guardacostes.

A la fi, l'any 1814, les campanes de totes les esglésies proclamaren la derrota de Bonaparte i el retorn de Ferran VII. La bona nova suposava també l'allíberament deIs captius de Cabrera. Día 16 de maig, ancoraren al port de Palma, procedents de Tolón, uns vaixells francesos, que recollíren després els supervivents del drama de Cabrera: Solament 3.000 havien sobreviscut.

Per acabar transcríuré de l'obra de Joan Llabrés que m'ha servit de guía, un escrit que guardava el cronista Bover, fet per Dumont d'Urville, títulat "Salida de los prisioneros de Cabrera":

Alliberació dels presoners de Cabrera (1814) segons un gravat de 1867

"No podemos menos de continuar algunos pormenores relativos a aquel trágico acontecimiento, sacados de la narración que hizo de él Mr. Duperrey. En 1814, habiendo cesado las hostilidades que trabajaban la Europa, este oficial secundaba al capitán encargado de arreglar con la España algunas formalidades concernientes a la vuelta a Francia de nuestros infelices compatriotas. - Anclamos, dice este oficial, en un pequeño puerto al N de la isla, en el cual había una fragata española muy maltratada que guardaba los prisioneros, a manera de un simulacro de fortaleza, en donde apenas había cuarenta soldados. A vista de su pabellón que les anunciaba el suspirado día de su libertad; los prisioneros a manera de cadáveres ambulantes, se arrastraban gateando por entre las rocas, y no pudiendo apenas salir de ellas, prorrumpieron en gritos de alegría. Algunos de ellos, sorprendidos por una especie de energía a la imagen de su libertad, llegaron a nado hasta el pie de nuestro buque, donde fueron acogidos con una compasión que sólo es comparable a la viva indignación de que nos sentimos poseídos simultáneamente contra los autores de tan deplorable catástrofe. El duro trato que han sufrido los prisioneros de Cabrera será para siempre un borrón indeleble para la nación española, que en esta circunstancia ha desmentido abiertamente la

reputación de generosidad que se adquiriera entre las naciones civilizadas. De diez y nueve mil franceses arrojados a esta áridas playa, a consecuencia de la desastrosa capitulación de Bailén, diez y seis mil habían sucumbido ya a los tormentos y privaciones de todo género. Los horrores del hambre y de la sed arrastraron más de una vez a estas víctimas del fanatismo a cometer los escesos de los caribes de la Oceanía. La narración de las penalidades a que estuvieron sujetos durante tan prolongado cautiverio, causaba un sudor frío en la frente de nuestros marinos, y nosotros nos empujábamos todos alrededor de los prisioneros para escuchar sus desgracias, sumidos en un tétrico y profundo silencio. En la época en que desembarcamos, doscientos de aquellos desgraciados acometidos de alienación mental, andaban errantes por las rocas inaccesibles, sin otro abrigo que algunas cavernas, donde sus compañeros de infortunio, cuyo ánimo lograra hacerse superior a la desgracia, les llevaban la corta ración que los españoles les suministraban sin la menor regularidad Este sistema de negligencia y el estado de desnudez en que se abandonaba a nuestros infortunados compatriotas, manifiesta con bastante claridad el calculado proyecto de exterminarlos lentamente. Cuando les noticiamos que por orden del Rey de Francia veníamos a tomar los necesarios informes, a fin de despachar algunos buques para restituirlos a su patria, apoderose de ellos un júbilo inexplicable, y al momento se difundieron por la isla incendiando las pajizas cabañas que hasta entonces les sirvieron de asilo, como si tuvieran que partir en aquel mismo instante. La inesperada noticia de su próxima libertad les había acometido en algún modo de una súbita alienación. Sobrevino la noche, y nos vimos detenidos, a pesar nuestro, en el puerto de Cabrera por los vientos contrarios que dominaban, pero no pudiendo permanecer pasivos espectadores de un regocijo tan extraordinario y tan interesante por el lugar de la escena y el estado de sus actores, lo celebramos con una iluminación por medio de faroles colgados de lo alto de las vergas, y con salvas de artillería que contestaron a sus aclamaciones de reconocimento. La tripulación de la fragata española, hasta entonces simple espectadora, no pudiendo resistir a aquellas demostraciones, imitó nuesto ejemplo...Por fin, a 16 de mayo de 1814, los prisioneros de Cabrera fueron conducidos a Marsella. " (Cfr. "Noticias y Relaciones Históricas de Mallorca, Sg. XIX", Tomo I, p. 443).

Amb el que hem dit, queda palesa la greu i gran tragedia que a la bella Cabrera es va viure. Unes fonts miserrimes, quasi seques a l'estiu, servien aigua als francesos. Només cada quatre dies rebien aliments. La tristor dominava. La follia i la mort ja no eren noticia. Entre tanta nota negativa, certament n'hi havia de positives: La tasca del capellà, que inclós va aconseguir treure de l'illa qualcun captiu, era exponent d'autèntica caritat. L'empenta deIs presoners més decidits, que estudiaren la fauna i flora del lloc, o deIs que es dedicaren a fer petites estatuetes de talla, que venien per comprar el que era més necessari, o deIs que, per animar-se i animar als companys, organitzaven representacions teatrals o editaven un periodic plé de fantàstiques noticies... N'hi havia que s'ocupaven en una minsa feina agrícola...Era clar que omplir el temps evitava pensar en el que ja

no tenien: la llibertat. L'episòdi del francesos fou un afegitó més, sens dubte el més destacat, de la història sempre dramatica d'un arxipelag encisador.

A Can Barceló, del carrer dels Prohisos, varen tenir un casament: Pere Oliver Barceló va contraure matrimoni amb Na Joana Anna Nicolau Vaquer.

PERE OLIVER BARCELÓ

Llibre 39, matrimonis, nº 19.- Pere Oliver Barceló, fill de Pedro i Catalina Barceló, es va casar dia 18 d'abril de 1820, amb Joana Anna Nicolau Vaquer, soltera, filla d'Antoni Nicolau i Catarina Vaquer. Testimonis: D. Sebastià Mestre i D. Guillem Soler.- Aquests avantpassats nostres tengueren cinc fills: Caterina, Andreu, Pere, Antoni i Caterina. Pere Oliver Nicolau, continuaria el nostre arbre Oliver, cassant-se amb Maciana Obrador Massutí, emparentant per primera vegada els Massutí i els Olivers.

1821

Gener.- *L'Ajuntament demana al Govern que no treguin els frares del Convent.- Vingueren tres comissionats per prendre inventari del Convent dels religiosos agustins i…los intimaren que sortissin del Convent i estaven per les cases on els volien.*

Abril.- *L'Ajuntament uní l'Hospici amb l'Hospital i tots dos es traslladaren al Convent de S. Agustí que està buit; entre pobres i malalts eren 160, i els encarregaren a Fra Guillem Rosselló agustí exclaustrat del mateix Convent.*

El mes de juny, dia 6, va morir Pere Antoni Massutí Adrover, a la casa del carrer del Juavert.

PERE ANTONI JOSEP MASSUTÍ ADROVER (106)

Al llibre 18 de defuncions (1815-1825), fol 120 d..- Pedro Antonio Masutí, 6 junio 1821. Hijo del Honor Miguel (66) y de Ana María Adrover…ya difuntos, viudo de Francisca Xemena, hija de Martín y de Ana Veny y marido de Thomasa Monserrat, hija de Bartolomé y de Bernardina Bordoy…sacramentado y auxiliado e intestado. Falleció día 6 de junio de 1821, en la calle del Julavert. Y su mujer y D. Miguel Masutí, Pbro. (109) y titular de la Parroquial de Felanitx le destinaron todos los gastos precisos de su entierro de primera clase se le cantó un oficio y absolta, un miserere a las almas del purgatorio y una salve a la Virgen del Rosario, y siete Padres Nuestros al Patriarca Sn. Josef, y una salve al misterio de la Concepción de María Santísima, fue exequiado, y enterrado al Cementerio Constitucional de la Parroquia de Felanitx, de que doy fe y lo firmo.- Miguel Obrador, Pbro. y Vicario.

Agost.- *Fonc nomenat mestre de primeres lletres D. Estanislao Piñano.- Es posà el cordó sanitari a la vorera de mar per por de la pesta de Barcelona.-* Setembre.- *Acordonaren la vila i començaren a fer quarentena a la Mola els qui venien de Ciutat.- Morí a la Mola D. Virgini Papadópulos que feia quarentena allà amb el seu germà i un criat, l'enterraren allà mateix.*

Desembre.- *A la posada de Firella, al carrer d'en Calderó feien un ball i tiraren una pistolada a un homo i…el dugueren al Campo Santo.*

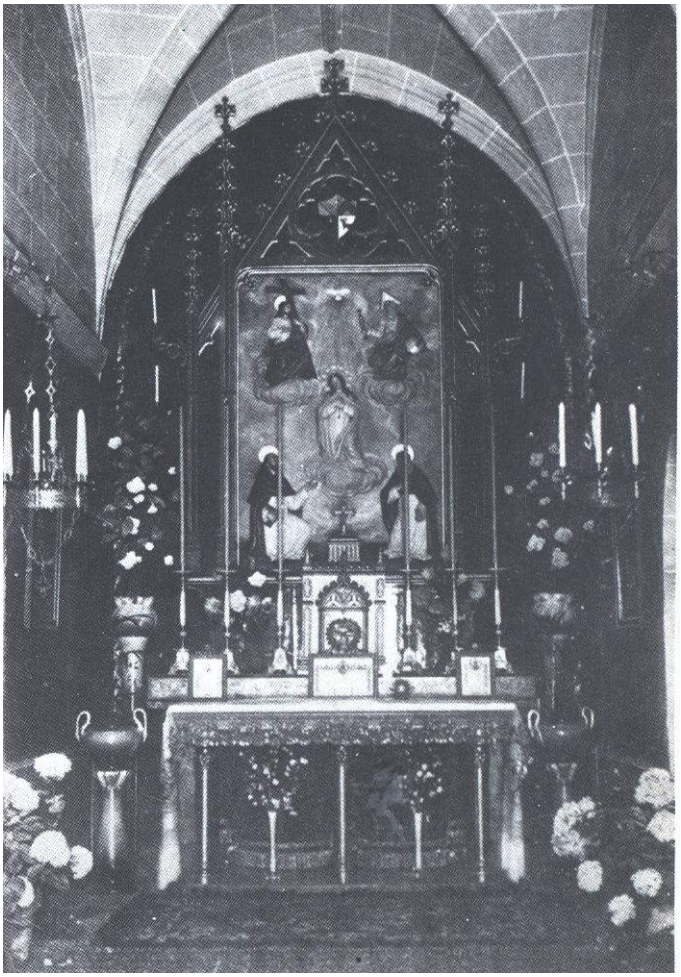
Al carrer de la Posada de la Fuente, on vivien els esposos Anna Maria Massutí Xamena i Miquel Obrador, hi va néixer una filla del matrimoni.

MACIANA OBRADOR MASSUTÍ (145)

Filla de Miquel Obrador i Anna Maria Massutí Xamena (141), hem situat aquest any com el del seu naixement. Quan es casi amb Pere Oliver Nicolau, emparentarem per primera vegada els Massutí i els Oliver.

1822

Gener.- *Alguns frares agustins encara vivien a un corredor del Convent i l'Ajuntament els ha fet sortir.*

Convent de ses monges Trinitaries

Abril.- *L'Ajuntament diu que queda suprimit el convent de Trinitàries que es fundà l'any 1809 i prohibeix a l'única religiosa que queda, vestir públicament l'hàbit.*

Maig.- *La font dóna poca aigua, la treven a braços, perquè arribi als abeuradors.*- Octubre.- *Picaren la font i sortí molta aigua.*

Les coses de la política no anaven gaire fines, basta per comprovar-ho l'actitud dels regidors que volien introduir en el poble el text de la Constitució, emprant insòlites maneres.

Juliol.- *Dos regidors aniran per torn a la Parròquia per veure si el Rector explica bé la Constitució.* Obligaven al Sr. Rector que, els dies festius, expliqués el text fonamental al poble, des de la trona. No devien fiar-se gaire del zel polític del

Pastor quan varen prendre aquest acord *a fin de observar si se hace del modo debido.*

L'Ajuntament ha expulsat del poble Fra Miquel Vaquer, llec agustí exclaustrat perquè ha dit que prest s'abolirà la Constitució.- L'Ajuntament determina obrir una informació judicial contra Dª Catalina Obrador (a) Velar, i altres que parlen malament de la Constitució.- Agost.- *Posaren pasquins contra la Constitució en els portals de moltes cases del carrer del Castellet i Abeurador.*

Per contrarestar a l'oposició, *la música de la Milícia Nacional Voluntària donava retretes els dies de festa* i la gent addicte als governants victorejava la Constitució i cantava himnes patriòtics, sobre tot ho feia quan passava per davant de la làpida que donava nom a la plaça de *la Constitución*, abans la plaça de la font.

Ara bé, els del partit contrari no deixaven passar ocasió per fer la guitza als que estaven en el poder. I, com hem vist, aferraven a les parets rètols subversius, s'inventaven acudits i tiraven indirectes als regidors. De tot això en duia la doma Dona Catalina Obrador (a) Velar, *la que no contenta con eso, denigra a este Cuerpo, diciendo que no observa nuestra sabia Constitución.* Tots a la una, els del *Cuerpo* l'expedientaren.

Dia 30 de setembre a la casa de Llorenç Massutí i Apolònia Lladó, al carrer Higuera, hi va néixer la darrera de les seves filles.

APOLÒNIA MASSUTÍ LLADÓ (135)

Llibre 33, baptismes, fol 276, nº 240.- Dia 30 de setembre de 1822. Filla de Llorenç Masutí Fiol (104) i Apolònia Lladó Suñer. Avis paterns: Pere Joan Masutí Noguera (48) i Joana Maria Fiol. Avis materns: Gabriel Lladó i Antonia Suñer. Padrins: Joan Lladó i Joana Maria Vicens.

Octubre.- *Beneïren el cementeri i la capella.*

Dia 3 de novembre, Na Miquela Massutí Binimelis, que era viuda i vivia al carrer del Castellet, va comparéixer davant del Notari Miquel Juan de Padrinas i va atorgar testament.

MIQUELA MARIA MASSUTÍ BINIMELIS (88)

Al fol 85/1822. P.1321, otorgat dia 3 de novembre de 1822:…Jo Miquela Masutí de edat de uns setanta y quatre anys…viuda de Sebastià Vaquer y filla de Jaume (41) y Bàrbara Binimelis…he deliberat ordenar la meva obra pía y mon últim testament…(segueixen disposicions obra pía. Elegeix sepultura a la Parroquial)… Y nombro marmesors y de esta obra pía executors, a Miquel (90) i Sebastià Vaquer (91), mos fills, y a Antoni Artigues y Juan Obrador, mos genres… (Diu que

pot deixar notes testamentaries en mans del present Notari o del seu confessor o de qualsevol eclesiàtic, quan mori, i vol que sien respetades)…A Miquela Vaquer ma neta filla de Miquel el meu fill, lleix un rosari de du en les mans, amb los caps d'or.= A Miquela Obrador, ma neta, filla de Bàrbara Vaquer (93), ma filla, lleix un rosari d'or de du en el coll… En tots los remanents bens…instituiesch hereus universals propietaris a Miquel Vaquer, a Sebastià Vaquer, a Juana Maria Vaquer (92), a Bàrbara Vaquer y a Miquela Vaquer (94), mos fills… A saber: Que el dit Miquel, mon fill, ha de tenir les cases, la bota y mitja corterada de terra situada en el districte de So'n Cifre…(diu que li va prometre quan -en Miquel- se va casar). Que el mateix Miquel ha de tenir la mitat de tot lo que posseiesc en el districte de Tresmayas, y es la mitat de la part d'en Regalat…el meu cortó de terra…en el districte de les Coves y un cortó de camp…en el districte de Son Ferrandell…el que confronta amb terra de Jaume Vaquer Mitjanit…Que el dit Sebastià…ha de tenir la bota congrenyada que tenc dins la vila, el censal o renda que deu prestarme el Rey o la Nació, y una corterada de vinya…en el districte de Son Ferrandell..que confronta amb lo que més abaix designaré a la dita Bàrbara…El mateix Sebastià…ha de tenir ½ corterada de vinya que era de Na Capona…en el districte de Son Oliver, ½ corterada de terra…en el districte de la Torre, ½ corterada de terra en el Camp Roig; un cortó de terra…de Son Colom; una pesa de terra, 3 cortons..en Son Ravell..és la que vaig comprar d'en Peret Pi; el cortó de terra que he comprat d'en Planes…en Son Ravell; y 5 cortons de vinya…de Son Oliver...Que la dita Juana María, ma filla,…la mitat de tot lo que posseiesc en el Pla de Aumellia, y és la mitat que confronta amb el camí de Establidors, la mitat de tota la vinya…Son Bollaix; un cortó…Son Ferrandell…Que la dita Bàrbara, ma filla, … l'altre mitat de tota la viña…en Son Bollaix..; l'altre mitat de tot lo que posseiesc en el Pla de Aumellia, y és la mitat veynat de la Bassa; un cortó…de Son Ferrandell….Que la dita Miquela, ma filla, 15 sous de censals que per unes cases situades en el carrer d'en Bieló deu prestarme cada any Damiana Rosselló; l'altre ½ de tota la viña de Tresmayes;1 cortó…Son Servera; 1 cortó…Son Ferrandell. Los dits mos 5 hereus se han de partir, per iguals parts,…llansols, vàneves, tovayes y torcabocas que tendré quan moriré, però la roba de mon calsar y vestir…(per) Juana Maria, Bàrbara y Miquela.- Sebastià: el llit nou que tenc dins l'estudi de damunt y la màrfaga y el matalàs y los cuixins del mateix llit. Una taula grossa y una caixa de om, y los restants mobles y paraments de la casa…vuy que sien de…Sebastià, tots los trastos de casa que quan jo moriré se trobaran a les cases de Son Gayà…los fruits tant de camp, com de viña que produiran tots els meus bens y los de Jaume Vaquer quondam mon fill, lo any inmediat a la meva mort, si…Sebastià...haurà conrat estas terras y viñas…Davant mí, Miquel Juan de Padrinas, Notari. (A continuació diu que estant malalta dia 4 de gener de 1828, va dictar memoria testamentaria : fa referència a deixes de roba i diners).

Antic hospital de Campos

Desembre.- *Arribà la noticia que a Campos s'havien alçat contra la Constitució.- Sortiren 40 milicians nacionals per perseguir els campaners que s'havien alçat contra la Constitució.*

El mes de desembre d'aquest any, les germanes Massutí Ramon varen comparéixer davant notari per repartir-se l'herència de la seva mare, que havia mort sense haver fet testament.

MIQUELA MARIA MASSUTÍ RAMON (146)
CATARINA MARIA MASSUTÍ RAMON (148)
APOLÒNIA MARIA MASSUTÍ RAMON (150)

P. 1301, fol 197. (1-XII-1822).- Sia a tots notori, com nosaltres Miquela Masotí, muller de Antoni Suñer, Catalina Masotí, muller de Juan Juzama, y Polonia Masutí, fadrina, germanes… filles de Antoni (115) vivent i de Polonia Ramon, difunta…sabent i atenent que nostra mare morí intestada, a 24 de maig de 1813, y

que per este motiu poseim per indivís una pesa de camp y viña, de tenor de tres cortons… situada en el districte de Son Truyol…; un quart de terra de'n Figaseca; y un cortó de terra…en el districte de Son Quelles…confrontant en camí que conduiex al Predio Son Quelles; desitjam…dividir estos bens…A saber: ..Polonia…una porció de camp de terra de un cortó de la pesa de camp y viña de tenor de tres cortons…de Son Truyols…Catalina…una porció de camp y viña…de poc menos de ½ corterada…de Son Truyols…y el quart de terra…de Son Quelles…confrontant amb Figaseca… Miquela…el cortó de terra situat en el districte de Son Quelles y confrontant amb camí que condueix al Predio Son Quelles… 1 desembre 1822, Davant mí, Miquel Juan de Padrinas.

1823

Dia 24 de gener, Mn. Miquel Josep Massutí i altres persones, atorgaren un poder per plets.

MIQUEL JOSEPH SEBASTIÀ MASSUTÍ ADROVER (109)

P.1302 fol 34.- 24 gener 1823: En el nombre de Dios Todopoderoso, sépase como nosotros, Don Miguel José Masotí, Presbítero, sucesor de Don Pedro Antonio Masotí (106), difunto, mi hermano; Don Bartolomé Oliver, hijo de D. Rafael; Don Juan Prohens, hijo de Dn. Antonio; y Don Gregorio Caldentey, hijo de D. Gregorio…damos poder cumplido a Don Andrés Maymó…a Don Antonio de Furió… y a los Procuradores Don Nadal Estelrich y Don Bartolomé Vich, residentes en la ciudad de Palma…Ante mí, Miguel Juan de Padrinas, Notario.

Febrer.- *L'Ajuntament vol fer una plaça en el fossar de darrera l'església.*

Dia 13 d'abril, atorgà testament Mn. Miquel Josep Massutí Adrover, que vivia a la casa del carrer del Juavert.

MIQUEL JOSEPH SEBASTIÀ MASSUTÍ ADROVER (109)

Fol 213. Llibre O-385.- Per això Jo Dn. Miquel Masutí Prevere, fill de Miquel (66) y de Anne Maria Adrover…natural y vezi de la present Vila de Felanitx, estant per la gràcia de Déu sa de cos y enteniment, memoria íntegra y paraula clara…elegesch en marmesors meus y de la meva obra pía executors a Miquel Masutí (142) mon nebot y a Pere Roig… y primerament y antes de totes les coses encoman la meva anima en mans de Nostro Señor Déu Jesu-Christ que amb la seva preciosísima Sanch la va redimir. Elegesch sepultura en el sementeri rural de la present Vila… (segueixen obres píes)… Leix per amor a Déu a la Terra Santa cinch sous; al Senyor Rector o Vicari de la Parroquial Iglesia de hont seré Parroquià en el dia de la meva mort cinch sous per son dret parroquial; al Ilm. y

Rdsim. Señor Bisba de la present Diòcesis, deu sous per son dret Episcopal y al fondo que se destina per socorrer els presioners Españols, a les seves viudes y familiars y demés persones que patiren la guerra de independencia contra Bonaparte, dotze reals de velló… Pagades y cumplides totes les damunt dites coses…En tots los altres empero bens meus mobles, inmobles…drets, veus, credits y accions…hereu meu universal fas a Miquel Masutí (142) mon nebot, fill de Pere Antoni (106) mon germà… Així lo otorgà y firmà el referit Dn Miquel Masutí, Pvre., testador, en la Vila de Felanitx del Reyne de Mallorca dia, mes y any ja descrits. (13-IV-1823), essent presents per testimonis… Devant de mí, Antoni Obrador, Notari. En la antedicha Vila de Felanitx en el dia 13 de febrer de lo any 1829, morí Dn. Miquel Masotí, Prevere… Antoni Obrador, Notari.

Juny.- *La Milicia Nacional Voluntària ha organitzat una música.*

El mes d'agost, a la casa del carrer del Juavert, nº 11, nasqué una nina, filla de Miquel Massutí i Caterina Nicolau.

ANA MARIA ROSA MASSUTÍ NICOLAU (156)

Llibre 33 de baptismes, fol 307 d. nº 189.- Dia 20 d'agost 1823. Filla de Miquel Massutí Xamena (142) i Catalina Nicolau Vaquer (carre Juavert nº 11).- Avis paterns: Pere Antoni Massutí (106) i Francisca Xamena.- Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Pere Oliver i Anna Maria Massutí Xamena (141).

Octubre.- *L'Ajuntament diu que no fixarà més el preu de la verema perquè sempre hi ha queixes; deixarà que els compradors i venedors contractin com trobin.*

Altre volta abolida la Constitució, tornaren a repicar les campanes, ara amb un altre motiu: la truita havia girat. A la nit brillaven les *alimares fetes en senyal d'alegria per esser restituits a n'el Rei los seus drets de soberania.* Els absolutistes eren en aquests moments els que feien festiva saragata. Tornaren les represàlies i les venjances, i com solia passar a Mallorca, les víctimes -vergonya històrica- eren els anomenats "xuetes": ells pagaven la festa. I els "benaventurats" reialistes irrompien, avalotats, a les cases dels més significats com a lliberals, exigint l'entrega immediata, *amb reprovables modals*, de *pa, vi, arròs, porc, aiguardent,* que sentint-se amenaçats entregaven sense gosar protestar.

Novembre.- *Tomaren la pedra de la Constitució i feren prendre la vara a D. Jaume Barceló (a) Cordella, el qual ja la duia quan es posà la Constitució; i los regidors, diputats i personers que existien abans, també prengueren possessori de son càrrec, manco el senyor Sebastià Rosselló que no el volgueren perquè era*

constitucional; i aquest dia 7 i dia 8 feren molta destrossa a les cases dels qui eren tenguts per constitucionals.- Tornaren el PP Agustins i el poble els rebé en gran alegria.

L'Ajuntament absolutista va prendre possessori novament, i cessaren tots els funcionaris municipals simpatitzants amb la Constitució.

Arribaren a la Vila les tropes del tinent coronell Dn. Miquel Lladó, un regiment de "Provinciales", que foren molt ben rebudes i obsequiades per la Corporació.

Felanitx. Puig de Sa Mola

Els principals constitucionals corregueren a refugiar-se a les pedreres de la Mola per veure quin caire prenien els esdeveniments.- Els tinguts per constitucionals eren obligats a agenollar-se davnt la làpida de la plaça de la font que duia el nom de Ferran VII i cridar: Visca el Rei, muira la Constitució, muiren els lliberals! (Xamena)

1824

Gener.- Entra un nou Ajuntament. El batle és D. Sebastià Burdils.- *Traslladaren l'Hospital al carrer del Sol.- Pasquins contra els absolutistes.*

Març.- Uns lliberals feien reunions clandestines. L'Ajuntament s'entemé i els digué que *d'avui endavant no es tornin atrevir a reunir-se.*

Abril, 20.- *Devers la una de la matinada 15 o 20 homos assaltaren dues cases de constitucionals; l'amo fugí pel terrat i els assaltants se'n dugueren roba, sobrassades, etc.*

Juny.- *L'Ajuntament decideix posar ermitans a Sant Salvador.*

Agost.- *Expedient contra D. Estanislao Piñano, mestre d'escola durant els anys de la Constitució.*

Aquest any varen multiplicar-se les acusacions contra els partidaris de la Constitució. Dn. Julià Suau i Mn. Antoni Roig, foren denunciats per causa de les reunions clandestines ja referides. Dn. Bartomeu Gelabert ho va ser, perquè deien que havia fet manifestacions en contra de la religió. De fet, va iniciar-se una vertadera persecució dels lliberals que, si no fugien, eren empresonats. Per exemple, Dn. Julià Suau va amagar-se a Sant Salvador, protegit per l'ermità Hilario.

Començà un llarg procés, que acabà a l'Audiència. En el judici oral, el Dr. Pere Andreu, que defensava als encausats, va pronunciar unes paraules que varen impressionar als Oïdors: *Este partido sin nombre, sin ideas, sin representación política, solamente por haber triunfado en tiempo de la Constitución, y como por virtud suya, hubo de llamarse entonces constitucional, sin serlo más que el realista, vencedor.* L'argument, al que ja ens haviem referit, era ben trist, i manifestador de quina classe de democràcia era aquella, però fou bastant per aconseguir l'absolució dels processats Mn. Antoni Josep Roig, Dn. Miquel Juan de Padrines i tots els altres encausats.

1825

La situació del bisbe de Mallorca, **Mons. Pedro González Vallejo**, que havia succeït al bisbe Nadal, era delicada per la seva *clara tendència liberal.* El Papa, d'acord amb el Rei l'obligà *a renunciar la mitra de Mallorca per la seva actuació política durant el trieni liberal.- El va seguir com a Bisbe de Mallorca, Dn. Antonio Pérez de Hirias.*

Gener.- *Entrà l'Ajuntament nou i fou el batle D. Antoni Planas.*

Juliol.- *Entraren a Sant Salvador dos ermitans més, naturals de Felanitx; ara seran cinc.- Aquest any fou molt sec i escuraren molts de pous i feren feina a la font perquè les gerres ja no s'hi omplien, però no se va retre, que ja és molt dir, amb tanta de gent que se'n duia aigua.*

Setembre, 27.- *Avui a la matinada ha mort a Ciutat el Rector de Felanitx D. Joaquim Vert.*

Novembre i desembre.- Va predicar-se la Missió a Cas Concos, S'Horta i Felanitx.

Sense tenir en compte les voltes que fa el món, els absolutistes s'havien convertit en uns autèntics dictadors que desautoritzaven qualsevol manifestació pública de l'oposició, inclús arribaren a imposar que *ningú sonàs instrument de cap casta, de nit ni de dia;* a prohibir *que se cantasen cançons i manco si eren alusives a n'el sistema constitucional, i que anassen més de dues persones juntes pel carrer.*

Foren tantes les prohibicions, que arribaren a molestar als propis partidaris de la situació política. *Dins l'any 1825, començà a manifestar-se el descontent entre els mateixos reialistes per la política caciquista d'en Planes, i a finals d'any caigué de la gràcia dels dirigents de Ciutat i començaren a governar uns absolutistes més equànimes* (Xamena).

A aquests nous absolutistes moderats els dirigien Dn. Jaume Veny, el Dr. Jaume Bordoy, Pvre., i Dona Catalina Obrador ("Velar"), *anomenada per rendir homenatge a la seva rara ilustració, "la sagrada escriptura".*

Triomfaren els moderats damunt els extremistes, malgrat l'obstinació d'aquests que no volien que fossin de l'Ajuntament, *sujetos que no se tienen por convenientes a los intereses de S.M. y a la tranquilidad e incesante felicidad de este pueblo.* Com a representant de la nova tendència, fou designat batle Dn. Jaume Veny, dia 21 de desembre de 1825.

1826

Fruit de les noves directrius que regien a l'Ajuntament i encara que des de les diferents tendències polítiques s'injuriaven uns als altres, sobre tot per medi de pasquins aferrats a les parets dels carrers, de fet no passava a la vila res important. L'historiador Bordoy qualificaria aquesta temporada com de *pau octaviana.*

Maig.- *El Bisbe D. Antonio Pérez de Hirias començà la visita pastoral a Felanitx.*

Aquest any va esser molt plover; en el mes d'abril, maig i juny plogué molt i pensaven que no podrien segar, però en el mes de juliol se compongué i va fer un temps de batre mai vist millor.

A Can Massutí del carrer del Juavert, nº 11, va néixer un altre al·lot

ANTONI JOSEP MASSUTÍ NICOLAU (157)

Llibre 34 baptismes (1824-1831), fol 107 d.: dia 11 d'agost de 1826. Fill de Miquel Masutí Xamena (142) i Caterina Nicolau Vaquer. Avis paterns: Pere Antonni Masutí (106) i Francisca Xamena.- Avis materns: Antoni Nicolau i Caterina Vaquer. Padrins: Martin Xamena i Jeronia Nicolau.

Novembre.- *Morí a la Rectoria el Rd. D. Miquel Obrador, Pvre. i Ecònom.- El Bisbe nomenà Ecònom de Felanitx, D. Jaume Bordoy.*

1827

Febrer.- *Va entrar batle l'amo en Gabriel de Son Vinater.* (Gabriel Oliver)

A la casa del carrer Abeurador, hi va celebrar-se el casament d'una de les tres filles d'Antoni Massutí Roig: Na Apolònia.

APOLÒNIA MARIA MASSUTÍ RAMON (150)

Llibre 15 de matrimonis, fol 134 d.: Dia 29 de mayo de 1827, Cristóbal Maymó, Vicario…desposé y velé…a Martín Grimalt, hijo de Miguel y de Gabriela Monserrat, con Apolonia Massutí, hija de Antonio (115) y de Apolonia Ramon.

Juliol.- *Entrada solemne del Rector D. Sebastià Serra, a les 6 de la tarde, avui dissabte de Santa Margalida.*

Agost.- *D. Jaume Veny donà unes cases perquè servissin d'Hospici.*

Davant el Notari Miquel Juan de Padrinas, atorgà testament Antoni Massutí Roig, de Can Massutí del carrer Abeurador..

ANTONI JOSEPH JOAQUIM MASSUTÍ ROIG (115)

Fol 20/1833. P. 1323. Dia 20 d'agost de 1827… Yo Antoni Masutí…fill de Antoni (72) y de Miquela Roig… he deliberat ordenar la meva obra pía y…mon últim testament..(segueix obra pía. Elegeix sepultura a la Parroquial)…Y nombro marmesors…a Miquela (146), Catalina (148) y Polonia Masutí (150), mes filles… A les dites Miquela, Catalina y Polonia Masutí, mes filles, de Polonia Ramon, quondam me muller, comunas, (deixa per llegítima 5 sous, moneda mallorquina) los quals hereus meus particulars los instituiesch y fas…A les dites Miquela, Catalina y Polonia Masutí de la manera que segueix. A saber: A Miquela… ½ corterada viña de lo que poseiesch a Son Truyol;… (li constituiex dret de pas)…1 cortó… en Son Oliver…Catalina, 1 cortó a Son Oliver; 1 corterada i mitja…de Son Truyol…la que confronta amb terra de Gabriel Miró Maseta…Polonia. Les meves cases y corral situades en el carrer del Abeurador… y tot lo que se trobarà dins estas casas y corral…tots els censals que jo tenc dret a cobrar; tota la meva terra

que posseyesch en el districte de Tresmayas…(Diu que ja ha rebut, en vida, casa,or i plata. Parla de possibles memories firmades, en poder del seu confesor o Notari)…Devant de mí, Miquel Juan de Padrinas, Notari.. (Diu que el testador va morir dia 14 de setembre de 1833)

1828

Gener.- *És entrat l'Ajuntament nou i el Batle és el Sr. Pere Ignasi de Son Burguera.* (Pere Ignasi Obrador).

El mes de juliol, va néixer un altre filla de Miquel Massutí i Catalina Nicolau.

JOANA ANNA JUSTA RUFINA MASSUTÍ NICOLAU (158)

Llibre 34 baptismes, fol 177 nº 156: Dia 19 de juliol 1828 (va néixer dia 18). Filla de Miquel Massutí Xamena (142) i Caterina Nicolau Vaquer. Avis paterns: Pere Antoni Masotí (106) i Francisca Xamena. Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Martí Xamena i Jerònia Nicolau (els mateixos del seu germà Antoni Josep).

Octubre.- *El Rei ha dat permís per fer un moll en el port.- El conducte que du l'aigua de la Sínia de la Torre a s'Arraval, està espenyat, l'adobaran.- La Comtessa de Peralada ha posat plet a l'Ajuntament perquè diu que no es pot arreglar el conducte de la Sínia de la Torre sense el seu permís, i han hagut d'aturar l'obra.*

1829

Gener.- *Entrà l'Ajuntament nou, i fonc el Batle D. Miquel Bordoy.*

Reunió a la Sala per veure si convenia picar la font…A uns 23 pams de fondària sortí un broll copiós d'aigua…Continuaren picant i fent barrobins a la font fins a una fondària de 30 pams i trobaren el depòsit d'aigua…

Febrer.- Va morir el Rd. Miquel Massutí Adrover, Pvre., a la casa del carrer del Juavert, nº 11.

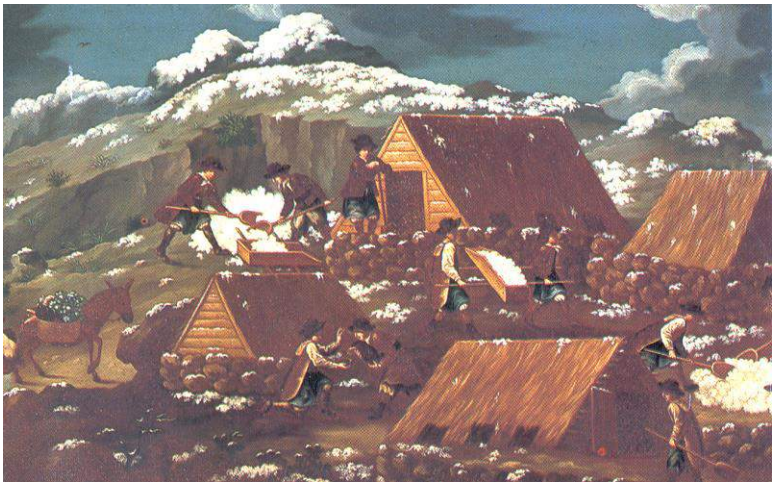
RD. MIQUEL JOSEPH SEBASTIÀ MASSUTÍ ADROVER (109)

Llibre 19, fol 68 d., nº 16.- Reverendo D. Miguel Masutí, Pbro. 13 febrero 1829. Presbítero acogido, hijo del Honor Miguel (66) y de Ana María Adrover…difuntos. Sacramentado y auxiliado, falleció día 13 de febrero de 1829, en una casa de la calle del Juhavert, con testamento hecho día 13 de abril de 1823 por ante Don Antonio Obrador, Notario, elige sepultura en el cementerio de dicha Villa y manda pía, funeral y demás…a voluntad de sus Albaceas Miguel Masutí (142) su sobrino,

y el Honor Pedro Roig. Le será cantada una salve a la Virgen del Rosario, otra a la Purísima, otra al Nombre de Jesús, una llatinia a las almas del Purgatorio, un miserere al Santo Cristo y siete Padres nuestros a Sn. José; lega al Rector…por su derecho parroquial, 5 l., al Ilmo. Sr. Obispo de Mallorca 10 l., a la Tierra Santa 5 l. y 12 reales de vellón por los desgraciados españoles y manda a su heredero haga celebrar mil misas rezadas a reintención, como es 500 dentro el término de medio año luego de sucedida su muerte, y las otras 500 en el otro medio año siempre so pena de duplicarlas si no se quedan repartidas las expresadas misas con dicho término, de que doy fe,.- Pablo Pou, Vicario.

Fou capellà encarregat de l'oratori de Son Mesquida: *Este oratorio en todo tiempo ha sido servido…por sacerdotes bien de Porreras, bien de Felanitx. De época antigua nos son conocidos los nombres de…Miguel José Masotí Adrover.* (Cfr. Bauçà: Historia de Felanitx, tom II, p. 314)

El canonge Mn. Rafel Caldentey, felanitxer, me va contar l'anècdota següent.- A n'es carrer des Juavert, dins un petit redol, eren veinats, hi vivien tres capellans: el de Can Dimes, el de Can Xiula (o al manco li deien En Xiula) i el de Can Massutí. El de Can Massutí estava ja molt malalt i a punt de morir. L'assistia el de Can Xiula. El malalt se lamentava i deia "ai Xiula, trob que hem fet poc per a la glòria de Déu... mos hem dedicat més a caçar..." I En Xiula, per a consolar-lo li va dir: "No te preocupis, aniran ses tirades per ses tomades..."

La segona festa de Nadal a les deu del matí es posà a fer neu i en féu quatre dies, que ningú sortia a fora vila.

Va morir, el mes de desembre, Na Miquela Massutí Binimelis, que vivia al carrer del Castellet.

MIQUELA MARIA MASSUTÍ BINIMELIS (88)

Al llibre 19 de defuncions, fol 87, nº 128: Miguela Masutí, 16 diciembre 1829. Viuda de Sebastián Vaquer e hija de Jaime (41) y de Bárbara Binimelis…sacramentada y auxiliada falleció día 16 de diciembre de 1829, en una casa del Castellet, con testamento hecho día 3 de noviembre de 1822 por ante el Notario Miguel Juan de Padrinas, en que elige sepultura en esta Parroquial iglesia y ordena…Nombra Albaceas a Miguel (90) y Sebastián Vaquer, (91) sus hijos, y a Antonio Artigues y Juan Obrador, sus hiernos… y fue sepultada en el Campo Santo. Doy fe. Juan Cabrer, Vicario.

Del seu matrimoni amb Sebstià Vaquer Obrador, va tenir cinc fills: **Miquel Vaquer Massutí** (90), (que va casar-se amb Maria Roig, i sabem que va tenir una filla, al menys: Miquela Vaquer Roig). **Sebastià Vaquer Massutí** (91). **Joana Maria Vaquer Massutí** (92). **Bàrbara vaquer Massutí** (93) (que va casar-se amb Joan Obrador, de la que consta va tenir una filla: Miquela Obrador Vaquer). **Miquela Vaquer Massutí** (94) (Pel testament de la seva mare, amb sabut que va casar-se amb Antoni Artigues).

1830

Gener.- *Entrà l'Ajuntament nou i fou batle el Sr. Jaume Veny; regidors, el Sr. Joan dels Rossells, l'amo en Jaume de Sa Coma, l'amo en pere Antoni Negret i Mestre Guillem Matginat; l'amo En Joan Lluent de Son Pou, diputat i el Sr. Bartomeu Rabassa, síndic.*

*La vila continuarà l'obra de la font, tan necessària al poble, començada per l'Ajuntament de l'any passat…*Juliol.- *Acabaren l'escala de la font i dia 20 del mateix mes es féu una festa a la nostra Patrona que mai se n'havia fet cap de tan solemne.*

Els mesos de gener i febrer va fer molta neu.

Maig.- *Fou contractat per mestre de l'escola D. Josep Mañón…*

1831

Gener.- Un nou Ajuntament i un nou batle: D. Joan Valls de Padrines.

Féu molta neu, un pam o dos…

Febrer.- *S'acabà del tot l'obra de la font i es posaren les dues piques per abeurar.*

Maig.- El Bisbe Pérez de Hirias, va confirmar.

Juny.- Les germanes Massutí Ramon, atorguen escriptura.

MIQUELA, CATALINA I APOLÒNIA MASSUTÍ RAMON (146, 148, 150)

O-381, fol 494: 12 juny 1831.- Sia a tots notori con nosaltres Miquela Masotí (146), muller d'Antoni Suñer, Catalina Masotí (148), muller de Juan Juzama, y Apolònia Masotí (150), muller de Martí Grimalt, germanes, filles d'Antoni (115), vivent, i d'Apolònia Ramon, difunta… (Diu que repartits els bens d'Apolònia Ramon, prengueren mancomunadament…2 cortons de vinya de nombre de 3 quarterades camp y viña situada a Tortitx del terme de la mateixa vila; y 1 cortó de terra situat…al lloc de Son Triol…Volguent-se repartir entre elles aquests bens, ho fan així: Jo dita Apolònia…2 cortons a Tortitx. Miquela ½ cortó a Son Triol. Catalina ½ cortó a Son Triol. Antoni Obrador, Notari.

Agost.- *Començaren a tomar els abeuradors del camí de Campos, per fer-los nous.*

El mes d'octubre tenguerem un altre naixement a Can Massutí del carrer del Juavert: Miquela era la nova filla de l'Honor Miquel Massutí Xamena i Caterina Nicolau Vaquer.

MIQUELA MASSUTÍ NICOLAU (159)

Llibre 35 baptismes (1831-1836), fol 26, nº 221.- Va esser batiada dia 10 d'octubre de 1831 (havia nascut el dia anterior). Filla de Miquel Massutí Xamena (142) i Catalina Nicolau Vaquer. Avis paterns: Pere A. Masutí Adrover (106) i Francisca Xamena. Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Joan Vaquer i Catalina Massutí (seria la seva germana).

1832

Gener.- Hi ha un nou Ajuntament, que presideix el batle l'amo En Pere Ignasi de Son Sureda. Son Regidors: Bartomeu Rebassa, Joan Mola, l'amo de Son Ramonet petit i gabriel Barbassa; diputat: Antoni Malandrí; síndic: el Sr. Pere Ignasi de Son Burguera.- *L'Ajuntament ha encarregat a mestre Llorenç Rovira les*

obres dels abeuradors i rentadors nous del camí de Ciutat i la síquia per dur-hi aigua.

Aquest any va ploure molt.

A Cas Concos va predicar-se una Missió.

1833

Era batle Don Pere Ignasi Cifre, el mateix de l'any passat. (Recordem que els Cifre eren de Son Sureda).

Els mesos de gener i febrer hi va haver Missió a Felanitx. Després a s'Horta.

Els carabiners trobaren un contraban de tabac blanc al collet i agafaren 8 bísties i dos homos.- Els se'n duien a Palma amb les vuit bísties i un carro, tots carregats de tabac, i el poble s'alçà i els prengué el tabac, les bísties i els presos.- Vingueren 45 soldats i carabiners per prendre declaracions i la mateixa nit agafaren 6 homos i…els se'n dugueren a Palma

El mes de març va ploure molt, *els homos vells no ho havien vist mai…*

El mes d'abril entrà un nou Ajuntament, i el batle era D. Jaume Vica. (Jaume Vidal).

El juny, dia 14, tornà a ploure i a més féu calabruix. Dia 28, *acabant completes de Sant Pere, hagueren de treure la Vera Creu a causa d'una tempestat molt desfeta de trons i llamps, calabruix i aigua que amenaçava destruir lo poc que havia deixat la de dia 14.*

Setembre, 29.- *Es feren alimares a la filla del rei Isabel segona, i el mateix dia es morí el rei a les dues de la tarda.*

A la Vila, la nova Reina fou jurada tot d'una.

Mort el rei Ferran VII, la seva filla Isabel II, nina encara, no va esser reconeguda per tothom, i començà a tot l'Estat una altra època tràgica. La guerra civil enfrontarà als partidaris de la nova reina i als del germà del difunt Fernando VII, l'Infant Carles Maria Isidre de Borbó: els isabelins i els carlins.

De ma dels polítics de la Reina Governadora, Maria Cristina, mare de la reina nina, va donar-se un altre acusat canvi a la forma de govern: l'absolutisme tornà a caure.

Octubre.- *Feu una aigua tan forta que moltes cases varen haver de llevar el portal del carrer perquè estaven plenes d'aigua.*

A Can Massutí del carrer Abeurador, va morir **Antoni Massutí Roig**, (115) dia 14 de desembre. Era viudo de Apolònia Ramon. Del seu matrimoni varen néixer: **Miquela Maria Massutí Ramon** (146), **Antoni Josep Massutí Ramon** (147), **Catalina Maria Massutí Ramon** (148), **Apolònia Maria Massutí Ramon** (149) i **Apolònia Maria Massutí Ramon** (150)

ANTONI JOSEPH JOAQUIM MASSUTÍ ROIG (115)

Al llibre 19, fol 152 d., nº 81.- Hijo de Antonio (72) y de Miguela Roig…difuntos…viudo de Apolonia Ramon (que havia mort dia 24 de maig de 1813). Sacramentado…falleció dia 14 de diciembre de 1833, en calle Abaurador, con testamento hecho por ante Dn. Miguel Juan de Padrinas, día 20 de agosto de 1827…Nombra albaceas a Miguela (146), Catalina (148), Apolonia Massutí (150), sus hijas. Fue sepultado en el Campo Santo.- Doy fe.- Cristóbal Maymó, Vicario… Hi ha mandes píes.

1834

Don Julià Suau és el nou Batle.

Abril.- *Arreglaran el camí del port per on es treu la major part del vi de Felanitx.- Arribaren noticies de què les Corts de Madrid s'eren tornades posar i feren moltes repicades i música.*

1835

Febrer.- *Llevaren la vara al Sr. Julià Suau i la donaren a l'amo En Bernat Soleret del carrer Nou.*

Abril, dia 6.- A Can Mola, va néixer Bartomeu Alzamora Soler, el que seria besavi nostre, "es padrí Mola". Era fill de Bartomeu Alzamora Adrover (nascut l'any 1802) i Magdalena Soler.

BARTOMEU ALZAMORA SOLER

Llibre 35, baptismes, fol 151 d., nº 106.- Va néixer dia 6 d'abril de 1835. El batiaren dia 7. Fill de Bartomeu Alzamora Adrover i Magdalena Soler. Avis paterns: Bartomeu Alzamora Mestre (nascut l'any 1766) i Antònia Adrover. Avis materns: Miquel Soler i Magdalena Nicolau. Padrins: Gabriel Alzamora (Adrover), germà del seu pare, i Joana Maria Soler.

Maig.- *Va fer una aigua que els albellons esclataren i els pous revingueren.*

El mes d'agost, va esser novament proclamada la Constitució de 1812. A Felanitx ho feren amb tota solemnitat. Després de llegir-la, baix d'un dosser on hi havien posat el retrat de la Reina, se celebrà una missa a l'església parroquial. L'Ecònom pronuncià una plàctica i va practicar-se el jurament.

Agost.- *A Manacor els Carlistes s'alçaren i dia 12 hi anà tropa de Palma. La milícia Nacional de Felanitx també els perseguí i n'agafà sis, entre ells, Bartomeu Riera (a) Tafal, que va esser condemnat a mort.-* El batle de Felanitx, en compliment de les ordres del Capità General, fou qui mobilitzà a la Milícia Nacional. I ja una vegada vençuda la sedició, també a la Vila foren perseguits, i alguns empresonats, els més significats carlistes; un d'ells era el Rector, Mn. Sebastià Serra, que va emigrar a França.

Tragueren els frares agustins.- Setembre.- *El Rector Serra se n'anà del poble perquè el tenien per carlista*

Setembre.- Dia 13 va néixer, a Can Massutí des carrer des Juavert, la darrere de les filles del matrimoni de Miquel Massutí Xamena i Caterina Nicolau Vaquer: Bàrbara seria una persona de forta personalitat, mare de quatre fills, va assistir a la mort dels tres majors, un d'ells, Bartomeu, és fill il·lustre de Felanitx.

BÀRBARA MARIA MASSUTÍ NICOLAU (160)

Llibre 35 de baptismes, fol 163, nº 199.- Dia 14 de setembre de 1835 (va néixer dia 13). Filla de Miquel Massutí Xamena (142) i Catalina Nicolau Vaquer. Avis paterns: Pere A. Massutí Adrover (106) i Francisca Xamena. Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Miquel Barceló i Francisca Aina Massutí (153). (Germana major de la batejada).

1836

Des del mes d'agost de 1835, governava la diòcesi, per haver resignat en ell el bisbe Pérez de Hirias, Mn. Joan Muntaner García, *home molt grat a les autoritats liberals…*

Març.- *Era Ecònom D. Bartomeu Obrador.* Després de l'exili del Rector Serra, a la parròquia hi va haver canvis. L'Ajuntament, s'havia dirigit al Capità General, perquè intercedís davant el Governador de la Mitra i aconseguís el nomenament

d'un Ecònom que estigués en harmonia amb les noves idees imperants a la Corporació: *mandar a esta villa un Ecónomo que a sus virtudes evangélicas reuniese una firmísima decisión al legítimo Gobierno de Isabel II*…Va aprofitar l'Ajuntament per alabar a l'Autoritat, *por haber decretado con tanta justicia el confinamiento del Párroco D. Sebastián Serra…la parte sana de la población… se halla muy satisfecha de no tener ya en su seno al indicado Párroco…que se nos mande un Ecónomo virtuoso y liberal.*

Passat un temps, fou designat Ecònom Mn. Miquel Coll, que no va caure gaire be a l'Ajuntament. Per això, després d'una temporada prudencial, va anomenar-se a Mn. Joan Adrover, a qui les autoritats municipals consideraven adepte a la reina i de tendències liberals. Mentre, fou Mn. Bartomeu Obrador que va estar al front de la Parròquia.

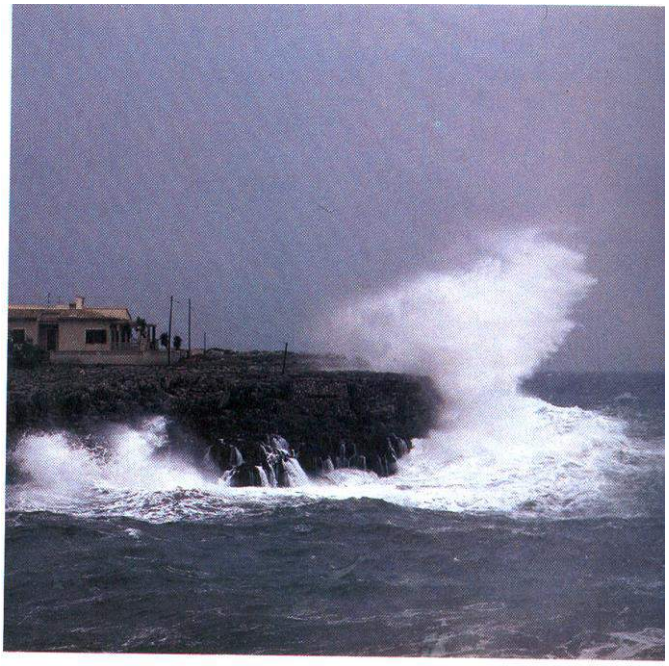
La concòrdia entre els mateixos liberals, tendria poca durada; ben prest, hi varen haver escissions i començaren les desavinences. L'Ajuntament va convertir-se en lloc *de disputas, de discordias y de riñas.* Així el partit constitucional *es dividí en dos, un de moderat i l'altre, més progressista, que lluitaren entre sí. En general predominaren els moderats.* (Xamena).

Abril.- *Es posà a ploure i cada dia plogué poc o molt fins dia 9 de maig i qualque ruixada de calabruix i tots els albellons esclataren.* Maig, 17.- *Tragueren el Sr. Pere Onofre Bennàssar de Batle.-* Agost, 26.- *L'Ajuntament jurà la Constitució de 1812.-* Octubre.- *Entrà l'Ajuntament nou.*

1837

Febrer, 5.- *Feren un funeral pels morts de la guerra carlista.-* Abril.- *Va fer una nevada que totes les muntanyes n'estaven plenes i per la terra n'hi hagué dos dits.-* Maig.- *Feren Ecònom D. Joan Adrover.*

Juliol.- Les Corts havien aprovat una nova Constitució que, a Felanitx, fou publicada i jurada. *A les sis del capvespre, a la plaça, es publicà la nova Constitució, i dia 25 dematí la juraren a l'església; es feren alimares tres dies*…Juliol, 30.- *L'Ajuntament tornà jurar la Constitució a la Sala.*

1838

Abril, dia 15.- Dia de Pasqua.- *Féu aigua de bimbolla fins a mig dia, solament que donà temps, encara que amb brusqueta, per fer la processó que sortí de l'Hospital i anà per plaça, costa d'En Marc i la Font, encontrant-se Jesús i Maria damunt el replà de l'església a les vuit i mitja del matí, sens àngels ni tropa nacional, per raó del temps i aigua, els altres anys la processó sortia del Convent.- El mateix dia a les dues de la matinada se sentí des de la vila una gran tempestat de trons i llamps; a la Marina, per Portocolom, Torre d'en Marçal, part de S'Horta i altres llocs féu una pedrada i tanta d'aigua que se n'aportà arbres i parets ben fortificades; als sembrats, vinyes, faves, etc…per allà on tocà, no deixà ponedor; tan d'estrall va fer que no és creïble en no haver-ho vist.*

Juliol.- *Fent feina en el pis de l'església es trobà la figura d'un Sant Crist dins una tomba davant la capella del B. Ramon Llull.*

1839

Abril.- *L'Ajuntament nomenà mestre de la vila D. Sebastià Artigues, Pvre.- L'Ajuntament ha dividit la vila i terme en vuit barris i cada Regidor se'n cuidarà d'un.*

Setembre.- Acabà la guerra civil. *Es repicà perquè D. Rafael Maroto es passà a la part contrària i s'uní amb el general Espartero i digueren que havien fet les paus.- Es cantà unTe Deum en acció de gràcies perquè el pretendent a la corona d'Espanya se n'era anat a França.*

1840

Gener.- *Ha entrat batle el Sr. Jaume Vica.-* (Jaume Vidal Salvà, *Vica*, va esser batle de 1840 a 1841) *'Ajuntament demana permís a la Diputació Provincial per fer una quartera i escola on abans hi havia el fossar de l'església.- L'Ajuntament demanà permís al Vicari General Governador de la Diòcesi per edificar l'escola i quartera en el lloc que abans era fossar.*

Març.- *En el Convent hi ha soldats del Regiment de Còrdova.* Octubre.- *Un senyor extern, D. Pau Roig ha regalat a Sant Salvador una trompa de mirar lluny.*

Juliol, 20.- A la casa del carrer d'en Riera, va morir Catalina Massutí Roig, filla d'Antoni Massutí Obrador (72) i Miquela Roig Morey. Era viuda de Miquel Valens.

CATALINA ANNA MASSUTÍ ROIG (119)

Llibre 20 de defuncions (1840-1847), fol 8, nº 47.- Catalina Masotí…Viuda de Miguel Valens, Albañil, e hija de Antonio (72) y de Micaela Roig…de edad de 60 años falleció día 20 de julio de 1840, en una casa de la calle d'en Riera, con testamento hecho por ante D. Miguel Bordoy Notario, 9 de mayo de 1839…en que manda ser escequiada en el surpimido convento de esta Villa i…(segueixen mandes píes)…nombra albaceas a Antonio Valens (128) su hijo, y a Juan Juliá…Fue enterrada en el cementerio, siendo testigos D. Cristóbal Maymó y D. Miguel Xemena, Pbros. De esta…

Octubre.- *Feren Ecònom D. Pau Pou.*

Desembre.- **Margarida Massutí Roig** (117), atorga testament, davant el notari Carrió. Per aquest document, he sabut que a més dels fills que ja li coneixem, **Pere Antoni Adrover Massutí,** (125) **Bartomeu Adrover Massutí** (126) **i Miquela Adrover Massutí**, **(127)** va tenir un altre filla, **Magdalena Adrover Massutí**, a qui, en vida, havia afavorit en diners. (Carrió-1840, fol 179).- 21 desembre 1840:…Yo Margarita Masutí (117), Vda. de Bartomeu Adrover, filla de Antoni (72) y de Miquela Roig…difunts…(Mana esser sepultada en el cementeri rural. Segueixen disposicions d'obra pía. Nombra marmesors a Pere Antoni (125), Bartomeu (126) i Miquela Adrover (127), els seus fills…deixa llegítima: 5 sous moneda mallorquina)… A la dita Magdalena y a Miquela Adrover mes filles lleix…per parts iguals tota la roba, mon calsat y vestit y 4 llensols…(Designa hereus als seus fills: Pere Antoni, Bartomeu y Miquela). (A Pere Antoni li deixa ½ corterada de terra a Tresmayas…y dos llensols i l'obligació d'haver de pagar la llegítima de Na Magdalena.- A Bartomeu li deixa un cortó de terra a Binifarda…y dos llensols (el cortó és el de la part de l'hort). A Na Miquela li deixa l'altre cortó de terra a

Binifarda…Diu que a Na Magdalena l'hi ha entregat 77 lliures.- Davant de mí, Miquel Carrió, Notari…(Va morir dia 10 d'agost de 1841).

1841

Gener.- Nou batle: Francisco Bennàsser de Son Bennàsser.

A l'escola de Mn. Sebastià Artigues, Pvre., hi assisteixen uns 150 al·lots.

Juny.- El Cap Superior Polític, Sr. Miquel Trias, visità Felanitx. Octubre.- *L'Ajuntament comprà instruments per a la música de la Milícia Nacional.*

Juliol.- A Ca Massutí, del carrer de sa Figuera, va morir Llorenç Massutí Fiol (104).

LLORENÇ MASSUTÍ FIOL (104)

Llibre 20 de defuncions, fol 27, nº 55.- Lorenzo Masutí…Como Vicario propio de la Parroquia de Felanitx, Provincia de Mallorca, mando dar sepultura en el día de la fecha al cadáver de Lorenzo Masotí, labrador, marido de Apolonia Lladó, de edad de 54 años, (segons els meus comptes 61), hijo de Pedro Juan (48) y de María Ferragut (està equivocat, el nom de la mara era Joana Maria Fiol)…falleció día 31 de julio de 1841, sin disposición alguna, en una casa de la calle Higuera, su enfermedad calentura. Su mujer ofreció pagar el gasto de su entierro que fue de 3ª clase con procesión y misa cantada, fue enterrado en el cementerio…

Llorenç Massutí Fiol, va tenir d'Apolònia Lladó, els fills següents: **Pere Joan Massutí Lladó** (129), **Joana Maria Massutí Lladó** (130), **Antonina Maria Massutí Lladó** (131), **Apolònia Maria Massutí Lladó** (132), **Gabriel Maria Massutí Lladó** (133), **Antònia Massutí Lladó** (134) i **Apolònia Massutí Lladó** (135)

Agost, 10.- Al carrer de la Porteria del Convent, va morir Margalida Massutí Roig, que era viuda de Bartomeu Adrover Capó.

MARGARITA MARIA MASSUTÍ ROIG (117)

Llibre 20 de defuncions, fol 28, nº 61.- Margarita Masotí…de edad 73 años, Vda. de Bartolomé Adrover e hija de Antonio (72) y de Miguela Roig…falleció día 10 de agosto de 1841, en la calle de la Portería del Convento, sacramentada y auxiliada, de inapetencia…con testamento hecho día 21 XII de 1840, en poder de D. Miguel Carrió, Notario…(Segueixen mandes píes). Nombra albaceas a Pedro Antonio (125), Bartolomé (126) y Miguela (127), sus hijos. Fue excequiada y sepultada en el cementerio… Uns dies abans, dia 3 d'agost, atorgà un codicil: Yo Margarita Masutí, Vda. de Bartolomé Adrover, filla de Antoni (72) y Miquela

Roig…he variat la meva voluntat…otorg el present codicil en cuya virtut man que tota la roba de mon calsar y vestir y 4 llensols…y la meva caixa, sia tot solament de…Miquela (127); que la seva vàneva de cotó y unes tovayes amb randa sien de Pere Antoni ((125) mon fill, y que la demés roba blanca meva sia per parts iguals de los dits Pere Antoni i Miquela Adrover…i de Bartomeu (126), mos fills…Davant de mí, Miquel Carrió, Notari.

1842

Felanitx tenia, aquest any, 9.915 habitants.

Entra un batle nou: D. Joan Obrador dels Rossells.

Gener, 6.- *Al matí se trobà una nevada que n'hi havia més d'un pam, i dia 7 en va fer un altra, i dia 8 tot lo capvespre en féu molta, i la gent va estar quatre dies sense sortir, i llavors plogué i la va fondre tota.- Enguany tot el terme està ple d'uns animalons lluents que se mengen les vinyes.*

Gener, 16.- Feia mig any que havia mort Llorenç Massutí Fiol (104), quan un dels seus fills va contraure matrimoni: En Gabriel Massutí Lladó va casar-se amb n'Antonia Mestre Valens. D'aquest matrimoni havia de néixer Apolònia Massutí Mestre, la darrere de la primera branca del nostre llinatge.

GABRIEL MARIA MASSUTÍ LLEDÓ (133)

Llibre 17 matrimonis (1837-1847), fol 59.- Día 16 de enero de 1842, Don Nadal Cabrer Vicario, desposé a Gabriel Masotí, soltero, albañil, de 25 años, hijo de Lorenzo (104) y Apolonia Lladó, con Antonia Mestre, soltera, de 24 años, hija de Juan, labrador, y Margarita Valens.

L'Ajuntament té el propòsit de convertir en parròquia l'església del Convent, i així demana al Govern que li doni la possessió del temple i els corredors de devora.

Novembre, 8.- *Morí a Roma en fama de santedat el germà jesuïta Joan Julià, felanitxer.* En el gran monumento que la posteridad consagre un día a sus más queridas glorias, merecerá ser inscrito el nombre del joven Juan Juliá (a) *Estapoll*…creyó oir una voz superior que le llamaba a la Compañía, llamamiento que siguió pasando a Roma… Mucho padeció en esta larga peregrinación…Llegó a la capital del orbe católico a los primeros del mes de junio de 1841, lleno de polvo y sudor (grondante di sudore)…buscó de seguida a los PP. Jesuítas…fue aceptado hermano coadjutor…Desde luego leyó y volvió a leer el librito intitulado *Reglas* y las estudió con detención para mejor entenderlas y practicarlas…que la observancia de las reglas es el camino más derecho para llegar a la santidad y a la vida eterna…él se formó de la obediencia, diciendo a sus connovicios: amemos,

hermanos míos, amemos esta cara virtud y salvaremos nuestras almas…amó sumamente la pobreza, la humildad y la paciencia. Entre sus papeles hallóse escrito de su propia mano: *Tu primer y principal estudio sea sobre Jesucristo crucificado y tratarás de ser pobre, humilde y paciente…*La virtud de la humildad, fue su virtud predilecta…En cuanto a la mortificación tan solo diremos que estaba resuelto a ser santo…Muchas veces se le vio debajo del dintel de la puerta estar sentado en tierra al lado de dos pobres y comer con ellos…Sus prácticas de devoción…no podemos pasar en silencio la particular y más tierna a la Sma. Virgen…Vivió siempre sirviendo de ejemplo a todos, por las virtudes de que dio pruebas claras en el breve curso de su mortal carrera… En Roma expiró tranquilamente como un santo…a los 8 de noviembre de 1842. (Cfr. Bauçà. Història de Felanitx, tom III)

1843

Gener.- Entrà batle D. Joan Obrador.

Gener, 21.- A la casa d'en Gabriel Massutí Lledó i n'Antonia Mestre, que duien un any de casats, va néixer la seva filla Apolònia, que fou batejada amb el nom de la seva avia paterna.

APOLÒNIA MASSUTÍ MESTRE (136)

Llibre 37 (1841-1846), baptismes, fol 120 d., nº 27.- Dia 21 de gener de 1843. Filla de Gabriel Masotí ("albañil") i Antonia Mestre. Avis paterns: Llorenç Masotí (104) i Apolònia Lladó. Avis materns: Joan Mestre i Margalida Vicens. Padrins: Joan Mestre (avi matern) i Apolònia Lladó (avia paterna).

Març.- *El Govern ha cedit a l'Ajuntament l'església del Convent suprimit perquè servesca d'ajuda a la Parròquia.*- Abril.- *L'Ajuntament nomena Custos del Convent D. Llorenç Amer, agustí exclaustrat.* Juliol, 20.- *Predicà el sermó de Santa Margalida D. Mateu Jaume* (més avant bisbe de Menorca i, després, de Mallorca).- Setembre.- Ha confirmat el bisbe de Palencia, D. Carlos Laborda.- Desembre.- *Te deum a l'església per la declaració de major edat d'Isabel II.*

La balconada s'ha feta tota nova i més reforçada que abans.

1844

Març, 31.- *Va entrar l'Ajuntament nou i feren un batle, dos tinents de batle i onze regidors, i era el diumenge del Ram…*

Diversos autors, alguns coetanis i d'altres posteriors, ens han deixat descripcions del terrible succés de 31 de març de 1844... El Dr. Bartomeu Mestre Barceló, familiar del bisbe de Mallorca González Vallejo i canonge de la Seu i Antoni Lluis Martorell, un felanitxer singular, il·lustrat d'idees lliberals, que fou pèrseguit per l'absolutista Antoni Planas, són els coetanis que ens han deixat les relacions més directes del succés...- Para más facilitar la operación y menos lastimar a aquella multitud de desgraciados, hizo Martorell que trajesen escaleras, cuerdas, espuertas y cuantos instrumentos fueran necesarios...Martorell no hacía más que correr de una a otra parte del murallón dirigiendo aquellos trabajos, también gritaba y daba sus disposiciones a los de abajo que operaban en la calle Mayor bajo la dirección del honor ***Bartolomé Alzamora*** *(a) Mola y del honor Antonio Artigues (a) Claret y a más de estos había otros y cada cual hacía cuanto sabía para el pronto alívio de tantos estropeados y moribundos... (Cfr."Felanitx" 12-III-1994)*

Mn. Cosme Bauçà, en un dels seus sermons històrics en va fer una, ben viscuda i dramàtica, exposició de l'ensorrament de la timba, de l'enterrosall:

De si o no fou imprevisió culpable…el desplomament succeit…lo que si davant el fet com a fet, davant tals idees que a la força fan recordar 414 morts, 414 morts allargats sense sortir del pla de la font, graons i replà de l'iglésia per una part, per l'altre el carraronet aquest d'en Jusama i voltant i voltant pel fossà vell, costa que avui deim del mercat i porxos baixos de la Sala, per dins la negror d'aquella nit, d'aquell vespre fosc sense lluna, poder triar cadascú els seus, sols amb l'ajuda de pobrissims fanalets i l'estalada claror de les atxes al vent, fumassa de festers i foguerons ensà i enllà improvisats, com que molts dels morts aquells no tenien fesomia, en tal estat i tot, segur o insegur carregà el pare el cadàver del seu fill, la filla el de la seva mare, l'espós el de la seva esposa; i perquè?…Sencillament per com a d'amagat deixar-lo despedir del recó volgut de ca seva, contemplar-los una estona, rentar-los una mica sa cara, assaciar-se de besades fins que la trompeta o el tambor del saig o del sepulturer, el sen Colom que recorria les barriades, atropelladament, entregat el seu o els seus, dir-los llavors adéu, adéu per sempre…Què heu degué esser de funest, què heu degué esser d'espantós, 100, 200, 300, més de 400 victimes a un redolet de 22 passes de llarg en un tancar i obrir d'ulls…I el cop de vista o ullada primera dels sobrevivents davant alló succeit, i la posta de sol d'aquell dia tancat a tota llum…i les anades i vengudes d'aquell tètric i aspavorós vetlatori general, per carrers i cases obertes, una si i altre no, convertides en hospital de sang de cap a cap de la vila, i el tràfic i desconcert de l'endemà des de trenc d'alba fins a la vesprada o sol post, traginant i traginant cadàvers i més cadàvers, morts i més morts al cementeri, uns carregats al coll, altres damunt civeres o cimalers, fins i tot damunt bastimentes o barrerons d'escales de peu o escaletes de ma mig embastades. I que'n direm de l'acord i fet d'enterrar-los a sostres, trispolats amb calç, dins clots com a boques d'avenc, mal cavats, a l'atropellada, donant-se el cas…d'un germà enterrar tres germans, un pare enterrar quatre fills i la mateixa consort…Més encara vós diré: d'una familia numerosa se conta, testimonis encara m'ho han contat, que composta com estava de nou persones, membres tots de la mateixa casa…en el naufragi aquell, de nou que eren en moriren vuit, de nou solament se'n va salvar un, lo que numericament i específicament considerat, contrapassa i sobrepuja tot lo dit…

Segueix Mn. Bauçà, fent una imaginària passejada pel poble, i descriu, carrer per carrer, les víctimes que cada família va tenir en la desgràcia:

Ca Na Rossa…de Cala Figuera…Ca Barcelonet…del carrer dels Puisos…- De tres maneres s'ascostuma definir aquest malifet…Uns diuen l'any de la desgràcia, altres l'any de l'encontrada, els més ronegament l'enterrosai per lo que recorda; encontrada per lo que representa; desgràcia per les angunies i congoixes mortals que presuposa…- Madò Meravella de Son Pinà, Na Francisca Aina Andreu i Martorell…en un moment d'inspirada fluidesa mos deixà bellament versificada la siguent trova, tota realitat, res, absolutament res, d'ingeniosa fantasia: *El dia del Ram a vespre / Felanitx estava trist; / no's trobava casa oberta / que no hi hagués mort o ferit*…- Vaja per sabuda, saborosa i fruitera, l'activitat…dels representants

Caiguda de la Timba de Felanitx. Gravat de l'època (1884)

del poble, i sobre tot del segon batle D. Joan Caldentey "Vey", homo lletrut i encobeït de tothom, i dels regidors també antics un Bartomeu Alzamora "Pel-ros", un Antoni Artigues de Son Herevet… la pronta ajuda dels pobles veins, començant per Manacor i seguint per Vilafranca, Porreres, Campos i Santanyí; l'esbart de 24 metges externs aposta venguts i hostejats a la posada de Ca'l Senyor Julià de Son Suau a mitjan carrer del Call; i els funerals que es feren a la Seu i a Santa Eulàlia i altres parroquials; i sobre tot les suscripcions obertes per alleugerar o aminvar tants de mals; unes dins Mallorca, altres dins Espanya, fins i tot en el nou Continent…amb els prohoms felanitxers com els senyors de Son Carrió, Rafal Velà…Cifre de Son Sureda…i tres mes que jo tenc motiu per pensar i creure que un era es senyor de Can Llodrà de S'Arraval, s'altre el metge Don Bernat Rosselló "Xerro" i l'altre **l'Amo En Pere Antoni Massutí**, (155) quines gestions, prescindint de la generositat de la Reina Elisabet II i familiars, donà un contingent de més de cent mil reals, suma crescuda en aquelles saons…- Diguem només que entre els morts…hi podriem veure el cos exànim del jove sacerdot D. Bartomeu Oliver i Capó de Ca l'Amo En Nofre Calderé de S'Abeurador, qui representant o fent de Bon Jesús, morí a l'edat de 33 anys…descalços els seus peus, aferrat a una creu, orlat el seu cap amb una corona d'espines aficades i retorçudes dins el seu cap. Hi podiem veure el predicador d'aquell any, que li deien Fr. Simó Bordoy, mínim exclaustrat…Hi podriem veure l'Ajuntament estrenat aquell dia mateix, compost del nou batle D. Francesc Bennàsser, senyor i amo de Son Bennàsser del molí, amb els honorables regidors també novells…I en conjunt, la mateixa pedra històrica, la mateixa pedra sagrada regalimant llàgrimes grosses, grossíssimes

com el puny, que diria i repetiria l'estat de desolació i misèria que deixaren dins el poble i terme 252 homos morts i 162 dones mortes, amb el consiguent rossegai d'orfandats improvisades com foren 100 fills sense pares, 122 filles sense mare i 16 infantons sense ampar ningun conegut…- Un crit de complanta, un gemec esglaiador, un llament sortit del fondo més fondo del cor, se deixà sentir un dia, dia 31 de març de l'any 1844. Un poble, el nostre poble, Felanitx, plorà indubtablement i llargament sense conhort…

Entre les victimes d'aquell dia tràgic, n'hi va haver també a Can Massutí: Na Francisca Massutí Fiol (102), que vivia al carrer d'en Riera; En Gabriel Massutí Lladó (133), que comptava 28 anys i just en feia dos que era casat; i N'Apolònia Massutí Lladó (135), germana d'en Gabriel, que era fadrina de 22 anys.

FRANCISCA ANA BUENAVENTURA MASSUTÍ FIOL (102)

Llibre 20 de defuncions, als fols 106 i següents, hi figuren les vícimes mortals de la desgràcia de la "timba", que va enderrocar-se, a les 4 del capvespre de dia 31 de març de 1844.- Amb el nº 380, hi consta Francisca Masotí, de edad 64 años, viuda de Andrés Vicens e hija de (posa punts suspensius: seguramente el vicari que escrivia, per mor del trastorn, no va tenir temps d'averiguar aquests detalls) y

de Juana Mª Fiol. Vivia en calle d'en Riera. (Segons els meus comptes, tenia 59 anys). (Era filla de Pere Joan Massutí Noguera (48) i de Joana Mª Fiol).

GABRIEL MARIA MASSUTÍ LLEDÓ (133)

Amb el nº 264, hi consta Gabriel Masotí, de edad de 28 años, marido de Antonia Mestre e hijo de Lorenzo (104) y Apolonia Lladó. 31-III-1844.- Com recordarem, va casar-se el 1842, amb n'Antonia Mestre. Al morir, era ja para d'una filla, Apolònia Massutí Mestre (136), que moriria soltera i donaria fi a la primera branca del nostre llinatge, la que va sortir del matrimoni entre Pere Joan Massotí Pou (19) i Joana Monserrat Obrador.

APOLÒNIA MASSUTÍ LLEDÓ (135)

Amb el nº 352, Apolònia Masotí, soltera de 21 años, hija de Lorenzo (104) y Apolonia Lladó. 31-III-1844.

A Can Barceló, del carrer dels Prohisos, també la família Oliver va tenir molta desgràcia: moriren **Joana Maria Oliver Barceló**, d'edat de 55 anys, i el seu germà **Pere Oliver Barceló**, de 53, casat amb Joana Anna Nicolau Vaquer, i pare d'**Andreu Oliver Nicolau**, també mort a la "timba", de **Caterina Oliver Nicolau** i de **Pere Oliver Nicolau**, que seria el nostre besavi.

Per si no bastés tanta dissort, aquest directe avantpassat nostre, **Pere Oliver Nicolau**, que aquella nit va perdre el seu pare, un germà i una tia, també va estar a punt de morir ell mateix. Quedà greument ferit, ja el donaven per mort, però quan el veieren que encara respirava, els que l'assistien varen dir: *l'hem de salvar, és el darrer que queda de Can Barceló. Dueu tot d'una, una pell de xot de Son Barceló; ha d'esser d'un xot acabat de matar i d'escorxar.* Així ho feren, i embolicaren el cos nafrat d'en Pere amb la pell de l'animal sacrificat, i poc a poc, i segurament per l'escalfor, va començar a reaccionar. Va salvar-se, però tota la seva vida tengué una salut molt feble. (Anècdota que em va contar Na Dolors Oliver Massutí).

Joan Llabrés, en la seva publicació *Noticias y relaciones históricas de Mallorca*, tom III (1841-1860), fa llarga referència a l'enterrosall:

Marzo 1844…Día 31.- Mientras se celebraba en Felanitx la procesión del vía crucis se desplomó la pared que sostenía el terraplén existente en un costado de la iglesia parroquial cogiendo debajo a multitud de personas que oían el sermón que se predicaba en aquel punto. Resultaron 424 muertos, muchos heridos y contusos…- Abril.- Gobierno Político de las Baleares.- En este momento que son las 10 y media de la mañana acabo de recibir los dos partes que me han dirigido desde Felanitx el Teniente de Alcalde de aquel pueblo D. Juan Caldentey, y el

Juez de Primera Instancia del Partido de Manacor, y se insertan a continuación: Alcaldía constitucional de Felanitx.- M.I. Sr.: Una catástrofe espantosa ha tenido lugar en esta Villa ahora, que son las cinco de la tarde, ha acudido gran afluencia de gente en el lugar llamado el cementerio viejo, en frente de la puerta de la iglesia denominada de Santa Rosa, para oír uno de los doce sermones que suelen hacerse a la inmediación de tal cementerio. Cuando se predicaba se ha desmoronado la pared que dividía el mismo cementerio viejo de la calle llamada Mayor. En esta se hallaba agolpada la gente de modo indecible, y toda, que ascendía a más de 300 personas, según se calcula, han quedado sepultadas debajo de esa pared y tierra contigua. En unión con las personas más distinguidas del pueblo, estoy dictando las oportunas providencias. El Alcalde D. Francisco Bennássar y seis individuos más del Ayuntamiento que hoy se ha instalado, han quedado sepultados. Perdone V.S. si en medio del trastorno en que me hallo, no soy más difuso. Otro día podré dar a V.S. de todo una noticia más detallada.- Dios guarde a V.S. muchos años.- Felanitx, 31 de marzo de 1844.- El Teniente de Alcalde, Juan Caldentey.- M.I. Sr. Jefe Político de Baleares. Juzgado de Primera Instancia de Manacor.- Con esta fecha digo al Sr. Regente de la Audiencia Territorial lo que sigue: El Promotor, y enseguida otros vecinos de Manacor, a las 8 de esta noche me han notificado que el terraplén de la parroquia de Felanitx había caído sobre los que oían el sermón en la calle y muerto muchas personas; en seguida, dejando un facultativo en el pueblo, he dispuesto que todos los demás, los de Artá, Petra, Porreras, Campos y Santañy se trasladasen a dicha villa para socorrer los que resulten heridos, a la que con el Promotor he llegado a las 10 y media. Estaba reunida una junta la que me entera de que el Alcalde, Teniente, cinco regidores y más de 300 personas han muerto. Se practican las diligencias para atender a las necesidades que el caso exige, e instruyo la presente sumaria y de lo que de ello resultare daré el parte prevenido…- Felanitx, 31 de marzo de 1844, a las 11 de la noche. Dionisio Marín y Ruiz.- M.I. Sr. Jefe Político de Baleares. Habitantes de las Baleares: Esta horrorosa catástrofe ha afligido sobremanera mi corazón y el de las demás autoridades de la provincia. Deber mío es correr sin dilación al lugar de la triste escena para prodigar consuelo al afligido y dictar las providencias necesarias a fin de socorrer a los desgraciados.- El diputado provincial del partido, D. Antonio Planas y Nadal me acompaña. El Cuerpo Provincial a invitación mía le ha entregado los fondos disponibles que tenía en su poder para cumplir su honrosa misión. Una suscripción se ha abierto, y no dudo que todos os apresurareis a contribuir a ella. Son nuestros hermanos los desgraciados, y esto basta para que seáis generosos. Palma, 1º de abril de 1844.- Joaquín Maximiliano Gibert.- Diputación Provincial de las Baleares. En este momento que son las 10 de la mañana, el Sr. Jefe Superior Político con la mayor emoción acaba de dar parte de la fatal desgracia ocurrida en la tarde de ayer en el pueblo de Felanitx. Al tiempo de pasar la procesión del domingo de Ramos se desplomó un antiguo murallón del cementerio viejo frente a la puerta de Santa Rosa de la iglesia parroquial. Cuéntanse más de 300 víctimas; no hay familia que no llore la pérdida de un padre, una madre, un hijo, un esposo o

un pariente muy cercano; 7 individuos del Ayuntamiento que había tomado posesión el mismo día, algún eclesiástico de virtudes, y un sinnumero de personas respetables, han quedado sepultadas entre los escombros. La vista de los cadáveres y el lamento general llenaba de horror. Aumentábase la tristeza por el lugar, el día y las circunstancias de la desgracia. Un pueblo profundamente religioso se había reunido para recordar el misterio de la pasión de Jesucristo y fue víctima en el mismo momento que estaba escuchando la divina palabra. El corazón se estremece al considerar la sensible catástrofe.- La Diputación se halla vívamente afectada y deseando proporcionar a todos aquellos menesterosos que han sufrido en la ocurrencia, ha puesto a disposición del Sr. Diputado D. Antonio Planas, que ha salido para Felanitx con el Sr. Jefe Superior Político y dos facultativos, una cantidad para atender a los gastos que por de pronto sean necesarios, y aliviar y consolar a aquellos vecinos. Pero esto no basta para enjugar las lágrimas de tantos huérfanos y desamparados. Es necesario que todos los habitantes de la Provincia que no podrán menos de condolerse de su desgracia procuren con su generosidad contribuir al alivio de los infelices. Al efectoqueda abierta en las secretarías de todos los Ayuntamientos una suscripción, que recaudada cuidarán los Alcaldes de remitir los productos a esta Depositaría para que puedan aplicarse a preparar las necesidades de los que hayan perdido las personas en quienes fundaban la subsistencia. La Diputación no cree dirigirse en vano a los pueblos de la Provincia, que tantas pruebas de fraternidad y generosidad recíproca tienen dadas en días de calamidades. Habla el hecho por sí y no es necesario encarecerlo para obtener fruto. A los Ayuntamientos toca publicar esta excitación y fomentar la suscripción abierta y sin duda alguna llenarán con celo y amor este encargo.- Palma, 1º de abril de 1844.- El Presidente, Joaquín Maximiliano Gibert, P.A. de la D.P.- Antonio Canals, Secretario.-

Catástrofe de Felanitx. Fragmentos de una carta.- Mi estimado amigo: después de un penoso viaje de nueve horas con ventisca y lluvia casi sin interrupción, acabo de llegar a este pueblo infeliz, centro de mis más dulces afecciones, por unirme con varios de sus más notables habitantes los estrechos vínculos del parentesco o de la amistad. Yo que en mejores días tantas dulzuras probé aquí, he querido, como sabes venir a impresionarme también de los dolorosos sentimientos, y del sobresalto y terror que todavía embargan los ánimos de todos, con motivo de la reciente catástrofe. Ya al entrar en el pueblo pude notar que alguna gran calamidad acababa de tener lugar en él. En vez de la bulliciosa algazara, del movimiento y vida de costumbre, en cambio de las alegres sonatas y cantares que otras veces poblaban los aires, y de la viveza y encanto que solían ofrecer los semblantes de las lindas jóvenes de este país, notaba doquiera un sepulcral silencio, una soledad espantosa y los rostros de las pocas personas, que al pasar se ofrecían a mí vista, tétricos y macilentos y cambiados los galanes trajes primitivos por las enlutadas vestiduras de la horfandad o la viudez. Vi, fuera de lo que se acostumbra, la mayor parte de las casas con la puerta entornada, como

signo de luto y de dolor. Suspiros ni lágrimas es verdad que ya no se oyen ni se advierten en parajes públicos, porque después de ocho eternos días estarán sin duda secos de llorar los ojos, y postrados y sin aliento los corazones.- A la mañana siguiente al día de mi llegada, cuando me disponía a salir de casa el primer objeto que hirió mi vista fue una larga y silenciosa procesión de hombres y mujeres, jóvenes y ancianos, que acudían a la parroquial iglesia a orar en las exequias mortuorias de algún deudo o amigo. La campana con su lúgubre sonido acababa de llamarlos, y allá se encaminaban para satisfacer la más imperiosa de las necesidades de sus corazones. Amigo: sin el bálsamo que derrama la religión, cuan otra no fuera la suerte de esos desgraciados! Escena tan lastimera no pudo menos de arrancarme algunas tiernas lágrimas. Y ese piadoso espectáculo está destinado a reproducirse todos los días por espacio de muchas semanas. La celebración de honras fuera sin disputas común a cada familia lastimada, si todas igualmente poseyeran medios para proporcionarse tan sabroso consuelo. Mas lo que son las exequias generales se han celebrado ya, y según me dijeron y es de presumir, no pudo darse un espectáculo más imponente de luto y sacro terror. La iglesia estuvo llena de un todo; reinaba allí el más profundo silencio, sólo interrumpido por las palabras del sacerdote, y por los suspiros y sollozos que arrancaban el lóbrego aparato, el lugar y la fresca memoria del extraordinatrio suceso que motivaba aquel acto religioso. Allí no se veían más que padres y madres que habían perdido a sus amados hijos, a esposos y esposas privadas de su cara mitad, y a jóvenes huérfanos, llorando todos, y demandando al Divino Padre de misericordias descanso y gloria sempiterna por las almas de sus parientes y fortaleza y resignación para si propios, a fin de poder soportar tamaña desgracia… Mas dejemos querido amigo, a tan desgraciadas criaturas en el santo templo, mansión la más a propósito para encontrar el alivio que tanto apetecen y han menester y entremos en el interior de las casas. En todas ellas represéntase la propia escena. Mustios los semblantes, apagada la voz, mantiénense callados sus moradores mientras están reunidos en familia, y solo cuando alguna persona extraña allí se presenta , interrumpen el silencio para hablar por milésima vez acaso del horrendo acontecimiento, con sus varios pormenores… Fuerza será, pués, mi buen amigo, que te traslade alguna relación, confirme a las muchas que de sus lábios se deslizaron. Oigamos a algún espectador del suceso.- Érase media tarde del domingo de Ramos último. Había salido la devota procesión en que se representa y predica la Pasión de Cristo, nuestro Divino Redentor. Predicaba el orador la cuarta estación, en la calle Mayor, junto a la iglesia principal. Un gentío inmenso estaba allí apiñadísimo, no solo en la calle, sino en el mirador o terraplén que da vista a la misma, y está pegado a la mencionada iglesia y sirviera tiempo atrás de cementerio. La cortina de este terraplén o “timba”, como aquí se llama, había perdido su aplomo desde más de veinte años hacía, aumentando el declive las aguas que engrosaban la tierra, floja y removida como lo es la de las tumbas, y las absorbía enteramente. Por esto en distintas ocasiones habíase hablado de desmoronar este terraplén, ya para evitar desgracias en caso de ruina, ya para ensanchar y embellecer la calle, que del

modo como está resulta sumamente estrecha en el sitio de mayor tránsito de la villa, como lo indica el mismo nombre de “calle Mayor”. Al efecto se acudió oportunamente a la autoridad en solicitud de permiso, y ya por la época en que era intendente el Sr. Negrete se hubiera otorgado, a no atravesarse algunas dificultades relativas al abono de los gastos de demolición. Se pretendía de un lado que debía costearla la municipalidad, y de otro que pertenecía al Cura Párroco por formar parte aquel cementerio viejo de la iglesia. Y a causa de estas lamentables disputas no tuvo ulterior resultado tan loable propósito. Posteriormente se ha hablado del asunto, conviniendo todos autoridad y gobernados, en que debía verificarse la demolición, pero sin fijar un perentorio plazo, sino más bien dilatándolo para cuando estuviese concluída una gran obra pública comenzada. Es decir que, o bien se creía por algunos ser la obra aquella de puro ornato, o bien por otros que no amenazaba tan inmediata ruína, y así el engaño o culpa debiera en todo caso extenderse a muchos, sin exclusión de la autoridad que regía en aquel entonces, si tal vez convencida de que era de urgente necesidad la demolición la mandó, y no cuidó después de enterarse si efectivamente eran traídas a puntual ejecución sus órdenes en un negocio de tanto intrerés y trascendencia.- Pero, sea engaño, sea culpabilidad, no es ocasión esta, a mi entender, de averiguaciones vanas y ruidosas, sino de reparar el mal en lo posible, y aprender con tan tremenda lección a ser cautos y precavidos para lo sucesivo.- Volvamos empero al predicador, a quien dejé en la calle Mayor, predicando la cuarta estación del Via Crucis. En esta cabalmente debía salir la amorosa y angustiada Madre de Jesús al encuentro de Hijo de sus virginales entrañas. Después de algún rato que se hacía esperar, sale al cabo la divina efigie: el gentío ansioso de presenciar este acto tristísimo, se agita y se esfuerza, y este convulsivo movimiento decide la caída del murallón, sobre el cual gravitaba el peso enorme de tanta muchedumbre de gente. El predicador lo observa el primero, y arroja un agudo grito y el bonete, también por un ademán instintivo de conservación contra las rocas que le venían encima. En un abrir y cerrar de ojos quedan sepultados los que en la calle había y los que estaban sobre el terraplén caído. Un recio ¡ay Dios mío! Atruena instantáneamente: el pueblo calla depués un rato, poseído de asombro y terror, que le impide todavía obrar. Mas poco tardó aquella gran masa de gentío a ponerse en extraordinario y rápido movimiento. ¡Qué confusión aquella entonces! Nadie es capaz de describir cumplidamente escena tan horrenda y lastimera. De un lado los clamores de los heridos y medio sepultados, que pedían socorro con las más vivas instancias. De otro lado las madres desoladas buscando con afán y a gritos entre las ruinas a las idolatradas prendas de su cariño, pedazos de su alma, los padres y hermanos a sus hijos o hermanos, los esposos a su consorte, y a su marido las esposas. Todo el mundo se agitaba, pero sin querer se producían males. ¡Quien era capaz en presencia de semejante conflicto de conducirse en la forma acertada que la fría razón aconseja en momentos de sosiego! Tanto gentío sobre los escombros apisonaban las ruínas, ocasionando de este modo nuevas fracturas y ahogando acaso a los que con sus pies conculcaban. Retirar las piedras y tierra a cada lado abierto de la

calle con orden y sucesivamente habiera sido lo más provechoso. ¡Pero una madre había de ensordecer a las penetrantes súplicas de un hijo que la llamaba en su socorro! Eso no: ni mil bayonetas hubieran sido poderosas a estorbarle su natural acción. Por fin, recabose poner el orden posible, y fueron retirándose los heridos y los cadáveres. De éstos se llenó un callejón inmediato al sitio de la catastrofe, y buena parte de la espaciosa plaza de la Fuente, no muy apartada de allí, después de no caber más en las casas contiguas. En una de ellas, perteneciente a una de las principales familias, hicieron prodigios la señorita y un hermano. Este agonizaba a los que lo habían menester, por estar próximos a exhalar el postrer aliento; aquella socorría a los heridos, estando en todas partes con un amor y solicitud imponderables.- Pero la más triste de cuantas escenas te he referido fue la que tuvo lugar después de anochecer. Todos los cadáveres estaban tendidos en hileras apiñadas por los parajes que te he dicho. Centenares de luces en manos de otras tantas personas ardían en aquel teatro de desolación y espanto. Era que todos buscaban el cuerpo exánime de sus padres, hijos o hermanos para llevárselos a su casa a fin de darles en ella el último adiós. Cuánto lloro no se derramaría allí, cuántos gemidos no se exhalarían en aquel sitio sembrado de más de 400 muertos, envueltos en un charco inmeso de sangre. Estaba la noche serena y apacible; por esto no dudo que a distancia de más de una legua se oyese, como me aseguraron, un sordo ruido producido por los infinitos ayes y sollozos. En esta operación de buscar cada uno a los cadáveres que le pertenecían y en llevárselos a sus casas y desde allí al cementerio, ya en carros, ya sobre parigüelas, o escalas, se pasó aquella noche inolvidable, que no tiene igual. Y los primeros rayos del sol siguiente hirieron ya en la postrer morada, insepultos todavía, tan gran número de personas de todos sexos, condiciones y edades, mutiladas horriblemente y desfiguradas, hasta que se les dio sepultura; cogiendo en las zanjas que allí se abrieran no hacía largo rato una cuarta parte del cementerio, el cual recibió en pocas horas los difuntos que por un orden regular de cosas hubieran entrado en aquel fúnebre sitio en el espacio de cuatro o cinco años.- Amigo: esta carta se va haciendo sobrado larga, y además estoy fatigado, por lo cual termino aquí, mas no sin decirte antes cuatro palabras acerca del incendio del monumento del ex convento en la madrugada del Vierne Santo (día 5). Era numerosísima la concurrencia. Se predicaba. El orador iba a sacar el Crucifijo; es de suponer que la gente estaría muy afectada entonces, y más aun con el vivo recuerdo de los desastres del domingo anterior. Cáese en tanto un candelabro y enciéndese la tienda real. Con el ruido y el humo se figuran muchos que la bóveda del convento se desploma. Entre la confusión, todos se precipitan a la puerta y porfían por salir los primeros: atropellando a los más débiles. Ruedan por el suelo, privados de sentido, varios niños y mujeres, hay un destrozo grande de vestidos y mantillas, los fugitivos con su azoramiento ponen en consternación los barrios más lejanos de la villa, donde es creída generalmente por algún tiempo la nueva catástrofe y se pide con fervor perdón a Dios, procurando desarmar la cólera divina con oraciones, lágrimas y súplicas. Acreedor a los mayores elogios hízose el predicador, pues con un valor admirable se abalanzó al fuego para

extraer del sepulcro la Hostia consagrada, y lo consiguió a costa de mil riesgos. Al fin acabó tan turbulenta escena, amansándose poco a poco las olas de esta tempestad, suscitada por el susto que les agrandó el peligro, sin tener que lamentarse felizmente desgracia alguna.- Adiós, amigo, hasta otro día.- J.G.P.- Felanitx y abril de 1844.

En el mateix "Cronicón" d'en Llabrés, consta que dia 22 d'abril, dilluns, a la Seu hi va celebrar-se un solemne funeral, en sufragi de les víctimes: *Doce gruesos blandones ardiendo alrededor del fúnebre sarcófago, colocado en medio de la capilla real y lo patético de la música de coro, acompañada de varios instrumentos, sacaron conmovida a la escogida concurrencia que había acudido a mezclar sus preces con las del Ilmo. Cabildo…*

Dimarts, dia 23, a Santa Eulàlia hi va haver una altre funeral. Varen cantar la missa de requiem de Mozart, i va predicar un frare carmelita exclaustrat. Dn. Joan Amengual: *el inmenso gentío agrupado alrededor de una orquesta completa que ejecutaba con voces cuadruplicadas los lastimeros acentos que arrancaron a Mozart su propia vida, descubriendo en el altar al separado Cura de Felanitx que había volado en medio de sus feligreses un momento después de su desgracia, a derramar entre ellos cuantiosas limosnas y a depositar en manos de la comisión de socorros la importante suma de 4000 reales, acompañado también de ministros naturales de Felanitx, prior el uno del santo hospital de caridad y cantor el otro de esta catedral, a la luz de multitud de cirios funerales que ardían en el imponente catafalco, no pudo menos de conmoverse al oir las sentidas expresiones con que el orador les recordó, si así decirse puede, la inolvidable catástrofe…*

Los periódicos madrileños *El Heraldo* y *El Corresponsal* abrieron una suscripción a favor de las víctimas sobrevivientes del funesto acontecimiento de Felanitx.- S.M. dio 6000 reales de vellón para alivio y socorro de tan desgraciados habitantes.- (Segueixen donants i donatius diversos). También en Barcelona el diario *La Verdad* inició otra suscricpión pública…

El "Cronicón" parla també de suscripcions a Guadalajara, València, Granada…

Varios hacendados y vecinos de Felanitx, solicitaron en escrito dirigido al Vicario General sede vacante de esta diócesis, la reposición en su curato del presbítero Don Sebastián Serra, separado de él por efecto de las lamentables circunstancias de 1835. Acababa de ejercer actos de las más nobles de las virtudes, dando crecidas cantidades de dinero a muchas familias perjudicadas grandemente, guiado tan solo de un impulso caritativo, la cantidad de 4000 reales a disposición de la comisión de socorros allí creada, para aliviar a los menesterosos y heridos.

Segueix “Noticias y relaciones…” d’en Llabrés: Sa Diputació va donar gràcies a la Reina per les *muestras de amor y generosidad…a favor de las víctimas de Felanitx.-* Sa Diputació va demanar a la Reina que no s’incorporassin a files els reclutes d’aquell any, de Felanitx, ja que el poble havia perdut molts braços per la feina. També demanava la Corporació que el producte de les contribucions que pagava Felanitx, fos durant tres anys per ajuda a les famílies necessitades.

1845

Gener.- *Va fer neu i plogué, amb molt de fred.*

Just acabat de començar l’any, en el carrer del Campet, va morir Na Miquela Mª Massutí Ramon. Era l’esposa d’Antoni Suñer.

MIQUELA MARIA GERTRUDIS RITA MASSUTÍ RAMON (146)

Llibre 20 de defuncions, fol 121, nº 2.- Miguela Masutí…de edad de 40 años (els meus comptes donen 52), mujer de Antonio Suñer, labrador, e hija de Antonio (115) y de Apolonia Ramon…falleció, sacramentada, día 3 de enero de 1845, en una casa de la calle del Campet…con testamento hecho en poder de Dn. Miguel Carrió, Notario, a 2 de enero de 1845, en el que lega (segueixen mandes píes)…Albaceas: su marido y su cuñado Martín Ginard…Entierro de 3ª clase, con procesión y misa cantada…Fue exequiada en esta parroquia y sepultada en el cementerio.

Havia fet testament dia 1 de setembre de 1844: Carrió, fol 223, any 1844.- *Yo Miguela Masutí, consorte de Antonio Suñer, filla de Antoni (115) y de Apolonia Ramon…difunts…*Elegeix marmesor al seu espòs. Segueixen obres píes, elegint sepultura en el cementeri rural. Deixa llegítima a tots els seus fills i filles póstumos i anomena hereu universal propietari *a Antoni Suñer, mon marit de les cases y corral en tot lo que se trobarà dins las mateixes… i el nomena usufructuari de tots els seus restants bens, amb facultat de disposició…a favor del parent que millor lo tractarà…Davant de mí, Miquel Carrió, Notari.*

Dia 31-XII-1844, diu que han variat les circumstàncies i *otorg los presents codicils* pels quals mana que tot lo que hi haurà el dia de la seva mort, a la casa y corral que habita, *sia del meu espòs Antoni Suñer, a la seva lliure voluntat. Davant de mí, Miquel Carrió, Notari.*

2 gener 1845.- Fa un nou testament. Disposa sobre l’obra pía. Nomena marmesors *a Antoni Suñer, mon marit y…Martí Ginard, mon cuñat..* Deixa una quantitat per les víctimes de la guerra de la independència. Nomena hereu usufructuari, *per tot el temps de la seva vida al dit Antoni Suñer, mon marit,*

*propietaria emperò a Apolònia (150) i Catalina Masutí (148) mes germanes…*Catalina. 1 cortó i ½…en el districte de Son Truyol…Apolònia. *Lo restant que que poseiesc en lo lloc de Son Truyol .-* Les coses i demés seran del marit. *Davant de mí, Miquel Carrió, Notari.* (Va morir dia 13 gener 1845. L'acte de defunció és de dia 3).

Juny, 10.- *Després de mig dia va ploure molt bé fins a la nit, fent un fred com si fos d'hivern.*

Juliol, 2.- *Han acabat l'obra de la timba…*Juliol, 13.- *Diumenge, fonc el primer dia que començaren a entrar a l'església pel portal de Sª Rosa per haver-se acabada l'obra de la timba i l'escala nova després de la desgràcia de l'any passat.*

1846

Gener.- El Rector D. Sebastià Serra, va fer reconstruir l'escala del portal de N'Alou, al campanar, *la qual estava molt indecent…*

Juliol.- *Se cantà un Te-Deum per l'elecció del nou Papa Pius IX.*

Després d'un any bastant sec, on inclús se feren rogatives a Sant Salvador, el mes de setembre va fer *una aigua grossa, que per moltes parts hi ha saó, i n'hi ha que han sembrat forratge i faves.*

Inauguració a Palma del Monument a Isabel II

Novembre.- *Festes solemnes pel casament de la Reina Isabel II i sa germana.* A Ciutat també feren festes: En los días 7, 8 y 9 de noviembre se hicieron en esta ciudad las fiestas en celebridad del doble enlace de S.M. la Reina Dª Isabel II con el Infante D. Francisco de Borbón, y de su hermana la Sra. Infanta Dª Luisa Fernanda con el principe francés Duque de Montpensier.

1847

Enguany hi ha a per Mallorca molta talent, que tothom, rics i pobres han de comprar blat.- Falta feina i augmenta molt el nombre de pobres a l'hospici.

Juny, 12.- A Can Massutí del carrer del Juavert, hi va haver festa: la primogènita de l'honor Miquel Massutí Xamena i de Na Caterina Nicolau Vaquer, Francisca, va casar-se amb un veïnat del mateix carrer, En Cosme Mesquida. Gayà.

FRANCISCA ANNA MASSUTÍ NICOLAU (153)

Llibre 17, matrimonis, fol 129 d., nº 27.- *Día 12 de junio de 1847, Don Antonio Nicolau, Vicario…desposé a Cosme Mesquida, Hacendado, de 32 años, hijo de Sebastián y Apolonia Gayá, con Francisca Ana Massutí, soltera, de 31 años, hija de Miguel (142), Labrador, y de Catalina Nicolau. (Vivian en la calle Juavert).*

La tràgica història dels presoners de Cabrera, fou recordada l'any 1847, quan va bastir-se l'obelisc en recordança de les víctimes: *A la memóire des français morts a Cabrera. L'escadre d'Evolutions de 1847 commandé par S.A.R. le Prince de Joinville.*

Monolit Aixecat el 1847 pel princep de Joinville en memoria dels presoners francesos morts a Cabrera

El mes de juny de 1847 l'armada comandada pel Príncep Almirall Felip d'Orleans (Príncep de Joinville), va ancorar, en pacífica visita, a la badia de Ciutat. Des d'aquí, envià la corbeta *Pluton* a Cabrera. Els seus oficials i mariners, guiats per un espanyol que havia viscut l'angoixa i l'agonia dels francesos allà concentrats, recolliren les restes escampades dels morts insepultes, inhumant caritativament les despulles. L'Abate Coquereau, capellà castrense de l'esquadra,

va informar l'Almirall. L'endemà, el Príncep en persona, acompanyat pel capellà, desembarcà a Cabrera. Després de celebrar l'Eucaristia, resades les exequies i tapada la fossa on les desferres havien trobat cristiana sepultura, hi col·locaren a damunt una creu de fusta, tot i esperant poder posar-hi el més aviat possible l'escaient monument. L'emoció dels mariners, imaginant-se el calvari dels seus compatriotes, els va resoldre a voler pagar, entre tots, el mausoleu. I fou decisió de tots els membres de l'armada francesa, que el nom del seu Almirall hi figurés gravat a la làpida commemorativa.

El mes d'agost immediat, en el vaixell *Vulcano*, el Capità General de Balears, Sr. Ferran Cotoner; el Cap Polític de la Província, Sr. Joaquim Maximilià Gibert; i el Cònsol de França, Mr. de Cabarrús, desembarcaren a Cabrera, on el representant francès posà la primera pedra del monument, dipositaren en ella una moneda d'argent de cinc francs, encunyada el mateix any 1847. A finals de mes, l'obelisc ja estava llest i col·locat. El Cònsol, Mr Juli de Cabarrús i Lesseps, hi va plaçar devora un armariet, on hi havia un llibre en el que endemés de l'acta de la inauguració, escrita i signada al principi, tenia fulles en blanc per esser firmades pels visitants. Res no se sap d'aquest llibre després de 1860. Quan va desaparèixer, ja omplien les seves pàgines més de 500 signatures de mariners espanyols, nord-americans i francesos.

Agost, 28.- Na Maciana Obrador Massutí, que vivia al carrer Posada de la Fuente, filla d'Anna Maria Massutí Xamena i Miquel Obrador, va casar-se amb En Pere Oliver Nicolau, de Can Barceló, del carrer dels Prohisos.

PERE OLIVER NICOLAU
MACIANA OBRADOR MASSUTÍ (145)

Llibre 31 de matrimonis, fol 131,nº 37.- Dia 28 d'agost de 1847, als 22 anys es va casar Pere Oliver Nicolau, *Hacendado, hijo de Pedro (Oliver Barceló) y Juana Ana Nicolau, con Maciana Obrador Massutí (145), soltera, 21 años, hija de Miguel y Ana Mª Massutí (141).* Visqueren a la casa del carrer dels Prohisos. Testimonis del casament: Bartomeu Mestre i Guillem Soler. Amb aquest matrimoni emparentam, per primera vegada, els Massutí i els Oliver.- Varen tenir cinc fills: Joana Anna, Pere, Maria, Miquel (que fou el nostre avi) i Masiana Oliver Obrador.

Desembre, 26.- Fue nombrado director general del cuerpo de Sanidad Militar D. Bartolomé Obrador y Obrador, natural de Felanitx.- Desembre.- Fue preconizado por S.S. el Papa para Obispo de Mallorca el Dr. D. Rafael Manso, catedrático y rector del Seminario y gobernador eclesiástico y dignidad de tesorero de la catedral de Salamanca.- Desembre.- Fundación de las Hijas de la Caridad, en Manacor, pasaron cinco hermanas desde Felanitx.

1848

Felanitx te 10.043 habitants.

Gener.- D. Bernat Rosselló és el nou metge de l'hospital.

↑ Rafael Manso

Abril.- Va arribar a Mallorca el bisbe nou, Mons. Rafael Manso. Era bajo de estatura. Fue conducido desde el muelle a su palacio en el coche del Conde de Montenegro. La Diócesis isleña hallábase vacante desde diciembre de 1842. Va fer la solemne entrada el diumenge de Rams.

Octubre.- A l'hospital general de Ciutat, va fer-se el primer assaig del cloroformo, en l'amputació d'una cama a una jove de 28 anys, de Llubí. L'utilització va esser un éxit. Despertó la paciente a los 18 minutos preguntando si se le debía cortar la pierna, contestándola que estaba operada, dudó de ello y fue necesario para convencerla enseñarle el miembro amputado. Interrogada minutos después si recordaba se la hubiesen cortado las carnes y aserrado los huesos, contestó que nada había sentido.

Desembre.- *Rogatives públiques d'orde de la Reina, amb assistència del Clergat, Autoritats i nombrós concurs de poble, perquè Déu doni pau a l'Església i restablesca Pius IX a Roma…*

1849

Febrer.- *Algunes germanes de la Caritat de Felanitx amb el Rector Serra, anaren a Pollença per fundar-hi una casa.*

Maig.- El Bisbe D. Rafel Manso, fa la visita pastoral.

Setembre.- *Carreres de cavalls a la Soledat.*

Desembre.- *El matí trobaren els carrers plens de neu.*

Desembre, 28.- Felanitx.- En la madrugada penetraron dos hombres por el tejado de la casa del honor Sebastián Bennasar (a) *Felia*, situada en el distrito llamado *Binifarda*, a unos tres cuartos de hora de esta población. Lograron en parte su fin siniestro pues se llevaron 40 libras y pico según relación de la consorte del referido Bennasar, la cual, hallándose sola en la casa tuvo el valor de coger una hacha para usarla contra los dos ladrones, como en efecto la usó luchando con éstos un buen rato, y afirma de estar segura de haberles hecho sangre con ella, pues que con la misma les dio golpes a discreción. La mujer a su vez recibió de los ladrones algunas ligeras contusiones en la cabeza. Merced a esa lucha y a la circunstancia de acercarse la luz del día, no lograron del todo los malvados sus designios, dirigidos al parecer a apoderarse de 22 onzas de oro existentes en la casa desde pocos días acá.

1850

Gener.- *Es entrat batle el Sr. Jaume Velar.* (Jaume Obrador).

Abril, 30.- *A les 11 del matí fent un barrobí a la sínia nova de la torre, se trobà una vena d'aigua bona…*

Maig.- *Ha plogut.- Ha tornat ploure; per algunes parts ha fet saó.- Ha fet una tempestat molt grossa de trons i llamps i calabruix; ha pegat un llamp a l'església de Sant Salvador, però no ha fet mal.*

Juny.- Hi havia falta d'aigua, des de ja feia uns anys, *només poden abeurar el bestiar dues hores a mig dia i dues el vespre.- Cada familia només pot tenir una gerra a l'escala de l'església.*- Per fer bugada anaven a cercar l'aigua des pou des Bobot; *hi havia tanta pressa com a la font…*

Juliol.- *Féu una aigua i s'espassà un poc la pressa a la font.* Agost.- *Ha tornat ploure i és estat general, i les aigües han revingut…*Setembre.- *Ha fet una aigua tan grossa que tots els pous han revingut i la font molt, però ha fet molt de mal per les parets i terres que se n'ha duites.*

A Ciutat, el dia 1 de maig, cantaren, a la Seu, un Te deum solemne, per haver retornat el Papa Pius IX a Roma.- Juliol.- La Societat Econòmica d'Amics del País, encarregà a l'escultor Jacint Mateu i Sureda, fer un monument, en marbre, en honor de Jovellanos, per posar-lo a Bellver.

Setembre.- Dio el guitarrista Huerta un concierto en Felanitx. A consecuencia de un recio y constante viento de levante tuvo que practicar varias arribadas forzosas y tomar abrigo en las ensenadas y puertos sitos entre Lluchmayor y Santanyí el buque que conducía Huerta a Menorca; viéndose últimamente obligado a entrar en Porto Colom, por hacer mucho agua el barco y a fin de cobrar aliento los ánimos fatigados por el inminente riesgo que se corrió de naufragar en las aguas de Cabrera. Una vez entrados en el mencionado puerto, que es el de Felanitx, los tripulantes pintaron a Huerta las bellezas de este pueblo, y el excelente ánimo de sus moradores, con lo cual le persuadieron y determinaron a que hacía él se encaminase. Allí como era de esperarse, apenas se tuvo noticia de la llegada de aquel forastero, que al instante se divulgó era una notabilidad europea en el arte de tocar la guitarra, se le presentaron los principales jóvenes del pueblo, entre ellos D. Antonio Obrador de Velar, director de la música de aficionados que posee Felanitx y obsequiaron a Huerta grandemente. Deseando aquellos que el público pudiese oírle, propusieron al artista si tendría o no inconveniente a dar un concierto, a lo que no pudo menos de acceder para corresponder a las finezas que les merecía a quienes tales propuestas le hacían, celebrándose este en el espacioso salón que sirve de escuela en el edificio grande de la Cuartera, con una concurrencia de más de 200 personas de lo mejor de la población…

Octubre.- Felanitx.- Las Sra. Gilard, naturales de esta villa avecindadas en Madrid, son las que han bordado el escudo real colocado en el centro del dosel existente en el nuevo salón de las Cortes. Así lo escriben desde aquella capital con fecha de 29 del próximo pasado, añadiendo que este escudo es la obra de mayor mérito que se observa en el magnífico salón indicado, obra elogiada por todas las personas inteligentes que han tenido el placer de inspeccionarla, obra que honra a las artes españolas y a este pueblo de Felanitx en particular por ser la cuna de las autoras de ella. Sabemos que las Sras.Gilard han recibido mil parabienes, en razón de obra tan meritoria, de parte de las personas reales y de muchísimas otras, para bienes bien merecidos ciertamente, siendo como son de toda España muy conocidas las habilidades de esas apreciables mallorquinas, que, después de haber dejado a muchas de sus paisanas las mejores lecciones de su arte, se trasladaron a la coronada villa para ser la admiración de todos y

patentizar a la España la posibilidad de nacer grandes talentos en un rincón de Mallorca.

Joaquim Sancho a qui vàrem conèixer quan la guerra del francès, a Saragossa, va contraure matrimoni amb **Dolors Tomàs**, que serà la que aportarà aquest patronímic marià a la nostra família. Varen tenir una filla, **Joaquima Sancho Tomàs**.

Per altre banda, del matrimoni d'En **Jaume Domenge** i N'**Isabel Raurell**, va néixer En **Bartomeu Domenge Raurell**.

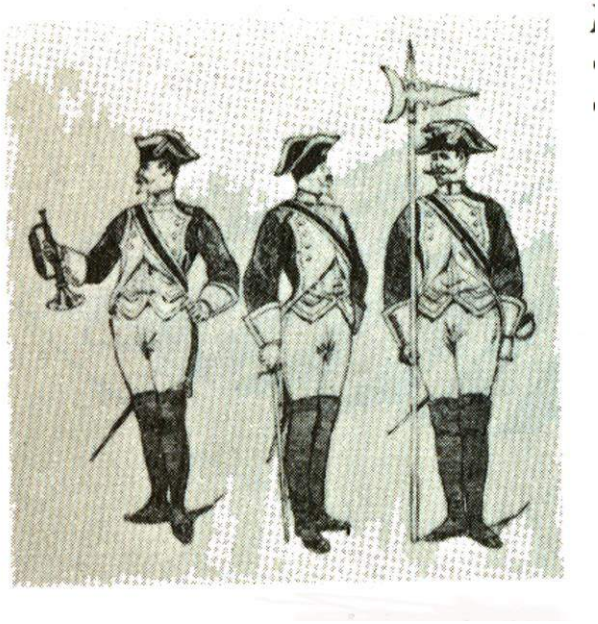
Bartomeu Domenge i **Joaquima Sancho**, varen casar-se i donaren continuïtat a la nostra branca genealògica aportant-nos els cognoms domenge-sancho.

Em va contar la tia Catalina Maroto, que **Bartomeu Domenge** era Capità de la Guàrdia Civil. *Fill de casa bona de Manacor.* De ben petit va quedar orfe, i els0 seus tutors varen esser uns frares i les monges del Convent de la Concepció, d0e Ciutat. **Bartomeu** era molt ric, *tenia una fortuna considerable*: finques a la plaça 0de la Seu, a S'Aranjassa, Son Domenge, etc. No sabem el que va passar amb l'administració dels seus béns, però -segons deia la tia Catalina- els cabals s'esvaïren, la fortuna féu ull. Quan **Bartomeu** arribà a la majoria d'edat, no n'estava gens conforme amb l'actuació dels tutors i els va moure plet. Va guanyar-lo en primera instància, però els vençuts apel·laren la sentència. Aleshores ell ja era tinent, i no podia pledejar com a pobre; ateses, doncs les despeses que això l'hi representava, per una part, i per l'altre la incertesa del resultat final, va determinar no seguir avant i renuncià a la seva herència. (Ben cert que tot això sembla molt estrany).

Don **Bartomeu Domenge** havia ingressat en el cos de *Provinciales*, que després va esser inclosa en la Guàrdia Civil. Tots els membres de la milícia de *Provinciales*, *eren de famílies distingides de la societat mallorquina, i el senyoravi era alt, guapo, curro i ros*, d'acord amb expressió de la meva interlocutora, i quan va passar l'episodi del plet, tenia casa al carrer dels Oms. (La finca nº 126, on va néixer la tia Catalina Maroto, la meva informadora, i també la tia Maria del Carme i el tio Pere Oliver Domenge).

Així com m'ho contaren ho contaré: D. **Bartomeu** va esser *alabardero* de Sa Majestat, i -a Madrid estant- va salvar a la reina Isabel II dels que volien matar-la: va facilitar la seva fuita per un secret i estret corredor del reial palau. Segurament per això, la Reina i el seu espòs Don Francisco de Asís, el tractaven amb molta deferència. En certa ocasió va acompanyar-los a caçar, i els reis,

agraïts, li regalaren un cérvol. Don **Bartomeu** se'l menjà, amb els soldats de la seva companyia.

Pel seu càrrec d'*alabardero*, Don **Bartomeu**, ja ho hem dit, vivia a Madrid, i estava casat amb Dona **Joaquima Sancho**, sa filla del defensor de Saragossa. Ja havia nascut el seu primer fill, En **Jaume Domenge Sancho**. Mare i fillet anaven a reunir-se amb el seu espòs i pare, D. **Bartomeu.**

Viatjaven en diligència, que va fer parada, per passar la nit, a una posada del camí.

El posader va atendre Dona **Joaquima** molt nerviós, i li va dir: *Vaya señora a su cuarto y cierre con llave, y no salga por mucho ruido que oiga. Esta noche van a venir ladrones.*

Imaginau-vos l'esglai de Dona **Joaquima**!

I, en principi, no va tenir gens de sort Dona **Joaquima**. Precisament, encara no s'havia retirat a la cambra, i quan estava sopant, en el menjador de la posada, amb el seu infantó a la falda, arribaren els lladres!

Tot d'una saludaren i varen asseuren-se a la taula. L'aire podia tallar-se, la tensió era ben pujada. Dona **Joaquima** no tenia coratge per alçar la vista, murmurà una salutació i guardà silenci temorec.

Mentre, l'hostaler servia als lladres plats molts mengívols, amb abundància de pollastres preparats per l'ocasió per ell mateix. També ell estava espantat, perquè, encara que avesat a la visita d'aquells malfactors, mai no havia arribat a acostumar-se a la seva presència inquietant, que ho era més quan començaven a notar-se els efectes euforitzants del vi que acompanyava a les viandes.

Els lladres, malgrat que dolents, perquè dolents ho eren, tenien així mateix la senzillesa de la gent camperola, i en això ho va copsar immediatament Dona **Joaquima** que, com el seu pare defensor de Saragossa, era ben espavilada. Va pensar que calia inspirar compassió i tendresa en aquella gent tan plena de protèrvia, i així ho va fer.

¡Oh y que comen Vds. de bien! Deben de ser Vds. muy ricos al permitirse tales manjares. Yo soy muy pobre y no tengo de qué comer. Estoy casada y, con mi hijito, voy a reunirme con mi esposo en Madrid, para trabajar duramente.

Els saltejadors s'ho begueren. Commoguts, agafaven l'infant en braços i el passaven d'un a l'altre, l'hi feien "moneries" i l'hi donaven menjar del seu.

¡Oh, que niño tan mono!

Acabat el seu sopar, Dona **Joaquima**, va excusar-se per abandonar el menjador i, abraçada al seu fill, corregué cap a la seva habitació. Va tancar i embarrar la porta.

Si va dormir, ho va fer amb un ull obert.

L'endemà de matí, abans del trenc d'alba, quan encara dormien els lladres, Dona **Joaquima**, des de la finestra de la seva alcova, va fer un senyal convingud, al cotxer, que ja esperava a la clasta de l'hostal, i apressadament, en la lleugera diligència, fugien com un llamp d'aquell lloc sinistre.

1851

Feia alguns anys que havien arribat a Mallorca els primers guardes civils, precisament el dia 20 de setembre de 1846…

Llegó a Palma el primer destacamento de la **Guardia Civil** al mando del teniente D. Pedro José Sancho, natural de Artá, y compuesto de veinticuatro individuos…En el nuevo cuerpo ingresaron algunos mallorquines licenciados del ejército.

Aquí escau tornar a parlar del nostre avantpassat D. **Bartomeu Domenge Raurell**, que com sabem era capità del Cos de *Provinciales*, i va passar a ser-ho de la Guàrdia Civil.

Quan començaren a venir a Mallorca els guardes civils de la península, als *provinciales*, que s'havien incorporat al nou cos de seguretat, se'ls hi queia la cara de vergonya, perquè els que venien eren forasters i mala gent. Se disfressaven de monja i demanaven almoina, robaven i arribaren inclús a matar. *El senyor avi plorava com un nin* (em deia la tia Catalina quan m'ho contava).

En certa ocasió, és cert que aquests guardes malfactors mataren uns pagesos per a robar-los. Descoberts tot d'una per la justícia, varen esser condemnats a mort, i no hi va haver per a ells ni compassió ni indult. Aquells assassins foren executats en "es vall" de la murada de Ciutat, vora la porta de Jesús (prop de l'actual carrer de Parellades). Quan passava per la Rambla la funesta processó que duia els desgraciats cap el càstig, i mentre escoltava amb horror el rítmic retronar dels tambors (*purrum, purrum*), el senyor avi plorava com un nin: sentia en l'ànima el deshonor del *cuerpo.*

Deixem-ho així i tornem a Felanitx.

Felanitx comptava 9.997 habitants.

Una feble democràcia anava obrint-se camí, a cops d'afrontaments dels partits, a cops de sabre i a cops d'Estat, que qualificarien i omplirien el segle XIX. A Felanitx hi tenien ressò totes les lluites que enardien els polítics de l'època.

Les eleccions sovintejaven. Era un fet que mostrava a les clares la inestabilitat dels governs. Els caps de partit visitaven els pobles a la capta de vots, també anaven a la Vila i propiciaven aliances i fórmules de compromís.

Compareixen ja a la brega política, amb més activitat, els nostres parents, començant pel *Padrí Mola*, l'Amo En **Bartomeu Alzamora**.

Febrer.- El Prevere D. Miquel Planas *començà a construir una casa a damunt el puig d'Es Call.*- Juny, 21.- *Han celebrat la primera Missa a la casa de damunt el puig d'Es Call, dita la Bella Vista.* Juliol.- *Han començat a la Torre les obres del nou hospici-hospital dirigides i pagades per Mn. Pere Nicolau, Mínim exclaustrat.* Desembre.- *S'ha repicat perquè la Reina ha tingut un infant.*

Juny, 25.- A Can Mesquida, del carrer del Juavert, va néixer, aquest dia 25 de juny, Na **Catalina Mesquida Massutí** (162), filla de Cosme Mesquida i **Francisca Anna Massutí Nicolau** (153). (Cfr. Bauçà, tom IV).

1852

Gener.- *Començaren el camí del* ***Calvari****.-* Abril, 7.- *Dimecres Sant.- Avui a les quatre han fet els passos, pujant per primera vegada al nou Calvari.- Va esser nomenat canonge el Rector D. Sebastià Serra.-* Juny, 14.- *El Rector D. Sebastià Serra posà la primera pedra de l'església del Calvari.-* Juny, 20.- *El Rector s'ha despedit dels feligresos des de la trona; el vespre*

Interior de la capella del Calvari

hi hagué núsica davant la Rectoria.- Juliol.- *Va esser nomenat Ecònom D. Nadal Cabrer.*

Setembre.- *Funció de títeres amb música a la quartera.- Títeres i ball a la quartera.-* Octubre.- *Funció de violí, guitarra i altra música a la quartera.*

Festes populars a 1953

1853

Gener, 30.- *Se beneí el Sant Crist del Calvari: vingueren el canonge de l'Espinagar i el Rector passat que també és canonge i és el qui l'ha fet fer. El beneïren a l'ofici major, i a la tarda el pujaren en processó al Calvari.- Prengué possessori de la Rectoria el nou Rector D. Miquel Riutord.-* Novembre.- *Han començat el portal de Santa Rosa de la Parròquia.*

Dia 4 de setembre de 1853, **Catarina Maria Massutí Ramon** (148), va comparéixer davant el Notari Miquel Bordoy, per tal de conferir un poder especial. B-2318, fol 369.- Día 4 septiembre 1853…yo Catalina Massutí, viuda de Juan Jusama e hija de Antonio (115) y de Apolonia Ramón…doy poder especial…a D. José Servera y Monserrat y D. Jaime Vallespir y Pelegrí, vecinos de Palma…para que en mi nombre…vendan a Jaime Vaquer…un cuartón de tierra sito en el término de esta Villa y lugar llamado So'n Oliver…

1854

Després del pronunciament del **General O'Donell**, se convocaren eleccions. El Governador accidental, D. Miquel Trias, desitjava que l'Amo En **Bartomeu *Mola***, fos part del nou Ajuntament, però no ho va considerar així D. Damià Vidal, que va voler arranjar un Ajuntament de militants edictes a la seva persona i al seu llinatge. Va seguir com a batle D. Jaume Vidal Salvà, *Vica*, que ja ho era des de 1852.

Hi havia projectat, per dins uns dies, el matrimoni de **Pere Antoni Massutí Nicolau** (155), i per això, dia 24 de gener, **Miquel Massutí Xamena** (142) i la seva esposa, Caterina Nicolau Vaquer, acudéixen al Notari Bordoy per fer donació de tots els seus bens, *propter nuptias*, a favor del seu fill **Pere Antoni Massutí Nicolau** (155). Així mateix disposen la llegítima per **Francisca Massutí Nicolau** (153) i les seves germanes **Caterina** (154), **Anna Maria** (156), **Joana Anna** (158), **Miquela** (159) i **Bàrbara** (160). Deixant-los 5 sous moneda mallorquina, totes les robes i joies d'or i plata. Ordenen que mentre seran fadrines, el seu germà les haurà de cuidar i vestir, bones i malaltes, i quan prenguin estat, els hi haurà de fer una caixa o cantarano, *segons nostron estat.*

MIQUEL JOSEP JAUME MASSUTÍ XAMENA (142)

B-2319, fol 61. Dia 24 de gener de 1854…sia a tots notori com nosaltres lo Honor Miquel Massutí, fill de Pere Antoni (106) y Francisca Xamena, consortes difunts, y de Catalina Nicolau, filla de Antoni y de Catalina Vaquer, també consortes difunts, marit y muller…en contemplació de matrimoni que en faç de Ntra. Santa Mare la Iglesia, esperas celebrar tu Pere Antoni Massutí (155) nostron fill amb Catalina Roig, doncella filla de D. Pere Antoni, vivent, y de Dª Josepa Obrador, difunta…en atenció que nos és molt agradable, de nostron bon grat…donam a…Pere Antoni nostron fill, tots los nostros respectius bens mobles e inmobles, drets, veus, credits y accions presents y futurs… La donació tendrà efecte després de celebrat el matrimoni y succeida la nostra mort. Diuen que quan sien morts, el donatari haurà de pagar 50 misses resades y un ofici, processó, sequència a veus, un miserere al Sant Cristo, Tota pulchra a la Puríssima, una salve a Ntra. Sra. del Roser, 7 Pare Nostres a St. Jusep, los goigs a St. Francesc, una lletania a les ànimes… Que mos reservam respectivament per Francina Anna (153), Catalina (154), Anna Maria (156), Bàrbara (160), Miquela (159) y Juana Anna (158) Masutí, nostres filles…5 sous moneda mallorquina, que la roba de calsar y vestir de mi la referida Catalina Nicolau, ha de ser de les sobredites mes filles per iguals parts, igualment lo seran les alacas de or y de plata que ja tenen rebudes, exceptuant los cuberts de plata que vuy que vajen compresos en esta donació…Que tú…nostron donatari deuras fer la caixa o canterano segon nostron estat a les indicades nostres filles entregantse a aquelles qui son fadrines quant prendan estat…Que nos reservam per les filles fadrines per tot el temps que lo seran y no més, habitació en les cases y corral que habitam en el carrer del Juavert, y tot el temps que seran fadrines, tú nostron donatari deuras mantenirles, calsar y vestirles, bonas y malaltas, de tot lo necessari segons nostron estat, trebayant peró ellas sempre que puguen a favor teu y dels teus…Davant de mí, Miquel Bordoy, Notari.

I dia 28 de gener, varen casar-se **Pere Antoni Massutí Nicolau**, i Catalina Roig Obrador, de *Can Belo*.

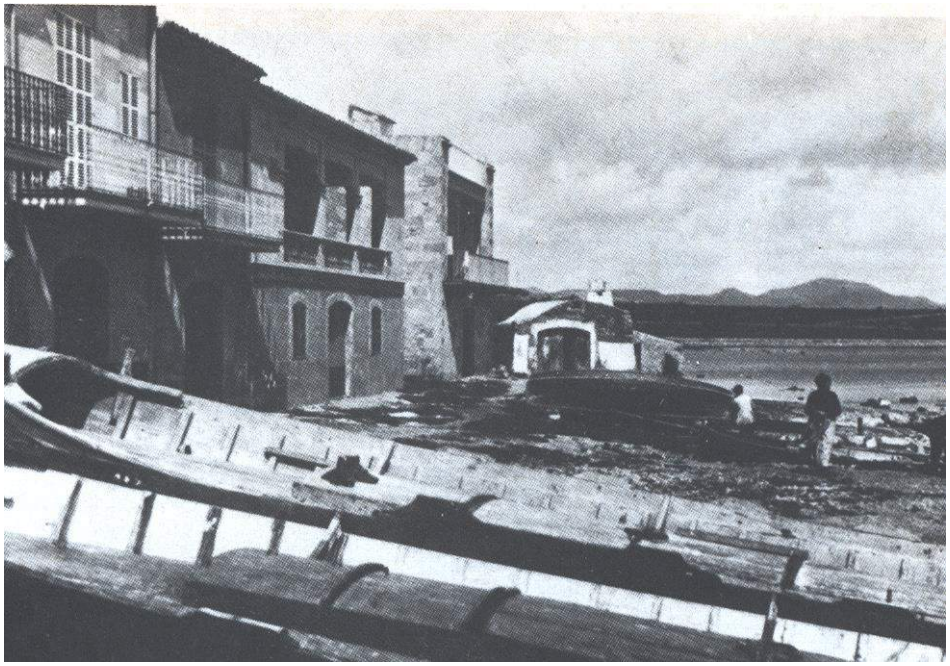
PERE ANTONI MASSUTÍ NICOLAU (155)

Llibre 20 de matrimonis, fol 3, nº 6.- En la Villa de Felanitx…dia 28 de enero de 1854, yo Don Miguel Rosselló, vicario…desposé por palabra de presente y velé según los ritos y ceremonias de nuestra Madre la Iglesia a Don Pedro Antonio Masutí, hijo de Don Miguel (142) y de Dª Catalina

Nicolau , con Doña Catalina Roig, hija de Don Pedro Antonio y de Doña Josefa Obrador, ambos solteros. D'aquest matrimoni, veurem que varen néixer: **Catalina Cecilia Massutí Roig** (178), **Miquel Josep Massutí Roig** (179) i **Pere Massutí Roig** (180).

Febrer.- Va fer neu. *Arribá a haver-n'hi més d'un pam, i era tan seca que no se fonia gens.* Març.- *Se dugué a la Vila un gegant i pagaven un sou per veure'l, i era d'11 pams i tres pulgades castellanes.*

L'any anterior l'Ajuntament havia sol·licitat l'habilitació del port per al comerç interior i cabotatge amb el continent, el mes de juny *arribà la noticia que el Govern havia concedit l'habilitació…es cantà un Te Deum i repicaren dues hores i mitja.- S'obrí una subscripció per fer l'edifici de la duana del Port.*

Juliol.- *L'Ajuntament s'adhereix al pronunciament dels generals Dulce i O'Donell; se cantà un Te Deum i se donaven visques a la reina, a la Constitució i al general O'Donell.*

Agost.- *Les germanes Gilard, que viven a la Cort han regalat una túnica a la Mare de Déu de Sant Salvador.-* Jura el nou Ajuntament.

Octubre, Novembre.- Funcions de gimnàstica i títeres, i ball, a sa quartera.

Novembre, 22.- A la casa del carrer del Juavert, neix la primogènita de **Pere Antoni Massutí Nicolau** (155) i Catalina Roig Obrador (Belo).

CATALINA MARIA CECILIA MASSUTÍ ROIG (178)

Llibre 39 de baptismes (1853-1855), fol 163, nº 256. Va esser batiada dia 24 de novembre de 1854 (havia nascut dia 22). Filla de Pere Antoni Massutí Nicolau (155) i Catalina Roig Obrador. Avis paterns: Miquel Massutí Xamena (142) i Caterina Nicolau Vaquer. Avis materns: Pere Antoni Roig i Josefa Obrador. Padrins: Pere Antoni Roig (avi matern), viudo, i Catalina Nicolau (avia paterna), casada.

Desembre.- Arriba el Bisbe Salvà, per administrar en els dies següents el sagrament de la Confirmació.

Compareix davant de Notari, Na **Catalina Massutí Nicolau**, per atorgar un poder per vendes.

CATALINA MASSUTÍ NICOLAU (154)

B- 2319 fol 717.- Dia 6 de desembre de 1854…Jo Catalina Massutí…vesina de Manacor, *consorte de Juan Nadal, e hija de Miguel (142) y Catalina Nicolau, consortes vivientes*… Concedeix poder especial a D. Josep Servera i Monserrat i a D. Jaume Vallespir i Pelegrí, de Palma, perquè en nom seu otorguin dues escriptures de venda: *Una a favor de Gabriel Alzamora…*(3 cortons de terra en el lloc dit Firella) *y otra a favor de Juana Ana Adrover* (3 cortons en el lloc anomenat Son Bennàsser o Salt de l'Aigua). La primera finca la tenia de la seva avia, Catalina Vaquer, i la segona de la seva tia Jerònia Nicolau. *Ante mí, Miguel Bordoy, Notario.* Aquesta escriptura ens descubreix que Na Catalina Massutí Nicolau s'havia casat amb Joan Nadal i que havien posat domicili a Manacor.

1855

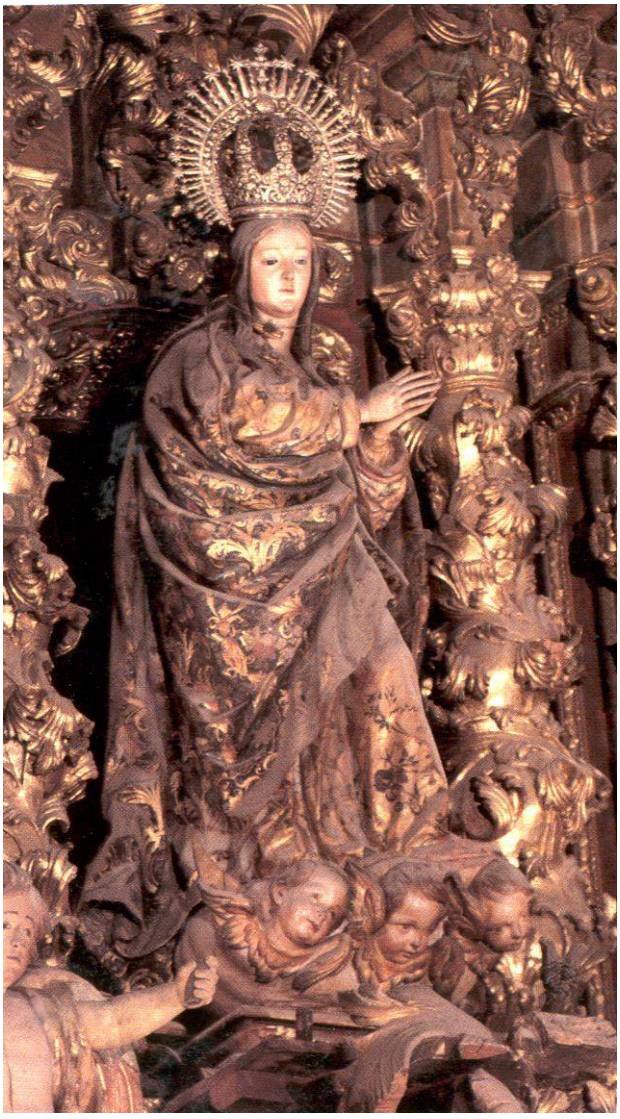
Era batle, aquest any, D. Joan Vaquer, *Rebassa*. L'any següent ho tornaria ser D. Jaume Vidal Salvà, *Vica*.

Març, 15.- *Obertura oficial del Port al comerç interior i de cabotatge. Festa en el Port amb música i trons, i a la vila moltes repicades.*

Març.- *Predicà la quaresma D. Gabriel Ribas.*

Abril, Maig.- *Funcions de comèdia.*

A Ciutat feren molta festa per la definició dogmàtica de la Puríssima Concepció.

Dia 15 d'abril de 1855. Amb motiu de la declaració dogmàtica de la **Immaculada Concepció de Maria**, a celebrar solemnement a la catedral i a quasi totes les esglésies de Ciutat, tots els campanars varen repicar des de les 13 fins a les 14 hores. Damunt del de la Seu una banda de música militar, en els intermedis de les repicades, interpretava *hermosas sonatas.* Va cridar l'atenció que un bombo pujàs a l'alt del cloquer catedralici, cosa que ningú mai no havia vista.

Dia 21 d'abril de 1855. A las 11 de la mañana empezaron en la catedral las solemnes fiestas en acción de gracias al Todopoderoso por haber sido declarado dogma de fe la Inmaculada Concepción de María Santísima. A esta hora se cantó un Te Deum por una numerosísima y grande orquesta; asistieron a él las autoridades civiles y militares y muchísima gente. La iglesia estaba adornada con mucho esplendor…todo digno de tan celestial Señora; el numeroso concurso, el sonido de las campanas, las voces del órgano que se derramaban como torrentes bajo las sagradas bóvedas, los armoniosos instrumentos, las dulces voces de la orquesta que respondían a las del Sr. Obispo, que rodeada por todas partes de numeroso y silencioso concurso entonó solemnemente el Te Deum.

Maig.- A Felanitx, *repicaren i la música tocà damunt el campanar per anunciar les festes de la definició dogmàtica de la Immaculada.* Maig, 27.- *Diumenge de Cinquagesma.- Començaren les festes de la Puríssima i duraren tres dies; no s'era vista mai l'església tan adornada; hi havia dotze salomons, i se cremaren cinc roves de cera i deu gerres d'oli. Per tots els carrers grans il·luminacions, i en el pla de la font moltes arcades i llantons i molts de focs artificials i una gran música. Vingué molta de gent per veure-ho.-* Juliol, 1.- *Festa i solemníssima processó en el Convent, per commemorar la definició dogmàtica de la Immaculada.*

Agost.- *Ball amb orquestra a la Quartera.-* Octubre, Desembre.- *Funcions de comèdia.*

El mes d'octubre hi va haver un altre casament a Can Massutí. El germà de la núvia degué entregar a **Joana Aina Massutí Nicolau** (158), una caixa o cantarano, tal com havien disposat els seus pares, per ella i per les altres germanes quan prenguessin estat.

JOANA ANNA JUSTA RUFINA MASSUTÍ NICOLAU (158)

Llibre 20 de matrimonis, fol 54 d.. Día 25 de octubre de 1855, Don Jaime Rosselló, Vicario…desposé a Francisco Riera, hijo de Pedro Juan y Juana María Tauler, con Juana Ana Massutí, hija de Miguel (142) y Catalina Nicolau, ambos solteros.

Aquest any 1855, les Corts, a Madrid, deliberaven i polemitzaven sobre possibles canvis constitucionals, que afectaven al fet religiós. L'afrontament fou general a tot l'Estat, varen ploure multitud de protestes. L'historiador Bordoy, diu referint-se a aquest episodi: Felanitx que no en va du per escut el sagrament de l'amor, se llençà enardit a subscriure la protesta que escrigué D. Josep Quint Zaforteza, empès per les excitacions de les autoritats religioses, per les indicacions que amb aquest sentit se donaren a Palma a D. Damià Vidal i pel desig tal volta de rentar l'ofensa inferida als sentiments d'aquesta ciutat per dos dels diputats que representaven la nostra illa, votant a favor de la llibertat de cultes.

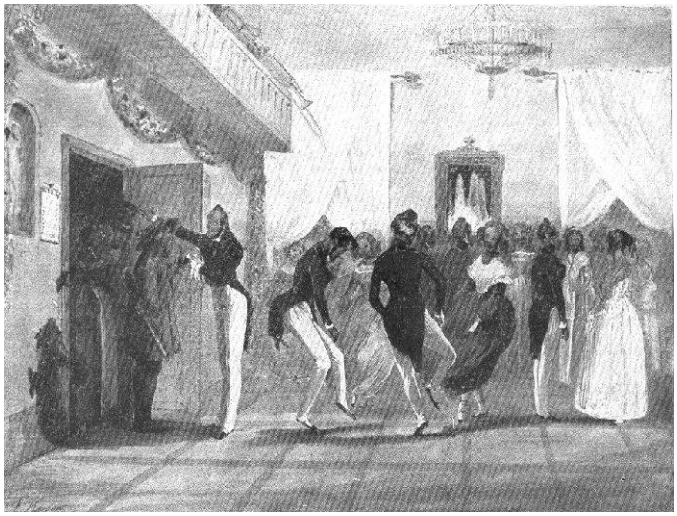
1856

Juliol, 6 i 13.- *A la quartera, funció de gimnàstica de "El Africano"*

Juliol, 22.- A Can Massutí, des carrer del Juavert, nasqué **Miquel Massutí Roig**, a qui trobarem repetidament, a partir d'ara.

MIQUEL JOSEP MASSUTÍ ROIG (179)

Llibre 40 de baptismes (1856 a 1858). Dia 23 de juliol de 1856, va esser batiat (havia nascut dia 22). Fill de Pere Antoni Massutí Nicolau (155) i Caterina Roig Obrador. Avis paterns: Miquel Massutí Xamena (142) i Caterina Nicolau. Avis materns: Pere Antoni Roig i Josepa Obrador. Padrins: Miquel Massutí Xamena (avi patern) i Josepa Obrador (avia materna). Carrer del Juavert. Miquel Massutí Roig, el nostre avi, *es Padrí Massutí*, va casar-se, com veurem, amb Magdalena Alzamora Riera. Varen tenir cinc fills: **Caterina Massutí Alzamora** (181)**, Pere Massutí Alzamora** (182)**, Caterina Massutí Alzamora** (183)**, Bartomeu Massutí Alzamora** (184) **i Miquel Massutí Alzamora** (185)**.**

Agost, 27 i 31.- *Ball de rigodons a la quartera.*

Octubre, 30.- **Miquel Massutí Xamena**, acudeix a la notaria per donar poder a un veí de Ciutat, per tal que pugui signar la redempció d'un censal.

MIQUEL JOSEP JAUME MASSUTÍ XAMENA (142)

Escriptura M. 2565, fol 295. Nº 146. En la Villa de Felanitx…a 30 de octubre de 1856…Miguel Masutí, hijo de Pedro Antonio (106) y de Francisca Xamena, difuntos…libremente otorga y confiere todo su poder cumplido, amplio, especial y tan bastante como legalmente se requiere a favor de Don José Servera y Monserrat vecino de la Ciudad de Palma, para que firme auto de redención o quitación a favor de Matías Garí…de 12 sueldos censo al fuero del 3% le presta cada año en 24 de junio, por media cuarterada de tierra, campo y viña denominada el Realench, en alodio real, conobligado al de otros doce le presta Francisca Juliá viuda de Juan Rosselló, por otra media cuarterada de las mismas pertenencias, cuyo censo tiene…el otorgante no solamente como donatario de sus padres según instrumento de 30 de mayo de 1813 otorgado ante Don Antonio Obrador, Notario, sino también como heredero de Don Miguel Masutí, Pbro. (109), su tío conforme testamento ordenado ante el propio Notario a 13 de abril de 1823 efectivo por óbito acontecido en 13 de febrero de 1829…Así pues el indicado Servera, su apoderado, firmará el instrumento de redención…del referido censo a favor de…Matías Garí con la correspondiente cláusula de evicción, saneamiento, obligación de bienes y demás en derecho necesario, por el precio de 20 libras mallorquinas…Ante mí, Bartolomé Marcó, Notario.

Desembre, 9.- Va morir, a la seva casa del carrer Posada de la Fuente, N'**Anna Maria Massutí Xamena**, esposa d'en Miquel Obrador.

ANNA MARIA MASSUTÍ XAMENA (141)

Llibre 23 de defuncions (1854-1860) fol 159 d.: Ana María Masutí…de edad 71 años (segons els meus comptes 67), consorte de D. Miguel Obrador, hija de Pedro Antonio (106) y Francisca Xemena…falleció sacramentada y auxiliada el día antecedente (9-XII-1856); en una casa de la Posada de la Fuente, con testamento hecho día 20 de febrero 1849, en poder de D. Miguel Carrió, Notario. (Segueixen mandes píes)…entierro de 1ª clase con procesión, absuelta, misa cantada, secuencia a voces…Nombra albaceas a Don Ramón Obrador (144) su hijo y a D. Miguel Obrador, su consorte…Sepultada en el cementerio de esta Villa… Li coneixem dos fills: **Ramon Obrador Massutí** (144) y **Maciana Obrador Massutí** (145), que va casar-se amb Pere Oliver Nicolau (besavi nostre, pel llinatge Oliver).

L'escriptura O-321, fol 407, de 1 de juny de 1829, parla de Anna Maria Massutí Xamena: Anna Maria, reb de mans del seu germà Miquel Massutí Xamena (142), les llegítimes del pare i de la mare. L'hi correspon del seu pare, Pere Antoni Massutí Adrover (106), ½ quarterada, al Camp Roig, i 300 lliures mallorquines. De la mare, 1 quarterada a Son Xamena.

També trobam a Anna Maria Massutí Xamena, en el testament de la seva germana Catalina Anna Massutí Xamena (143), B-2326, fol 340. Catalina deixa als fills d'Anna Maria, Ramon (144) i Maciana (145), 10 lliures.

Desembre, 14.- *El Bisbe ha manat que se fes una rogativa per aigua; quasi tota la gent ha acabat de sembrar, i és nat perquè fa qualque brusca, però no fa saó.* Desembre, 31.- *Tot lo dia plogué i féu una saonada.*

1857

Gener.- *Metges que hi havia a Felanitx: D. Bernat Rosselló, metge cirugià, D. Nicolau Ramon, metge cirugià, D. Miquel Bordoy, metge cirugià, D. Mateu Mestre, metge, D. Gabriel Barceló, cirugià.*

Març, 12.- *Entrà l'Ajuntament nou i fou el batle D. Miquel Carrió.*

Juliol, 25.- Van a ca el Notari, Na **Joana Maria Massutí Lladó** (130) i Na **Apolònia Massutí Mestre** (135), que son tia i neboda. Ho fan per repartir-se l'herència de **Llorenç Massutí Fiol** (104), el seu pare i avi respectivament. Na Apolònia comparéix com a successora del seu pare,

Gabriel Massutí Lladó (133) *qui morí intestat en la horrorosa catàstrofe succeida en esta Vila la tarde del dia 31 de març de 1844…*S'adjudiquen terres a Aumellia. Restes segurament de la primera finca dels Massotí, en el segle XVI.

B-2322, fol 427.- Dia 25 juliol 1857…Nosaltres Juana Maria Massutí, muller de Nicolau Huguet y filla de Llorenç (104), difunt, y de Apolònia Lladó, vivent, y Apolònia Massutí, fadrina, filla de Gabriel (133), difunt, y de Antonia Mestre, vivent, tia y neboda…com únicas successores que som de Llorenç Massutí (104) quondam nostron pare y avi respectiu, mort intestat dia 30 de juliol de 1842, y jo la susdita Apolònia lo som en representació del antedit quondam mon pare qui morí intestat en la horrorosa catàstrofe succeida en esta Vila la tarde del dia 31 de març de 1844, poseim per indiviso los bens del mateix…nostro pare y avi…y volent dividirnos…Jo… Juana Maria prenc…1 cortó y mitg de terra districte de Aumellia o So'n Massot…Jo la sobredita Apolònia…1 cortó y mitg del districte de Aumellia…Davant de mí, Miquel Bordoy, Notari.

Setembre, 8.- *Beneïren l'estàtua renovada de la Immaculada de la Parròquia; cantaren la missa d'En Mozart*

A Can Massutí, del carrer del Juavert, hi va haver un altre casament, dia 4 de novembre. **Anna Maria Massutí Nicolau** va contraure matrimoni amb N'Antoni Nadal Maymó (a) Pulit. Com ja sabem, el seu germà Pere Antoni (155) li degué fer una caixa o un canterano.

ANNA MARIA ROSA MASSUTÍ NICOLAU (156)

Llibre 20 de matrimonis, fol 123. Día 4 de noviembre de 1857, Don Antonio Caldentey, Vicario…desposé a Antonio Nadal, hijo de Antonio y de Sebastiana Maymó, con Ana María Masutí, hija de Miguel (142) y Catalina Nicolau, ambos solteros. El matrimoni havia de tenir tres fills: **Antoni Nadal Massutí** (175), **Miquel Nadal Massutí** (176) i **Sebastiana Nadal Massutí** (177).

1858

Febrer, 5.- *A entrada de fosca, Viàtic de D. Joan Cabrer, Pvre., Vicari, amb banda militar, i dins la casa se cantà: ¡Oh sacrum! Amb acompanyament de baixos.* Febrer, 5.- *Morí en el carrer major el Rd. Joan Cabrer, Pvre.*

Febrer.- *Balls de rigodons a la quartera.* Febrer, 14.- *Funció de "El Barbero de Sevilla"*. Febrer, 15.- *Funció de "El Zapatero y el Rey".* Abril, 35.- *Funció de "Lázaro el buen pastor".*

Maig.- *S'inaugura a Felanitx la Conferència de S. Vicenç de Paül.*

Juliol, 18.- *S'encantà la construcció de 25 "reverberos" per la il·luminació del poble…Antoni Vivé ha construït 27 "reverberos"… - Ball el capvespre i el vespre.* Agost, 27.- *Balls de rigodons a la Quartera.* Agost.- *Prengué possessió de l'escola de nines, Sor Benilda Julià, germana de la Caritat.* Setembre, 1.- *Han posat fanals pels carrers.*

Setembre, 2.- Va morir, al carrer Figuera, Apolònia Lladó, que era viuda de **Llorenç Massutí Fiol** (104), que havia mort l'any 1841. Els seus fills eren: **Pere Joan Massutí Lladó** (129), (que feia 30 anys que havia emigrat de Mallorca i no se tenien noticies d'ell), **Joana Maria Massutí Lladó** (130), (casada amb Nicolau Huguet), les bessones **Antonina Maria i Apolònia Maria Massutí Lladó** (131, 132), **Gabriel Massutí Lladó** (133), (que va morir quan la desgràcia de la timba, i estava casat amb Antonia Mestre), **Antonia Massutí Lladó** (134) i **Apolònia Massutí Lladó (**135), (també morta quan l'enterosall).

A Madrid hi havia constants canvis de govern, i això duia per conseqüència una successió accelerada de les eleccions. Per les seves incidències a Felanitx, resultaren curiosos els comicis de 1858.

Per la Província i pel districte de Felanitx, eren candidats a diputat a les Corts D. Pere Gual i D. Josep Mª Uhagon. Aquest, amb 92 vots, va guanyar a la Vila. L'elecció no va agradar al General Ortega, que comandava a la Capitania de les Balears, i que volia que l'elegit fos el Sr. Gual.

Ortega per tal de canviar els resultats (no hi ha temps que no torn) es presentà a la Vila, acompanyat *d'un estol de Cavalleria*; entrà al despatx del batle D. Miquel Obrador i fent coerció a la seva voluntat i a la del secretari, D. Damià Vidal, va fer redactar unes actes noves: "ressuscitant" morts i votant pels que no havien acudit a les urnes, aconseguí pel seu patrocinat 99 vots, proclamant-lo electe.

Certament que després aquesta acta fou declarada nul·la, i que l'elegit va esser el Sr. Uhagon, però sens dubte l'anècdota resulta prou expressiva del fet que les trampes electorals, els "pucherazos", sempre han estat a l'ordre del dia en la nostra democràcia.

Les conseqüències de la martingala, a més d'un procés als que constituïen la taula electoral (que resultaren absolts de l'acusació), va esser la ruptura del partit d'en Vidal, del que va separar-se D. Miquel Carrió, per formar la seva pròpia facció. Des de llavors l'afrontament entre els Carrions i els "Viques", fou una constant en la política d'aquella època

1859

Gener, 1.- *Entrà l'Ajuntament nou i fou el batle D. Miquel Obrador Ramon.*

Apolònia Massutí Mestre, entrega la llegítima de la seva avia a la seva tia **Joana Maria Massutí Lladó**. Per la corresponent escriptura, sabem que un tio de l'atorgant, **Pere Joan Massutí Lladó**, feia més de trenta anys que havia emigrat de l'illa.

APOLÒNIA MASSUTÍ MESTRE (136)
PERE JOAN MASSUTÍ LLADÓ (129)
JOANA MARIA MASSUTÍ LLADÓ (130)

B. 2324, fol 11.- Día 6 de enero de 1859…Apolònia Massutí, (136) soltera, hija de Gabriel (133), difunto, y de Antonia Mestre, viviente…dice que como heredera universal que es de Apolonia Lladó su difunta abuela paterna (fallecida día 2 de septiembre de 1858)…paga a Juana María Massutí (130), consorte de Nicolás Huguet, tia seva, la llegitima materna. Designa y entrega…media cuarterada…distrito dels Armasos…Diu que l'entrega se fa: bajo pacto y condición de que Pedro Juan Massutí su tío ausente de esta isla hace ya más de treinta años volviese. Ante mí, Miguel Bordoy, Notario.

Febrer, març.- Va predicar-se la Missió a Felanitx, i acabada, començà a Cas Concos. Març, 28.- *Acabà la Missió de Cas Concos. Fou molt concorreguda fins i tot de gent de la vila de Felanitx. Molts hi anaren cada dia d'una hora lluny. Se confessà tothom i combregaren 900 o 1000 ànimes.*

Maig, 5.- Llegim a *El Mallorquín*: Sabemos que se trata, con general aceptación, entre los eclesiásticos de esta isla, de sustituir el **descomunal sombrero de teja** que se usa, otro de más reducidas dimensiones y de forma algo diferente. Según se nos ha informado será su color negro, de copa semiesférica, el ala de 5 pulgadas de extensión estará un poco levantada de los lados y ribeteada de seda y alrededor de la copa un estrecho galón también de seda que formando un lazo en la parte posterior remate con unas pequeñas borlas. Son a nuestro modo de ver innumerables las ventajas que llevará este sombrero al de teja; será más barato, menos pesado, más apto para saludar, cesarán esos continuos e inevitables choques cuando tengan que hablarse con voz algo baja dos o más eclesiásticos y el peligro de incomodar a algún prójimo cuando tengan que volver la cabeza a una parte u otra en parajes de concurso y al volver las esquinas; podrá un eclesiástico sentarse cubierto en una silla sin necesidad de apartarla antes dos o tres palmos de la pared y podrá llevarse puesto dentro de un carruaje, cosa poco menos que imposible llevando sombrero de teja; por último podrá cuidarse y guardarse mejor y más cómodamente, podrá usarse también, sin ser ridículo, cuando algún eclesiástico tenga que vestirse de seglar y tendrá al mismo tiempo un carácter de singularidad propio de la respetable clase que lo ha de usar… La cosa va prosperar, i així dia 1 de juny de 1859, llegim a *El Isleño:* Hoy hemos visto muchos eclesiásticos que llevaban ya el sombrero pequeño o sea de la forma acordada días atrás. Indudablemente el nuevo sombrero reune más ventajas

y comodidades que el antiguo y esperamos que pronto se habrá hecho general la variación mencionada.

Octubre.- Visita pastoral del Bisbe Dn. Miquel Salvà. *Posà a Can Prohens.*

Novembre, 23.- Nasqué el darrer dels fills del matrimoni de **Pere Antoni Massutí Nicolau** i Caterina Roig Obrador, el batejaren amb el nom de **Pere**. El trobarem, a partir d'aquí, per diferents motius.

PERE MASSUTÍ ROIG (180)

Llibre 41 de baptismes (1859-1860), fol 91 d. nº 275. Va esser batiat dia 23 de novembre de 1859. Fill de Pere Antoni Massutí Nicolau (155) i Catalina Roig Obrador. Avis paterns: Miquel Massutí Xamena (142) i Caterina Nicolau Vaquer. Avis materns: Pere Antoni Roig i Josepa Obrador. Padrins: Pere Roig Obrador (germà de sa mare) i Francisca Anna Massutí Nicolau (153) (germana major del pare, casada amb Cosme Mesquida).

Novembre, 27,28 i 29.- *Rogatives per demanar la victòria de les armes espanyoles en el Marroc.*

1860

Gener, 6.- *L'Ajuntament ha nomenat donat de San Salvador, Bartomeu Rosselló, perquè Sebastià Garí que ho era ha renunciat.*

Febrer, 10.- *Se posà a fer fred, aigua i neu, que la gent no pogué sortir de la vila fins dia 20 i les muntanyes no les veuen de neu i dia 21 al matí va estar ple de neu que ningú pogué fer res.*

Febrer, 27.- *Avui trobant-se a Ciutat el Rector D. Miquel Riutord Pastor ha mort repentinament d'un atac de gota, tenia 63 anys, era natural de Sª Margalida. R.I.P.* Febrer, 29.- *El Bisbe ha nomenat Ecònom D. Sebastià Artigues (a) Claret…*

Març, 15.- *El Batle D. Miquel Obrador ha renunciat i el Governador hi ha fet D. Antoni Bennàsser que era de l'Ajuntament.*

Maig, 10.- *A la Missa no diran més la rogativa pel temps de guerra, sinó l'oració d'acció de gràcies per la pau aconseguida a Àfrica.* Juny, 4.- *Funeral pels morts a la guerra d'Àfrica.*

Setembre, 12.- *Va arribar la Reina d'Espanya a Mallorca…i li feren una gran entrada, cosa mai vista a Ciutat de Palma d'endomassades i il·luminacions per la mar i per la ciutat, i vingué amb el seu marit i tres infants.*

Desembre, 26.- *Morí el Pare Mestre Bordoy, religiós dominic, d'edat de 70 i tants d'anys, natural i veí d'esta vila, homo que se distingí per la seva sabiduria i virtuts i que féu molt de fruit a l'església per la seva predicació.*

El primer acarament greu dels "Carrions" i els "Viques", l'any 1860,va produïr-se amb motiu dels nomenaments de batle i de jutje de pau. Guanyaren els "Viques", que comptaven amb la influència de D. Gaietà Socies, que era el seu protector i patocinador, i que va poder més que D. Josep Dezcallar que sostenia i apadrinava els "Carrions".

Transcrivim una carta, ben eloqüent, dirigida a D. Damià Vidal, i recollida en la Història d'en Bordoy: Palma, 15 diciembre 1860. Estimado Damián: Hemos triunfado. Hoy se dirigen al Juez de Manacor los nombramientos de Don Andrés Ramón para Juez de Paz, de D. Gregorio Caldentey para primer suplente y de D. Jaime Burdils para 2º; y anoche quedaron nombrados Don Antonio Ramón y Nadal para Alcalde, D. Juan Nadal para primer Teniente y Don **Bartolomé Alzamora** para 2º…

Efectivament, D. Antoni Ramon Nadal va esser batle, i ho seria fins l'any 1865. Substituïa a D. Miquel Obrador Ramon. A l'Ajuntament hi havia com a segon tinent de batle, el nostre avantpassat, *el padrí Mola*, l'amo En **Bartomeu Alzamora**.

Bartomeu alzamora Soler i Francina Aina Riera "D'Aubocasser"

Malgrat no tenir la anotació pertinent, sabem que a Can Massutí des carrer del Juavert hi va haver un altre casament, el de Na **Miquela Massutí Nicolau** (159). Tenint en compte les dates de casament dels seus germans, fitxem aquest any de 1860 com un dels probables de la celebració de les seves noces amb En Miquel Rosselló.

MIQUELA MASSUTÍ NICOLAU (159)

Del seu casament amb En Miquel Rosselló, va tenir tres fills: **Pere Rosselló Massutí** (168), **Julià Rosselló Massutí** (169) i **Aina Maria Rosselló Massutí** (170). (Aina María va casar amb Antoni Mercadal).

1861

Gener.- Entrà l'Ajuntament nou i fou el batle D. Antoni Ramon. Febrer.- El Bisbe ha nomenat Rector D. Sebastià Artigues que ja era l'Ecònom. Abril, 11.- Cantà Missa nova D. Sebastià Planas Bordoy, que arribaria a ser Rector de la Vila, per molts anys. Maig.- A San Salvador s'ha estrenat un calze regalat per la Reina.

Maig, 11.- Va ploure molt tot el dia i féu una bona saó i l'anyada se compongué molt. Juny.- Feren crida que ningú fumi ni dugui foc per fora vila en temps de garbejar i batre.

Juliol, 17.- Va anar a ca el Notari per fer testament, Na **Catalina Anna Massutí Xamena** (143). Última de les filles de **Pere Antoni Massutí Adrover** (106) i de Francisca Xamena Veny,

CATERINA ANNA MASSUTÍ XAMENA (143)

B-2326, fol 340. Dia 17 de juliol de 1861…Jo Catalina Anna Massutí fadrina, de edat de uns 60 anys, filla de Pere Antoni (106) y Francisca Xamena, consortes difunts… Fa testament on hi figuren mandes píes. Nombro marmesors meus…a Pere Antoni (155) i Francisca Anna Massutí (153), mos nebots…- A Sebastiana Bennàsser…A Margalida Roig Bela…a Angelina Barceló Polla, a Juana Ana Gomila la muller d'en Molandrí, leig per bon amor, una camia per hom.- A Catalina Massutí (178), filla de Pere Antoni (155), los meus botons d'or de dur a los punys.- A Catalina Mesquida (162), filla de Cosme, leig la creu amb los caps d'or.- A Joana Ana Oliver…unes faldetes d'indiana.- Als meus nebots Ramon (144) y Maciana Obrador (145), Ana Maria (156), Juana Anna (158), Miquela (159) y Bàrbara (160), leig a cada una 10 lliures.- En tots los remanents bens mobles y inmobles nombra hereus a Francina Anna Massutí (153) y Pere Antoni Massutí (155), mos nebots fills de Miquel (142). A Francisca Anna…la terra darrerre les casetes d'en Valls, robes, alacas y 200 lliures. A Pere Antoni, la terra que posseiesc a Son Oliver, y 100 lliures.- Davant de mí, Miquel Bordoy, Notari. (Va morir dia 3 d'abril de 1868).

Cal fer uns aclariments en relació a Na **Caterina Massutí Xamena.** No tenim la anotació del seu naixement, que hem situat entre els anys 1792 i 1796. L'Any 1792, va néixer **Miquel Josep Massutí Xamena** (142), que quan va morir la seva mare, Francina Xamena Veny, tendria només que uns 4 anys. Caterina Massutí Xamena, naixeria poc abans de la mort de la seva mare, entre els anys dits, ja que el pare, **Pere Antoni Massutí Adrover** (106), va casar per segona vegada l'any 1797, amb Tomasa Monserrat, de la que no tendria descendència.

Sabem de l'existència de na **Caterina Anna Massutí Xamena**, per les escriptures de les que hem anat fent menció, a més del seu propi testament, del que podem entendre que tenia una posició econòmica modesta, però benestant. El fet d'haver mort quan comptava uns 70 anys, fadrina, i que faci memòria de tots els seus nebots, fills dels seus germans, preferint al que llavors era cap de casa de Can Massutí, En **Pere Antoni** (155), fill de **Miquel** (142), i la primogènita d'aquest, Na **Francina Anna** (153), fa pensar que sentia una forta vinculació afectiva amb la seva família i acceptava els costums d'aquells temps amb referència als caps de cada Casa, com hereus principals.

Els fills de **Pere Antoni Massutí Nicolau** (155) i Caterina Roig *Belo*, Na **Caterina Massutí Roig** (178), el nostre avi **Miquel Massutí Roig** (179) i **Pere Massutí Roig** (180), la varen conèixer; tenien respectivament, quan ella va

morir, 14, 12 i 9 anys, ho diem, perquè pensam que Na **Caterina Anna Massutí Xamena**, soltera i benestant**,** podria ser la mítica "tia nana" o "tia petita", de la que parlarem en l'anecdotari. El seu record va arribar a nosaltres a través del padrí Massutí, que sens dubte la va conèixer.

Referida a **Na Caterina Anna Massutí Xamena**, he trobat l'escriptura que pas a recapitular seguidament, i que és anterior en el temps a l'any que ara ens ocupa.

Com ja he aclarit, no vaig trobar Na **Caterina Anna** a cap dels llibres sagramentals consultats, però si em va comparèixer a l'escriptura pública d'entrega de llegítima (O-381, fol 407) de 1 de juny de 1829, on hi consta com germana de **Miquel Massutí Xamena** (142) i d'**Anna Maria Massutí Xamena** (141), senyalant-se que és donzella.

Pel seu nom -Catalina-, que era el de la seva avia materna Catalina Veny, havia d'esser la darrere de les filles de **Pere Antoni Massutí Adrover** (106) i Francina Xamena Veny. Es dedueix del fet que totes les altres filles d'aquest matrimoni duien el nom d'Anna Maria (dues degueren morir nines, i la tercera, que va sobreviure, fou la que va casar-se amb En Miquel Obrador i va ser la mare de Ramon i Maciana (144,145), anomenats, amb altres cosins, en el testament de Na Catalina Anna, ben segur que com successors de la seva mare morta l'any 1856). Anna Maria era el patronímic de l'avia paterna: Anna Maria Adrover Bordoy, casada amb En **Miquel Massutí Obrador** (66), i si la parenta que ens ocupa duia el nom de la padrina materna era, perquè havia d'esser la segona de les filles que va mantenir-se viva. El costum mallorquí de posar als fills els noms dels avis paterns en primer lloc i, després, els dels materns, l'acomplien sempre els nostres avantpassats. Així, en el cas present, el matrimoni Massutí-Xamena també va seguir la norma i va batejar els seus primers fills amb els noms d'Anna Maria i Miquel (3 Anna Maria i 3 Miquel, dels que s'escaparen de la mort infantil l'última Anna Maria i el darrer Miquel).

Catalina Anna havia d'esser doncs la més jove de les filles, nascuda després de les anteriors, puig portava el nom de l'avia materna.

A l'escriptura que ha motivat l'extens comentari, es manifesta que els tres compareixents, **Anna Maria** (141), **Miquel** (142) i **Catalina Anna** (143), son germans i fills de **Pere Antoni** (106) i Francina Xamena, *difunts*.

El compareixent **Miquel Massutí Xamena** (142), manifesta:
Y a vós l'expressada **Catalina** (143) …en bens de nostron pare, vos entrech, 3 quarterades de viña…a Son Oliver; y 300 lliures que deuré entregar-vos en el cas que voldreu deixar de viure amb la meva companyia, esto es: 100 lliures en el primer mes que deixareu la meva casa; altres 100 lliures en lo any que

seguirà; y en el cas de que no deixareu de viure amb la meva companyia, deurem jo, o los meus hereus, entregar a aquella…a favor de qui vós dispondreu, les mateixas 300 lliures, després de seguida la vostra mort. Y per la llegítima… de la nostra mare, vos entrech 1 quarterada de viña…a Son Xamena…

A la mateixa escriptura, **Anna Maria** (141) també va rebre de mans del seu germà les llegítimes del pare i de la mare. Del pare li va correspondre ½ quarterada al Camp Roig i 300 lliures mallorquines. De la mare, 1 quarterada a Son Xamena.

Setembre, 17.- El Convent de les Religioses de la Caritat, va morir N'**Apolònia Massutí Mestre** (136), segurament era postulant o novicia de les monges, tenia 18 anys. Amb ella acabà la primera branca del nostre llinatge, la que prové del primogènit d'En **Llorenç Masotí Suñer** (18) i Na Joana Pou Oliver, que era En **Pere Joan Masotí Pou** (19).

APOLÒNIA MASSUTÍ MESTRE (136)

Llibre 26 de defuncions, fol 38, nº 60. Apolonia Masutí… soltera de 18 años, hija de Gabriel (133), conrador, y de Antonia Mestre…Falleció día 17 de septiembre de 1861, en casa de las Hijas de la Caridad, sacramentada y auxiliada…su enfermedad thisis…No hizo testamento…funeral… 3ª clase con procesión, misa cantada y 2 estaciones…Sepultada en el cementerio.

1862

Febrer, 9.- El matí quan la gent s'aixecà feia neu i en féu fins a les onze i mitja…10.- Féu neu tot el dia que ningú sortí a fora vila. Abril, 4.- Morí a una casa del carrer de Son Morey D. Pere Pau Nicolau, Pvre., religiós exclaustrat de S. Francesc, el qual havia fet edificar el nou hospici…Juliol, 10.- Ha vingut el Bisbe Salvà per confirmar. Novembre, 14.- Començà a ploure i plogué fins dia 24 i per tot estava ple d'aigua. Desembre, 14.- El Rector ha beneït solemnement la capella del Calvari, que l'han feta oratori públic.

L'any 1862, estaven a l'expectativa de nous nomenaments, i D. Josep Dezcallar i D. Gaietà Socies, es posaren en moviment per mirar de col·locar els seus partidaris. Els dos eren homes de prestigi i tenien un bon raig d'influències. Les seves moltes intervencions, posaren en treballosa disjuntiva a l'autoritat superior, que desitjava complaure'ls a tots dos. Per fer-ho a gust de tothom, va esser nomenat Batle, D. Antoni Ramon i Nadal, que era dels *viques*; Segon Tinent, D. **Bartomeu Alzamora**, *Mola*, acontentant així a Socies; i gràcies a les insistències de Dezcallar, fou Primer Tinent D. Miquel Caldentey.

Dezcallar quería quitar a **Alzamora**, pero le han dicho que se contentase con uno… (De carta recollida per Bordoy).

El dos partits felanitxers, els *viques*, que eren més moderats, i els *carrions* o unionistes (Unió Lliberal), varen organitzar els seus propis casinos polítics: *La Juventud*, era el d'en Carrió; *El Porvenir*, era el dels germans Vica. Quan hi havia eleccions, *viques* i *carrions*, des dels seus respectius locals, se disparaven tota l'artilleria, i programaven i dirigien propagandes per a la captació de vots. La lluita era aferrissada, malgrat que, fet i fet, els *viques* sempre acabaven guanyadors, i els batles ho eren sempre del seu partit: 1865, Jaume Obrador *Velar*; 1865-66, Marc Picornell Pizá; 1867-68, Antoni Bennàsser *de la Coma*

.

1863

Març.- Els fabricants d'aiguardent varen fer un conducte subtarrani per tirar la vinassa. L'Ajuntament havia donat permís.

Abril.- Obres a l'església parroquial, per estucar-la i adornar-la i posar la vasa dels domassos. Juliol.- Se va fer una acapta es replegaren 600 lliures per les obres…

Juliol.- Han acabat la farola de Portocolom.

Agost, 6.- A Son Julià de Llucmajor, va morir el canonge D. Sebastià Serra, de 76 anys, que fou Rector de Felanitx. El dia següent, feren un funeral a la parròquia, i l'enterraren a la capella del Calvari, que ell havia edificat.

Agost.- Posen els números de les cases i les rajoles amb els noms dels carrers.

Aquest any va casar-se Na **Bàrbara Massutí Nicolau** (160), amb En Jaume Barceló Vaquer, *Calderer.*

BÀRBARA MARIA MASSUTÍ NICOLAU (160)

Llibre 19 de matrimonis (1831-1866), fol 53 d., nº 58. (1863). Don Antonio Caldentey, Vicario…desposé a Jaime Barceló Vaquer, propietario, de 26 años, hijo de Bartolomé y Juana María, con Bárbara Masutí Nicolau, sin profesión, de 27 años, hija de Miguel (142) y Catalina… Varen viure al carrer de la Soledad, nº 10.. Tengueren quatre fills: **Bartomeu Barceló Massutí** (171), que va esser Canonge Lectoral de València i és fill il·lustre de Felanitx, **Pere Barceló Massutí** (172), **Jaume Barceló Massutí** (173), també capellà, **Miquel Barceló Massutí** (174). Els tres primers, moriren joves; Miquel va casar-se amb Maria Adrover del Carritxó Xamena.

El matrimoni degué ser a principis de gener de l'any 1863, ja que dia 28 d'octubre, nasqué el primer dels seus fills.

Al carrer de la Soledad, nº 10, va néixer, dia 28 d'octubre, En **Bartomeu Barceló Massutí** (171), fill de Jaume Barceló Vaquer i **Bàrbara Massutí Nicolau** (160). (Cfr. Bauçà, Història de Felanitx, tom III).

1864

Gener, 4.- Va morir el Rector D. Sebastià Artigues. Setembre.- *Arribà la notícia que havien fet Rector D. Sebastià Planes.*

1865

Gener.- Començaren a rebaixar el pis de l'església per posar-lo a nivell i enrajolar-lo. Amb les obres, condemnaren el portal de Santa Rosa.

Març.- Dugueren mort de Madrid el metge D. Bartomeu Obrador (a) Xemarrí, i els capellans el prengueren en processó del cantó d'En Vaqueret i el duien a la processó en el cotxe dels cavallers de Ciutat.

Féu neu per la muntanya, i dia 31 (de març) al matí les teulades n'estaven plenes.- Ha fet en el mes de març tan de fred que ningú viu ho havia vist mai.

Farem ara referència a l'epidèmia de l'any 1865, i ho farem en primer lloc continuant les narracions recollides per la tia Catalina Maroto Domenge, de l'avia **Joaquima Sancho Tomàs**.

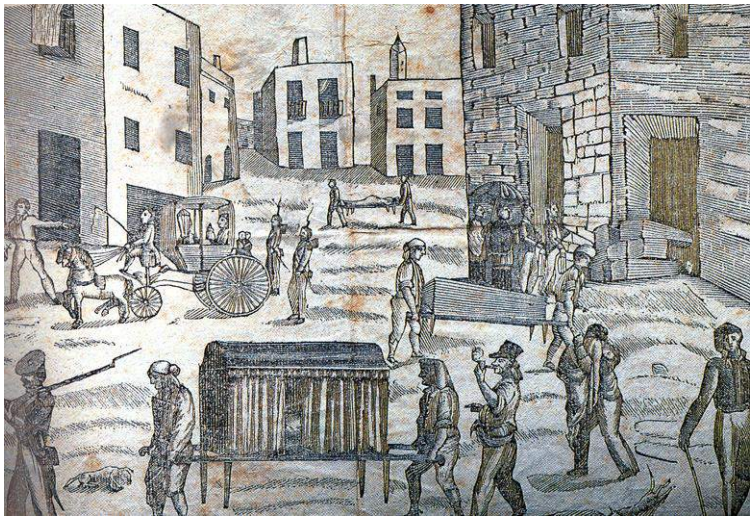
Tot just començat el mes d'agost, el pànic era general. Les autoritats per a conservar la calma, maldaven treure importància a la malaltia i, per fer-ho,

tenien l'ajut de la premsa: *las más de las defunciones que ocurren hoy día son producidas por enfermedades crónicas que se padecían de años atrás, y el miedo, aumentando considerablemente las dolencias, ocasiona tales defunciones.* Tothom volia amagar la realitat, però la pesta era aquí.

Hi havia qui pretenia allunyar-se la por capficant-se en el bullici: abundaven les reunions dels veïns que prenien, al carrer, la fresca de l'estiu. Durant la nit, hores i més hores, pels carrerons i per les places, s'escoltaven càntics festius, acompanyats per guitarres i per algun instrument de vent. Era l'expressió d'una alegria temorega i falsa. La por tot ho omplia.

Altre era el revers de la medalla: la fe del poble palesava en la novena a la Beata Catalina Thomàs, que a les 6 del matí, omplia de gom en gom l'església de Santa Magdalena.

Lentament i inexorable, augmentava el nombre de les defuncions d'una manera espantosa. I va començar l'èxode de la ciutat cap a la part forana. A moltes viles de l'interior s'establien cordons sanitaris.

Pujaren els preus dels queviures; tothom estava desanimat i l'alegria enganyosa del principi ja era passada. Bona part dels carrers de ciutat, eren plens de brutor, que ningú no netejava, i oferien un aspecte lamentable. L'estat sanitari empitjorava ben a la vista.

Va ordenar-se la fumigació de les cases on algú hi havia mort o on hi havia, ja declarada, la malaltia. La Junta de Sanitat designà a un grup de metges perquè assistissin als pobres de les diferents parròquies. Certament les autoritats utilitzaven tots els medis que tenien a ma per allunyar el mal. Però el terror garrotava les voluntats. Els veïns, els amics, inclús els mateixos familiars

dels malalts, fugien de les cases i deixaven sols als afectats, que morien sense que ningú els assistís.

Varen esser habilitats hospitals d'urgència. A un d'ells el situaren a la caserna dels *provinciales*, devora la Llotja.

L'aspecte de la ciutat va canviar. A les bogeries de les manifestacions dels primers dies, seguí una onada de fervor. Els veïns se reunien els vespres davant de capelletes improvisades, per invocar als sants de la seva devoció, buscant aconseguir del Senyor una, tan sospirada, alliberació.

Joaquima Sancho contava gràficament tan viscuda tragèdia: Ningú, deia, cuidava de la ciutat, els carrers feien llàstima: a la Rambla, on ella vivia, hi creixia l'herba i ningú no la tallava. Pel passeig, que era absolutament trist, passejaven ella i els seus fills, a posta de sol, mentre contemplaven com per ambdós vials de la rambla, passaven i repassaven els carros mortuoris.

L'enormitat del pànic que glaçava a les gents, deia la senyoravia, incitava a buscar els més sorprenents remeis: per a alliberar-se de la malaltia, no hi havia res de millor que beure botelles d'anisat o anar en els carros que portaven els cossos dels difunts al cementeri

Ciutat.- En agosto se declaró el cólera morbo asiático en esta ciudad y duró hasta octubre… - Lo que pasó fue indescriptible. La desbandada fue casi general…salió de Palma hacía los pueblos en interminable caravana más de la mitad del vecindario, quedando este reducido en menos de una semana a una cuarta parte. El único carruaje de lujo que quedó en Palma fue el del Sr. Obispo.- Septiembre, 11.- Empezaron a notarse los estragos del cólera. El parte diario dio la noticia de 46 fallecidos.- Desde el 24 de agosto se habían enterrado en el cementerio…352 cadáveres…- La mayor parte de tiendas de comestibles y tabernas estaban cerradas…- El *Diario* en un largo suelto, estimuló a las personas que por su condición podían influir mucho en calmar los ánimos y prestar recomendables servicios. Más o menos dirigía sus tiros al gobernador Marqués de Casa Pizarro, cuya desorientación y pasividad contrastaban con el celo y diligencia del alcalde Sr. Estades. Ambas autoridades habían roto ya su armonía y tenían serios rozamientos.

Asomó el cólera…y un grito de horror resonó por todos sus lugares, un pánico sin ejemplo apoderose de todos sus moradores. Grandes y pequeños, ricos y pobres, en pocas horas abandonaron sus casas, sus intereses, sus efectos, dejando a Palma convertida en un inmenso cadáver, cuyo féretro eran sus bastionadas murallas.- Las calles estaban desiertas, las casas y las tiendas

cerradas. Un silencio sepulcral reinaba por todas partes y sólo le interrumpían el tétrico y acompasado ruido de los carros fúnebres, la tristísima campanilla del viático cual un último gemido de agonía y las oraciones que arrodilladas en medio de la calle dirigían al Ser Supremo todas las mujeres.- Veíanse transitar tan sólo conmovidas personas que se dirigían a las farmacias que quedaron abiertas, para buscar remedio al moribundo. Oíanse gritos desesperantes, ayes lastimeros. Aquí llorando una madre y allá el marido, ahí a la mujer, a los hijos, a los parientes, a los amigos. Conmovióme en extremo la vista de un hombre con un angelillo en brazos. Corría, volaba para hallar una mujer que le diera el pecho. Acababa de morir la madre del cólera ¡el niño iba a morir de hambre!…

Había empezado en la catedral la rogativa dispuesta por el Sr. Obispo para implorar la Divina Misericordia en las calamidades que afligían la ciudad, de la que había salido cerca de la mitad de la población…- *El terror…excede a toda ponderación aumentándola la conducta de muchos facultativos que no habiendo tratado ni conocido jamás ningún caso de cólera, participan de la alarma general*.- Por orden gubernativa quedó constantemente abierta al público la farmacia del hospital. Escaseaba el cloruro de cal que despachaban las boticas en que lo había a doble precio; el alcanfor y el té se expendían a 8 pesetas la libra…De tintura de riverio, goma árabiga, alcohol, adormideras, éter, etc., había pocas existencias y vendían a la usura… Septiembre, 24.- Circular terminante del Gobernador previniendo…a los alcaldes y Juntas Locales de Sanidad que levantaran los cordones sanitarios de sus respectivos pueblos. No fue obedecido y dieron origen a muchos incidentes…

Octubre, 7.- Acompañaron al Viático desde la iglesia de San Juan al hospital de coléricos establecido en el ex cuartel de la Lonja…el alcalde Don Miguel Estade…No pasó día sin que el Alcalde visitase cuando menos uno de los hospitales de coléricos, mientras que el Gobernador no se cuidó de visitar a ningún enfermo…- Llegaron 7 catalanes, entre ellos una mujer, que se ofrecieron gratuitamente para ayudar al cuidado de enfermos…- *Aquí ha habido actos heroicos que por modestia o por haberse hecho de oculto para no alarmar a las familias de los que los han practicado han tenido que callarse. Nosotros hemos visto las manos de una señora…empaparse con los fríos sudores de un anciano colérico a quien solo faltaba el verse abandonado para exhalar el último suspiro, y se ha salvado; sobre otros han permanecido coléricos horas enteras hasta que han sucumbido; pero no puede negarse que la falta de organización y de experiencia ha hecho olvidar a muchos los sentimientos de religión, de amistad, de amor filial y de filantropía…*

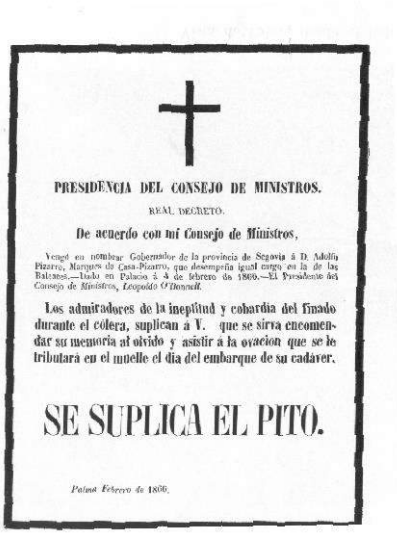

Miquel Estade

No se concedió permiso para las serenatas de las Vírgenes por no considerarse conveniente a la salud pública ni prudente ninguna demostración de regocijo.- Octubre, 24.- No hubo ningún invadido ni muerto por primera vez desde la aparición del cólera.- Octubre, 26.- Había quedado suprimido el hospital de coléricos de la Lonja, y el de Capuchinos no contenía ningún enfermo.- *A las 4 y media de la tarde nuestro Excmo. e Ilmo. Sr. Obispo con el médico del hospital de coléricos de la Lonja D. Antonio Jaume, el joven D. Rafael Socías que durante esta epidemia ha desempeñado gratuitamente con celo e inteligencia el doble cargo de practicante interino de medicina y de farmacia en el mismo, dos monjas terciarias y algunas otras personas, acompañó en su coche a la última convaleciente de dicho hospital hasta su casa en el arrabal de Santa Catalina, en medio de un inmenso gentío que demostraba con lágrimas la conmoción y agradecimiento que cada cual en su pecho sentía…*

Noviembre, 11.- La catedral estuvo llena como jamás se había visto, quizá con más de 10.000 personas…Te Deum entonado por el Sr. Obispo, augusto y solemne; fervor, respeto, lágrimas y suspiros cuyo vago y confuso eco perdíase entre las armonías de la orquesta… Asistió muy mermada la Corporación Municipal…notándose con dolor el vacío irreemplazable en el templo que debiera haber ocupado D. Miguel Estade y Sabater, el dignísimo alcalde que durante las azarosas circunstancias que atravesó Palma llevó tan cumplida y cristianamente el honroso puesto que el pueblo le confiara, y que supo compartir heroicamente con el Sr. Obispo, las hermanas de la Caridad y

demás personas de pecho noble y generoso. Sin embargo se le vio confundido por entre la multitud con varias de aquellas, queriendo rendir con ello en cuanto estaba de su parte la debida acción de gracias al Todopoderoso y participar de la legítima alegría general… (Cal dir que el batle Estade havia dimitit per diferències amb el Governador)…- La misma noche…el pueblo agradecido obsequió con brillantes serenatas al Sr. Obispo, ex alcalde D. Miguel Estade…(i altres personalitats que s'havien portat heroicament durant l'epidemia).- Palma repudiaba sin embozo la actitud mostrada durante la epidemia por el gobernador Marqués de Casa Pizarro y su enemistad con el alcalde Estade…- Noviembre, 24 y 25.- El *Diario de Palma*, orlado de luto, publicó la pastoral del Obispo Salvá invitando a sus diocesanos al Te Deum que oficiado por él se celebró el 25 en la catedral en sufragio de los fallecidos del cólera. Fue un acto solemne, triste y sin ostentación alguna: sólo un modesto túmulo. Asistieron las autoridades civiles y militares, presidiendo el exiguo Ayuntamiento – seis concejales con el alcalde D. Juan Vanrell Ferrá – el Gobernador, y un gentío inmenso y silencioso vestido en general de negro

PRESIDENCIA DEL CONSEJO DE MINISTROS.

REAL DECRETO.

De acuerdo con mi Consejo de Ministros,

Vengo en nombrar Gobernador de la provincia de Segovia á D. Adolfo Pizarro, Marqués de Casa-Pizarro, que desempeña igual cargo en la de las Baleares.—Dado en Palacio á 4 de febrero de 1866.—El Presidente del Consejo de Ministros, *Leopoldo O'Donnell*.

Los admiradores de la ineptitud y cobardia del finado durante el cólera, suplican á V. que se sirva encomendar su memoria al olvido y asistir á la ovacion que se le tributará en el muelle el dia del embarque de su cadáver.

SE SUPLICA EL PITO.

Palma Febrero de 1866.

Anécdotas de la época del cólera recogidas por tradición oral:- Se dijo que el cólera lo había traído la fragata *Eufemia* llegada de Filipinas, de la que se desembarcaron clandestinamente géneros que se escondieron en una capilla de la iglesia de San Nicolás y contagiaron a los que allí fueron a misa…- Al obispo Salvá que visitaba diariamente los hospitales y enfermos es fama que le preguntó cierto vecino si no tenía miedo al contagio, a lo que respondió el ilustre prelado: - Sí mucho, pero tengo más vergüenza que miedo.- El obispo a pesar de sus años y padecimientos, movido por su caridad ardiente visitaba todos los días los hospitales, alentando, socorriendo a los enfermos y velando por la administración de los sacramentos. Por los párrocos se informaba de los invadidos a domicilio. Prodigó consuelos, entregó crecidas cantidades y dio

ejemplo de serenidad y valor…- El alcalde D. Miguel Estade, que era de profesión piloto de comercio, dícese que no olvidando en ciertos momentos sus hábitos de mando como hombre de mar, sacaba de las tabernas a bastonazo limpio a enterradores y carreteros que, borrachos y medio dormidos, resistíanse a cumplir su desagradable misión, y hasta se asegura que llegó al cementerio algún carro lleno de cadáveres y que su conductor no se dio cuenta de que la caballería había dado la vuelta y regresaba a Palma con su triste carga.- Por las calles de Palma no transitaba persona alguna. Todo estaba cerrado y en silencio. Al oírse pasos bien podía afirmarse que era el Santo Viático - en un día de septiembre hubo 27 en Santa Eulalia - o los que llevaban los míseros colchones o parihuelas en que se conducían a los hospitales a los atacados. Sólo circulaban los carros que recogían difuntos.- Fue voz general que al no haber muerto de cólera ninguno de los moradores de la Bonanova fue debido a beneficio de la Santísima Virgen, lo que aumentó aun más su devoción…

Agost.- S'ha acordonat la vila per por del còlera, i han posat la quarentena a la Mola.- Rogatives a San Sebastià pel còlera de Ciutat. Novembre, 5.- Avui han llevat el cordó sanitari…- Te Deum en acció de gràcies a San sebastià per haver-nos alliberat del còlera. Desembre, 31.- Festa solemne a S. Sebastià i processó en acció de gràcies per aver-nos alliberat del còlera. No s'havia feta una festa mai com aquesta, a l'església hi havia 380 llums i 16 salomons, el replà i escala tot enramellat, i se tragué S. Sebastià gros de la capella.

Novembre, 28.- A la casa del carrer del Juavert, nº 11, va morir l'honor **Miquel Massutí Xamena** (142).

MIQUEL JOSEP JAUME MASSUTÍ XAMENA (142)

Llibre 26 de defuncions, fol 278, nº 161. Honor Miguel Massutí…de edad 74 años, hacendado, consorte de Catalina Nicolau, hijo de Pedro Antonio (106) y de Francisca Ana Xamena…falleció sacramentado y auxiliado, día 28 de noviembre de 1865, en la calle Juavert, su enfermedad catarro crónico. Hizo testamento a 24 de enero de 1865, en poder del Notario D. Miguel Bordoy, fue exequiado y sepultado en el cementerio de esta Villa, siendo testigos D. Joaquín Escalas y D. Juan Uguet, Clérigos, naturales de esta Villa, y para que conste lo firmo…Jaime Rosselló, Vicario.

De Catalina Nicolau, Miquel Massutí va tenir els següents fills: Francisca Ana Massutí Nicolau (153), Caterina Massutí Nicolau (154), Pere Antoni Massutí Nicolau (155), Anna Maria Massutí Nicolau (156), Antoni Josep Massutí Nicolau (157), Joana Anna Massutí Nicolau (158), Miquela Massutí Nicolau (159), Bárbara Massutí Nicolau (160).

1866

Febrer, 4.- Beneïren la capella del Cor de Jesús on abans hi havia el portal de Sª Rosa.

Febrer, 5.- Han començat a sortir per vila els serenos.

1867

Gener.- Feren vuit funcions de pastorells a la Quartera. Abril, 15.- Rogativa per aigua amb exposició del Santíssim. Juny, 4.- Ha plogut tot el dia i ha fet una saó de tres pams. Juliol, 8.- Han començat a fer el nou presbiteri. Juliol, 19.- Les completes de Sª Margalida ha estat la primera funció que s'ha feta en el presbiteri i altar major nous. Octubre, 23.- Han començat a picar dins la capella de S. Esteva per fer el portal nou. Octubre.- El Bisbe Salvà ha confirmat a 1.420 nins i nines. Novembre, 27.- Han començat a entrar pel portal nou de S. Pere. Novembre.- Han fet Vicaria Cas Concos

Desembre, 13.- Morí el Pare Bonifaci Amer, Agustí exclaustrat, natural de Campos i veí de Felanitx, fou molt de temps Custos del Convent. 15.- Ha fet l'entrada el nou vicari de Cas Concos.

Desembre, 26.- Ball de rigodons a la Quartera.

1868

Abril, 3.- Va morir a Can Massutí del carrer d'es Juavert, Na **Catalina Anna Massutí Xamena** (143), filla de **Pere Antoni Massutí Adrover** (106) i Francisca Xamena Veny.

CATARINA ANNA MASSUTÍ XAMENA (143)

No tenim fitxa de la seva mort, de la que coneixem la data per la nota que hi ha al peu del seu testament, atorgat davant el Notari Miquel Bordoy, dia 17 de juliol de 1861, (transcrit al seu lloc). La nota indica com a dia de la seva defunció, el 3 d'abril de 1868.

Curiosament, d'aquesta parenta no tenim anotació de la seva mort, com tampoc la tenim del naixement. Atès que era filla de la primera esposa de Pere Antoni Massutí Adrover (106), Na Francisca Xamena Veny, hem de pensar que degué néixer entre els anys 1792 -data del naixement del seu germà Miquel (142)- i 1796, any anterior al del segon matrimoni del seu pare. Quan va morir doncs tendria uns setanta any

Enderrocament del monument a Isabel II a Palma

Octubre, 2.- S'és girat el govern d'Espanya i la Reina és haguda de fugir, i aquí l'han cremada en imatge.- 3.- Quedà constituïda la Junta Provisional de

Govern de Felanitx; l'Ajuntament ha dimitit.- La Junta Provisional de Govern escriu al Rector que després de les 7 del vespre no toquin campanes per no alarmar el poble, i el Rector contesta que ahir amb la força que feren a la porta del campanar, va quedar espenyada, i per això demana que enviïn qualcú a guardar-la perquè no atropellin l'escolà que romandrà en el campanar. 4.- Prengué possessori l'Ajuntament de l'any 1856. Novembre.- L'Ajuntament nou ha suprimit els serenos.

Esclatà *la Gloriosa*, i a Felanitx, *a l'arribada de la diligència que venia de Palma, ja encesos los llums, devallà D. Julià Suau Carrió donant el crit de ¡visca la llibertat!* (Cfr. Bordoy).

La gent es tirà al carrer desorientada i les musiques dels casinos, ajuntant-se al bugiot i al desconcert, amollaren les seves marxes per tot el poble, mentre del més alt del campanar, vibraven amb to greu les campanes.

L'amo En **Bartomeu Alzamora**, decidit que a la Sala no s'hi fessin barbaritats, va posar-se, alt com era, al mig del dentell del portal, i només deixà entrar tres o quatre homes que, agafant el retrat de la reina, el fermaren a dalt d'un esteranyinador i el passejaren per tota la vila, per a finalment calar-li foc. (Cfr. Xamena).

Alguns dels revoltosos més cridaires, resolgueren pegar foc a cases de significatius isabelins, però - a Déu gràcies – ho va impedir l'arribada de soldats de cavalleria, a més de l'assenyada actitud dels caps pares de la nova situació, que eren D. Julià Suau (el del crit) i D. Joan Alzamora, que varen merèixer l'agraïment de la Junta Provisional de Govern.

Dies després, la Junta designà nou Ajuntament. *El partit moderat, que era el més allunyat de la situació dominant, aconseguí de moment, mantenir-se a la Sala* (Cfr. Xamena). Fou batle Don Joan Vaquer Rabassa, i, entre els regidors, hi havia els nostres parents D. **Bartomeu Alzamora** *Mola* i D. **Pere Antoni Massutí Nicolau** (155).

L'Ajuntament de transició va durar fins a la convocatòria de noves eleccions municipals.

La lluita electoral va limitar-se al partit d'en Carrió i a un de nou, que tenia el suport dels *viques*, i que dirigia D. Julià Suau (el del crit), juntament amb el nostre avantpassat D. **Bartomeu Alzamora** *Mola*.

De fet va esser un combat ben aferrissat i no hi va faltar enrenou, tant que, des de Ciutat, enviaren una companyia de Cavalleria per servar l'ordre.

Guanyaren els d'en Carrió (Unió Lliberal), i va entrar batle D. Mateu Valls de Padrines. Un dels regidors era D. Francesc Riera, que pensam era el marit de **Joana Aina Massutí Nicolau** (158).

Al concert polític s'uní en aquest temps un nou partit de tendència republicana. (Cfr. Xamena). Segons Bordoy, la batalla electoral *tengué també el seu Homer…Pere A. Serral, que deixà pintades de ma mestra totes les peripècies d'aquella brega electoral amb aquella glosada que els nostres vells encara recorden i que comença: "Dam es vot i et faré sereno; dam es vot i et faré ronder".*

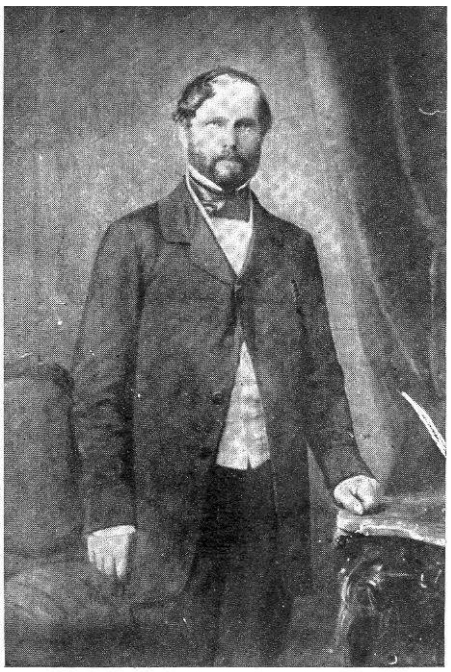
I ara tornam a trobar els parents Domenge:

Quan *la gloriosa*, D. **Bartomeu Domenge** va controlar, a Palma, la revolució. Les gents embogides volien arrossegar pels carrers els retrats de la reina destronada, i fou llavors quan el Sr. Domenge va aturar la revolució. Vegem com ho va fer.

Situant-se enfront dels revoltosos avalotats, va cridar: *al·lots que voleu beure? Ala, beveu tots, anem a beure!* I entusiasmats davant tan generosa convidada, els *insurrectos* deixaren la bullanga antimonàrquica, per passar a una exultació festosa, nunci d'una joiosa borratxera. Deixaren per a terra les imatges de la reina, i fou tant gran l'entusiasme dels sediciosos, que aixecant a *coll-i-be* al valent capità, el passejaren per tot Palma, satisfets i feliços, mentre el victorejaven: *¡Viva Don Bartolomé Domenge! ¡Viva Don Bartolomé Domenge!*

Des del balcó de ca seva, la senyoravia ho contemplava tot, i mirava temorega als cridaires. Somrient des de les altures, D. Bartomeu la tranquil·litzava: *Tot va bé **Joaquima**, tot va bé!*

Miquel dels Sants Oliver, a *Treinta años de provincia*, descriu episodis de la revolució de setembre de 1868, dita *la gloriosa*. Resumesc: *El Grito.- Y bien: ¿Han dado ya el grito?- Todavía no. Pero lo darán.¡Vaya si lo darán!- Junto a la esquina de la calle Almudaina advertimos un remolino de gente: dos*

El general Prim. marques de Castillejos

docenas de personas a todo tirar, entre escolares, muchachos y hombres del pueblo…- ¡Abajo los Borbones!- ¡Viva la libertad!- ¡Viva Prim!- ¡Viva Serrano! ¡Viva Topete!- ¡Viva España con honra! – El grito sonaba por fin. La campana d'En Figuera empezó a tocar a somatén y no se cuantas horas estuvo dale que te das…- Acudía gente a la plaza de Cort. Un griterío ya muy intenso ensordecía la atmósfera. Desde el balcón de la Casa Consistorial cayó a la plaza el retrato de Isabel II. Entonces el Comandante del Regimiento de Soria, se llamaba Carretero, hizo salir unos cuantos soldados de la guardia de la cárcel, y se fue en dirección al grupo que se disputaba el retrato, consiguiendo rescatarlo momentáneamente. Agredido por los revoltosos tuvo que hacerse atrás; y los soldados apuntaron sus fusiles, sin llegar a hacer fuego, aunque produciendo un despejo instantáneo. Pronto se rehicieron los espantadizos. A fin de no agravar el conflicto retiráronse los soldados al interior de la cárcel y volaron unas piedras contra el intrépido militar, que quedó en pie, completamente solo, a la puerta de la prisión. Un hilo de sangre fluía de su rostro, animado de una serena bravura que no olvidé jamás..

La marea popular fue en aumento. Al balcón de la Casa Consistorial salian unos señores, decían unas cosas, daban unos vivas contestados frenéticamente por el gentío y desaparecían.- Oscureció. Advertíase movimiento de tropas. El General Reina trató de ir al Ayuntamiento en medio de una columna de guardias civiles; pero al hallarse al extremo de los pórticos se le hizo desistir de su intento y regresó a Palacio, desde donde preparó su salida de Mallorca.- Llovió y remitieron un poco los ardores revolucionarios.-

Al día siguiente ardían los fielatos. Las turbas habían ido al estanco de tabaco, a la Aduana, arrojando muebles y legajos de expedientes a la hoguera. Lo mismo habían hecho en casa del Alcalde Don Manuel Mayol, situada en la calle de Apuntadores y en la del Comisario de Policía Sr. Bueno, cerca de la fuente de las tortugas, entrando a la calle de San Jaime, donde trató de impedirlo un retén de Infantería, cayendo muerto de un balazo un individuo llamado "es patater". Se originó una pequeña conmoción contra el soldado que había disparado, el cual tuvo que retirarse al cuartel protegido debidamente, mientras un grupo pedía su cabeza a regular distancia.- Pasaron algunos músicos tocando el himno de Riego.- Destrozado y derribado el monumento a la Reina, erigido en el extremo Sur del Borne.- El coche del alcalde Mayol incendiado.- La infernal retreta fue a perderse en el laberinto de las calles.- La chiquillería anduvo arrastrando, atada a una soga, la cabeza de mármol de la estatua real.

1869

Gener, 10.- Avui morí a Felanitx el P. Aulí. Aquest si que ho era una *florescencia* de D. Cosme *Bo!* Entre los preclaros músicos isleños figura en primera línea el paisano Fray Juan Aulí Caldentey, vulgarmente conocido por *Fra Boté*, nacido de Honorato y Juana María en diciembre de 1796.- Bajo la diección del pbro. D. Bartolomé Juliá (a) *Siula*, organista de nuestra parroquia aprendió las primeras nociones del arte que debía darle celebridad. Seguidamente tomó el hábito de PP. Predicadores, y cuando la exclaustración de 1823 fue trasladado a la Península…En Madrid amplió sus conocimientos como organista del R. Convento de Atocha. Regresado a Mallorca siguió ocupando el de Santo Domingo, y en este puesto le cogió el decreto de la extinción general de los frailes en 1835, pasando a Gibraltar para ocuparse en su predilecto ejercício, pero por motivos de enfermedad retiróse a Felanitx, con el cargo de organista.- Fruto de sus luces e inspiración son las composiciones…*Versículos* para órgano…*Variaciones* en si bemol, *coplas y motetes*, dos *Misas* de coro, un *Te Deum*, un *Stabat Mater*, *Himnos* de la Inmaculada Concepción, apóstol S. Pedro y S. Juan Bautista…y además algunas obras profanas para orquesta y piano etc., entre ellas dos *zarzuelas* o semi-óperas *La Norma* y *La doncella de Misolongi*…Víctima de hemoptisis, murió en 1869.- Cuando su óbito la popular glosadora *Madó Maravella*, le dedicó la siguiente poesía que hemos escogido del vulgo: *No hi ha ningú que no móriga/ mos en toca una per sí;/ a deu de jané morí/ el célebre pare Aulí/ qui tocava tan be l'orga. (¡¡!!)*

Fra Joan Auli Caldentey

Març.- Ha fet una gelada que per moltes parts ha mort les vinyes, les ametlles i els favolins.

L'any 1869, sortí a llum una nova constitució que va esser publicada solemnement pel batle i l'Ajuntament…(Cfr. Xamena).

Juny, 20.- Es publicà a la plaça, damunt un cadafal, la nova Constitució. 27.- L'Ajuntament ha jurat a la Sala la nova Constitució. Juliol.- L'Ajuntament posà una làpida per recordar la desgràcia de l'any 1844.- Han picat la font i ha sortit aigua.- Continua la sequera però la font dóna aigua. 18.- Després de Completes han cantat un Te Deum dins la font, i tota estava plena de candeles enceses duites per la gent agraïda a Sª Margalida.

El triomf dels *carrions* tengué el contrapunt amb la seva derrota en les eleccions de diputat a Corts de 1869.

Abans de començar la dècada dels 70, farem esment de bell nou, a la familia Domenge, seguint els relats de la tia Catalina Maroto.

El *Diario de Palma*, dia 31 de juliol de 1864, publicava una noticia: *Por Real Orden del 18 de los corrientes han sido nombrados Oficiales terceros de*

la administración militar los alumnos de la escuela especial del cuerpo que han terminado sus estudios con aprovechamiento Don Francisco Pou y Roca y Don ***Jaime Domenge y Sancho****.*

Jaume Domenge Sancho, era el fill major del matrimoni de Bartomeu Domenge Raurell i Joaquima Sancho i Tomàs, que varen tenir altres dos fills: Isabel Domenge Sancho i Dolors Domenge Sancho, la nostra avia.

Jaume, era Comandant de l'Exèrcit i Comissari d'administració militar (*que era una carrera com no s'havia vist mai, de lo més distingit*). Com a conseqüència del fet que direm, va perdre el cap. Morí als 33 anys d'edat.

Un dia, quan anava a tancar la caixa de caudals que estava al seu càrrec, va notar que li faltava una quantitat considerable de diners. Alarmat, preguntà al seu company d'oficina: *Què has agafat cèntims?* – Contestà aquell: *Jo!! No!!.* La veritat era que sí, que n'havia agafat per fer-li una broma. Del trastorn, D. Jaume va embogir.

Segons un altra versió, Don Jaume fou víctima del *mal bocí*. Algú va observar com vomitava un grell de taronja que estava emmetzinada. La seva follia era fruit del *mal bocí*.

Des de llavors, la vida del desventurat Sr. Domenge va esser molt trista. Tenia la mania de treurer's constantment el rellotge de butxaca i consultar l'hora. La seva cunyada Margalida, per fer burla d'ell, duia sempre penjada el coll una cabeça d'alls, i quan D. Jaume consultava el rellotge, ella, riguent-se'n malévola, imitava el seu gest mirant la cabeça d'alls. Això molestava molt al Sr. Domenge.

Quan va morir, la seva viuda, la tia Conxa Rigo, va vendre tota l'herència del seu espòs, sota ma, per evitar que la senyoravia, la seva mare i hereva llegítima, pogués reclamar-ho. El Sr. Domenge havia mort sense fer testament, per mor de la seva follia.

1870

Era el batle D. Mateu Valls de Padrines, el rector D. Sebastià Planas. El batle va morir dia 23 de setembre, a una casa de la plaça de l'Arraval. El va substituir D. Salvador Valls de Padrinas, que fou batle fins a dia 31 de gener de 1872.

Octubre.- *La vila estava acordonada a causa de la pesta. A les pedreres de la Mola hi havia gent que feia quarentena.*

1871

Dia 2 de gener, *entrà a Madrid el nou rei Amadeu.*

Eleccions municipals. Només se presentaren els partits d'en Carrió i els republicans, aquests darrers presentaren els mateixos candidats a tots els districtes i tingueren molts de vots.

L'any que comença, ho és de noves lluites polítiques i hi ha, el mes de desembre, noves eleccions. Els republicans i els carrionistes presenten candidats; no ho fan els d'en Vica. Els d'en Carrió són derrotats. La situació esdevé delicada: els republicans han presentat els mateixos candidats a tots els districtes, i se fa necessari fer una triadella. La Comissió Provincial del Cens, entén que els elegits ho són únicament pel col·legi del que ells mateixos en son electors. Per tal consideració, resulta elegit batle un carrionista. I per omplir els llocs que han quedat buits a l'Ajuntament (pel que hem dit que els candidats republicans s'han repetit a tots els col·legis), el governador decideix proclamar regidors els que, després dels republicans, han tengut més vots als diferents districtes, i per això entren a formar part de la Corporació persones alienes al partit guanyador.

En el nou Ajuntament, i com a regidor del partit republicà, hi trobam al nostre besavi D. **Bartomeu Alzamora**, *Mola*. També en fou regidor D. **Sebastià Mesquida Massutí** (161).

El mes de març se celebraren eleccions per diputats a Corts. *Se disputen els vots tres partits: 1 Els moderats, partit de D. Damià Vidal (a) Vica. Candidat: D. Josep Quint Zaforteza 928 vots. 2 Unió Lliberal, partidaris del govern, partit de D. Miquel Carrió. Candidat: D. Joan Palou i Coll 530 vots. 3 Partit Republicà. Candidat D. Miquel Quetgles 509 vots.*

1872

L'Ajuntament elegí Batle D. Magí Rosselló Vallbona del partit d'En Carrió.

Febrer, 4.- *Veren una aurora boreal.- Se començà a fer el retaule actual de l'altar major de la parròquia.*

Febrer, 28.- *Vingué un delegat del Governador el qual nomenà batle Don Miquel Carrió.*

Un, tan estrany, Ajuntament sortit de les eleccions del desembre passat, va portar la seva originalitat, fins en al nomenament de batle. Efectivament, formaven la Corporació 5 regidors republicans i 12 carrionistes. Tot era preparat perquè agafés la vara D. Miquel Carrió, cap i pare del partit, que no havia guanyat, però que era majoritari pel que ha quedat dit.- Però els republicans, astutament, varen minar el mateix camp dels seus adversaris, afalagant a D. Magí Rosselló i alguns més dels seus companys, aconseguint que En Carrió no fos elegit batle, com tots pensaven que ho seria. D. Magí va tenir 9 vots, i va vendre *a son amic, com Judes* (Bordoy). Carrió tengué 8 vots.

Però no calcularen la reacció d'en Carrió. Va prendre tal volada, que no va aturar-se fins a aconseguir la nul·litat de l'elecció, agafant ell la vara de primera autoritat municipal. A partir d'aquí, a la Sala hi va haver una lluita constant i ferotge: *lluita decidida i enèrgica per part de les minories…fins que la República acabà amb tot*…(Bordoy).

Maig.- *El Diari de Palma de dia 23 d'aquest mes deia: Acerca de lo ocurrido en Felanitx parece resultar que desde hace tiempo reinaban ciertas antipatías en aquel pueblo contra la Guardia Civil y que varias persona insultaron a los guardias que querían restablecer el orden en la cencerrada contra los viudos que se casaron; se añade que un guardia disparó e hirió a un paisano, el cual falleció al cabo de algún tiempo. Con tal motivo un grupo de hombres se amotinó y se dirigió con ademán amenazador al ex convento de agustinos en donde tienen su cuartel los guardias, pero gracias a algunas personas del pueblo el alboroto quedó apaciguado.*

Juny.- *Fonc nomenat jutje D. Miquel Planas Bordoy.*- Novembre.- *Enguany l'escultor Francesc Torres féu la figura de Santa Margalida de l'altar major de la Parròquia…*

1873

Gener.- *Era batle D. Miquel Carrió Barceló.*

El rei Amadeo I i la seva esposa Dª.Mª Victoria

Febrer.- *Se'n va anar el rei Amadeu i entrà la República.- Davant un delegat del Governador dimiteix el batle D. Miquel Carrió.- Entrà de batle D. Julià Suau Carrió.* Març.- *S'organitzà a Felanitx el batalló de voluntaris de la llibertat (uns 300).*

Abril.- *Féu unes gelades que mataren totes les vinyes.*

Maig.- El nostre besavi arriba al càrrec de batle. *Entrà batle l'amo En* ***Bartomeu Alzamora Soler****.- l'Ajuntament arreglarà el conducte de l'aigua del Pou de la Vila a l'Arraval i l'escala de Sa Font.- Instància de l'Ajuntament per fer un camí des del Pla de la la Sínia fins a l'Algar.*

Agost.- *Eleccions municipals. Entrà un Ajuntament nou i fonc elegit batle el mateix,* ***Bartomeu Alzamora****.* Setembre.- *L'Ajuntament demanarà permís per fer cases i uns magatzems en el Port, coses molt necessàries pel comerç.- L'Ajuntament decideix llevar la creu de l'Abeurador que està en mig del carrer i traslladar-la a una altra part.* Octubre.- *L'Ajuntament compra tres parells d'ulleres per 15 pessetes, per comprovar la miopia.- L'Ajuntament declara d'utilitat pública la construcció d'una població en el Port, i encarrega el projecte i el pla a D. Pere d'Alcantara Penya.*

Novembre.- *Morí el Bisbe D. Miquel Salvà.*

5 de noviembre.- A las 3 de la última noche ha fallecido el Excmo. e Ilmo. Sr. D. Miguel Salvá y Munar, obispo de esta Diócesis, a una edad octogenaria. El Sr. Salvá fue electo Obispo en 1851 por el gobierno de S.M. cuya noticia llegó a esta capital el 28 de junio…En el Consistorio celebrado el 5 de septiembre de aquel mismo año, fue preconizado para esta silla episcopal por S.S. Pío IX… El 1º de febrero fue consagrado en la iglesia de San Isidro el Real de Madrid; en 4 de abril fue recibido solemnemente en nuestro puerto, y el día 12 siguiente se celebró la entrada episcopal en la ciudad. Con el Sr. Salvá son 51 los prelados que han gobernado la isla desde la Conquista, siendo dicho señor el décimo de los mallorquines que han ceñido la mitra de Mallorca. El Sr. Salvá ha dado pruebas durante su mando de celo apostólico con las repetidas limosnas que repartía entre los pobres y con los donativos a las casas de beneficencia, siendo notable entre todo su heroico comportamiento durante el cólera de 1865 y la fiebre amarilla de 1870… Día 7 de noviembre.- Esta mañana una lucida procesión ha recorrido las calles…llevado el cadáver del Sr. Obispo…- Los obispos Nadal y Salvá han sido…de lo mejor que ha ocupado la silla episcopal. Este era de Algaida y nació en 1792…Perteneció a

la Real Academia de la Historia; académico supernumerario desde 2 de abril de 1831…académico de número en 29 de abril de 1836…Consagrado en 25 de marzo siguiente, pasó a la clase de correspondiente en Baleares…- Cupo entre otros honores al obispo Salvá, el volver a abrir la biblioteca episcopal al público.- 10 de noviembre.- El canónigo D. Simón Alzina, antiguo ecónomo de San Jaime, fue elegido por el Cabildo vicario general en sede vacante.

Habitants de Felanitx: 10.563.

1874

Gener, 1.- *Era batle l'amo en **Bartomeu Alzamora Soler**, republicà.*

Gener, 3.- *El general Pavía va disoldre les corts republicanes en les quals era diputat el felanitxer D. Julià Suau Carrió.*

Gener.- *L'Ajuntament acordà pagar els terrenys expropiats a D. Joan Alou per fer las carretera de S'Algar.- Començaren la carretera de S'Algar.- Fou aprovat el pla de la nova població maritima de Portocolom fet per D. Pere d'Alcantara Penya.- L' Ajuntament aprovà la creació d'un col·legi de segona ensenyança subvencionat pel mateix Ajuntament*…Febrer, 2.- *S'obrí el nou col·legi de segona ensenyança establert per l'Ajuntament.*

Gener.- *Va esser preconitzat **bisbe de Puerto Rico D. Antoni Puig Monserrat**, natural de Felanitx.*

Com és lògic, Mn. Bauçà el relaciona entre les seves *florescencias:* A los 16 años vistió el hábito seráfico en Jesús, extra muros, pero arrojado de su celda en 1835, por ley que suprimía los convento religiosos, dedicóse a la enseñanza…Ordenado por el diocesano de Ibiza embarcó para Puerto Rico, dedicándose también allí a la enseñanza en el concepto de catedrático en un colegio de Ponce, y más tarde estableciendo un centro particular de instrucción que fue para la juventud Porto-riqueña arsenal de ciencias y virtudes sólidas.- Fue teniente cura y ecónomo de la Parroquia de Ponce, Párroco de San Carlos de Aguadilla, curato habido en concurso de 1853. En 1869 fue elegido Diputado a Cortes…pasando a Madrid para la investidura. Preconizado Obispo de Puerto Rico el 24 de enero de 1874…fue consagrado…el 24 del mismo mes de 1875, …gobernando hasta 4 de enero de 1894…

Febrer, 11.- *El Capità General destituí l'Ajuntament republicà i n'elegí un altre de tendència monàrquica compost per membres del partits d'En Vica i En Carrió que havien fet les paus. Va esser el batle D. Jaume Obrador Ramon (a) Velar.*

Bordoy, transcriu una carta de D. Damià Vidal, concernent al canvi d'Ajuntament: Felanitx, 12 febrero 1874. Muy Sr. mío… Estrañará Vd. una cosa. Destituido por el Capitán General el Ayuntamiento Republicano de este pueblo ha sido nombrado Alcalde del nuevo mi sobrino Don Jaime Obrador Velar, y Teniente 1º un servidor de Vd….Ambos hemos consentido porque se ha llevado a cabo una laudable conciliación. Dezcallar intervino en este asunto enteramente extraño a la política. El bien del pueblo se tuvo a la vista en el particular…Damián Vidal.

La República va esser tan efímera com passatger havia estat el regnat d'Amadeu I. Com hem vist, el primer batle fou D. Julià Suau, que després passaria a diputat a les Corts de Madrid. Va seguir-lo en el càrrec l'amo En **Bartomeu Alzamora Soler** (a) Mola. Per medi dels acords que hem referit, hem pogut constatar la dinàmica del seu Ajuntament republicà, ben notable certament i que, de no haver-se produït la intervenció militar, hagués donat, sens dubte, fruits importants a Felanitx.

Febrer.- *Se celebrà una festa amb motiu d'haver estat preconitzat bisbe de Puerto Rico D. Joan Antoni Puig i Monserrat. Hi hagué funció religiosa, música pels carrers i refresc a la casa del nou bisbe.*

Maig.- *L'Ajuntament passat féu el tot per tot perquè fos declarat camí veïnal públic el de Son Carrió i ho aconseguí; ara l'Ajuntament actual diu que no ho és i que l'Ajuntament passat falsejà les dades quan ho demanà.*

Maig, 11.- *Morí de ferides en la guerra contra els carlins a Castro Urdiales (Santander) D.* ***Miquel Lluis Alzamora Soler****, capità d'infanteria, natural de Felanitx.*

El militar mort, era germà del nostre besavi **Bartomeu Alzamora**. El capellà Bo, al tom IV de la seva Història de Felanitx, fa referència al capità de Can Mola:

Hijo de Bartolomé y Magdalena Soler, nació en Felanitx, calle del Mar, casa llamada *Can Mola*, día 23 de abril de 1842. Inició la carrera de la Iglesia, casi única conocida en aquella época, estudiando latín, en las Salinas, bajo la dirección del Sr. Vicario D. Miguel Sureda; pero pronto conociendo su ninguna

vocación para el sacerdocio, pasó a la capital y siguió nuevos estudios con el Maestro N. Barceló. Joven, ingresó en el Colegio Militar de Toledo en clase de alumno de infantería, y terminada la carrera con lucimiento pasó a Madrid. Más tarde destinado a Pamplona, de ayudante o secretario particular del general Cabrinetti, fallecido en Alpens, cuando la jornada de Cataluña.- Muerto su protector, continuó en el norte de España y en una acción en las Muñecas, fue herido por una bala enemiga, y aunque se intentara la correspondiente operación en el Hospital Militar, acuartelado en la iglesia de San Francisco , falleció en castro Urdiales, día 11 de mayo de 1874 con graduación de comandante por antigüedad.

Juny.- *L'Ajuntament dividí tot el terme en dotze parts…*Agost.- *Motí a la Sala a l'acte de rectificació de les llistes del reclutament decretat pel govern. Esqueixaren les llistes i espenyaren altres objectes…- També a Palma i a altres pobles hi hagué manifestacions contra el reclutament al qual Mallorca havia d'aportar 2.066 soldats.*

Enguany es posaren devora el retaule del Cor de Jesús de la Parròquia els quadres de Ntra. Sra. del Diví Amor i de la B. Margalida d'Alacoque del pintor mallorquí Bartomeu Bordoy.

1875

Era batle D. Jaume Obrador Ramon (Velar).-

Gener, 3 i 6.- *L'Ajuntament s'adhereix a la proclamació del Rei Alfons XII.- Te Deum a la Parròquia per la proclamció del Rei Alfons XII*

El rei Alfonso XII i Dª.Mªde las Mercedes

Quan acabava l'any 1874, varen tornar a Espanya els Borbó, en la persona del nou Rei Alfons XII. Felanitx rebé la nova amb alegria, músiques, i com acabam de veure, Te Deum a l'església.

Al principi del regnat d'Alfons XII, feren les paus els partits d'en Vica i d'en Carrió, formant-se un sol partit, el conservador. (Xamena).

Ben aviat, el mes de febrer, D. Damià Vidal, tan content per la reconciliació dels *viques* i els *carrions*, fou nomenat Diputat a les Corts de Madrid.

El nostre parent, D. **Bartomeu Alzamora Soler**, tan actiu aquests anys, va reunir-se amb D. Miquel Reus, D. Pere Obrador i D. Julià Suau (el del crit), per intentar fundar un nou partit, que fos l'oposició més forta als conservadors, que anaven ben polents. Per aconseguir el que pretenien, i per tenir gent que els fos favorable, pensaren en crear una societat de *socorros mutuos*. I així, posant aquest atractiu fonament, va néixer el partit *fusionista*.

Malgrat els entrebancs que hi posaren els adversaris polítics, els *fusionistes* ben aviat varen tenir vida. Així i tot, els fundadors, a poc a poc, varen separar-se, quedant com a únic cap del partit l'amo En **Bartomeu** *Mola.*

A Felanitx cantaven una canç al.lusiva al nou partit liberal :

N'Aina Bolena i N'Enroc Octau
En Pere Capet i En Massutinet
són fusionistes

aquesst Massutinet devia ser el padri, que aaleshores tenia 19 anys i que, més envant, seguiria els giravolts politics dèn Maura.

Amb la organització del nou partit, *compost pels elements més progressistes… començà altre volta la lluita política.* (Xamena)

Març, 3.- *Entrada oficial a Puerto Rico del nou bisbe felanitxer D. Joan Antoni Puig.*

Juny.- L'Ajuntament dóna permís per a edificar una plaça de toros.

1876

Els *conservadors* segueixen dominant a l'Ajuntament; és batle D. Jaume Obrador *Velar*.

Febrer.- La mestre de ses nines, Sor Benilda Julià Roig, que té unes 150 alumnes, demana una ajudanta. L'Ajuntament accedeix.

Febrer, 28.- *Arribà la noticia de l'acabament de la guerra civil carlista i feren grans repicades.*- Març, 3, 4 i 5.- *Festes amb motiu del final de la guerra carlina.*

Concluyeron anoche en este pueblo las fiestas que mandó celebrar la superior Autoridad Civil con motivo de la terminación de la fratricida guerra que nos destrozaba… Mucha gente asistió al solemne Te Deum que por la Reverenda Comunidad se cantó el día 3 en acción de gracias… El Ayuntamiento con las autoridades del pueblo al efecto invitadas y con séquito extraordinario, precedido de una banda de música desde la Casa Consistorial se dirigió a la principal iglesia el citado día 3 a las diez de su mañana, marchando con aquella cuatro peones camineros con grandes letreros en astas alusivos a las circunstancias. Después de concluido el acto religioso regresó la comitiva con el clero a la Consistorial en donde se sirvió un refresco y se dieron entusiastas vivas a los objetos que idolatramos. Seguidamente recorrió las calles de la población esa banda verificándolo también en los demás días de fiesta para sembrar por doquiera el júbilo causado por la paz que comienza a reinar.- La misma banda colocada en un magnífico tablado convenientemente situado en la plaza de la Constitución, tocó muchas sonatas en las tres noches de fiesta, en medio de un gentío inmenso lleno de regocijo…enfrente de un elegante retrato del legítimo Monarca rodeado de iluminaciones de gusto que

se veían con extraordinaria profusión en el frontispicio de la Casa Capitular, en cuyas ventanas se notaban bellos transparentes en que se leía "Viva España", "Viva el Rey", "Viva el Ejército, "Viva la Paz". Lo que llamaba sobre todo la atención era una gran corona de luces que caía al parecer sobre la cabeza del Rey.- Igual corona se observaba en la fachada del casino "El Porvenir" profusamente iluminado como la casa consistorial, probando con esto los socios que lo componen su adhesión a la buena causa. También estaba excelentemente iluminada la fachada del edificio de otro casino existente en el pueblo.- Podríamos citar muchas casas cuyas fachadas se hallaban lujosamente iluminadas. La del Alcalde era notabilísima… Fueron igualmente solemnizadas las fiestas con fuegos artificiales de varias clases…

Octubre.- *Beneïren l'església de S'Horta, encara no acabada del tot.*

Novembre.- El Governador havia comunicat al batle, que la Guardia Civil ocuparia la muntanya de Sant Salvador. El dia 15 de novembre, l'Ajuntament va fer l'entrega.

Existen en ésta unos siete u ocho jóvenes, sin vergüenza ni educación de ninguna clase que vagan en cuadrilla por estas calles (a pesar del bando publicado que lo prohibe) y a favor de las tinieblas de la noche (¡pues carecemos de alumbrado!) insultan descaradamente y hasta maltratan con toda libertad casi cada noche a personas honradas que a nadie han ofendido; y aunque no se les conteste, son capaces de apedrearlas, como sucedió anoche mismo…

1877

Continua en el càrrec el mateix batle, D. Jaume Obrador, *Velar*.

Gener, 5.- *El Governador aprova el projecte d'una població rural en el port, presentat pel senyor de Can Alou, D. Joan Alou, antes Vidal i Vich.* Gener, 28.- *La Guàrdia Civil a la una del vespre va descobrir una partida de joc prohibit en el cassino de Salvador Vadell. Tots els jugadors fugiren.*

Sebastià Mesquida

El mes de gener va quedar constituïda la societat *Ateneo de Agricultura, Industria y Comercio.* Va començar amb 136 socis; el mes de febrer ja eren 150. *La junta directiva está compuesta de los señores siguientes: Presidente. D. Nicolás Ramon, médico. Vice-Presidente: D. Pedro Ordinas, hacendado. Vocales:* ***D. Bartolomé Alzamora****, hacendado.* ***D. Sebastián Mesquida*** *(161), hacendado. Depositario: D. José Bordoy y Suárez, hacendado. Secretario: D. Juan Ramon Vidal, ingeniero.*

A pesar de hallarse aun la sociedad en su periodo constituyente ha realizado ya importante mejoras: Ha obtenido de la Junta Provincial de Agricultura, Industria y Comercio, sarmientos de varias clases para ensayar el cultivo. Ha trabajado y sigue trabajando para que Felanitx, esté dignamente representada en la próxima exposición vinícola industrial. En breve abrirá por las noches un curso de geometría y dibujo lineal, aplicado a las artes y oficios, en obsequio de sus socios. La sección de comercio está estudiando importantes proyectos…Ha dado principio a las conferencias agrícolas dominicales. La primera tuvo por tema: Plantación y cultivo de la vid, la desarrolló el presidente D. Nicolás Ramon. La segunda, cultivo en general por D. Juan Ramon, secretario. El domingo próximo (25 de febrero) está encargado de la conferencia D. Julián Suau y Carrió, individuo de la Sección de Industrias y se ocupará de la industria pecuaria…

Març, 1.- *Entrà batle D. Josep Reus Obrador.* Va esser batle per uns mesos.

Març, 12.- *El rei Alfons XII desembarcà a Palma.* Segurament va esser una viatge privat, el "cronicón" d'en Llabrés no en parla. El dia 13, anà a Inca.

En el bisbe de Menorca, el mallorquí D. Mateu Jaume i Garau, l'havien anomenat bisbe de Mallorca. Va fer l'entrada solemne a Ciutat dia 12 de març. *Era de caràcter bondadós, melancòlic i si fa no fa indecís.* (Xamena).

Va néixer a Llucmajor el 1811…Fou secretari dels bisbes Pérez de Hirias, Manso i Salvà, canonge magistral, rector del seminari i professor de teologia dogmàtica i Sagrada Escriptura en aqueix mateix centre. El 1857 va ser preconitzat bisbe de Menorca. Regint aquella diòcesi, erigí el seminari conciliar i va assistir al Concili Vaticà I…

Abril, 22.- *La Guàrdia Civil descobrí una partida de joc prohibit en el cassino de Can Marilla; els jugadors fugiren…*

Setembre.- Visita pastoral del **bisbe D. Mateu Jaume**. *El bisbe beneí l'estàtua renovada de Sant Miquel i el nou retaule gòtic de l'altar major…*

Octubre, 9.- *Fue el último día de su permanencia (El Bisbe) en este pueblo, despidiéndose de él muy complacido de ver la unión de su Clero y buenas costumbres de sus moradores, gustándole mucho su hermosa iglesia, su preciosa custodia y en una palabra quedando muy satisfecho de la buena acogida que tuvo y del excelente trato que le dio su huésped el Sr. Rector D. Sebastián Planas…(L'Ajuntament anomenà el Bisbe fill adoptiu de Felanitx).*

Novembre.- *El Comte de Peralada regala a l'Hospici uns terrenys per fer-hi una església dedicada a Sant Alfons.* (El juny col·locaren la primera pedra).

Desembre.- *Falleció D. José Reus Obrador siendo alcalde de este pueblo. El funeral que en sufragio de su alma le hizo su familia fue muy solemne y estuvo muy concurrido.*

1878

Gener.- *Exercia de batle, el primer tinent don Telm Bordoy.* Gener, 23.- *Te Deum a l'església amb motiu del casament del Rei Alfons XII*

Febrer, 8.- *Arribà la notícia de la mort del Papa Pius IX…i tocaren de mort tres dies.- Matines i missa de rèquiem a la parròquia pel Papa. Pronuncià l'oració fúnebre el rector Planas.* Febrer, 20.- *Repicaren per l'elecció per a papa del cardenal Pecci, el qual ha pres el nom de Lleó XIII.* Febrer, 24.- *Te Deum a l'església per l'elecció del Papa.*

Juny, 27.- *Arribà la noticia de la mort de la Reina.*

Novembre.- *Inauguració de la temporada d'òpera al Teatre Principal de Ciutat. Com a primer tenor hi figurava don Joan Bou Roig de Felanitx, el qual havia debutat a Palma l'any 1869 i s'havia perfeccionat a Itàlia.*

Miquel Oliver i Dolors Domenge

Segurament aquest any, va casar-se, en primeres núpcies, **Maria Dolors Domenge Sancho**, que més avant seria avia dels Olivers de ca nostra. El seu primer marit va esser Manuel Maroto i Rosselló, nascut a Ciutat i de la Casa dels Marquesos de Ferrandell. Manuel, quan va casar-se tenia 22 anys i era tinent d'infanteria, filla de Gaspar Maroto i Caterina Rosselló. Dolors

Domenge, com ja sabem, era filla de Bartomeu Domenge, capità de la guàrdia civil, i Joaquima Sancho.

Dolors, tenia 15 anys i havia deixat el col·legi per casar-se amb el militar de Can Maroto. Manuel era cosí germà del Marquès de Casa Ferrandell, i ocupava el càrrec de tinent abanderat del seu Regiment d'Infanteria. A la guerra de Cuba va aplegar una malaltia greu, que l'obligà a tornar a Mallorca, ja molt delicat de salut. Quan la seva filla tenia només un any, va morir, dia 2 de desembre de 1880. *Era un home molt instruït i havia escrit un llibre per estudiants.*

1879

Gener.- *Feia de batle D. Telm Bordoy. El Rector Planas rebé l'encàrrec de S.M. el Rei de predicar a la Reial Capella.*

Juny.- *Sortí a Ciutat el primer número del setmanari humorístic "L'Ignorància" dirigit pel felanitxer D. Mateu Obrador Bennàsser.*

Altre vegada, aquest any i sense oposició, va esser elegit un Ajuntament conservador. Fou el batle D. Tomàs Bordoy Vidal.

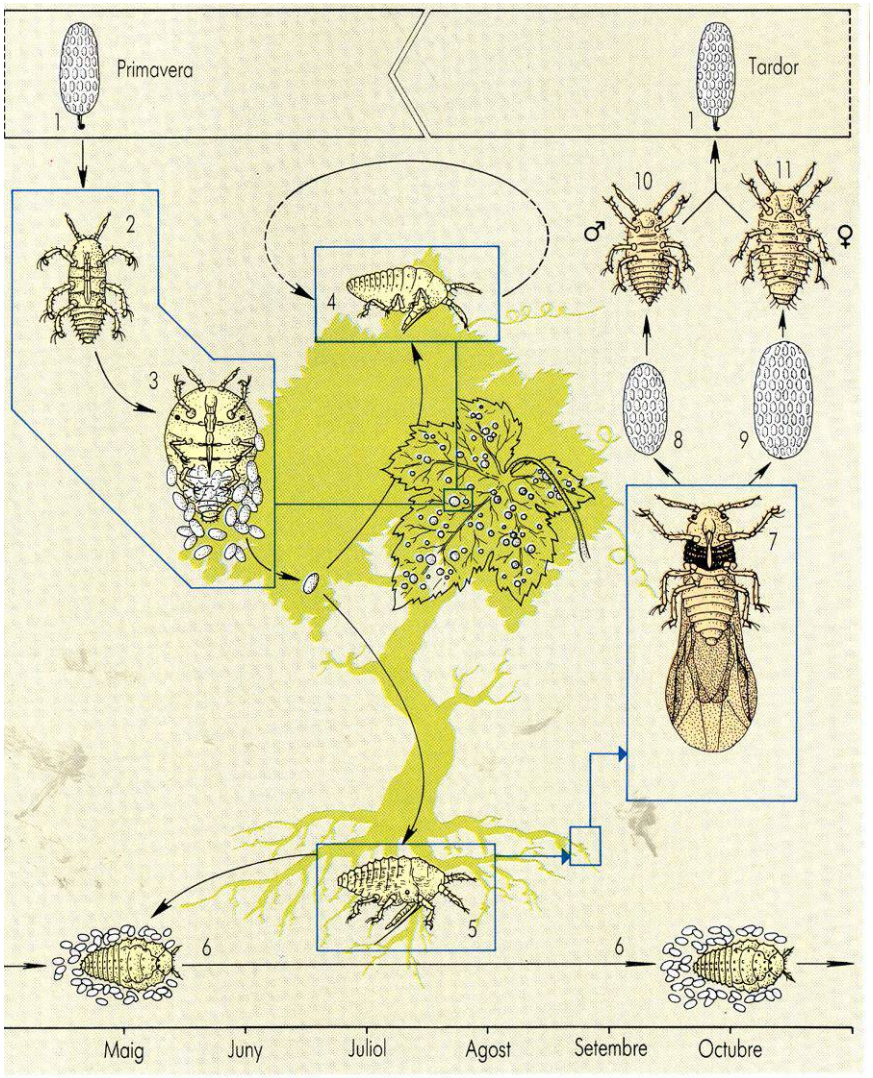
Agost, 4.- El batle va suspendre la sessió de l'Ajuntament en la que s'havien de repartir els consums, *per por de que no s'alteràs l'ordre. Havia acudit a la Sala una gran gentada.* L'Ajuntament va presentar la dimissió, que no fou acceptada pel Governador, *com a protesta contra les basses de repartiment del consum.*

Novembre, 6.- A Ciutat, a la casa del carrer dels Oms, nº 126-1º, va néixer **Caterina Maroto Domenge**, filla de Manuel Maroto Rosselló i Maria Dolors Domenge Sancho. Avis paterns: Gaspar Maroto i Caterina Rosselló. Avis materns: Bartomeu Domenge Raurell i Joaquima Sancho Tomàs..

Novembre, 12.- A Ciutat hi va haver una reunió, convocada pels ateneus agrícoles de manacor i Felanitx, per intentar combatre la fil·loxera.

1880

Gener.- *Alguns veïns, els majors contribuients, demanen a l'Ajuntament que tornin encendre els fanals dels carrers, però l'Ajuntament no hi ve a bé.*

Cicle de la Filoxera *(Viteus vitifolia)*

Març.- *Vingué a Felanitx una comissió de la Junta de defensa contra la fil·loxera.*

Juny, 27.- *L'Ajuntament nomena fills adoptius de Felanitx D. Joaquim Togores i D. Gregori Aniceto que han aconseguit que el port fos dragat.*

Novembre.- Hi va haver Missió a Cas Concos.

Desembre.- *Reberen el subdiaconat D. Pere Joan Campins de Palma i D. Jaume Obrador Nebot de Felanitx (dels Rossells).*

Desembre, 2. - A Ciutat, va morir D. Manuel Maroto Rosselló, tinent d'infanteria, espòs de **Maria Dolors Domenge Sancho**, pares de **Caterina Maroto Domenge**

1881

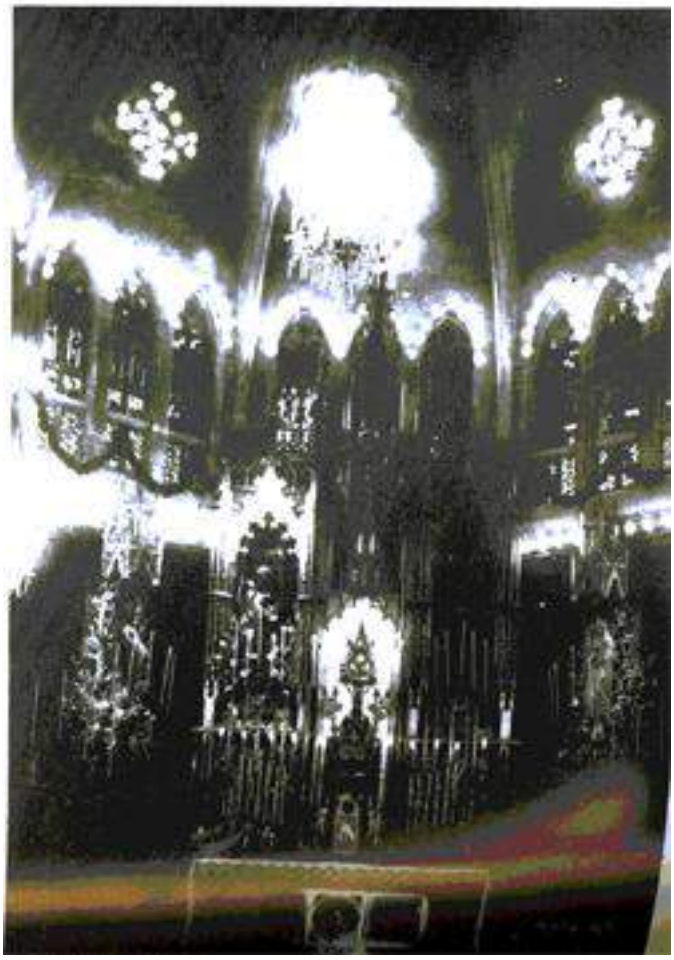
Vingué a Felanitx el diputat a Corts D. Joaquim Tugores, fill adoptiu de Felanitx, que aconseguí del govern el dragat del Port. El reberen amb música a l'entrada de la Vila i l'acompanyaren a Ca Don Damià Vidal (a) Vica, Diputat Provincial i cap del partit conservador i allà dirigí la paraula al poble.

El nou partit *fusionista*, havent-se convocat eleccions, va desplegar una activitat inusitada: de casa en casa demanaven els vots, multiplicaven reunions i conferències; sumaven les forces dels lliberals i republicans. Els *conservadors* no estaven gaire tranquils i *prevent tal volta la gran batuda que los anaven a donar, o acovardats davant l'acometivitat dels altres, sols a Cas Concos presentaren oposició, que fonc arrossegada també per la corrent impetuosa de les legions d'en Mola (**Alzamora**), Suau i Reus*…(Bordoy) .- Excusat és a dir que el nou partit va guanyar les eleccions i que un dels seus membres va esser batle: D. Miquel Reus Bennàsser.- La minoria conservadora dins de la Corporació, fou molt dèbil i absolutament inoperant.- (Durant l'etapa *fusionista* (1881-1887), *visitaren Felanitx en viatge polític, D. Antoni Maura, el Comte de Sallent i D. Marcel·lí Menéndez y Pelayo*) (Xamena)

Gener, febrer.- *Gran tempestat de vent i aigua…En el Port hi ha quatre vaixells carregats de vi, preparats per partir cap a Cette, detinguts des de fa quatre setmanes per causa del mal temps.*

Juliol, 1.- *Entrà batle D. Miquel Reus Bennàsser…* Setembre, 7.- *Morí el notari D. Miquel Carrió Obrador.*

Octubre, 23.- Diumenge. *Tuvo lugar en Felanitx el solemne acto de bendecir la nueva iglesia dedicada a **San Alfonso María de Ligorio**. Bendecido el nuevo templo, se cantó el Te Deum y luego se celebró misa mayor que se cantó a toda orquesta. Ocupó la cátedra del Espíritu Santo el Sr. Vicario General del Obispado. Por la tarde se hizo la traslación del Santísimo Sacramento desde la iglesia parroquial a la recién bendecida. La procesión recorrió las principales calles de la villa; asistieron a ella más de cuatrocientas personas entre hombres y niños, llevando velas encendidas. Entre los concurrentes figuraban los militares de reemplazo que residen en aquel pueblo, con sus uniformes y personas notables de Palma. Iban también muchos niños vestidos de ángeles.*

1882

Prosseguia en el càrrec de batle, *l'amo En Miquel Reus, fusionista…*

Felanitx tenia 11.209 habitants.

Quan baixaren el pis de l'església parroquial, la capella del Roser havia quedat molt alta, i aquest any varen fer les obres per posar-la a nivell. *Para evitar un enigma a las futuras generaciones, no debe olvidarse que con el desmonte del pavimento de dicha capilla y desaparición de los sepulcros que en ella existían, resultó asombrosa cantidad de restos humanos que fueron colocados en el hueco que dejó existente en la parte del evangelio de la misma capilla la desaparición de una escalera de caracol, que allí había para subir a la correspondiente tribuna del crucero. Toda la capacidad, pues, del mentado hueco quedó rellena de huesos humanos.*

Agost.- *Joan Caldentey fadrí de 17 anys morí a Son Barceló, víctima d'un desbancalament de terra.* Octubre.- *Fou inaugurat en el carrer de S'Aigo el nou teatre de la Societat "Centro Filarmónico Teatral".* El programa, dividit en tres parts, fou ben interessant i variat. El director i, segurament, organitzador de tot va esser el profesor Sr. Bruschetti, que per a l'acte havia compost una marxa triomfal.

Novembre.- *En el carreró que no passa (avui c. Sureda) començà la que amb el temps ha estat la Congregació de les Religioses de la Providència, avui Teatines.* Desembre, 9.- *La diligència de Felanitx a Ciutat va girar. Plovia fort. No hi hagué desgràcies greus, pero sí regirons i contusions.*

1883

Hi havia el mateix batle, D. Miquel Reus. *En aquest temps durant la batlia de D. Miquel Reus (1881-85), l'Ajuntament començà a cuidar-se dels cavallets. Abans se'n cuidava el Convent.*

Gener.- Els Srs. Planas, Ordinas i Oliver, compraren un vapor, i li posaren el nom de *Santueri,* per servir a l'exportació des de Portocolom i el transport de viatgers. Fou beneït dia 5, celebrant-se després un gran banquet. El diputat a Corts D. Antoni Maura, el va visitar acompanyat d'altres personalitats.

Febrer, 11.- *Primera junta constitutiva del Banc de Felanitx.*

Aquest any fou el de la fundació del *Banc de Felanitx*.

Reconocidas, pues, entre nuestros principales terratenientes, propietarios y comerciantes las conveniencias supuestas, aprovechando momento propicio, …correspondió la creación del Banco.

L'acta de la fundació és del 11 de febrer, davant el Notari D. Francisco Alcalde. Els fundadors se reuniren a la *Casa Ateneo*, en el carrer Sitjar, nº 27. Entre els signants hi trobam: **Ramon Obrador Massutí** (144), **Pedro Oliver Nicolau** (casat amb **Maciana Obrador Massutí** (145)), Francesc Riera Tauler (casat amb **Joana Anna Massutí Nicolau** (158)), **Bartomeu Alzamora Soler**, Julià Suau Carrió (el del crit), **Miquel Massutí Roig** (179)

Miquel Massuti Roig

Primer Directorio: D. Miguel Reus Bennaser, Presidente; D.Jaime Barceló *Cordella*; **D. Bartolomé Alzamora** *Mola;* D. Agustín Fuster *Gaspà;* D. Antonio Artigues *Claret;* D. Miguel Antich *Saletas…*

Febrer, 25.- *El batle rebé una carta comunicant-li que el Senat havia aprovat un projecte de llei per la qual Portocolom era declarat d'interès general de segon ordre.*

Juny.- *El guitarrista Tàrrega donà un concert a Felanitx.*

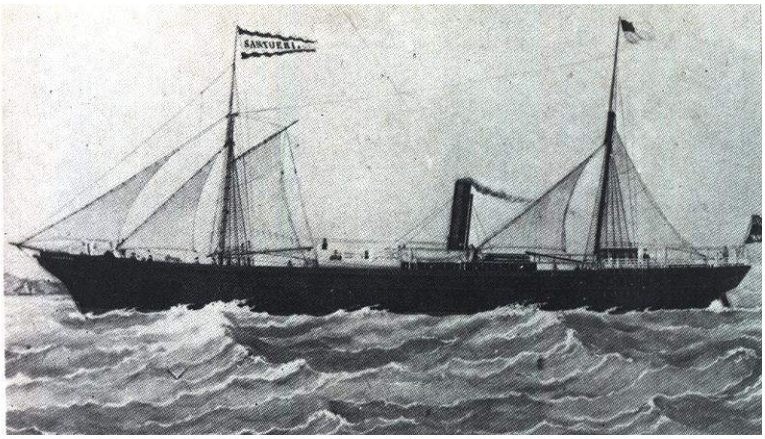
Juliol.- *Ha estat nomenat jutge municipal D.* ***Pere Antoni Massutí Nicolau*** *(155) i fiscal D Joan Adrover Veny.*

Sortí el primer número del setmanari "El Felanigense".

Pere Antoni Massuti Nicolau i Catalina Roig Obrador

Juliol, 31.- El **vapor *Santueri*,** va sortir cap a Cette, *carregat de vi i altres mercaderies.* Agost, 28.- *Festa de St. Agustí. A l'Ofici cantà el tenor Bou…* Desembre, 28.- *Dia dels innocents. En el teatre es representà la comèdia "Els innocents" del felanitxer Miquel Obrador.- Enguany es disolgué l'Ateneu d'Agricultura, Industria i Comerç.*

Novembre, 17.- Per una carta datada aquest dia, i rebuda pel jove estudiant **Bartomeu Barceló i Massutí** (171), sabem dels èxits que com polemista tenia el futur canonge, malgrat que en aquesta ocasió no varen publicar-li un escrit en *El Felanigense*: He participado del disgusto que sin duda habrá causado a V. el hecho de no haberse querido insertar en el Felanigense su consabido escrito…No eché V. la culpa de ello a Obrador Pollensa, pues que es inocente: la tiene otro que al parecer quiere andar todavía en paliativos con personas de ideas inadmisibles por irreligiosas y ateas a todas luces. El escrito de V., cuya lectura me ha sido gratísima, contiene sanas doctrinas que ningún católico puede rechazar, por más que se vea su autor ensañando, pero justamente, contra sujetos incorregibles y dignos del más solemne desprecio. Tal escrito por tanto ha puesto a V. en buen lugar, y debía en mi concepto, insertarse en nuestro periódico. Fuera contemplaciones con los malvados, los cuales solo sirven para darles aliento y adelantar así sus inicuos planes, sus infernales propósitos, que han puesto ya a las naciones en el borde de un abismo sin fondo. Guerra sin tregua por lo mismo a los necios que nos asedian e intentan nuestra perdición…O con la Iglesia o contra la Iglesia.- ¿Y que le parece a V. el primer escrito de El Felanigense sobre el fondo de la nobleza? Contiene ciertamente grandes verdades, y con decirlas se cometen a veces grandes imprudencias. Su espíritu es en alto grado democrático, como V. ha debido conocer, y creen algunos que conviene atendida la situación actual, callar todo lo que solo sirve para enorgullecer a los que se titulan, sin serlo, amantes de la humanidad. Parece que su autor es un orgulloso hipócrita que aparenta ser muy religioso.- ¿Y que me dice Vd. de la aplicación de mi hijo Salvador? Páselo V. bien y mande a su afmo. amigo y s.s. q.b.s.m. Damián Vidal y Salvá.

1884

Gener 2 al 13.- Hi va haver Missió a Felanitx, predicada per PP Jesuïtes. Acabà amb una processó amb el Santíssim.

Gener, 14.- Al Centre Filharmònic, el capità Voyer donà un concert de piano.

Febrer, 12.- Casament a Can Massutí: En **Miquel Massutí i Roig** casà amb Na **Magdalena Alzamora i Riera**, de Can *Mola.* La cerimònia se va celebrar a l'església de Sant Alfons

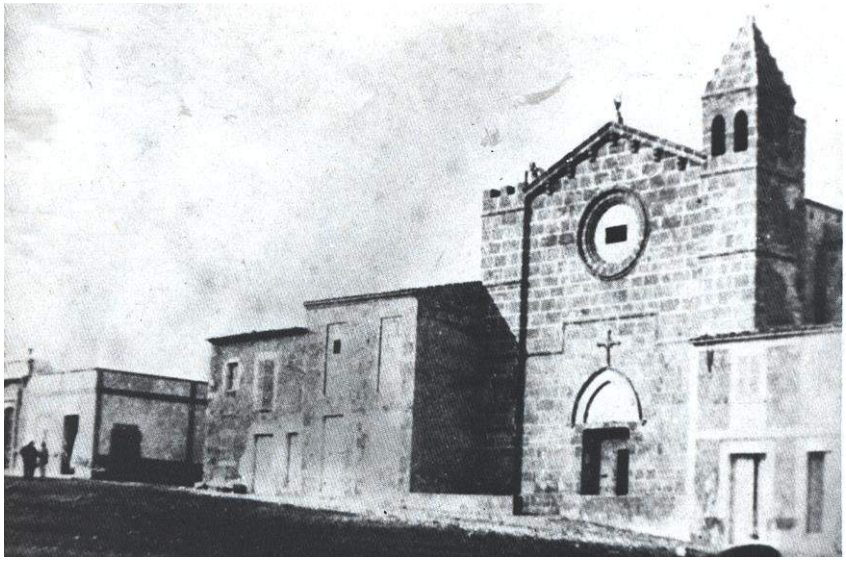

MIQUEL MASSUTÍ ROIG (179)

Llibre de matrimonis. 1884, nº 15.- En la villa de Felanitx, Obispado de Mallorca y provincia de las Baleares, a los doce de Febrero de mil ochocientos ochenta y cuatro, vistas las letras expedidas ayer en la Curia eclesiástica de esta Diócesis por el M. I. Sr. Vicario General de la misma, autorizadas por el notario D. Guillermo Ferragut, yo el Pbro. D. Gabriel Obrador, debidamente autorizado, desposé en el oratorio de San Alfonso de Ligorio de esta villa por palabra de presente y velé según los ritos y ceremonias de Ntra. Sta. Madre la Iglesia a D. Miguel Massutí y Roig, de edad de veinte y siete años, hijo legítimo de D. Pedro Antonio (155) y Dª Catalina, con Dª Magdalena Alzamora y Riera, de edad de veinte y cinco años, hija legítima de D. Bartolomé y Dª Francisca Ana, ambos interesados solteros, sin profesión, vecinos de esta parroquia y como sus respectivos padres naturales de la misma. Asistieron como testigos Andrés Valens, sacristán, y Rafael Binimelis de esta vecindad.= Aparece en dichas Letras obtenida por ambos interesados la anuencia paterna; que las amonestaciones terminaron el veinte y seis de enero último y que no resultó impedimento y demás diligencias competentes, de todo lo cual certifico y firmo en el día expresado. Firmat: Gabriel Obrador, rubricat.

Com sabem, el nostre avi **Miquel-Josep Massutí Roig** (179) havia nascut dia 22 de juliol de 1856 i fou batejat l'endemà. Els seus padrins de fonts varen esser els seus avis: Miquel Massutí Xamena (140) i Josepa Roig Obrador.

El fet de casar-se a l'església de Sant Alfons, segurament obeiria a la intervenció que havia tengut en l'obra del temple. Llegim a Mn. Cosme Bauçà (Tom I, Història de Felanitx) *Así dispuesta la obra principal* (de Sant Alfons) *y colocadas las puertas de entrada que, costeadas por Dª María Pou, labró el carpintero Antonio Mestre (a) Vica, adornado el interior del templo con trece vistosas arañas de cristal y un cortinado completo para las capillas, diseño del paisano D.* ***Miguel Massutí*** *…* Respecte a la capella dels Dolors, llegim: *En 1882 cuidó de allegar recursos para la actual figura de la Virgen de los Dolores y construcción del primer retablo barroco, el Hº Rafael Binimelis, encargando el diseño a D.* ***Miguel Massutí****…*

Febrer, 17.- *Fou col·locada la primera pedra de* **l'església del Port***… El projecte és de D. Pere d'Alcàntara Penya.* Març.- La Duana del Port fou declarada de 2ª classe, així podia despatxar grans i fusta, i importar bestiar. *Hi hagué música i repicades*, i els comerciants *oferiren un dinar els pobres de l'Hospìci.* Abril.- Visità Felanitx el diputat D. Antoni Maura. També *vingueren a Felanitx D. Marcel·lì Menéndez i Pelayo, el Comte de Sallent, D. Joan Massanet i el Marquès de Casa-Fuerte, en viatge de propaganda electoral.*

El jove estudiant de capellà **Bartomeu Barceló Massutí** (171), també va prendre part, així com va poder, en la propaganda electoral. Ho va fer a benefici del partit d'En Vidal, els *viques,* els *conservadors.* Ho sabem per medi d'una carta, remesa des de Madrid i trobada a l'arxiu de *Can Calderer*, datada el 30 de maig de 1884: Se por muchos comunes amigos lo que V. y su familia trabajaron por mi candidatura en su pueblo cuando las pasadas elecciones. El Sr. Vidal me ha mandado una carta de V. que de veras agradezco con toda el alma.- Dios no quiso que lográramos llevar adelante la empresa, pero esto no obsta para que yo me crea obligado de veras a V. en una deuda de gratitud, que espero se me presente ocasión de satisfacer. Las derrotas no deben desalentar nunca a los buenos. Fija la vista en Dios, deseo pelear por la victoria, reservando lo demás a la Providencia Divina….

Juliol, 1.- Fausto y memorable en los anales de Felanitx, será el día primero de julio de 1884. A las nueve de la mañana tuvo lugar la inauguración del telégrafo; mensajero prodigioso que borra las mayores distancias poniendo

en instantánea comunicación los más remotos países del globo.- Asistieron al acto el Sr. Alcalde D. Miguel Reus Bennàser, D. **Bartolomé Alzamora** y D. Agustín Fuster en representación del comercio de esta villa que tanto ha contribuido al planteamiento de una mejora tan útil e importante…y una multitud de personas ávidas de ver funcionar el maravilloso aparato… (Bauçà, tom IV)

Agost.- El General Weyler vengué a Felanitx per les festes de Sant Agustí. A l'Ofici predicà l'Ecònom de Sant Jaume de Palma, D. Rafael Tous. Novembre.- A la Parròquia col·locaren una estàtua de Ntra. Sra. del Cor de Jesús, feta per l'escultor Lluis Salvat.

1885

Gener, 6.- *Es representaven els Reis a Ca's Concos i el cavall del rei Baltasar repartí coces al públic.* Gener, 13.- Va fer una gran nevada. Febrer, 14, 15 i 16.- Una companyia de teaTre va representar, en el Centre Filharmònic, "Traidor, inconfeso y mártir", d'En Zorrilla, i "El pañuelo blanco".- Maig.- *Pel nou barri de la Torre fan moltes cases.* Juny, 4.- *Festa del Corpus. Predicà D. Pere Joan Campins.*

L'estudiant de capellà, **Bartomeu Barceló Massutí** (171), després d'haver rebut la tonsura clerical i les quatre ordres menors, va esser promogut a les Sagrades Ordres del Subdiaconat i del Diaconat.

Juliol, 1.- *Prengué possessori el nou Ajuntament. Va esser elegit batle l'amo En Sebastià Ramon Adrover (a) Cueret, fusionista.*

La batlia de D. Miquel Reus inaugurà la dominació fusionista i amb ella un periodo d'esponera per aquest partit, que acaba d'afavorir fins i tot la mort, segant la vida de D. Damià Vidal (Vica) cap del partit conservador. Romangué aquest en un estat tal de desorganització, que si no totes, la majoria de les eleccions perdé, fins que rompuda la inteligència entre n'**Alzamora** (Mola) i los Srs. Reus i Suau en temps de la batlia de D. Sebastià Ramon (Cueret) (1885-1887), canvià momentàniament per un bieni el govern de la cosa pública. (Bordoy. Història de la Ciutat de Felanitx). (En Suau -el del crit- cap dels republicans, se va entendre amb els conservadors, i En Reus va quedar allunyat de les lluites polítiques).

Juliol, 20.- A l'ofici de la festa de Santa Margalida, predicà D. Mateu Alzamora, que era diaca. Juliol, 25.- *Fou beneïda la nova església del Port. Una festa molt lluïda: focs artificials, cucanyes…A l'ofici predicà el canonge D. Gaspar Vidal.* Agost, 2.- *Morí D. Damià Vidal i Salvà, Cap del partit conservador*

a Felanitx. Setembre, 27.- *Cantà missa nova D. Mateu Alzamora Tauler. Predicà el rector Planas.* Desembre, 16.- *Funeral a la parròquia pel rei Alfons XII.*

í

Desembre, 27.- *Quaranta Hores en el Convent de St. Agustí. Predicà D.* ***Bartomeu Barceló Massutí*** *(171), diaca.*

Octubre, 16.- A Ciutat, a l'església de Sant Miquel, va casar-se **Miquel Oliver Obrador**, el nostre avi, i el meu padrí de fonts, amb Maria Dolors Domenge Sancho, que era viuda de Manuel Maroto Rosselló. Llibre de matrimonis de 1882, fol 99, nº 54. Els va casar el Vicari Mn. Pedro Tomás. Aleshores, Miquel Oliver, que era solter i tenia 23 anys, encara estudiava la carrera de farmacia. Maria Dolors Domenge Sancho, tenia 21 anys, i era mare d'una filla del seu anterior matrimoni: Catalina Maroto Domenge.

La primera filla del matrimoni Oliver-Domenge, fou **Maria del Carme Oliver Domenge**, que va néixer a la casa del carrer del Oms, nº 126, de Ciutat, i fou batejada a Sant Miquel. Avis paterns: Pere Oliver Nicolau i Masiana Obrador Massutí (145). Avis materns: Bartomeu Domenge Raurell i Joaquima Sancho Tomàs. Padrins: Miquel Ferragut morey i Antonia Mora Garcias.

Naixement de **Catalina Massutí Alzamora** (181), filla de **Miquel Massutí Roig** (179) i **Magdalena Alzamora Riera,** *Mola.*

1886

Gener.- Teatre en el Centre Filharmònic: "Crisálida y Mariposa", "El último figurín" i "Un drama nuevo" (d'Echegaray). A S'Horta i en el Port, representaren "Els Reis".

Gener, 20.- Festa de Sant Sebastià. Predicà D. Macià Company. Febrer, 8.- *El vespre hi hagué una gran tempestat. El vent tomà xemeneies.*

Febrer, 19.- *Morí el Bisbe de Mallorca, D. Mateu Jaume.*

Març, 14.- Tercer certamen de la Juventud Artística en el Teatro Principal (de ciutat) con una enorme concurrencia, especialmente de juventud… Obtiene la flor natural D. Francisco Casasnovas y Mir por su obra *L'Angel de l'Almudaina… También se concedieron galardones a Mateo Gelabert,* ***Bartolomé Barceló Massutí****, Manuel Peña y otros muchos…* En el jurat hi havia els Sres. Quadrado, Manuel de los Herreros, Pere d'A. Peña, Tomàs Forteza, Ricardo Ankerman, Ricardo Carlotta, Bartomeu Bordoy…(Cfr. Pou: Noticias y relaciones históricas)

Abril, 6.- *Vingué a Felanitx D. Antoni Maura Muntaner acompanyat del seu cunyat D. Pasqual Ribot.*

Maig, 18.- *Repicaren pel naixement del rei Alfons XIII*

Juliol, 18.- *Diumenge. A la parròquia, festa de Sant Vicenç de Paül dedicada per les monges de la Caritat. Predicà el diaca D.* ***Bartomeu Barceló Massutí*** *(171).* Agost, 1.- ***Festa de Sant Lluís pels alumnes de l'escola pública que dirigeix D. Miquel Obrador. Predicà D. Mateu Alzamora.***

Pere Barceló Massuti

A l'arxiu de *Can Calderer*, vaig trobar-hi una instància, de 23-IX-1886, per la què En **Pere Barceló i Massutí** (172) sol·licita prendre part a l'examen d'ingrés a l'Institut Balear, per començà els estudis de segona ensenyança. Cal

dir que Pere Barceló, que moriria també jove, arribà a tenir el títol de Batchiller en Arts. Segons la meva padrina, la tia Catalina Massutí Alzamora, aquest al·lot era el que més prometia de *Can Calderer*, on tots eren tan inteligents.

Setembre.- *La carretera del Port és un rosari de carros carregats de vi.*

En el mes de novembre de 1886, la Reina regent Dona Maria Cristina concedí a Felanitx el títol de Ciutat…(Xamena). Novembre, 2.- *Reial Decret de la Reina Regent que concedeix a Felanitx el títol de Ciutat.*- Novembre, 13 i 14.- *Dissabte i diumenge. Te Deum i música per celebrar el títol de Ciutat.*

De El Felanigense, nº 173, 13 noviembre 1886.- Albricias.- Tenemos una agradable noticia que comunicar a nuestros lectores, ***S.M. la Reina (q.D.g.) se ha dignado conceder a la población de Felanitx el título de Ciudad***. El Real Decreto que contiene dicha concesión dice así: *Queriendo dar prueba de mi Real aprecio a la Villa de Felanitx, provincia de Baleares, por el aumento de su población, desarrollo de su agricultura, industria y comercio y constante adhesión a la Monarquía constitucional; en nombre de mi augusto hijo el Rey D. Alfonso XIII, y como Reina Regente del Reino, vengo en concederle el título de Ciudad. Dado en Palacio a 2 de Noviembre de 1886… - Felanitx bajo muchísimos aspectos, excepción hecha de la capital Palma, que no puede por su grande importancia, tener rivales en la Provincia; es la primera población de*

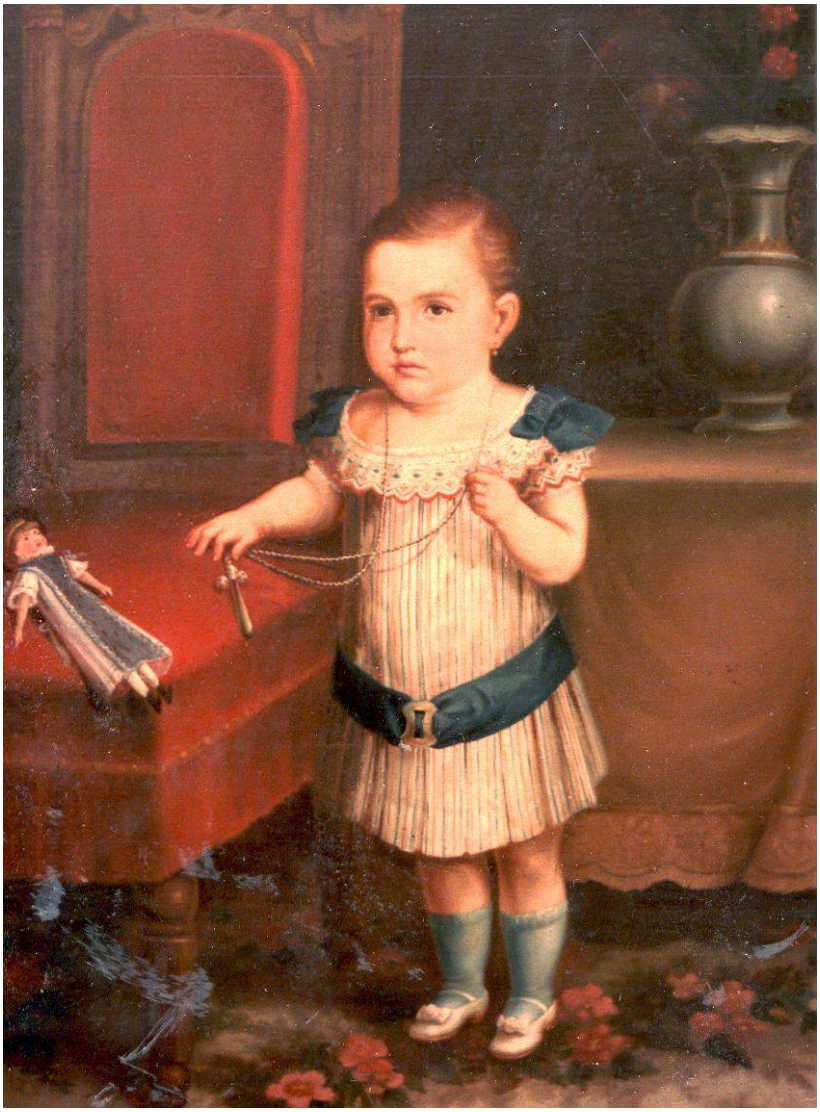
Mallorca, tanto si la consideramos como plaza comercial y marítima, como si atendemos solamente a los gérmenes de vida e iniciativa propia que posee, sin contar con elementos ni personas extrañas a su distrito..- Además, Felanitx tiene siempre fija su atención en el verdadero progreso, en el trabajo y en la mejora de sus intereses morales y materiales.

De El Diario de Palma.- Por Real Orden, se ha concedido el título de Ciudad a la villa de Felanitx, el tercer pueblo de Mallorca en cuanto al número de habitantes, y uno de los primeros también en cuanto a la riqueza agrícola, industrial y mercantil. Tenemos, pues, ahora tres ciudades en Mallorca: Palma, Alcudia y Felanitx. La primera siempre ha tenido la consideración de tal, a lo menos desde la Conquista; la segunda obtuvo ese título con el timbre de fidelísima y otros privilegios el año 1523 y se lo concedió el Rey Carlos 1º (V como emperador de Alemania) en premio de la fidelidad…cuando el alzamiento llamado de las germanías…- El Isleño.- Por telegrama recibido el sábado, se sabe que ha sido declarado ciudad el pueblo de Felanitx.- Esto más tienen que agradecer los felanigenses al digno diputado Sr. Maura.- El Balear.- La Ciudad de Felanitx.- La cultura cada día en aumento en la hasta hoy importante villa de Felanitx; el estado floreciente de su agricultura y de su comercio; la hospitalidad franca y caballerosa que había ido creciendo con la afluencia de forasteros a sus ferias y mercados; aquel carácter urbano y obsequioso de todos sus habitantes, y más que todo la sed de progreso por tan diversos modos manifestada, hoy con la mejora de Porto Colom, mañana con la construcción de populosos arrabales, este otro día con el estreno de un teatro, ahora mismo con el trazado del ferrocarril…han debido llamar justamente la atención de las autoridades y el Gobierno del modo más altamente satisfactorio para los naturales de Felanitx… Las Noticias.- La importante villa de Felanitx, que gracias a la laboriosidad de sus hijos ha logrado en poco tiempo ponerse al frente de todas las poblaciones de la Isla, desarrollando en grande escala y por iniciativa propia su floreciente comercio, auxiliado por los adelantos y perfección de su agricultura, acaba de obtener del Gobierno una honrosa y merecida distinción… (Bauçà, tom IV).

Se va fer un nou escorxador. Llegim en el llibre d'actes municipals: A 30 de enero de 1886 nombrose por unanimidad al Sr. Alcalde y al Sr. Síndico para otorgar la escritura de compra del solar propio de D. Sebastián Barceló *Calsa*, sito en la calle Huertos, esquina Convento, acordando adquirirlo en sesión extraordinaria celebrada a 31 de diciembre último, por precio de 2000 pesetas, al objeto de edificar en el mismo un local para matadero. Va fer els plans D. Pere d'Alcantara Peña. Fou el mestre de picapadrers, Antoni Vicens *d'el Hostal*, amb els seus companys Joan Maimó *Bassacoll* i Joan Artigues *Dimoni.* (Bauçà, tom IV) Octubre.- L'estudiant de capellà, col·legial de la Sapiència, **Bartomeu Barceló Massutí** (171), ja va prendre part en un concurs per provisió de rectories, i va obtenir una nota important.

Novembre, 9.- Va néixer **Pere Oliver Domenge**, a Ciutat i a la casa del carrer dels Oms, nº 126-1º. Fill de Miquel Oliver Obrador, de Felanitx, de 24 anys, estudiant de Farmàcia, i Dolors Domenge Sancho, de 22 anys, natural de Palma. Avis paterns: Pere Oliver Nicolau i Masiana Obrador Massutí (145). Avis materns: Bartomeu Domenge Raurell i Joaquima Sancho Tomàs. (que va tenir cura de la inscripció del naixement, *por ausencia de su padre*).

Desembre, 8.- *Les monges del jardí o de la Providència es mudaren al carrer d'es Juevert.- El dissabte de Nadal els "Serenos" tornaren a anunciar l'hora i estat del temps, després de 4 anys de no fer-ho.*

Va morir la nina **Caterina Massutí Alzamora (**181), filla de **Miquel Massutí Roig** (179) i **Magdalena Alzamora Riera**. El pintor Arrom, va retratar-la.

1887

Gener,1.- *Funció en el Centre Filharmònic Teatral: "Marina" i "El lucero del alba".* Gener,7.- Un altre funció: *"El anillo de hierro" i "Marinos en tierra".* Gener, 6.- A Cas Concos representaren "Els Reis".- *Balls de màscara a Can Manuel d'Es Sitar organitzats per la "Sociedad Carnavalesca"*. També hi va haver balls de màscara en el Café de la Torre.- Gener, 26.- Un altre funció en el Centre Filharmònic: *"Jugar con fuego" i "Boccacio".*

Febrer.- *Va fer neu i matà molts d'arbres…* Febrer, 27.- *En Sebastià Generer, a la plaça de toros, donà un espectacle, d'agafar ferro calent, vermell i posar-se calius dins sa boca sense cremar-se.*

Abril.- El Rector Planas fou nomenat Arxiprest. Maig, 11.- Començà visita pastoral el bisbe Cervera, que durà fins dia 20 de maig. El dia anterior a la despedida, *oficià de pontifical a la parròquia per celebrar la festivitat de l'Ascensió.*

Març, 26.- Fou promogut al Sagrat Ordre del Presbiterat, Mn. **Bartomeu Barceló i Massutí** (171), que el 15 de setembre, va esser nomenat Professor de Geografia i Matemàtiques del Seminari Conciliar.

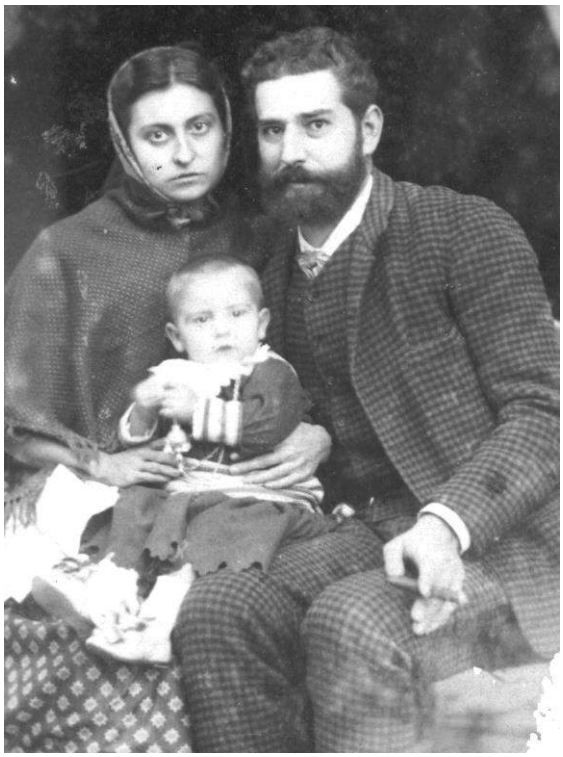
Va celebrar la primera missa segurament el mes d'abril, i pens que ho degué fer a l'església parroquial. No he trobat data a l'arxiu, però aiximateix a una carta signada per un amic, de nom Francisco Bello, de 13 d'abril d'aquest any 1887, he llegit: Muy estimado Sr. mío y respetable amigo; supongo habrá V. celebrado a estas horas su primera misa, felicitándole cordialmente por ello y deseándole largos años de ministerio sacerdotal con provecho de las almas sin olvidar sus ascensos y bienestar pues Dios puede proveer a todo…

Juliol, 1.- *Entrà l'Ajuntament nou i elegí batle don Telm Bordoy, conservador.*

Malgrat la ruptura dels caps de l'altre partit, els *conservadors* semblava que no aixecaven el cap. I mentre el partit contrari, els dels *fusionistes…* amb força, amb gent batalladora, capitanejats per un homo enèrgic que se sabé captar les simpaties populars, comptava a Palma amb altres personatges, com D. Pasqual Ribot, que donaven valer i empenta a son braç, convertint-lo en una potència (Bordoy). Els fusionistes pareixien imbatibles, però tan mateix no li valgueren a l'amo En **Bartomeu Alzamora** *Mola*, ni l'energia ni les simpaties

populars quan l'any 1887 hi va haver noves eleccions i, contra tot pronòstic, va produir-se el canvi d'Ajuntament, per un bieni.

Fusionistes, d'una banda, i *conservadors i republicans*, de l'altre, s'havien preparat molt bé. Després de tres dies moguts i de brega, la victòria fou pels *conservadors i republicans*. Aquesta coalició *contra natura*, havia aconseguit tombar a uns opositors més poderosos. Els guanyadors, elegiren per batle a D. Telm Bordoy. I a la seva presa de possessori, seguí com de costum la decapitació política de tots els empleats municipals contraris. (Bordoy)

Naixement de **Pere Massutí Alzamora** (182). Fill de **Miquel Massutí Roig** (179) i **Magdalena Alzamora Riera.**

1888

Abril.- *El Bisbe Puig, el Rector Planas i alguns altres felanitxers han comprat per 10.000 pessetes la muntanya de Sant Salvador que l'Estat subhastà l'any 1885.- El Bisbe Puig, el Rector Planas i Jaume Obrador cediren la muntanya de Sant Salvador a la Diòcesi.*

Agost.- Intents, perquè tornin els PP. Agustins a Felanitx.

Octubre, 12.- *Fou inaugurat el telèfon de Felanitx al Port i va esser el primer servei públic telefònic a les Balears.*

El col·legial de Nostra Senyora de la Sapiència **Bartomeu Barceló Massutí** (171), fou elegit Rector del Col·legi. Des de 18 de novembre de 1880, n'era col·legial, mitjançant oposicions aprovades amb la qualificació de *Meritissimus.* El Col·legi de *la Sapiència*, històrica i venerable institució, tenia la seu a la plaça de Sant Jeroni, de Ciutat, era regit pels propis col·legials, que assistien a les classes del proper Seminari Conciliar Diocesà, de Sant Pere.

Març, 25.- **Pere Oliver Obrador**, propietari de Son Barceló, va casar-se amb Maria Barceló Veny, que era viuda d'Antoni Adrover Ramon. Pere Oliver, també era viudo de Joana Aina Llaneras Bennàssar. Va beneir el nou matrimoni el Rector de Felanitx, Mn. Sebastià Planas.

Pere Oliver Obrador

Maria Barceló Veny, *Cordella*, era molt grassa i, quan estiuejava a n'es Port, prenia banyos a S'Algar, amb greus dificultats per entrar a la mar, atés el seu volumen.

Pere Oliver Obrador, tenia una vertadera adoració pel seu nebot, el tio Pere Oliver Domenge, i tenia gelosia de la tia Catalina i dels seus fills: *Jo li*

compraria un cotxe a n'En Pedro, però tot d'una estaria ple d'al·lots… Tots disfrutarien del cotxe "menos" ell.

Setembre, 21.- Mn. **Bartomeu Barceló i Massutí** (171) va aconseguir el grau de Llicenciat en Sagrada Teologia, en el Seminari Conciliar de València, amb la qualificació de *Nemine discrepante.*

Naixement de **Caterina Massutí Alzamora** (183). Filla de **Miquel Massutí Roig** (179) i **Magdalena Alzamora Riera**, *Mola.* La batiaren amb el mateix nom de la filla que havia mort, que era el nom de l'avia paterna: Caterina Roig, *Belo*.

1889

Gener.- Continuava a la batlia, D. Telm Bordoy, conservador.- *Començaren les obres de la capella de les monges de la Caritat.* També s'edificava l'església d'es Carritxó.- Maig.- *Continua l'emigració de mallorquins a les repúbliques sudamericanes.- Diuen que per les vinyes de Manacor i algunes de Felanitx ja ha arribat la fil·loxera.*

Febrer, 16.- Murió el farmacéutico D. Pedro Antonio Obrador, el acompañamiento del cadáver fue realmente impresionante. Era natural de Felanitx. (Cfr. Pou: Noticias y relaciones históricas). Pens si el difunt seria parent, nebot segurament, de Miquel Obrador "Concarrí" i **Anna Maria Massutí Xamena** (141), cosí per tant de **Ramon Obrador Massutí** (144) i de **Maciana Obrador Massutí**, esposa de Pere Oliver Nicolau. Hi havia un altre Ramon Obrador, també "Concarrí", que era Barceló de segon llinatge, i segurament era oncle del difunt. Aquest darrer era advocat, fou Degà del Col·legi de Balears, i va néixer a Felanitx l'any 1851. Va morir a Ciutat l'any 1924.

Mateu Obrador Massuti i esposa

Els Obrador "conquerrins", tenien un oncle apotecari a Ciutat (ben segur que era el que havia mort dia 16 de febrer de 1889), pensaven que els faria hereus a tots, però hi va fer a l'advocat Ramon Obrador Barceló, i no hi va nomenar a l'altre apotecari, Mateu Obrador, que tenia farmàcia oberta a Felanitx, aquell que una nit va arribar tard a ca seva, i sa mare el va renyar per la tardança, amb tan gran enuig del vetllador, que va dir a sa mare: idò ara no tornaré a sortir mai més! I així ho va fer. (Contat per Dolores Oliver Massutí).

Bartomeu Capó, Trinidat, en el pregó de Sant Agustí de l'any 1977, també ho conta: No es va torbar gaire a haver-hi el segon mort gros d'aquest any (1917). Va esser l'apotecari Mateu Obrador, l'apotecari Concarrí. Tenia la farmàcia a la Font, on encara n'hi ha una; era fadrí i era raro (diuen que els fadrins fan qualque raresa; aquest les feia sonades). Conten que una vegada sa mare el va renyar dient-li "Mateu, no saps estar dins ca teva, sempre ets pel món no tens aturall". Així va seguir la filípica, fins que aquella senyora va acabar l'eloqüència i l'alè. Llavors ell va contestar: "idò ara no sortiré pus". I no va sortir mai més de ca seva. Quan sa mare va ésser morta es va mudar al Port, es va construir una casa a un lloc solitari (solitari llavors), la primera casa gran que es va fer al Rivató. Encara existeix, té una galaria a dalt i un jardinet triangular al costat. Allà va persisitir amb la mateixa clausura…

Juliol.- El Bisbe Cervera va confirmar.

Agost.- *Corns i picarols a un viudo, però resultà que no s'havia casat.*- Agost.- *L'Ajuntament participa al Rector que veuria amb molt de gust que el Papa s'hostatjàs a Mallorca en cas d'abandonar Roma.*- Setembre.- *Començaren a fer viatges des del Port a Cette dos vapors dels germans Fuster.*

Octubre.- *L'equilibrista americà Sr. Silva donà una funció de gimnàstica: demostrà les habilitats d'un ca ensenyat, Totó, i al final, amollà un globus Montgolfier.*- Novembre.- *Durant aquest mes es representaren les òperes: "La Traviata", "La Marsellesa" i "El anillo de hierro".* Desembre.- *Representació en el Centre Filharmònic Teatral de la sarsuela "Mis dos mujeres".- Representació de "Los diamantes de la corona".*

Desembre.- Mn. **Bartomeu Barceló i Massutí** (171), va ser opositor a una canongia vacant a la Seu Metropolitana de València. Aprovà els exercicis amb la qualificació de *Nemine discrepante*, i va merèixer figurar en el tercer lloc de la terna presentada al Emm. Sr. Cardenal Arquebisbe.

1890

L'oposició dels *fusionistes*, va esser enèrgica. Segons Bordoy, el període del canvi va caracteritzar-se pel *més funest caciquisme*, i conseqüentment, la cosa pública va anar com se vulla. Les lluites continuaren fins que hi va haver canvi de batle. En poc temps ho varen esser D. Diego García Díez (un poc més de dos mesos) i D. Nicolau Fuster Valls *Camia*, que ho va esser 21 dies. L'any 1890, els *fusionistes* aconseguiren la majoria, i el nou Ajuntament prengué possessori el gener de 1890. Va esser elegit batle el nostre batallador avantpassat l'amo En **Bartomeu Alzamora Soler** *Mola.*

Gener.- *El Dengue ha arribat a Felanitx: Es Dengue és un mal dolent/ perquè pegue com Espaume;/ de sucre i de flors de vauma/ n'hem begut a bastament.* Gener, 15.- *L'escampavia "Pez" que està en el Port agafà una barca carregada de més de cent bultos de tabac.*

Entre els anys 1887 i 1894, varen néixer **Maciana Oliver Domenge** i **Joaquima Oliver Domenge**. La primera nasqué a Palma, i la segona a Felanitx. Filles de **Miquel Oliver Obrador** i **Dolors Domenge Sancho**.

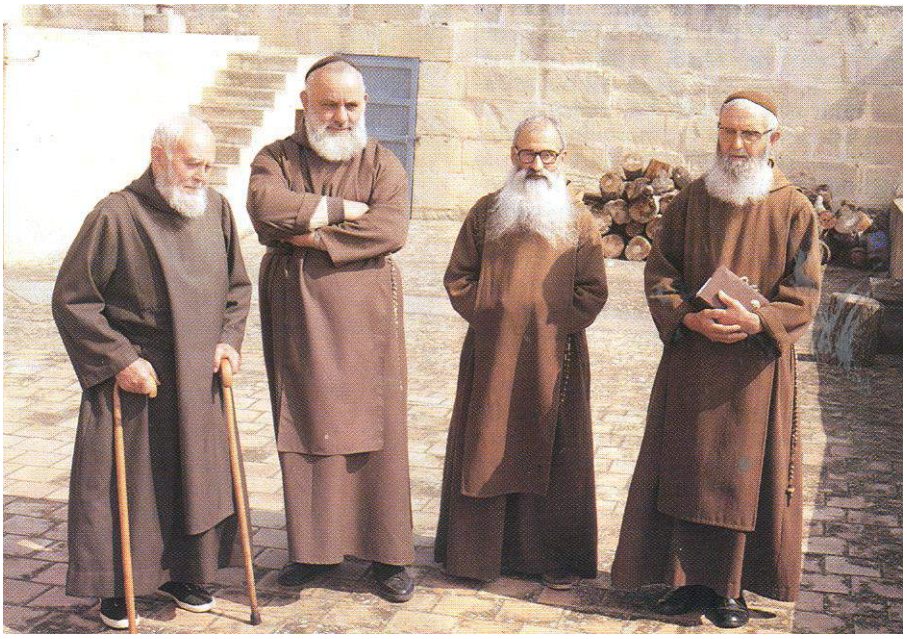
Abril.- *Felanitx és el poble de Mallorca que té més vinya…La classe de raïms que abunda més són els fogoneus.- Es parla de fer arribar el tren de Santa Maria fins a Felanitx.*

Maig.- *Va esser enterrat Antoni Maimó Muntaner mort a consequüència de ferides en el cap a una brega a un ball a Can Muntaner de Son prohens. Sobre aquest succés hi ha unes gloses que comencen: Dia devuit de maig era/ per temps me recordarà/ que dins un ball se va armar/ com una mica de guerra/ Si vos tornen convidar a un ball a fora vila/ no hi aneu prenda garrida/ perquè peguen a matar.* Juliol.- *Tots els caminers arreglen el camí de Sant Salvador. L'Ajuntament vol que els carros puguin arribar fins el santuari.*

Habitants: *La ciutat: 7.420. Foravila: 2.400. Cas Concos: 1035. S'Horta: 1068.* Total: 11.923.

Juliol.- *Després del ball de Santa Margalida hi hagué una brega.*

El Rector beneí una campana a Sant Alfons. Com ja sabem, feia poc temps que havien beneït l'església de Sant Alfons. Recodem que a l'obra d'aquest temple hi va prendre part el nostre avi **Miquel Massutí i Roig** (179): (Así dispuesta la obra principal y colocadas las puertas de entrada que, costeadas por Dª María Pou, labró el carpintero Antonio Mestre (a) Vica, adornado el interior del templo con trece vistosas arañas de cristal y un cortinado completo para las capillas, diseño del paisano D. **Miguel Massutí**… (Bauçà: Història de Felanitx.Tom I). Segueix, en el mateix tom, fent descripció de les capelles: Virgen de los Dolores.- En 1881 dedicada al doctor seráfico San Buenaventura; luego a San Cristóbal. En 1882 cuidó de allegar recursos para la actual figura de la Virgen de los Dolores y construcción del primer retablo barroco, el hermano Rafael Binimelis, encargando el diseño a D. **Miguel Massutí**…. (Bauçà, Història de Felanitx, tom I). El retaule referit ja no hi és; el d'ara és neo-gòtic i de l'escultor Alcover.)

Juliol, 25.- **Los ermitaños se establecen de nuevo en el santuario de Son Salvador de Felanitx**. Constituyeron la primera comunidad los ermitaños Pablo Vidal, Simeón Amengual y Onofre Mas, que procedieron a la restauración de la ermita y de la capilla. (Cfr. Pou: Noticias y relaciones históricas).

Agost, 28.- *Festa de Sant Agustí. Predicà don Miquel Costa i Llobera. Estrenaren l'orgue del Convent completament renovat. Cantaren la missa del Pare Aulí. Era el custos el vicari don Mateu Alzamora. Aquest vespre passetjant-se la música pel poble es pegaren crits subversius.*

En temps d'aquesta batlia (la de **Bartomeu Alzamora**) i de les dues que seguiren, la banda de música fusionista a penes se llevava los instruments de la boca i per qualsevol motiu sortia a recòrrer los carrers de la població. L'himne a so del qual han estallades totes les revolucions a Espanya, l'himne d'en Riego, era la seva música predilecta, espècie de trágala que fins i tot anaren a tocar en certa ocasió per un dels més poc transitats carrers per haver-en manifestat disguts un dels seus habitants.- Havent anat a fer una serenata a n'el batle el setembre de 1890, enardits tal volta per l'entussiasme polític se donaren visques i altres crits inconvenients, i fundat el Governador en que aquella autoritat no n'hi donà compte, el suspengué.- Encarregat de la batlia el primer tinent se reproduiren la mateixa música i els mateixos crits, i com que les mateixes causes produeixen els mateixos efectes, vengué també la suspensió d'aquell. Tal volta massa dur per la falta comesa fonc el càstig

imposat en el primer cas, tal vegada massa petit per la complicitat, indulgència o descuit del segon. Lo primer podia esser fruit de la impremeditació, lo segon era estudiat i fill de la malicia; una provocació a l'autoritat superior… (Bordoy. Història de la Ciutat de Felanitx).

Setembre, 6.- Des de Manacor, Mn. Antoni Mª Alcover, escriu a **Bartomeu Barceló Massutí** (171): M'han dit que estàs primot. Que t'haurem de posar a ca teva a tu? En l'estiu t'emmalalteixes tu, en lloc de reforçar? A veure si fas més bonda idò. Comanem tu, molt a tothom de ca teva i amics. Teu in corde Jesu, Antoni Mª Alcover.

Setembre, 20.- *Comunicació del Governador al Batle:* Habiendo llegado a mí noticia que en la noche del 28 al 29 de agosto último se habían dado en esta ciudad varios gritos subversivos que tendían a alterar el orden…he dispuesto con esta fecha pasar el tanto de culpa a los tribunales de justicia para que procedan a lo que haya lugar contra los culpables y exijan a V. las responsabilidades en que ha incurrido…y al mismo tiempo he dispuesto…suspenderle del cargo de Alcalde. *Quan es feu pública aquesta noticia…la música que donava un concert a la plaça deixà el cadafal i anà a ca'l batle destituït per obsequiar-lo amb una serenata.- El vespre arribà de Ciutat una orde del Governador amb la qual destituïa del càrrec de batle el primer tinent, per haver permès la serenata al batle destituït.*

Novembre, 10.- El Batle D. **Bartomeu Alzamora** *Mola* manifestó que se había efectuado la subasta de las obras del abrevadero de El León, y el mejor postor había sido Juan Artigues Ramis…y previo parecer de D. Pedro A. Peña, fueron recibidas oficialmente día 29 de junio de 1891. (Bauçà, tom.IV).

Desembre.- *Per segona vegada han estat destituïts el batle* ***Bartomeu Alzamora*** *i el primer tinent de batle Jaume Vidal que havien tornat ocupar el càrrec.*

1891

Gener.- *Va fer molta neu.* Gener, 26.- *Vingué a Felanitx D. Antoni Maura ex-diputat a Corts. Molta gent anà a rebre'l a l'entrada de la vila per la carretera de Manacor. Tingué varies reunions amb els del seu partit i el vespre se'n tornà.*

Febrer.- *Fan l'abeurador d'es Lleó.-* A la *Guia Manual de las Islas Baleares*, de Pere d'Alcantara Peña, se fa una descripció de Felanitx: Felanitx contiene buenas casas particulares como las de Carrió, Pou, Nuevo Casino, las de calle Nueva y otras. Posee un lindo teatro en la calle del Agua, en el cual durante la temporada de invierno suele actuar una compañía de zarzuela…Tiene un banco de operaciones comerciales. Publica en su imprenta

un semanario. Hoy día está a punto de empezar las obras de una vía férrea desde la ciudad al puerto, de unos 14 kilómetros de longitud, con estaciones en Cas Concos y en La Horta…El vecindario es de cerca de 12.000 habitantes, la mayor parte propietarios de viñas, hallándose la propiedad sumamente dividida…Merecen especial mención los habitantes de esta ciudad por el carácter franco y sociable que distingue a los hombres y la gracia, belleza y esmero en el vestir que acompaña al sexo bello… Como productos industriales haremos especial mención de las jarritas y cántaros elegantes que fabrican sus alfareros, vasijas muy aptas para conservar fresca el agua en verano. Tiene también nombradía el aguardiente que destilan sus fábricas…

Abril.- *Era el batle l'amo En* ***Bartomeu Alzamora Soler*** *(a) Mola, fusionista.* En certa ocasió, arribats…alguns personatges conservadors en so de propaganda electoral per les eleccions de diputats a corts…foren rebuts per una gran gentada i per una banda de música amb delirant entussiasme, i volguent el vespre obsequiar-los, amb una serenata, els correligionaris d'aquí, se reuní a la casa on s'hospedaven gran multitud de gent, i començada aquella, s'armà una disputa que degenerà en forta brega, provocada per alguns fusionistes, en la que hi hagueren de prendre part los tribunals de justicia…(Bordoy: Història de la Ciutat de Felanitx).

Abril, 20.- Comença la visita pastoral del Bisbe Cervera.

Maig, 31.- *L'Ajuntament aprova amb 9 vots a favor i 3 en contra la cessió del Santuari de Sant Salvador a la Diòcesi.*

Durant aquesta batlia (de **Bartomeu** *Mola*), a pesar de l'oposició conservadora, es varen cedir a la Mitra *los drets que l'Ajuntament tenia en el Santuari de Sant Salvador.(Bordoy)*

La perdua del poder sufrida pel partit *conservador* al inaugurar-se aquesta batlia, anà agravant la seva situació, de cada dia més pitjorada amb l'ambient contrari que per tots els costats trobava i amb la popularitat en que l'amo En **Bartomeu Alzamora** *Mola* va anar conquistant-se les turbes, que veien en ell el seu idol… i sense cap casta d'organització (els *conservadors*), ni desig de lluita, acovardats davant un enemic poderós, disciplinat, entussiasta i més entés que ells en los ardits electorals, preferiren esperar temps millors, i anà a n'el retraiment al venir les eleccions de 1891. (Bordoy)

Juny.- *Han acabat les obres del Lleó.*- Juny, 28.- *Gran espectacle a la plaça de toros. El senyor Orney s'aixecà amb un "globo Montgolfier". El globo era gros com un aiguavés d'una casa, feren foc, l'inflaren i quan començava a pujar, n'Orney que estava assegut en el trapeci de les títeres pegà revinglada i s'aferrà al globus que ja se n'anava, i per amunt… volà uns 25 minuts i quan va*

aterrar a uns tres quilòmetres del poble se va esqueixar la seda del globus i la dona li donà una renyada que pareixia que el s'havia de menjar…

Juliol.- Guanyaren altre vegada les eleccions els *fusionistes* (a l'Ajuntament també hi va prendre part una petita minoria *republicana*), i *entrà batle l'amo En Jaume Vidal (a) Laluia, fusionista.* Ho va esser des de 1891 a 1894 i, segons Bordoy, va resultar el batle *més actiu i de més iniciatives de tots els batles fusionistes.* A la seva batlia perteneixen el projecte d'engrandiment del cementeri católic i el de la plaça de la Constitució, la major part de les obres de la Sala, la construcció de la font de la Sinia i de la plaça dels Rossells, els jardins de la de Pax, el començament de la galeria d'homes ilustres de Felanitx…i la supressió de la moralitzadora costum de tocar la queda, acertadament restablerta en posterior època. (Bordoy)

Juliol.- *El bisbe nomenà administrador de Sant Salvador al Rvd. D. Mateu Alzamora, Pvre.-* Juliol, 25.- *S'instal·laren a Sant Salvador, tres ermitans de l'ermita de Valldemossa.*

Setembre.- *S'obrí l'apotecaria de D.* ***Miquel Oliver Obrador*** *en el carrer Major nº 21, cap de cantó amb el carrer de la Mar.*

Octubre.- Mn. **Bartomeu Barceló Massutí** (171), va presentar-se a unes oposicions per cobrir una canongia vacant a la catedral de Sigüenza. Per unanimitat va aprovar els exercicis i fou inclós en la terna presentada a S.M.

Novembre.- Una gran ploguda. *En el carrer del Callet trobaren un home vell enfilat damunt un castell de mobles per por que la corrent no el s'endugués.* Hi va haver inundacions, el temporal va fer molt mal. *Una brigada de més de cent homes amb carros i bísties es posà a arreglar les carreteres i camins espenyats per l'aigua…*

Novembre.- Mn. **Bartomeu Barceló Massutí** (171), va presentar-se a les oposicions de canonge magistral de la catedral de València. També va aprovar tots els exercicis; obtingué un vot, en el Capítol Metropolità, per ocupar la prebenda.

Desembre.- *Novena i Quaranta Hores de la Immaculada.Predicà el Sr. Ventayol. El tenor Joan Bou cantà a la missa d'En Diesch*. Desembre, 27.- *Instal·lació canónica de la Congregació de Filles de la Mare de Déu de la Providència.*

1892

Febrer.- *Ha arribat es Dengue: la malaltia és beningna però hi ha centenars de persones malaltes.*- Febrer, 26.- *Morí D. Julià Suau Carrió. Havia estat batle i diputat a Corts durant la República.* (El del crit).

Març, 21.- *Morí D.* ***Pere Antoni Massutí Nicolau***. *Havia estat jutje molts d'anys.*

PERE ANTONI MASSUTÍ NICOLAU (155)

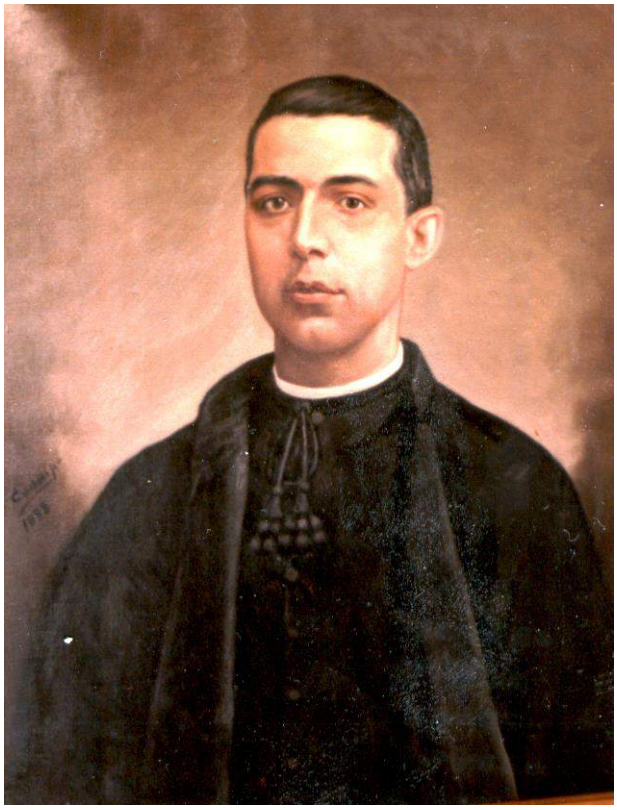
Recordem que havia nascut dia 13 de juliol de 1820, fill de Miquel Massutí (142) i Catalina Nicolau. Avis paterns: Pere Antoni Massutí (106) i Francisca Xamena. Avis materns: Antoni Nicolau i Catalina Vaquer. Padrins: Rd. Miquel Massutí, Pvre. (109) i Joana Anna Nicolau.- Recordem també, que va casar-se amb Na Catalina Roig, *Belo*, dia 28 de gener de 1854.- Llegim al tom V de la Història de Felanitx, de Mn. Cosme Bauçà: *Juzgado y Registro Civil. Elenco de Sres. Jueces y Suplentes.* Pere Antoni Massutí i Nicolau, va esser jutje propietari des de 1er d'agost de 1883 a 1885; des de 1er d'agost de 1887 a 1891. Va esser jutje suplent de 1er d'agost 1879 a 1881 i de 10 d'agost de 1882 a 1883.- Fills de Pere Antoni Massutí i Catalina Roig Obrador, varen esser: Catalina Cecilia (178), Miquel Josep (179) i Pere (180).- En el setmanari "El Felanigense", quan va morir el seu fill Miquel, varen referir-se també a Pere Antoni Massutí Nicolau: *D. Pedro Antonio del mismo apellido, cuyo recuerdo ha llegado hasta nosotros unido a una tradición de hidalguía y honorabilidad intachables en el ejercicio del cargo de juez municipal de Felanitx y su término, desempeñado por luengos años con el aplauso general de sus subordinados.*

Abril.- El dia de Pasqua varen inaugurar l'edifici de la Sala, després de les obres de restauració.**-** Maig, 7 i 8.- *Fira. Concerts de guitarra pel Sr. Tàrrega en el Teatre del centre Filharmònic.*- Maig i Juny.- Alarma per la invasió de la fil·loxera.

A Can Massutí, del carrer del Juavert, va néixer **Bartomeu Massutí i Alzamora** (184), fill de **Miquel Massutí Roig** (179) i **Magdalena Alzamora Riera**.

Agost, 28.- *Festa de Sant Agustí. Vingué molta gent de poble extern amb carros i carretons que per tots els camins feien filera. Predicà D.* ***Bartomeu Barceló*** *(171). El capvespre hi hagué carreres de biciletes i velocípedes a un velòdrom provisional preparat pel Club Velocipedista de Felanitx devora el Puig de Sant Nicolau. Hi assistiren unes 6000 persones. Eren les primeres carreres en velòdrom realitzades a Mallorca.- A les 5, a la plaça de toros, concert d'orquestra i cors de l'Orfeó Republicà de Palma dirigit pel Sr. Cusini.* Setembre, 8.- *Benedicció de l'església nova d'Es Carritxó pel Rector D. Sebastià Planas.*

Jaume Barceló Massuti

Setembre, 24.- *Ordenació sacerdotal de cinc felanitxers: D.* ***Jaume Barceló Massutí*** *(173), D. Miquel Caldentey Tallades, D. Pere Planas Font, D. Joan Pou Riera i D. Federico Valenzuela Arbós.*

Desembre.- *A França no volen vi de fora. La vinya va de rota batuda. Els vinicultors estan desanimats.*

Va publicar-se l'essaig filosòfic *La soberanía de la razón*, de Mn. **Bartomeu Barceló i Massutí**, Pvre. (171). A l'arxiu de *Can Calderer*, hi he trobat unes cartes que parlen d'aquest treball. La primera és l'esborrany d'una carta d'en **Bartomeu**, a Mn. Miquel Costa i Llobera: No se como agradecer a V. su atenta y benévola carta de ayer. Ella me confirma en la idea de que los verdaderamente grandes miran siempre con ojos indulgentes a los pequeños, infundiéndoles así vigor y aliento.- La carta de V. me decide a continuar, con el auxilio de Dios, la disertación comenzada, examinando en la que podríamos llamar segunda parte, como razonamientos análogos a los que despojaban a nuestra razón de la soberanía, conducen por otro lado a una suprema e infinita inteligencia donde por manera altísima e inefable reside la soberanía plena absoluta.- Mi satisfacción sería muy grande si esta segunda parte que de

momento no he empezado, mereciese también su autorizadísima aprobación.- Está por demás decir que acepto desde luego antes de verlas, las correcciones que tuvo a bien hacerme. ¡Cómo no aceptarlas sabiendo que proceden de V.! Alguna pena me hubiera causado el que mi criterio apareciese sin corrección alguna, como quien dice "incorregible".- Reiterando a V. mi agradecimiento, se ofrece de V. afmo. y s.s.… Les altres cartes son de dos capellans amics, de València: Las ocupaciones de estos días en la Iglesia y la preparación de un viaje en busca de país seco, porque estas humedades me perjudican extraordinariamente, me han impedido realizar el deseo de leerlo, pero me lo llevo para devorarlo, y desde Fuente la Higuera…donde residiré, Deo volente, le escribiré a V.. Deseo que el año 92 sea feliz para V. y familia y que le haga la justicia que V. se merece, aunque siempre lamentarán no tenerle aquí.- Hágame V. el obsequio de visitar y felicitar en mi nombre al Sr. Obispo. Adiós, amigo mío, sabe V. que es su admirador y affmo. s.s. y capellán que se encomienda a sus oraciones y b.s.m., Godofredo Ros Bioscal (València 6-I-1892).- Agradezco en extremo su concienzudo trabajo *la soberanía de la razón*, que leí con gusto. Encuentro en él además de solidez de criterio y buen método su lenguaje propiamente filosófico. Le doy la enhorabuena y si mis consejos, aunque no muy autorizados, valieran algo para V., le daría el de que se dedicase a ese generoso trabajo con la seguridad de que saldría airoso.- Conservo grato recuerdo tanto de su persona de V. como de su discurso en las oposiciones… J. Forteza. (València, 23-XII-1892).

Setembre, 14.- Per una carta d'aquesta data, rebuda per **Bartomeu Barceló Massutí** (171) **i** signada per Mn. Miquel Maura, Pvre. sabem la mort de **Pere Barceló Massutí** (172), el primer dels tres germans de *Can Calderer* que caigué víctima de la tuberculosi. Pere era batxiller i, com els altres germans, intel·ligent i hàbil pels estudis. Dels quatre fills de Na **Bàrbara Massutí Nicolau** (160), només un va sobreviure, En **Miquel** (174), que va casar-se amb Na Maria Adrover del Carritxó i Xamena.

Els tres germans Barceló Massutí, En Bartomeu, En Pere i En Jaume, varen destecar perquè eren molt espabilats, no així l'altre germà, En Miquel, que fou l'únic que va poder "surar", se va casar i va tenir fills: era bastant pagès. En Pere, com ha quedad dit, va estudiar batxiller i tingué sempre les notes més brillants. En certa ocasió hi va haver una vaga d'estudiants i En Pere i va prendre part; un profesor que era molt "severo", va sentir-se ofès per l'actitud de l'al·lot i va dir-li que, per aquest motiu, el suspendria. En Pere va contestar-li: "veurem qui pot més". S'examinà tant bé que el catedràtic va tenir que claudicar i donar-li bona nota. (Contat pel tio Bartomeu Massutí Alzamora).

A la carta dita, Mn. Maura cita a **Bartomeu Barceló Massutí**, per tractar un assumpte, que pens tendria relació amb la càtedra per la que, aquest mateix

mes, fou nomenat pel Bisbe Cervera: la de Patrologia del Seminari Conciliar de Mallorca. Muy Sr. mío y amigo, acompaño a V. en el sentimiento por el fallecimiento de su hermano, y le ruego haga presente mi pésame a su apreciable familia.- Con toda urgencia necesitaría hablar con V. dos palabras. Por carta es difícil podamos tratar este asunto. Si V. pudiese pasar por Palma creo sería cuestión de unos momentos. Su afmo. en Jesucristo. Miguel Maura, Pbro.

Entre les cartes de l'arxiu *Calderer*, n'he trobat una altra referida també a la mort d'En **Pere** i a la malaltia d'En **Jaume** (173). La firma José Pastor, de Sóller. Sr. D. Bartolomé Barceló, Pbro. Mi querido Bartolomé: Gran consuelo experimenté y también toda mi familia con la lectura de las dos tuyas y con la participación que, aun en medio de tus disgustos, has tomado en nuestro dolor. El único consuelo que he experimentado es ver que todos los amigos han llorado la muerte de una víctima tan inocente.-… Aumenta mi sentimiento lo que está pasando en tu casa lástima que un joven tan aprovechado y que le esperaba un porvenir tan brillante haya de sucumbir… De Jaime supe algo por los de esta que han de ser sus compañeros de ordenación; pero me anima el que no sea más que un quebrantamiento de fuerzas debido a sus muchos trabajos y que pronto estará totalmente restablecido. (Segueix, oferint-se perquè si el germà Jaume necessita canviar de clima, pugui anar a casa seva, acompanyant-lo el mateix Bartomeu) y estaréis los dos en nuestra compañía por algún tiempo.- … Espero poder saborear tu nueva producción sobre *Como Dios tiene idea de la extensión*. Si no tienes compromiso puedes celebrar a mi intención hasta nuevo aviso. Saluda a la familia y manda a tu amigo. José Pastor (Soller, 9 septiembre 1892).

1893

Febrer.- *En el saló d'actes de l'Ajuntament col·locaren uns quadres de D. Joaquim Tugores i D. Antoni Maura pintats per Antoni Ribas.* Març.- *En el saló d'actes de l'Ajuntament col·locaren un quadre del Bisbe Puig pintat per D. Antoni Arrom.-* Abril.- *A la plaça de toros del claustre del Convent, funció de gimnàstica i representació de "Los siete niños de Écija" per la companyia de D. Lluis Agustini.* Maig.- *Felanitx té 12.053 habitants.-* Juliol.- *Festa de Sant Vicenç en el Convent de Monges de la Caritat. Benedicció de la nova estàtua de St. Vicenç tallada per l'escultor Marc Llinàs. Predicà D. Miquel Costa i Llobera.-* Octubre.- *Arranquen moltes vinyes.*

Abril, 29.- L'Arquebisbe de València, D. Ciriaco-Maria Sancha i Hervás, junt amb el Degà del seu Capítol Metropolità, anunciava oposicions per a cobrir la vacant de Canonge Lectoral, que hi estava per mort del Dr. Carlos-Màximo Navarro i Martínez. Els futurs opositors havien d'esser doctors o llicenciats en Teologia o Canons, i precisament graduats en el Seminari Central de València

o en Universitat Pontifícia. El Lectoral elegit ocuparia la càtedra de Sagrada Escriptura en el seminari Valentí.

Bisbe Cervera

Bartomeu Barceló i Massutí, que era Llicenciat en Teologia, per la Facultat de València, va decidir-se a opositar. El bisbe Cervera, li donà les corresponents lletres testimonials. Entre altres coses, exposa el Bisbe de Mallorca, referint-se a Mn. Barceló: Que en los escolares de mil ochocientos setenta y siete a noventa y uno, cursó y probó en este Seminario Conciliar, después de haber sido examinado y aprobado de primero y segundo año de Latín, el tercero y cuarto de Latinidad, tres de Filosofía, seis de Sagrada Teología, dos de Sagrados Cánones y uno de Disciplina Eclesiástica, habiendo obtenido en todos ellos la nota de *Meritissimus…*

Varen esser vuit els opositors a la canongia: El Dr. D. José Ramón Albert, que era el rector de Líria, ordenat prevere l'any 1855. El Dr. D. Filiberto Guzmán, rector de Santa Catalina, de València, ordenat prevere l'any 1860. El Dr. D. Félix Ortiz, rector de Sant Pere, de València, ordenat prevere l'any 1874. El Dr. D. Juan Bta. Pérez, Catedràtic del Seminari de València, ordenat prevere l'any 1874. El Dr. D. Joaquín Juste, Canonge Lectoral de Tortosa, ordenat prevere l'any 1881. El Dr. D. Constantino Tormo, Professor de Teologia del Seminari de València, ordenat prevere l'any 1888. El Llicenciat D. Antonio Villas, Canonge Lectoral de Menorca, ordenat prevere l'any 1866. El Llicenciat

D. **Bartomeu Barceló i Massutí**, Catedràtic de Teologia en el Seminari de Palma de Mallorca, ordenat prevere el 26 de març de l'any 1887.

Dia 22 de juny, **Barceló** va pronunciar la lliçó corresponent, contra la que argumentaren els opositors D. Filiberto Guzmán i D. Juan Bta. Pérez. Dies abans, ell havia argumentat en contra de lesa lliçó d'En Filiberto Guzmán i d'un altre concursant, Constantino Tormo.

Asignación de puntos al Ldo. D. Bartolomé Barceló Massutí. En el aula capitular antigua de la Santa Iglesia Metropolitana de Valencia, a los veintiún días del mes de junio de mil ochocientos noventa y tres; constituido el Licenciado D. Bartolomé Barceló y Massutí, Profesor del Seminario de Mallorca, en presencia de los Muy Ilustres señores Doctor Don Francisco Guzmán y Abril y Doctor Don Juan Antonio Polo y Penalva, Canonigos Doctoral y Penitenciario, comisarios nombrados por el Excmo. Cabildo para el efecto infrascrito, suplicó se le asignaran puntos para hacer lección como opositor que es del Canonicato Lectoral vacante en esta Santa Iglesia Metropolitana por muerte del Señor Doctor Don Carlos Máximo Navarro, su último poseedor, presentes otros opositores convocados por Don Antonio Castañeda Postiguero, quien de haberlo ejecutado hizo relación ante mí el infrascrito lección de una hora y decirla en el término de veinticuatro que se cumplirán mañana veintidós de los corrientes a las nueve de la misma con poca diferencia; y dar dentro de seis horas la citación del texto y conclusión que deducirá de él al Excmo. y Rdmo. Sr. Arzobispo, a todos los Señores Dignidades y Canónigos y particularmente al Dr. Don Filiberto Guzmán y Dr. Don Juan Bta. Pérez que le han de argüir como opositores que son. Todo lo cual pidió el dicho Licenciado Don Bartolomé Barceló que, para conservación de sus derechos y memoria en lo venidero constase en dicha forma.- Y lo firmo. Bartolomé Barceló. Dr. Miguel Sarrió, Vicesecretario.

Els opositors, acte seguit dels exercicis oportuns, havien d'enunciar una homilia. Dia 28 de juny, després de fer-ho D. Antonio Villas, la va predicar **Bartomeu Barceló**. Villas, que era Lectoral de Menorca, va glossar el capítol XVI de Sant Joan, **Barceló** predicà sobre el capítol XI del mateix Evangeli.

Asignación de Evangelios a los Licenciados D. Antonio Villas y D. Bartolomé Barceló. En el aula Capitular antigua de la Santa Iglesia Metropolitana de Valencia a los veinte y siete días del mes de junio de mil ochocientos noventa y tres; constituidos personalmente los Licenciados Don Antonio Villas Torner y Don Bartolomé Barceló Massutí en presencia de los Muy Ilustres Señores Doctor Don Francisco Unzain y Abril y Doctor Don Juan Antonio Polo y Penalva Canónigos Doctoral y Penitenciario, comisarios nombrados por el Excmo. Cabildo para el efecto infrascrito, suplicaron se les

asignaran puntos para la Homilía que han de predicar como opositores que son al Canonicato Lectoral vacante en esta Santa Iglesia Metropolitana por muerte del Señor Doctor Don Carlos Máximo Navarro su último poseedor, habiendo sido convocados al efecto por Don Antonio Castañeda, postiguero, quien de haberlo ejecutado hizo relación ante mí el infrascrito Vice-Secretario. En su virtud procedió un infantillo dela Capilla de Música a picar tres puntos diversos en un Libro de los Santo Evangelios, resultando ser el primero entre páginas seiscientas noventa y seiscientas noventa y una que comprenden los Capítulos del séptimo al décimo inclusive del Evangelio según San Marcos; el segundo, entre páginas seiscientas y seiscientas setenta y una, que comprenden los Capítulos trece, catorce y quince del Evangelio según San Mateo; y el tercero, entre páginas setecientas treinta y seis y setecientas setenta y siete que comprenden los Capítulos del quince al diez y ocho ambos inclusive del Evangelio según San Juan. Y el referido Licenciado Don Antonio Villas hizo elección del tercer pique, Capítulo diez y seis del Evangelio según San Juan, que empieza *Hoc locutus sum vobis* y termina *ego vici mundum*…Y habiendo pedido el Ldo. Don Bartolomé Barceló que se le dieran nuevos puntos, procedió por segunda vez el infantillo a verificarlo, siendo el primero, entre páginas setecientas cuatro y setecientas cinco que comprenden los Capítulos sexto, séptimo y octavo del Evangelio según San Lucas; el segundo, seiscientas setenta y seiscientas setenta y una que comprenden los Capítulos trece, catorce y quince del Evangelio según San Mateo; y el tercero, entre páginas setecientas treinta y dos y setecientas treinta y tres, que comprende los Capítulos once y doce del Evangelio según San Juan. Y el referido Ldo. Don Bartolomé Barceló hizo elección del tercer pique, Capítulo once del Evangelio según San Juan, que empieza *Erat autem quidam languens Lazarus,* y termina *tu aprehendat eum.-* De los cuales prometieron respectivamente hacer homilía de una hora y predicarla dentro de veinte y cuatro, que se cumplirán mañana veintiocho de los corrientes a las nueve de la misma con poca diferencia, y me requirieron que para conservación de sus derechos y memoria en lo venidero constase en debida forma. Y lo firmaron. Antonio Villas. Bartolomé Barceló. Dr. Miguel Sarrió.

El resultat de les oposicions va esser totalment favorable a **Bartomeu Barceló i Massutí**, que ja en el primer escrutini va tenir quasi tots els vots (inclusos els 5 de l'Arquebisbe), i que en conseqüència fou elegit Canonge Lectoral de la Catedral Metropolitana.

Canonge Calderer: Bartomeu Barceló Massuti

Agost, 1º.- **Sebastià Mesquida Massutí** (161), és nomenat Director de Sanitat, a Mazarrón (Murcia). Retornà dia 10 d'octubre, per recobrar el càrrec de Director de Sanitat Marítima de Felanitx, que ja havia ocupat abans.

Setembre, 19.- El Canonge *Calderer*, En **Bartomeu Barceló Massutí** (171), Ja és Doctor en Teologia i en Dret Canònic. Des de València, escriu al seu germà **Miquel** (174). La mort d'En **Pere** (172) i la dèbil salut dels altres, té segurament preocupats als familiars. Un simple constipat pot esser motiu per intranquil·litzar a tots. Hi ha, a més, una altra noticia bona, ja és Doctor en

Teologia i en Dret Canònic. També fa referència a les seves noves activitats socials: Mi querido hermano, he tenido un ligero resfriado que ya me ha pasado, tanto es así que hoy domingo voy a predicar en un pueblo cercano a la Capital.- Ayer recibí los grados de Doctor en Teología (en la cual era sólo Licenciado), Bachiller, Licenciado y Doctor en Cánones, que nada de eso tenía y es menester tenerlo, ya porque me lo dijo el Sr. Arzobispo, ya también porque el lunes comenzaré a formar tribunal en los grados de Teología y Derecho Canónico.- No sé si os dije que dos veces he comido con el Arzobispo, y una vez, en solemne festividad, en que había el Gobernador y los superiores de las órdenes religiosas quiso que brindara juntamente con dos más, un abogado y un superior de los escolapios. El Sr. Arzobispo que me aprecia mucho, dice que se conoce a la legua que yo me he hecho solo, metido en mis libros sin frecuentar la sociedad, por esto es que aprovecha cualquier ocasión para espolearme en este sentido. Con los canónigos estoy muy bien, tanto que (y te lo digo reservadamente) estoy seguro que si hubiese una elección y el Arzobispo no se metiera, yo podría sacar a flote a mi candidato. Y en cuestión de ciencia a nadie temo de todos ellos.- Dirás a nuestra madre que he escrito a D. Tomás Forteza para un asunto que me encargó **Catalina Mesquida** (162), que diga a Sebastián que he cumplido su encargo.- Sin más de particular, manda a tu afmo. B. Barceló. (Valencia, 19-IX-1893)

Catalina Mesquida Massuti

Novembre, 24.- A València celebraven un solemne Congrés Eucarístic Nacional, al que assistia lo més granat de l'episcopat i del clero espanyol. Quan feia pocs dies des de la inauguració dels actes, va posar-se malalt el ponent que havia de dirigir-se a l'assemblea. Era el Canonge de Saragossa Sr. Jardiel, que tenia fama d'home instruït i brillant orador. El Sr. Arquebisbe, Mons. Sancha i Hervás, es trobava molt apurat per aconseguir un substitut, sobre tot pensant en les presses que tendria l'elegit per a preparar la dissertació, atès el poc temps que quedava. Confiant, però amb el seu novell Lectoral, li va encomanar el discurs. **Bartomeu** només tenia un dia per preparar el parlament, però va acceptar la comesa. El resultat fou esplèndid i va admirar tot el congrés. (Així mateix, quan el començava, va saber curar-se en salut: Poco lisonjera es la situación mía. El esplendor de estos actos, la majestad de esta augusta asamblea, la brillantez y magnificencia de los discursos aquí pronunciados por los egregios oradores que me han precedido, la muy merecida fama del ilustre prebendado a quien indignamente vengo a sustituir, el corto alcance de mis facultades y la premura del tiempo, causas más que suficientes han de ser para infundir en mi ánimo el desaliento y la conturbación. Declaro ingenuamente que hubiera rehuido este para mí difícil encargo, a no mediar la indicación de nuestro bondadoso Prelado. La sola obediencia vence en estos casos el temor más grande. Por otra parte, el tema es vasto, importantísimo. Requiere, para ser tratado con alguna dignidad y elevación, el vuelo envidiable con que los talentos privilegiados se ciernen sobre las cumbres teológicas…)

El sermó, *Ecce Rex vester*, va merèixer els honors d'esser publicat.

1894

Gener, 4.- *Morí el Bisbe de Puerto Rico D. Joan Puig, felanitxer.*- Gener.- *Hi ha molta misèria i falta feina.- Un estol de jornalers es presentaren al batle demanant feina.- L'Ajuntament determina dedicar 1000 pesetes per donar feina.- Els dissabtes veuen gent que demana llimosna de porta en porta*

Juliol, 9.- **Miquel Massutí Roig** (179), és nomenat Director Gerent del Banc de Felanitx: lo que le permitió revelar sus conocimientos financistas y acentuar su personalidad hasta adquirir los contornos de que goza. Sin sospecha, pues, de lisonja, agregamos que en el Banco de Felanitx el señor Massutí es algo más que el Gerente. Se le considera y se le trata con justificados motivos como el factotum. Su opinión es escuchada y acatada en los más dificultosos casos del Directorio, como conocedor de las cotizaciones de plaza y estado del comercio nacional y extranjero, a juzgar por el prestigio de que goza el Banco mismo, lo que constituye un galardón honorífico en la vida de labor oculta de este apreciable funcionario. (Bauçà. Història de Felanitx. Tom IV, p. 98).

Juliol, 20.- *Festa de Santa Margalida. Predicà D.* ***Bartomeu Barceló Massutí****, felanitxer, canonge de València.* El sermó fou publicat per acord de l'Ajuntament.

Octubre.- *Moria València el canonge felanitxer D.* ***Bartomeu Barceló Massutí****.* En el butlletí diocesà de València, hi llegim la noticia: Víctima de una penosa y corta enfermedad falleció el 14 del pasado octubre el M.I. Dr. D. Bartolomé Barceló y Massutí, Canónigo Lectoral de esta Basílica Metropolitana, cuando apenas contaba 31 años de edad, y comenzaba a disfrutar la Prebenda a que se hizo acreedor por su talento y su saber… Com és trista la mort d'un jove! La mort d'un jove que era promesa de futur brillant, havia d'impactar fortament a Felanitx, que tantes esperances havia posat en ell! Importa dir que la seva mare, **Bàrbara Massutí Nicolau** (169), va esser a temps d'anar a València a dir-li l'últim adéu.

El 17 d'octubre d'aquest any, Mn. Josep Miralles i Sbert, que anys després seria Bisbe de Lleida, i després de Barcelona i, més avant Arquebisbe-Bisbe de Mallorca, i que havia estat condeixeble d'en **Bartomeu Barceló**, va escriure la nota necrològica que pas a copiar:

Mentira parece, pero es tristísima realidad! No hace un mes que hablé con él y estreché su mano, desgraciadamente por postrera vez. Nuestras excursiones veraniegas a la pintoresca Esporlas, la bravía Bañalbufar, la feraz Estallenchs y la solitaria y empinada Ermita de San Salvador; sus acariciados proyectos científico-literarios, sus amistosos encargos y recomendaciones, las dulces exigencias de sus apasionados amigos y sus deseos de hacernos otra visita dentro de plazo no lejano…todo esto, y mucho más, nos mantuvo sabrosamente entretenidos durante largo rato en la habitación del Palacio Episcopal de Mallorca que ocupaba entonces nuestro cada día más querido D. José Calvo, compañero suyo en el Cabildo metropolitano de Valencia.- A principios de este mes le escribí a propósito de una nueva tirada del discurso que pronunció en el Congreso Eucarístico; y cuando creía recibir la respuesta a mis preguntas, supe que se hallaba enfermo de suma gravedad a causa de violenta fiebre tifoidea que le había postrado en cama la víspera de San Francisco de Asís, uno de sus predilectos intercesores.- ¡De esta cruel noticia a la temprana muerte, transcurrieron sólo cuatro días! Fortalecido con los Santos Sacramentos, asistido de su pobre madre y de su hermano Miguel, rodeado de numerosos amigos y admiradores, y a punto de cumplir 31 años de edad, entregó su alma a Dios nuestro Señor; dejando en su familia, visitada por numerosas tribulaciones, un vacío imposible de ser llenado; en la Iglesia metropolitana, cuya Dedicación se estaba conmemorando, luminosa estela de su talento y su saber; y en sus compañeros de infancia y estudios, hondísimos recuerdos que jamás se borrarán de nuestro apesadumbrado corazón.- Nació

el M.I. Sr. D. Bartolomé Barceló y Massutí el día 28 de octubre de 1863, en la ciudad de Felanitx, laboriosa población de Mallorca que va perdiendo, uno a uno, a sus más preclaros hijos, después de haber visto desaparecer, con prontitud aterradora, su bienestar, su copiosa riqueza, su actividad y la importancia que había logrado conseguir a fuerza de trabajos perseverantes y de vastas y bien entendidas empresas comerciales.- De modesta posición económica, aunque ricos en honradez y virtudes, sus padres D. Jaime y Dª Bárbara se esforzaron en proporcionarle una educación por todo extremo esmerada, y gustosamente le alentaron en sus firmes propósitos de dedicarse al servicio de Dios en el estado sacerdotal. En los años académicos de 1877 a 1891, cursó y probó en el Seminario Conciliar de San Pedro de Palma, después de haber sido examinado y aprobado de primero y segundo cursos de Latín, el tercero y cuarto de Latinidad, tres de Filosofía, seis de Sagrada Teología, dos de Derecho Canónico y uno de Disciplina Eclesiástica, obteniendo siempre la nota de *Meritissimus*, realzada algunas veces con la calificación de *Meritissimus superior*, que es la más alta recompensa que en dicho Establecimiento suele concederse a alumnos de excepcional mérito científico o literario. Especialmente brilló su poderoso talento en la asignatura de Matemáticas, hasta el punto de que su Profesor le pronosticó que algún día habría de reemplazarle, lo que, a la verdad, hubo de cumplirse muy pocos años después.- El 18 de noviembre de 1880, y a consecuencia de brillantes oposiciones, obtuvo una beca en el Colegio de Nuestra Señora de la Sapiencia, Casa de antiguas y gloriosas tradiciones, fundada por el Canónigo D. Bartolomé Llull, y cuyos estatutos tienen notable parecido con los del Colegio de Santo Tomás de Villanueva, sin contar el traje reglamentario, que es de todo en todo idéntico al de la célebre institución del Prelado valentino. Ocho años permaneció en su amado Establecimiento, y en él desempeñó los cargos de mayor confianza, incluso el de Rector, para el cual fue elegido en la primavera de 1888.- Dos años antes, y siendo simple Diàcono, tomó parte en el concurso para la provisión de curatos vacantes en la Diócesis mallorquina; y aun cuando alcanzó, entre más de noventa opositores, la mejor censura, su poca edad y su constante afición al estudio, movieron al Excmo. e Ilmo. Sr. D. Jacinto María Cervera a conferirle, en 15 de septiembre de 1887, en lugar de un cargo parroquial, la cátedra de Geografía y Matemáticas del Seminario, a la muerte del profesor de la misma D. Antonio Lladó y Torres. A pesar de que meses antes, en 26 de marzo, se había ordenado de Presbítero, asistió a clase con el modesto traje de Colegial de la Sapiencia, por expresa voluntad de su Prelado, quien honrando así la beca encarnada, quería recordar los años que la vistió en Santo Tomás de Villanueva.- En 21 de septiembre de 1888, y con la calificación de *Nemine discrepante*, recibió la licenciatura en Sagrada Teología en el Seminario de cuyo tribunal de grados había de ser, hasta hace tres días, bondadoso juez y preclaro ornamento. Con la misma censura, y mereciendo ocupar el tercer puesto en la terna, tomó parte en las oposiciones a la canongía que ahora disfruta el M.I. Sr. D. Dámaso Burgos, y entonces fue

cuando se revelaron a los valencianos las altísimas dotes del joven sacerdote, quien , después de haber sido trasladado a la cátedra de Patrología y Oratoria del Seminario de Palma, hizo oposiciones, en octubre de 1891, a una canongía de Sigüenza, y, pocas semanas después, a la de Magistral de esa Santa Iglesia Metropolitana.- El 3 de julio de 1893, y en virtud de notabilísimos ejercicios , fue elegido, casi por unanimidad, Canónigo Lectoral de la misma Basílica, siendo digno sucesor del ilustre D. Carlos Máximo Navarro y dando cada vez más relevantes muestras de sus vastos conocimientos, su inagotable celo y su incansable laboriosidad.- Valencia entera y los socios del Congreso Eucarístico que a ella acudieron en Noviembre del mismo año, pudieron admirar al joven prebendado cuando por indisposición del Canónigo de Zaragoza Sr. Jardiel, en solos cuatro días compuso y pronunció el quinto de los sermones de la devotísima Asamblea, desenvolviendo con profundos conceptos y galanas frases el señalado asunto del *Reinado de Jesucristo y fundamento en que se apoya*, estudio magistral, más digno de ser leído que escuchado, y en el que la Teología y la Filosofía, en perfecta compenetración, rinden amoroso y ferviente homenaje al Rey inmortal de los siglos, en cuyo honor se celebraban aquellos solemnes actor religiosos.- Este discurso, cuya segunda edición había de correr a mi cargo por cariñoso deseo de su autor, privó al Lectoral de desempeñar el cargo de Ponente en la segunda sección del indicado Congreso.- Colaborador de *Soluciones Católicas,* publicó el año pasado los importantes estudios *Cómo Dios tiene idea de la extensión* y *La vida sobrenatural*, que le granjearon merecidos elogios y movieron a una notabilidad científica del extranjero a pedir la reimpresión, en forma de opúsculo, del primero de ellos.- Orador distinguido, de hermosa presencia, clara y vibrante palabra y delicada expresión, entusiasmó a sus compatricios en el discurso que, en mallorquín, pronunció el 20 de julio último en la parroquial iglesia de Felanitx, en honor de la Patrona de dicha ciudad. El Ayuntamiento de la misma, por acuerdo unánime tomado el propio día, acordó imprimirlo a sus expensas, y así se efectuó en septiembre siguiente después de haberme cabido la honra de examinarlo y concederle muy favorable censura eclesiástica.- El sermón que dijo el 28 de agosto en la iglesia del convento de San Agustín de su patria, fue su último trabajo literario; y, a juicio de cuantos le oyeron, la mejor composición oratoria que produjo durante su corta pero bien aprovechada existencia.. Por más esfuerzos que entonces hicieron sus amigos, no lograron vencer su repugnancia a entregarlo a la imprenta. ¿No sería acaso ahora el momento más propicio para llevarlo a debido efecto y tributarle una más del cariño que siempre le han profesado sus numerosos admiradores?- A un entendimiento clarísimo y penetrante reunía el Sr. Barceló una fuerza de voluntad y una perseverancia en el trabajo muy poco comunes en esta época de superficialidad y vertiginosa preparación científica. Con inflexible método hizo sus estudios, y los fecundizó y sazonó con asidua meditación de sus autores favoritos, que era, además de San Agustín y el Doctor Angélico, Bossuet, Balmes, el Cardenal Zigliara y el ilustre teólogo P.

Luis Billot, de la Compañía de Jesús. Resultado de esa vigorosa esgrima intelectual fue no emitir nunca una idea sin que fuera preciado fruto de profunda y bien acabada asimilación de una verdad. Quien desee convencerse de ello, no tiene más que fijarse en sus contados escritos, que se reducen – aparte de muy pocos ensayos hechos en *El Ancora* y el *Semanario Católico* de Palma y a los dos indicados sermones – a los artículos insertos en *Soluciones Católicas* y al precioso opúsculo *La soberanía de la razón*, del cual hablé con todo detenimiento en mi folleto *La filosofía mallorquina en 1890*, págs. 31 a 41.- Actualmente y por indicación del docto canónigo Dr. D. Vicente Rocafull, Rector del Seminario central valentino, meditaba el plan de una obra de texto para su cátedra de Instituciones bíblicas. La muerte, empero, ha venido a destruir este y otros planes del malogrado sacerdote y a privarle del lisonjero porvenir que todos presentíamos, y al cual se hubiera hecho, sin género alguno de duda, dignísimo acreedor.- Descanse en paz el amigo y compañero, y -por si algo tuviera que satisfacer a la divina justicia- no se olviden de él, en sus oraciones y sufragios, nuestros pacientes lectores. La Revista, a la que tanto honró con su valiosa colaboración, no podía dispensarse de tributar un modesto recuerdo a su cara y perdurable memoria. ¿Por qué habrá querido valerse, para ello, de una pluma tan mal cortada como la mía? - José Miralles, Presbítero. Palma, 17 de octubre de 1894.

Novembre, 4.- *L'Ajuntament declara fill il·lustre D.* ***Bartomeu Barceló Massutí****, mort el mes passat.*

Per a deixar-la completa, acabarem la contarella dels Domenge-Sancho.

Dels tres fills de **Bartomeu Domenge** i **Joaquima Sancho**, coneixem les desgràcies d'en **Jaume** i els casaments de la nostra avia **Maria Dolors**, falta per a dir el que passà amb l'altra filla, N'**Isabel Domenge Sancho**.

N'**Isabel** va casar-se amb En Frederic Sorà, que era Capità de la Marina Mercant, encara que mai no va exercir aquest comandament, puig treballà com a cap de l'oficina de Correus de Palma. Vivien a la plaça de Tagamanent. *Don Frederic era de molt bona família eivissenca.* Tingueren dues filles: Na Joaquima i Na Dolors.

Na **Joaquima Sorà Domenge**, va contraure matrimoni amb N'Antoni Martí, *home molt refinat (se pensava que era aristòcrata).* Tingueren tres fills: Narcís Martí Sorà, Pep Martí Sorà i Isabel Martí Sorà.

Na **Dolors Sorà Domenge**, se va casar amb un militar que duia el nom d'Àngel, (no recordava el cognom la narradora) i que va morir tísic. Filla d'aquest matrimoni, va néixer N'**Isabel**, (besnéta de **Joaquima Sancho Tomàs**), que era *una nina encantadora, que se va casar amb un famós actor*

de teatre, N'Àngel Roa (un gran actor). Isabel també se va fer actriu. Era una persona molt religiosa (cada vegada que sortia a l'escenari, se senyava) i molt escrupolosa ("mamà que està bé que tingui alegria quan ve n'Àngel?"). Filla del matrimoni Roa i no sé qui més, va esser una altra nina, també Isabel de nom, actual propietària de la casa del carrer dels Oms, que està reclusa en una casa de salut, de Barcelona. (Tot això m'ho va contar la tia Catalina Maroto Domenge, a finals dels anys 1950 o principis dels 1960).

Gener, 10.- A n'Es Mercadal, a Menorca, on tenia oberta farmàcia el senyoravi Oliver, va néixer Na **Dolors Oliver Domenge**. Els Oliver-Domenge, vivien al carrer Isabel II, nº 10.

DOLORS OLIVER DOMENGE

Al llibre 3 de baptismes, al fol 44, nº 100, consta la partida de Sant Martí, de Mercadal, Bisbat de Menorca: En la iglesia parroquial de San Martín, provincia de Baleares, a trece días del mes de enero del año 1894, Don Miguel Pérez Bocco, Pbro. Vicario coadjutor, bautizó solemnemente a una niña nacida en Mercadal el día 10 de enero de 1894 a las 19'30 horas, hija legítima de Don Miguel Oliver Obrador, de profesión farmacéutico, natural de Felanitx, y de Doña María Dolores Domenge Sancho, natural de Palma de Mallorca, casados en Palma y vecinos de Mercadal. Abuelos paternos: D. Pedro Oliver Nicolau, de profesión…natural de Felanitx, vecino de id., y Dª **Maciana Obrador Massutí** (145), natural de Felanitx, vecina de id. Abuelos maternos: D. Bartolomé Domenge Raurell, de profesión… natural de Palma, difunto en Palma, y Dª Joaquina Sancho Tomás, natural de Palma, vecina de Palma. Se

le impusieron los nombres de MARIA DE LOS DOLORES, ISABEL, NICANORA.

Jaume Ferrer Barceló

Fueron padrinos: **D. Jaime Ferrer Barceló**, de profesión…de estado casado, natural de…y vecino de Montevideo, y en su representación D. Miguel Castañer Viñeta, y **Dª María Oliver Obrador**, de estado soltera, natural de…vecina de Felanitx, y en su representación Dª María Fernández Labandera; a quienes se advirtió el parentesco espiritual que habían contraído y la obligación de enseñar la Doctrina cristiana al bautizado…Nota Marginal: Contrajo matrimonio con **Miguel Massutí Alzamora** (185), en la parroquia de San Agustín de Barcelona, e día 21 de mayo de 1929.

Joanaina Oliver Barceló

Els darrers temps del batle *Laluya*, coincidiren amb la crisi econòmica provocada per la fil·loxera que, *com un terratrèmol esbucà no poques fortunes… i posa en commoció al poble* (Bordoy). A l'Ajuntament li plogueren els problemes. Així i tot, a les eleccions de 1894 tornaren guanyar els *fusionistes* i fou batle D. Onofre Sansó Ferrer, que era d'aquest partit. Els *conservadors* foren novament derrotats, i va mantenir-se una minoria *republicana*.

Els problemes motivats per les dificultats econòmiques, repercutirien finalment en la política municipal. A més a més, segons Bordoy, l'Ajuntament del Sr. Sansó va esser *un dels de més poca mentalitat política que hi ha hagut,* i els *fusionistes* en sortiren esgalabrats.

Aviat el partit *conservador* volgué renàixer: obriren un casino nou i formaren un comitè, que presidia D. Pere Ordines, i n'eren part l'amo En Joan Obrador *Gerrer*, el notari D. Mateu Caldentey, el metge D. Miquel Bordoy, i altres personatges rellevants.

De mica en mica, varen multiplicar-se els socis del casino *conservador*, entre membres de totes les classes socials, donant així força al partit renovat.

1895

Gener, 6 *Tingué lloc la cerimònia de vestició d'hàbit dels ligorins.*

La Congregació de Sant Alfons Mª de Ligori. Nasqué a Felanitx per iniciativa de mossèn Miquel Sureda i Miquel Maimó. Els germans es dedicaren a l'ensenyança d'al·lots i adults. Més tard alguns congregants s'ordenaren sacerdots i instituïren a Palma un pensionat per a estudiants de capellà. (Cfr. Xamena-Riera: Història de l'Església a Mallorca, p. 331-332)

Gener, 8.- *Va fer una nevada molt grossa.- Durant l'any passat més de 800 persones emigraren de Felanitx, lo que suposa el 7% de la població i demostra lo malament que van les coses a Felanitx.*

Febrer.- *S'ha reorganitzat el partit Conservador; vol oposar-se al Fusionista el qual fa molts d'anys està a la Sala.- Els Conservadors obriren un casino al carrer de Sa Plaça.* Març.- *Don Miquel Costa i Llobera predicà el septenari de Sant Josep.* Març, 21.- *Cantà missa nova D. Cosme Bauçà.- Don Mateu Alzamora fins ara custos del Convent, va esser nomenat vicari de Ses Salines.-* Maig.- Visita pastoral del Bisbe Cervera. *El bisbe presidí a Felanitx la darrera sessió del Tribunal Apostòlic per la Canonització de la Beata Catalina Tomàs.-* Juny.- *Festa del Corpus. Predicà D. Miquel Costa i Llobera.*

Maig, 12.- *Eleccions municipals. Foren molt disputades entre Fusionistes i Conservadors.*

Juliol, 1.- *Entrà batle D. Salvador Vidal Valls de Padrines, fusionista.*

Les eleccions de 1895 foren molt igualades. Els *conservadors* tornaren a donar senyals de vida i varen tenir més vots, però no varen aconseguir governar i nomenar batle, ja que pels jocs de les minories, el nomenaren els *fusionistes,* que continuaren al front de la Sala.

L'historiador Bordoy comenta aquestes eleccions: *Aquesta victoria* (els *conservadors* havien tengut més vots), *produí una explossió d'entusiasme dins el poble…els directors del partit conservador, pregats pel batle* (Sansó) *s'oposaren a que la música sortís a recorrer tots els carrers, essent necessaria tota l'energia de D. Pedro Ordines, que se posà la maça del bombo dins la butxaca, per evitar una desobediència que se podia traduir en desordres…*

Però quan va esser nomenat el batle Vidal, els *fusionistes*, havien triomfat i *la banda de música d'aquest partit sortí a recorrer la població a*

pregonar urbi et orbe el nomenament…A la galanteria conservadora respongueren los fusionistes amb una provocació, que a n'el mateix temps era un reto a tot el poble que tan clarament s'havia pronunciat contra ells a les urnes. (Bordoy).

La minoria conservadora es va fer notar a les sessions de l'Ajuntament, amb una forta oposició de la que eren capdavanters els Srs. Reus, Telm Bordoy i Joan Bou Roig (el tenor). Per part de la majoria, els portaveus, *més encertats* que els seus opositors, eren el batle, D. Salvador Vidal, i els nostres parents D. **Pere Massutí Roig** (180) i D. **Sebastià Mesquida Massutí** (161).

Tio Pere Massuti Roig, amb sa mare, Catalina Roig Obrador (Belo) i el seu nebot Pere Massuti Alzamora

Juliol, 20.- *Festa de Santa Margalida. Predicà D. Cosme Bauçà.* Agost, 2.- *Beneïren el retaule gòtic de l'altar major de l'església de Sant Alfons, fet per l'escultor Marc Llinàs.*

A la casa dels Barceló-Massutí, hi va haver un altre mort, **Jaume Barceló Massutí, Pvre.** (173). En el butlletí del Bisbat hi llegim la noticia: El 14 del corriente y después de larga enfermedad sufrida con resignación cristiana,

falleció en Felanitx, a la temprana edad de 27 años, el Pbro. D. Jaime Barceló y Massutí.

1896

Gener.- *Crida del batle: Les fresses han d'anar acompanyades d'una persona honrada sense careta, que respongui de lo que faran les fresses.*

Febrer.- *Hi havia casinos consevador, fusionista i republicà.*

Febrer, 21.- *El Governador destituí el batle D. Salvador Vidal Valls de Padrines i vuit regidors fusionistes i va nomenar interinament altres regidors conservadors i republicans. Tot per qüestions de política local i conseqüència d'una inspecció.*

Els *conservadors*, que ja feia temps volien el poder, buscaren desfer-se, així com fos, dels *fusionistes*. Varen fer anar a Felanitx a un delegat del Governador, per passar comptes de certes quantitats gastades que, en el seu entenent, no s'havien justificat com calia. El delegat fou D. Jeroni Massanet, que havia estat *esperat com un Messies pels conservadors i com un butxí pels fusionistes.* (Bordoy).

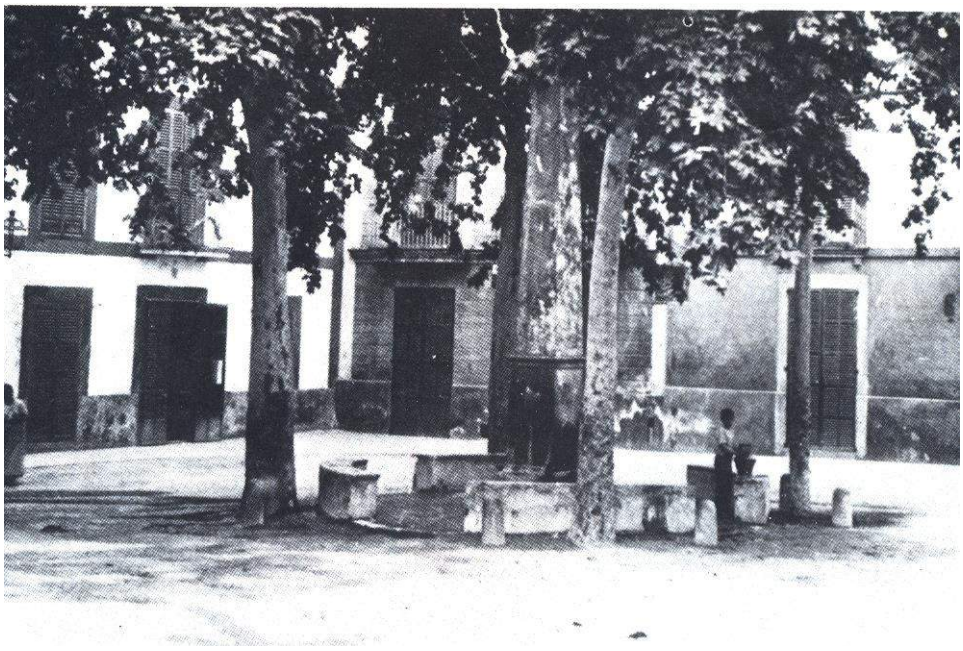
Realitzada la visita d'inspecció, se celebrà una borrascosa sessió en la que hi prengueren part principalment los Srs. Vidal, ***Mesquida*** *(161), Reus i Massanet, fent constar el dos primers, entre altres descàrrecs, que la quantitat que aparagué de menos el fer-se l'arqueo havia servit per pago a alguns treballadors i empleats del municipi, els rebuts dels quals presentaren*

seguidament, acció qualificada per el Sr. Massanet, en el calor de la violenta discusió, de "mancha que limpia".

Dies després vengué la suspensió de tots els regidors fusionistes, manco los Srs. ***Mesquida*** *(161) i* ***Massutí*** *(180), a n'el mateix temps que el nombrament interino d'altres tants, recaigut en republicans i conservadors… Havent-se suspès el batle, síndic i tres tinents, procedia el nomenament de qui los suplís, i amb aquest fi se convocà sessió pel 22 de febrer. El Primer Tinent, que ho era Don* ***Pere Massutí*** *(180), invocà per cubrir els càrrecs els articles 52 i 119 de la Llei Municipal, que prevenien que les vacants de batle i tinents serien cubertes els qui haguessin obtengut més vots, sempre emperò, que això fos dins el mig any que precedís a les eleccions municipals; invocaren los conservadors el 53 i siguents, que ordenen que los elegesquen los mateixos regidors; però fort el Sr.* ***Massutí*** *a la doctrina per ell sustentada, com a President accidental que era, no volgué cedir al dictamen de la majoria, i proclamà Tinents a n'els quatre regidors que havien obtengut més vots, i pretenguent proclamar síndics, se negaren a votar aquells, lo que, no obstant, feren el Sr.* ***Mesquida*** *i ell, aixecant seguidament la sessió…*

Estant dos dies després en sessió ordinaria, rebé el Batle accidental Sr. ***Massutí*** *un telegrama del Governador en que manava que s'elegissin los càrrecs vacants a tenor de l'article 53. Cumplides les ordres rebudes, entrà de batle D. Miquel Reus, reinant un entussiasme indescriptible en totes classes i estaments. Acte seguit la música conservadora surtí a anunciar la desitjada nova per tots els carrers; el vespre ja se tocà la queda, i dies després tots els empleats fusionistes varen esser substituïts per adictes a n'els conservadors…*(Cfr. Bordoy: Història de la Ciutat de Felanitx)

Febrer, 23.- *Entrà batle D. Miquel Reus (conservador). La música dels conservadors se passejà pel poble.*

Abril.- En la **plaza del Arrabal de Felanitx** hubo un fuerte altercado frente al centro del partido canovista o conservador, cuya sociedad a pesar de ostentar este nombre, se unió a los liberales en las pasadas elecciones. Conocido el triunfo obtenido por los señores Maura y Ribot, la banda de música del centro liberal interpretó varias piezas musicales en el interior del local, dándose vivas a los liberales. Desde la calle sonaron varios ¡Fueras! Y se armó un altercado que la rápida presencia de las fuerzas de orden público pudieron pacificar. (Cfr. Pou: Notícias y relaciones históricas de Mallorca).

Abril.- *Els regidors fusionistes suspesos han estat processats. Després de la processó* (Dijous Sant) *en el cassino dels fusionistes aparegué un rètol que deia: "Suspendidos y procesados. Mancha que limpia" i la seva música tocà una marxa fúnebre.*

Abril, 3.- *En el cassino republicà aparegué un rètol que convidava al poble a enviar a passeig a fusionistes i conservadors.*

Passada la causa a n'els Tribunals, se processà a tots els regidors suspesos…Era això devers la Setmana Santa: el Dijous Sant, després d'haver entrada la processó, a n'els balcons del casino fusionista hi va apareixer un gran lletrero…que amb lletres blanques damunt fondo negre, deia: "SUSPENDIDOS Y PROCESADOS. MANCHA QUE LIMPIA", a n'el mateix temps que la seva banda de música tocava una marxa fúnebre…En el mes d'agost, se dicta Auto de sobreseiment en la causa seguida contra els regidors fusionistes. (Cfr. Bordoy: Història de la Ciutat de Felanitx)

Juliol, 22.- *L'Audiència falla que no existeixen indicis de delicte en els regidors fusionistes suspesos i que la suspensió era improcedent.* Agost, 21.- *Tornà entrar batle D. Salvador Vidal Valls de Padrines i els 8 regidors fusionistes.- El batle féu un discurs: "Señores ya estamos de vuelta. Nuestra ausencia afortunadamente no ha sido larga. Ha durado algo menos de los siete años en que algunos la trazaban, Dios les premie su buen deseo y les mantenga ese don de profecía…"*

Juny.- *El miércoles (24) se celebró en esta ciudad la fiesta de San Juan Bautista y por cierto sin evitar la ridiculez que encierra en su parte popular la exhibición de un arlequín vestido de manera extravagante que con su danza no menos extraña, lo único que consigue es poner revueltos a los chicos e inducir a que de nuestras costumbres formen muy mal concepto las personas extrañas que se aperciben de semejantes hábitos.*

Juny, 26.- *Morí D. Miquel Sureda Llull, Pvre., fundador del Ligorins o Alfonsins i de les Filles de la Providència.*

Setembre.- *El Governador consultà a Madrid si la reposició del batle i regidors fusionistes havia estat procedent i contestaren que no; dia 9 tornaren esser suspesos i entraren els conservadors.*

1897

Gener.- *Era el batle D. Miquel Reus (conservador). Rector, D. Sebastià Planas…*Gener, 20.- *Festa de Sant Sebastià. A la parròquia estrenaren un tern vermell de tisú d'or pagat per Dª Catalina Carrió Ramon…*Gener, 28.- *Arribaren moltes cartes dels soldats felanitxers que són a la guerra de Cuba.* Gener, 31.- *Els congregants Lluïsos representaren "Un criat nou" de D. Pere d'A. Peña.*

Febrer, 10.- Quedó constituído el casino de Felanitx. Presidente D. Miguel Reus Bennasar. (Cfr. Pou: Noticias y relaciones históricas).

Maig, 9.- *Eleccions municipals. Guanyaren els conservadors.*

Les eleccions de 1897, donaren altra vegada la victòria als *conservadors*, i seguí de batle D. Miquel Reus.

Després de l'assassinat d'En Cánovas, varen esser suspesos els *conservadors* i va tornar-se *a una situació fusionista amb regidors interins.*

Ara els processats foren els *conservadors*, i també, com abans havia succeït amb els seus adversaris, el procés acabà en un Auto de sobreseïment.

La situació que hem exposat, demostra el desconcert polític i la confusió del que era un autèntic desgovern. Era per a tots difícil escometre la tasca d'una administració municipal eficient, i segurament fou aquest el motiu que *conservadors* i *fusionistes*, *oblidant les ofenses rebudes*, decidissin emprendre una acció conjunta, en benefici de la Vila. Per aconseguir-ho, varen tenir reiterats capítols que els portaren a resultats ben positius. Els únics que res no varen voler saber de coalicions, varen esser els *republicans*. L'historiador Bordoy, exposa que *units conservadors, fusionistes i carlistes, s'uniren també les respectives músiques, resultant unit tot el poble amb la sola excepció dels republicans.*

Abril, 16.- *Divendres Sant. El capvespre devers les tres, passaren per Felanitx molts de carruatges amb turistes francesos que visiten Mallorca. Entraren per la carretera de Campos procedents de Ses Salines i Es Banys i es dirigiren a Manacor. Quan passaren pel carrer Major saludaren amb entusiasme la bandera francesa que estava a mitja asta per esser divendres sant, en el balcó del vice-consolat francès.*

Abril, 17.- *Mañana por la noche (18, dia de Pasqua) el público felanigense disfrutará por primera vez de la ocasión de apreciar el espectáculo más sorprendente de nuestros días, el* ***maravilloso cinematógrafo****, cuya presentación debe hacerse en nuestro teatro. Mediante esta última novedad de las novedades, los ausentes y hasta los muertos parecen vivir y moverse con sus gestos y movimientos naturales.* Maig, 1.- *En nuestro teatro se hará mañana la última representación del Cinematógrafo, ese sorprendente invento que tanta sensación ha causado en todas las grandes capitales, poniéndose, por lo menos, siete maravillosas vistas animadas con los movimientos y ademanes naturales. Sabemos que entre la variedad de cuadros de este género, los nuevos y más notables que se ofrecerán al público serán una riña de gallos, una pieza humorística de estilo yankee titulada "mala broma con un pescador" y la fantasmagoría geométrica que abunda en atractivos para todos los que entienden de encajes, bordados o trabajos de ornamentación de cualquier clase. Hemos oído también que en el mismo teatro, mañana a las cinco de la tarde funcionará un fonógrafo, costando cada audición muy poca cosa.*

Juny, 10.- *Es casà el batle, D. Miquel Reus Bennàsser amb Dª Maria Antònia Bordoy Oliver. Es casà en el Convent el qual s'omplí de gent que volia veure la festa.*

Juliol, 1.- *Entrà l'Ajuntament nou i fou reelegit batle D. Miquel Reus (conservador).* Agost, 7.- *Acabaren de posar la via del.* Agost.- *Hi ha falta d'aigua. Molta gent de totes les parts de la vila va a cercar-en, per beure, a Sa Font.* Agost, 22.- *L'Ajuntament decidí fer un passeig des del Lleó fins a l'estació*

nova del tren.- Agost, 28.- *Festa de Sant Agustí. Predicà D. Miquel Costa i Llobera.*- Agost, 29.- *Festa de la Mare de Déu de la Corretja. El dematí predicà D. Miquel Costa i Llobera, i el capvespre D. Miquel Maura, rector del Seminari.*

Octubre, 6.- ***Inauguració del Tren***.- *El nuevo ramal comprende las estaciones de Santa María, Santa Eugenia, Algaida, Montuiri, Porreres, el apeadero de Las Canteras y Felanitx… A las siete y tres cuartos el tren inaugural, compuesto de dos coches con departamentos de primera y el coche salón, arrastrados por la máquina número 5 "Felanitx" se puso en marcha… Imposible apreciar a los ojos no avezados el número de personas que en la estación esperaban la llegada del tren oficial…La banda de Felanitx rompió en animado paso doble y después de saludar al alcalde, señor cura párroco y demás personas que aguardaban a los expedicionarios, nos dirigimos a la Casa Consistorial en cuyo salón de sesiones pronunciaron elocuentes y entusiastas discursos los Sres. Reus, Blanco, Cura-Párroco, Moragues y Perelló. Acto seguido sirvióse un lunch a todos los invitados; luego se desparramaron todos por la población hasta la una, hora de salida.*

El primer cap de l'estació de Felanitx va esser el Sr. Federico Pinillos, natural de Aldea Nueva (Segovia), que ho va esser fins a l'any 1916.

Desembre, 26.- *El govern central era fusionista. El batle i regidors conservadors varen esser suspesos i entrà un ajuntament fusionista interí el qual elegí batle D. Salvador Vidal Valls de Padrines.* Desembre.- *Per molts de*

pobles de Mallorca s'hi troben felanitxers que cerquen feina.- La ciutat tenia 11.078 habitants.

1898

Gener.- Visitan la ciudad de Felanitx el Gobernador Civil, D. Pascual Ribot, entonces Gobernador de Cádiz, el ex Alcalde de Palma D. Miguel Santandreu y otras personalidades. Una comisión integrada por D. **Bartolomé Alzamora**, D. Pedro Obrador Burguera, D. Jorge Perelló. D. Nicolás Nicolau y D. Mateo Rosselló, se desplazó a la estación del ferrocarril para recibir a los ilustres personajes en representación del partido liberal fusionista felanigense. Las autoridades y la banda de música del Círculo Liberal aguardaban también en la estación del ferrocarril.- Los ilustres visitantes se dirigieron a la mansión del Alcalde D. Salvador Vidal y de allí a la Casa Consistorial. Después se dirigieron a saludar a sus correligionarios que invadían por completo los salones de la sociedad Círculo Liberal. Abrió la sesión el Alcalde con un parlamento, al que siguieron D. Victoriano Guzmán, D. Pascual Ribot, D. Miguel Santandreu, D. **Bartolomé Alzamora** y el médico Sr. **Mesquida** (161). Desde las dependencias del partido se dirigieron de nuevo a la estación del ferrocarril. (Cfr. Pou: Noticias y relaciones históricas).

Febrer. - *Banquet en el local dels republicans.* Aquest mes de febrer, va produir-se la unió entre els partits felanitxers, menys el republicà, a la que ja ens hem referit. Per fer palesa la concordia, i *per la setmana santa les músiques dels conservadors i dels fusionistes anaren juntes a les processons…*

Maig.- Pel temor a un desembarcament yankee, arribà a Felanitx una columna mòbil, *composta de 617 soldats, comandada pel general Barraquer; desfilà per la Font*. Aquesta tropa circulava per l'illa per infondre valor a la gent. A la Plaça de la Font va celebrar-se una missa de campanya *per als soldats de la columna mòbil.*

Juny, 23.- *Com a fruit del pacte entre els dos partits, va esser sobreseguda la causa contra el batle i regidors conservadors, i tornà prendre possessori el batle conservador D. Miquel Reus, el mateix dia dimití i tornà entrar D. Salvador Vidal Valls de Padrinas (fusionista).*

Agost, 28.- *Festa de Sant Agustí. Predicà el P. Fortunato Sancho, agustí. Digué l'ofici D. Mateu Alzamora, Ecònom d'Alcudia.* Setembre.- *Els ligorins donaran una casa a l'Hospici, i l'Ajuntamen les donarà l'església de Sant Alfons que le tenen a mitges amb l'Hospici.*- Setembre, 10.- *En el Convent beneïren una estàtua de St. Nicolau feta per D. Miquel Arcas, per dur a la processó del Corpus, perquè la que hi duien era molt petita.*

Salvador Vidal Valls de Padrines

Setembre.- *Dimití el batle* ***D. Salvador Vidal Valls de Padrines*** *(fusionista) per haver estat nomenat diputat Provincial. Va esser elegit nou batle l'amo En Guillem Puig Tauler (conservador).* Octubre.- *L'Ajuntament aprovà el pla d'una fàbrica de gas que ha presentat el Director Gerent del Banc de Felanitx.*

Octubre, 30.- *En el teatre actuà la companyia de D. Antoni Ximelis la qual representà molt bé l'obra de N'Echegaray "Inocencia".*

Novembre.- Tornaren de Cuba molts soldats repatriats, entre els que hi era n'Antoni Amengual i Andreu, de Felanitx, pare que seria del nostre cosí En Miquel Amengual Juan. El soldat que tornava de la guerra, va merèixer una condecoració, segons ens contaven, perquè va esser capaç de defensar una posició, malgrat haver acabat les seves municions, agafant el fusell d'un company que havia mort devora d'ell.

En los salones de la sociedad Centro Filarmónico de Felanitx, en una reunión de propietarios quedó constituída la Sociedad de Agricultores. La junta

directiva quedó constituida en la forma siguiente: Presidente D. Jorge Perelló, Vicepresidente D. **Pedro Massutí** (180), Contador D. Bartolomé Vaquer, Secretario D. Mateo Rosselló y Vocal D. **Miguel Barceló** (174). (Cfr. Pou: Noticias y relaciones históricas)

1899

Gener, 12.- *L'Escolà Andreu Valens mentres estava enfilat damunt una escala alta dins la sagristia, arreglant un nou aparell de gas, va sofrir un torn de cap i caigué i l'endemà morí.* Gener, 16.- *Funeral a la Parròquia pels soldats morts a la guerra de Cuba i Filipines.*- Febrer, 5.- *Beneïren la nova fàbrica de gas. Hi assití el Governador.*- Febrer.- *Col·locaren fanals de petroli als carrers per on no passa la tuberia del gas.*- Març, 1.- *El Comte Ulysse de Séguier data a Felanitx el pròleg de la traducció del "Crist Pacient" de St. Gregori el Teòleg, que publicà l'any 1908 a la impremta Reus.*-

Març, 23.- *L'amo En Guillem Puig dimití de batle, per malaltia, i entrà l'amo En Nicolau Nicolau* (a) Colaví, que només ho va esser tres mesos.

Ja ens trobem al final del segle, i en front de les eleccions de 1899. Els *republicans* capitanejats pel notari Quiñones, realitzaren una gran propaganda, en la que no hi mancaren molts discursos per tots els districtes del terme municipal: paraules i paraules, que no calaren en els electors. Mentre, els col·ligats, més positius es dedicaren a la típica recerca de vots, de persona a persona, i aconseguiren així, no gens aparatosament, la victòria més absoluta.

Maig.- Hi va haver eleccions municipals. La coalició dels *conservadors, fusionistes* i *carlistes*, va guanyar, malgrat la molta propaganda que havien fet els *republicans*. La Corporació fou constituïda per 8 regidors *fusionistes,* 8 *conservadors* i 2 carlistes.

Maig.- *Dimití el secretari i altres empleats de l'Ajuntament; va esser nomenat secretari Joan Bou Roig (Es Tenor Bou).*- El bisbe Campins féu la visita pastoral a Felanitx Juliol.- *Entrà l'Ajuntament nou i elegí batle l'amo Antoni Cruellas Rovira, conservador.*

Tot just guanyades les eleccions, l'aliança se va rompre i novament les ambicions polítiques varen pesar més que l'interès general. La desunió feia difícil la constitució del nou Ajuntament, que així mateix, va formar-se tal com ha quedat dit, presidit per un batle *conservador.*

Agost, 28.- Els toros del dia de la festa de Sant Agustí, *varen essser molt accidentats. L'espasa "Pecero" va esser ferit en el ventre. Els picadors varen esser assistits a l'infermeria. El tercer bou va sembrar pànic entre els toreros i*

cap d'ells el volia matar. A les vuit del vespre acabà la correguda amb el quart bou dins el toril.

Desembre.- *Don Miquel Costa i Llobera predicà la novena i Quaranta Hores de la Puríssima.*

1900

Gener, 8.- *Començaren les obres del nou edifici Hospici-Hospital. Tomaren tot l'edifici antic. Pla de D. Pere d'Alcàntara Penya…* Gener, 14.- *Veïns del poble de Sant Joan representaren Els Reis a la plaça de toros.-* Gener, 20.- *Sarsuela "El Rey que rabió" en el teatre per la companyia que dirigeix el Sr. Peralta.* Febrer.- *Sarsueles "La Revoltosa" i "El señor Joaquin" en el teatre, per la companyia del Sr. Peralta.- Sarsueles "Los baturros" i "El tambor de granaderos"en el teatre.-* Març, 14.- *Passaren per Felanitx els dos primers automòbils duits a Mallorca com a models. Tot el poble es tirà al carrer per veure'ls.-* Març, 18.- *Inca celebra el títol de Ciutat que se li ha concedit aquests dies.-* Juny.- *Va esser nomenat Vicari de la parròquia D. Antoni Muntaner Soler (a) Costella.*

Juny.- *El Governador ha multat vàries vegades l'amo i madona del casino de Can Nofret perquè hi juguen prohibits i per "los escándalos que continuamente se dan" i diu al batle "que impida que concurran a dicho establecimiento ciertas mujeres mal afamadas convirtiéndolo en centro de inmoralidades.*

Juliol.- *El Setmanari "El Felanigense" recorda que enguany es compleix el VI è centenari de la fundació de la vila de Felanitx pel rei Jaume II, i publica una poesia de Pere d'A. Peña que comença: No te poden dir gens nina/ si ja has complit sis-cents anys/ i si com a vila ets veia,/ ets una jove ciutat.*

Catalina, Pere i Bartomeu Massuti Alzamora

Juliol, 20.- *Festa extraordinària de Sta. Margalida en ocasió del VIè centenari de la fundació de Felanitx. Enramellaren els carrers. Hi hagué tres vetlades de música i festa. A la parròquia beneïren una campana de 570 quilos dedicada al Cor de Jesús. Predicà D. Joan Pou, Custos del Convent.*

Octubre, 20.- *Sortí la banda de música per donar serenates a les verges.* Octubre, 28.- *En junta general s'aprovà el reglament del futur centre de contractació i es nomenà la junta de govern composta per cinc propietaris, tres comerciants i tres industrials. Propietaris: D. Miquel Obrador, D. Salvador Valls de Padrinas, D. Jordi Perelló Maimó, D.* ***Miquel Barceló Massutí*** *(174) i D. Mateu Ferrer Barceló. Comerciants: D. Pere Joan Bonnín, D. Francesc Fuster, D.Nicolau Forteza Industrials: D. Sebastià Manresa, D. Francesc Riera, D. Antoni Barceló.*

Octubre, 30.- *Avalots carlistes a Badalona i Igualada.*- Novembre.- *Suspeses les garanties constitucionals el Governador disposa la clausura dels Cercles Tradicionalistes, entre ells, el de Felanitx*

Desembre, 30.- En el teatre, concert audició d'un fonògraf, cant d'una ària de "La Africana" i reproducció immediata pel fonògraf; concert de guitarra pel jove concertista Bartomeu Calatayut

ELS EMIGRANTS

A més a més de tants conflictes com varen omplir la primera part del segle, dues guerres havien de percudir intensament en la segona meitat de la centuria del mil-vuit-cents, fins a capgirar molt seriosament les empreses i les vides: la guerra del Marroc i la guerra de Cuba. O'Donell va arrancar la guerra de 1859, segur de la resposta dels espanyols, en una actitud patriòtica que'ls feia lluitar plegats contra el moro petulant i provocador, als que poc abans

s'havien enfrontat en lluites civils. Fou una guerra popular, que serví per acallar les dificultats internes de l'Estat. Els joves s'allistaven com a voluntaris, es cert que en una voluntarietat un tant forçada: la crisi interior provocava la falta de feina, i el conflicte africà assegurava un salari suficient. Així i tot, els soldats anaven a combatre ben animats: *a l'Africa minyons, a matar moros amb canons!*

Però la crisi existia i la crisi continuà després: *los uns se venen les vinyes/ los altres camps i oliveres/ los altres, mobles de casa/ robes i tot lo demés…* L'atur i les seves conseqüències terribles, omplien totes les relacions humanes d'aquella època i segurament l'anar a fer les amèriques, era la sola esperança de les joves generacions: així va començar el moviment migratori cap al nou món, aprofitant-se les restes de l'imperi espanyol o les arrels deixades pels conquistadors - i depredadors - primers.

Ben aviat aquelles restes d'un antic poder, feren fallida, la guerra de Cuba hi va posar punt final. Van quedar tanmateix els vincles familiars i afectius amb l'antiga metròpoli, que feren possible prosseguir sense suspensió la notable emigració, que mai no es va deturar.

També a Felanitx, i a ca nostra, se va viure el nou fenomen: tenguérem emigrants!

I amb les noticies dels emigrants, creuarem les portes del segle

Bartomeu Alzamora Riera, fill de l'amo En Bartomeu Alzamora Soler *Mola* i de Francisca Aina Riera Tauler, que havia nascut a la casa del carrer de la Mar, dia 6 d'abril de 1862, va esser el primer parent que va emigrar a Amèrica, a Mèxic. Fou ell, des de Tabasco estant, que va cridar al tio Pere Massutí i Alzamora (182).

La runa de ca seva, motivada per la terrible fil·loxera, va decidir-lo a anar-se'n. A Tabasco va treballar en el comerç del Sr. Estades, de Sóller. La veritat és que no feu fortuna; va retornar molts anys després, quan ja havia complit els 50, i va casar-se, dia 25 de setembre de 1912, amb l'al·lota que havia festejat abans de partir, la tia "Saletes", Antonia Antich i Veny, que també tenia 50 anys. El comentari de la tia Antonia Alzamora, germana del nuvi, fou aquest: *avui ha entrat un segle a ca nostra.* (Contat pel cosí Germà Coll Mesquida).

TREBALL A TABASCO. D. JOAN CANALS. RIERA CESANTE.

De l'any 1890, 23 de març, és la primera carta que Francisca Alzamora Riera, de *Can Mola*, escriu al seu germà Bartomeu, el primer dels nostres emigrants. Havien rebut carta d'ell, del 26 de gener, i la que firma, expressa l'alegria de tenir noves del germà. Fa referència a un altra lletra que varen rebre de Pichucalco i a una darrere, de Tabasco, en què l'emigrant explicaria un esdeveniment segur que important, i que era bo fos conegut per D. Joan Canals, de família sollerica i afortunada en el seus negocis americans. Era notori que els mallorquins "indianos" s'ajudaven en el que podien, i resulta clar que en la família Canals, l'expatriat de Can Mola va trobar qui li fes costat: *Las mandamos a Don Juan Canals para que se enterase mejor de lo que te había sucedido y él nos contestó diciendo que sentía mucho lo que te había pasado, y nos mandó una carta para su sobrino y en ella le decía que te buscase una colocación mejor que si no la halla en Tabasco y quieres pasar a Puerto Rico para que vayas a sus hijos que te de el dinero que necesites a su cuenta que él se lo abonará, y se lo repetía muchas veces que de ninguna manera puedes estar en este pucho por ser tan mal sano que si no tienes colocación mejor que te tenga a su casa hasta haya salido una: y últimamente hemos recibido otra que nos decía que Don Antonio Pastor estaba en Tabasco y que él le escribiría lo que te pasa y que tu se lo escribas y entre él y su sobrino será más fácil hallarte una colocación mejor.* Després d'aquestes paraules que mostren l'interès que hi havia per ell, a Mallorca i a Mèxic, la carta parla d'assumptes propis de la família, dels problemes econòmics, del cunyat que s'ha quedat sense feina: *En esta no hay novedad en la familia todos estamos buenos y el motivo de no escribirte mi padre es que hoy ha pasado a Palma para ver si harán poder a Julián Miralles porque el que tenía caducó y ya ves que estos*

asuntos van tan despacio que se acaba la paciencia.- María (Alzamora) *tuvo carta de Riera (164) estos días y le decía que le habían dejado cesante y que se embarcaría en el primer correo, de manera que le esperamos estos días ya ves que esto nos ha disgustado porque teníamos esperanza con él porque mandaba todos los meses 23 duros a María y nosotros teníamos lo que necesitamos pero ahora no se como lo pasaremos pero ya hallaremos un camino para salir de apuros.- Jaime de Sóller sigue lo mismo que cuando estaba en esta.- Sin más por hoy recibirás un abrazo de mis padres y hermanas, un beso de los niños de María y Magdalena, muchas memorias de Mesquida (161), Jaume de Sóller, Salero, Magdalena Sabatera, Salvador Riera y de los abuelos Riera (158) de nuestra parte saludarás a Luis, y tu querido hermano recibirás un abrazo de tu hermana.*

MÉS DE RIERA.

A l'arxiu tenim fotocòpia d'una altra carta d'aquest any, remesa també per Francisca Alzamora. Igualment parla d'afers familiars, disgusts domèstics, que sempre trobaven solució, malgrat semblessin ben greus; de les inveterades desfetes produïdes per les males anyades: *Y no sabemos el resultado, de los cerdos hasta ahora van bien pero van a 7 ptas. la arroba ya ves que valían más dinero antes de comer las higas y esto que se han hecho muy buenos pero a este precio no valen el ansia que tienes que no se mueran, en fin en ésta todo va bastante mal.- El correo pasado Riera (164) mandó 20 duros a María y le decía que le deben 400, tu ya te habrás enterado de el, hace un mes que mi padre le escribió diciéndole que desconfiaba de él y que no contase más con su apoyo, no se si contestará porque mi padre le decía le dispensaba de la contestación.- Esta noche pasada pasó a mejor vida el hijo de Francisco cosi que ha tenido una enfermedad muy larga.- Mi madre me encarga que te diga que nos escribas y que pienses con lo que ella te decía que vayas a misa todos los domingos.- A todas las personas que saludas en tu carta todos se alegran mucho de saber noticias tuyas y en particular Salvador Riera que está lo mismo que cuando tu le dejaste sin saber como arreglarse.- Los niños de Magdalena y María te mandan muchos besos lo mismo que tus padres y hermanas.*

EL SENYOR ESTADAS. UN DINAR IMPORTANT.

Amb data del 12 d'agost de 1890, trobam fotocòpia d'una altra carta de Francisca a Bartomeu Alzamora, referida a una visita a Can Mola del Sr. Estadas, protector a Mèxic de l'emigrant felanitxer: *el 30 y 31 de Julio, tuvimos el gran gusto de conocer al Sr. Estadas, no podrás creer lo mucho que apreciamos su visita, y toda la familia quedamos encantados de su trato y sencillez, por nuestra parte le obsequiamos todo cuanto pudimos y sentimos*

que fuera tan corta su permanencia en ésta para demostrarle nuestro agradecimiento, por su comportamiento en vez de ti, así se lo dijimos y nos contestó que no teníamos que agradecerle nada, porque tu te merecías mucho más y el último día dispuso de brindar, dijo que volvería a Mallorca, dentro cuatro años, pero que antes vendrías tu, con lo que nos alegró muchisimo y nos prometió volver a vernos cuando vuelva a Mallorca y permanecer más tiempo en ésta, y comer con toda la familia reunida como el último día pues a instancias suyas, pues no pudo excusarse, comió con nosotros Mesquida (161), Massutí (179) y Riera (164) y todos los niños y dijo no sería la última vez, en fin, a todos fue muy simpático y agradable. Por él te mandamos cinco pares de zapatos, creo te vendrán bien pero no los hizo Antonio Ramis por el motivo que hace más de dos años que no tiene tienda de zapatos, pero él nos dijo como lo teníamos que arreglar y lo hicimos y supongo te vendrán bien, no te mandamos las sobrasadas, porque se lo insinuamos y nos dijo que de ninguna manera y nos pareció imprudencia insistir. No te mandamos nada más por no incomodarle y hemos preferido hacerle un obsequio a él y uno a su madre y se lo mandamos en Sóller el día que le mandamos los zapatos. Como te tenía dicho de mandarte el retrato mío y de Antonia, como se embarcó más pronto de lo que creíamos no se si lo recibirás por su conducto pués Massutí (179) se fue a Barcelona el mismo día que el Sr. Estadas pero no con el mismo vapor y yo le di mi retrato y Antonia no quiso mandarte el suyo porque dice está muy mal y el mío también lo está, pero yo no salgo nunca bien, y he aprovechado la ocasión de mandártelo, pero como aun no ha vuelto Massutí de Barcelona ignoro si se habrán visto.- Sin nada de particular en la familia saludarás afectuosamente al Sr. Estadas y tu recibe un fuerte abrazo de nuestros padres y hermanas un beso de los sobrinitos afectuosos recuerdos de Mesquida y demás amigos y dispón de tu hermana…

SORTIDA A CANARIAS. *LAS OVEJAS ESTÁN MÁS FLACAS.*

El 13 d'octubre de 1895, és la data de l'altra fotocòpia de carta, seguint un ordre cronològic. Aquesta du així mateix la signatura de Francisca Alzamora, que ara escriu en nom del seu pare, impossibilitat de fer-ho *a causa de una inflamación en el brazo derecho que no es de cuidado pero le tiene molestado*. Fa al·lusió a una carta rebuda el 3 d'octubre, que Bartomeu *Mola* va enviar des de Canarias *la que nos alegró mucho al ver que no te has mareado, de cada día esperamos carta de Puerto Rico o de la Habana, pero suponemos que si no habéis tenido novedad ya habréis llegado a Tabasco*. Hi posa després els corresponents informes: *de los asunto de Julián no sabemos nada más que cuando tu te marchaste, de las ovejas dicen que están más flacas que cuando las compró y no es raro porque no ha llovido y mi padre dice que se conformaría de sacar el mismo dinero…*

L'EXPLOSIÓ D'UN POLVORÍ A CIUTAT.

2 desembre 1895. Carta del padrí *Mola*: *Apreciado hijo…En esta población no ha sucedido nada que valga la pena relatar. Desde que tu marchaste, las cosas siguen en el mismo estado. Hace unos ocho días sucedió una gran desgracia en Palma, se incendió un polvorín de los que hay encima de la muralla y mató a unas cien personas. Se hace una cuestación general en toda la Isla y vienen muchos fondos de toda España.* (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, Felanitx, agost, 1998)

MANCHA QUE LIMPIA I ELECCIONS A CORTS. LA FIL·LOXERA.

1 maig 1896.- Carta del padrí *Mola*: *Voy a enterarte de lo que pasa en esta: el Gobernador suspendió a nuestros amigos del Consistorio y ahora todos, menos* ***Pedro Massutí*** *(180) y* ***Mesquida*** *(161), son conservadores; Alcalde el Sr. Reus Miquel. Han sacado todos los empleados, tenemos de Secretario uno de Santanyí. El día 12 del mes pasado tuvimos elecciones de diputados a Cortes y la Isla sacó triunfantes por gran mayoría de votos a los Sres. Maura y Ribot, a pesar de la gran guerra que les hicieron los conservadores, siendo poder, y los nuestros de oposición. La semana que viene vendrá Maura a dar las gracias a los electores de toda la Isla en una reunión que se tendrá en el Circo de Palma, que ya te daré cuenta a mi regreso…*15 juny 1896: *En esta no hay grandes novedades. Estamos en la siega, ha llovido mucho y la cosecha de granos es regular, lo que hace estragos es la filochera.* (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, Felanitx, agost, 1998)

INFLUÈNCIES. ACABA *MANCHA QUE LIMPIA*. RIERA. GUERRA DE CUBA. EL TREN. BONA ANYADA

13 agost 1896.- Carta del padrí *Mola*: *El Sr. Maura está dispuesto a servirme en todo lo que no sea pedir al Gobierno, por eso* ***Riera*** *(164) tendrá que estar cesante mientras sean los conservadores, que creo tendrán que abandonar pronto; cada día motines, ya en Barcelona, Valencia y otros puntos, y la guerra de Cuba que no mejora en nada.- En esta no hay novedad desde mi última, sino que los concejales nuestros han salido bien y sin nota del expediente que se les formó y creo que dentro pocos días tendrán que volver a encargarse del Consistorio; pero las cosas siguen del mismo modo o peor cada día, los géneros van barato y de cada día la gente se ve más apurada.* 26 octubre 1896.- *En cuanto al Sr. Maura, hoy no es oportuno pedirle nada referente a ultramar porque no conviene gastar su influencia en esta época que mandan los conservadores; él me tiene dicho que siempre atenderá a mis súplicas, pero soy yo que no quiero molestarle, tanto en lo tuyo como por Riera nos conviene*

aguardar a que caiga esa gente y que vengan los fusionistas.- No hay ninguna propiedad de viña que no tenga filochera, creo que no vendimiaremos más que dos años, a no ser las cepas americanas que plantan algunos pocos.- Salvador Riera y su hijo mayor se fueron a vivir en Barcelona a vender sobrasadas y otros géneros; si le va bien seguirá por allí. Este año empieza bien tenemos abundante agua.- Se está construyendo la línea férrea de Santa María hasta ésta, de modos que ya están replenando el puesto de la estación y siguen, que son hasta Son Mayol, de modo que de aquí a un año ya iremos con carril a Palma. P.D. Dentro unos quince días mataremos el cerdo, que pesará unas trece arrobas. Desearíamos poderte mandar pero es imposible. Ya me dirás si recibes el periódico Felanigense. 7 desembre 1896.- *Desde mi última en esta no ha ocurrido gran cosa de particular, sino que ha llovido mucho y el año se presenta bien; el vino es de mala calidad, no se embarca nada, pero el alcohol va a buen precio, se paga el vino a nueve décimas el grado. Me dirás si recibes el periódico El Felanigense que Reus te manda.* (Cfr. Germà Coll. Festes de Sant Agustí, Felanitx, agost, 1998)

LA COLLITA SE PRESENTA BÉ. EL TREN. LA GUERRA D'ULTRAMAR. PROJECTES QUE EN RIERA VAGI A CUBA. ALTRES NOTICIES.

Una altra carta del padrí *Mola*, 8 gener 1897.- *Nosotros seguimos más o menos como te decía en mi última, vivimos con mucha economía y así podemos pasar porque los intereses…nos apuran. Este año los naranjos de Binifarda tienen una regular cosecha, creo nos valdrán unos treinta duros, el tiempo se presenta bien, tenemos aguas en abundancia.- Nos traen el tren partiendo de Santa María hacía ésta, de modo que dentro de diez meses ya silbará. Hacen la estación cerca del Llevó.- Supongo estarás enterado por los periódicos de las guerras de Filipinas y Cuba, parece que vamos venciendo. Los políticos creen que pronto habrá cambio de Gobierno; el partido liberal hace una gran propaganda en contra del General Weyler; estaré al tanto y veré de mandar a* ***Riera*** *(164) a Cuba.- Tu madre me encarga que si te haces retratar le mandes una copia y veremos si has engordado.-* Hi ha unes ratlles d'una germana del destinatari, que diuen així: *Días pasados fuistes objeto de mis pensamientos por causa que fui al Teatro con las hermanas de tu novia y me parecía que te tenía presente; pero al recordar que estabas tan lejos me sirvió de disgusto.* I una de data 1 març 1897: *Salvador Riera con toda su familia se marchó a vivir en Barcelona; tiene una tienda de vender comestibles y desde esta le mandan huevos, sobrasada y otras cosas y según noticias no le va mal.* (Cfr. Germà Coll. Festes de Sant Agustí, Felanitx, agost. 1998).

EL SALARI DE L'EMIGRANT.

Carta de 2 d'abril 1897: *Ya sabía por habérmelo dicho Reus el impresor, que te mandaba el periódico; no será culpa suya si no los recibes todos, a*

pesar de esto le he dicho la satisfacción que tienes de leerlo y lo agradecido que estás… Veo con la tuya me indicas el sueldo que crees ganar mensualmente… me parece no es extraordinario siendo tan lejos, porque veo que hasta en Puerto Rico hay algunos, como el hijo del amo Sebastián Perdigó, y escribe de allí que gana 30 duros mensuales estando detrás de un mostrador… Este año se presenta muy mal, no se cogerá una algarroba, poca almendra y la filochera todo lo devasta, y a pesar de las muchas lluvias de invierno ahora tenemos una sequía que los cereales y legumbres todos van a secarse si no llueve pronto.- Hi ha unes lletres d'una germana del destinatari que diuen el següent: *Mi madre me dice que le mandes decir si has ido a confesar y si vas a misa todos los domingos; que pienses en lo que ella te encargó, que ella todas las horas del día piensa contigo.* (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, agost 1998)

PERQUÈ EN RIERA NO VA A CUBA. PAU POLÍTICA A FELANITX. GAS PER IL·LUMINAR ELS CARRERS. LA GUERRA AMB ELS EE.UU.

Carta de 19 d'abril 1897: *Lo que te había dicho de Riera si iría a Cuba, no va porque el Gobierno deja todos los nombramientos de empleados al Gobierno Insular, y éste los nombra de gente cubana para calmar los ánimos de los insurrectos.- En ésta la política pasa por una era de paz, se trata de suavizarla y hasta ya las dos músicas tocan juntas; dudo puedan ligar los otros cabos. Yo no estoy metido con esto pero tampoco lo quiero desbaratar, me alegraré vaya bien.- La cosecha de toda clase se presenta este año abundantísima, nunca visto; agua en abundancia.- El Banco y una compañía de Palma nos ponen la fábrica de gas por el alumbrado público y demás; es un hecho, ya se está trabajando a toda prisa, por San Agustín dicen ya funcionará.- Veo estamos a punto de romper con los Estados Unidos. En España hay mucha efervescencia y muchos preparativos; hasta refuerzan esta Isla a toda prisa. Ya me dirás lo que piensan por aquí…* (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, agost 1998)

ELECCIONS. MALA ANYADA.

Carta de 11 maig 1897: *Antes de ayer, día 9 de mayo, se efectuaron las elecciones municipales, nosotros* (es a dir, els fusionistes) *tomamos parte para formar las minorías y así fue, y nombramos a Mateo Donat, Guillermo Nofret y Matías Lluch, de la Mola. En Palma han sido reñidísimas y Don Pascual* (es tracta de Pasqual Ribot) *ha triunfado en toda la línea, a pesar de los atropellos del Gobernador.- Ahora ya se ve el resultado de la cosecha de este año, no se habrá visto una de tan mala; hace más de dos meses que no ha llovido y los sembrados casi son secos todos, almendras y algarrobas casi no habrá nada, y vino muy poco a causa de la filochera; la gente está acobardada, no se como*

se podrá pasar este año.- En esta no hay novedad desde mi última. Todos estamos buenos…Jaime de Sóller sigue lo mismo, con sus cantarillas de aceite y visitando nuestra casa. Miguel Salero con su café y no le va mal, es la casa más concurrida de todas a pesar del poco dinero que circula. Francisco Cosi se ha vuelto a casar y siempre lo mismo. (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, agost 1998)

EL TREN A PUNT D'ARRIBAR.

Carta de 24 agost 1897: *Hemos recolectado las almendras y hemos tenido 20 cuarteras y vendido a 20 sueldos la barcilla. El próximo lunes empezaré a vendimiar; calculo tendremos unos 60 quintales… Este año todo viene adelantado, lo que se hace sentir es la falta de agua; no ha llovido desde el último marzo.- Ya tenemos ferrocarril, ya ha llegado la locomotora; dentro de un mes se dará al público, pero siguen los trabajos de Estación y Oficinas a toda prisa.* (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, agost 1998)

MÉS DEL SENYORS ESTADAS I CANALS. RIERA VOL ANAR A CUBA. A FELANITX JA HI HA TREN.

1897. Francisca Alzamora torna esmentar als senyors Estadas i Canals. *Referente a tu última y respecto a lo que dices deseas saber en el concepto que te tienen los Srs. Estadas supongo que con nuestra última ya lo sabrás pues el Sr. Canals ha demostrado mucho interés contigo y sabemos por él lo mucho que te aprecia su sobrino y el buen concepto en que te tiene, nosotros no agradeceremos nunca al Sr. Canals el interés que se toma por tu suerte y cada vez que sabe noticias tuyas nos lo escribe, el lunes de esta semana nos remitió una de tuya juntamente con una suya que le remitimos la misma noche porque te había de contestar nos la mandó por Carreto… en fin es un buen amigo.* Escriu Francisca, perquè el pare és a Palma: *y no hemos querido aguardar que venga porque tus cartas tardan mucho en llegar y queremos contestar pronto pues mi madre y todos estamos con cuidado cuando estamos más de un mes sin recibir cartas tuyas, el viaje de mi padre lo motivan asuntos políticos y el asunto de Miralles pues en un mes se han muerto los señores Picornell y Cano que eran los apoderados por mi padre y cuando te volvamos a escribir ya te enteraremos y lo que haya de este asunto.* El cunyat Miquel Riera (164) vol anar de funcionari a Cuba: *Riera creo que si puede volverá a Cuba aunque se presentan dificultades, pues dicen que los que van allí están siete meses sin cobrar nada ya ves que es un inconveniente para los que han de vivir de la paga de todo esto te enteraremos en la otra pues ahora no sabemos nada cierto.* Segueixen altres noticies familiars: *en esta no hay novedad en la familia todos estamos buenos y los niños de mis hermanas todos van creciendo*

mucho pero Francisquito (166) está lo mismo del pie (Francesc Riera va esser coix) *pero no le impide por correr todo el día.* I una comunicació important: ja hi ha tren! *Sabrás que el día siete de este mes se inauguró la línea férrea que de ésta va hasta Santa María y fue un acontecimiento pues todo el pueblo fue a la estación a recibir a los señores de la junta que venían con el tren no faltaba a este acto como supondrás la banda de música y el ayuntamiento que los obsequió con un refresco.* Salutacions de la Sra. Francisca Arnau: *A la hora que escribo esta líneas está en casa Dª Francisca Arnau que te manda un abrazo y no olvides de mandarle el retrato, mi madre a todas horas contempla el tuyo y por ella no te olvides de escribir y ella lo mismo tus hermanas te mandamos un fuerte abrazo…*

L'ONCLE JOAN ALZAMORA.

De 1898, guardava Bartomeu Alzamora, una carta del seu oncle Joan. Aquest germà del seu pare passava per moltes dificultats. Anirem sabent les seves mancances per altres cartes. Ben dolenta seria la seva situació, quan acudia a un nebot que havia emigrat per intentar fer fortuna. *Tiempo ha tenía vivos deseos de escribirte, pero hasta hoy no lo hago habiendo esperado en vano el ver si tu tenías una sola frase de recuerdo y cariño para tu desgraciado tío, pero ni siquiera esto, lo que aumenta más mi desengaño de esta vida, pues francamente no hubiera creído nunca me hubieras echado al olvido tan pronto o será tal vez que como la inmensa generalidad de los mortales recuerdas el refrán aquel que dice árbol caído leña y que ciertamente me habrás ya olvidado por completo? Si lo primero no has hecho más que seguir la corriente de este mundo y si ha sido lo segundo permíteme querido sobrino te diga no lo hubiera nunca creído, pues lejos de mí esta idea respecto a ti, pues si mi mala estrella o lo que quieras, no me hiciera estar tan falto de recursos y como en otro tiempo pudiera desprenderme de algo no dudes te hubiera provocado más de una vez mi cariño.- Supongo sabrás que mi antiguo amigo el Sr. Ribot está de Gobernador a Cádiz, pues bien ni ahora ni la otra vez que fuera poder hubo un pequeño destino para mí, eso te dará a comprender mi situación y el inmenso desengaño que tengo de todo, así es que si yo creyera que por aquí donde tu estás pudiera ganarme la vida no dudaría un momento en venir a verte achacoso y gastado como estoy.- Tu familia y amigos buenos y tu recibe un apretado abrazo de tu desgraciado tío que de veras te quiere y te desea muchas felicidades… Juan Alzamora. Felanitx, 17/98. Vivo en la Torre en la casa de Juan.*

PROCESSATS ELS CONSERVADORS. UNA COL·LOCACIÓ PER EN RIERA.

Carta de 6 gener 1998: *La política en ésta es muy tirante, se ha procesado al Ayuntamiento conservador y han nombrado fusionistas*

interinamente (yo no soy nada). ***Mesquida*** *(161) y Vidal dirigen la cosa. Gamazo ni Maura no forman parte del ministerio por cuestión de principios, pero están en buenas relaciones con el Gobierno, y me lo demuestra una carta de Maura pidiéndole coloque a Riera a Ultramar al ministro Sr. Moret, y este le promete hacerlo y se ve que hay mucha cordialidad pero aguardaremos; ya te avisaré de seguida.* (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, agost 1998)

LA GUERRA VA MALAMENT PER ESPANYA.

Carta 14 juny 1898: *Supongo ya sabrás lo que pasa en la guerra, que nos han tomado Filipinas y destruida la Escuadra que allí teníamos y los bombardeos de Puerto Rico y de Cuba. En esta Isla (Mallorca) se hacen muchas defensas y ha venido mucha tropa por lo que pudiera suceder. Lo cierto es que hay muchos que temen que no se apoderen de todas nuestras Antillas, y después vendrá la guerra interior de Carlistas y Republicanos, y la bancarrota y la miseria.- Estamos en plena siega. Este año es abundante de granos, algarrobas y almendras, y la viña, la poca que queda, va muy bien y lo mejor son los buenos y elevados precios, a causa del cambio que está al 90%. Hasta los albaricoques se pagan a 25 pesetas quintal.* (Cfr. G. Coll: Fetes St. Agustí, agost 1998)

SA GESTIONA LA PAU. TEMOR ALS YANKEES.

Carta 5 agost 1898: *Veo el patriotismo que hay aquí* (vol dir a Mèxic) *de la colonia española y sucede lo mismo en las Repúblicas del Sur, como Buenos Aires; pero todo ha sido inútil, nos reñimos con un enemigo mucho más fuerte y rico que nosotros. Creo sabrás el desastre de Filipinas, el de Santiago y ahora se espera el de Puerto Rico; estamos bien expuestos a perder todas las Colonias y la poca Escuadra que nos queda. Ahora se está negociando la paz, que siempre conviene, pero siempre saldremos bien mutilados y después tendremos los Carlistas o los Republicanos que saldrán al campo. Estamos desahuciados en no tener tranquilidad ni buen gobierno.- Yo estoy retirado de toda política y no me meto en nada a pesar de haberme suplicado que interviniera con el arreglo que han hecho conservadores y fusionistas; no he querido, a pesar que creo será este arreglo poco duradero. Nunca en política he estado mejor, no tengo ninguna responsabilidad ni ningún compromiso, ni hasta con Maura y creo no variaré de conducta. No quiero más desengaños.- Ayer empezamos la cosecha de almendras a recolectar; este año es regular, lo que tienen buen precio. Pero yo las vendí y me apresuré a 20 pesetas la cuartera. La cosecha de cereales ha sido buena, y en particular los habares cosa nunca vista. La de vino será malísima…Lo que ha valido mucho este año*

son los albaricoques, que se han pagado de 4 a 6 duros el quintal… Hi ha unes ratlles d'una germana del destinatari que diuen així: *Está con nosotros hará unos veinte días Doña Francisca Arnau que vino por temor de los yanquis porque en Palma circuló la noticia que su escuadra había pasado el estrecho y salió mucha gente de Palma y todo fue una mentira. En ésta hay 120 soldados alojados por las casas y nos ha tocado tener uno y no sabemos hasta cuando.* (Cfr. G. Coll: Festes de St Agustí, agost 1998*)*

ACCIÓ DE GRÀCIES A LA MARE DE DÉU DE SANT SALVADOR.

Carta 16 novembre 1898: *Ayer hicimos la matanza del cerdo, que pesó 11 arrobas. Engordamos uno de los higos de Son Llaneras que pesó 14 arrobas y lo vendimos para economizar 3 arrobas, y a más que nos basta el otro. Lo que nos gustaría es que tu pudieras participar, pero imposible hacerte llegar nada. Este año van muy caros, hasta se pagan a 13 pesetas la arroba para embarcar. Este año se presenta bien por los campos, llueve mucho y a causa de que todos los géneros tienen buen precio, esta población se ha reanimado un poco.-* Hi ha unes ratlles d'una germana del destinatari que informen del següent: *Después de una penosísima y muy larga enfermedad falleció la dida Gallet. Han fallecido también las dos hijas de Don Juan Valls; de cuatro que tenía se ha quedado con la más pequeña…El lunes pasado fuimos a San Salvador, con todos los niños y mis hermanas y mi madre a dar gracias a la Madre de Dios por la buena noticia que nos participó Canals.* (Parla de D. Joan Canals, de Sóller, amic del pare de l'emigrant, gràcies al qual havia obtingut una millor col·locació el destinatari d'aquestes lletres). (Cfr. G. Coll: Festes de Sant Agustí, 1998).

VAREN VENDRE EL PIANO.

Carta 9 desembre 1898: *Inclusa en ésta va la nota de los gastos que ocasionará el barril de almendrón de que me hablas en la tuya. Dicha nota es letra de* ***Miguel Massutí*** *(179), que por mi encargo fue a Palma ha hablar con Martínez y Planas. Ahora debes saber que el almendrón costará a 25 duros el quintal. Este precio es extraordinario, y después el barril, si acaso te conviene espero órdenes que serán cumplidas inmediatamente.* En full apart, i corregint una informació del pare, una germana dóna clarícies: *Del pagaré de X he visto que mi padre te ha puesto que no hemos pagada nada de cuando vendimos el piano y no es así. Hemos pagado 30 duros más, pero hace más de un año, y ahora que hemos vendido el vino creo que pagaremos 30 duros más.* (Cfr. Germà Coll: Festes de Sant Agustí, agost, 1998).

ELS ALBERCOCS

Carta de 28 gener 1899: *No se si te tengo manifestado el gran impulso que ha tomado en esta Isla la cosecha de albaricoques… este último año se pagan a 30 pesetas el quintal y todo el mundo va degollando almendros para injertarlos de albaricoquero, y quien se ocupa mucho de este negocio es Lorenzo Rasque, y éste me encarga te diga si tendría aceptación la pulpa de esta fruta y la de membrillo que supongo no será muy conocida por aquí* (és a dir, a Mèxic) *Pero si quieres probarlo, éste se ofrece a mandarte una pequeña remesa y tal vez convendría a la casa.- Domingo próximo empezará a funcionar la fábrica de Gas, de manera que este día quedará iluminado de este fluido todo el pueblo…*(Cfr. G. Coll: Festes de St. Agustí, agost 1998).

UNA GRAN TEMPESTA. UN PATRÓ QUE VOL EMIGRAR.

Carta 7 abril 1899: *Querido hijo: el sábado de Pascua recibí tu apreciada, juntamente con la letra de 250 pesetas, con lo cual pasamos las fiestas en medio de un contraste de alegría al ver tu buen comportamiento, y por otra parte nos entristece en días como estos estar tu tan lejos y no poderlos pasar juntos, pero confiamos que vendrá día que nos veremos reunidos.- El día 12 de marzo hizo en ésta un huracán de viento nunca visto, que destrozó muchos árboles y el día de Ramos hizo una helada que mató toda la viña, almendros, higueras de la parte Norte…la cosecha se presenta regular, se ha perdido por demasiada agua.- El patrón Mateo Boté me encarga te pregunte si aquí* (a Amèrica, és clar) *hay trabajo en algún río navegable, ya sea con barco a la vela o con barcazas. El es práctico en este trabajo y si había algo que hacer y según lo que se gana no tendría inconveniente en pasar a esa. Desearía me dijeses lo que hay en este particular, es un buen amigo y deseo darle contestación.* (Cfr. G. Coll, Festes de Sant Agutí, agost, 1998).

TODO SE HA VUELTO CONSERVADOR

Carta de 16 juliol 1899: *La situación política de este pueblo no puede ser más mala, todo se ha vuelto conservador. El Alcalde es Antonio Ribellé y secretario Juan Bou, el cantante, y así todo lo demás debido a los desaciertos de los fusionistas.* (Cfr. G. Coll: Festes de Sant Agustí, agost 1998).

RETRATS

Carta 7 gener 1900: *En cuanto a retratarnos yo y tu madre, tendremos que pasar a Palma, a no ser que venga de allí el Inglés, amigo de* ***Massutí*** *(179), en ésta y aprovechar la ocasión.* (Possiblement es tracta del Sr. Wilson, un dels primers fotògrafs que treballà a Felanitx). (Cfr. Germà Coll. Festes de Sant Agustí, agost 1998).

La llarga carta que segueix, datada el 15 març 1900, va ser enviada per Joan Antich a Bartomeu Alzamora, des de Montevideo. Joan Antich, que era germà de l'al·lota que Bartomeu *Mola* havia festejat a Felanitx, va tenir al llarg dels anys molta correspondència amb el nostre emigrant.

UN NEGOCI DE LLIBRERIA.

Estimado amigo: En mi poder tu muy grata 20 setiembre del pasado año que recibí a fines de diciembre del mismo y no te contesté enseguida por esperar el balance de la casa que con motivo de la muerte de la señora del tenedor de libros se retardó un mes, y otro por la enfermedad del gerente, así que hasta hoy no me ha sido posible poderte contestar y que haberlo sabido que tenía que esperar tanto habría dejado la cuestión financiera si tal se puede llamar el tratar de unos cientos de pesos ganados en cinco años de constante trabajo, esto te demostrará la poca esperanza que tengo para recuperar lo que perdí en nuestro malogrado negocio; no por eso creas me desespere al contrario estoy muy satisfecho porque veo a muchísimos que están peor. La mensualidad que me asignaron el año pasado fue la misma que la del año anterior de cincuenta pesos oro uruguayo que según como está hoy el cambio vale siete pesetas cada peso, así que he venido ganando trescientas cincuenta pesetas mensuales, ya ves que con esto no hay porque quejarse. No creas por eso que todo sea ganancia de los cincuenta pesos hay que deducir veinte y cinco por comida y gastos ordinarios, sin contar los extraordinarios que dado a mi carácter son muchos.- Seguramente extrañarás el que el año pasado no me aumentasen la mensualidad y el motivo fue que este negocio de librería en lo más que nos ocupamos es en el reparto de novelas obras científicas y de lujo periódicos de modas, revistas y en una palabra todo lo que se imprime en España y extranjero y como los suscriptores no quieren tomarse la molestia de venir a buscar cada cual las publicaciones a que están suscritos, la casa tiene cuatro personas que las cuales tienen una parte cada uno de la Ciudad en donde van a servir sus suscriptores, así que la mayor parte de estos la casa nos los conoce; pues dos de estas personas o repartidores de la noche a la mañana pusieron casa o mejor dicho boliche por cuenta propia, y escusado es decirte que limpiaron con todo lo que pudieron así que nos quedamos sin nada de la flor de la población y con este motivo se entabló una competencia

espantosa y gracias al crédito de esta casa en muy poco tiempo se ha restablecido, y los competidores según noticias llevan ya un par de miles de pesos perdidos así que no extrañes lo poco que adelanté el año pasado. En cambio el primero de este mes que fue cuando arreglamos cuentas me llamó el patrón y me dijo Juan he visto durante todo el año el sacrificio y interés que te has tomado para rehabilitar lo perdido, por consiguiente para que continúes con los mismos bríos en el trabajo les abonaré a V. y Enrique (este es hijo de él) un cinco por ciento de todas las ventas que se hagan al mostrador lo cual se lo partirán la mitad por cada uno; así que vengo a estar habilitado con un dos y medio por ciento bruto de todas las ventas que hacemos que estas vienen a ser de 500 a 800 pesos mensuales según cálculos no creas que esto solo sea lo que gira la casa esto no es más que de venta al contado, de lo que mandamos para fuera que es mucho y lo que se entrega a los repartidores no tenemos el tanto por ciento y por eso no te hago mención.

A BARTOMEU *MOLA* NO LI AGRADA LA FEINA QUE FA.

Excusado es decirte la inmensa alegría que se apoderó de mí al reconocer tu letra y más al ver en su contenido tu buen estado de salud que por Antonia (l'al·lota que havia deixat a Felanitx) *sabía lo mucho que habías padecido, y a más viendo que tienes una colocación que tiene porvenir aunque sea la de "chuetó" como dice en la tuya y lo único que siento es que no te guste porque si fuese lo contrario la vida te sería más llevadera; a mí el principio tampoco me gustaba pero hoy ya estoy tan acostumbrado que casi creo lo sentiría si lo dejase.*

CINC ANYS DE VIDA EMIGRANT. LA RECEPCIÓ D'EN "BARCELÓ". UN PRIMER TREBALL. EL SEGON A UNA GRANJA. EL DEFINITIU A UNA LLIBRERIA.

Lo que me extraña es que me preguntes de mi vida en la América por creer que estabas enterado al menos del principio, pero supuesto que no lo estás voy a dar principio a mis peripecias de cinco años y pico que hace que nos separamos. Después de los veinte días de habernos despedido llegué a la deseada América en donde encontré a mi pariente Barceló el cual me hizo un recibimiento como si hubiese sido hijo suyo después de habernos abrazado, y hablado largamente de mi familia y de mi situación, me hizo conocer a Montevideo, mientras tanto me buscase una colocación… me puso en una tienda de las mejores de esta y de un intimo amigo de él, para que empezase a enterarme del negocio, y como no me gustó al mes le dije que no volvía a dicha casa, y eso que lo que hacía yo no era más que recibir la plata de todas las ventas que se hacían y llevar el libro de caja, pero veía que aquello no me podía dar resultado. Un día estando en el Club Español vino el Sr. Rius actual

patrón y Barceló me presentó a él y en la conversación vinimos a hablar de viña y diciéndole que yo nunca me había ocupado en otra cosa ya tuvimos conversación por mucho rato hasta que se empeñó que el día siguiente fuésemos a visitar la granja, y al estar allí en muy poco tiempo le hice comprender algunas de las muchas barbaridades que estaban cometiendo, y viendo que algo entendía en agricultura y sobre todo en viñedo y arboleda me propuso que me quedase de director o capataz como llaman en esta de dicha granja lo cual acepté con previa autorización de Barceló (que por cierto no quería que aceptase) pero yo…acepté la proposición que dicho señor me hacía con muchas esperanzas para el porvenir… pero llegó el fin del año y resultó que no recogimos nada debido a las muchas lluvias y aquí fue mi primer desencanto; y con ese motivo resolví dejar la granja y dedicarme al negocio si encontraba buena colocación, pero el patrón se empeñó en que me quedase otro año por motivo de que el gerente de la librería tenía que pasar a Europa y él tendría que ocuparse de los negocios, y como tenía confianza absoluta en mí por las muchas economías que le había hecho durante el año y la pulcritud con que le había llevado las cuentas y en una palabra que hasta la misma patrona me dijo en varias ocasiones que creía que yo tenía más interés por la casa que ellos mismos. Así que antes de finalizar el segundo año ya me propusieron para entrar en la librería de primer dependiente lo cual acepté por parecerme mucho mejor. Así que de campesino pasé a librero y en la librería de más importancia de Montevideo…

RATOS AMARGOS

Durante estos cinco años he tenido ratos muy amargos y sobre todo los dos primeros que habité con gente poco civilizada pero siempre me impuse a todos ellos y eso fue lo que me salvó en más de dos ocasiones.

A MÉS DE LLIBRES, VINS, I TOT EL QUE SE PRESENTI

Estoy trabajando en una casa que somos cuatro dependientes internos y doce o catorce comisionistas… muchas veces no podemos atender a la cantidad de trabajo que tenemos, y a más de esto recibimos vino de Valdepeñas, Priorato y Cataluña en general, y somos los únicos introductores del celebre champagne Codorniu de San Sadurní de Noya Barcelona y admitimos cualquier pedido sea del articulo que sea, basta decirte que estos días hemos recibido un telégrafo de campaña para el ejército uruguayo.

EN FERRER O "BARCELÓ"

Jaume Ferrer Barceló (Felanitx, 1847-Montevideo, 1918).- Professor d'Institut a Uruguai. Autor d'una Retòrica i Poètica que fou declarada llibre de text a tot l'Uruguai. (Cfr. Xamena: Felanitx mot a mot)

Aquest mallorquí emigrant, En Jaume Ferrer Barceló, *Rito*, s'havia casat a Felanitx amb la nostra tia Joana Aina Oliver Obrador. Juntament amb la seva cunyada Maria Oliver Obrador, foren padrins de fonts de Dolors Oliver Domenge. Jaume Ferrer també va emigrar a Montevideu on sembla que va prosperar molt. Quan ja estava situat, va convidar a anar a reunir-se amb ell a la seva esposa, però Joana Aina no va voler deixar Felanitx. En Jaume li va enviar un capellà, per acompanyar-la a l'Uruguai, que la va anar a recollir a Felanitx, però tampoc Joana Aina va voler partir. A vista de l'èxit de les seves gestions, l'espòs va prescindir d'ella. Va organitzar-se una nova família. Així, al menys, ho he sentit contar.

Respecto a Ferrer o Barceló como le llamamos todos te diré que está ocupando una buena posición social y no tan buena pecuniaria a pesar de ganar sus 250 a 300 pesos oro mensuales como catedrático de la universidad y sus clases particulares pero es un carácter que viene fin de mes y ha liquidado con todo lo que ha ganado basta decirte que estas vacaciones pasadas supe que estaba un poco escaso de plata y le devolví los pesos que me mandó a casa no quería recibirlos de ninguna manera y casi me echó de su casa y para hacérselos tomar tuve que regalárselos a su hijita cosa que tampoco quería y tuve que imponerme diciéndole que si él tenía derecho para regalárselo a mi madre yo también lo tenía para regalárselo a mi ahijada. Es verdad que te estoy hablando de un asunto sin antes haberte dado los antecedentes pues has de saber que Barceló vive con una mujer y hará 10 ó 11 meses que ésta tuvo una hijita que de la cual soy el padrino y la quiero casi creo que tanto como si fuese hija mía porque la verdad que es una monada y una inteligencia que da gusto por la poca edad que tiene. De esto de Barceló te suplico no digas nada a casa ni a nadie que pueda conocerle.

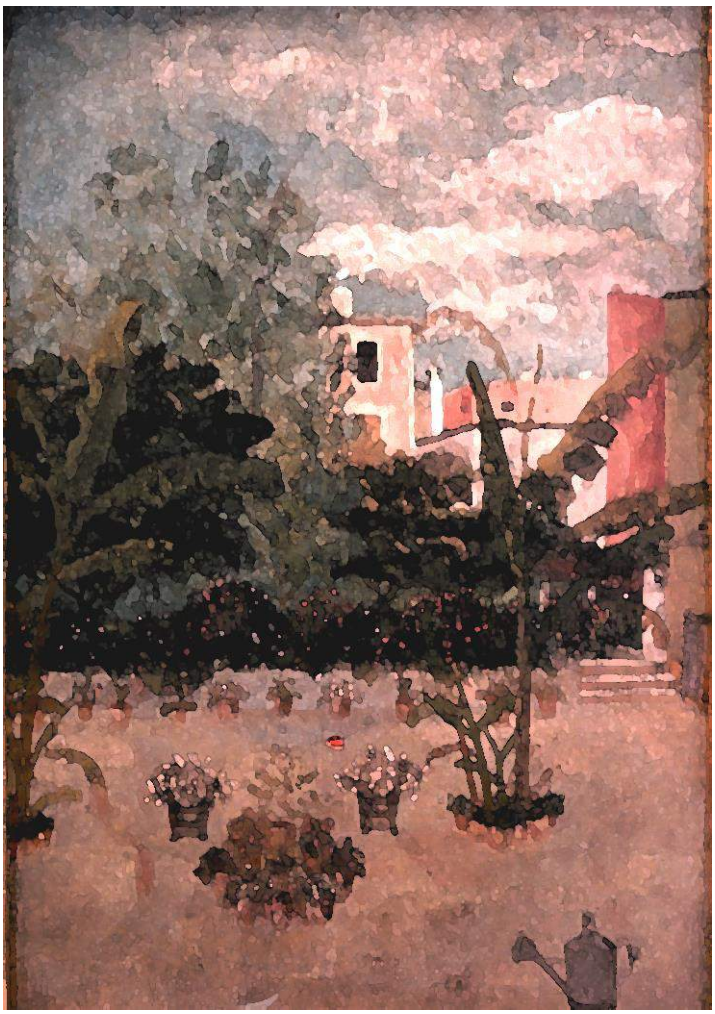
L'URUGUAI

Joan Antich parla també de les seves personals relacions: *Respecto a la Italianita te repetiré que era y es muy bonita, pero me resultó mucho más p… que bonita y gracias que me di cuenta antes de hacer ningún mal papel…* Després se refereix al país, a l'Uruguai: *En cuanto a este país te diré que es bueno y saludable y sobre todo Montevideo por estar construido sobre un cabo perteneciente más bien en el Océano que al río de la plata el clima es un poco más templado que el de Mallorca… La producción del país es la ganadería que por cierto es muy abundante y cereales, del gobierno no te quiero hablar porque es muy malo y se ven irregularidades como creo no se ven en ninguna*

parte así que desde que estoy en esta república me he vuelto más absoluto Carlos séptimo.

DESGRACIES

Tornam trobar una carta de Joan Alzamora, datada 15 novembre de 1900: *… He creído conveniente muy a pesar mío hacerte un poco de historia de lo que me ha pasado con tu padre.- Yo no he de decirte si mi cariño y mi desprendimiento para contigo y toda tu familia ha sido desinteresado…y si te lo recuerdo es para que compares la diferencia de conducta entre tu padre y yo…- Desde que tu marchaste casi todos los años tengo que cambiar de casa sin que nadie me haya ayudado a pagar el alquiler… por firmar al crédito de tu cuñado hago muchos intereses…- Tu es fácil que recuerdes que cuando Riera (164) quebró a mí me correspondió bastante cantidad de dinero y lo cedí a tu cuñado y tampoco he recibido nunca nada de tu cuñado.- Durante los pasados años, a fuerza de economías y sacrificios he podido comer y relativamente pasar sin que nunca haya molestado a tu padre en lo más mínimo, pero hace de eso varios meses, habiéndose hecho mis apuros muy graves, y constándome que tu habías mandado cierta cantidad a tu padre, y al mismo tiempo que él también había recibido doscientos duros de los asuntos de Madrid, creí conveniente decir a Nicolás Nicolau que le dijera mi situación y si se había olvidado de que yo era hermano suyo y él al cabo de tres semanas me mandó 25 ptas., y cuyas 25 ptas. se las devolví, diciéndole que a un pobre se le hace una limosna de 25 ptas. pero que a un hermano y a un hermano que como yo he tenido la abnegación de entregárselo todo se le da algo más de 25 ptas., y por consiguiente no quise recibirlas.- Ahora bien, entre el dinero que tu le tienen mandado y el dinero que ha recibido de Madrid, y supongo que lo que le ha producido la hacienda, ha amortizado entre el Banco de Felanitx y a l'amon Antonio Cleret más de seiscientos duros. Y te pregunto a ti, no era más razonable y justo que hubiera amortizado algo menos, y un poco, aunque poco más, para mí. Someto esa contestación a tu conciencia.- Esos son los hechos principales, que de otras menudencias no quiero hablarte, y sí únicamente he de decirte el pesar que tuve de que tu familia no me presentase al Sr. Estades cuando estuvo aquí. Ellos sabrán porque lo hicieron.- Deploro con toda mi alma tener que decirte todo eso, pero como mi cariño hacía ti es más grande de lo que tu puedas creer, y como quiera que me encuentro solo, aislado, y con el corazón lacerado, me sirve ese desahogo de lenitivo y de consuelo…*

Hem acabat el segle XIX. Quan el començarem varem qualificar-lo d'interessant, i certament ho ha estat.. És que per a nosaltres, els anys vuit-cents, com els nou-cents que ara vendran, són els que més ens hauran parlat de la nostra nissaga, els anys dels que tenim més constancia en els arxius que ens han servit de font. I, per altra part, són els anys viscuts per aquells que, indirecta o directament, ja hem conegut i estimat, i que, per allo que ningú no mor del tot quan algú pensa en ell,

nosaltres, remembrant-los amb amor, els hem fet sortir d'antics papers, fent-los presents altra vegada.

Amb ells hem pogut viure els moments historics, a voltes apassionats, que varen configurar el palpitant present. Els moments històrics, els de la cronica més important, de la que en foren espectadors; pero també els episodis singulars, els petits, els que constitulren les vivencies íntimes de Ca Nostra, que hem pogut entreveure en cartes ingenues, alegres o dramatiques, portadores dels seus anhels i dels seus efectes. Llavors tothom es comunicava per escrit, i qualcú guardava les cartes, fent així possible lareconstrucció d'uns fets que permeten guaitar ara al seu món d'ahir. I guaitant al temps i als costums que foren, albiram les personalitats i fins i tot els sentiments dels que varen viure amb aquells costums i en aquells temps. Així podem avui reviure la seva petita historia, que, per altra part, és la més bella de les histories.

A partir d'aquí, tot ja sera més dificil: ara els sentiments entre els que viuen lluny uns dels altres, es comuniquen per telèfon o por mitjans que res del que és particular no deixen escrit, el que és íntim queda a l' aire de la memoria i, prest o tard, s'esfuma. En el futur coneixerem i coneixeran millor que mai. les coses importants que passin pel món; de les petites no en quedara ni rastre.

Nosaltres hem tengut encara la sort de poder conèixer, i quasi bé tornar a viure, la manera de ser i de pensar dels nostres avantpassats, els seus habits, la seva vida de relació. ..Lligams socials i costums que han canviat força: uns per bé, altres no tant.

N'hi ha de tant diferents que aquells massutins de llavors ni gens ni mica els podrien conéixer, i que de cap manera podrien admetre. Els canvis són sempre "signes dels temps", la servitud d'una civilització que camina i mai no s'atura, i que segurament mai no s'aturara, perque així està previst en els plans de Déu, que ens porten cap al cel nou i la terra nova que espera, amb ansia, tot l'univers creat, i que s'entreveu en uns afectes pregons, de generació en generació, de la realitat "d'una major naixença".

Escena de ball (Salvador Mayol. s.XIX)

Berenada al camp (Salvador Mayol. s.XIX)

Salvador Mayol, conegut com "el Goya cátala", va venir a Mallorca, fugint de la guerra del francès, juntament amb l'escultor Adrià Ferran. L'Adrià va quedar-se a l'illa, on va traballar-hi molt. Mayol, retornar a Barcelona. La seva producció entre nosaltres no és tan important com la del seu company, però aiximateix mostra la vida de la societat mallorquina de principis de segle, i sobre tot, amb les dues pintures que hem incluït se veu la vestimenta d'aquella època, dins el més pur estil "imperi", i els llocs de la ciutat de llevors, el glacis de l'arraval dels pescadors, sa Llonja, els molins del carrer d'Industria i els del Jonquet, el baluart de la murada, prop de la porta de Santa Catalina, el castell de Bellver... Tot ens du al record d'una Palma que ja no existeix, però que en les escenes de les dues teles, fa memoria d'unes costums i d'uns llocs

que ben bé poden representar les característiques més destades dels mil-vuit-cents.